

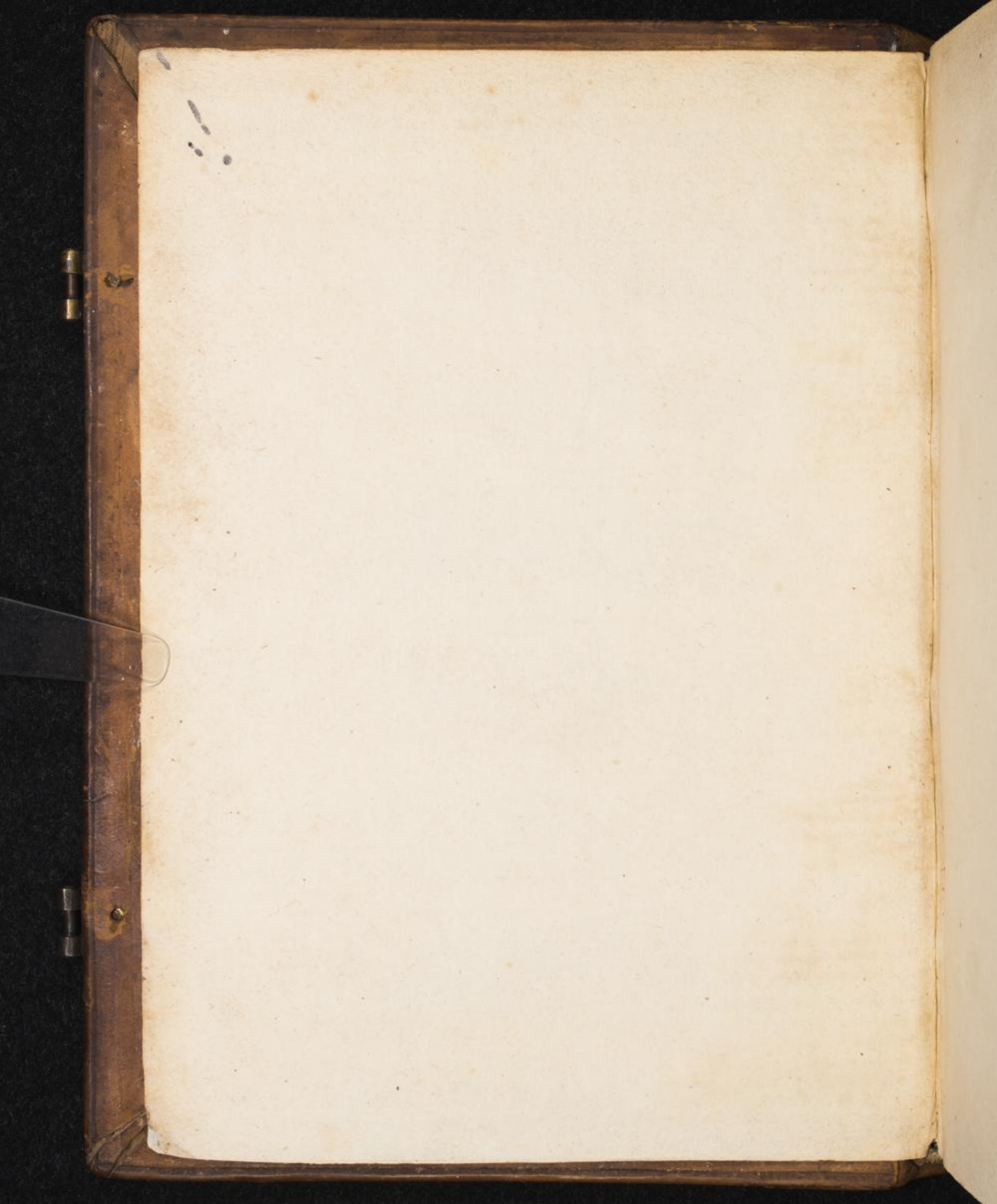

Conspicua Gallus... 112

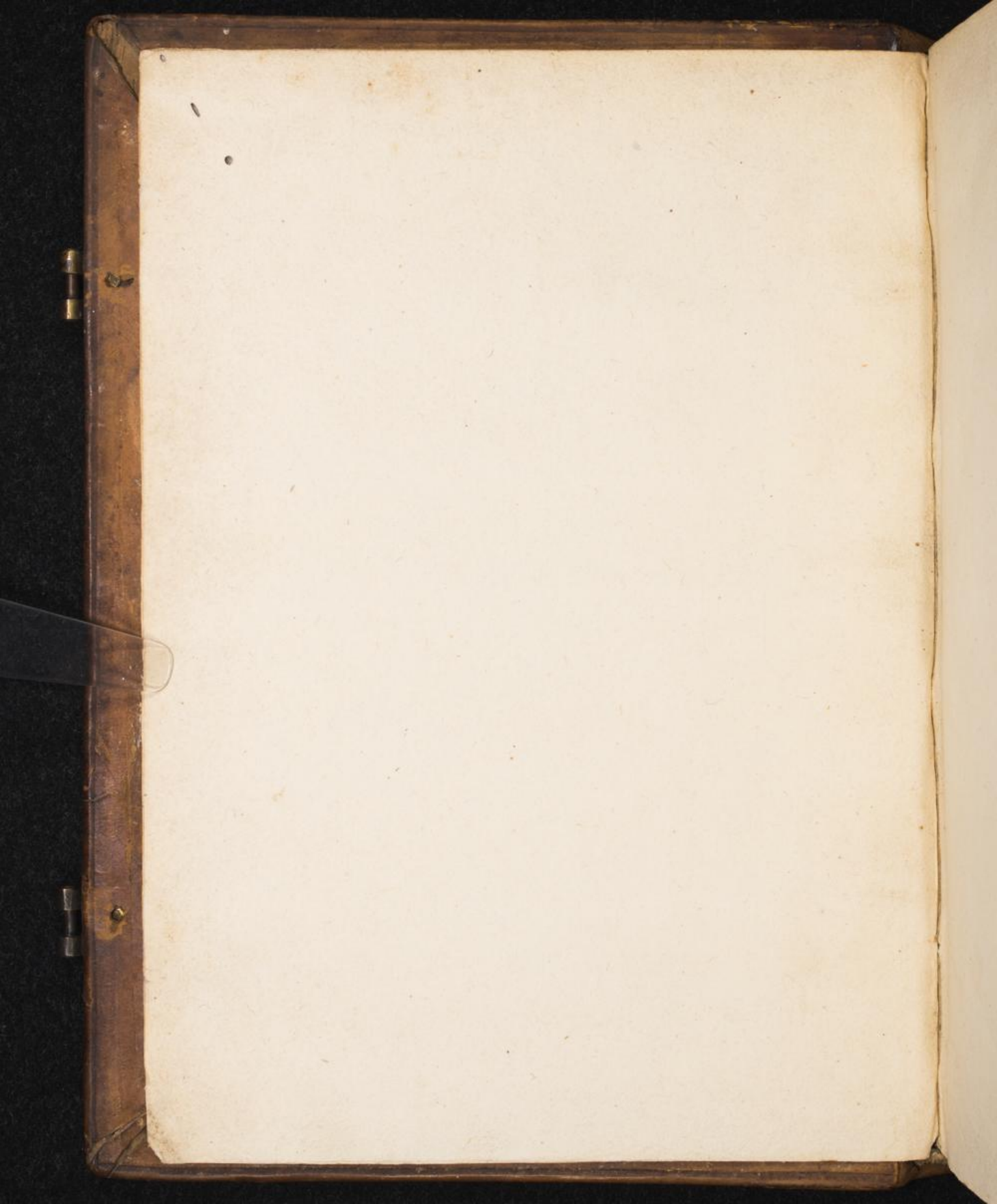

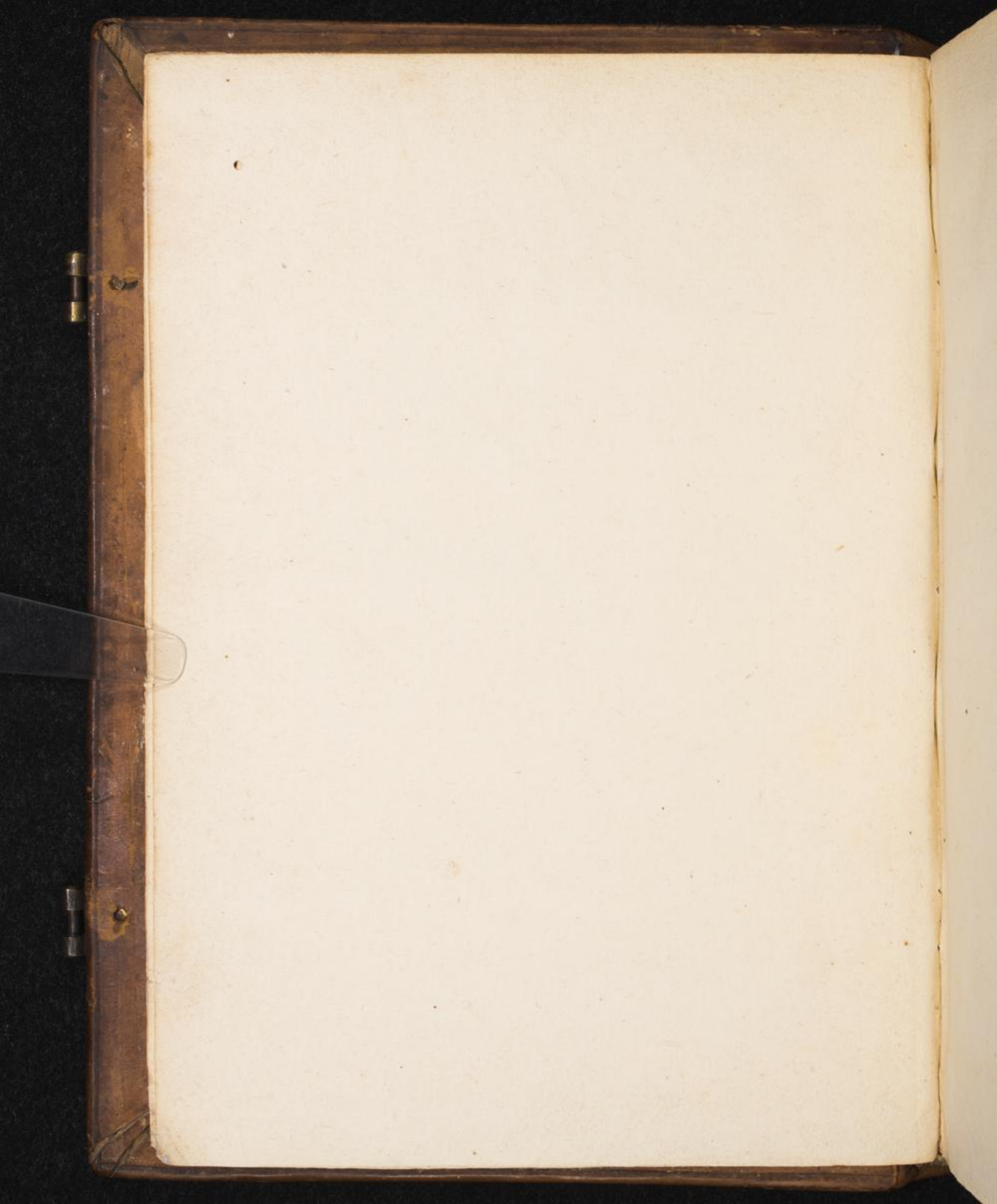

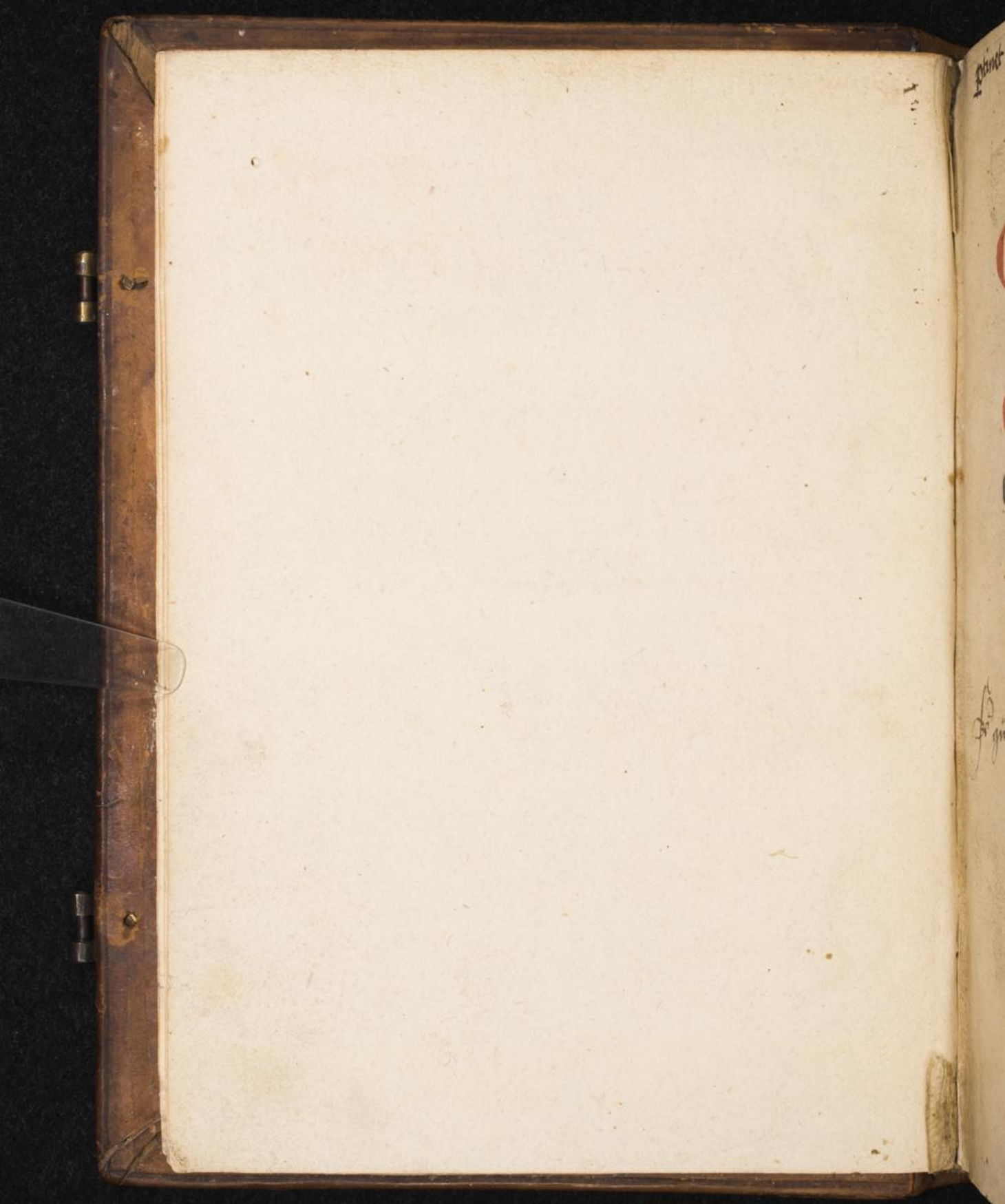

ptinet Cruciferis in Dysseldorp: Ex parte Fr. Wilhelmi Moersens:

Gregoriana super
nouum testamētum

Ex operibus beati

Gregorij gloriosissimi pape et

cōfessoris: insigne: pium ac religiosum **ex**

ceptionum opus super nouum testamē

tum ab Aluipbo egregio mo

nastice professiois diui

Bēdicti viro cuius

fuit et diuus Gre

gorij collectū

Joh. Guillelmus Pützgen. Moersens

Anno dñi. M. D. XVI.

20 P. Eccl. 126 a

1316

NON INVENIUNT

ET QUANTUM

SECUNDUM

ET QUANTUM

ET QUANTUM

ET QUANTUM

ET QUANTUM

ET QUANTUM

ET QUANTUM

ET QUANTUM

IVL. ET. F. E. M. O. O. U. N. D. E.

1408 597 01

Prestantissimo grauissimoq; patri **G**ofrido **B**offardo studiū **P**arisienſis cancellario meritiſſimo: **B**ertholdus **R**embolt. **S. P. D.**

Solent non vulgares modo: verumetiam qui gradu insigni ori cæteros antecellunt humanissime pater: xeniola quedam quos obseruant: colunt: demirantur: nouo ineunte anno transmittere. vt vna cum renouato tempore: animus illorū imdiu partam ex munusculo transmissio dedaret in nouatā & nunquaz emorientem beniuolentiam. **T**u vero is in primis maxime omnium visus es: cui id facere deberē: cui xeniolam nouam trāsmitterem. nam & de me optime meritus es: & abs te non pauca suscepi beneficia: quorum me minime decet esse immemorem. **P**arauit itaq; paternitati tuæ: non solum de me (vt iam dixi) sed de toto nostro clarissimo **P**arisienſi studio optime merita xeniolæ: compendium videlicet omnium librorum **D**iuī **P**aris: summiq; olim pōtificis **G**regoriū a studioso patre **A**lulpho **T**ornacensi monacho: multa vtilitate ac dignitate collectum: quod ex omnibus ipsius diuī **G**regoriū operibus secundū varia argumentorū genera excerptis: & tribus digessit voluminibus. quæ nihil aliud: quā merā pietatē: religionēq; redolent. **P**robatur **F**lorus: probatur **B**eda & vterq; monachus: q; ex libris diuī p̄ris augustini egregium in beatissimi **P**auli epistolâ texuerit cōmentariū. & id quod a **B**eda elaboratum est: tua diligentia: tuaq; recognitiōis grauissima censura: nostri typi ad omnes transmiserūt. **P**robatur **E**ugipius: q; quippiā simile ex operibus **A**ugustini selegit: quale hic **A**lulphus ex **G**regoriū. **Q**uare non dubitauerim te hoc opus probaturum: & omnes qui pio & docto (vt tu) præditi sunt ingenio. **A**ccipe igitur pollicitum deuotumq; tibi initialis anni munusculum nostrum: in quo agnosce animum nostrū tibi semper promptissimū: & adeo quod etiam ex munere nunq; satis expromi possit. **T**uus fuit **B**ertholdus: tuus est: tuusq; manebit. **N**ec vero dignū fuerit: vt is cuius opa atq; beneficio opus hoc eximium consecutus sum: merita laude fraudetur. **I**s re vera fuit **R**euerendus in **C**hristo pater: omni vitæ sinceritate: & probitate cōmēdatus. **D.** **L**udouicus **P**inellus **M**eldensis episcopus. qui ea dignitate in hoc preclarissimo bonarum litterarum gymnasio prius fulgebat: qua tu nunc clares atq; micat. **T**u eius in ea cancellariatus dignitate proxim⁹ es successor. dignus igitur vel maxime omnium vnus es: cui hoc beneficij eius opus succedat: cui etiam proxime dirigatur. **V**ale ergo semper successu prospero: nostro studio nostrisq; studiosis auspiciatissimus **P**arisienſis. **P**ridie **C**alendas **I**anuarias. **M. D. xv.**

Tabula Exceptionum.

Sequitur exce-

ptiones ex opusculis beati Grego-
rii pape in subiectis capitulis & euā-
gelo fm̄ Mattheum.

Sequitur tabula.

Iber generatōis Jesu
xp̄i filij David.

Iechonias genuit Sa-
lathiel.

Nō cognouit Ioseph
Mariam donec. 2c.

Perodes q̄rit vbi xps nasceret. iij
Post baptismum ductus est Iesus
in desertum.

Dic vt lapides isti panes fiant. vj
Assūpsit euz diabolus in montē. vij

Angeli accesserunt & ministrabāt ei.
Vidit Petrum & Andream (vij
& vocauit eos.

Beati pauperes spiritu.
Beati qui lugent.

Vos estis sal terre.
Videant opera vestra bona & glori-
ficent patrē v̄m qui est.

Nolite putare qm̄ veni sol. legē. xiiij
Qui soluerit vnū d̄ mādatū istis. xv

Qui irascitur fratri suo reus erit iu-
dicio

Si offers mun⁹ tuuz ad altare. xvj
Qui viderit mulierem ad cōcupiscē-
dum eam.

Si ocul⁹ tu⁹ dext̄ scādālizat te. xix
Si quis tulerit tibi tunicam da ei et
pallium.

Attendite ne iusticiam vestram sa-
ciatis coram hominib⁹.

Cum facis elemosynam nesciat si-
nistra tua.

Amen dico vobis receperunt mer-
cedem suam.

Tu autem cum oraueris intra in cu-
biculum.

Pilignite inimicos vestros. xxv
Orate pro persecuentibus & calū-
niantibus vos.

Extremant facies suas vt pareāt
hominibus ieiunātes.

Attendite a falsis p̄phetis
& fructib⁹ eorū cognoscetis eos.

Non omnis qui dicit mihi dñe. xxx
Fiat voluntas tua sic in celo &c. xxxj

Panem nostrum quotidianum da
nobis hodie.

Dimitte nobis debita nostra. xxxiij
Ne nos iducam in tēptationē. xxxv

Si enim dimiseris hominibus pec-
cata eorum.

Querite primū regnū dei. xxxvi
Dñe domine nonne in nomine tuo
prop̄hetauimus.

Nescio vos vnde sitis. xxxvij
Dñe puer me⁹ iacz paralytic⁹. xxxix

Eeci illuminari distamauerunt Jes-
sum.

Estote prudentes sicut serpentes. xli
Que dico vobis in tenebus dicite i
lumine.

Inimici hominis domestici ei⁹. xliij
Qui recipit p̄phetam in nomine p̄-
phete.

Quid existis in desertū videre. xlv
Dico vobis & plus q̄ p̄phetam. xlvj
A diebus Joannis baptiste/ regnū
celorum vim patitur.

Nō qd̄ intrat in os coindnat boies. xl
Si q̄s vult post me venire. xliij (vij
Angeli eorū semp̄ vidēt faciem pa-
tris.

Si in tyro & sydone facte fuisset vir-
tutes.

Coniteor tibi pater dñe celi & t̄re. liij
Venite ad me omnes q̄ laborat⁹. liij
Tollite iugum meuz super vos. liij
Discite a me quia mitis sum. lv

Si quis vult post me venire. xliij (vij
Angeli eorū semp̄ vidēt faciem pa-
tris.

Si in tyro & sydone facte fuisset vir-
tutes.

Coniteor tibi pater dñe celi & t̄re. liij
Venite ad me omnes q̄ laborat⁹. liij
Tollite iugum meuz super vos. liij
Discite a me quia mitis sum. lv

Coniteor tibi pater dñe celi & t̄re. liij
Venite ad me omnes q̄ laborat⁹. liij
Tollite iugum meuz super vos. liij
Discite a me quia mitis sum. lv

Tabula Exceptionum.

- M**alus hō de malo thesauro p̄ lyj
 fert mala. **fratibus meis:**
De oī hōo ocioso reddēdā rōnē. lyij
Tuc dicit r bis q̄ a sinistris lxxvij
Colligite zizania r ligate ea. lyij
 cius crunt.
Mittet fili⁹ hoīs angelos suos lxx
Ite maledicti in ignē eternū. lxxix
Simile est regnū celoꝝ sagene lx
Esuriui r nō dedistis mihi man ꝑ
 misse in mare. **ducare.**
Dns ambulauit supra mare. lxj
Ihū impij in suppliciu eternū. xxi
Duodcūq; ligaueris sup terrā. lxij
Pater si possibile ē trāseat a me xxi
 calix iste.
Absit a te dñe: nō erit tibi hoc. lxij
Judas laqueo se suspēdit. xxiij
Reges fr̄e a quib; accipiūt tri lxiiij
Multa passa sū ꝑ visu ꝑꝑ eū. xxiij
 butum. **T**elum templi scissum est. xcv
Non omnes captiūt verbū hoc. lxx
Multa corꝑa sc̄toꝝ surrexerūt. xcvj
Vos q̄ reliquistis om̄ia r secuti lxxvj
Erat aspect⁹ āgeli sic fulgur. xcviij
 estis me. **D**e resurrectione domini. xcviij
Dis q̄ reliquerit domū v̄l fr̄es. lxxvij
Sequunt exceptiones ex opuscu
Opatores vine denario res lxxvij
 lis beati Gregorij pape in subiectis
 munerantur. **capitulis d̄ euāgelio s̄m Marcum.**
Nōne ex denario ꝑuenist; mecū. lxxix
Quarenesis filius d̄i. lxxix
Iesus sc̄as duos cecos illūmauit lxx
Rat Joānes vestitus pilis i
 ligat; manib; r pedib;. m. c. lxxj
 camelorum.
Que dicūt facite q̄ āt faciūt rē lxxij
Joannes locustas r mel siluestre ij
Omnia opera sua faciunt. lxxij
 edebat:
Liquātes culicē camelū gl; lxxiiij
Spiritus sanctus in colūba sup ij
 nentes. **dñm descendit.**
Te vob; ꝑpocrite filies sep. sal. lxxv
Tu es filius me⁹ dilectus/in te iij
Dicere ne fiat fuga v̄sa h̄yeme lxxvj
 mibi ꝑplacuit.
Si dixerint ecce in deserto est lxxvij
Erat Iesus docēs quasi potest; v
 nolite exire. **tem habens.**
Sicut fulgur erit ab oriēte. lxxvij
Quid nobis r tibi fili d̄i? vj.
Quisputas est fidelis seruus. lxxix
Clamās r multum discerpens vj
 erūt ab eo.
Fatue ḡgines non sumpserūt lxx
Surge tolle grabatum tuum. viij
 oleum secum. **D**e electiōe duodec; apostoloꝝ. ix
Date nobis de oleo vestro. lxxxi
Jesus apostolis iꝑosuit noīa. x
Dñe dñe aperi nobis. lxxxiij
Venerūt volucres celi r comede xj
 Amē dico vobis nescio vos. lxxxiij
 runt semen.
Luz venerit filius hominis lxxxiij
Sole orto aruerūt semina. xij
 in maiestate sua. **D**rtū semē spine suffocauerūt .xiij
Venite benedicti patris mei. lxxv
Aliud cecidit in terrā bonam. xiiij
Hospes sui r suscepistis me. lxxxiij
Qui hab; aures audiēdi audiat. xv
Quādiu fecistis vni de his lxxxiij
Sic est regnū dei quēadmodū si xvj

Tabula Exceptionum.

S imile est regnū celoz	(iaciat.	dominus cecidit.	xlvi
z grano sinapis.	rvij		
S i cūctis nos mitte nos i por.	rvij.	E rit tunc tribulatio qualis non	xlviij
V ade in domū tuā z anūcta zc.	xix	fuit	
T urbe te cōdmūt z affligūt.	xx	D abūt pseudo pphete signa z prodī	xlviij
R esuscitauit Iesus filiā pncipis.	xxj	gia	
H erodes decollauit Joānem.	xxij.	A dolēscēs scq̄bat amict ^o syn.	xlviij
D ate vos illis māducare.	xxij.	I nuenērūt hominem cyreneum.	l
D e quinq; panib; satiauit dñs xliij		D e passione domini.	lij
quinq; milia hominum.		D e resurrectione domini.	liij
A būt Iesus in mōrē sol ^o orare.	xxv	S equunt ^r exceptionēs ex opuscul ^o	
A dducūt ad iesū surdū z mu.	xxvi	beati Gregorij pape in subiectis cap	
M isereor super turbam.	xxvij	pitulis de euāgelio fm Lucam.	
V ideo homines velut arbores am		Q uant iusti ambo ante deuz. j	
bulantes.	xxvij	I pse precedet ante illum in spi	
D e trāsfīguratōe dñi in mōrē.	xxix	ritu z veritate.	ij.
F acta sūt vestimēta ei ^o candida.	xxx	D issus est angelus gabriel.	ij.
F aciam ^o hic tria tabernacula.	xxxj	T urr ^o altissimi obumbrabit tibi.	iiij
H elyas cū venerit fstruet oia.	xxxij	Q uod nāscet ^r ex te sanctum vocabit ^r	
C redo domine adiuua incredulita		tur filius dei.	v
tem meam.	xxxij	Q uā h mibi vt ventat mater zc.	vj
C ominatus Iesus in mundo spi		P reibus an ^o faciē dñi para.	vi. et. vij
ritu.	xxxij	I lluminare his q; in tenebris z vmb	
E t factus est velut mortuus.	xxxv	ra mortis sedent.	vij
Q ui scandalizauerit vnum de pusil		A d dirigēdos penitōs in viā. p.	ix
lis istius;	xxxvj	E t reclinauit eum in p̄sepio.	x
D e eodem.	xxxvij	P astoribus angel ^o apparuit.	xj
D abete sal in vobis; z pacem habes		G ilia in excelsis deo z in terra.	xij
te inter vos.	xxxvij	P astores inuenēt isātes i p̄sepio.	xij
M agister bone quid faciendo vitā		E t tuam ipsius animam pertransi	
eternam pos.	xxxix	bit gladius.	xiiij
N emo bonus nisi vnus deus.	xl	I esus sedebat in medio doctor.	xv
D ifficile intrabunt in regnum dei:		P ōt de ^o de lapidibus istis susci.	xvj
qui pecunias habent.	xlj	S ecuris ad radicem arboris posita	
F acilius est camelum per foramen		est.	xvij
acus transire. zc.	xlj	Q ui habet duas tunicas det nā ha	
P otestis bibere calicem quem ego		benti	xvij
habiturus sum?	xlj	T enuit fortior me p ^o me.	xix
S tās Iesus cecū illuminauit.	xlviij	L uius ventitabūt in manu eius.	xx
D omin ^o sedēs sup asinā venit.	xlvi	A scendit Iesus in vnam nauim q;	
in hierusalem.		erat s ^o .	xx
C athedras vendentium columbas			

Tabula Exceptionum

<p>Eri a me q̄a hō pctōr sum dñc. xxij Que vultis vt faciant vobis homi- nes/z vos facite illis. xxij Dimitte z dimittemini/ date z da- bitur vobis. xxij Quid autem vides festucas in oculo fratris tui. xx v Gaudium erit in celo super vno pe- nitente. xxvj Cōvocat⁹ Jesus duodecim ap. xxvij Vulpes foueas habent: z volucres celī nidōs. xxvij Sine vt mortui sepeliant mortuos suos. xxix Qu autē vade añūcia regnū dei. xxx Nō mittēs manū ad arat̄ zc. xxxj Misit illos binos añ faciē suā. xxxij Aidebā sathanaz sicut fulgur de celo cadentem. xxxij Samaritanus vinum z oleum infu- dit in vulnera. xxxij De Maria z Martha. xxxij Inuenit domū iocōp̄ mūdātā. xxxvj Vadit z assumit septē alios spūs. xx Nemo accēdit lucernā. xxx vij (xvij) Lucerna corpis tui ē oculo. tu⁹. xxxix Decimans mentem z anctum. xl Dominis cuiusdam diuitis vberes fructus ager attulit. xli Aia habes multa bona reposita. xliij Sulte hac nocte aiaz tuā repetēt. x Sint lūbi vfi p̄cincti. xliij (liij) Qd si dixerit fu⁹ ille in corō suo. xlv Seruus qui non facit voluntatem domini sui. xlvj Cui multum datū est: multum que- retur ab illo. xlvij Ignē veni mittere in terrā. xlvij Dum vadis cū aduersario tuo. xlix Contēdite intrare p̄ āgustā portā. l Si quis venit ad me z non odit pa- trem suum: l</p>	<p>Nisi q̄s renunctauerit oib⁹ q̄ possit Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus liij Cito p̄ferre stolam primam/z induit te illum. liij Et date anulum in manu eius. lv Facite vobis amicos de mammona iniquitatis. lvj De hydropico curato. lvij Quod hominibus altum est: abho- minabile est apud deum. lvij Quem non timebat z hominem nō reuerbatur. lix De muliere que erat in ciuitate pees carrix. lx Et stans retro secus pedes domi- ni. lxj Remittuntur ei peccata multa. lxij Fides tua te saluam fecit. lxij Homo quidam erat diues qui in- duebatur purpura. lxij Factus est vt moreret mendic⁹. lxv Eleuans autem diues oculos cum esset in tormentis. lxvj Pater Abrabaz miserere mei. lxvij Demēto fili quia recepisti bona in vita tua. lxvij Rogo te vt mittas eum in domū pa- tris mei. lxix Ire de eodem diuite z Lazaro. lxx Si habueritis fidem tanq̄ granuz sinapis. lxxj De decem leprosis a domino curas- tis. lxxij Ubi cuiq̄ fuerit corpus illuc con- gregabuntur aquile. lxxij Ieuno bis in sabbato. lxxij Zacheus sicomorum ascēdit. lxxv Dimidium bonorū meorū: do pau- peribus. lxxvi Negotiamini diu; venio. lxxvij</p>
---	---

Tabula Exceptionum.

E cce inna quam habui repositas in sudario	lxxviij.	S piritus ubi vult spirat	vij.
P roijcite eū i tenebras exteri.	lxxix.	N emo ascēdit in celū/nisi zc.	vij.
I n patientia vestra possidebitis animas vestras.	lxxx.	D ñe iudiciū dedit p̄r filio:	ix.
A ccepto pane domin⁹ gratias egit et fregit.	lxxxi.	Q ui habz sp̄sam sp̄sūs est.	x.
I esus factus in agonia prolixius orabat.	lxxxij.	N on quero voluntatē meā/sed eius qui misit me.	xj.
A mice ad quid venistis?	lxxxij.	I esus cū coguisset qz vēturi zc.	xij.
D e negatione Petri.	lxxxij.	Q uerit me nō qz vidistis sig.	xij.
C ōuersus dñs respex. petrū.	lxxxv.	E ū q̄ venit ad me nō eijciā for.	xij.
S percutit autē illū Herodes.	lxxxvi.	F lumina de ventre eius fluent aque vitæ.	xv.
S i i viridi ligno hec faciūt.	lxxxvij.	Q ui sine peccato est primus in eam lapidē zc.	xvj.
D e crucifixione domini.	lxxxvij.	R abi quis peccauit hic aut parentes.	xvij.
P ater dimitte illis quia nesciūt qd faciunt.	lxxxix.	I utū fecit ex sputo dñs.	xvij.
D omine memento mei dū veneris in regnum tuum.	xc.	D mnis qui facit peccatus: seru⁹ est peccati.	xix.
H odie mecū eris in paradiso.	xcj.	S i vos filius liberauerit/ vere liberis eritis.	xx.
D e morte z resurrectione dñi	xcij.	G los ex patre diabolo estis.	xxj.
D iscipulis cunctis in emaus domus apparuit	xcij.	Q ui non intrat per ostium in ouile ouium.	xxij.
N ōne cor n̄r ardēs erat in no.	xcij.	S i q̄s p̄ me introierit saluabit.	xxij.
D e apparitionibus domini post resurrectionem	xcv.	P atrē habeo ponēdi aia: me.	xxij.
H ec s̄t vba q̄ locut⁹ sūt ad vos.	xcvi.	S ctā sc̄ encenia i hierosolymis.	xxv.
P alpate z videte quia spirit⁹ carnē z ossa non habet	xcvij.	L azare veni foras.	xxvi.
Sequitur ecce:		E t clarificauit z itez clarifica.	xxvij.
P riores ex opusculis beati Gregorij pape in subiectis capitulis de euangēlio fm Joannem.		H ec dixit Esaias qñ vi. glo.	xxvij.
I n principio erat verbū	j.	Q ui mihi ministrat me sequat.	xxix.
E cce agnus dei: ecce qui tollit peccata mundi.	ij.	S i exaltatus fuerit a terra / omnia traham.	xxx.
S uper quem videtis spiritū descendentem.	ij.	D ñs lauit pedes discipulor.	xxxi.
V idit ihs nathanael vent. ad se.	iiij.	I n h̄ cogitēt oēs qz discipuli	xxxi.
I mplere Hydrias aqua.	v.	I n domo patris mei mansiones multe sunt.	xxxiij.
N isi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua.	vj.	E go rogabo patrē / z alium paracletum.	xxxiij.
		Q ui diligit me / diliget a p̄e m.	xxxiij.
		S i quis diligit me sermonē meū seruabit.	xxxiij.
		P acē relinq̄ vobis / pa. me.	xxxiij.

Tabula Exceptionum.

De eodem.	xxviii.	Dumanum dico ppter infirmitates	
Venit em̄ pnceps mūdi hui⁹.	xxix.	carnis vestre	ix.
Sine me nihil potestis facere	xl.	Velle adiacet mihi: perficere autem	
Vos amici mei estis si feceritis.	xlj.	bonū non inuenio.	x.
Cū venerit paraclytus.	xlj.	Video aliā legē in mēbꝫ me.	xi.
Sinō abiero paraclyt⁹ nō ve.	xlj.	Vos autē non estis in carne/ sed in	
Amē dico vobis qꝫ plorabit.	xlj.	spiritu.	xij.
Si qd petieris p̄ciem in no. m.	xlvi.	Si qd spm̄ xpi nō bz tē.	xij.
Palā de p̄te annūcabo vo.	xlvi.	Nō accepistis spm̄ fuitur.	xij.
Iesus peccat⁹ dixit/ quē qrit.	xlvi.	Nō sē p̄digne passiōes hui⁹ t̄pis	xv.
Adducit Iesus ad Pylatū	xlvi.	Vanitati creatura subiecta ē.	xvi.
Iesus nō respōdit pylato	xlvi.	Ipsa creatura liberabit	xvij.
Nō haberes in me p̄tatem	l.	Ipe sp̄s postulat p̄ no. ge. in.	xvij.
Dñs a iudcis crucifigū.	li.	Duos p̄sciuit ⁊ p̄destinauit.	xix.
Dñs Iesus emisit spiritū	li.	Qui etiā interpellat p̄ nobis	xx.
De resurrectiōe dñi.	liij.	Cert⁹ suz qꝫ neqꝫ mors/ neqꝫ tē.	xxj.
Tulerūt dñm meū.	liij.	Quoz p̄ces ⁊ ex q̄bz xps	xxij.
Am̄ fores essent clausē vbi crāt dñs	liij.	homo tu quis es: qui respōdeas	
scipuli.	liij.	deo.	xxij.
Accipite spm̄ sanctū.	liij.	Finit legis ch̄istus ad iusticiā om̄i	
De vltio p̄uicio cū. xij. discipul.	liij.	credenti.	xxij.
Sinō iōanis diligit me.	liij.	Eccitas ex pte p̄tigit in isrl.	xxv.
Extendes manus tuas ⁊ altus te	liij.	occlusit de⁹ oia in incredul.	xxvi.
cinget.	liij.	Quonia ex ipso ⁊ per ipm̄ ⁊ in ipso	
Bequūtur capi:		sunt omnia.	xxvij.
tula de epistola beati Pauli apostoli		Obsecro vos fr̄es p̄ miscēdiaz dei vt	
ad Romanos.		exhibeat⁹ cor. v̄ia host. vi.	xxvij.
Q uem cognouissent deū/ non sicut		Nō pl⁹ s̄ape q̄s optet s̄ape	xxix.
deū glorificauerūt	i.	Nolite esse prudentes apud vosmet	
Nam semine capz immutarūt natu-	i.	ipso.	xxx.
ralem vsum.	ij.	Si fieri p̄t qd ex vobis ē cū oibꝫ ho-	
Ignoras quoniam benignitas dei ad	ij.	minibꝫ pacē habētes	xxxi.
p̄niam te adducit.	iz.	Nis nō tiere p̄tātē/ bonū fac.	xxxi.
Qui reddet vnicuiqꝫ s̄m opa s̄.	iiij.	Nor precessit: dies autē appropin-	
Et sit ipse iust⁹ ⁊ iustificās.	v.	quauit.	xxxiij.
Ch̄istus resurgēs ex mortuis iam	v.	Carnis curaz ne feceritis in deside-	
non morit.	vi.	rijs.	xxxiij.
Quia autem mortuus est peccato/ mor-	vi.	Item de eodem.	xxxv.
tuus est semel.	vij.	Alius iudicat diem inter diē.	xxxvi.
Non regnet peccatū in vestro morta-	vij.	Sentes super misericordia bonoz	
li corpore.	vij.	re deum.	xxxvij.
		Volo vos sapiētes eē in bo.	xxxvij.

Tabula Exceptionum.

Sequitur ecce:

ptiones ex opusculis beati Gregorij pape in subiectis capitulis. De p̄ma epistola ad Corinthios.

In omnibus diuites facti estis in illo.

Que a dō dōata s̄ nobis loq̄mur. ij.

Quis scit que sunt hominis nisi spiritus hominis.

Nos autē p̄dicam⁹ xp̄s crucifixū. iij.

Nō ei iudicauit me scire inē vos.

Quia nō cognouit mund⁹ per sapientiam deum.

Quod stultū est dei sapiētius est hominibus.

Que stulta s̄ mūdi elegit de⁹.

Eū em̄ sit inē vos zel⁹ et p̄tētio.

Ego plātani apollo rigauit.

Fūdamētū ali⁹ nemo p̄t ponere.

Si q̄s edificauerit sup fūdamē.

Cōphēdā sapiētes in astu. coz.

Mibi p̄ minimo est ut a vobis audier.

Audī inē vos fornicatio.

Secularia iudicia si habuerit.

Quare nō mag⁹ inuria acci.

Omnia mihi licēt: sed non omnia expediunt.

Bonū est hoi mlierē nō tāgere.

Melius est nubere q̄ vni.

De virginib⁹ p̄ceptū dñi nō hēo.

Reliquū est ut q̄ hñt vxores.

Qui autē cū vxore est.

Hoc ad vtilitatē vobis dico.

Sciētia inflat/charitas edit.

Qui se existimat scire aliqd.

Quidē ne licentia vestra fiat offēdiculum.

Si nos vobis spūalia sent.

Fact⁹ su: in iētis tā q̄ iude⁹.

Sic curro nō q̄si in incertū.

Castigo corpus meū. xxxij.

Petra autē erat christus. xxxij.

Neq; idolatre efficiamini. xxxij.

Qui se existimat stare/ videat ne cadat. xxxiij.

Tentatio vos nō app̄bendat nisi humana. xxxv.

Fidel de⁹ q̄ nō patiet vos tē. xxxvi.

Si q̄s videt p̄tentiosus eē. xxxviij.

Si nos iudicarem⁹/ nō vtiq; iudicarem⁹. xxxviij.

Alij dat sermo sapiētie. xxxix.

Que in honesta sunt nra rē. xl.

Nos estis corpus christi et mēbra de membro. xli.

Si linguis hoim loq̄r et ange. xliij.

Charitas patiens est/ benigna ē. xliij.

Uidem⁹ nūc p̄ speculū. xliij.

Nūc cōgscas sicut et cognit⁹ sū. xlv.

Lingue sunt in signum. xlv.

Si autē oēs p̄berent. xlvij.

Ego sum minim⁹ ap̄toz. xlvij.

Gratia dei sum id qd sum. xlvij.

Corrūpūt mores bonos colloquia mala. l.

Sicut portauim⁹ imaginē t̄reni. li.

Laro et sanguis regnū dei possidere non possunt. liij.

Sequitur exceptiones ex opusculis beati Gregorij pape in subiectis capitulis. De epla ad Corinthios scda.

Qui q; dñamur fidei v̄c. j.

Alia nra hec ē testimoniū. ij.

Nūqd leuitate vsus sum. iij.

Cui aliqd donastis et ego. iij.

Christi bon⁹ odor sum⁹ deo. v.

Nō sumus sicut p̄urimi adulterantes rē. vi.

Non sumus sufficētes aliquid cogitare. viij.

Vbi spūs dñi/ vbi libertas. viij.

Tabula Exceptionum.

Utz is q̄ foris est n̄r h̄s corū.	ix.	D eposuit instaurare omnia in christo.	i.
Nolum⁹ expoliari/h̄ supuektiri.	x.	Sup̄ oēm p̄ncipatū z p̄tātē.	ii.
Et absorbear qd̄ mouit ē a vita.	xi.	Cōsedere nos fecit in celestib⁹	iii.
De⁹ q̄ dedit nobis pign⁹ spūs	xii.	Ne deficiatis in tribulatiōib⁹	iiii.
Dū sum⁹ i corpe pegrinamur.	xiii.	Et possitis cōprehendere.	v.
Cetera trāsierūt z sc̄tā s̄t noua.	xiiii.	Solliciti fuare vnitatē spūs:	vi.
Obsecramus p̄ christo reconciliamur ni deo.	xv.	Renouami spū mētis vic.	vii.
Per gloriā z ignobilitatē	xvi.	Omnis amaritudo z ira tollatur a vobis.	viii.
Os n̄r p̄z ad vos o corinth̄j.	xvii.	Non circūferamur omni vento do- ctrine.	ix.
Nō angustamini in nobis.	xviii.	Ut exhiberet sibi gl̄osaz eccle.	x.
Cū venissem⁹ macedoniā.	xix.	Uiri diligite vroz v̄as.	xi.
Foris pugne int⁹ timores	xx.	Gratia estis saluari p̄ fidē.	xii.
Nōt alijs sit remissio vobis. a. t.	xxi.	Omne quod arguitur a lumine ma- nifestatur.	xiii.
Eplē graues sunt p̄ntia zē.	xxii.	Redimētes t̄ps qm̄ dies zē.	xiiii.
Cū essem apud vos z egerē.	xxiii.		
Sarbanas transfiguratur se	xxiiii.		
In q̄ q̄s audeo audeo z ego.	xxv.		
Damasci p̄posit⁹ gētis arethe.	xxvi.		
Parco at̄ ne q̄s me existimet	xxvii.		
Dat⁹ est mihi stimul⁹ carnis.	xxviii.		
Factus sum insipies.	xxix.		
		¶ Sequunt⁹ exceptiōes ex opusculis b̄i Gregorij pape in subiectis capitulis de eplā b̄i Pauli ad Philippēses.	
		¶ Ap̄to dissolui z cū xp̄o eē.	i.
		¶ Superiores sibi inuicem arbi- trantes.	ii.
		Qui cum in forma dei esset	iii.
		Sed semetip̄m exinanuit.	iiii.
		Hebreus ex hebreis s̄m legē	v.
		Ego me nō arbitror cōp̄bēdisse	vi.
		Que retro oblit⁹ in ea que zē.	vii.
		Scio h̄siliari/scio z absidare	viii.
		N̄ra p̄uersatio in celis est.	ix.
		Qui reformabit corp⁹ zē.	x.
		Non quero datum/ sed requiro frus- ctum.	xi.
		¶ Sequunt⁹ exceptiōes ex opusculis beati Gregorij pape in subiectis capitu- lis de epistola ad Collossenses.	
		¶ Tue throni siue dñatiōes.	i.
		¶ Er q̄ torū corp⁹ p̄ n̄r⁹ zē.	ii.
		Jam si corpe absens sum.	iii.
		¶ Sequuntur exceptiones ex opus- culis beati Gregorij pape in subiec- tis capitulis de epistola Pauli ad Ephēsiōs.	

Tabula Exceptionum.

Que s̄ rōem habētta sapiētie. iij
 Sup oia aut̄ bec caritatē habere. v
 Mortui estis z vita v̄sa zc. vj

Deuita p̄phanas vocū nouitates. xij
 Dum venio attende lectioni. xij

Capitula de epla ad Thessaloni ad Timotheū. ij.
 censes
Neq̄ aliquando fuimus in serz
 mone adulationis. j
 Facti sum⁹ puuli in medio v̄m. ij
 Voluim⁹ venire ad vos sed. zc. iij
 Que est nostra spes aut gaudiū. iij
 Nemo moueat in tribulationib⁹. v
 Nolumus vos ignorare de dor
 mientibus. vj
 Dies dñi sicut fur in nocte. vij

Capitula de epla ad Hebreos:
Nis̄ angelos apprehendit. j
 Adhuc in lūbis patris erat. ij
 Glorius est sermo dei z efficac. iij
 Necessē est exēplaria celestium. iij
 Nō deserētēs collectionē v̄am. v
 Patres carnis nostre habuim⁹ vj
 eruditores.
 Sanguines asperionis meli⁹ vij
 lo quētēm q̄ Abel. viij
 Nouebo nō solū fr̄s s; z celū. viij
 Iesus extra portam passus est. ix
 Inuisibilē tanq̄s videns. x
 Est aut̄ fides substantia reruz. xi
 Etenim p̄ paucis scripsi vobis. xij

Sequunt̄ exceptiones ex opuscu
 sculis beati Gregorij pape in subie:
 ctis de epistola beati Pauli aposto:
 li ad Timotheū. j.

Misericordiam cōsecutus suz j
 quia ignorans feci. ij
 Non in veste p̄ciosa. ij
 Saluabit̄ mulier p̄ filiorum ḡna iij
 tionem.
 Optet c̄pm̄ irrep̄hensibilē esse. iij
 Magnū est p̄catis sacramentū. v
 Nemo adolescētā tuā p̄tēnat. vj
 Dan⁹ cito nemini imposueris vij
 Radix om̄iū maloz cupiditas. viij
 Qui solus habet immortalatē. ix
 Et lucez habitat inaccessibilem. x
 Diuinit̄ p̄cipe nō supbe sapere. xi

Sequunt̄ capitula in subiect̄ cas
 pitulis de actibus apostolorum.
Uidentib⁹ illis eleuatus est. j
 Unq̄z intuerēt̄ in celum. ij
 Judas possedit agrū d̄ mercede. iij
 Mathias loco iude statuit. iij
 Factus est repente de celo son⁹. v
 Repleuit totā domū vbi erat. vj
 Apparuerūt illis dispartite lingue. vij
 Et ceperūt loq̄ variis linguis. viij
 Pusto pleni sunt isti. ix
 Petrus iudeos increpat. x
 Penitentiam agite. xi

Tabula Exceptionum

<p>De claudo quē Petr^o curauit rj.</p> <p>Obedire oportet plus deo q̄ hominibus. riiij.</p> <p>De sancto stephano. riiij.</p> <p>Et testes deposuerunt vestimēta. xv.</p> <p>De simone mago. xvi.</p> <p>Decunia tua tecū sit in p̄ditōe. xvij.</p> <p>Paulus adhuc spirās minax. xvij.</p> <p>Surgēs ingredi cūitatē. xix.</p> <p>Erat q̄daz discipul^o Damasci. xx.</p> <p>Vade quoniam vas electionis mī^o bi est. xxi.</p> <p>Ceciderunt ab oculis eius tanquam squame. xxij.</p> <p>Paulus multo magis conualescebat. xxij.</p> <p>Paulus in sporta per murū dimittitur. xxij.</p> <p>Erat Paulus cum discipul^o. xxv.</p> <p>Enea sanct^o dñs. xxvi.</p> <p>De Tabita a sancto Petro refusata. xxvij.</p> <p>Corneli^o vidit agelū in visu. xxvij.</p> <p>Mitte viros in ioppen. xxix.</p> <p>Animalia in lintheo videntur a Petro. xxx.</p> <p>Petre occide et manduca. xxxi.</p> <p>Ecce viri tres querunt te. xxxij.</p> <p>Surge ne feceris quia ego homo sum. xxxij.</p> <p>Nō est p̄sonaz acceptor de^o. xxxij.</p> <p>De Paulo in lystis lapidato. xxxv.</p> <p>Paul^o timotheū circūcidit. xxxvi.</p> <p>Pol^o vetan^o in asia p̄dicare. xxxvij.</p> <p>Quid^o suz a sanguie oim. xxxvij.</p> <p>Agabo Paulo p̄berat. xxxix.</p> <p>De spe et resurrectione mortuorum iudicior^o. xl.</p>	<p>rj.</p> <p>rj.</p> <p>rj.</p> <p>xv.</p> <p>xvi.</p> <p>xvij.</p> <p>xvij.</p> <p>xix.</p> <p>xx.</p> <p>xxi.</p> <p>xxij.</p> <p>xxij.</p> <p>xxij.</p> <p>xxv.</p> <p>xxvi.</p> <p>xxvij.</p> <p>xxvij.</p> <p>xxix.</p> <p>xxx.</p> <p>xxxi.</p> <p>xxxij.</p> <p>xxxij.</p> <p>xxxij.</p> <p>xxxv.</p> <p>xxxvi.</p> <p>xxxvij.</p> <p>xxxvij.</p> <p>xxxix.</p> <p>xl.</p>	<p>cobi apostoli; que est epistolarū Cas nonicarum prima.</p> <p>Aud quem nō est transmutas. r.</p> <p>Quicunq; totā legem suauerit. ij.</p> <p>Si autē frater aut soror nudi sūt. iij.</p> <p>Fides sine operib^o mortua est. iij.</p> <p>Que desursum est sapientia. v.</p> <p>Petis et nō accipitis. vi.</p> <p>Hita vīa vapor ē ad mo. pa. rē. vij.</p> <p>Quicunq; voluerit amicus esse huius seculi. viij.</p> <p>Qui pueri fecerit pctōem. ix.</p> <p>Sequuntur exceptiones ex opusculis beati Gregorij pape in subiectis capitulis de epistola apostoli Petri prima.</p> <p>In hereditatē incorruptibilē. i.</p> <p>In quem desiderant angeli p̄spicere. ij.</p> <p>Propter quod succincti lūbos mentis vestre. iij.</p> <p>Nemo vestrū patiat^o quasi homicida. iij.</p> <p>Unusquisq; sicut accepit gr̄am. v.</p> <p>Si q̄s loquit^o q̄si sermones dei. vi.</p> <p>Ips^o ē vt incipiat iudiciū. a. d. d. vij.</p> <p>Pascite q̄ in vobis ē gregē dei. viij.</p> <p>Capitula de epistola Petri. scda.</p> <p>Ministrate in scientia abstinentiam. i.</p> <p>Habemus firmiorem propheticum sermonem. ij.</p> <p>De^o angel^o peccātib^o nō pepcit. iij.</p> <p>Loth aspectu et auditu iust^o erat. iij.</p> <p>D. Balaam asina corripuit. v.</p> <p>Paul^o s̄m datā sibi sapiētā. vi.</p> <p>Capitula de epistola Joānis apostoli prima.</p>
--	--	--

Tabula Exceptionum.

S i dixerimus quia peccatū non habemus;	j.	Ego q̄s amo arguo z castigo	xxij
A duocatū habem⁹ apud p̄em	ij.	Qui vicerit dabo ei sed. mecu	xxij
Q ui dicit se nosse deum.	ij.	Et in medio sedis z in circuitu quat	
N olite diligere mundū	iiij.	tuor animalia.	xxv
N unc antichristi multi facti s̄	v.	Et in circuitu z int⁹ plena sunt oca	xxvi.
V inctio ei⁹ docet nos de oib⁹	vi.	lis.	xxvi.
C ū apparuerit filius ei erim⁹	vij.	Et requiē non habebant die ac nos	xxvij
S i cor n̄m nō resp̄derit nos	vij.	cte.	xxvij
D eū nemo vidit vnq̄	ix.	M ittebant coronas suas ante thro⁹	xxvij.
Q ui non diligit fratrem suū quem	x.	num dei.	xxvij.
videt.	x.	Et vidi librū scriptū int⁹ z for⁹	xxv
Q ui diligit deum/diligit et fratrem	xi.	Nemo poterat apire librū.	xx.
suum.	xi.	Ecce vicit leo de tribu iuda	xxj.
E st peccatū ad mortem.	xij.	Et vidi z ecce in medio zē.	xxij
		Dign⁹ est agn⁹ q̄ occisus est	xxij
		Vidi sub altare dei animas interfes	
		cro:um.	xxij
C apitula de tertia epistola:			
O strepe nō recipit nos.	j.	Et date s̄ illis singule stole albe	xxv
N os suscipere debemus eius	ij.	Et dictū est illis vt req̄sccerēt	xxvi
modi.	ij.	fact⁹ est sol vt saccus cilicin⁹	xxvij
		Palme in manib⁹ eoz	xxvij
		factū est silentiū in celo	xxix
		Potestas equozū in ore z in caudis	
		eorum.	xxx
		Et habebat in manu sua libz	xxij.
		Et iuravit p̄ viuente in seclā	xxij
	j.	Accipe librū z deuora illū.	xxij
	ij.	Et accipi librū z deuora illū	xxij
	ij.	Et cum deuorasset librum amarica	
	ij.	tus.	xxv
	iiij.	Oportet te iterum prophetare gens	
	v.	tibus.	xxv
	v.	Atriū q̄b est for⁹ replū eijce.	xxvij
	vi.	Mulier amicta sole z luna sub pedi	
	vij.	bus eius	xxvij
	vij.	Cauda draconis trahabat tertiam	
	ix.	partem stellarum.	xxix
	x.	Et draco stetit ante mlkerē	xl.
	x.	Factum est plūm cum Michaele	
	xj.	archangelo.	xl.
	xj.	Proiectus est accusator fratru⁹ nos	
	xj.	strorum,	xlj

Tabula Exceptionum.

<p>De terre et mari quia descendit diabolus ad vos. xliij.</p> <p>Vidi aliam bestiam ascendentem de terra: xliij.</p> <p>Et catabat canticum novum. xlv.</p> <p>Et habebat in manu sua falcem acetam. xlvj.</p> <p>Quartus angelus effudit phialam suam in solem. xlvij.</p> <p>Ecce venio sicut fur. xlvij.</p> <p>Beatus qui vigilat. xlix.</p> <p>Et custodit vestimenta sua. l.</p> <p>Quanti glorificavit se etc. li.</p> <p>Beati qui ad cenam nuptiarum. liij.</p> <p>Et exercitus qui sunt in celo liij.</p> <p>Habebat in vestimento in femore lvi.</p> <p>Angelus ligavit diaconem per mille annos. lvi.</p> <p>Beatus qui habet partem in resurrectione prima. lvij.</p>	<p>Et regnabit cum eo mille annis. lviij.</p> <p>Post mille annos soluet draco lxx.</p> <p>Et diabolus missus est in stagnum ignis. lxx.</p> <p>Libri aperti sunt: et liber vite apertus est. lxxi.</p> <p>Et vidi celum novum et terram novam. lxxij.</p> <p>Et erat structura muri eius ex lapide. lxxij.</p> <p>Mensus est muros mensura hominis. lxxij.</p> <p>Videne feceris? seruus tuus super. lxxv.</p> <p>Ne signaueris verba prophetie huius. lxxv.</p> <p>Qui nocet noceat adhuc. lxxvij.</p> <p>Qui audit dicat veni. lxxvij.</p> <p>Ego sum stella splendida. lxxviii.</p>
---	---

Finis Tabule.

Epitaphium beati Gregorii pape.

<p>Ascipe terra tuo corpore de corpore sumptum.</p> <p>Reddere quod valeas vivificante deo.</p> <p>Spiritus astra petit leni nil iura nocent.</p> <p>Qui vite alterius mors magis ipsa via est.</p> <p>Pontificis summi hoc clauduntur membra sepulchro.</p> <p>Qui innumeris vixit seque vbiq; bonis.</p> <p>Esuriam dapibus superavit frigora veste.</p> <p>Atas aias montis texit ab hoste sacris.</p>	<p>Implebatque actu quicquid sermone docebat.</p> <p>Esset ut exemplum mystica verba loquens.</p> <p>Anglos ad christum vertit pietate magistra.</p> <p>Acquies fidei agmina gente nova.</p> <p>Dic labor hoc studium; hec tibi cura hic pastor agebas.</p> <p>Ut domino offerres plima lucra gregis.</p> <p>Disq; dei consulfactus letare triumphis.</p> <p>Nam mercedem operum iam sine fine tenes.</p>
---	---

Gregoriana exceptiones. Fo. I.

Incipit liber ex
ceptionū ex opusculis beati Grego-
rii sup nouū testamētū / De quatuor
euangelistis: et de dño saluatore, et de
omnibz electis per quatuor animalia
designat in Ezechielis homelia se-
cunda/tertia et quarta.

Er san-

cta quatuor ania-
lia q̄ Ezechiel p̄
pbete ostēdunt in
uisione sunt quat-
tuor euangeliste.

Mattheus uidelicet: Marcus: Lu-
cas et Joānes figurant: et sub euāge-
listaz p̄sonis oēs simul p̄fecti signifi-
cant. Nec merito p̄ euāgelistas quā-
tuor p̄fectoz oim numer⁹ exprimitur:
quia oēs qui in ecclā m̄d p̄fecti sunt
perfectiōis sue rectitudinē p̄ eorum
euāgelii didicerūt. **S**ctā itaqz quat-
tuor animalia p̄ q̄ quatuor euāgeliste
significāt / subtili narratiōe describū-
tur ab Ezechiele cū dicit. Quatuor fa-
cies vni: et quatuor: p̄ne vni. **Q**uid
per faciē nisi noticiā: et qd p̄ p̄nā ni-
si volatus exprimit. **P**er faciē quippe
vniūquisqz cognoscit. p̄ pennā tō in
altum auū corpa subleuant. **F**acies
itaqz p̄tinet ad fidē: penna ad p̄tēpla-
tionē. **P**er fidē nāqz ab oiporēte deo
cognoscimur: sicut ip̄e de suis ouibz
dicit. **E**go sum pastor bon⁹: et cognoscūt me
mee. **Q**ui rursus ait. **E**go scio quos
elegerim. **P**er cōtēplationē tō qd
sup nosmetip̄os tollimur: q̄si in aerē
leuamur. **Q**uatuor ergo facies vni
sunt: qz si req̄ras qd **M**attheus de

incarnatiōe dñi sentiat: h̄ n̄m̄qz sen-
tit qd **M**arcus: Lucas: et Joānes.
Si q̄ras quid Joānes sentiat: h̄ p̄-
culdubio quod Lucas: Marcus: et
Matthe⁹. **S**i q̄ras qd Marcus: h̄
qd **M**atthe⁹: Joānes et Lucas. **S**i
queras qd Lucas: hoc qd Joānes:
Matthe⁹: et Marcus sentit. **Q**uorū
tuor ḡ facies vni sūt: qz noticiā fidei
qua cognoscunt a deo ip̄a est in vno
que est sum̄ in quatuor. **Q**uicqd enim
in vno inuenieris: hoc in oibz simul
quatuor recognoscēs. **E**t quatuor
p̄ne vni: qz dei oipotentis filiū dñz
Iesum ch̄ristū sum̄ oēs concorditer p̄-
dicāt: et ad diuinitatē ei⁹ mentis ocu-
los leuātes penna p̄tēplatiōis volāt.
Euangelistaz ergo facies ad huma-
nitatē p̄tinet: penna ad diuinitatē. qz
in eū quē corporeū aspiciūt q̄si faciē
intēdūt. **S**z dū hūc esse incorp̄scr̄-
ptū et incorporeū ex diuinitate annū-
ctiant: per p̄tēplatiōis pennā quasi in
aerē leuānt. **Q**uia itaqz et vna est fi-
des incarnationis eius in oibz par-
tēplatiō diuinitatis ei⁹ in singulis:
recte dicit. quatuor facies vni. et quat-
tuor p̄ne vni. **D**einde etiā hec eadē
sancta animalia subtili⁹ describūtur: vt
hec euāgelistaz significare personas
ip̄a nobis subtilitas descriptiōis ape-
riat. nihilqz sermo dei intellectui n̄fo-
dubietatis relinquat. **D**icit c̄m̄. **S**i
militudo vult⁹ eoz facies hoīs: et fa-
cies leonis a dextris ipsorū quatuor.
facies aut̄ bouis a sinistris ipsorum
quatuor. et facies aq̄le desup ipsorū
quatuor. **H**ō c̄m̄ quatuor hec animalia
pennata sc̄tōs quatuor euāgelistas
designēt: ip̄a vniūcuiusqz libri euā-
gelici exordia testant. **N**am qz ab hu-
mana generatiōe cepit iure p̄ boīem

Ezech. 1.

Ezech. 1.

Joan. 1.

Ibidem

Joā. xiiij.

De sancto Mattheo Fo. II

vitulus & a sinistris fuisse describit. Quicquid in eis de visceribus pietatis: Ipsi namque sancti euangeliste de eis bu- quequid de mansuetudine spiritus. quequid de zelo rectitudinis. quequid de custodia manitate gausti sunt: de eius resurrectione de zelo rectitudinis. quequid de custodia etione firmati: qui de eius passionis fuerant contristati. Homo ergo et leo eis a dextris est: quia redemptoris nostri eos in carnatio uiuificauit. resurrectio confirmant. Sed vitulus a sinistris: quia mors illi eos ad momentum temporis in infidelitate perstravit. Iure autem locus aquile non iuxta sed desuper esse describitur. quia sicut per hunc quod eius ascensionem significat: seu quia uerbum patris deum operis patrem esse denunciat: super euangelistas ceteros uirtute preceptionis exercuit: portam et imaginem eius que de celo descendit. Scitis etenim quod unum ad similitudinem huius uicis ducit in quantum uitam sui redemptoris imitatur. Nam ab eius mansuetudine et opere discordare quod aliud est: quam a similitudine eius longe recedere. Ad huius similitudinem uicis surgere festinas: ut propheta: cum diceret. In mandatis tuis exercebor: et considerabo uias tuas. Qui enim tacet in mente uias domini considerat: et se exercere in mandatis illius festinat. quod aliud in semetipso nisi si imaginem noui uicis reformar. Ad quod in sanctorum cordibus incessanter agit: recte de sanctis animalibus dicitur quod in eis est similitudo hominis. quia quod sancta: quod mira sunt: hoc in eis de specie similitudinis est: id est de uirtute imitationis.

Epil. ij. in eis. Sed quod hic homo describitur nisi ille de quo scriptum est. quod cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse se equalis deo. sed semetipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinem hominis factus: et habitu inuictus ut homo. Nec itaque animalia ut surgere ualeant ad sanctitatem uirtutem: ad huius uicis uerbum: alios autem in exordijs suis descendentium serena scaturientibus uirtutibus ire per abrupsi huius uicis similitudinem non haberent.

De sancto Mattheo euangelista Moralium libro. xviij.

Mnipotens deus occulto consilio quosdam ab impietatis sue exordijs in nocentes custodit usque ad uirtutum summa profuerit: alios autem in exordijs suis descendentium serena scaturientibus uirtutibus ire per abrupsi huius uicis similitudinem non haberent.

1. Cor. iiij. et. xi.
1. Cor. xv.

Ps. cxviij

Super euāg. Matthei Fo. III

illo appetit' esca' corpis / transfixus est
oculo diuinitat'. Ibi quippe inerat
hūanitas q̄ ad se deuoratorē duceret:
ibi diuinitas q̄ p̄foraret: ibi apta in-
firmitas q̄ puocaret: ibi occulta vir-
tus q̄ raptoris faucē transfigeret. In
hāmo igit' captus est: q̄ inde interijt
vnde deuorauit. z redēptore nostro
duz p̄ satellites suos esca' corpis mo-
rōdit: diuinitat' illū acule' p̄fora-
uit. quasi hām' q̄ppe fauces glutien-
tis tenuit / dū in illo z esca' carnis pa-
tuit quā deuorator appeteret: z diui-
nitas passioms tpe latuit q̄ necaret.
In h' quippe aquarū abyssō. i. in hac
immēsitare gener' hūani ad omnīū
mortē inbiās vitā p̄nc oim vorans.
huc illucq̄ apto ore cet' iste ferebat'
s; ad mortē ceti isti' hām' in bec aq̄-
rū p̄fūda atq̄ caliginosa est mira dis-
positiōe suspensus. **Dū' hām' linea**
illa est p̄ euāgelij antiq̄ patrū p̄pa-
go memorata. Nā cū dī. **Abraam** ge-
nuit **Isaac**: **Isaac** genuit **Iacob**. Cū
q̄ ceteri successores in p̄posito ioseph
noie vsq̄ ad **Mariā** v̄ginē describū-
tur: quasi q̄daz linea torquet: in cui'
extremo incarnatus dñs. i. hām' iste
ligaret. quē in his aquis hūani gene-
ris depēdentē apto ore cet' iste appe-
teret: sed eo p̄ seuinā satellitū suorum
mō: sō mō: dēdi vires vlteri' non ha-
beret. Ad mortē igitur ceti hūanis
mortib' insidiāns / dñs incarnatum
vnigenitū filiū suū misit: in quo duz
mortalis caro p̄spicit' / z immortalit'
potētia nō videt': q̄si hām' fauces ra-
ptoris tenuit / z sese mordētē momor-
dit z inde deuorātē pemir. vñ acūmē
potētie quo trāffigeret occultauit.
De lapide angulari q̄ fecit vtraq̄
vnū. **Moralū lib. xxvij. Cap. ij.**

Q Post trāsmigrationē babylō-
nis **Iechonias** genuit **salathiel** p̄. crvq̄.
Psalmista de dño dī. **Lapidē** quem
reprobauerūt edificātes / hic fact' est
in caput āguli. **Lapis** angular' dñs
Iesus dī: vel q̄ in se hinc iudaicū /
hinc gentile pplm suscipiēs in vna ec-
clesie fabrica q̄si duos parietes iun-
xit. vel q̄ in terra plebi israelitice nas-
tiōes gēnū copulās: vtrāq̄ sil' ange-
lis in celo sociavit. **Dū'** lapidis rē-
pū **Iechonias** rex tenuit: quē **Mat-**
thaeus dū q̄terdenas gñatiōes descri-
beret sc̄do nūcravit. **Quē** cū fini se-
cūde / ipm rursū in initio tertie ge-
neratiōis inseruit. **Ipe** nāq̄ in babylō-
niā cū israelitica plebe migrat' est
qui dū ab alijs ad alia ducit' / p̄ vtrū-
usq̄ partē laterē nō immerito sc̄do
numerat'. cur' migratiōis flexus an-
gularē lapidē signat. **Ubi** em̄ ordo
a rectitudine flectit' vt eat in diuersuz
tāq̄ angulū facit. **Recte** ergo nume-
rari bis potuit: q̄o p̄ vtrūq̄ partē
quasi duo in se latera ostendit. **Uñ** z
eius bñ imaginē tenuit q̄ in iudea or-
tus gentilitatē colligēs: q̄si ab hiero-
solytis babyloniā venit. atq̄ hāc in
semeritpo fidei fabricā p̄us discordie
studiosam arte charitatis interxit.
De virginitate bñe **Mariē** **Do-**
ralium libro. viij. **Cap. m. ij.**
Acepit **Ioseph** **Mariā** coniu-
gem suā: z nō cognoscebat eam
donec pepit filiū suū p̄mogenitū: z
vocauit nomē eius **Iesus**. **Nō** cogno-
uit eā donec pepit filiū suū p̄mogenitū.
ita dictū debz intelligi: nō q̄ hāc
post natiuitatē dei cognouerit: sed q̄
neq̄ illā p̄tingit: etiaz cū p̄ditor' sui
matrē esse nesciuit. **Nā** q̄ neq̄ eam
p̄tingere valuit postq̄ redēptōis nīe
a ij

Gregoriane exceptiones

et ei⁹ vtero celebrari mysteriū agnos-
uit. de illo pfecto tēpore necesse erat
vt euāgelista testimoniu ferret. de q̄
ppter ioseph ignorantia dubitari po-
tuisset. Sic nāq; 2 p psalmistā dicit.
Dixit dñs domino meo sede a dex-
tris meis. donec ponā inimicos tuos
scabellū pedū tuorū: nō quo a dextris
dñi nequaq; dñs sedeat postq; inimi-
cos illi⁹ ferietis eius potestati subster-
nit/ sed quo in eterna cūctis beatu-
dine presidet/ 2 pūsq; rebellū suorū
corda cōculcet. In q̄ nimirū snia cō-
stat q̄a subiectis hostib; sine fine et
posterior regnat.

De loco natiuitatis christi. Libro
Moralū. rrv. Cap. iij.

In berblee iude israelite pū⁹ do-
minū xp̄z cognouerūt/ quem in
passione sua post quasi incognitū cō-
tēperūt. Nā nasciturū xp̄z nullus q̄
plene legē didicit ignorauit. Cū 2 he-
rodes rex magorū occurrence pterri-
tus/ sacerdotes 2 pncipes studuit sol-
lere inq̄rere vbi xp̄z nasciturus esse p-
scirēt. Cui protinus responderūt in
berblee iude. Prius ergo nouerant/
quē passionis sue temporē cōū despis-
erent ignorabant.

De temptatione dñi Moralium
libro. rrvij. Ca. v.

Postq; dñs iesus in iordane bap-
tizatus est a iohāne/ duc⁹ est in
desertū a spiritu vt tēptaret a diabo-
lo. Hostis noster adhuc in hac vita
nos positos/ quātomagis nos sibi re-
bellare cōspicit/ tanto amplius expu-
gnare cōtēdit. eos cū pulsare negli-
git/ quos quieto iure possidere se sē-
tit. Cōtra nos vero eo vehemētius
incitat: quo ex corde nostro q̄si ex iu-
re pprie babitationis expellit. Hoc

enim in seipso dñs sub quadā dispem-
satione figurauit/ qui diabolu nō nisi
post baptisma se tēptare pmisit/ vt si-
gnū nobis quoddā future cōuersa-
tionis innueret q̄ eius mēbra postq;
ad deū pficerēt/ sic acriora tēptati-
onū insidias tolerarent.

Item vnde supra libro. ij. Mora-
lium.

Capitulum. vj.
Si fili⁹ dei es/ dic vt lapides isti
panes fiant. Antiquus hostis
redēptores humani generis debella-
torē suū in mūdū venisse cognouit
vnde 2 p obsessū boiem in euangelio
dicit. Quid nobis 2 tibi fili dei?
nisi huc are tps torq̄re nos. Qui tū
prius cū hūc passibile cerneret/ cum
posse mortalia perpeti humanitatis
videret/ oē qd de eius suspicatus est
diuinitate ei i dubiū venit sue fastu
supbie. Nil quippe nisi supbū sapiēs
dū hūc esse humilē cōspicit/ deū esse
dubitauit. vnde 2 ad tēptationū ar-

gumēta se cōuertit dicens. Si filius
dei es/ dic vt lapides isti panes fiant
Quia igit passibile vidit/ nō hūc esse
deū credēs dubitādo tēptauit. s; tēp-
tādo cōsciētias eius penetrare/ men-
tēq; eius temptari sē turbare nō pos-
set.

De eadē. Moralium li. iij. (tuit
et. rrvij. Capitulum. vij.

Terū assumpsit eū diabolus in
mōtes excelsū valde. Nequaq;
sicut nos q̄ puri boies sum⁹ irruēte
sepe tēptatione cōcutimur/ ita redē-
ptoris nostri aia tēptatiōis est neces-
sitate turbata. Hostis namq; noster
eū deū incarnatum esse dubitaret/ 2
hoc ex peccatis miraculis tēptādo cō-
gnosceret velle/ si in excelsū mōtes
eū pmittit assūpit/ si daturū se ei re-
gna mūdi pbibuit/ si quasi in panem

ps. cx.

Mat. ij.

Mat. iij.

Ibidem

Ma. vij

vt. 8.

Super euāg. Matthei. Fo. III.

vertēdos lapides ostendit mentem
eū mediatoris dei et hominū tēptati
one quassare non valuit. Sic em̄ di
gnat⁹ est hec exteri⁹ cūcta suscipere/
vt tamē eius mēs interi⁹ diuinitati
sue inherēs icō cussa remāeret. Qui
et siquādo turbat⁹ spū infremuisse di
cū ipse diuinit⁹ disponebat q̄tū ipse
humanit⁹ turbaret amutabilē oibz
p̄sides et semetip̄sū mutabilē in satis
faciōe infirmitatis ostēdens. Quic
tus ergo in semetip̄o manens dispo
suit q̄cquid pro ostendēda humani
tate quā susceperat etiā turbulēt⁹ se.

In Ezechielis homelia. viij. (cit
De duabz in xpo naturis. Ca. viij.

Ecce angeli accesserunt et mini
strabat ei. Postq̄ vngentis
patrie minorat⁹ paulominus ab au
gelis incarnat⁹ apparuit mox deus
homo p̄ humanitatē potestate sub ā
gelis fuit q̄ et priusq̄ p̄ resurrectiōis
exaltaret glāz diuinitate sup āgelos

Mat. iij

fuit. De ip̄o quippe ate passiōez scrip
tū est. Ecce angeli accesserūt et mini
strabat ei. S; tamē vt humanitatis

Lu. xxij

eius infirmitas mōstraret/rursū de
eo scriptū est. Apparuit illi angelus
de celo cōfortās eū. In documento
ergo vtriusq̄ nature/huic et āgeli mi
nistrare/hūc et angelus cōfortare de
scribit. Unus quippe in vtraq̄z na
tura est/qm̄ q̄ deus ante secula exti
tuit homo factus est in fine seculorū.

Cui tamē ante passiōē suā et ange
li ministrant et hūc angelus cōfortat
Post passiōē vero et resurrectionē
eius huic angeli ministrare possunt
tur. Ad fletū vero p̄ gaudia perueni
sed iā hūc cōfortare nō possūt/qa hu
manitatē quā descēdendo sub ange
lus assūpsit/ascendendo sup angelos

De uocatione p̄di (exaltauit,

Moralium li. xxxij. Ca. ix.

Abulans Iesus iuxta mare
galilee/vidit petrū et andream mē
tentes reibe in mare/et ait illis. Veni
te post me faciam vos piscatores ho
minū. Infirmos p̄dicatores mūdo
domin⁹ exhibuit et p̄ eos potētes q̄
usq; deuicit. Attestate q̄ppe paulo.
Infirma prius mūdi elegit deus vt
post cōfūderet fortia/elegit q̄ppe stul
ta mūdi vt cōfūderet sapiētes. Pri
nāq; collegit indoctos/et postmodū
philosophos. et nō p̄ oratores docuit
piscatores/sed mira potētia p̄ piscat
tores subegit oratores.

Mat. iij

De significatione paupertatis.
Moralium libro. xxvj. Cap. x

Beati pauperes spiritu quoniam
ip̄sorum est regnū celorum. Scri
ptura sacra plerūq; pauperes humi
les vocare cōsuevit/ vnde in euange
lio cū adiectione spiritus nominant⁹

1. Cori. iij

Mat. vj

No. Quia enim diuitie visibiliter
potentes ostēdunt/apud semetip̄os
paupes sūt q̄ in suis cōscientijs clari
non sunt.

De fructu p̄p̄tationis. In homelia
sup Assumpsit Iesus. xij. di. Ca. xj.

Beati qui lugent. Reuocem⁹ fra
tres ante oculos pctā q̄ fecim⁹
p̄sideremus q̄z terribilis iudex adue
niet hec punitur⁹: mētē formemus
ad lamenta: vita n̄ra ad ip̄s amares
cat in p̄nia ne amaritudinē et̄nā sē
nat in vidicta. Per flet⁹ quippe ad
gaudia ducimur veritate pollicente

Mat. vj

q̄ ait. Beati qui lugēt. qm̄ ip̄i p̄solabū
tur. Ad fletū vero p̄ gaudia perueni
tur/hec eadem veritate attestante q̄
ait. De vobis qui ridetis nunc/quia
lugebitis et fletibis. Si ergo retribu

Ibidem

tionis querimus gaudium in perne
a iij

Gregoriane exceptiones

stone/penitentie amaritudinē in via
tencamus.

**De doctoribus sancte ecclesie. In hoz
melia super Designavit dñs. Ca. xij**
Mat. v. **V**os estis sal terre. Consideran-

adū nobis est fratres charissimi
vt qui vna eadēq; exhortatiōis voce
non sufficit cūctos amonere: studeat
singlōs inq̄ntum valet instruere: pri-
uatis locutionib; edificare. Debem⁹
nanq; p̄sare quod a dño sanctis dñ
apostolis ⁊ p̄ ap̄lōs nobis. Vos estis
sal terre. Si ergo sal sum⁹? ⁊ dire mēs
tes fidelū debem⁹. Vos igit̄ qui pa-
stores estis, p̄sate qz anialia dei pas-
scitis: de quib; p̄fecto anialib; deo p̄

p̄s. lxxij. **P**salmistā dñ. **M**alta tua inhabitat
bunt in ea. **E**t sepe videm⁹ qz petra
salis brutis anialib; anteponit: vt ex
eadē salis petra lambere debeant ⁊
meliorari. Quasi ergo inf̄bruta ani-
malia petra salis debet esse sacerdos
in populis. Curare nanq; sacerdoti
necesse est q̄ singulis dicat. vnūqz
qz qualiter moneat: vt q̄squis sacerdos
ri iungit̄ quasi e salis tactu eterne vi-
te sapore ⁊ diat. Sal etem nō sum⁹ si

Nota.

corda audientū nō cōdim⁹. **N**ō con-
dimentū ille primo veraciter impen-
dit qui p̄dicationis verbū nō subtra-
bit. Sed tūc alijs vere recta predica-
mus: si dicta reb; ⁊ creplis ostēdim⁹.
Nullū autē puro fratres charissimi
ab alijs maius p̄iudiciū q̄ a sacerdo-
tib; tolerat de⁹ quādo eos quos ad
aliōz correctionē posuit dare d̄ se ex-
empla p̄auitatē cernit: qm̄ ipsi pecca-
mus q̄ cōpescere peccata debum⁹.
Nulla antēq; lucra q̄rim⁹: ad nostra
quondie studia vacam⁹. **E**t quia co-
ipso quo ceteris plati sum⁹ ad agen-
da quelib; maiorē cūctentā habem⁹.

suscepte bñdictionis ministeriū ver-
tum⁹ ad ambitōis argumentū. **D**ei
causas relinquit⁹ ad terrena nego-
cia vacam⁹. locū sanctitatē accipim⁹
⁊ terrenis actib; implicamur. **I**mple-
tū est in nobis qd̄ **H**ieremias p̄sede-
rans mortē nostraz ⁊ deplorās dicit.
Quō obscuratū est aux; mutatus ē
color optim⁹: dispersi sūt lapides san-
ctuarij in capite omnū plateaz. **A**u-
rū quippe obscuratū est: qz sacerdotū
vita quōdā per gloriā virtutū clara/
nūc per actiōes infimas ostendit̄ re-
proba. **C**olor optim⁹ est mutat⁹. qz
sanctitatis habit⁹ per terrena ⁊ abie-
cta opa ad ignominā despectōis ve-
nit. **L**apides ⁊o sanctuarij intrinse-
cus habebant̄: nec sumebant̄ in sumi
sacerdotis corpe: nisi cū sancta sc̄tōs
rū ingrediēs in secreto sui cōditoris
apparebat. **N**os ergo sum⁹ fr̄es cha-
rissimi: nos sum⁹ lapides sanctuarij
qui apparere semp debem⁹ in secreto
dei: quos nunq; necesse est foris p̄spi-
ci. i. nunq; in extraneis actib; videri.
Sz dispersi sunt lapides sanctuarij
in capite omnium plateaz. qz hī qui
per vitā ⁊ orōnē intus semp esse des-
buerāt: p̄ vitā reproba foris vacant.
Ecce iam pene nulla est seculi actio
quā nō sacerdotes nō administrant.
Dū ergo i sancto habitu p̄stituti ex-
teriora sunt q̄ exhibēt: quasi lapides
sanctuarij foris iacēt. **Q**uia em̄ gre-
ca lingua platea a latitudine vocat̄:
sanctuarij lapides in plateis iacent:
cū religiosi quiq; lata mundi itinera
sectant̄. **N**ec solū in plateis: sed in ca-
pite plateaz dispersi sunt. qz ⁊ p̄ desi-
deriū hui⁹ mundi opa peragūt: ⁊ tū
d̄ religioso habitu cūctm̄ bonoris q̄
rūt. **I**n capite ergo plateaz dispersi

Tren. iijj.

Super euāg. Matthei Fo. v.

Mat. xx
14.

sunt: quia et iacet per ministerium operis: et honorari volunt de imagine sanctitatis. Impletum est etiam in nobis quod scriptum est: et erit sicut populus sacerdos. Sacerdos enim non distat a populo: quoniam actione vulgi nullo vite sue transcedit merito: cui et exhortationis sale et exemplo actionis bone ad vitam eternam doctor et dux debet crescere. Quid enim aniam: nisi cibum domini dixerim? Que ad hoc sunt, dicitur ut in eius corpore trajectant, id est ut in eterne augmentum ecclesie tendant. Sed bene tibi admentum nos esse debuit. Sicut enim dicitur: missis predicatores dicitur. Vos estis sal terre. Si igitur cito detestatur populus admentum tibi sacerdotes esse debuerunt. Sed quia dum nos ab orationis et crudelitatis sancte versus cessamus sal infatuatum est. Cedit non valere cibum dei: et ideo ab auctore non sumitur. quia erigente fatuitate nostra minime condit. **P**escem enim qui unquam per linguam nostram pueri: qui de puerulo suo opere nostra correptione correcti penam egerunt: quod luxuriaz et nostra eruditioe deseruit: quod auaritia: quis superbiam declinauit. Sic quippe debemus agere curam nostram: ut non negligamus curam parum: ut quisquis ad nos iungitur: ex lingue nostre sale condatur. Iste itaque quod sanctus est: admonetur ut crescat: ille vero quod adhuc iniquus est: ammonetur ut se corrigat: quatinus quisquis se ad sacerdotem iunxit: sale sermonis ipsius conditus recedat.

De ostentatione bonorum operum. Moralium libro. viij. Cap. xij.

Mat. v.

Uideant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Occultanda sunt bona quae agimus: ne bec in bono vite itinere portantes la-

trocinatum spirituum incursum perdamus. Et tamen veritas dicitur. Uideant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. **S**ed aliud est profecto cum in ostensione operis gloria queritur largitoris. Aliud cum laus puata cupiditate de domo largientis. **U**n et rursus in euangelio hec eadem veritas dicitur. **A**ten dicitur: iusticia vestra faciat coram hominibus ut videamini ab eis. **O**pus ergo nostrum cum hominibus ostendit: in cordibus eiusdem ostensionis studium quod querat. **S**i enim datus gloriam querimus: etiam publicata nostra opera in respectu illius occulta seruamur. **S**i vero per hec laudem nostram concupiscimus: foras ab eius conspectu iam fusa sunt: etiam si a multis honorentur. **S**ed valde profecto est sic ostensio opere auctoris gloriam querere: ut de illata laude puata neficiat exultatione gaudere. **T**unc namque solum innoxie hominibus laudabile opus ostendit: cum per despectum mentis veraciter laus impensa calcatur. quam quod infirmi quique profecto retinendo non superant: restat necesse est ut bonum quod operant abscondant.

In Ezechielis homelia. iij. secunde partis. De distantia duorum testamentorum.

Capitulum. xij.

Nolite putare quoniam veni soluere legem: sed adimplere. Testamentum vetus opere crimina perscuit: datur decimas precepit: sed testamentum novum cogitationes pravas coercuit: des relinquit omnia: et pro deo vitam corporis iussit cum presenti seculo despicit. **M**inora quippe precepta israelitico populo per lege data sunt. unde et eisdem populo moyses in capite locutus est: altiora dominus sanctis apostolis dedit: unde et eisdem vite mandatus in mente docuit. **D**um vero res

Ibidem:
Nota

Mat. vi

Mat. v.

Super euāg. Matthei Fo. VI.

venies offeres mun^o tuū. **D**ua in re p^olandū est cū omnis culpa munere soluat/ q̄ gratis est culpa discor die p̄ qua nec mun^o accipit. **D**ebemus itaq; ad primum q̄uis lōge positū/ longeq; disunctū mēte ire: ei q; aīm subdere: humilitate illū ac benivolētia placare: vt scz p̄ditor noster dū tale placitū mētis nre aspererit/ a pctō nos soluat: quia munus p̄ culpa sumit. **H**eritat^o autē voce attestāte dicitur. quis seru^o qui decē milia ta lenta debebat cū p̄niam ageret: ab solutionē de debito accepit a dño. **S**z cōseruo suo cētū sibi denarios debēti cū nō dimisit debitū. z h̄ est iustus erigi: qd̄ ei fuerat iam dimissus. **E**x q̄b; vtz dictis p̄stat: qz si h̄ qd̄ in nos delinquit ex corde nō dimittimus: z illd̄ rursus erigit qd̄ nobis iam p̄ penitentā dimissus fuisse gaudebam^o.

De fornicatione z adulterio. **M**oralium libro. xxi. **C**ap. xvij. **A**liquādo a reatu adulterij nequaquam discrepat culpa fornicationis/ cum vitas dicat. **Q**ui viderit mulierē ad p̄cupiscendā cā/ iam mechab^o est cam in corde suo. **D**uia greco t̄bo mechus adulter dī: cum nō aliena cōiunx/ sed mulier videri phibetur aperte vitas ostēdit: quis etiā solo visu cū turpiter vlt̄ innupta concupiscit/ adulteriū perpetrat. **Q**uod tamē plerūq; ex loco vel ordine concupiscētis discernit: qz sic hūc in sacro eloquio studiosa p̄cupiscētia sic cur illū adulterij inq̄nat culpa. **I**n p̄sonis tñ nō dissimilibus isdem luxurie distinguitur reatus: in quib; fornicationis culpa: qz ab adulterij reatu discernitur/ p̄dicatoris egregij lingua p̄stat/ que inter cetera asserit dicens.

Neq; fornicarij neq; idolis fuitentes neq; adulteri regnū dei possidebūt. **Q**d enim disuncte reatu sine subditur: qm̄ valde a se dissidat ostendit.

De actiua z contemplatiua vita. **M**oralium libro. vi. **C**ap. lxx. **S**ocul^o tu^o dexter scādalizat te. **N**onnulli hoim ita octose mentis sunt/ vt si eos labor occupatiōis excipiat/ in ipsa opis inchoatiōe succumbāt. z nonnulli ita inq̄eti sūt: vt si vacationē laboris nō habuerint/ grauius laborēt. qz tāto d̄teriores cordis tuz multus tolerāt/ q̄nto eis licētius ad cogitatiōes vacat. **U**n̄ necesse est vt nec q̄eta mens ad exercitatiōes se immoderati laboris dilaret: nec inq̄eta ad studiū p̄tēplatiōis angustet. **S**epe enim q̄ p̄tēplari dēū q̄eti poterāt occupatiōib; p̄ressi ceciderūt. z sepe q̄ occupati hūc hūantis vlt̄o viuerēt/ gladio sue q̄etis extincti sunt. **H**inc nāq; est q̄ nonnulli inq̄eti spūs dum plus exquirūt p̄templādo q̄ capisūt vsq; ad p̄uersa dogmata erumpunt. z dū veritatis discipuli esse humiliter negligūt/ magistri erroris sūt. **H**inc per semetip̄as veritas dicit. **S**i oculus tuus dexter scādalizat te/ erue eū z p̄nce abs te. **B**onū tibi est cū vno oculo in vitā intrare/ q̄ duos oculos habētē mitti in gehēnā ignis. **D**ue quippe vite: actiua videlicet z contemplatiua duz fuātur in mēte: q̄si duo oculi habent. dexter enim oculus vita p̄tēplatiua est/ sinister actiua. **S**ed sunt nonnulli (vt dixim^o) qui discrete intneri somnia z sp̄salia neq; p̄nt: z tamē aīta p̄templatiōis assumūt: atq; idcirco in p̄fidie foueā intellectu p̄tati errore dilabūt. **H**os itaq; cōtēplatiua vita vitra vires assumpta

1. Co. vi.

Mat. v.

Nota.

vt. 8.

Matth. xvij.

Mat. v.

Exceptiones gregoriane

cogit a veritate cadere: quos in statu
sue rectitudinis humiliter poterat acti-
ua sola custodire, quibus recte hoc quod
proferri sumus veritas dicitur. Si oculus tuus
dexter scandalizat te: erue eum et prope-
ce ab se te: ac si optime diceret. Tu ad con-
templatiuam vitam idonea discretione non
sufficis: sola securi actiuam tene. Tu
quod in hoc quod pro magno eligis deficiis: co-
pudent esto quod pro minimo attendis, ut
si pro contemplatiua vitam a vitam cognitione
compelleris cadere regnum celorum pro sola
actiuam valeas saltem lasciuia intrare.

De temporalibus dantis Moralium
libro. xxxiiij. Capitulum. xx.

Mat. v. **O** Inimica voce precipit. Si quis tulerit
tibi tunicam: et voluerit tecum
iudicio contendere: dimitte illi et pallium
Luce. vij. **E**t rursum. Si quis quod tuum est tulerit
ne repetas. Hypocrite tamen prelati
assumpto sancte pueriationis habitu
filiorum custodia deserunt: et temporalia
que defedere etiam iurgis querunt.
Exemplo suo corda discipulorum perdere
non trepidant: et quasi per negligentiam
amittere patrimonia terrena formi-
dant: animarum damna equanimiter tol-
lerant. iacturam reum temporalium repel-
lerent etiam cum spiritus commotione festinant.
Nunc quanto magis terrena diligunt:
tanto peruari eis vehementius perime-
scunt. Quia enim mente in hoc mundo
aliquid possidemus non docemur nisi cum
arbitrium. sine dolore namque amittit
quod sine amore possidet. Que non
ardenter diligimus habita: grauius suspi-
ramus ablata. Quis autem nesciat quod
nostris visito res terrenas dominus condi-
dit: suis non animas hominum: creaturam
Plus ergo deo se amare conuincit quod
neglectis his que eius sunt propterea tunc.
Perdere namque hypocrite ea que dei

Nota:

sunt. id est animas hominum non timet: et ea que
sua sunt amittere: vix res cum mundo
transerentes quasi districto iudici pro situ
ri rationes timet ac si placatum inueniat
cui desideratis rebus. id est rationabilibus
rebus insensibilia et non contra reseruat.

De precepto laudis humane in pa-
storali. caplo. lix. Capitulum. xxj.

Actiatis coram hominibus ut videamini
ab eis. Quisquis laudis occupacionem
iam sufficit calcare: bona que agit non
debet occultare. Nunc namque veritas dicitur.

Mat. vj. **G**lideat operaria bona: et glorificet pa-
trem vestrum que in celis est. In euangelio
quoque illa sententia promittit que longe aliquid
precepisse videtur dicere. Attendite ne ius-
ticiam vestram faciatis coram hominibus
ut videamini. ab eis. Quid ergo est
quod opus nostrum ita faciendum est ne
videatur: et tamen ut debeat videri prece-
pitur: nisi quia ea que agimus et occulte
tanta sunt ne ipsi laudemur: et tamen
ostendenda sunt ut laudem celestis pa-
tris augeamur. Nam cum iusticia nostra
coram hominibus facere dominus prohibet: ilico
adiungit ut videamini ab eis. Et cum
rursus videnda ab hominibus bona nostra
opera precipit: subdidit: ut glorificet
cent partem vestram que in celis est. Qualiter
igitur essent videnda et qualiter non videnda
ex sententiarum sine monstrauit: quoniam ope-
rationis mens opus suum: et propter se videri
non queret: et tamen hoc propter celestis
patris gloriam non celaret. Tamen sit ple-
rumque ut bonum opus et in occulto sit
cum sit publice: et rursus in publico cum
agitur occulte. Qui enim in publico
bono opere non sua sed superni patris gloria
querit: quod fecit abscondit: quod illi solus
testis habuit cui placere curauit. Et
que in secreto suo bono opere deprehendit ac

Mat. vj

Mat. vj

Super euāg. Matthei Fo. VII

landari cupiscit: licet nullis fortasse ad hūanas aures nō puenit: tñ hū
vidit qđ exhibuit. tñ hoc corā hoibz dicitū replet p̄ditous. Dinc est qđ An
fecit: qđ tot testes i bono ope secū du na a d̄ tēplum p̄gens ore qđ dez tacuit:
rit d̄t hūanas laudes in corde req̄stis z tamē tōr desiderij sui voces emisit.

M In pastoralī caplo. xliij. z (uit. Dinc in euāgelo dñs d̄t. Tu autē cū
lit. Itē vnde sup̄ Capitulū. xxiij. oraueris intrā in cubiculū: z clauso

O rta laus ab alio querat: a dño ostio ora patrē tuū: z p̄ tuū qđ videt
in abscondito reddet tibi. Clauso qđ
pecipit. Cū factis elemosynā nesciat si pe ostio petit in cubiculo: qđ taceti ore
nistra tua qđ faciat dextera tua. idest in p̄spectu sup̄ne pietatis fundit affe
disp̄sationi pie nequaquā se gl̄ia vite ctū mētis. Et vox audis in abscondi
p̄sentis admisceat: sed op̄ rectitudi to: cū per sc̄tā desideria silēt̄r clama
nis appetitio ignozet fauozis. Valde tur. Cū recte p̄ Psalmistā quoq; d̄
nanq; bonū suū qđ recte agit d̄ijudi Desideriū; paup̄cz exaudiuit dñs: **Psal. irā**
cat qđ ad eius mercedē sufficere fauo d̄sideria cordis eoz audiuūt aur̄ tua
res hūanos putat. Cum em̄ p̄ recto De paciētia Moralū libro. xviij.
ope laus trāsitoria querit/ eterna re Et in homelia Cū audierit. ca. xxy.
tributiōe res digna vili p̄cio venun
da. de qđ vitz p̄cio p̄cepto vitas d̄t. **Mat. v.**
Amē dico vobis: receperunt merce
dem suam.

**De mercede hypocritaz lib. viij. In nouo testamēto nōnulla facta p̄
moralium. Capitulum. xxiij.** bident/ z magne culpe esse deputant

Mat. v. **A** Mendico vobis receperit mercedē suā. In cunctis opibz suis que sub veteri testamēto quandā te
hypocrita q̄rit honoris reuerētiam/ nere veritatē imaginē videbant: z mi
laudis gl̄iam/ a melioribz metui/ san noris culpe forsitan esse poterāt atq;
ctus ab om̄ibz vocari. sed cū transito putabant: in qđ testamēto p̄ tauroz
rijs fauozibz imbiaz per ditē p̄cipiēdo bircoz q; victimas sacrificiū nō fuit
qđ laborat: veritate attestate que ait. ip̄a veritas/ sed vmbra veritatis. Nā
Amē dico vobis receperūt mercedē in nouo testamēto p̄ceptis altioribz
suā. sed hec merces tenet diu nō p̄r: cum^o iustū q; est vt facta qđaz que in
q; p̄ ostēsis opibz honoris tribuit: sed illo pplō veritatē vmbre deseruierāt
vitz ad terminū negat. Laudes reso deferam^o. Si q̄s ho per testamētū
nant: sed ad finē cū laudibz t̄pa festi vetus aliquā suā culpā sicut est men
nat. Neq; q; q̄ppe mētis ei^o intēto in daciū; vult tueri: q̄a min^o illic q̄bus
illa gl̄ia figit/ q̄ sine fine possidet.

Moralium libro. xij. De oratiōe. Capitulum. xxiij.

Mat. vi **O** Autē cū oraueris intrā in cu
biculo tuū. Intus est in deside
rio cordis secre^o clamor oratiōis qđ sequit; que nobis iā sue significatio

Gregorianae exceptiones.

nis umbra postposita in vera carne
Declaratur.

In homelia super euangeliū **S**i
mille est regnū celoz homini regi.

Patres q̄ppe veteris testamenti
et p̄missione legis acceperat q̄
eius aduersarios suos odij retribu
tione p̄citeret: sicut in lege sc̄ptū est.

Diliges amicū tuū: et odies inimicū
eius. **A**cepta q̄ppe tūc iustis licētia
fuerat: vt dei suosq̄ aduersarios q̄n
ta possent v̄tute cōprimerēt: eosq̄ tu
re gladij ferirēt. **N**ō in nouo p̄culdu
bio testamēto cōpescit: cum p̄ semet

Luce. vi. ipam p̄dicat veritas dicēs. Diligite
inimicos v̄ros: b̄n̄facite his qui odes
rūt vos. **E**t ad patiēter toleranda q̄

Luce. xxi. ab eis inferunt mala discipulos suos
alibi cohortat dicēs. In patiētia ves
stra possidebit̄ anias v̄ras. **I**demco
possessio anie in v̄tute ponit patiētie

Nota. q̄ radix oim̄ custozq̄ v̄rtutū patiē
tia est. **P**er patiēciam nō possidem⁹
anias n̄ras. q̄ dū nobis ipsi d̄nari d̄
scimus hoc ip̄m incipim⁹ possidere
q̄d sumus. **P**atiētia vera est aliena
mala equanimiter p̄peti: p̄tra eū q̄q̄
qui mala irrogat nullo dolore morde
ri. **N**ā q̄ sic mala primi portat vt t̄n̄
tacitus doleat et t̄pus digne retribu
tionis querat: patiētia nō exhibet sed

I. Co. xiiij ostēdit. **S**criptū q̄ppe est **C**haritas
patiēs est. **P**atiēs nāq̄ est vt aliena
mala toleret. **B**enigna nō ē vt ip̄os
etiā q̄s portat amet. **H**inc nanq̄ per

Luce. vi. semetipsam veritas d̄t. Diligite imi
cos v̄ros: b̄n̄facite his q̄ vos odes
rūt orate p̄ persecuentibz et calūnian
tibz vos. **V**irtus itaq̄ est corā hoibz
aduersarios tolerare: sed virtus corā
deo diligere. q̄m̄ hoc solū de⁹ sacrifi
cium accipit q̄d ante eius oculos in

altare boni operis flāma charitatis
incendit. **S**ciendū vero q̄ ideo ple

rumq̄ patiētes esse videmur: q̄a res
tribuere mala nō possum⁹. **S**ed qui

malū idcirco nō retribuit: q̄ nequias
q̄ valz p̄culdubio patiēs nō est. q̄m̄
patiētia nō in ostēsiōne inquirif. sed

in corde. **S**ciēduz: p̄terea est (quod
plerumq̄ patientibz solet cūenire) vt
eo quidez tempore quo aduersa pas
tiuntur vel p̄umelias audiūt: nullo

pulsentur dolore: et sic patientiā exhi
beant: vt custodire etiā innocentia
cordis curent. **S**ed cū post paululū
hec ip̄o que p̄tulerint ad memoriā

reuocant: igne vebemētissimi dolorz
instigant. argumēta v̄titionis exquibz
runt: et māfuerudinē quā tolerantēs

habuerūt in retractatiōe sua semet
q̄ aduersari⁹ quietis iam t̄pe ad v̄s
ctozis animū redit: et vel dāna rerū/
vel iniuriarū iacula ad memoriā re

ducit: cūctaq̄ que sibi sunt illata ves
hemēter exaggerās/ intolerabilia fu
isse ostendit. **Q**uiescētis igit̄ animū

tanto furore p̄turbar: vt plerūq̄ vir
patiens illa se equanimiter tolerasse
etiā post victoriā captiu⁹ erubescat.

seqz nō reddidisse p̄umelias doleat:
et deteriora repēdere si p̄beat occasio
querat. **Q**uidz ergo isti: sunt filies/ni

si bis qui p̄ fortitudinē in cāpo sunt
victozes: sed per negligentia postmo
duz intra v̄rbis claustra capiuntur.

Quidz isti sūt filies: nisi bis quos ir
rucus ḡuis lāguoz: a vita nō subtra
bit: s; leniter veniēs recidiua febuz
occidit. **I**lle ḡ veraciter patientiam

seruat qui et ad ip̄s aliena mala sine
dolore tolerat. et hec eadē retractans
pertulisse se talia exultat: ne patiētie

Super euāg. Matthei. Fo. VII:

bonum quod in perturbationibus eius
stoditur quietis tempore percat.

De oratione Moralium libro. xxxiij
Et in dialogo libro. iij. Ca. xxvi.

Rom. xij **O**rate p̄ persecutibus et calum
niantibus vos. Libētius sacrifici
nium orationis accipit/ cū in conspex
eru misericordis iudicis primi dilec
tione p̄dit. **Ad** tunc veraciter q̄sq;
cumulat: si b̄ etiā p̄ aduersarijs im
pendat. **Hinc** est etiā q̄ magistra ve
ritas d̄t. **O**rate p̄ persecutibus et cal
umniantibus vobis. **Hinc** rursus ait.

Ibidem. **Cum** stabitis ad orandū dimittere

Mar. xi si qd̄ habetis aduersus aliquem: vt et
par̄ vester q̄ in celis est dimittat vos
bis pctā vestra. **Plus** itaq; p̄ se va
lere p̄ces suas efficit: qui et has alijs
impedit. **Orant** igit̄ sc̄ti p̄ iniurijs
suis eo tēpe quo p̄nt ad fructuosam
pniam eor̄ corda p̄uertere/ et ip̄a cō
uersione saluare. **Quid** em̄ aliud pro
iniurijs orandū est: nisi hoc qd̄ ait

h. Tim. ij ap̄ls. **Et** det illis d̄ns pniam ad cog
noscendā v̄itatē: et respiciat a dia
boli laqueis a q̄ capti tenent̄ ad ip̄i
volūtatē. **S** factō iudicio cum eos
in inferno ardere viderint: tunc pro
cis non orabūt: q̄ iam nullaten⁹ ad
op̄a iusticie ab iniquitate cōmutari po
terunt. **Eadē** itaq; causa est cur non
orēt tunc p̄ hoib; eterno igne dāna
tis: que nūc etiā causa est vt nō ore
tur p̄ diabolo angelisq; eius eterno
supplicio deputatis. **Nel** q̄ nūc etiā
cā est vt nō orent sancti hoies p̄ ho
minib; infidelib; impijsq; defunctis
sc̄z q̄ de eis vtq; quos eterno depu
tatos supplicio iam nouerūt: ante il
lus iusti iudicis p̄spectū oratōis sue
meritū cessari refugūt. **Ad** si nunc

Nota.

quoz viuetes iusti mortuis et dam

natis iniustis minime cōpatiunt̄: q̄n̄
ad huc aliqd̄ iudicabile de sua carne

se p̄peti etiā ip̄i nouerūt: q̄nto distri
ctius tunc iniquoz tormēta respici
unt q̄n̄ ab om̄i vicio corruptōis eru
ti/ ip̄i tam iusticie vicinus et artius
inherēbūt. **Sic** q̄ppementes eor̄ p̄
hoc qd̄ iustissimo iudici inherēt vis
districtōis absorbet: vt oino eis non
libeat quicqd̄ ab illius interne regis
le subtilitate discordat.

Moralium libro. viij. et in homelia
sup̄ **Si** quis vult post me venire. **De**
abstinentia simulata. **Cap. xxvij.**

Omn̄ ieiunatis nolite fieri sicut **Mat. vi**
hypocrite tristes. **Exterminat**
em̄ facies suas vt pareāt hoib; teius
nātes. hypocrite mira abstinentia ple
rumq; se affligūt. ieiunij eorū ora
pallefcūt/ corp⁹ debilitate quatit̄: pes
ctus interrūpentib; suspirijs vigeat.
sicq; mort̄ p̄ abstinentia appropriant:
vt pene q̄tidie moriētes viuāt. **Sed**
ad hec hūanos oculos querūt: ammi
rationis gl̄iam expētūt. **Abstinentia**
naq; q̄carnis e vicino nōnunq; vana
glor̄ia obsidet et comitat̄. q̄ dum tes
nuitas in corpe/ dum pallor in vultu
respicit/ virt⁹ patefacta laudat. et tan
to sc̄clerius foris fūd̄it: q̄nto ad hū
manos oculos p̄ ostēdit; pallorē exijt.
Et plerūq; fit vt qd̄ agi cā dei credit̄
tur/ p̄ solis fauoribus hūanis agat̄.

Ad bene **Simon** ille significat: qui
inuētus in itinere crucē d̄ni in anga
riā portat. **Aliena** q̄ppe oner̄ a in an
garia p̄stat̄: q̄n̄ per vanitat̄ studiū
aliqd̄ gerit̄. **Qui** ergo per **Simone**
designant̄/ nisi abstinentes et arrogā
tes? **Qui** per abstinentia quidem car
nem afficiūt: sed abstinentie fructum
interius nō req̄rūt. **Crucē** ergo d̄ni

Mat. vi

Matth. xxiij.

Mar. xxi

Gregoriane exceptiones

In angaria Simon portat. qz cū ad loz habitū cernim⁹. cū ipam in electis opus bonū ex bona volūtate nō dūctis r reprobis specie p̄filiōis videtur: rē iusti sine fructu peccator opemur: vñ nīe intelligēte sup̄petat vt rāf. **Qu** r isc̄s; **Simō** crucē portat electos a reprobis/ vt veros a falsis cōsed non morit: qm̄ abstinentes r arro prebēdendo discernat. **Qd** tñ cuius gantes p̄ abstinētia quidē corp⁹ affi agnoscum⁹: si intima in mēoria p̄ccati: sed p̄ desideriu⁹ glorie mūdo vixunt: ab ore primoz admiratōis ser fructibus eoz cognoscer⁹ eos. Neqz mo querit: nihilqz tāto labore aliud cū sunt p̄sanda q̄ ostēdunt in imas nisi estimatio humana cogitat. gine: sed que seruant in actione.

In homelia sup̄ euangeliu⁹ **De** **De** falsis c̄brianis. **Moralium** lib. **De** asperis rectoribus. **Capitulum** xxx.

Nat. vii

Atendite a falsis p̄betis q̄ve **Annunt** ad vos in vestimēt⁹ ouiu⁹ intrinsec⁹ autē s̄ lupi rapaces. **Mul** ti em̄ regūminis curā suscipiūt: ad la ecranđū subditos inardescūt: terro rem p̄tatis ei bibēt. r q̄b p̄desse de buerāt nocēt. **Et** qz charitatis visce ra nō habēt dñi videri appetūt p̄ces se esse minime recognoscūt: humili tatis locū in elationē dñatōis imu tant. r si qñ exteri⁹ blādiunt: intrin secus seuiūt. de quib⁹ x̄itas dr. **Ue** niūt ad vos in vestimēt⁹ ouiu⁹: intrin sec⁹ autē sunt lupi rapaces. **Qui** rō locū regūminis suscipit: mala inferre nō debz: s̄z tolerare: vt ex ipa sua mā s̄uetudine iram seuiētium mitiget r p̄ctoz vulnere in alijs ip̄e afflictioni bus vulnerat⁹ sanet. **Quē** r si qñ zelus rectitudinis erigit vt erga subie ctos seuiat: furor ipse d̄ amore sit/ nō de crudelitate: quatin⁹ r iura discipli ne foris exhibeat: r int⁹ paterna cha ritate diligit quos foris quasi inse quendo castigat.

Nat. vii

Moralium libro. xxxi. **De** discretio ne bonoz r maloz. **Capitulum** xxx.

Qu fructib⁹ eoz cognoscer⁹ eos. **Cū** vñ eundēqz bonoz r ma tra se regeneratos tabescit. et quisqz

De falsis c̄brianis. **Moralium** lib. **De** asperis rectoribus. **Capitulum** xxx.

Non om̄is qui d̄t mibi dñe dñe **Q**u intrabit in regnū celoz. **Ante** quā hostis post mediatoris r redē ptoris n̄i aduentū multos q̄ baptis matis sacramēto sunt signati: r sub c̄brianitatis nomie positi. qz recte vt uere negligūt post cognitōes redē ptoris suscipit: post lauacri vnda pol luit: post sacramēta celestia ad inferi ni pfundū rapit. **Fide** em̄ tenēt: s̄z vt tam fidei nō tenēt. q̄a aut apte illicy ta faciūt. aut ex puerlo corde q̄ agūt praua sunt: etiā si sc̄tā videāt. **Quia** em̄ nōnulli p̄fite dō fideles sūt nō v̄ uēdo. hinc est qd̄ veritat⁹ voce dicūt.

Nat. vii

Non om̄is qui d̄t mibi dñe dñe intrat **Q**uid autē vocat⁹ me dñe dñe: r nō facit⁹ que dico: **Hinc** Paul⁹ ait. **Cō** fitentē se nosse deū: factis autē negāt. **Hinc** Jobes dr. **Qui** d̄t se nosse deū r mādara ei⁹ nō custodit: mēdax est. **Hinc** est qd̄ d̄ ipa p̄ma sua dñs plebe conquerit dicēs. **Popul⁹** hic labijs me honorat: cor autē eoz lēge ē a me. **Hinc** P̄salmista ait. **Dilexi** ūt cum in ore suo r lingua sua mētiti sunt ei.

Ibidem

Luce. vi

Titū. j.

j. Job. ij.

Nat. xv

p̄. lxxvij

Ant qu⁹ itaqz aduersari⁹ toto nunc annisu in illoz morē se erigit: q̄s cō tra se regeneratos tabescit. et quisqz

Super euag. Mathei Fo. IX

christianus eius seruienti totiens se
subicit: quoniam ad iniquitatem decur-
rit et delinquit. Si igitur ambulandi cau-
tela negligit incassus credendo rectum
iter tenet. quoniam via quodam fidei ad ce-
lestem patriam perficit: sed offendentes et
recte viuere negligentes mime producit.

**De oratione dnica. Moralium li-
bro. xxvij.**

Capitulum. xxvi.

Fat voluntas tua sicut in celo et
in terra. Aliquam per celos hi qui
in celestibus sunt conditi angelici spiritus
patet designari. Unde et in oratione nostra di-
cere voce ritatur: instruimur. fiat vo-
luntas tua sicut in celo et in terra. ut
nimis voluntas dei sicut a superiore
creatura agit: ita in omnibus etiam ab
humana infirmitate seruetur.

Moralium libro. xv.

Possunt etiam in hac oratione per celum
iusti et per terram peccatores accipi. Unde
petimus ut videlicet voluntas nostri con-
ditoris sicut in omnibus iustis perficit: ita
et in nobis quod peccatoribus impleatur.

Moralium libro. xxvij. Cap. xxvij.

Quoniam nomen quotidianum da nobis
hodie. Ecce et nomen dici in-
ter et ut deus oramus. Noster quippe sit
cum accipit qui tamen dei est: quod ab illo
datur. Et dei ergo est ex munere: et
noster sit veraciter per acceptionem.

In homelia super euangelium Hoc
est preceptum meum.

Cap. xxviii.

Dimite nobis debita nostra. Inimicus
noster in nobis deliquit
grauiter: damna intulit: iniurias lesit:
amantes persecutus est. recte igitur hec
essent si remittere da nobis delicta non
essent. Aduocatus enim noster pro peccato nostro
in causa nostra composuit: et ipse eius-
dem cause iudex est qui aduocatus. pro-
terea vero quam composuit conditionem infer-

uit dicens. Dimitte nobis debita no-
stra sicut et nos dimittimus debitoribus
nostris. Quod ergo ipse iudex venit qui
aduocatus extitit ipse pro peccato exaudit qui
fecit. Aut igitur non facientes dicimus.
Dimitte nobis debita nostra sicut et nos
dimittimus debitoribus nostris: et nosmet-
ipsum hoc dicendo amplius ligamus. aut
fortasse hac conditionem in oratione inter-
mittimus: et aduocatus noster pro peccato quam
composuit non recognoscit: atque apud se
propter dicit. Scio quod monui: non est
ipsa oratio quam feci. Quid ergo nobis
agendum est nisi ut vere charitatis
affectum impendamus fratribus: nulla in
corde malicia remaneat. Memoretur
te quod monemur: dimittite et dimittes-
tur vobis. Ecce et debet nobis et des-
bemus. Dimittamus ergo quod debet no-
bis: ut dimittatur quod debet a nobis.

Moralium libro. iij. Cap. xxviii.

Deus inducas in tentationem.
Deus in tentationem inducere
nos debet cum nos ab aduersario induci
patitur. Unde patrem in oratione postu-
lamus dicentes. Ne nos inducas in
tentationem. Neque enim in tentationem
dominus inducit qui semper a tentatione sub-
ditos misericorditer pregit. Sed tamen
in tentatione quasi eius inducere est: a
tentationis nos illecebra non munire.
Et tunc nos in tentationis laqueum non
inducit: cum tentari ultra quam non possu-
mus non permittit.

**De remissione peccatorum. Moralium
libro. x. Cap. xxxv.**

Si enim dimiseritis hominibus pec-
cata eorum: dimittet et vobis pater
vester celestis delicta vestra. Si au-
tem non dimiseritis hominibus: nec pa-
ter vester dimittet peccata vestra. Gra-
ui mens nostra orationis sue tempore eorum

Mat. vj
et Luc. xj

Mat. vj

Gregoriane exceptiones

- Confusione deprimat: si hanc aut sua ad
huc opatio inquinat/ aut aliene ma-
licie seruat^r in corde dolor accusat.
Quid autē hac doloris malicia repe-
riri deteri^r potest que in cōspectu iu-
dicis charitatē non inquinat/ sed ne-
cat: **Quis** quippe anie quelibz culpa
polluit/seruatus & cōtra primū do-
lor occidit. **Venti** nōq; vt gladius
figitur: & mucrone illius ipsa viscerz
occulta perforant. qui scz a transfixo
corde si pri^r non educit: nihil in ora-
tiōis p̄cibus diuine opis obtinetur.
quia vulnerat; membris imponi sa-
lutis medicamina nequeūt: nisi ser-
ruat a vulnere ante subtrahat. **Hinc**
est cū q; per semetip̄am vitas dicit.
Nisi remisert; hominib; peccata eo-
rum: nec pater vester q; est in celis re-
mittet vobis pctā vestra. **Hinc** am-
monet dicēs. **Cū** stabitis ad orādus
dimitte si qd habetis aduersus ali-
quē vt & pater vester qui in celis est di-
mittat vobis pctā vestra. **Hinc** rur-
sum ait. **Datez** dabit vobis: dimitte-
te & dimittet vobis. **Hinc** cōstitutōi
postulatiōis p̄ditionem posuit pieta-
tis dicēs. **Dimitte** nobis debita nos-
tra sicut & nos dimittim^r debitoru-
bus nostris. vt p̄fecto bonū qd a deo
compuncti petim^r: hoc primuz cum
primo cōuersi faciamus. **Tūc** ergo
vere sine macula & cōfusione faciem
ad deuz in oratione leuamus: cū nec
nos p̄hibita mala cōmittim^r/ nec ea
que in nos cōmissa sūt ex proprio zel-
lo retinemus.
- Moralium** libro. xv. De postula-
tione. **Capitulum** xxxvi.
- Mat. vj.** **Querite** primū regnuz dei. **Cū**
deus in oratiōe nō q̄rit: citius
in oratione anim^r lassatur. quia cum
- illa quisq; postulat que fortasse in p̄s-
occultis iudiciū deus tribuere recu-
sar: ip̄e quoq; venit in fastidio q; non
vult dare quod amat. **Sed** se magis
dñs quā ea que condidit vult amari
et̄na potius q̄ terrena postulari: sū-
cut scriptū est. **Querite** primū regnuz
dei: & hec om̄ia adicient vobis. **Qui**
enim nō ait dabunt/ sed adicient: p̄-
fecto iudicat aliud esse qd p̄ncipalē
datur/ aliud quod supradidit. **Quia**
enim nobis in intētiōe eternitas in-
usu & tēporalitas esse debet: & illud
datur. & hoc nūmz ex abundantia su-
peradditur. **Et** tū sepe homies duz
bona sp̄alia postulat/ eterna & p̄es-
mia nō regūt. petūt qd adicient: & il-
lud nō desiderāt vbi adiciat. nec lu-
crum sue petitiōis esse deputat si hic
sunt tēporalē paupes/ & illic beatitudi-
dine diuites si in eternū viuant.
- De miracula** facientib; **Moralium**
libro. viij. & in **Ezechielis** homelia. v.
secūde parris **Capitulum** xxxvii.
- Domine** dñe vōne in nomine tuo
p̄betauimus: & in noie tuo des-
monia eiecim^r: & in tuo noie sanctos
mltas fecimus: **Plerumq;** sanctos
viros aspiciunt mira agere/ virtutes
multas facere/ leprosos mūdare/ des-
monia eicere: egritudines cor: porz sus-
gare: p̄betie spiritu v̄tura predice-
re. **Sed** aliqui danē & reprobis. **Unū**
vero signū est electis soliditas chari-
tatis: sicut scriptū est. **In hoc** scitur
quia mei discipuli estis si dilectiones
habueritis adinuicē. **Hec** autē miras-
cula cum electi faciāt: longe dissimi-
liter a reprobis faciūt. quia quod ele-
cti ex charitate hoc reprobi studēt p̄-
elatiōez agere: & per dona q; a dño p̄-
ceperūt: no eius gl̄iam/ sed p̄prios fa-

Super euāg. Matthei Fo. X

uoces querūt. talesq; se esse credunt
q̄les se p̄dicari foris audiunt. **U**n̄ sit
plerūq; v̄ ad supernū quoq; iudiciū
cū fiducia veniāt. q̄ tales apud eter-
num iudicē se credūt. q̄les ab hoib;
foris habebant. **S**; cū in terrore di-
stricti examinis om̄is ante acie fidu-
cia scitatis ceciderit. z cū alieni oris
testimonia sibi deesse cognouerit: ad
sua se opera enumerāda p̄uertunt in
iudicio dicētes. **D**ñe dñe nōne in no-
mine tuo p̄betauim⁹: z in tuo noie
demonia eiecimus: z in tuo nomine
scruces mltas fecim⁹. **S**; p̄ his ope-
rib; nequa q̄ p̄mū recipiūt retribu-
tionis. q̄ eis reprobat⁹ in iudicio p̄-
tinus iudex dr. **N**unq; noui vos di-
scedita a me q̄ opamini iniquitatē. **I**n-
de ergo eos tūc eo districtior senten-
tia p̄cutit: q̄ nūc sup̄na bonitas etiaz
ingratis sua dona largius infundit.
fitq; eis amplitudo muner⁹ incremē-
tus damnatiōis. q̄ per accepta bona
in sua laude se nunc eleuātes. inde cō-
tra dātem sup̄biunt: vnde ei ampli⁹
bumiles esse debuerunt.

Mat. viij. **I**dem. **M**oralium libro. xxi. **Q**uia em̄ scire dei aliqñ dī cogno-
scere aliqñ approbare. z scit iniquus.
quia cognoscēdo iudicat. neq; enim
iniquū quēpiam iudicaret si nequa
q̄ coḡsceret: z tñ iniquum nescit: quā-
tius facta nō approbat. **E**t nouit ergo
quia dephendit. z non nouit: quā-
tius hunc in sue sapiētēte specie non reco-
gnoscit: sicut de veraci quolibet viro
dī quia falsitatē nesciat: non quia cū
ab alijs falsum dicit hoc reprehendere
ignorat. sed eandē ip̄am fallaciam: z
scit in exāmie z nescit in amore: vt vi-
delicet hanc ip̄e non agat quā actam
ab alijs damnat.

Moralium libro. xxiij. z. xxvij. z
xxix. z. xxxij. **D**e his qui reprobandi
sunt. **C**apitulum. xxx. vij. **N**escio vos vnde sitis: discedita
a me oēs oparij iniquitatē. **D**ēs
arrogātes qui v̄ signis/vel scientia/
vel p̄betia/v̄ aliquib; magnis ope-
ribus pollent. atq; per hec dona pla-
cere hominib; appetūt: z in virtutib;
quas accipiunt laudes ab hominib;
querūt. nūc inera sancte sinum ecclie
dñs tolerat z perfert: sed in futurum
aperte eijciet. cū secretis celestib; p̄-
extremū z publicū iudiciū repellat.
Ipsi tñ reprobat⁹ veniētī iudici do-
na sua ad eiusdē mēoriā reuocabūt:

z que in eius fecerūt nomie replica-
bunt cum dicēt. **D**ñe dñe nōne in no-
mine tuo p̄betauimus. z in tuo noie
demonia eiecimus: z in tuo noie virtu-
tes mltas fecim⁹. **S**; quō dñs tales
p̄ficiēs repellat ostēdit dicēs eis q̄s
reprobat. **N**escio vos vnde sitis: disci-
dite a me oēs oparij iniquitatē. **S**cire
dei approbare est: nescire v̄o reproba-
re. ac si apte dñs dicat. **E**go arrogā-
tes nescio. i. eoz vitā in sapiētēte mee
virtute nō approbo. quia dū laudib;
inflant humanis/a vera inanesunt
gloria eterne retributionis.

Moralium libro. xxi. **Q**uia em̄ scire dei aliqñ dī cogno-
scere aliqñ approbare. z scit iniquus.
quia cognoscēdo iudicat. neq; enim
iniquū quēpiam iudicaret si nequa
q̄ coḡsceret: z tñ iniquum nescit: quā-
tius facta nō approbat. **E**t nouit ergo
quia dephendit. z non nouit: quā-
tius hunc in sue sapiētēte specie non reco-
gnoscit: sicut de veraci quolibet viro
dī quia falsitatē nesciat: non quia cū
ab alijs falsum dicit hoc reprehendere
ignorat. sed eandē ip̄am fallaciam: z
scit in exāmie z nescit in amore: vt vi-
delicet hanc ip̄e non agat quā actam
ab alijs damnat.

In homelia super **E**rat q̄dam re-
gulus **D**e acceptione personarum.
Capitulum **xxxix.**
Uenit ad dñm **C**enturio dicēs **Mat. viij.**
Dñe puer meus iacet paraly-
ticus in domo/ z male torquet. **E**ui
Iesus prius respondit dicēs. **E**go
veniā z curabo eū. **S**ollerter hic no-
bis est intuentū: q̄ cū quidā regu-
lari⁹ filius infirmabatur capharna-
um rogaret dñm vt descenderet z sa-
naret eum. **R**ndit ei dicens. **V**ade fi-
li

Mat. viij.

Nota.

Mat. viij.

b ij

Gregoriane exceptiones

Obi sup.

lius tunc vivit. Quid est q̄ regulus rogat vt ad filiū eius veniat: et tñ cor poralit̄ ire recusat. ad seruū x̄o cen turionis non inuitat: et tñ se corpali t̄re pollicet. **Reguli filio p̄ corpalem p̄sentia nō dignat̄ adesse: cēturionis seruo nō dedignat̄ occurrere. Quid est h̄ nisi q̄ supbia n̄ra retundit̄ qui in hoibz nō naturā q̄ ad imaginē dei facti sunt: sed honores et diuitias ve neramur. Cūq̄ p̄sāmus que circa eos sunt interiora p̄fecto minime p̄ uidem. Dū ea p̄sideramus q̄ in cor poralibz despecta sunt: negligim⁹ p̄sāre qd̄ sunt. Redēptor x̄o noster vt ostēderet qz q̄ alta sunt hoim̄ sancti despicēda sūt. et q̄ despecta sūt hoim̄ deo despecta nō sunt: ad reguli filiū ire noluit: ad seruū x̄o cēturionis ire parat⁹ fuit. Incepata est q̄ n̄ra supbia/que nescit p̄sāre hoies p̄pter ho mines: sola vt dixim⁹ que circūstant hoibz p̄sāat. naturā nō aspicit: hono rem dei in hoibz nō agnoscit. Ecce nō vult ire filius dei ad filiū reguli: et tñ ire parat⁹ est ad salutē serui. Cer tes si nos cuiuspiā seruus rogaret vt ad eū ire deberemus: p̄tinus nobis supbia n̄ra in cogitatioe tacita respō dert dicēs. Nō eas: qz temetipz des generas: honor tu⁹ despicit/loc⁹ vi lescit. Ecce de celo venit q̄ seruo oc currere in terra nō despicit: et tamen humiliari in terra cōtēmnimus qui de terra sumus.**

Nota:

De occultatione boni opis. Mo raliū libro. xix. et Dialogorū libro primo.

Capitulum. xl.

Qui illuminati diffamauerunt Iesum. Sanctoz viroz est bo na que fecerūt occultare: ne p̄tingat eis lapsus elatiōis incurrere. **Dunc**

est q̄ dñs Iesus duos iuxta viā ces cos sedētes illuminās/p̄cepit dicēs: **Videte ne q̄s sciat. de q̄b illico scri ptū est: qz illi ab eis diffamauerūt eū p̄ totā terrā illā. Sed q̄renduz no bis est: qd̄ sit h̄ qd̄ ipse dñs cui hoc ē velle qd̄ posse et taceri virtutes suas voluit: et tñ ab his q̄ illuminati sunt/ quasi inuit⁹ indicat⁹. Nuquid nā vni⁹ genit⁹ filius p̄ris et sancto coetern⁹ spiritui hac in re velle habuit. qd̄ im plere nō potuit: vt miraculum qd̄ ta ceri voluit/minime potuerit abscon di: **S; redēptor n̄r p̄ mortale corp⁹ omne qd̄ egit h̄ nobis i crep̄lo actio nis p̄buit: vt p̄ nostraz viriū modu lo eius vestigia seq̄ntes inoffens⁹ pe de opis p̄sentis vite carnam⁹ viam. Miracula nanq; faciēs et taceri iussit et tñ taceri nō potuit: vt videt̄ electi eius crep̄la doctrine illius sequētes in magnis que faciūt latere qd̄es in volūtate habeāt: sed vt profint alijs prodant̄ inuiti: quatin⁹ et magne hu militatis sit q̄ sua opera taceri appe tunt: et magne vtilitat̄ sit q̄ eorum opa taceri nō p̄t. Nō q̄ dñs voluit fieri quicq; et minime potuit: sed qd̄ velle mēbra eius debeāt: qd̄ue d̄ eis etiā nolentibz fiat doctrine magiste rio exemplū dedit. illius igit̄ crep̄lū sequētes: et facta qd̄em sua occultan do seipos custodiāt. sed dum prodūt inuiti bona ad p̄ios suos exempla transmittāt. **Occultent̄ ergo studio necessitate publicentur: et eoz occul tatio sit custodia p̄ria: eozū publica tio sit vtilitas aliena.******

Moraliū libro p̄mo. Et in pasto rali caplo. xxxv. et in homelia super Si quis diligit me. De prudentia et simplicitate. Capitulum. xli.

Mat. ix.

Super euāg. Matthei Fo. XI

Quod est prudentes sicut serpentes laborare debent simplices ut simplicitate bono prudentia adiungant: quatinus sic securitate de simplicitate possideant: ut circumspectos prudentes non amittant. **D**unc per semetipsum discipulos suos veritas admonet dicens. **E**stote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colubae. **Q**uia in re notandum est quod discipulos suos nec de columba sine serpente, nec de serpente sine coluba voluit dominus amittere, sed utraq; necessario coniunxit in ammonitione, quia videlicet in electorum cordibus simplicitate columbae debet astutia serpentis acueri et accendere: et serpentis astutia columbae simplicitas temperare: quatenus nec seduci per prudentiam valeat nec ab intellectu studio ex simplicitate torpescant. **D**unc

Matth. x.

1. Corin. xiii.

Paulus ait. Nolite pueri effici sensibus. **E**cce prudentia serpentis audiuimus nunc de simplicitate columbae muniamur: sed malicia puuli estote. **M**oralium libro. xj. et in **E**zechielis homelia. vj. **D**e expositione scripturarum. **C**apitulum. xliij.

Matth. x.

Quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine. **C**um aliqua mystica de occultis prophetarum verbis a credentibus agnoscuntur / quid aliud quam profunda de tenebris reuelantur: **U**nde ipsa quoque veritas discipulis in parabolis loquens ait. **Q**uod dico vobis in tenebris, dicite in lumine, id est aperte exponite que in allegariarum obscuritatibus audistis. **C**um enim mysticos allegariarum nodos per explanationem solummodo: in lumine dicimus quod in tenebris audiuimus.

Moralium libro. iij. **D**e malis prophetarum suis: **C**apitulum. xliij.

Ueni separare homines aduersus patrem suum: et filium aduersus matrem suam: et nurum aduersus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. **A**ntiquus aduersari non solum per semetipsum / sed per eos etiam qui nobis adherent / statum fatagit nostrae mentis inclinare. **C**um enim cor nostrum sua persuasionem non subvertit: ad hoc non mirum per linguas adherentium reperit. **D**unc per prophetas dicitur. **N**usquam quod se a primo suo custodiat: et in omni fratre suo non habeat fiduciam. **H**inc rursum scriptum est. **E**t filiis tuis caue: et a domesticis tuis attende. **C**allidus namque aduersari cum a bonorum cordibus repellit se conspicit / eos qui ab illis valde diliguntur exquirat: et per eorum verba blandiens loquitur qui plus ceteris amat. ut dum vis amoris cor perforat / facile persuasionis eius gladius ad intime rectitudinis munimina irrumpat.

Ibidem.

1. Thim. ii.

Ecclesi. xxxij. Nota.

Matth. x.

In homelia super anno quod decimo de susceptioe indigentium. **C**a. xliij.

Quanta sit virtus in continentia et susceptioe indigentium: ostendit redemptor noster cum ait. **Q**ui recipit prophetam in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. **E**t qui recipit iustum in nomine iusti: mercedem iusti accipiet. **I**n quibus verbis notandum est quia non ait mercedem de propheta vel mercedem de iusto: sed mercedem prophete / et mercedem iusti accipiet. **A**liud est enim mercedem de propheta / aliud mercedem prophete. **E**t aliud mercedem de iusto / aliud mercedem iusti. **Q**uid enim est dicere / mercedem prophete accipiet / nisi quod is qui prophetam sua largitate sustentat: quis ipse prophetam non habeat / apud omnipotentem tamen dominum prophete

Gregorianae exceptiones.

ne p̄mia habebit. Iste em̄ p̄betie spiritu plen⁹ est: sed tñ corporeo indiget alimēto. z si corp⁹ non reficit/ certuz est q̄ vor ip̄a subtrahat. Qui igitur alimētū p̄betie p̄pter h̄ q̄ p̄beta est tribuit/p̄betie illius vires ad loquēdū dedit. Cum p̄beta ergo p̄betie mercedē accipit: qui z si spū p̄ophecie plen⁹ nō fuit: hoc tñ ante dei oculos exhibuit q̄ adiuuit. Ille fortasse iustus est: z quāto in hoc mūdo nihil possidet/tāto loquēdi p̄ iusticia fiduciam maiorē habet. Hunc dum ille sustentat qui in h̄ mundo aliqd̄ possidet: z fortasse p̄ iusticia ad huc loqui libere nō p̄sumit/iusticie illius libertatez sibi participē facit: vt cū cop̄riter iusticie p̄mia recipiat: quē sustētando adiuuit: quatin⁹ eandē iusticiam libere loqui potuisset.

De Joanne baptista Moralium libro. xxxiij. z in homelia. ix. sup̄ Ezechielem. **Capitulum. xlv.**

Nota. **Q**uid existis in desertū videre? Arundinem vento agitatam. Hoc in laudē beati Joānis baptiste turbis iudeoz a dño dī: cum mentis mobilitas q̄ nōnunq̄ in sacro eloquio per arundinē designari solz in eo esse denegat. post interrogatōez em̄ dñi subintelligit non. Qd̄ qz negādo distant cū ait. Sed qd̄ existis in desertū videre? Dominē mollib⁹ vestitū: Ecce q̄ mollib⁹ vestiunt in domib⁹ regū sunt. Arundo autē vento agitata mō flatib⁹ erigit/ modo flatib⁹ inclinat. Om̄is autē infirm⁹ anū⁹ q̄ vel derogatione deijct⁹/vel laudib⁹ exaltatur/arūdo v̄to agitata ē. Qd̄ Jobes nō erat: qz inflexibilē mētis verūcē inter laudes hominū z derogatōez tenebat:

z eius mentē sancto spū solidat⁹ per diuersas partes nullus linguaz flatus inclinabat.

In homelia super loquēte Iesu ad turbas. **Capitulum. xlvj.**

Quid existis in desertū videre? Propheciā. Atiqz dico vobis/ z plus q̄ p̄betā. Joānes requisitus respōdit dicens. Nō sum p̄beta. Quia em̄ plus q̄ p̄betaz se nouerat esse/ p̄betā se negabat. Qui idcirco pl⁹ q̄ p̄beta dicit. qz p̄betie officū est v̄tura p̄nunciare/ nō etiā ostendere. Joānes v̄o plus q̄ p̄beta est: quia quem v̄bo dixit/digito ostendit.

De penitentibus in homelia super anno quintodecimo **Cap. xlvij.**

A dieb⁹ Joānis baptiste regnū celoz v̄m patit. Turbas que veniebāt ad suz baptismū Joānes admonēbat dicens. Facite fructus dignos penitētie. Et rursus. Qui habet duas tunicas det nō habēt. Quā iam patēt datur intelligi quid ē qd̄ veritas dicit. **A dieb⁹ autē Joānis baptiste vsqz nunc regnū celoz v̄m patit/ z violenti diripiūt illud. Que sūgne verba sentētie/ nobis sunt magis gnopere p̄serutanda. Nam q̄rendū est quō v̄m perpeti regnū celoz possit. Quis em̄ celo violentiā irrogat? Et rursus q̄rēdū est. si pati v̄m regnū celoz p̄t/ z violenti rapiūt illud: cur eandē v̄m a dieb⁹ Joānis baptiste/ z nō etiā ante pertulerit. In lege v̄o scriptuz est. si quis hec v̄ illa fecerit/morte moriat. Cunctis ergo legētib⁹ liquet: quia peccatores q̄sqz pena sue fueritatis p̄culit: non autē per p̄niam ad vitā redurit. Cum v̄o Joānes baptista redemptoris gratiam p̄currens p̄niam p̄dicat: vt pec-**

Luce. iij

Ibidem.

Super euāg. Matthei. Fo. XII.

catos qui ex culpa mortui est per eos
uersione uiuat: pfecto a diebus Jo
annis baptiste regnū celoz vim pa
titur. Quid est autē regnū celoz: nisi
locus iustoz. Solis em iustis celestis
patrie p̄mia debent: vt humiles/ ca
sti/mites/ et misericordes ad gaudia
supna perueniāt. Cum ho quis vel
supbia tumidus/vel carnis facinore
pollut⁹/ v/ iracūdia accensus/vel cru
delitate impius: post culpas ad peni
tentia redit/ et vitā eternā percipit: q̄
si in locū peccator intrat alienum. **A**
dieb⁹ ergo Joannis baptiste regnū
celoz vim patitur/ et violētū rapiunt
illud. quia qui p̄niam peccatorib⁹ in
dixit quid aliud q̄ celozū regno fieri
violētā docuit. **Re**cogitemus ergo
fratres charissimi mala que fecim⁹:
et nosmetipos assiduis lamētis atte
ram⁹. **Hereditatē** iustoz quā nō tes
numus per vitā/ rapiam⁹ per peni
tentia: vult a nobis omnipotēs talem
violentiā perperci. **Nā** regnū celozū
rapi vult nostris fletib⁹/ quod nostris
meritis non debetur.

In epistola ad Augustinū ep̄m
De cogitationib⁹ **Capitulum. xlvij.**

Mat. xv

Quod intrat in os conquinat
hominem. Sicut in veteri testamē
to exteriora opa obseruauit: ita in no
uo testamēto nō tam q̄d exteri⁹ agit/
q̄d id q̄d interius cogitat sollicita in
tentioe attendit vt subtili sententiā pu
niat. Nam cū multa lex velut in mū
da manducare phibeat: in euangēlio
tamē dñs dicit. **Nō** q̄d intrat in os
conquinat hominē: sed que exiunt de
corde illa sunt que conquinant ho
minem. **Et** paulo post subiicit expo
nens/ et ex corde exiūt cogitatioes ma
le. **Ubi** vberim indicatū est: quoniam

illud ab omnipotente deo pollutū esse
ostendit in ope: q̄d ex pollute cogita
tionis generat radice. **Uñ** Paulus
quocq; ap̄la dicit. **O**mnia mūda mūdis
conquinatis autē et infidelib⁹ nihil esse
mundū. et mor eiusdē cām conquis
natiois annūciās subiūgit: conquina
ta sunt em̄ eoz mens et p̄scientia. **Nō**
est ergo cib⁹ immūdus et cui mens
immunda non fuerit.

De mortificatione **M**oralium libro
xxiij. et in homelia. x. sup̄ Ezechiel
lem.

Capitulum. xlii.

Sis vult post me venire abne
get semetipm. **S**unt nōnulli q̄
vias veritat⁹ appetētes/ et eterna cus
picentes: valde se a mūdo alienos red
dunt: dū nō solū aliena nō appetūt/
sed etiā sua derelinquūt. nō solum in
eo gl̄iam nō querūt/ sed hāc cū se ob
tulerit etiā p̄tēnū: et tāto oipotentis
dei amore replent: vt mutata mente
sibimetipis extranei esse videant. im
plentes h̄ q̄d veritat⁹ voce dī. **S**i q̄s
vult post me venire abneget semet
ipm. **S**emetipm enī abnegat q̄ calca
to repto supbie ante dei oculos se a se
alienū esse demonstrat. seipz abnegat
qui mutat ad meliora: q̄ incipit esse
q̄d nō erat et desinit esse quod erat

De angelica natura **M**oralium li
bro secundo. **Capitulum. l.**

Videte ne p̄ternatis vnū ex his
pusillis. dico enim vobis quia
angeli corū in celis semp vidēt faciē
p̄ris mei q̄ in celis est. **C**um de ange
lis per Paulū dī: nōne oēs sunt ad
ministratozū spūs in ministeriū mis
si p̄pter eos qui hereditatē capiēt sa
lutaris: quomodo videre semp faciē
p̄ris p̄nt: si ad ministeriū exteri⁹
p̄ nra salute mutunt. **Q̄d** tamē cur⁹

Titus. 1.

Luce ix.

Matth.
xviij.

Gregoriane exceptiones.

soluminus/ si quate subrilicat/ sit an-
gelica natura pefamur. Neqz eni sic
a diuina visione foras exiunt vt in-
terne pteplationis gaudijs puenit
qz si pditionis aspectu exites amitte-
rent: nec iacetes erigere/ nec ignora-
tibus vera nuciare potuissent. fonteqz
lucis que egredietes ipsi pderent: ce-
cis nullatenus ppararent. In hoc est
itaqz nunc natura angelica a nature
nre pditione distincta: qz nos z loco
circūscribitur/ z cecitat/ ignorantia
coartatur/ angeloz. No spūs loco qz
dem circūscripti sunt. sed tñ co:um-
sciētie lōge sup nos incōparabilē di-
latant. Interius qppe exteriūsqz sci-
endo distincti sunt: qz ipm fontē sci-
entie pteplant. Quid eni de his que
sciēda sunt nesciūt/ qz sciētē oia sciūt.
Eoz itaqz sciētia cōparatiōe nostra
valde dilatata est: sed tñ diuine com-
paratiōe scientie angusta/ sicut z ipsi
illoz spūs cōparatiōe nostrōz qdes
co:poz sunt spūs/ sed comparatione
summi z incircūscripti spūs corpus.
Et facie ergo pūs semp vident/ z tñ
ad nos veniunt: qnā ad nos spūali
pntia foras exiit: z tñ ibi se vnde re-
cesserāt p internā pteplatiōez seruāt.

Mat. xi.

De pnia Moralium. li. xxxv. ca. li.
Quitati reprobe dñs in euange-
lio dr. Si in tyro z sydone facte
fuisent vtutes q in te facte sūt/ olim
in cinere z cilio pniā egissent. In
cilio qppe aspiras z puctio pctōz:
in cinere no puluis ostēdit mortuoz.
Et idcirco vtrumqz h adhiberi solz
ad pniā: vt in puctiōe ciliij cogno-
scam? quid p culpā fecim? z in faul-
la cineris ppendam? quid p iudiciū
facti sum? Cōsiderentur q in cilio
pungētia vitia/ cōsideret in cinere p

mortis suam subsequēs pena iusta
vitiōz. qz eni post peccatū carnis cō-
tumelie surrexerūt/ videat homo in
aspirate ciliij supbiendo qd fecit: vi-
deat in cinere vsqz q peccādo puenit
Pōt qz cilio ipa p recordationē et
pniāz dolorū puctio designari. qz qñ
quodā cilio pctōz pūgit: dū in men-
te sua asper/ redargutionū stimulis
confricat. In cinere qz pniā agit:
qz ex pmo peccato qd per iustus iudi-
ciū factus sit sollerter attendit.

Moralium libro. xxv. z. xxvij. De
iudicijs dei. Capitulum. li.

Dominus p infirmitate carnis
nris obruit apparēs dum ali-
os reprobos alios vocat: mira iudi-
cia exhibuit: q a nobis z cogitari pnt
z cōprehēdi nō pnt. **Ait nāqz. In iu-**
diciū ego in hūc mundū veni: vt qui
nō videt videat: z q videt ceci fiant.
Tñ in euāgelio dñs cū de huius rei
cā loqueret/ ait. Cōfiteor tibi p dñe
celi z terre qa abscondisti hec a sapiē-
tibus z prudentibus: z reuelasti ea par-
uulis. Ita pat atqz mor tāqz rōnem
quandā abscondisti z reuelasti ad-
iungēs ait. quia sic fuit placitū ante
te. Quibz nimirū hīs exēpla hūilita-
tis accipim? ne temere discutere su-
perna pntia de alioz vocatiōe/ alioz
no repulsionē psumam? Cū eni in-
tulisset vtroz qz. nō mor rōnē reddi-
dit/ sic deo placitū dixit/ h vicz ostē-
dēs qz iniustū esse nō pnt qd iusto pla-
cuit. Ad aut ait. Abscondisti hec a sa-
piētibus z prudentibus z reliq: sapientes
z prudentes videlz supbiētes vocauit
qz nimirū supbiētibus veritatē cogni-
tiōe denegatur. Qui eni nō subiūrit
Reuelasti ea stultis sed paruulis tu-
morē se dānasse innotuit/ nō acūmē.

Joan. ix.

Mat. xi.

Super euāg. Mathei Jo. XIII.

Qualiter ad deū accedere debeas: *ria: sed cū trāseuntibz nolle transire.* **Mozaliū libro. xxi. Ca. liij.** *Dū em̄ ̄ vorū cūcta fugiūt q̄ prius*

Mat. xi.

Uenite ad me oēs qui laborat̄, *mentē ex desiderio adeptiōis afflues*

Joā. iij.

Uad se venire nos dñs p̄cipit: *rāt/ post ex pauore amissiōis p̄munt*

Luc. xxi.

nimir̄ nō gressibz corpis/ sed p̄fecti- *Doc etiam iugū fuitur/ a disciploz*

Nota.

bz cordis. ip̄e nāqz ait. **U**eniet ho- *ceruice soluebat dñs cū diceret. At*

ra qñ neqz in mōte h/ neqz in hieroso- *redite vobis ne forte grauent̄ corda*

lymis adorabit̄ patrē. **E**t paulo p̄- *vīa in crapula z ebrietate: ilico subz*

seri adoratores adorabūt patrē in *iungēs/ z curis hui⁹ vite. Amat em̄*

spū z vitate. **N**ā z pat̄ tales q̄rit qui *hoies. p̄ hui⁹ mūdi glia etiā tribulas*

adorent euz. **I**n corde ergo gressus *tiōes: cūctisqz p̄ ea sudoribz libenter*

esse insinuat/ qñ z vt veniam⁹ vocat *fuitur: z grauiū laborz iugū deuotifz*

z tñ motu corporis nequaqz nos ad *sime colla submitūt. Cū⁹ seruitur⁹*

alia trāsire denūciat. **I**n scriptura ita- *pditiōe z iugo carere est/ iam in mū*

qz sacra nōnūqz appellatiōe gressuū/ *do nihil ꝑcupiscere. At si q̄s semel a*

vl̄ morus mentū. **v**el p̄fect⁹ accipi- *dominatiōe desiderioz t̄paliuz colla*

mus meritorū: quibz p̄fecto gressibz *mētis excusserit: quadā iam etiāz in*

ad semēpaz nos vitas vocat dicēs *bac vita libertate p̄fruit/ dū nllō des*

Uenite ad me oēs qui laboratis. *fidērio felicitatē afficit/ nullo aduerz*

Mozaliuz lib. iij. z. xx. z. xxx. De *sitatis terrore coartatur.*

Mat. xi.

Tollite iugū meū sup vos. **De** *hūilitate z supbia. Mozaliuz*

Mat. xi.

Quonia est seruit⁹ seculariū nego- *libro. xxxij. Capitulū. lv.*

ciōz quibz mens vehemēter atcrit: *Q*uonia qd̄ disciplos veritas ad-

q̄uis in eis sponte desudetur. quasi *monet dicēs. Discite a me: quia mit⁹*

em̄ quodaz iugo seruitū p̄mūt p̄spa *sum z humilis corde. Ad hoc nanqz*

dū appetunt: p̄munt aduersa dū for- *vnigenit⁹ dei filius formā hūilitatis*

midant. **H**oc vicz iugū graue serui- *nre suscepit. ad h̄ inuisibilis nō soluz*

tur⁹ vidit dñs seclariū ceruicibz im- *visibilis/ sed etiā despect⁹ apparuit.*

p̄ssum cū diceret. **U**enite ad me oēs *ad h̄ cōtumeliāz ludibria: irrisiōnū*

q̄ laborat̄ z onerati estis/ z ego refi- *pbria passionū tormēta tolleravit: vt*

ciā vos. **T**ollite iugū meuz sup vos. *supbū nō esse boiem doceret humi-*

Nihil graue mētis nre ceruicibz im- *lis de⁹. Quāta ḡit humilitatē ē vir⁹*

ponit q̄ vitari omne desiderū qd̄ p̄- *tus. p̄pter quā solā veraciter edocēdā*

turbat p̄cipit. **N**ihil graue subiectis *is q̄ sine estimatiōe ē magn⁹/ vsqz ad*

tubet/ q̄ declinare laboriosa hui⁹ mū *passionē fact⁹ est paru⁹. Quia enim*

di tinnera admonet. **I**ugū em̄ meuz *onginē pditioni nre se p̄bit supbia*

suaue est/ z on⁹ meū leue est. **A**sperū *diaboli/ istrumētū redēptōis nre in*

q̄ppe iugū z dure (sicut dixim⁹) ser- *uēta ē hūilitas dei. Nostis q̄ppe nos*

uitur⁹ p̄d⁹ est subesse t̄paliū/ ambi- *ster int̄ omnia pdit⁹ vidēri voluit sup*

re terrena retinere labētia/ velle sta- *oia elat⁹. Redēptoz nō n̄ magnus*

re i nō stātibz: appetere q̄dez trāsito *manēs supra omnia fieri inter omnia*

Gregoriane exceptiones

- D**ignat⁹ est paru⁹. Sed melius et elat⁹is cam detegim⁹: et fudameta bus militat⁹ apum⁹ si breui memorat⁹oe pstringim⁹ qd mort⁹ aucto⁹: qd vite suadeat pditor. Ille mib⁹ ali⁹ mētes sibi subditas docet q⁹ cellitudis cul⁹ mē appetere: cūcta eq⁹lia mētis tumore trāscēdere: societate⁹ hoim alta elat⁹oe trāscire: ac sese p⁹ potētiā pditoris erigere: sicut de eis p⁹ Psalmistā d⁹.
- Jo. lxxij.** Trāsierūt in dispositōe cordis: cogitauerūt et locuti sunt neqtias. Iniq⁹ tate in excelsum locuti sunt. iste autē ad spura/ad palmas/ad colaphos/ad spineā coronā/ad crucē/ad lanceā et mortē veniens/ mēbra sua admonet dicēs. Si q⁹ mibi misirat/ me sequatur. Et igit⁹ redēpto: nō corda regit humiliū: et mortis aucto⁹ rex est sup⁹ boz/ apte cognoscim⁹ q⁹ supbia euidētissimū est signū reproborum. at ecōtra hūilitas electo⁹. Cū g⁹ quam q⁹ habeat cognoscit/ sub q⁹ rege militet inuenit. Unusq⁹q⁹ ei q⁹ti quēdā titulū portat op⁹is q⁹ facile oīdat sub cui⁹ seruiat p⁹ate rectoris. Un⁹ et per euāgelii d⁹. Ex fructib⁹ coz⁹ cognoscetis eos. Qui g⁹ sub rege sup⁹bie militat/ licz aliq⁹ specie humilitat⁹ assuuant: semetipos t⁹ in oib⁹ celare nequaq⁹ p⁹nt: q⁹ti coz⁹ supbia diu latere nō sustinēs: cū ex alia tegitur/ ex alia actiōe nudat. Qui q⁹ sub rege hūilitatis militat/ pauidi sp⁹ et ex oīmi latere circūspecti aduersuz elat⁹ois iacula pugnāt: et q⁹ti p⁹ veniētes ict⁹ soluz magis in suo coz⁹pe oculū custodiūt: dū in semetip⁹is p⁹ncipal⁹ hūilitatem tuent. Cū g⁹ d⁹ns oib⁹ q⁹s vocat d⁹.
- Mat. xij.** Discite a me q⁹ mitis sum et humilis corde. nihil est aliud se mitē in magisterio hūilem⁹q⁹ dicere nisi relict⁹ ex
- ercē de difficultatib⁹ elat⁹ois plana q⁹dam bñ viadē itinera demonstrare.
- M**oralium lib. xi. de illis q⁹ audent docere q⁹ facere nolūt. **Ca. lvi.**
- M**alus hō de malo thesauro p⁹ fert mala. Plerūq⁹ docto⁹ q⁹ audet docere q⁹ negligit agere: cum desiderit hōa loq⁹ q⁹ cōrepsit opari: docere subiectos incipit praua q⁹ agit: vt iusto dei oīmpotēti iudicio iam nec in bono linguā hēat/ q⁹ bonā vitā hēe recusat: q⁹ten⁹ cū mens terrenaz amoz⁹ rex intēdit/ de terrenis rebus semp loquat⁹. vñ vitas in euāgelio d⁹ Ex abūdātia cordis os loquit⁹. **Bo.**
- Mat. xij.** nūs hō d⁹ bono thesauro cordis p⁹ fert bona: et mal⁹ hō de malo thesauro p⁹ fert mala. Hinc etiā Iohes ait. Ipi de mūdo s⁹ ido d⁹ mūdo loquūt⁹
- Job. xv.** De dāno multiloquij. In pastora li. caplo. xxxviii. **Cap. lviij.**
- O**me verbū ociosum q⁹ locuti fuerint hoies reddent rōnez d⁹ eo. Multiloq⁹o vacātes: q⁹ p⁹ mltis plicia vba dilabūt. plerūq⁹ dū ociosa cauce vba negligit/ ad noxia pueniūt: vt aliēa p⁹s loq⁹ libeat. postmo dū detractōib⁹ coz⁹ vitā de q⁹ loq⁹ mordeat. ad extremū vob⁹q⁹ ad apertaz lingua p⁹tumelias erūpat. Hinc salomō ait. In multiloq⁹o peccatū nō deerit. Hic Iacob⁹ ait. Si q⁹ putat se religiosuz eē nō refrenās linguam suā/ s⁹ seducēs cor suū: but⁹ vana ē religio. hinc rursus ait. Sit ois hō velox ad audiēdū/ tard⁹ aut⁹ ad loquēdū. Hinc itez lingue vim diffinens adiūgit. Inq⁹etū malū/ plena veneno mortifero. Hinc p⁹ semetipam vitas ammonet dicēs. Dico aut⁹ vobis: q⁹ omne verbū ociosum q⁹ locuti fuerint hoies reddent rōnē de eo in die
- Mat. xij.**
- Proverbia. x.**
- Jaco. i.**
- Ibidem.**
- Mat. xij.**

Super euāg. Matthei. Fo. XIII

iudicij. **O**ciosum quippe verbum est quod aut rōe iuste necessitatē/ aut intētiōe pie utilitatis caret. **S**i ergo ratio de ocioso sermone exigit: pensemus quod pena multiloquio maneat: in quo etiā per nos verba peccatur.

Moralium libro. ix. et in dialogorum libro. iij. De distantia infernalium tormentorum. **C**a.

Matth.
xij.

Olligite zizanias et ligas. **(Lviij.)** **Q**ue ea in fasciculos ad comburendum. **S**icut in domo patris mansuetos milites sunt per diversitate virtutis: sic dānatos diverso supplicio gehēne ignibus subicit disparilitas criminis. q. s. gehenna licet cunctis una sit: non tamen cunctos una eademque qualitate succēdit. **N**ā sicut uno solet oēs tangimur/ nec tamen sub eo uno ordine oēs estuamur: quia iure qualitates corporis sentit etiam pondus calous. sic dānatis una est gehēna que afficit: et tamen non una oēs qualitate comburit. quia quod habet agit dispar valitudo corporum/ hinc illic exhibet dispar causa meritum. **N**isi enim tormentorum summam meritum acta diriment/ neque iudex veniens ad iudicium se messoribus prohiberet eē dicitur. **C**olligite zizanias et ligate ea in fasciculos ad comburendum. **M**essores quippe angelus zizanias ad comburendum in fasciculos ligant cum eos qui eterno igni tradēdi sunt. pares paribus in tormentis sibi sociant ut superbi cum superbis: luxuriosi cum luxuriosis: avari cum avaris: fallaces cum fallacibus: invidi cum invidis: infideles cum infidelibus ardeant. et ut quis siliis culpa iniquat/ par etiam pena restringat. cum ergo siles in culpa ad tormentum filia ducunt: quia in locis penalibus eos angeli deputat/ quasi zizanias fasciculos ad comburendum ligant.

In homelia super **S**i quis vult post se venire. et in homelia super **S**ile

est regnum celorum decem virginibus. **D**e significatio regni celorum. **C**a. lx.

Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala regnum dei non solum in sacro eloquio veterum regnum dei: sed nonnumquam presentis temporis ecclesia vocatur. **N**ecque enim in illo regno beatitudinis in quo par summa est inveniri aut esse scandala poterunt que colligant/ ubi reprobi non admittuntur.

In homelia super **S**ile est regnum celorum homini regi que fecit etc.

Querunt in sacro euāgelio regnum dei vel regnum celorum presentis ecclesia nominatur. congregatio quippe iustorum regnum celorum dicitur. **Q**ui enim per prophetam dominus dicit. **C**elū mihi sedes est. et **S**alomō ait. **A**nia iusti sedes sapientie. **P**aulus etiam dicit christum dei virtutem et dei sapiam: liquido debemus colligere quod si de sapientia: ania homo iusti sedes sapientie/ dum celū dei sedes dei. celū ergo est anima iusti. **H**inc per **P**salmistā de sanctis predicantibus dicitur. **C**eli enarrant gloriam dei. regnum ergo celorum est ecclesia iustorum. quia dum eorum corda nihil ambiunt in terra per hunc quod suspirant ad superna: iam in eis dominus quasi in celestibus

Esa. lxxij

i. Cor. ij

ps. xvij.

Moralium libro xxxij. **(**regnat. **I**te vnde. **S.** **C**a. lx.

Sile est regnum celorum sagene missa in mare/ et ex omni genere piscium congregati. **R**egnum celorum vocatur ecclesia: cuius dum mores dominus ad superna subleuat/ iam hec ipsa in domino per celestem conversationem regnat. que recte etiam sagene missa in mare appellatur ex omni genere piscium congregati. quia missa in hunc gentilitatem seculum nullum respuit: sed malos cum bonis: superbos cum humilibus/ iracundos cum misericordibus: et fatuos cum sapientibus capit.

Moralium libro. xvij. quod mare vocatur presentis seculum. **C**apitulum. lxi.

Matth.
xij.

Gregorianae exceptiones.

Matth. **Q**uarta vigilia noctis venit ad discipulos dominus ambulans super mare. Navicula autem in qua transibat in medio mari fluctibus: erat enim eis prius vetus. **Beatus Job** de domino dicit. In fortitudine illius maria se congregata. Quid aliud maris nomine presens seculum designat: in quo corda hominum terrena querentium diversis cogitationum fluctibus intumescunt. Qui elatione superbie incitari dum alterna intentione se ipsemet: quasi adversanti se vultu collidunt. **Sed** in fortitudine domini maria congregata sunt: quoniam incarnato domino discordantia secularium corda concorditer credunt. **Jam** petrus in maria ambulat: quia nimirum christi predicationibus illa quondam tumida humiliter auditu corda substrata sunt: ut recte etiam in evangelio huius mundi mansuetudines figuraverit quod pelloso maris aqua domini pedibus pressa tumore calcata est.

In dialogo lib. secundo. De potestate bonorum rectorum. **Capitulum. lxxij.**

Matth. **P**etrus apostolus in hac adhuc carne erat qui audiebat. Quodcumque ligaveris super terram erit ligatum et in caelis: et quodcumque solveris super terram erit solutum et in caelis. **Cuius** nunc vice ligandi et solvendi obtinent quod locum sancti regimini fidei merito tenent: et adhuc in hac carne corruptibili degentes solvere potest aias in illo iam inuisibili iudicio confirmatas. **Sed** ut tanta valeat homo de terra caeli et terre conditor in terram venit e caelo. **Et** quod iudicare caro esse de spiritibus possit: hoc enim largiri dignatus est factus pro hominibus caro deus: quia inde surrexit ultra se infirmitas nostra: unde sub se infirmata est dei firmitas.

Moralium libro. iij. De colloquiis carnalium hominum. **Capitulum. lxxij.**

Absit a te domine non erit tibi hoc. **Sciendum** est quia carnales in ecclesia aliqui metu/aliqui vero audacia suadere bonis perversa praetendunt. **Cumque** ipsi vel pusillanimitate vel elatione deficiunt: hec iustorum cordibus infundere quasi ex dilectione moluntur. **Carnalem** videlicet mentem petrus ante redemptoris mortem resurrectionemque retinebat carnali mente Saruie filius/duci suo David adiunctus inbegerat: sed tamen vultu formidine/alter elatione peccabat. **Iste** quippe magistrum mortem audientem dixit. **Absit** a te domine non erit tibi hoc. hic quo iniurias ducis non ferens ait. **Nunc** quid per his verbis non occidet Semel qui maledixit christo domino. **Sed** illi mox dicitur. **Redi** post me sathanas: et hic cum germano prius audiuit. **Quid** tibi et vobis filii Saruie: **Cur** efficitur mihi et vobis bodie in sathan: **Male** itaque suadentes angeli apostate appellatione censeant qui blasphemis verbis ad illicita quasi diligenter trahunt. **Valde** vero deteriores sunt qui huic culpe/non formidine sed elatione succubunt.

In homelia. vij. super Ezechiel: de scadalo vitando vel retinendo. **Capitulum. lxxij.**
Reges terre a quo accipiunt tributum. **In** nullo bono opere aliqui cavendum est scadalu/aliqui vero pro nihilo retinendum. **Quod** utriusque nullo auctore dicitur: quod dum tributum Petro inquisito peteret: prius paradigma posuit per quod se nihil debere respondit dicens. **Reges** terre a quo accipiunt tributum vel censum/a filiis suis/an ab alienis. **Ilico** respondit: ergo liberi sunt filii. **Sed** postquam liberum se esse monstravit: ne fortasse scadalu cuius faceret subdidit. **Ut** autem non scadalu semper eos/vade ad mare et mitte bannum/et cum pisce qui prius ascenderit

Matth. xvij

Super euāg. Mathei. Fo. XV

tolle: et apertis ore eius inuenies staterē illū sumēs de eis pro me et te. Qui rursum cum diceret: quod omne quod in os intrat non coingnat homines. Tūc accedētes discipuli dixerūt. Scis quod pharisaei audientes hoc uerbo scandalizati sūt. At illerēspōdēs ait. Omnis plātatio quam nō plātauit pater meus celestis/ eradicabit. sinite illos: ceci sunt et duces cecorū. Ecce magistra uitas ut nō in quārdā cordibz scādalu gignēt: quōd nō debuit tributū dedit. et quod rursus gñari scādalu in quārdā cordibz uitatē uidit: in suo eos scādalo remanere pmissit. Ex quare nobis uiderādū est: quod quātū sine peccatō possumus/ uitare scādalu: per ximoz debemus. Si autē de uitate scādalu sumit/ utilius permittit nasci scādalu quā ueritas relinquat.

De uirginitate In pastoral. capitulo. lvi.

Capitulum. lvi.

Non oēs capiūt uerbū h. Pecccata carnis ignorātes. cito sollicitius debēt precipitem metuere ruinā quāto alti stant: et audire quod per semetipsum uitas de hac integritate dicat. Nō oēs capiūt uerbum h. Quod eo innotuit sumū quōd denegauit omnium: et dum pōdicat quā difficile capitur audientibus inuuit cum qua cautela ceptum teneatur.

Mozalium lib. x. et. xxvi. et in Ezechielem homelia. ij. De his qui pro deo omnia deserunt. Capitulum. lvi.

Quidnes sancti quod multū pfecte reliquūt cum dñō ueniet ad iudiciū/ et cōpū uinit eius maiestati cōiūcti et siml facti cum eo iudices uidebunt: quod modo pfecta opa iuxta euāgelica pcepta secuti sūt. Hinc est quod ipis scis apłis fr. Uos qui reliquistis oiaz secuti estis me in regeneratōe cū

federit fili⁹ hois in sede maiestatis sue sedebit⁹ sup sedes duodecim iudicātes. xij. tribu isrl. Neq; ei plusq; duodecim iudices illa interni iessus curia nō habebit. sed nimirz duodenas rō numero q̄ntitas uniuersitat⁹ exprimit⁹: quod quōs stimulo diuini amor⁹ excitat⁹ hic possessa reliquit/ illic pculdubio culmē iudiciarie prātis obtinebit: ut siml tūc iudex cū iudice ueniat: quod nūc uideratōe iudiciū sese spontanea pauprate castigat. Hinc est em̄ quod de sancte ecclie spōso p Salomōnē dī: Nobil⁹ in port⁹ uir ei⁹ quā sedes rit cū senatoribz terre. Hinc Esaias ait. Dñs ad iudiciū ueniet cū senioribus p̄li sui. Hinc eosdē seniores ueritas nō tā famulos/ s; amicos denūciat dices: Jā non dicā uos suos sed amicos meos. In extremi q̄ iudiciū die iust⁹ quisq; quod nūc despiciit quāta prāte fulgeat demōstrat: tūc em̄ iudices cū deo uenit⁹/ quod nūc pro deo iniuste iudicant. Tūc eoz lux tāto latius emicat/ quāto nūc eos manus psequentiū durius angustat. Tūc reproboz oculus patefct q̄ celesti prāte subnixi sunt/ quod terrena oia spōte reliquunt. Quod em̄ nūc pro uitalis amore sese liber humiliat: tot tūc i iudicio cū xpo iudices q̄si lapades cho: uiscāt. Dēs q̄dez quod nūc pcepta leg⁹ pfectōis stute trāscēdūt: quod nequaquā h solū quod cunctis lex diuina precipit implere p̄tenti sunt: sed pstantiori desiderio pl⁹ exhibere appetūt q̄ pcept⁹ generalibz audire potuerūt. quibus dñica uoce dī. Uos quod reliquistis oia et secuti estis me: cū sederit fili⁹ hois in sede maiestatis sue/ sedebitis et uos sup sedes duodecim iudicātes duodecim tribu israel. Hi in extremo iudicio nō iudicant⁹ et

Prover. xxxi Esai. iij.

Job. xv.

Matth. i. xix.

Gregoriane exceptiones

regnāt: q̄a cuz auctore suo etiā indit
ces veniūt. relinquētes q̄ppe oia pl^o
prompta deuotione secuti sūt/quaz
iuberi generalit̄ audierūt. Speciali
nāq; iussione paucis perfectiorib; z
nō generalit̄ oib; d; h̄ qd̄ adolescēs
diues audiuit. **Vade z vende q̄ ha-**
bes z da pauperib; z habebis the-
saurz in celo/ z veni seq̄re me Si em̄
sub hoc p̄cepto cūctos iussio genera
lis astringeret culpa p̄fecto esset ali
qd̄ nos de hoc mūdo possidere. **Sz**
aliud est qd̄ per scripturā sacrā gene
ralē oib; p̄cipit/ aliud qd̄ specialiter
p̄fectiōibus iperat. **Di ḡ recte sub**
ḡnalia iudicio nō tenent/ q̄a z p̄cepta
ḡnalia viuendo vicerūt. Sicut emz
nō iudicant̄ z pereūt q̄ suadente per
fidia legē tenere p̄p̄nūt/ ita non tu
dicant̄ z regnant̄ q̄ suadente pietate
etiā vltra ḡnalia diuine legi p̄cepta
p̄ficiūt. Hinc est q̄ paul^o etiā specia
lit̄ p̄cepta trāscēdens plus opere ex
hibuit/ q̄ iustitiae p̄missionis acce
pit. Cū eni accepiss; vt euāgelii p̄e
dicās de euāgelio viueret/ euāge
liū qd̄m audientibus p̄tulit/ z tñ euā
gelij sumptibus sustētari recusauit.
Cur ḡ iste iudicet̄ vt regnet/ q̄ min^o
qd̄ seruaret accepit/ s; maius quod
viueret inuenit.

In homelia. vi. sede p̄tis sup̄ **Eze**
chielē. Item vnde supra. ap̄. lxxv.
Omnis q̄ reliquit domuz/ vel
fratres/ aut so. ores/ aut patres
aut matrē/ aut vro. es/ aut filios/ aut
agros. p̄ter nomē meū/ cētuplū ac
cipiet z vitā eternāz possidebit. **Ne**
quaq; sanctus q̄sq; ideo t̄rena dese
rit/ vt hec possidere in h̄ mūdo mul
tiplici^o possit/ q̄a q̄sq; t̄reno studio f
rā flūq̄t̄ t̄rā n̄ reliq̄t̄ s; appetit/ nec q̄

vnā vrozē deserit cētuz receptur^o ē.
Sz q̄a denari^o numer^o p̄ semetipm
multiplicat^o in cētēnariū surgit: re
cte p̄ cētēnariū perfectio magna des
signat̄ per quā etiā vita c̄na p̄mittit̄
Quisq; emz p̄ dei noie t̄palia z ter
rena p̄tēnit/ hic perfectionē mentis
recipit/ vt iā ea nō appetat q̄ p̄tēnit/ z
in sequēti seclō ad c̄ne vite gloriā
perueniet. Cētēs itaq; recipiet quā
dedit q̄ perfectionis sp̄m accipiēs c̄
renis nō indiget etiā si nō habz.

Ille enim pauper est qui eget co qd̄
nō habz. Nā z q̄ nō h̄ns b̄fē. nō appe
tit/ diues est. Paupertas quippe in
opia mētis est/ nō in q̄ntitate posselli
onis. Nā cui cū paupertate bene cō
uenit/ nō est pauper

Moralium libro. xxxv. De remun
eratione bonoz epoz. Cap. lxxviii.

Qum venisset operatores vinee
q̄ circa vndecimā botā venerāt
acceperūt singlos denarios. **Denari**
us numer^o in scriptura sacra p̄e
fect^o est/ q̄a lex in decē p̄cepta p̄cludi
tur oisq; culpa nō ampl^o q̄ per de
cez vba cobibet/ z enarrate veritate
operatores vinee denario remunere
rant. In denario q̄ppe tria iūgunt̄
ad septē: Homo aut̄ q̄a ex aia cōstat
z corpore in septēz q̄litateb; cōtinet̄.
Nāz trib; z spiritali z q̄tuor corpo
rali viger. In dilectione eteniz dei
tribus q̄litatebus specialit̄ excitat̄ cū
ei per legē d; Diliges d̄m deū tuū
ex tota mēte tua/ z ex tota aia tua/ et
ex tota virtute tua. Corporali h̄o q̄t
tuor q̄litatebus p̄tinet̄/ q̄a videlicet ex
materia calida/ z frigida humida et
sicca p̄ponit. Homo ḡ q̄ ex septēz q̄
litateb; constat/ denario remunerari
dicit̄/ q̄a in illa perceptione superne

Mat. xix
Mar. x.
Luce. xvij

Nota

mat. xxj

Ubi. s.

Super euāg. Matthei Fo. XVI.

patris/septē nra ad tria iū gunt eterna. **U**t bō pteplationē trinitatē accipiat et de remuneratiōe opib; q̄si q̄dā denario p̄sumatus uiuat. **E**cl certe q̄ septē virtutes sūt q̄b; in hac vita laborat; dūq; eis in remuneratiōe pteplatione trinitatē reddat; vita laborantium denario remunerat;. **S**; p̄fect; q̄sq; etiā in hac vita denariū accipit. dūz ei dē septē virtutibus spem/fidē/charitatēq; coniungit.

Moralitū dñi. xxv. r. xxxv. **D**e non dicitur dñs iudicij. **E**a. lxix.

Dat. xx. **N**onne ex denario pueni in me? **N**emo temere debet supna p̄silia et diuina iudicia discutere/sed p̄siliū sūme et occulte virtutis satisfactio sit apte ratiōis/q̄ inuistū esse nō pōt qd̄ in dño placet. **U**n̄ et in vna mercedē laboratib; reddēs cum q̄sdā oparios ineq̄les in ope eq̄ret in p̄mio et plus in mercede q̄reret q̄ labori ampl; insudass; ait. **N**ōne ex denario consueuisti mecuē? **V**olo autēz et huic nouissimo dare/sicut et tibi. **A**n non licet tibi qd̄ volo facere? **I**n cūctio igit q̄ exteri; disponūť aperta est cā ratiōis/occulte iusticia veritas. **S**ciendū q̄ sola est s̄ccta ecclia in q̄ bonū opus pagit. **E**n̄ et mercedē denarij nō acceperunt nisi qui in terra vincam laborauerunt.

De duob; in xp̄o naturis **M**oralium libro. xix. **C**apitulum. lxx.

Dat. xx. **Q**uo ceci sedētes sec; viā vt audierat q̄ ies; egrediens ab hierico trāsiret clamabāt. **M**iserere nr̄i fili dauid. **D**ñs nr̄ iesus x̄ps deo p̄f̄i suo coetn; p̄ hūanitatē d̄i trāsitiū habere/per diuinitatē vō q̄si stare. **I**n de ei nō trāsit; vñ etn; eūnde vō trāsitiū p̄ nos appuit t̄pal. **S**ic nā

q̄z et in euāgelio septū ē. q̄a egrediens ab hierico dñs trāsibat. **D**uo at ceci sedētes iuxta viā clamaueť dicētes. **D**ñe miserere nr̄i fili dauid. **A**d q̄z vocē sic illic septū ē stetit ies; et lumē reddidit. **Q**uid ē at trāsēdo audire stādo lumē istituere: nisi id q̄ p̄ hūanitatē suā nob; misit; ē: q̄ p̄ diuinitatē p̄ortētiā a nob; mēt; nr̄e t̄nbras excludit. qd̄ ei p̄ nos nāt; et pass; ē. qd̄ surrexit et ascendit in celū q̄i trāsijt ies; q̄z nūm̄z bec actio t̄pal est. **S**; stās eos tetigit et illuminat; q̄z nō sic illa disp̄satio t̄pal: ita vbi etnitas trāsit; q̄i se manēs inouat oia. **S**tare ei dei ē: icōmutabili cogitatiōe mutabilia cūcta disponere. **Q**ui q̄ voces petētūz trāsies audiuit; stās lumē reddidit: q̄z et si p̄ nos t̄palia prulit; ide tñ nobis lucē tribuit: vñ h̄c mutabilitatē

De his q̄ futura nō trāsitiū nescit puidēt i **E**zechiele omel. ix. **E**a. lxxj

Ligat; manib; et pedib; mittite eū in t̄nbras ex̄tiores. **Q**uisq̄s adhuc p̄nti seculo mēte inheret; et adhuc t̄renis voluptatib; dlectat; amare nō pōt etna gaudia q̄ iustis p̄mititūť. **C**oḡscat igit in volumie scri euāgelij dānationē rep̄boz q̄ in eo sc̄pta est: et ab aio p̄ timorē expellat qd̄ diligit vt possit ex iudicio celestēz gl̄am amare quā legit vel audit. **I**bi q̄ppe sub vni; dānari sp̄e m̄stitudo rep̄borū ex̄p̄m̄t; cū voce vitat; d̄i. **L**igat; manib; et pedib; mittite eū in t̄nbras ex̄tiores: ubi erit flet; et stridor; dētūz. **T**ūc ei rep̄bi i ex̄tiores t̄nbras cadūt q̄z nūc i infiores sua sp̄ote ceci derūt vt vitat; lumē n̄ credēdo nec hñ op̄ādo seq̄rēt. **I**n q̄o ligat; pedib; et manib; mitti p̄cipiūt; q̄z nūc dū t̄ps op̄ādi et curređi ē: h̄c man; et pedes h̄c

mat. xxij

(bros in boz

Gregoriane exceptiones. Fo. I.

Mat. ix. na actione noluerūt. **I**bi etiā de rep-
bis scriptum est. **V**ermes eorū non
mouunt: et ignis eorū non exstinguit

Mat. xxij. **M**oral. libro vi. De malis docto-
ribus **Cap. lxxij.**
Ue dicūt facite: q̄ autē faciunt

Quolite facere. **S**tult⁹ aliqui do-
nū recte intelligentie accipit/ scripture
sacre sētētis doceat. bona loquit s; tñ
nullo mō hoc q̄ dē opat. **V**ba dei p̄
fert: n̄ tñ diligit. laudādo exaggerat
viuēdo calcat. **I**s autē q̄ ad deū p̄ s̄a-
cta desideria āhelat dicit q̄ audit.
agit q̄ didicerit: sicut suos **V**itas ā
monebat cū p̄ desideria sctā flagrāti-
b; s̄ phariseis p̄cipet dicens **U**e di-
cūt facite: q̄ autē faciūt nolite facere.

Mora. li. xv. De ypocrit. c. lxxij.

Omnia opa sua faciūt vt videāt
ab hoib; **S**epe dū ypocrita se
sctm̄ postulat et iniquum se exhibere
minime formidat ab hoib; honorat:
eiq; scitatis glia defert ab his q̄ ex-
teriora cernūt/ s; interiora p̄spicere
nequeūt. **U**nde fit vt gaudeat in pri-
ma sessione. **D**ilarescat in primo re-
cubitu/ infletur in p̄ma saluatione.
eleuet in reuerēti voce obsequētū et
sup̄ba cogitāōe tumeat i famulatu
subditoꝝ/ sicut voce q̄q; **V**itas de ta-
lib; d; **D**ia opa sua faciūt vt videā-
tur ab hoib; **A**māt em̄ p̄mos recubi-
t⁹ in centis/ et p̄mas cathedras i syna-
gogis: et salutiōes in foro/ et vocari
ab hoib; rabbi. **S**; hec eorū gaudij
leticia p̄transibit/ et pena p̄manebit.

Mat. xxiij. **De iudeis Moral. j. c. lxxij.**
Liquātes culicē/camelū glutien-
tes. **C**amelū noie dñs hic desi-
gnat/ a q̄ hoc iudeis aduersatib; dici-
tur. **C**ulx em̄ susurrando vulnerat
camelus autē sponte se ad suscipien-

da onera inclinat. **L**iquēūt ḡ iudei
culicē q̄a seditiosū istrōnem dimitti
petierūt/camelū ḡo glutierūt/ q̄a cū
q̄ ad suscipiēda n̄se mortalitat; onera
sponte descenderat exstinguere cla-
mando conati sunt.

**Moral. libro. xvij. Et in pasto-
rali. ca. lix. De simulatione hypocris-
tarum. Capitulu. lxxv.**

Ue vobis hypocrite. **S**tudiū hy-
pocritarū esse solet/ vt et q̄ sūt
sup̄māt/ et hoc q̄ nō sūt esse in ho-
minib; innotescāt. refugiunt videri
q̄ sūt/ et añ oculos sup̄ducta q̄dam
innocētie honestate se vestiūt. **U**nde
recte p̄ euangeliū voce n̄ri redēptō-
ris increpant/ cū eis dicit. **U**e vobis
hypocrite q̄ similes estis sepulchris
dealbatis/ que foris apparēt homini
b; speciosa/ intus ḡo plena sūt ossib;
mortuorum/ et omni spurcitia/ **I**ta et
vos foris apparētis hoib; iusti/ in-
t⁹ autē pleni estis rapina et iniquitate.
Hypocritas ḡ recte sepulchra deal-
bata/ speciosa exterius sed mortuoz
ossib; plena **V**itas vocat: q̄a virtoz
mala intus cōtegūt/ humanis vero
oculis quozū daz demōstratione ope-
rū de solo foris iustitie colore blādū
tur. **C**ulpas itaq; suas occultando
hoib; **V**ritatesq; pandendo/ vnde pu-
niri debeāt abscondentes detegunt/ et
vñ remunerari possint d̄tegrētes ab-
scondūt. **N**ā dū occulta mala sua di-
uinit iudicij/ recta ḡo sua hūanis
oculis añponūt/ et sine teste est bonū
q̄ faciunt/ et nō sine eterno teste est
q̄ latenter delinquant.

In Ezechielis homelia. ix.
Quod autē dicit. **U**e vobis hypo-
cite/ sciēdū q̄ in scriptura sacra ve-
poti⁹ de eterno luctu q̄ p̄ni solet in

vbi. s.

Super euag. Mathei Fo. XVII

Esai. ii. intelligi. vñ scriptū est. Ne ipso in malū retributio eim manus ei⁹ fiet ei. **Et** btūs **Job** loquit dicens. Si impi⁹ fuero ve mihi est: si aut̄ iust⁹ nō leuabo caput saturatus afflictioē ⁊ miseria. **Iustoz** em̄ afflictio rpalis. **Ne** ḡ qđ dicit a rpalī afflictioē dīstīxit: qui ⁊ iustū afflictioē ⁊ impiū ve hīe pbi bunt. **Et** p̄ sc̄m̄tīpam veritas dī. **Ne** mūdo ab sc̄adalis. **Et** ve vobis q̄ ridens qm̄ flebitis. **Et** ve pregnātib⁹ ⁊ nutriciōib⁹ m̄ illis dieb⁹.

Matth. xxiij. **Matth. xxiiij.** **In** homelia super **Sile** est regnū celoz decē virginib⁹. **De** cōuersione nō differēda. **Capitū. lxxvi.**

Orate ne fiat fuga h̄yeme vñ sabbato. **Sollicite** frēs charit̄ simi cogitare debem⁹ ne nobis in vacuū rpa peant ⁊ tūc q̄ram⁹ ad bñ agē dū viuere: cū iā cōpellemur a torpē exire: ⁊ meminisse debem⁹ qđ vitas dicat. **O**rate ne fiat fuga h̄yeme vel sabbato. **Per** legē q̄ p̄e mādātū ambulare lōg⁹ i sabbato nō licz. h̄yems quoq; ad ambulādū ipedimēto est: qz gressus ambulātū torpor frigoz astringit. **Aut** ḡ. **O**rate ne fiat fuga h̄yeme vñ sabbato. **Ac** si aperte dicat. **Glidete** ne tūc q̄ratis pctā vñ fugere: qñ iam nō licz ambulare. **Illud** ḡ t̄pus q̄ fugere nō licz: mō d̄z cogitari dū licz. **Il**a hora est exit⁹ n̄ri sp̄ m̄e tuēda: ista redēptiois n̄ri ammonitio antem̄ctis oculos semp̄ ponenda.

De hereticis **Mozak. li. xx. c. lxxvij.** **Si** dixerint vobis: ecce in deserto est btūs **Job**. **Qui** rodebāt in solitudine. **Rodi** solz qđ comedi nō p̄t. **Heretic** itaq; qz p̄ supnaz ḡram nō adiuti: s̄ sua vitute molitūf̄ sc̄pturā sacra inrelligere: exteri⁹ illā p̄trectar: s̄ ad ei⁹

interiora secreta spūalia nō pueniūt. **Et** qm̄ ab vniuersalis ecclie sc̄ disūcti societate: nō q̄ libet rodere memorant: s̄ in solitudine. **Ad** quā nimirū solitudinē qz p̄dicatores falsi sc̄q̄ces suos traheret longe ante vitas p̄monuit dicens. **Si** dixerint ecce in deserto est: nolite exire. **Præterea** heretici clādestinis int̄ se p̄uenticulis coeūt: vt errori suo reuerentiā quā nō valēt ex rōne p̄beāt ex occultatioē: ⁊ infirmis aniab⁹ prauitatis fimo tāto reuerendus appareat: tanto secret⁹. **Quā** per **Salomonē** mulier ex typo hereseos suadet dicens. **Que** furtive dulciore res sunt: ⁊ panis abscondit⁹ suauior.

Et btūs **Job** dī. **In** desertis habitabāt ⁊ i cauernis terre. **Quid** hō aliū cauernas terre q̄z ocellas hereticoz p̄dicatioēs accipiunt? **Que** ocella. s. p̄dicamenta detestaf̄ veritas dicens. **Si** q̄s vobis dixerit: ecce hic est x̄ps ecce illic: nolite credere. **Et** rursum. **Si** dixerint vobis: ecce in deserto est: nolite exire. **Ecce** in penetrabilib⁹: nolite credere. **Sicut** em̄ fulgur erit ab oriente: ⁊ pariet vsq; in occidentē: ita erit ⁊ aduētus filij hoīs. **Hoc** itaq; h̄ in penetrabilib⁹: qđ in **Job** dī in cauernis. **In** cauernis ei heretici habitāt: qm̄ errorē suū plerūq; secretis p̄dicationib⁹ occultat: vt quo se doctioib⁹ prudētiōib⁹q; nō indicāt: eo vehementius impitōs ad se trabāt.

De die iudicij in **Ezechielis** homelia sc̄cūda. **Capitū. lxxvij.** **Sicut** fulgur erit ab oriente: ⁊ pariet vsq; in occidentē: ita erit aduēt⁹ filij hoīs. **Cū** d̄ns ad iudiciū venerit districti iudicij cōcussio: oia simul elemēta p̄turbabit: ⁊ in illo die cunctoz qui tūc in carne mortali fu

Matth. i.

puerb. ix

Job. xxx.

Matth. i.

mar. xij.

Matth. i.

Matth. i.

xxij.

Gregoriane exceptiones

- erint inuenti in pauore nimio corda
comouebunt. **C**ū em̄ ceperit imple
ri qđ septū est. **S**ol obscurabit: et lu
na nō dabit lumē suū: et stelle cadent
de celo et frutes celoz comouebunt:
que mens erit hoīs em̄ iudicis sen
tentia nō formidāris. **I**bi em̄ silrūc
cūcta pctā ante oculos redeūt: ibi oīa
que cū delectatiōe acta sūt ad memo
riā cū pauore reuocā: ibi caligo cog
itatiōis misere ex pena prime dam
natiōis erit. **T**ūc qđpe ex pctōz me
morā sensus mētis depmit caligo ce
citatis: cū vnigenitū dei filiu in for
ma diuinitatis p̄cipere nō pmittūt
reprobi. **V**idebūt em̄ in quē transsi
rerūt: et tollet impi⁹ ne videat gl̄iam
dei. **I**gnis ē ille iudicij qđ celū aeriu
et terram cremabit: pctōres p̄culdu
bio p̄stringet in pena sue dānatiōis.
Nā sicut fulgur erit ab oriente et paret
vsq; in occidentē: ita erit aduēt⁹ filij
hoīs. vbi nullus a iudicio tūc in sua
mēte latere pmittit: quīp̄o iudicij ful
gore penetratur. ip̄e em̄ angelis et ar
chāgelis oibusq; frutib; p̄sides re
dēptor: n̄ in suo tūc terrore videbit:
etiq; ignis iudicij in reprobōz vindi
cta famulabit. **H**inc **P**salmista ait.
Ignis in p̄spectu ei⁹ ardebit: et in cir
cuitu ei⁹ tēpestas valida. **H**inc **P**e
trus ap̄t̄s ait. **A**dueniet dies dñi vt
fur: in qđ celi magno impetu trāsient
elemēta et ignis ardore soluent.
De predicatorib; **I**n pastoral. ca
pitulo. lxxij. **L**apitulū. lxxij.
Matth. **A**ta queq; debēt a p̄dicatorib;
rūij. **A**mlis audiētib; p̄ringi et vir
pauca ap̄iri. **H**inc nāq; p̄ semetip̄as
vitas d̄t. **Q**uisquis ē fidelis disp̄
fator et prudēs quē cōstruit dñs sup
familiā suā: vt det illis in tēpe tritici
mēsurā. **P**er mēsurā qđpe tritici ex
p̄mūt mod⁹ vbi: ne cū p̄gusto cordi
incapabile aliqd tribuit: extra fūdat.
Hinc paul⁹. **N**ō potui vobis loq; qđ
si spiritalib; / s; qđ carnalib;: tāq; par
uultu in xpo lac vobis potū dedi: nō
escā. **H**inc ad beatus **J**ob d̄t. **Q**uis
dedit gallo intelligentiā. **P**redicator
em̄ sc̄tus. dum caligoso h̄ clamat tpe
qđ gall⁹ cātat in nocte / cū d̄t. **H**ora ē
tam nos de sōno surgere. **E**t rursus.
Euigilate iusti et nolite peccare. **G**al
lus cū iam edere cant⁹ parat / prius
alas excutit: et semetip̄m feriēs v̄gīs
lātiorē reddit. qđa nimir; necesse ē vt
bi qui sancte p̄dicatiōis v̄ba mouēt:
prius studio bone actiōis euigilent:
prius se p̄ sublimia facta excutiat: et
tunc ad bñ viuendū alios sollicitos
reddāt: p̄us cogitationū aliis semet
ip̄os feriant. qđquid in se inutile de
prehēderint / districta aniaduersione
corrigāt: et tūc demū alioz vitam lo
quēdo cōponāt. et anteq; v̄ba exhor
tatiōis insonēt / oīe qđ locuturi sunt
operib; clamēt. **G**allus etiā p̄fundio
rib; hoīs noctis altos edere cantus
solet. cū eto maturinū iam tps in p̄
rimo ē / minutas et tenues voces for
mat. qđa nimirū qui recte p̄dicat / ob
scuris adhuc cordib; ap̄te nū de oc
cultis mysterijs indicat: vt tūc subti
liora queq; de celestib; audiāt / cū lu
ci veritatis appropinquant.
Moralium libro. xxiij. **D**e decem
virginibus bonoz et maloz sp̄ciem
gerentibus. **L**apitulū. lxxij.
Predicatores sancti cū loquūt
tur / nequaq; mentis gaudiū in
ostēssione ponūt disertē locutiōis. sed
bonus sciētie in cordis secreto mēdi
tant. et ibi gaudēt vbi hoc percipiūt.

Super euāg. Mathei. Fo. XVIII

nō vbi inter tot tentationū laq̄os in-
notescere cōpellunt. Quis cū bonuz
quod accipiūt innotescūt media in-
terueniēte charitate expuectū audis-
entiū r non ex p̄ua ostēsiōne grati-
lant. Arrogātes em̄ cū sciētiā acci-
piūt/ nihil se accepisse estimāt: si hāc
eos occultā habere contingat. nūq̄
quippe suū gaudiū nisi in ore boim
ponit. Tūc fatue v̄gines in suis va-
sis oleū non sumpsisse referunt. quia
arrogātes om̄es cum se ab aliquibz
vitijs fortasse cōtinent: bonū glorie
intra cōscientias habere nō possunt.
In vase autē p̄uo sumpserat Pau-
lus oleū/ qui dicebat. Gloria nostra
hec est testimoniū cōscientie nostre.
Inane autē vasculū ferre est int̄ in
corde vacuo foras hūani iudicium
oris q̄rere. q̄a dum gl̄ia exterius q̄-
ritur/ intra vas oleū nō habet.

De defectu hypocritaz in iudicio
Moralū libro. viii. Cap. lxxi.

Date nobis de oleo v̄o. Hypo-
crita nihil aliud in omne quod
agit nisi opiniōis sue gl̄iam cogitat.
nec curat qd post meritū dī/ sed qd
interim dicat. Sed laus cū eius vi-
ta p̄terit: r human⁹ fauor in iudicio
deficit. Tūc r fatue v̄gines que oleū
in vasis nō sumpserāt: q̄a in alienis
se; vocibz gl̄iam/ r in suis cōscientijs
nō hēbant: turbate p̄ sp̄sā p̄sentia di-
cūt. Date nobis de oleo v̄o: q̄ lam-
pades n̄e extinguit. Oleū quippe
a primis petere/ est gl̄iam boni opis
a testimonio alieni oris implorare.
Mens etenim vacua cū a cūctis suis
laboribz nil se inuis tenuisse inueni-
rit: testimoniuz foras q̄rit. Ac si apte
fatue v̄gines dicāt. Cū nos repellī si-
ne retribūde r gnoscat; dicite in n̄o

ope qd vidistis. S; hypocrite nil in
iudicio attestatio hūana suffragabitur:
q̄: eandē laudē quā post in testi-
moniū erigit/ p̄us in munere recepte

De multimoda vocatione dei in
homelia sup. Homo q̄daz fecit cenā
magnam.

Capitulū. lxxij.

Divissime v̄o veniūt r relique
virgines dicētes. Dñe dñe: aperi
nob. Ad celestis regni gaudia nos
fratres charissimi dñs vocat per se/
vocat per āgelos: vocat per patres:
vocat per p̄betas: vocat per aposto-
los: vocat per pastores. Vocat plerū
q̄ per mirac̄a: vocat plerūq̄ per fla-
gella. vocat aliq̄n per hui⁹ mundi p̄-
spera: vocat aliq̄n p̄ aduersa. Sepe
nanq; nōnulli hic p̄ficere volentes r
p̄sperari: cum apprebēdere tp̄alem
gl̄iam conant/ omnipotēte deo eos mi-
serico: d̄ter respiciēte nequeūt: quia
eos in carnalibz suis desiderijs mun-
di hui⁹ aduersitates scriūt. aut enim
egritudine longa tabescūt/ aut iniu-
rijs afflictī concidūt: aut gravibz p̄-
cussi damnis affligūtur/ r in mundi
dolore vident: q̄a nihil considerare de
eius voluptate debuerūt: seq; ipsos
in suis desiderijs rep̄bēdētes ad deū
corda p̄uertūt. Multi igit hui⁹ mū-
di aduersitatibz fracti/ ad dei amorē
se vocātis reuertunt: r a p̄sentis vi-
te desiderijs corrigunt. Nemo ergo
vocatē deū p̄temnat: ne duz vocat⁹
tus audire r obedire recusat/ cū vo-
luerit intrare non valeat. Audite qd p̄uer. j.

Sapientia per Salomonē dicat. Tunc
inuocabūt me r nō exaudiam: mane cō-
surgēt r nō inueniēt me. Dic ē q̄ fa-
tue v̄gines tarde veniētes clamant.
dñe dñe aperi nobis. sed iā tūc aditū
querētibz dī. Amē amē dico vobis/
d ij

Matth.
xxv.

ij. Cor. ij.

Matth.
xxv.

Gregorianae exceptiones.

nescio vos. **H**ac valde timenda sententia fratres charissimi in cetera nunc aure percipite: et tunc est nunc sententia in examine: quanto nunc auditis formidolosius in predicatioe. **S**i autem mundi cuncta relinquere (quod paucis datum est) non potestis: sic tenete quod si mundi ut tamen per ea in mundo non teneamini ut terrena res possideat non possideat: ut sub vite mentis sit diuino quod habetis: ne si mens via terrenarum rebus amore vincitur a rebus suis magis ipsa possideat.

In pastoralibus. **Cap. xliij.**

De hominibus qui vel plura ambiunt vel obtinere cuncta quae ambierint possunt. **A**udite quod scriptum est. **Q**uid potest homini si totum mundum lucretur aie et non suum detrimentum faciat. **S**i apte veritas dicat. **Q**uid potest homini si totum quod extra se est congregat: si hoc solum quod ipse est datur. **S**it ergo res temporalis in itinere desideret aeterna in punctione: sic terrena quae libentur non corpori seruiant quatinus cordi mune obstitant: ne nos ad celestem patriam quae nos vocat dominus propediunt. **N**ihil sit quod desiderium nostrae mentis retardet: nullus nos rei in hoc mundo delectatio implicet. **S**i bonum diligimus mens in bonis melioribus. **I**n celestibus delectetur. **S**i malum metuit: malum aeterna proponant. ut dum illic esse conspiciat et amplius quod diligat: et amplius quod premeat: hic omnino non hereat.

Moralium lib. ij. et viij. **D**e reprobatione hypocritarum. **Cap. lxxvij.**

Ad hunc dico vobis: nescio vos. **S**igna dispensatio hypocritarum largitur donum operibus: et sortem denegat hereditatis. **O**perandi munera cumulat: et tamen vota operantis ignorat. quod dum perceptum munus ad laudem propria trahitur in conspectu lucis intume vmbra

clarioribus obscuratur. **C**um igitur a presentia vite favoribus inueniente morte fuerit separatus: interius eum arbitri negat: seque cum nescire denunciat: quod simulatoris vitam iuste reprobando veritas ignorat: nec recognoscit ei bona quae egit: quam haec ex intentione recta non protulit. **U**bi et fatuis et gumbus in iudicium veniens dicit. **A**me ame dico vobis: nescio vos. **I**n quo dum corruptionem mentis perfiderat: carnis etiam incorruptionem datur. **N**escire autem dei reprobare est. **U**bi et quibusdam: quos reprobat in fine dicitur est. **N**escio vos unde sitis: discite a me omnes operari iniquitatis. **S**icut etiam nescire mentiri vir verax dicit: qui labi per mendacium dedignatur: non quasi mentiri velit nesciat: sed quod falsa loqui veritatis amore detemnat.

In homelia super Sile est regnum celorum: hominis praesentibus quae erit. **D**e discretione bonorum et malorum. **Ca. lxxviij.**

Quam venerit filius hominis in maiestate sua: et omnes angeli cum eum: tunc sedebit super sedem maiestatis suae: et congregabunt ante eum omnes gentes: et separabit eos ab invicem sicut pastor segregat oves ab hederibus: et statuet oves a dextris: hederibus autem a sinistris. **A**d sanctam ecclesiam fratres charissimi quod multi inveniuntur: ecclesiae parietes implem: et tamen nemo nostrum potest scire quod sint qui in illo electorum dei numerentur grege. **E**cce vox ovis qui clamat: si vita ovis non clamat. plerique deum sequuntur vocibus: et suscipiunt moribus. **H**ic etiam ad Titum paulus dicit. **Q**ui confitentur se nosse deum: factus autem negat. **H**inc Iacobus ait. **F**ides sine operibus occiosa est. **D**ic igitur multum. **F**idelibus per professionem admiscuntur: sed propter vitam reprobandam in sorte fidelium: in die iudicij numerari non merentur. **H**oc

Matth.
xvi.
Nota.

Mat. vij.

Matth.
xviij.

Titum.
ii.

Super euāg. Matthei Fo. XIX.

ouile sacre eccleie hedos recipit cum agnis: s; attestante euāgelio cum iudex venerit bonos separat a malis sicut segregat pastor oues ab hedis. Neq; ceteris illis in ouiu grege nume rari possūt: q; hic carnis sue volupta tibus seruūt: illic eos a fonte humiliū iudex separat: qui se hic in supbie cor nio exaltant. Regnū celoz percipe nequunt qui hic et in celesti fide positi toto desiderio terrena querunt.

De extremo iudicio. Moralium libro. xv. **Capitulum. lxxv.**

Quic dicit rex his q; a dextris eius erunt. Venite bñdicti patris mei: possidete paratū vobis regnū a constitutiōe mūdi. **Q**ue sūt partes electoz s; atq; reprobaz: s; bini ordines eius de singulis partib; continent. Alij nanq; iudicant et regnāt: alij nō iudicant et regnāt: alij iudicant et percūt: alij non iudicant et percunt. **E**x parte q̄ppe electoz iudicantur et regnāt q; vite maculas lachry mis tergūt. q; mala p̄cedētia factis sequētib; redimētis: quicqd; illicitū aliqñ fecerūt ab ocul' iudicis elemosynaz supductiōe cooperiunt: quib; iudex ventēs in dextera cōsistētib; dicit. Esuriui et dedistis mihi manducare: sitiui et dedistis mihi bibere: hospes eras et collegistis me: nudus et cooperuistis me: infirmus et visita stis me: in carcere eras et venistis ad me. Quibus p̄mittit dicēs. Venite bñdicti patris mei: possidete paratū vobis regnū a constitutiōe mundi. Alij autē nō iudicant et regnāt: qui etiā q; p̄cepta legis et tute perfectio nis trāscēdunt: q; nequaq; hoc soluz qd; cūctis diuina lex p̄cipit implere cōtenti sūt: s; p̄statori desiderio pl

exhibere appetūt q; p̄ceptis gnali bus audire potuerūt. quibus dñica voce dicit. Vos q; reliquistis omnia vestra et secuti estis me: cū sederit filius hois in sede maiestatis sue sedebitis et vos sup sedes. xij. iudicātes. xij. tribus israel. **E**t de q̄bus p̄beta ait. Dñs ad iudiciū veniet cū senib; populi sui. **E**t de quibus salomō cū de sancta ecclesia sp̄so loq̄ret intulit dicēs. Nobilis in portis vir eius q̄ sederit cū senatorib; terre. **S**i itaq; extremo iudicio nō iudicantur et regnāt: q; cū auctore suo etiā iudices veniūt reliquētes quippe omnia p̄ p̄mpta deuotione erecuti sunt: q; iudicari generaliter audierūt. **S**peciali nanq; iussione paucis perfectioribus et non generaliter oibus dicitur: hoc qd; adolescēs diues audiuit. **N**ade vēde que habes et da pauperibus: et habebis thesaurū in celo et veni sequere me. **S**i em̄ sub hoc p̄cepto cūctos iussio generalis asfringeret: culpa p̄fecto esset aliquid nos de hoc mūdo possidere. **S**ed aliud est qd; p̄ scripturā sacra gnaliter omib; p̄cipitur aliud qd; specialiter p̄fectionibus im patur. **N**i ergo recte sub gnali iudicio nō tenent: q; et p̄cepta generalia viuēdo vicerunt. **S**icut em̄ nō iudicant et percūt qui suadente p̄ficia legē tenere cōtinent: ita nō iudicantur et regnāt q; suadente pietate etiā ultra generalia diuine legis p̄cepta p̄ficiūt. **H**inc est q; paulus etiā specialiter p̄cepta trāscēdēs plus ope exhibuit: q; instructione permissio nis accepit. **C**ū em̄ accepisset vt euāgelii p̄dicās de euāgelio viuere: et euāgelii audientibus p̄tulit: et tamē euāgelii sup̄tib; sustentari recusauit

Mat. xx
ii. 2. xxv.

puer. 23
xxj.

Mat. xii
mar. . 2
Lu. xvij

Nota.

Gregorianae exceptiones.

Nota.

Iustum est igitur ut iste non iudicetur et re-
gnetur quod minus quod seruetur accepit: sed
maius quod videret inuenit.

In homelia super euangelium. Duo
ex discipulis ibant in castro.

De hospitalitate. Capitulum. lxxxvi.

mat. xxv.

Hospitaliter fratres charissimi dilige-
te: opera charitatis amate. Dic etiam
per paulum dicitur. Caritas fraternitas
maneat in vobis: et hospitalitatem non
lite oblitisci. per hanc enim placuerunt
quodam angelis hospitio recepti. Hinc
petrus ait. Hospitaliter inuicem sine
murmurationibus. Hinc ipsa veritas
dicit. Hospes fui et suscepistis me. Cum
igitur ante iudicium dominus pro membris suis sus-
cipi in iudicium veniens susceptores
suos recognoscat dicens. Quod vni ex
minimis meis fecistis: mihi fecistis.

1. Pe. iii.

Scitote ergo fratres quanta hospita-
litas virtus sit: et ad hospitalitatis
gratiam ne sitis pigri. Peregrini ad
hospitium non solum sunt invitandi: sed tra-
hendi. Ad mensas vestras christum suscipite
ut vos ab eo suscipi ad eterna commu-
nia valeatis. Prebere modo peregrino
christo hospitium: ut vos in iudicio
non quasi peregrinos nesciat: sed ut pri-
mos recipiat ad regnum.

mat. xxv.

In homelia super. Homo quidam
erat dives. De misericordia pauperibus
exhibenda. Cap. lxxxvii.

1. Th. i.

Quod vni de his fratribus meis mi-
nimis fecistis: mihi fecistis. Ante futurum
iudicium fratres charissimi solertiter agite: culpa-
rum vestrarum intercessores quiritate aduocatos vobis
in die iudicii pauperes procurate. Ecce
importune se pauperes offerunt: atque
his indigentibus quod nobis iam satiatum quiritate
de mensa cadunt. Ecce nos rogant
qui tunc pro nobis intercessores ve-
niant. Certe nos omnino rogare debuit
magister: et tamen rogatur. Videre si negare
debemus quod petimur quoniam patroni sunt
quod petunt. Nolite ergo misericordie tem-
poris perdere: nolite accepta remedia
dissimulare: ante supplicium dei sup-
plicio cogitate. Cum quoslibet in hoc mun-
do abiectos aspiciatis etiam si qua cor-
reprehensibilia esse videantur: nolite des-
picere: quia fortasse quos moribus infir-
mitas vulnerat medicina paupertatis
curat. Quorum si qua sunt talia quae iure
debeant reprehendi: nec si vultis ad vestrum
vires mercedis inflectite: et ex ipsis cor-
ruptionibus cumulentur vobis incrementa
pietatis: quantum pariter panem de-
bitis et habetis. panem refectiois cum verbo
correptionis: et duo a vobis alimen-
ta percipiat quod vnum querebat: dum exterius
cibus: et interius satisfactio eloquio. Pauper
ergo cum reprehensibilis cernitur: mone-
ri debet: et despicere non debet. si vero re-
prehensibilis nil habet: venerari summo opere
sicut intercessor debet. Sed ecce multos
cernitis: quos cuius sit meriti nescitis.
Deus ergo honorate quos pauperes
cernitis: et quos foris videtis des-
pectos seculi inter arbitramini amicos
dei. Cum his participatum quod
habetis: ut hoc quoniam quod habet dignen-
tur vobiscum participari. Scitote quod
ore magistrum gentium dicit. In hoc tempo-
re vestra abundantia illorum inopia sup-
pleat: ut et illorum abundantia vestre inopia
sit supplementum. Scitote quid
ipsa per se veritas dicat. Quod vni de
his fratribus meis minimis mihi fecistis.
Ad tribuendum ergo pigri nequaquam esse debetis: quia
do hoc quod iacenti in terra porrigitis
sedenti in celo datis.

Super euāg. Mathei. Fo. XX.

Moralium lib. xxvi. De discretione
iudicador. Capitulum. lxxxviii.

Matth.
xxv

Unc dicitur bis q̄ a sinistris ei⁹
erūt. Ite maledicti in ignē eter
num. Duos ordines pars reproborū
cōtinet. Alij namq; iudicant⁹ ⁊ peunt/
alij nō iudicant⁹ ⁊ pereūt. q̄bus incla
matione dñica dī. Esuriui ⁊ nō des
distis mihi mā. Jucare: sitiui ⁊ nō des
distis mihi bibere: hospes eram ⁊ nō des
collegistis me: nud⁹ ⁊ non operuistis
me. Quib; premitit. Discedite a me
maledicti in ignē eternū/ q̄ paratus
est diabolo ⁊ angelis eius. Alij vero
in extremo iudicio non iudicātur ⁊

Ibidem.

vbi. s.

Mal. j.

Joan. iij.

Rom. ij.

pererūt. de quib; p̄beta ait. Non re
surgūt impij in iudicio. ⁊ de quibus
domin⁹ dicit. Qui autē nō credit iā
iudicat⁹ est. ⁊ de quib; Paulus ait.
Qui sine lege peccauerūt/ sine lege pe
ribūt. Resurgent vero etiā omnes in
fideles: sed ad tormentū/ nō ad iudic
iū. non enim tunc eorū causa discu
titur/ q̄ ad cōspectū districti iudicis
iam cū damnatōe sue infidelitat⁹ ac
cedūt. Professioē vero fidei retinē
tes/ sed p̄fessiois opa nō habētes/ re
darguunt⁹ vt pereāt. Qui vero nec fi
dei sacramēta tenuerūt/ increpatio
nem iudicis in extrema examinatioē
non audiūt. quia p̄iudicati infideli
tatis sue tenebris eius quem despe
rerant/ inuocatione redargui nō me
rentur. Illi saltē verba iudicis audi
unt: quia eius fidei saltē verba tes
nuerūt. isti in damnatōe sua iudicis
eterni nec verba p̄cipiūt: quia ei⁹ res
uerentiā nec verborum seruare vo
luerūt. Illi legaliter pererūt: quia sub
lege positi peccauerūt. isti in perdi

tione sua d̄ lege nihil dicit: quia nihil
legis habere conati sunt. Princeps
namq; terrenā rem publicā regens/
aliter punit ciuē uter⁹ delinquens/
rem/ atq; aliē hostes exteri⁹ rebellan
tem. In illo iura sua consulit: eumq;
sub verbis digne inuectiois addicit.
Contra hostē vero bellū mouet: in
strumēta perditionis exercet: digna
q; eius malicie tormēta retribuit. de
malo x̄o eius qd lex habeat nō requi
rit. neq; enim lege necesse est perimū
qui lege nūq; potuit teneri. Ita ergo
in extremo iudicio ⁊ legalis illū inue
ctio percutit/ q̄ ab eo quod p̄fessione
tenuit/ actioē declinauit. ⁊ iste sine iu
dicij inuentione premitur/ qui lege si
dei non tenetur.

Moralium libro. xxxij.
De damnatione diaboli ⁊ omnī re
proborū. Capitulum. lxxxix.

Discedite a me maledicti in ignē
eternū. Extremi iudicij die eter
no iudice tūc terribiliter apparent:
astantib; legionib; angelorū: assistēte
iūcto ministerio celestū potestati et
electis omnib; ad h̄ spectaculū dedu
ctis/ antiqu⁹ hosti⁹ diabol⁹ in mediū
captiu⁹ deducet: ⁊ cū suo corpe. id est
cū reprobis omnib; eternis gehēne
incendijs mācipabit cū dicitur. Ite
maledicti in ignē eternū: qui parat⁹
est diabolo ⁊ angelis eius. Quale
erit illō spectaculū qm̄ hec inmanissi
ma belua electorū oculis ostēdet: q̄ h̄
belli tpe nimis illos terrere potuerat
si videret. S; occulto ac miro dei cō
silio agit: vt ⁊ nūc per ei⁹ ḡfam a pu
gnantib; nō visa vincat/ ⁊ tūc a leuis
victorib; iā captiu⁹ videat. Tūc autē
iusti diuio adiutorio q̄rū debitorēs
sunt recognoscunt/ qm̄ tā forte bestia

Matth.
xxv.

Matth.
xxv.

vbi. s.

Gregoriane exceptiones

viderint quā nūc infirmi vicerunt: et in hosti sui imanitate aspiciūt quantum debeat gratie defensoris sui. Res deūt enim de hoc plio tūc milites nostri virtutū trophea referētes: et receptis corpibz cū iam in illo iudicio regni celestis introitū sortiunt: pū^o in manissimas vires hui^o antiq^o serpentis aspiciūt: vt vile estimēt qd cuase rūt. Et videntibz cūctis precipitabit. qz visa mors ei^o tūc gaudiū ei biber: cuius tolerata vita nūc iustis quotidie in cruciatibz bellū mouet.

In pastoralī, cap^o. xliij. De reptoribus.

Capitulum. x.

Omnēs qui aliena ad huc intendunt rapere qd dñs in iudicio reprobis dicat sollicitate debēt audire. Sit nanqz. Esurui eīm et non deditis mibi māducare: sitimī et non deditis mibi potū et. Quibz etiā premitur dicēs. Discedite a me maledicti in ignē eternū / qui parat^o est diabolo et angelis ei^o. Ecce nequaqz audiu: qd rapinas v^o quelibet alia violenta cōmiserūt: et tñ eternis gehēne ignibz mancipant. Hinc ergo colligenduz est quāta dānatione plectēdi sunt qui aliena rapiūt: si tāta auaritia uersione ferūt qui sua indiscrete tenuerūt. Perpēdāt quo eos obliget reatu res rapta: si tali subicit pena nō tradita. Perpēdant qd illata meretur iniusticia: si tāta pēssione digna est pietas non impensa.

De eternis supplicijs. Moralīuz libro. xxxij.

Capitulum. xij.

Sunt pleriqz qui peccatis suis idcirco finē ponere negligūt: quia habere quāqz finē super se iudicia futura suspiciant. Quibz breuī respondecimus. Si quāqz finēda sunt suppli-

cia reprobōz. quāqz ergo finēda sunt gaudia beatorū. Per scietipaz nāqz veritas dicit. Ibunt hī in supplicij eternū: iusti autē in vitā eternā. Si igitur hoc verū non est quod minatus est. neqz illud verū est qd pmissit. At inquit. Ideo eternā penā peccatibz minatus est: vt eos a peccatorum perpetratiōe cōpesceret: qz creature sue eterna supplicia minari debuit nō inferre. Quibz citius respondem^o. Si falsa minatus est vt ab iniusticia corrigeret: etiā falsa pollicetur: vt ad iusticiā puocaret. Et qd hāc eoz vesaniā toleret: qui dum pmissis onibus suis reprobōz supplicia finire asserūt: assertionē suā etiā electōrum pmiā remuneratiōēsqz psumunt. Quis hāc eoz vesaniā toleret: qui conant^o astruere verū nō esse qd veritas d^o eterno igne minata est. Et dum fatagunt dñm pibere miseris cordem: nō verent^o pdicare fallacem. At inquit. Sine fine puniri nō debet culpa cū fine. Iustus nimirū est omnipotēs deus: et qd non eterno peccato cōmissum ē: eternū nō debet punire tormentis. Quibz citius respondem^o qd recte dicerent: si iudex iustus districtusqz veniēs nō corda hoium sed facta pēsaret. Iniqui eīm ideo cū sine deliquit: qz cum sine vicerūt: voluissent qz sine fine viuere: vt sine fine potuissent in iniquitatibz permanere. Nā magis appetūt peccare qz viuere: et ideo hic semp viuere cupiūt: vt nunqz desinat peccare cū viuunt. Ad districtū ergo iudicis iusticiam ptinet vt nūqz careāt supplicio quoz mens in hac vita nūqz voluit carere peccato. et nullus det iniquo termin^o vltiōis. qd qd diu valuit bas-

vt. s.

Nota.

Nota.

Super euāg. Matthei. Fo. XXI.

bere noluit terminū criminis. At in-
quirit. Nullus iust^{us} crudelitatib^{us} pa-
scitur: et delinquēs seru^{us} a iusto dño
idcirco cedi p̄cipit: vt a nequitia cor-
rigat. Ad aliqd ergo cedit? cū nō ei^{us}
dñs crucianto delectet. Iniq^{ue} tō ge-
benne ignib^{us} traditi/ quo sine semp
ardebūt. Et quia certū est q^{od} pius et
om̄ps deus nō pascit^{ur} cruciantib^{us} in-
quoz/ cur patiant^{ur} miseri si nō expian-
tur? Quib^{us} citius respōdem^{us}? q^{od} om̄-
nipotens deus q̄a pius est miserorū
cruciatu nō pascit^{ur} quis s̄ur iust^{us} est/
ab iniquoz^{um} vltione impetū nō se-
dat. Sed iniq^{ue} om̄s eterno supplicio
et q̄dem sua iniquitate puniunt^{ur}: et tamē
ad aliqd concremant^{ur}: scz vt iusti oēs
et in deo videāt gaudia que p̄cipiūt:
et in istis respiciāt supplicia que eua-
serūt: vt tāto in eternū magis diuine
gratie debitores se esse cognoscāt: q̄n-
to in eternū mala puniri respiciunt: q̄
eius adiutorio vitare potuerunt.

Moralium libro. xij. De circum-
spectione iustorū: et de passione do-
mini.

Capitulū. xxiij.

Solent iusti vtri in eo q̄d ipsi cer-
tum ac solidū sentiunt: quasi ex
dubietate aliqd p̄ferre. vt infirmorū
in se verba transferant. Sed rursus
per fortē sententiā infirmantiū du-
bietati om̄imodo contradicūt: qua-
ritus per hoc q̄d dubie p̄ferre cer-
nūtur/ infirmis aliquaten^{us} cōdescen-
dant. et per b̄ q^{od} certā sententiā p̄fere-
runt/ infirmoz^{um} mētes dubias ad so-
lilitatē trahant. Quod nimirū dunt
faciūt/ exemplū capitis nostri sequū-
tur. Passioni iuppe dñs p̄inquāto:
infirmantiū in se vocē sumpsit dicēs.

Par^{um} mihi possibile est transeat a me
calix iste/ eorumq^{ue} timorē vt abstra-

beret suscepit. Et rursus p̄ obediē-
tiā vim fortitudis ostēdens ait. Ue-
runtamē nō sicut ego volo/ sed sicut
tu. vt cū hoc immineret q̄d fieri nolui-
mus: sic per infirmitatē petamus vt
nō fiat. quatin^{us} per fortitudinē para-
ti sum^{us}: vt volūtas conditoris nostri
etiā cōtra nostraz^{um} volūtatē fiat. Hoc
igit^{ur} exemplo nōnunq^{am} a fortib^{us} infir-
mitatib^{us} verba suscipiēda sunt: vt p̄
eor^{um} post p̄dicamēta fortia infirmoz^{um}
corda gratius roborent^{ur}.

Moralium libro. xj. De vinculis
peccatorū.

Capitulū. xxiij.

Sēpe nōnulli exire a prauis acti-
bus cupiūt. sed quia eorū dem
actū pondere p̄cunūt in male con-
suetudis carcere inclusi: a semetipsis
exire nō possunt. Et quidā culpā p̄-
prias punire cupiētes/ hoc quod res-
cite se agere estimāt/ in grauioribus
peccatis vertūt. fitq^{ue} modo miserabi-
li: vt quod exitū putāt/ hoc inclusio-
nē inueniāt. Sic videlicet reprobus
Judas cum morē sibi cōtra peccas-
tum intulit: ad eterne mortis suppli-
cia peruenit: et peius de peccato pes-
nituit q̄ peccauit.

Moralium libro. xxiiij. q^{od} diabolus
purū hominē credidit esse chris-
tum.

Capitulū. xxiij.

Antiqu^{us} hostis quāuis dñm Jes-
sum christū esse filiū dei fuerat
ip̄e cōfessus/ velut purū tamē illum
hominē mori credidit: ad cui^{us} mor-
tem iudeoz^{um} persecutiū animos cō-
citauit. Sed in ip̄o traditiōis eius
tēpore tarde iā cognouisse intelligi-
tur: q^{od} illa eius morte puniret. Vñ et Matthei
Pilati iugē somnūs terruit: vt vir
illius a iusti persecutiōe cessaret. Sz
res interna disp̄satiōe disposita nul-

Lu. xxiij.

Gregoriane exceptiones.

la valuit refragari machinatōe. **Ex** pediebat q̄ppe vt peccatorū mortem iuste mouētium solueret mors iusti iniuste morientis.

Moralū lib. xix. De vinculis bu mane mortalitat̄ per ebustum dissoluitis. **Capitulum. xcv.**

Matth.
xxv.

Quæce velū tēplū scissum est in duas ptes: et terra mota et et petre scisse sunt: et monumēta apta sunt. **Incarnat** dñs q̄ in forma dei eq̄lis est patri: in forma serui minor patre est factus: q̄a minor est in seip̄o. **Natu** ram aut̄ n̄fam suscipiēs iniquitat̄ iugō nullo mō teneri potuit: quē ḡuis macla culpe n̄re nō attigit: passio tñ n̄re mortalitat̄ astinxit. **Quasi** q̄dā em̄ vincula habuit ea q̄ nos nequitie merito patimur: nostre scz mortalitatis infirma: quibz vsqz ad mortē sp̄o te ligari se voluit: et q̄ p̄ resurrectionē mirabiliter soluit. **Esurire** q̄ppe/ sitire/ lacessere/ teneri/ flagellari/ crucifigi: n̄re mortalitat̄ vinculū fuit. **Sed** cū expleta morte velū tēplū rūperet/ scindere n̄ petre/ monumēta paderent/ inferni claustra patescerēt. q̄d aliud tot argumētis tate virtutis ostendit/ nisi q̄ illa infirmitat̄ nostre vincula soluebant: vt is q̄ ad suscipiendā serui formaz venerat/ in ip̄a serui forma ab inferni vinculis absolutus/ ad celū etiā cū mēbris liber rediret. **De** q̄b̄ ei⁹ vinculis **Petr**⁹ apl̄s attestat̄ dicit̄. **Quē** de⁹ suscitauit solutus doloꝝ ribz inferni: iuxta q̄d impossibile erat teneri illū ab eo. **Vincula** itaqz ei⁹ tūc soluta s̄t: cū infirmitates passiois illius in resurrectionis glia se mutate.

Actu. ij.

Moralū lib. xiiij. et in homelia sup̄ **Maria** magdalene. **De** dñica et n̄ra resurrectione. **Capitulum. xevi.**

Quæ multa corpora sanctorū q̄ dōz amierant surrexerunt. **Habem**⁹ spem nostre resurrectionis/ considerata glia capitis nostri. **Sed** ne q̄s v̄l cogitatioe tacita forsitan dicat q̄ idcirco ille surrexit a morte: q̄a vn̄ idēqz deus et homo mortē quā ex humanitate perulit/ ex diuinitate superauit. nos v̄o q̄ puri homines sum⁹/ a mortis surgere damnatioe nō possum⁹: recte in resurrectionis eius tpe etiam multoz corpora sanctorū surrexerūt: vt in se nobis exemplū ostēderet: et d̄ alioꝝ qui nobis per purā humanitatem similes fuerūt nos resurrectione roboraret. quatin⁹ cū se homo desperaret percipere q̄d in se ostēderat deus homo: hoc in se fieri p̄sumeret quod in ipsis factū cognosceret: quos pueros fuisse boies nō dubitaret. **Sūt** vero nōnulli qui cōsiderantes q̄ spiritus a carne soluit/ q̄ caro in putredinē vertitur/ q̄ putredo in puluerē redigit/ q̄ puluis in elementis soluitur: vt nequaquā ab humanis oculis videat̄ resurrectiones posse fieri desperant. et dum arida ossa inspiciunt/ hec vestiri carnibz/ rursumqz ad vitā viridescere posse diffidūt. **Qui** si resurrectionis fidē ex obedientia non tenent: certe hāc tenere ex ratione debuerant. **Quid** em̄ quotidie nisi resurrectionē nostrā in elementis suis mundus imitatur? **Per** quotidiana quippe momenta lux ip̄a tēporalis q̄ si mouetur dum supueniētibz noctis tenebz: is ea que aspiciēbat subtrahitur: et quasi quotidie resurgit: dū lux ablata oculis suppressa itez nocte reparatur. **Per** momenta quoqz tēporum cernim⁹ arbuta viriditate folioꝝ amittere/ a fructuū plantatione

Matth.
xxv.

Super euāg. Mathei Fo. XXII.

post largitionē cessare: et ecce subito quasi ex arcescenti ligno velut quadā resurrectionē veniēte videmus folia erumpere: fructus grādescere: et totā arborē rediuitio decore vestiri. **I**ndefinēter cernim⁹ parua arborū semina terre humonibus cōmēdari: ex quibus non longe post cōspicimus magna arbuta surgere/ folia pomarū pferre. **C**onsiderem⁹ ergo partū cuiuslibet arboris semē quod in terra iacitur vt arbor ex illo pducatur: et cōpndamus si possum⁹ vbi in illa tanta paruitate seminis tā immēsa arbor latuit quē ex illo pcessit. vbi lignū/ vbi cortex/ vbi viriditas foliorum/ vbi vbertas fructuū. **N**ūquid nam in semine tale aliqd videbat cū in terra iaceretur: et tamē occulto ream omnium opifice cuncta mirabilif ordināte: et in mollicie seminis latuit asperitas corticis: et in teneritudine illius absconsa est fortitudo roboris: et in siccitate eius vbertas fructificatio nis. **Q**uid ergo mirū si tenuissimuz puluerē vltā nostris oculis in elemētis redactū: cum vult in hominē reformat/ qui ex tenuissimis seminibz immēsa arbuta redintegrat. **Q**uia ergo rationales sum⁹ conditi: spem resurrectionis nostre ex ipa debemus rerum specie et cōtemplatione colligere. **S**ed quia in nobis sensus torpuit ratiois/ accessit in exēplo gratia redemptoris. **V**enit nāqz conditor noster/ suscepit mortē/ ostēdit resurrectionē: vt qui resurrectionis spem ex ratione tenere nolūmus/ hanc ex eius adiutorio et exēplo teneremus. **B**eatus quoqz Job de resurrectione dixit. **S**cio qz redemptor me⁹ vult: et in nouissimo die de terra surre

cturus sum. **Q**uisquis igitur resurrectionis virtutē in se fieri posse desperat/ verba in gentilitate positi viri si delis erubescat: et penset quāte pene sit pondere feriēdus si adhuc nō credit suam/ qui iam resurrectionē dñi cognouit factā: si et ille suaz credidit qui adhuc dñi Iesu sperabat esse faciendā. **A**d instruendā igitur ignorantia nostrā ad roborandā infirmitatem nostrāz dñs noster sue resurrectionis exemplū nobis sufficere voluit. **S**olus quippe illo tēpore mortuus est: et tamē solus minime surrexit. qz sicut supius scriptū est. **M**ulta cor

Matth. 2
xxv.

In homelia sup euāgelium **M**aria magdalene. **I**tem de solēnitare dñice resurrectionis. **C**apitulum. **xxv.**

Mattheus euāgelista angelū qz mulieribz ad sepulcrū veniētibz apparuit describēs ait. **E**rat aspect⁹ eius sicut fulgur/ et vestimēta eius sicut nix. **I**n fulgore enim terror timoris est: in niue aut blādimētū cādonis. **Q**uia op⁹ de⁹ et terribil⁹ est perōribz: et bland⁹ iustis/ recte testis resurrectionis eius angelus: et in fulgore vult⁹/ et in cādore habuit⁹ demōstrat⁹: vt d ipa

Matth. 2
xxv.

Gregoriane exceptiones

sua spē et terreret reprobos et mulec
ret pios. Recte etiā angelus nucis
cooptus vestimentis apparuit: quia fe
stiuuitatis nre gaudia nūciauit. Can
dor eteni vestis/splēdorē nre denūci
at solēnitatē. Nre dicam⁹ an huc: **Et**
vt fateamur veri⁹: et sue dicamus et
nre. Illa quippe redēptoris nostri re
surrectio et nostra festiuuitas fuit: quia
nos ad immortalitatē reduxit: et ange
loꝝ festiuuitas extitit: quia nos reuocā
do ad celestia eoz nūerū impleuit. In
sua g̃ et nostra festiuuitate āgel⁹ in ni
ueis vestib⁹ apparuit: quia duꝝ nos p
resurrectionē dñicā ad lupna reduci
mur celestis patrie dāna reparant.

Moralium libro. xiiij. can. homelia
uper Maria stabat. Itē de gloria
resurrectionis. Cap. xviiij.

Matth.
xxviiij.
mar. xvi.
Respōdēs autē āgel⁹ dixit mulie
rib⁹. Nolite timere vos. Scio
em̃ q̃ iesū q̃ crucifixus est q̃rit⁹. Nō
est hic/surrexit em̃ sicut dixit. Libet
p̃siderare fides charissimi pietatis vis
icera quā erga nos dñs n̄r habuit: et
resurrectionis ei⁹ gl̃iaz quā angelus
factā mulierib⁹ annūciauit. Condi
tor et redēptor n̄r dñs Iesus x̃ps p̃
q̃ oia creauit: vt nos de captiuitate
diaboli redimeret: in̄ nos icarnat⁹
apparuit: suaq; nos passiōe a p̃petua
morte liberauit. Qui et si crucifir⁹
est ex infirmitate: sed viuit ex ṽtute
dei. Cui⁹ em̃ a morte voluit resur
gere: ne si in illo resurrectio differet
in nobis oīno desperaret. Cuius a
morte voluit r̃surgere ne nostra diu
ania in fidelitatis remaneret morte.
Mortē em̃ trāsitioicā. ad tridū cō
nigrit: et in eā morte: neq̃q; sicut nos
vlq; ad finē seculi remāsit. Corp⁹ q;
dē dñi post mortē viuit: s; nostra ad

huc corpa vsq; in finem mundi a re
surrectionis differunt gloria. Nos
per mortem carnis vsq; ad finē mū
di remanemus in puluere: ille vero
die terna a mortis viruit ariditate: et
diuinitas; sue potētia ipa sue carnis
ostendit in nouatione. Dñm ergo no
strū iesum x̃pm flagellatū/derisum/
palmis cesū/corona spinea coronatū
sputis illitum/crucifixum/mortuus
esse nouerimus: sed eūdem ipm qui
inter impioꝝ manus occubuit: post
mortem viuere certa fide credamus
libera voce p̃fiteamur: et per resurre
ctionem eius de nostre carnis resur
rectione confidamus. Resurrectio
nē em̃ quā in se q̃ est: caput nostrum
ostendit in nobis q̃ sum⁹ mēbra ei⁹
se q̃nq; factuz esse nobis p̃misit dñs
n̄r Iesus x̃ps q̃ resurgēs ex mortuis
iā nō mori: mors illi vltra nō domi
nabit. qd̃ em̃ mortuus est pctō mor
tu⁹ est semel: qd̃ autē viuit viuit deo.
Per omnia secula seculoz. Amen.

Expliciunt exceptiones de euang
gelio fm̄ Mattheum.

Incipiunt Excep
tiones de euangēlio fm̄ Marcuz. Ex
cuius preciosarum vestitū culpa sit/
et abiectio vilis indumenti h̄tus sit.
Capitulum p̃mum.

Hic Jo Mar. i.

ānes in deserto bap
tizans et predicans
baptismum penitē
tie in r̃missionem
peccatoꝝ: et egrediebatur ad illū

Super euāg. Matth. Jo. XXIII

omnis iudee regio / et hierosolymite
vniuersi: et baptizabant ab illo in ior-
dane flumie p̄fiteres pctā sua / et erat
Joannes vestitus pilis cameli.

In homelia sup. Homo quidam
erat diues:

Sūt nōnulli qui cultū subtilium
preciosarūq; vestīū nō putāt eē pec-
catū. q̄ si videlicet peccatū non esset;
nequaquā sermo dei tam vigilāter ex-
primeret q̄ diues q̄ to: quebat apud
inferos bysso et purpura indutus fu-
isset. Nemo qui ipe vestimēta p̄cipua
nisi ad inanē glīam querit: videlicet vt
honorabilior ceteris esse videat. Nā
quia p̄ sola inanē gloria vestimentū
p̄ciosius querit / res ip̄a testat. qz ne-
mo vult ibi p̄ciosis vestib; indui vbi
nō possit ab alijs videri. Quā culpā
possum⁹ melius etiā ex diuerso colli-
gere. quia si abiectio vilis indumēti
virtus nō esset / euāgelista vigilanter
de Joāne baptista nō diceret. Erat
indutus pilis camelorū.

Doctū libro. xxi. De cōuersio-
ne iudeoz et gentiū. **Capitū. ij.**

Q locustas et mel siluestre ede-
bat. Locustas nomine aliqñ iu-
deoz populus / aliqñ p̄uersa gentili-
tas designat. Quia em̄ iudeoz po-
pulū locuste opprimāt / vita Joannis
signat. d̄ quo scriptū est. Quia locu-
stas et mel siluestre edebat. Joannes
quippe eū quē p̄bette auctoritate p̄-
nunciat / etiam ciborū specie clamat.
In semetip̄o em̄ designauit dominū
quē p̄uenit. Qui nimirū in redem-
tionē nostrā veniēs quia infructuosus
se gētilitatis dulcedinē sumpsit / mel
siluestre edit. Quia vero iudeoz ple-
bem in suo corpore ex parte cōuertit:
in cibo locustas accepit. Ipsos nāq;

locuste significāt subitōs dantes sal-
tus / sed p̄tinus ad terram cadentes.

Saltus enim dabāt cū p̄cepta dñi
se implere p̄mitterēt. sed citi⁹ ad ter-
raz cadebāt / cū per prāua opera hęc
se audisse denegarēt. **V**ideamus in
eis q̄si quendā locustarū saltū. **D**ñi
na verba que locutus est dñs. et au-
dicimus et faciemus. **V**ideam⁹ autē
quō citius ad terrā ruunt. **U**tinam
mortui essem⁹ in egypto / et nō in hac
vasta solitudine. vniā pereamus / et
non inducat nos dñs in terrā istam.
Locuste ergo erāt quia habebāt sal-
tum per vocē / et casum per actiones.

In homelia secunda super Eze-
chielem. De descensione spūs in dos
mino Iesu. **Capitū. iij.**

Venit Iesus a Nazareth galyl-
lee: et baptizatus est a Joanne
in iordane. **E**t statim ascēdēs de aq̄ /
vidit apertos celos: et spiritū tāq; co-
lūbas descendētē et manentē in ip̄o.
Tricesimo etatis sue anno dñs ad
flumē iordanis venit: ibiq; celi aper-
ti sunt: q̄a spūs in columba descēdit.
In homelia super Si quis diligit
me **I**dcirco autē spiritus sanctus in
columba mōstrari voluit: quia om-
nes quos repleuerit simplices puri-
tate et māsuetudinis lenitate trāquil-
los facit. **I**deo etiā in redēptore nos-
tro mediatore dei et hominū per col-
lūbam apparuit: quoniam vniūgenitus
filius iudee est humani generis. **S**z
quis eius iusticiam ferret / si priusq;
nos per māsuetudinē colligeret / cul-
pas nostras per zelum rectitudis ex-
aminare voluisset. **H**omo ergo p̄ ho-
minib; fact⁹ mitem se hominib; p̄s-
buit / iudee noster seueritatē suā tem

Ero. x. vj.
Num.
xiiij.

Mar. ij.

Nota:

vbi. s.

recep
aroz. d̄
culpa su-
stus su.

Jo. xii.

scito d̄p
predicatio
am p̄uen-
millionem
ur ad illū

Gregoriane exceptiones

peravit. Noluit peccatores ferire/s; colligere; prius voluit mansuete cor rigere/ut haberet q̄s postmodū saluaret. In colūba ergo sup euz appa- rere spūs debuit/q̄ non veniebat ut pctā iam per zelum percuteret/s; ad- huc p mansuetudinē parcēdo tolera-

Moral. um libro. ij. (ret.)

In cūctis autē fidelib; spūstanc? venit/sed in solo iesu singulariter p̄ manet: q; mediator dei z hominū ho- mo xps Iesus in cūctis eū z semp z p̄tinue p̄sentē habz: qm̄ idēz spūs ex illo p substantiā p̄fert. In illo igitur manet q̄ solus z om̄ia z semp p̄or: et eius humanitatem nūq; deserit ex cuius diuinitate p̄cedit: z a quō per naturam nunq; recedit.

Moralū libro. xxvij. z in homes- lia. ij. z vij. super Ezechielem. De q̄- litate diuine locutionis. Ca. iij.

Matth. xvij.

Et vox facta est de celis. Tu es fi- lius meus dilectus: in te cōpla- cui. Aliquando celestib; substantijs deus loquit sicut hic baptizato dño scriptū est: quia vox d̄ celo sonuit di- cēs. Tu es fili? meus dilectus: in te p̄placui. Ad per alū euangelistā sic dicit. Hic est filius meus dilect? in quo mihi bene complacuit. Quid est quod pater de filio loquit dicens in q̄ mihi cōplacuit. Omnis enim q̄ peni- tēdo corrigit aliqua que fecit/co ip̄o q̄ penitet se sibi displicuisse indicat q̄ emēdat qd̄ fecit. Et q̄a omnipotens p̄f sicut intelligi ab omnib; poterat humano modo locutus est de pecca- torib; dicens. Penitet me fecisse ho- minē sup terrā: q̄si sibi metipsi displi- cuit in pctōib; q̄s creauit. In solo aut sibi vni genito dño nostro Iesu xpo cōplacuit/ q̄a hunc inter hoies

Gen. vj.

hominē creasse nō penituit/in q̄ pec- catū nullū omnino inuenit: sicut de il- lo per psalmistā dicit. Iurauit dñs z nō penitebit eēt: tu es sacerdos in eēt nū s; ordinē melchisedech. In solo ergo redēptore nostro sibi cōplacet pater: q; in eo solo nō inuenit culpā in qua se reprehēdat q̄si per p̄niam.

Moraliz; libro. xxiij. De ordine docendi **Capitulum. v.**

Erat Iesus docens sicut pote- ratem habens. Bene a docto- rib; docet qd̄ p̄us agit q̄s dicatur. Nam doctrine subtrahit fiduciam quādo p̄sciētia p̄pedit linguam. Tū etiā de dño scriptū est. Erat em̄ doc- ens sicut p̄tatem habens: nō sicut scribe z pharisai. Singulariter nāq; z p̄ncipaliter solus ex p̄tate bona lo- cutus est: q̄a ex infirmitate mala nul- la p̄misit. Ex diuinitatis quippe po- tētia habuit id qd̄ nobis per huma- nitatis sic innocentiaz ministravit. Nos em̄ q̄a infirmi homines sum? cū de deo hoib; loq̄mur: debemus p̄ mū meminisse qd̄ sumus/ ut ex pro- p̄a infirmitate p̄semus quo docens et ordine infirmis fratrib; p̄sulam? Considerem? igit q̄a aut tales sum? quales nōnullos corrigimus: aut ta- les aliqñ sum? z si iam diuina gra- tia opante nō sumus: ut tāto tēp̄rā- tus corde humili corrigam?/ quan- to nosmetipsos veri? in his q̄s emē- dam? agnoscm?. Si autē tales nec sumus nec fuimus quales adhuc il- li sunt q̄s emēdare curamus/ ne cor nostrū forte supbiat: z de ip̄a innocē- tia p̄ius ruat: quoz; mala corrigi- mus alia eoz; bona nobis ante ocus los reuocem?. Que si oino nulla sūt ad occulta dei iudicia recurramus/

ps. ctes

Mat. vij. z Mar. i

Super euāg. Matthei. XXIII.

quia sicut nos nullis meritis hoc ipse bonum quod habemus accepimus ita illos quoque potest gratia superne virtutis infundere/ ut excitati posterius etiam ipsa possint bona que nos ante accepimus preuenire. Quis enim crederet quod per apostolatus meritum saulus lapidatum stephanum persecuturum erat qui in morte eius lapidarium vestimenta seruabat. His ergo primum cogitationibus humiliate cor debet/ et tunc demum in crepare delinquentium iniquitates.

Mora. lib. xxxij. De dubitatione diaboli in incarnatione dñi. Ca. vij.

Quid nobis et tibi fili dei? Antiquus hostis filium dei incarnatum nouerat/ sed nostre redemptionis ordinem nesciebat. Sciebat quod pro redemptione nostra incarnatus fuerat/ sed oino quod idem redemptor illum mouendo transigeret nesciebat. Illi etiam ante se positum vidit/ que cognoscendo confessus/ confitendo primum ita dicens. Quid nobis et tibi fili dei?

Genisti ante reprobos torquere nos? Cognouit quod prius quem perimiseret/ et tamen post non inuenit/ cum in illo quasi escam propter mortem carnis esuriret. Dominus quippe non ad humani generis redemptionem ueniens assumpsit corpus ut antiquus hostis in eo quasi suam escam mortem carnis appetere. Quam mortem dum in illo iniuste appetit/ nos quos quasi iuste tenebat amisit. Antequam autem malignus spiritus redemptorem nostrum per mortem appetere/ cum eum miraculis choruscare uideret/ clamabat dicens.

Moralium libro. iij. Scimus quod sis sanctus dei. Qui hec dicens cognoscendo dei filium perimiserit et formidat/ sed tamen ym super

ne pietatis ignoras/ nonnunquam dum passibilem considerat hominem purum putat.

In homelia. xij. super Ezechielem De tēratione inimici. Ca. vij.

Quod comminatus Iesus immundo spiritu dicens. Obmutescite et exinde de homine. Et discerpēs/ cum spiritus immundus dicit et exclamans uocem magna exiit ab eo: Cum aliquis frenam tenere et celestia cepit amare/ antiquus aduersarius acriter ei quod consueuerat tērationes admolet/ ita ut plerumque sic resistentem animam tentet sicut ante nunquam tentauerat quam possidebat. Tūc demum demoniacus qui a domino sanatus/ ab exēte demone discerpit. Quid est enim quod obsessus hominem antiquus hostis quem possessum non discerpserat deserens discerpit/ nisi quod plerumque dum de corde expellit/ acriter in eo tentationes generat quod prius excitauerat/ quam hoc quietus possidebat.

Tūc scriptum est. Fili accedens ad seruitutes dei sta in iusticia et timore. et prepara animam tuam ad tērationem.

Moralium lib. xxiij. et in Ezechielis homelia. xij. et moralium libro. iij. et. vij. De tērationibus carnis. c. vij.

Surge tolle grabatum tuum. In scriptura sacra lectus siue grabatus aliquis uoluptas carnis accipit. Quid est enim quod in euangelio sanato cuidam dominus dicit/ Surge tolle grabatum tuum/ et uade in domum tuam/ nisi quod per grabatum uoluptas carnis designat. Et iubet itaque ut hoc sanatus portet ubi infirmus iacuerat/ quia nisi minus omnis qui adhuc in delectationibus infirmus iacet in uoluptatibus carnis. Sed sanatus hoc portat ubi iacuerat/ quia diuino adiutorio ereptus a uitiis eiusdem carnis contumelias postmodum tolerat/ in cuius

Act. vij.

Matth. vij.

Mar. p. Luc. iij.

Ebi. 5.

Eccl. ij.

Mar. ij.

Gregoriane exceptiones.

pus desiderijs req̄ſcebat. Per grabatū itaq; in quo carnis est requies ipsa caro designat; per domū hō cōscientia figurat. Et quia cum mente mortui in vitijs iacem⁹ in carnis delectatione quiescim⁹/infirmi portamur in lecto. Cū vero sanati fuerimus mente: ut iaz pulsantib; vitijs carnis resistam⁹: necesse est ut tentationū ptumelias de nostra carne tolleremus. Egro itaq; ad salutē rediretō p̄cipit. Tolle grabatū tuū/id est porta lectū in quo portat⁹ es: q̄a necesse est ut sanatus q̄sq; portet contumeliā carnis in q̄ prius iacebat egrotus. Quid ergo est dicere. Tolle grabatū tuū et vade in domum tuā: nisi porta tērationes carnis in quib; habitenus iacuisti et reuertere ad p̄sentiam tuam. ut videas que fecisti. Ac si diceret. Post exterius miraculū ad mentē tuā reuertere: et q̄les te intrinsec⁹ deo debeas exhibere perpēdet post pctōz veniā: ne rursus qd̄ iuste feriaris admittas caue.

Moralium libro. xxxv.

De septenario nūcro.

Cap. ix.

Fecit dñs Iesus ut essēt duo decim cū illo. Septenarius numer⁹ apud sapiētes hui⁹ seculi quādam hī sui ratiōe p̄fect⁹: q̄a ex primo part et ex p̄mo ipari p̄sumat. Prim⁹ ei ipar ternari⁹: p̄m̄usq; par q̄ternarius. Ex quib; duob; septenari⁹ cōstat: q̄ eisdē partib; suis multiplicat⁹ in duodenariū surgit. Naz siue tres per q̄tuor: siue q̄tuor per tres ductim⁹ ad duodenariū peruenim⁹. Sz nos q̄a superno munere veritatis p̄dicamēta p̄cepim⁹ hec fira sciētie altitudine despiciēdo calcam⁹/hoc p̄culdubio incōcussa fide retinentes

quia q̄s spūs gr̄e septiformis repletur p̄ficiat/etiq; nō solū trinitatē noticiā/s; etiā virtutū q̄tuor. i. prudētie tēperatiōe/fortitudinis: et iustitie operationē p̄bet. Qui in ipsis quoq; q̄s ingredit̄ suis quodāmodo partibus auget/dum et per trinitatis noticiā quattuor virtutū actio accipit: et p̄ actionē virtutū q̄tuor vsq; ad mantēctā trinitatis speciem peruenit. Et apud nos ergo septenari⁹ p̄fect⁹ est/s; lōge dissimuliter: quia plene et non inaniter ut etiā ex ipsis numeri ratiōnis cā clarēsceret quod p̄ q̄tuor infirma tria summa predicarent.

De notis apostolor. Moralium libro. xxxv.

Capitulum. x.

Timpofuit dñs symoni nomē petrus et iacobū zebedi: et iohā nē fratrē iacobi/vocauit boanerges quod est filius tonitruū: et andreas et philippū et bartholomeū et matheuz et thomā: et iacobū alpheī et tadeū et symonē cananeuz et iudam scarioth qui tradidit illū. Aliquando in tonitruo ipse incarnat⁹ dñs figuratur: q̄ ex antiquoz patrū cōueniente p̄phetia ad noticiā nostrā quasi ex nubiu cōuersione plarus est: qui inter nos visibiliter apparens ea que sup nos erant terribiliter sonuit. Unde et ipsi sancti apli de eius gratia ḡnati boanerges idest filij tonitruū sūt vocati. Aliquando autē tonitruus ipsa ei⁹ predicatio accipit: per quam sugno

Super euāg. Marci. Fo. XXV

ri iudicioz terroz auditur.

Moralium libro. xij. De p̄dicatio-
ne verbi dei.

Capitulum. xi.

Et r̄is seminans ad seminādum.

Et cū seminat aliud cecidit se-

cus viā z volucres comederūt illud.

In scriptura sacra volucres: in ma-

lis aliquādo dantur intelligi: qz per

eas potestates designant aerie non-

nūqz bonoz studijs aduerse. Unde

veritatē voce dicit/ quoniam semen

quod secus viā cecidit venerunt vo-

lures z comederūt illud/ q̄a nūmiz

maligni spiritus humanas mētes ob-

fidētes dū cogitatioēs noxias inge-

rūt s̄bū vite a memoria euellunt.

Moralium libro. xxxij. Cap. xij.

Aliud cecidit sup terraz/ z statim

orto sole exaruit In scriptura

sacra cui sol figurat ponit̄ aliq̄ p

cū p̄secutio designat sicut veritas in

euangelio dicit: quod nata sine radi-

eibus semina orto sole aruerūt/ quia

videlicet s̄ba vite in corde terrenozū

hominū tēporali momēto virentia

supueniēte p̄secutionis ardore sicca-

tur. Aliq̄ etiā p̄ solē intelligētia z a-

cumē sapientiū designat: sic per p̄pa-

rationē a salomone dicit. Sapiens

vt sol p̄manet: stultus vt luna muta-

bitur.

Moralium libro. vij. Cap. xij.

Aliud cecidit inter spinas/ q

suffocauerūt illd. Sūt pleriqz

qui iam aliena nō appetūt/ z ab hui⁹

mūdi iurgijs inchoato quieti amore

diuidunt. crudiri sacris eloquijs si-

tiūt: vacare supnis cōtēplationibus

concupiscunt/ nec tamē perfecta ani-

mi libertate curam rerū familiarū

deserunt. Cui sepe dum licite seruis-

gūis implicatur. Cūqz terrenas res

studiose tueri desiderant: cordis re-

quem deserunt quā querebant. Et

eū substantia fugiens cōtinua proui-

sione protegitur/ cōceptus in animo

diuine sciētie serino dissipatur. quia

iuxta veritatis sententiam obortuz

semen spine opprimunt/ cū verbum

dei a memoria impōtune terrenaz

rerū sollicitudines tollunt.

In homelia super eccl̄ q̄ seminat

Veritas quippe dicit. Sollicitu-

do seculi istius/ z fallacia diuitiarū

suffocāt verbū/ z sine fructu efficitur

Diuitie fallaces sunt. que diu nobis

scdm permanere nō possunt. Falla-

ces sūt que nostre mentis inopiam

nō erpellunt. Sole autē diuitie ve-

re sunt que nos diuites virtutibus

faciunt.

In ezechielis homelia. v. secunde

partis. Capitulum. xij.

Aliud cecidit in terra bonaz/

et afferbat fructum tricesimū

Senarius numerus: ideo perfect⁹

esse dicit: quia sexto die p̄fecit deus

oīna opera sua. Quod vero pecca-

torū homini legē dedit que in decē p̄-

ceptis a scripta est z sex decies ducta

in sexagenarium surgūt/ recte p̄ sex-

aginta bonoz operū perfectio desi-

gnatur. Quod etiā aperte in euāge-

lio domin⁹ designat/ qui cum para-

bolā seminātis exponeret dixit. Aliud

cecidit in terrā bonam z dabat frus-

etum ascendentem z crescentem/ et

afferbat vnū triginta/ vnū sexagin-

ta/ z vnū cētum. Fructus enīz terre

bone triginta afferet/ cum mens p̄-

sectionē fidei que est in trinitate con-

ceperit. Sexaginta afferet/ cum bos-

ne vite opera perfecta p̄ulerit. Cen-

Matth.

xiij.

Mar. iij.

Mar. iij.

Mar. iij.

Ubi. ē:

Eccle.
xxvij.

mar. iij.

Gregorianae exceptiones.

tū vero afferet: cū ad eterne vite cō-
tēplationē p̄ccerit. Sinistra enim
nostra est vita p̄sena: dextera vero est
vita v̄tura. Et recte per cētēnariū
numerū eterne vite cōtemplatio de-
signatur. quia cū post triginta ⁊ sera-
ginta ad cētēsimū numerū perueni-
mus: idē cētēnariū in dexterā trāsit.
Fides ⁊ opatio adhuc in sinistra est:
quia hic adhuc positū ⁊ credim⁹ qd
non videm⁹ ⁊ opamur vt videam⁹.
Cū vero iam se anim⁹ in cōtempla-
tione eterne vite suspēderit: quasi ad
dexterā manū compotus puenit.

*De auditu spiritali. in Ezechielis
homelia scda scde partis. Ca. xv.*

Sciendū quia oculi ⁊ aures cor-
poris assunt etiaꝫ carnalib⁹ que
sunt in vsu rerū: que corporaliter vi-
dent. oculi v̄o ⁊ aures cordis solum-
modo spūalium sunt q̄ inuisibilia p̄
intellectū vident ⁊ laudē dei sine so-
no audiūt. Has om̄ipotens de⁹ au-

Mattb 13. 2. rii. **Mar. iij.** in illo populo tunc esse poterat q̄ an-
Luc. vij. res corporis nō haberet: Sed dū dici-
Apo. ij. tur/ qui habet aures audiēti audiat:
aperte mōstrat q̄ illas aures q̄reret
quas om̄es habere nō poterāt

*De p̄fectu bone vite. Moralitū li
bro. xij. ⁊ in Ezechielis homelia ter-
tia secū de partis. Cap. xvi.*

Quic⁹ quisq̄ a rudimēti sui tes-
neritudine prius inchoat ⁊ ad
robusta postmodū p̄ualefcit ⁊ fortia
Dō aperte dñs in euāgelio sub mel-
sis nomine demōstrat dicēo. Sic est
regñū dei quēadmodū: si taciāt ho-
mo sementē in terrā ⁊ dormiat: ⁊ ex-
urgat die ac nocte: ⁊ semē germinat/

z increfcāt dum nescit ille. Cuius ni-
mirū seminis incremēta denūciāns/
adiūgit. Vltro em̄ terra fructificat:
primū herbam/ deinde spicas/ deinde
de frumentū plenū in spica. Cui⁹ p̄-
fectus quoq̄ etiā finē subrogat di-
cens. Et cum ex se p̄duxerit fruct⁹/
statim mittit falcē quoniā adest mel-
lis. Ecce veritatē voce p̄ qualitates
frugū distincta sunt incremēta mes-
sitorū. At enim. Primū herbā: de-
inde spicas/ deinde plenū frumentū
in spica. Semen igitur taciāt homo
in terrā: cum cordi suo intentionem
inserit bonā: ⁊ postq̄ semen taciāt⁹
rit/ dormit: q̄a in spe boni operis quies-
ciscit. Nocte v̄o exurgit ac die: q̄a in-
ter aduersa ⁊ p̄spera proficit. Et se-
men germinat ⁊ crefcit dū nescit ille.
quia dū adhuc metiri incremēta sua
non valz/ semel cōcepta virtus ad p̄-
fectum ducit. Et vltro terra fructi-
ficat: quia pueniente se gratia/ mens
hominis spontanea ad fructū boni
operis surgit. Sed hec eadē terra pri-
mū herbam/ deinde spicam/ deinde
plenū frumentū producit in spica.
Herbā quippe producere/ est incho-
ationis bone adhuc teneritudinē ha-
bere. Ad spicā vero herba peruenit:
cum se virt⁹ animo cōcepta ad p̄-
fectum boni operis pertrahit. Ple-
num vero frumentū in spica fructifi-
cat: quādo iam intantū virt⁹ profici-
cit vt esse robusti ⁊ p̄fecti operis pos-
sit. Id cū ex se p̄duxerit fructus/ sta-
tim mittit falcē: quoniā adest tēpus
messis. Om̄ipotēs enim deus pro-
ducto fructu/ falcem mittit ⁊ messem
suam desecat. q̄a cum vnūquēq̄ ad
opera perfecta p̄duxerit. ei⁹ tempus
ralem vitā per crispā sententiā in-

Mar. iij.

ca. vi.
ita por-
na cog-
ent. p̄-
mōs. bē-
com. bē-
p̄mōs. bē-
tōm. bē-
v̄m.
Nō. bē-
fōm.
hōm.
bū. bē-
quā.
fō. v̄.
cō. bē-
uō. bē-
mō. bē-
tō. v̄.
Jm̄.
mō. bē-
tō. v̄.
Sē.
v̄. bē-
tō. v̄.
r̄. bē-
quē.
p̄mō.
car. bē-
2. v̄. bē-
mō. bē-
tō. v̄.
fō. bē-
fō. bē-
quā.
tō. v̄.
cō. bē-
p̄. bē-
mō. bē-
tō. v̄.
berbā.

Super euāg. Marci. Fo. XXVI.

cidit: vt granū suum ad borrea celestia perducatur. Cū igitur desideria bona concipim⁹ / semen in terram mittim⁹. Cū vero operari recta incipimus / herba sum⁹. Cū autē ad profectum boni operis crescim⁹ / ad spicā peruenim⁹. Cum in eiusdem operationis perfectiōe solidamur / iam plenum frumentū in spica profertim⁹.

Herba etenim Petrus fuerat: qui passionis tempore per amorē dñi sequens / hunc cōfiteri ante vocē ancille timebat. Erat enim iam viriditas in mēte: quia credebatur omnium redemptores: sed valde adhuc flexibilis pede cōculcabatur timoris. Jam quidē per deuotionē viridis / sed adhuc per infirmitatem tener: cū ab ancille ore subito viuis flatu sermonis inflexus est. Jam spica surrexerat: quādo cū quem morturū cōfiteri timuerat nūciantē angelo viuētē in galylea videbat. Sed plenum granū in spica peruenerat: quādo veniētē desup spiritu / et suam mentē in illius amorē robore ita solidatus est vt vires persequētium cesus despiceret / et redemptorem suū inter flagella libere predicaret: et persequentibus principibus resisteret dicēs. Obedire oportet deo magis quā hominibus. Plenum frumentū inuētus est quādo in tritura persecutionis tot verbera protulit: et tamē nequaquā palearū more unminuit: ē: sed granū permansit. Nullus itaque qui ad bonū propositū adhuc in mētis tenacitate esse cōspicitur despiciatur: quia frumentū dei ab herba incipit vt granū fiat. Paulusque quippe in vna quaque anima (vt ita dicam) interne gratie humor exuberat / vt herba in frugem crescat. Nemo ergo

quemlibet proximū cum adhuc herbam videt / de frumēto desperet. Ab herbarū quippe folijs que huc illucque molliter defluūt / surgentia frugū semina solidantur.

Moralium libro. xix. De arbore sapientie. Capitulum. xvij.

Simile est regnū dei grano sine spinis. quod acceptus homo misit in hortū suum et creuit: et factū est in arbore magnā: et volucres celi recesserunt in ramis eius. Ipsum est granum sinapis quod in horti sepultura plantatū arbor magna surrexit. Granum namque fuit cū moreret / arbor cum resurgeret. Granum per humilitatem carnis / arbor per potētiam maiestatis. Granum quia vidim⁹ cum / et non erat aspect⁹. Arbor: quia speciosus forma pre filiis hominū. Hui⁹ arboris rami sancti sunt predicatoris. et videamus quā late tendant. Quid enim de his dicit. In omnē terrā exiit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum. In istis ramis volucres requiescunt. quia sancte anime que quibusdā virtutum pennis ad eterna cogitatione se subleuāt: in eorum dictis et solatiis ab huius vite fatigatiōe respirāt.

Quantū diabolus per se impotens sit. Moralium libro. xxxij. Cap. xvij.

Si cūctis nos / mitte nos in gregē porcorum. Absque cōcessiōe omnipotentis dei nullā malign⁹ spūs cōtra hominē habet potēstare. quia attestāte euāgelio describitur. quia nec manere in obfesso homine potuit: nec rursus inuadere bruta aialia nō iussus presumpsit. Ipsi enim redemptori nō a legione quā hominem tenebat / dictū est. Si cūctis nos / mitte nos in gregē porcorum. quod hāc et ab homine expulsi / et in porcos ire cōsue-

Matth. xvi.

Matth. xij. Et Luc. xij.

Dicit. itē. Ps. xliij.

Ps. xvij.

Actu. v.

Matth. viij.

Gregoriane exceptiones

in abyssum mittere concessit. **Ex** q̄ re colligit̄ quāte infirmitat̄ noster ad uersari⁹ cristat: cui si p̄as summa licentiā non p̄bet/ grassari nec in porcos ualeat. **Quādo** ergo iste sua sponte nocere factis ad dei imaginē/ hominib⁹ audeat. de quo nimirū cōstat q̄ nō iussus cōtingere nec porcos p̄sumat. **Ill** ergo nos necesse est sponte dei cui ⁊ aduersa om̄ia subijciunt̄ in uita: ut tāto nostris hostib⁹ potentiores sim⁹/ quāto cū auctore omnium unū efficiamur per humilitatē.

De gaudio bone p̄cie Moralium libro. vi. ⁊. xvi. bis. **Cap. xii.**

Lu. viij. **R**euertre p̄mū in domū tuam ⁊ narra quāta tibi fecerit dñs. **Aliud** est dñm cognoscere per fidē/ atq; aliud per sp̄m. **Aliud** est inuenire p̄ credulitatē/ aliud per p̄tēplationem. **Ex** qua re agit̄ ut om̄es electi eū quem fide cognouerūt/ uidere q̄ q̄ per sp̄m anhelent. cū.⁹ amore sua grātes estuat: quia dulcedinis eius suauitatē iam in ipsa sue fidei certitudine degustāt. **Sed** qui p̄tēplationis arcem tenere desiderant/ p̄us se in campo opis exerceāt. q̄ p̄mū est tēpus actiōis/ extremū p̄tēplationis. **Uñ** necesse est ut p̄fect⁹ quisq; prius uirtutib⁹ mentē exerceat: ⁊ postmodū hanc in quietē p̄tēplationis abscōdat. **Hinc** est em̄ q̄ in generosoz regione is quē legio demonū dñō iubere dereliquit ad saluatoris sui pedes resideret. uerba doctrine percipit: ⁊ de regione sua simul discedere ⁊ cū salutis auctore esse concupiscit. **Sed** tñ ei ueritas ip̄a que salutē cōtūte dicit. **Reuertre** primū in domū tuam: ⁊ narra quāta tibi fecerit. **Am̄iti** adhuc dilatio impenit: ut ex

vbi. s.

dilari amoris desiderio meritū retributionis augeat. **Fit** em̄ nobis omnipotēs deus dulcis in miraculis: ⁊ tamē in sua celsitudine manet occultus: ut q̄dam māstrando de se occultus nos inspiratiōe in suo amore succendat: ⁊ tñ abscondēdo maiestatis sue gloriā amoris sui unū per c̄sum desiderij augeat. **Quid** autē nomine domus ad quā sanatus reuerti p̄cipitur/ nisi cōscientia designat. in qua habitam⁹ cōtractando q̄d agamus? **Reuertre** igit̄ ei dicit̄ in domū tuā: ⁊ narra quāta tibi fecerit dñs. id est a peccati uito iam secur⁹ ad p̄cientiam reuertere/ ⁊ in uocē p̄dicatiōis excitare. **Cū** enim q̄libet parum de diuina cognitione percipim⁹/ redire ad humana iam nolum⁹: ⁊ primozū necessitatibus onerari recusamus. **Qui**etē cōtēplationis querim⁹: nihilq; aliud nisi h̄ q̄d sine labore reficit amam⁹. **Sed** sanatos nos uertitas ad domū mittit: ⁊ narrare q̄ nobiscū acta sūt p̄cipit: ut uidelicet p̄mens exsudet in opere/ ⁊ postmodū refici debeat per p̄tēplationē.

De persecutione carnalium. Moralium libro. xx. **Capitulū. xi.**

Urbere comprimūt ⁊ affligūt. **Mat. ix.** **C**arnales intra sanctā eccliam ⁊ mar. v. ea que cōfitemdo tenēt/ uiuēdo non exhibēt: ⁊ fidem quam tenere se afferūt premūt potius q̄ uenerant: duz sua magis illi⁹ nomine q̄ eius ad p̄fici luera concupiscūt. **Electi** autē dū seruare fidei meritū rectis opib⁹ curāt: ad auctoris sui noticiā etiam inter reproboz tumultus appropinquant. **Nō** bene in euāgelio muliere sanguinis fluxu laborāte signatū

Super euāg. Marci. Fo. XXVII.

168.

est: que p̄mente turba sola dñm teti-
 git. d̄ qua cū dñs diceret. Quia me
 tetigit. Petr⁹ ratiocinādo respōdit.
 Turbe te comprimūt ⁊ affligūt: ⁊ di-
 cis quis me tetigit? Sed audire cau-
 sas vere ratiōis meruit: cum ei dñs
 dixit. Tetigit me aliq̄s: nam ⁊ ego nos-
 ui virtutē de me exisse. Ecce turbe
 premēbāt dñm: s; tñ sola tetigit que
 ad illū humiliter venit: quia mlti ni-
 mirū etiā in sancta ecclesia reprobi
 veritatē cognoscēdo premūt/ quam
 bene viuendo tāgere negligūt. Pre-
 mūt ⁊ longe sunt: q̄a diuina; noticiā
 prof̄sionib; sequūtur/ moribus fu-
 giunt. Premūt inq̄; sed longe sunt:
 quia cides fidei quā loq̄ndo astruūt/
 agendo traditūt. Multi ergo do-
 minū comprimūt/ ⁊ vna tāgit: quia
 carnales in ecclesia eū comprimūt ⁊
 quo longe sunt: ⁊ soli tangūt q̄ huic
 veraciter humiles aditū gunt. Tur-
 ba igit̄ premit: quia mltitudo carna-
 lium quo in eis admittit/ eo grauius
 toleratur. Premit ⁊ nō tangit: quia
 ⁊ importuna est per p̄sentiam/ ⁊ ab-
 sens p̄ vitā. Carnales itaq; quo ver-
 bis p̄fesse fidei in ecclesia sunt co bo-
 nos in correctis suis moribus penis
 premūt. Nonnūq; enim prauis nos-
 sermonib; nōnunq; vero solis puer-
 sis morib; insequūtur. Suadēt nā;
 q; aliquādo que tenēt: aliq̄n vero ⁊ si
 non suadēt/ prebere tamē iniquitatē
 exempla nō cessant. Qui ergo ad ma-
 la nos v; verbis v; exemplis illicitū:
 profecto p̄secutores nostri sūt: a qui-
 bus tentationū certamina sumim⁹/
 que saltem in corde vincam⁹.

Moralium libro. xvij.
 De interna quiete cordis acq̄rēda.
Capitulum.

Resuscitauit Iesus filiam prin-
 cipis. Cū mira ope pietatis ad-
 cor veritas venit: prius ab eo cogita-
 tionum carnaliū estus eijcit: ⁊ post in
 eo virtutū dona disponit. Quod bñ
 nobis sacra euāgelij historia innuit:
 in q̄ dū ad resuscitādā filiā p̄ncipis
 iuitat⁹ dñs duceret/ p̄tin⁹ addit.
 Et cum eiecta ess; turba/ intrauit et
 tenuit manū eius/ ⁊ surrexit puella.
 Foras ergo turba eijcitur/ vt puella
 suscitē. Quia si nō prius a secretiori-
 bus cordis expellit/ importuna secu-
 larium mltitudo curarū anima que
 intrinsec⁹ iacet mortua nō resurgit.
 Nam dū se per innumeras terrenorū
 desideriorū cogitationes spar-
 git/ ad considerationē sui se se nullate-
 nus colligit.

**Moralium libro. iij. ⁊. xij. ⁊ in epis-
 stola ad Augustinū. ⁊ i homelia ter-
 tia secūde partis super Ezechielem.
 De decollatione sancti Joannis ba-
 ptiste.**
Capitulum. xxij.

Quam cognate miseri prohibis-
 tum est: quia per conuictionez
 priorē fratris fuerit facta. Pro qua
 re etiā Joānes baptista capite trun-
 catus est/ ⁊ sancto martyrio consum-
 matus. Cui non dictū est vt christū
 negaret: ⁊ tamē p̄ cōfessione occisus
 est. Sed q̄a idem dñs noster Iesus
 christ⁹ dixerat. Ego sum veritas: q̄a
 pro veritate Joānes occisus est: videli-
 cet ⁊ p̄ christo sanguinē fudit. Quis
 autē non obstupescat q̄d p̄ualere
 peruersi cōtra bonorū innocentiam
 permittūtur: cū Herodias apud re-
 mulentū regem saltatū obrinet filie:
 vt caput amici sponsi/ p̄bere ⁊ plus
 q̄ prophete: ante ora conuiuatiū.

Joan. i.

Mar. vj.
Luce. iij.

xxj.

e ij.

Nota

Gregoriane exceptiones

in disco deferatur: Nō em̄ sine gra-
tissima admiratione perpēdo qđ il-
le p̄phetie spiritu intra matris uterū
impletus: z vt ita dixeris p̄iusq̄ na-
sceret̄ renatus ille amicus s̄: onsi/ab-
le q̄ inter natos mulier̄ nemo maior
surrexit/ ille sic p̄beta vt plus esset
etiā q̄ p̄beta. Ab iniq̄s in carcerem
mittit̄/ z p̄ puella saltatu/ capite trun-
cat̄/ z vir tate seueritat̄ pro risu tur-
pius moritur. Nūquid nam credim⁹
aliqđ fuisse qđ in eius vita illa sic de-
specta mors tegetet: Sed quādo ille
vel in cibo peccauit q̄ locustas solū
modo z mel siluestre edit: Quid de
eo vel de q̄litate sui regim̄is deliq̄t
qui camelorū pilis corpus operuit:
Quid de conuersione sua offende-
re potuit qui de heremo nō recessit:
Quis illū loquacitatis reat⁹ polluit
qui disunctus longe ab hominibus
fuit: Quādo illum vel silentij culpa
attingit qui ad se venientes tam vche-
menter increpauit dicens. Genimi-
na viperarū q̄s vobis demonstrauit
fugere ab ira ventura: Quid est q̄
dei voce Joānes laudat̄ z tamē pro-
temulente verbis in saltationis p̄-
miū mouit: Quid est q̄ omnipotēs
deus sic vehemēter in hoc seculo de-
spicit/ quos sic sublimiter añ secula
elegit nisi hoc quod pietati fidelium
patet quomāz idcirco sic eos premit
in infimis: q̄a videt quomodo remu-
neret in summis. z foris vsq̄ ad de-
specta deijcit: q̄a intus vsq̄ ad incō-
prehensibilia perducit. Hinc ergo
vnusquisq̄ colligat quid illic sint pas-
suri quos reprobat/ si hic cruciat q̄s
amat. aut quomodo ferientur qui in
iudicio arguendi sunt/ si sic eorū vita
premit qui ip̄o iudice teste laudan-

tur. Si igitur errantib⁹ butus mun-
di potentib⁹ fratres charissimi libes-
re loqui decernim⁹/ Joānis aucto-
ritas ad animū reducat̄/ qui neq̄tiaz
reprehendens/ Herodis/ p̄ verbi recti-
tudine occidi non timuit. z q̄ ch: ill⁹
est veritas ipse ideo p̄ christo: q̄ pro
veritate animā suam posuit.

Moralium libro. xxviij. De pastu p̄-
dicationis. Capitulum. xxiiij.

O Jertit̄ discipuli ad dñm iesus: **Mart̄.**
Dimitte turbas vt cūctes in p̄-
rimas villas z vicos/ emanet sibi ci-
bos quos māducet̄. Per p̄dicatores
sanctos audientū subiecto-
corda dñs pascat: sicut d̄ populis esu-
rientib⁹ discipulis cōquerentib⁹ res-
spōdit dñs dicens. Date illis vos mā-
ducare. Quod si tunc eorū manib⁹
factū esse credam⁹/ vt hoc eorū ver-
bis quotidie fieri sine cessatioe vide-
mus. Hoc enim agit Petr⁹ cum per
epistolas loquit̄/ vt verbi pabulo eorū
da nostra male ieiuna satiētur. Hoc
Paulus/ hoc Joānes per epistolas
loquētes operatur: vt mētes nostre
sacramenta celestia percipiant: z in-
edie sue fastidium quo mouebantur
vincant.

Moralium libro. xvi. De districtio-
nibus bene viuētū. Ca. xxiiij.

Quod precepit illis vt accūbere fa-
cerent om̄es fm̄ cōtubernia su-
per viride fenū. Et discubuerunt in
partes per cētenos z q̄nquagenos.
Diuerse ecclie in singulis mūdi par-
tibus posite vnā catholicā faciūt:
in quo fideles om̄es de deo recta sen-
tientes cōcor. Jiter viuunt. Hanc nā
q̄ in euāgelio dñs per conuuantū
famuloz etiam per locoz districtio-
nem concordā designauit: cū sanas

Mart̄. iij.
z Luc. iij.

vbi. s.
Mart̄. vj.
z Luc. iij.

vbi. s.

Super euāg. Marci. XXVIII.

turus de quinq; panibus populos
quinquagenos per turmas vel cete:
nos discubere precepit, vt videlicet
turba fidelium ceca sua r locis disti:
cta r moribus iuncta pceperet. In
bilei quippe requies quinquagena:
ri numeri mysterio cōtinet/ r quinq;
genarius bis ducit/ vt ad cētenariū
pducatur. Ergo pnis quiescitur a
malo ope vt post ania plenius quie:
scat in cogitatione: alij quinquageni
alij autē cēteni discubunt/ qm̄ sūt nō
nulli qui iam a prauis actib; habēt
requies operis/ r sūt nōnulli q; a per:
uersis cogitationibus habēt iam re:
quiem mentis.

Moralis libro. vj. r in pastorali
capitulo. xvj. De vicissitudine ptem
plandi r operandi. **Cap. xxv.**

Non est perfectus p̄dicator qui
vel ppter contemplationis stu:
diū opanda negligit/ v/ ppter opera:
tōis instantiā p̄templanda postponit
Nunc est qd̄ ipa v̄itas per susceptio:
nē n̄c hūanitat; nobis ostēda in mō
te p noctē oīoni inheret miracula p
diē in v̄ibibus exercz vt pfectis p̄di:
catoribus innuat q̄tinus nec actiā
vitā amore speculationis funditus
dēserant/ nec p̄templatiōis gaudia pe:
nitus opationis nimietate contēnāt
sed quieti p̄templantes sorbeāt/ qd̄ oc:
cupati erga primos loquētes refun:
dāt. Speculādo q̄ppe in dei amores
surgitur/ sed p̄dicādo ad v̄itatem
primi redit. Tunc autē ad alta cari:
tas mirabiliter surgit/ cū ad ima pri:
moruz se misericorditer attrahit/ r q;
bene descendit ad infima. eo valent
recurrat ad summa.

In Ezechielis homelia. x.
De curatiōe muti r surdi. **Ca. xxvj.**

Audim⁹ v̄ba dei si facimus/ et
tunc proximis recte loquimur
cum ipi fecerimus. Qd̄ bene Mar:
cus euāgelista p̄firmat/ cum factum
dñi miraculum narrat dicens. Ad:
ducunt ei surdus r mutus/ r depre:
p̄cabant eum vt imponat illi manū.
Cuius ordinez curationis insinuat
dicens. Misit digitos suos in auris
culas eius/ r expuēs tetigit linguaz
eius/ r suspiciēs in celū ingemuit/ et
ait illi. Effeta: qd̄ est adaperire. Et
statim aperte sunt aures eius/ r solu:
tū est vinculū lingue eius/ r loqueba:
tur recte. Quid ē eīm qd̄ creator om:
niū de⁹ cū surdū r mutū sanare vo:
lūisset in aures illi⁹ suos digitos mi:
sit/ r expuens linguam eius tetigit:
Quid p digitos redēptoris nisi do:
na sancti spūs designat? Eīm cū in lo:
co alio ceciss; demoniū dixit. Si in
digito dei eijcio demonia/ p̄fecto p:
uenit in vos regnū dei. Ex q; vtroq;
loco colligit; qd̄ digitus spūs vocat.
Digitos igit in auriculas mittere ē:
p dona facti spūs mētē surdi ad obe:
diēdiū aptire. Quid ē rō qd̄ expuēs
linguā ei⁹ tetigit? Saliva nobis est
ex ore redēptoris accepta sapiētia in
eloq̄o diuino. Saliva q̄ppe ex capis:
te defluit in ore. Ea ḡ sapiētia q; ipse
est dū lingua nostra tangit/ mor ad
predicationis verba formatur. Qui
suspiciens in celum ingemuit/ nō q;
ipse necessariuz gemitum haberet q;
dabat qd̄ postulabat/ sed nos ad euz
gemere qui celo p̄fider docuit/ vt au:
res nostras p dona spūs aperire/ et
linguā per saluam oris. i. per sciam
diuine locutionis solui debeat ad v̄:
ba p̄dicationis. Cui mor effeta. i. ad
aperire dicit; r statim aperte sunt au:

Mar. xij

Ebi. s.

Luc. xij

Mar. vij

Gregoriane exceptiones

res eius: et solutum est vinculum lingue eius. **Qua** in re notandum est/ quia propter clausas aures dicitur: esse adaperire. **Sed** cui aures cordis ad obedientiam apte fuerint: et subsequenti proculdubio etiam lingue eius vinculum soluetur: ut bona quae fecerit ipse etiam faciat: et alijs loquat. **Ubi** et bene additur: et loquebatur recte. **Ille** enim recte loquitur: qui propter obedientiam fecerit quae loquendo ammonet esse faciendam.

In Ezechielis homelia. ix. secunda partis et moralium libro primo.

De penitentibus. **Capitulum**. xxvij.

mar. viij.

Misereor super turbam. **Opportet** ut predicatorum peccatis in peccato positus predicent. et cum iam ceperint peccata relinquere et ad innocentiam festinare: necesse est ut erga eos in ore doctorum incrementa predicationis creescant et quibusdam doctrine suae verbis: tanto vehementius insistant: quanto eos grauius cecidisse considerant. **Libet** inter haec ad medium euangelij verba deducere: cuius sacra historia per hoc quod factum miraculum narrat: mira quae quidam agunt denunciat. **Nam** cum festi et ieiunij ad dominum populi conuenissent discipulis suis dixit. **Misereor** super turbam: quia ecce iam triduo sustinet me: nec habet quod manducet: et si dimisero eos ieiunos in domum suam deficient in via: quidam enim ex eis de longe venerunt. **Turba** dominum triduo sustinet: quando multitudo fidelium peccata quae perpetravit per penitentiam declinat ad dominum se in opere: in locutione: et in cogitatione conuertit. **Quos** dimittere ieiunos in domum suam dominus non vult: ne deficient in via: quia videlicet conuersi peccata conscientia sine doctrinae suae pabulo

Ubi. s.

dimittuntur. **Ac** si lassent in huius pergrinationis itinere: pascendi sunt a doctoribus sacra ammonitione sicut alibi de esurientibus plebibus apostolus precepit dicens. **Date** illis vos manducare. **Et** rursus: **Nolo** eos dimittere ieiunos: ne deficient in via. **Ac** si dixeret. **In** predicatione vestra verbum consolationis accipiat: ne a veritatis pabulo ieiunij remanentes in huius vite labore succubant. **Valde** autem pensanda est pia sententia quae precessit ex ore veritatis quae dicitur: quidam enim de lege venerunt. **Est** aliquid qui nil fraudis: et nil carnalis corruptionis expertus: ad omnipotentis dei seruitium festinauit. **Iste** de longinquo non venit: quia per incorruptionem et innocentiam primus fuit. **Alius** nulla impudicitia: nullis flagitijs inquinatus: solus autem iugium expertus ad ministerium spirituale peruersus est. **Neque** iste venit de longinquo: quia usus coniunctione processa per illicita non errauit. **Alij** vero post carnis flagicia alij post falsa testimonia: alij post facta furta: alij post illatas violentias: alij post perpetrata homicidia ad penitentiam redeunt: et ad omnipotentis dei seruitium conuertuntur: hi videlicet ad deum de longinquo veniunt. **Quas** tamen etiam quisque plus in prauo opere errauit: tanto ab omnipotente domino longius recessit. **Nam** et prodigus filius qui patrem deseruit abiit in regionem longinquam: in qua porcos pascit: quia vicia nutrit. **Dantur** igitur alimenta etiam eis qui de longinquo veniunt: quia conuersi peccatis doctrinae sanctae cibi prebendi sunt: ut in deo vires reparentur: quas in flagitijs amiserunt: quia sepe a doctoribus tanto necesse est ut largioribus cibis doctrinae sacrae

mar. xij.
Mar. xij.

Lu. xv.

Super euāg. Marci Fo. XXIX.

quāto fessi maio ibi vitijs venerāt.

De p̄tēplatione. Cap. xvij.

Mar. vij. Venit Iesus bethsaida et adduxit eum et cecum et rogabant eum ut illum tangeret. Et apprehēdēs manū cecum eduxit eum extra vicum. et cepit in oculos eius impositis manibus suis. Sūt quēdā cōtēplatiue vite q̄ per quasdā modo imagines videntur postmodū sicut sūt in ipsa sua virtute et natura videantur nam paulus ait. Videm⁹ nūc p̄ speculū et in enigmate tunc autē facie ad faciem. Et cecus cū impositione manū redemptor̄ tā lūmē recipere cepisset: requisit⁹ ē qd̄ videret. Et aspiciens ait. Video homines velut arbores ambulātes. Homo quippe natura ratio alis est: arbor autē nec sensibilis est: nec vivit. Et qd̄ iste illuminatus cecus significat nisi genus humanus. Cui cū dñs cōtēplationis oculos aperit: prius qd̄ in enigmate cōspicitur vt p̄ modum illa vera et rationalia celestia agmina sicut sūt posita aspiciuntur vnde et illic subditur. Deinde iterū imposuit manus sup oculos eius et cepit videre et restitutus est ita vt videret clare omnia. Prius itaq; p̄ speculū vidit et similitudinē: vt postmodū clare videret et perfecte.

In transfiguratione dñi. Moralium libro. xxij. Cap. xxix.

Ibidem Noniter conuersi prius suauitatis pacis q̄te nutriūt. post cōgnitā vero dulcedinem tāto iam tolerabili⁹ tentatione certamina sustinent quāto in deo altius cognouere q̄ amēt. Unde et Petrus prius in mōte dicitur. prius claritatē trāsfigurationis dñice p̄tēplatur. et tūc demū tentari

ancilla interrogante p̄mittit vt per tentationē factus sibi ex infirmitate cōscius ad illud sciendo et amādo recurreret qd̄ vidisset. et cū timore vnda in peccati pelagus rapet/esse p̄ous dulcedinis anchora q̄ retinetur.

Moralium libro. xxij. Cap. xxx.

Dan. vij. Vestimēta eius facta sunt candida sicut nix. Domin⁹ sanctis omnibus quibus dictū est. Vos estis lux mūdi. in illa eterna gloria vestietur: vnde et per euāgelium dicitur/ q̄a transfigurato in mōte dño vestimēta eius facta sunt candida sicut nix. In qua trāsfiguratione qd̄ aliud q̄ resurrectionis vltime gloria nūciat. In monte em̄ vestimenta eius sicut nix facta sunt/ q̄a in supne claritatis culmine om̄es sancti luce fulgentes iustitie ei adherēbunt.

Moralium libro. vij. Cap. xxij.

Mat. xij. Dicit Petrus ad Iesum. Rabbi bonus est nos hic esse: faciam⁹ hic tria tabernacula. Tibi vnū Moy si vnum: et Helie vnū. Non em̄ sciebat quid diceret. Sicut tabernaculum cōstruitur vt ab estu corpus et frigore defendat: sic reprobi terrene felicitatis edificia super se casura cōstruuntur multiplicantes vt se a presentis vite necessitatibus quasi ab estu et imbribus defendant. Honoribus em̄ exēscere ambiūt ne despecti videantur: terrena aggregando eragerrant/ ne inopie frigore tabescāt. Ubi ergo mentis habitationes cōstruūt ibi proculdubio tabernacula figunt. Et contra iusti gaudēt in hac terra despici: nec dolent se necessitatibus affligi: et q̄a cōtra p̄sentia se aduersa nō munit q̄i contra est? et pluuia habere tabernacula nolūt. Hinc est

Dan. vij.

Mat. v.

Mat. xij.

Mar. x.

Gregoriane exceptiones

- Heb. xj.** qđ attestate paulo. **Abrahā** in castis habitabat/qa habētes fūdamēra ciuitatē quā supn^o artifex pstruit expectat. **En** et petrus iure repbēdit/qa necdū mens pfectiōe roboratus veritatis claritate cognita figere tabernaculū in ēra conat. **Qu** i munitū sibi diues ille tabernaculū pstruit erat q̄ dicebat. **Anima** habes multa bona reposita in ānos mltos/requiscesce/comede/z bibe/z epulare. **Sed** qa tabernaculū ei^o in veritatē fūdamēto n̄ substitit/illico audiuit. **Stulte** hac nocte repetent aiā tuā abate: q̄ autē pparasti cur^o erūt: **Elite** cū fugient^o amatores dū studiose se in p̄sentibz pstruere conāt/ad eternam repente penā rapiunt.
- Moralium libro. xx.** De cōuersione iudeoz per **Helyam** **Ca. xxxij.**
- Mat. xvij.** **Helyas** venturus est z restituet **Noia.** q̄uis ad celum raptus **Helyas** esse pbibet/mortē tñ distulit nō euasit. **Quis** est em̄ hō q̄ uiuit z non videbit mortē: **Veniet** itaqz restituetur^o om̄ia/q̄ntiaz ad hoc nimirz huic mūdo restituet/vt z munera p̄dicatōis impleat/z carnis debitū soluat
- Moralium libro. xxv.** z in **Ezechielis** homelia duodecima:
- Sciendū** q̄ppe est q̄ sancta ecclesia q̄uis nūc iudeos amiserit: in fine tñ huius seculi dupliciter recipit/quādo gētibz ad plenū suscept^o ad ei^o fidem currere om̄is q̄ tunc inuenta fuerit etiā iudea cōsentit. **Hinc** nāqz scriptū est. **Donec** plenitudo gentiū intraret/z sic om̄is israel saluus fiet. **Hinc** in euangelio veritas dicit. **Helyas** veniet/z restituet om̄ia. **Nūc** em̄ amisit israelitas ecclesia q̄s cōnergere p̄dicādo nō valz/sz tunc helya p̄dicante q̄tquot inuenerit colliget/et qđ amisit plenius recipiet. **Ex** plebe q̄ppe iudaica q̄tquot inuēti fuerint cōuertent/z ad helye p̄dicātonē mlti ex his q̄ tūc ex iudeis in infidelitate remāserūt/ad cognitiōnē veritatē redeūt: z dñm **Iesum** iā nequaquā q̄si purū boiem contēpentes eius diuinitati se inherere congaudebūt.
- Moralium libro. xj.**
- Judei** nāqz ante incarnationē domini euz esse venturū crediderunt/z ānūciauerūt. sed postq̄ in carne apparuit: hūc esse negauerūt. z quē vēturū dixerāt p̄sentē contēpserūt: z nequaquā ea credēdo secuti sūt q̄ patres suos p̄dixisse meminerūt. **Helyas** at mala. iij. veniēs (sicut p̄ malacbiā dicit) reducet corda filiorū: ad patres eorum/ qm̄ hoc de dño incipient filij intelligere: hūc helya p̄dicāte/qđ patres eorum
- Moralium libro. xxij.** z (p̄dicauere **Ezechiel** homelia. iij. De p̄fectu sibi **Capitulum. xxxij.**
- Redo** dñe adiuua incredulitatē meā. **Fides** nostra ad p̄fectionē suā q̄busdaz gradibus ducit qa pars eius prius accipit/vt in nobis postmodū p̄fecte p̄pleat. **Hinc** est qđ redēptori nostro a discipulis dicit. **Auge** nobis fidē. vt q̄ iam accepta p̄ iniriū fuerat q̄si p̄ argumenta graduū ad p̄fectionē veniret. **Si** em̄ in credens mēte nō p̄ficeret: quidā veniēs ad dñm q̄ curari volebat filiū suū z interrogatus an crederet minime dixisset. **Credo** dñe adiuua incredulitates meās. **Pesate** rogo qđ dicit. **Si** credebatur cur incredulitatē dicebat: **Si** vero incredulitatem habere nouerat/ quō credebatur. **Sed** qa per occultam inspirationē gratie
- Mar. iij.**
- Lu. xvij.**
- Rom. xj.**
- Mat. xvij.**

Super euāg. Marci. Fo. xxx

meritoꝝ suoz grajibꝫ fides creſcit/
vno codēqꝫ tpe/is q̄ necduꝫ perfecte
credidat ſil' z credebāt/z incredulꝫ
erat. Adhuc ḡ aſcēdbat ad fidē quā
iā pcepāt: q̄a z iā ſe credere z adhuc
ex incredulitate turbari clama bat

Mozalium libro. xxxij. De tenta
tionibus. **Capitulum. xxvij.**

Mar. j.

Quamminatꝫ eſt Jeſus ſpū im
mundo. Cū antiqꝫ hoſtis ali
quē tentare incipit prius quali con
ſulēs blanda z illicita anio ſuggerit:
poſt ad delectationē pertrahit/ad ex
tremū per pſenſionē poſſidēs violen
ta peccādi pſuetudine pene inſolubi
liter conſtringit. Dinc eſt q̄ nōnulli
petā lōgo vſu pperrata in ſemetiſiſ
ipī repēdunt: hec ex iudicio ſugi
ūt ſed vitare ope nec decertātes poſ
ſūt. Sciēdū eſt etiā q̄ plerūqꝫ eis q̄s
cepit tūc grauiorēs culpās ingerit/
cū pñtis vite termino illos propinq̄
re cognoscit. z quos p̄ inſua praua
cepit ad finem deteriores reddit. vt
eius tentamēta quo citius ceſſatura
ſunt: valentius p̄clicant. **Q**z em̄ ſuis
penis coz ſatagit equare ſuppliciuꝫ
in eis ardentius aſi mortē nitit exag
gerare pctm̄. Plerūqꝫ iam coz male
ſubditū poſſidet/ ſed tñ illū diuina ḡ
tia repellit. z minime manus eijcit
quē ad ſe captiua voluntas introdu
xit. Cumqꝫ a corde erpellit/ acriorēs
inſigere ſtimulos inq̄tatū conatꝫ vt
eos tentationuꝫ fluctu mēs ab illo
ipugnata ſentiat/quos etiā poſſeſſa
neſcibat. **Q**d bene in euangelio exp̄
miſ: cū exire de homine ſpūs imun
dus domino iubente narratur. Naz
cum demoniacus puer fuiſſet obla
tus ſcriptum eſt. **C**ominatus eſt Je
ſus ſpū immūdo dicens. **S**urde et
mutꝫ ſpūs ego tñi p̄cipio exi ab eo/z

amplius ne introcas in eū. **E**t excla
mās/z multū diſcerpens eū/exiit ab
eo. **E**cce non eū diſcerperat cū tene
bat: exiēs diſcerpsit/ q̄a tūc nimirum
peiꝫ cogitationēs mentꝫ dilaniat/ euz
iaz egreſſui diuina virtute cōpulſus
appropinquat. **E**t quē mutus poſſe
derat: euz clamoribus deſerebat/ q̄a
plerūqꝫ eū poſſidet minora tentamē
ta irrogat: cū vero de corde pellitur/
acriori inſeſtatione p̄turbat. **H**oſtis
itaqꝫ coz hominis poſſidens ſemper
ex malicia ex poſterioribus creſcit/z
coz deſerens vehemētioribus cogi
tationum ſtimulis percutit. **T**anto
igitur quiſqꝫ debz inſua tentationis
fugere: q̄to ſinē eius intelligit citꝫ
ſolui nō poſſe. **S**uperabile nāqꝫ eſt
om̄e qd hoſtis inſua ſuggerit. ſed in
de ſeq̄tur qd vinci vit poſſit.

De conuerſis ad deum. **M**ozal
ium libro. x. **Capitulum. xxvj.**

Quod factus eſt ſicut mortuꝫ. **C**ar
nales hoies illos q̄ſi mortuos
deputant quos neqꝫ ſecum viuere
carnaliter p̄ſant. qui. ſ. ea nō habēt
q̄ ipſi vel habent vel ſolū: odo amāt
Qui enim ab huius mūdi appetitu
mortur/a terrenis proſecto mentis
bꝫ omnimō extinctus eſtimate. **Q**d
bene noſtri miraculum redemptōis
riſ ſignat/cum ab immūdo ſpiritu
hoiem liberat/de quo ſcriptum eſt.
Clamās z multū diſcerpēs exiit ab
eo: z factus eſt ſicut mortuus: ita vt
multi dicerent quia mortuus eſt. **J**e
ſus autem tenens manum eius cle
uauit eum/z ſurrexit. **C**elut mortuꝫ
quiꝫ pe oſtenditur qui a maligni ſpi
ritus poteſtate liberatur/ quia quiſe
quis iam tetra ſubigit: vitam in ſe
carnalis p̄uerſationis extinguit. **E**s

Nota.

Mar. ix.

Gregoriane exceptiones

mūdo mortu^o a parent: q̄a possessore
prano q̄ per imūda desideria se agi-
tabat caret. Quē mltimortuū dicūt/
quia q̄ spūaliter viuere nesciūt: eum
qui carnalia bona nō sequitur extin-
ctū funditus arbitran^r.

In pastoralī caplo. ij. De prelatīs
peccatō. Capitulū. xxxvi.
Qui scādalizauerit vnū d̄ pusil-
lis istis. Nemo ampli^o in ecclā nocet
q̄ qui puerse agens nomē v^l ordinē
sanctitatis habet. Delinquentē nāq;
hūc redarguere nullus p̄sumit: r̄ in-
exemplū culpa vebemēter extēditur
quādo p̄ reuerētia ordinis peccator
honorat. Indigni autē quiq; tanti
reatus pōdera fugerēt: si veritatē sen-
tentiam sollicita cordis aure p̄saret
que ait. Qui scādalizauerit vnū de
pusillis istis qui in me credūt/ expe-
dit ei vt suspēdatur mola asinaria in
collo eius: r̄ demergat in profundū
maris. Per molā quippe asinariam
secularis vite circuitus r̄ labor expri-
mitur: r̄ per profundū maris extre-
ma damnatio d̄signatur. Qui ergo
ad sanctitatis specie d̄duct^o vel ver-
bo ceteros destruit vel exēplo: meli^o
p̄fecto fuerat vt hūc ad mortē sub-
exteriori habitu terrena acta cōstrin-
gerent q̄ sacra officia in culpa ceter^o
imitabile demōstrarent. quia nimirū
si solus caderet vtcunq; hūc tolera-
bilior inferni pena cruciaret.

De eodem. Moralium libro. vi.
Capitulum. xxxvii.

Quid per molam asynaria/ nisi
terrena actio designatur: Que
dum colla mētis per stulta desideria
cōstringit/ hanc in laboris circuitum
mittit. Quid v^o per mare nisi p̄sens
sēculum figurat. Sunt itaq; nōnul-

li qui dum terrenas actōes deserūt/
r̄ ad cōtemplatiōis studiū hūmilitate
postposita vltra vires intelligētie
surgūt: non solū se in errore d̄ficiūt/
sed infirmos quosq; a gremio v̄nita-
tis diuidūt. Qui igitur vnū de mini-
mis scādalizat/ meli^o illi fuerat liga-
ta collo mola asynaria in: mare p̄nci:
quia nimirū puerse mētē expeditius
esse potuiss; vt occupata mūdo ter-
rena negocia ageret/ q̄ p̄ p̄tēplatiōis
studia ad multoz p̄nticem vacaret.
Sūt enim nōnulli iniqui spūs qui
dū plus exquirūt p̄templando q̄ ca-
piunt/ vsq; ad puerfa dogmata erūt
p̄nt. r̄ dū veritatis discipuli esse hū-
militate negligūt/ magistri eoz fiūt.

In pastoralī caplo. xli. r̄. xv. r̄ in
homelia. viij. sup̄ Ezechielē. De pace
r̄ sapia r̄ p̄dicatiōe. Cap. i. xxvii.

Habete sal in vobis/ r̄ habete pa-
cem int̄ vos. Sunt nōnulli qui ij. Cor.
a primoz pace resiliūt: dū eos vclut
bebētes stultosq; p̄tēnūt. Tū p̄ se
metipam veritas ammonet dicens.
Habete sal in vobis/ r̄ pacē habete
int̄ vos. Per sal quippe designant ver-
ba sapiētie. Sal quippe sine pace nō
virtutē est donū/ sed damnatiōis au-
gmentū. Quo em̄ quisq; meli^o sapit/
co deteri^o delinqt. Et idcirco in excu-
sabilē merēbit suppliciti: quia si vos
luisset prudēter potuit vitare pctm̄.
Quisquis igit̄ habere sal sapiētie stu-
det atq; laborat/ curet necesse ē qua-
tinus a pace p̄cor die nunq; recedat.
P̄tērea cū rector ad loquēdū se p̄-
parat/ sub q̄nto cautele studio loqua-
tur attēdat ne si iordinate ad loquē-
dum rapit erroris vulnere auditiū
corda feriant. r̄ cū forte sapiēs vide-

Matth.
xix.

Nota

Super euag. Marci fo. xxxi.

Rom. xij

ri desiderat unitatis copage in fine: ter abscondat. Dicit Paulus ait. Non plus sapere oportet sapere sed sapere ad sobrietate. Qui igitur sapienter loquitur magnopere metuat ne ei quod loquitur audientium unitas confundatur: implens quod dicitur. Habete sal in vobis: et pacem habete inter vos.

In homelia super Si quis venit ad me. De sumptibus celestis edificij. Capitulum.

mar. x. et Luc. xii

Magister bone quid facies vitam eternam possidebo: Dominus per alios evangelista dicit. Quis ex vobis volens turrim edificare non prius computat sumptus qui necessarij sunt: Ecce iuxta veritatem vocem. qui turrim edificat prius edificij sumptus parat. Si igitur fratres humilitas turrim construere cupimus prius nos ad aduersa huius seculi preparare debemus. Hoc cum inter terrenus et celestis edificij distat quod terrenum edificium et penas colligendo constructur: celestis vero edificij expensas dispergendo consummatur. Ad illud sumptus facimus si non habita colligamus. ad istud sumptus facimus si et habita relinquamus. Istos sumptus ille diues habere non potuit qui possessioes multas possidens magistrus requisivit dicens. Magister bone quid facies vitam eternam possidebo: Qui cum preceptum audisset omnia relinquenda tristis abscessit: et inde angustiat est in mente: unde forte latior fuit in possessione. Quia enim in hac vita amabat sumptus celsitudinis tendendo ad eternam patriam habere noluit sumptus humilitatis.

De Moralium libro. ii. Capitulum. xl.

Nemo bonus nisi vnus deus. Omnia que creata sunt bona sunt: attestate Moyses qui ait. Vidit deus cuncta que fecerat et erat valde bona. Sed hoc solum bonum principaliter bonum est per quod hec omnia bona sunt que bona principaliter existunt. de quo bono no veritas dicit. Nemo bonus nisi vnus deus.

De auaritia diuinito Moralium libro. iij. Et in pastoral. Cap. xij.

Rarum valde est vt qui aux possident ad regem tendant: dum per semetipsum veritas dicit. Difficile qui pecunias habent intrabunt in regnum celorum. Nam qui hinc multiplicatis diuitijs inbiant que alteri vite gaudia sperant: Quod tamen vt redemptor noster valde rarum et ex solo diuino miraculo conuenire posse monstraret. Hinc inquit apud homines impossibile est apud deum autem omnia possibilia sunt. Diuites igitur auari cum vel plura ambiunt vel obtinere cuncta que ambiunt possunt: audiant quod scriptum est. Quid potest homini si totum mundum lucretur anime suo sine detrimentum patiat: ac si apte veritas dicat. Quid potest homini si totum quod extra se est congregat: si hoc solum quod ipse est damnat.

Moralium libro. xxxv. De humilitate redemptoris. Cap. lxiij.

Facilius est camelum per foramen acus transire quam diuitem intrare in regnum celorum. Cameli nomine dicitur in sacro eloquio exprimitur. Quia enim ad onera suscipienda sponte se camelus humilitas non immerito redemptoris nostri gratia signat: qui in quo infirmitatis sine onera suscipere dignatus est a potestate sine celsitudine sponte descendit. Quia per euangelium dicit.

Mar. r.

Sen. j.

Matth. xix.

Matth. xvi.

Matth. xix.

Mar. r.

Gregoriane exceptiones

Jo. r.

Matth.
xix.

Potestatem habeo ponēdi animas
meas / et iterū sumēdi eam. Nemo tol-
lit eam a me / sed ego pono eam. Et
vnde iterum dicit. Facilius est camelum
per foramē acus trāsire / quā diuitem
intrare in regnū celoz. Quid enim
nomine diuit / nisi quēlibet elatum
quid appellatiōe cameli / nisi p̄riam
condescensionē signat. Camelus em̄
per foramē acus trāsit / cū isdem res-
demptor noster vsq; ad susceptionē
mortis p̄ angustias passionis intrā-
uit. Que passio velut acus exiit: quā
doloze corp⁹ pupugit. Facilius au-
tem camelus foramē acus / quā diues
celoz regnū ingredit. quia nisi ip̄e
p̄us infirmitatis nostre onera susci-
piēs: p̄ passionē suā formā nobis hu-
militatis ostenderet / nequē se ad hu-
militatez illius superbia nostra rigi-
ditas inclinaret.

*Moralium libro. xxiij. Et in home-
lia super hoc est p̄ceptum meum. et
cum audieritis. De martyriū gene-
ribus. Capitulum. xliij.*

Matth. xix.

Potestis bibere calicē quem ego
bibiturus sum? Filij Zebedei
Jacobi et Joannes in crueniēte ma-
tre / locuz celsitudinis et glorie a dño
querebāt: sed eiusdē glorie iter igno-
rabāt. Cōfessiōis quippe illius celsitu-
dinem a dextris sinistrisq; querebāt:
sed quāta ad hāc esset itineris angu-
stia minime videbāt. Ad viam ergo
per quā ad celsitudinē veniēt / a dño
tumētia illoz corda reuocant: et eoz
mor oculis imitādus calix passionis
obijcit: vt videlicet si ad sublimitatis
gaudia tēderent / p̄us viam humilita-
tis inueniēt. Dicit ergo eis Jesus.
Potestis bibere calicē quem ego bi-

bitor? suz. Ac si dicat eis. Jam vos
locus delectat celsitudinis / sed prius
via exerceat laborz. Per calicē per-
tingitur ad maiestatem. Si mens ves-
tra appetit quō demulcet / p̄us bibite
quō dolet. Sic sic p̄ amarū poculum
p̄fectionis peruenit ad gaudiū salu-
tis. Et quoniā duo sunt martyriū ge-
nera. Unum in occulto opere: aliud in
publico testat ip̄e dñs: qui cū requis-
set dicēs. Potestis bibere calicē quē
ego bibitor? sum: et illi dixissent / pos-
sumus: ilico subscur⁹ est dicēs. Ca-
licem quēdem meū biberis. Quid em̄
per calicē / nisi doloze passionis acci-
pimus. De quo alio loco dicit. Pater /
si fieri p̄t transeat a me calix iste. Ze-
bedei autē filij / id est Jacobo et Joan-
nes nō vterq; p̄ martyriū occubuit:
et tñ q̄ vterq; calicē biberet audiuit.
Joannes nāq; nequaquā p̄ martyriū
vitā finiuit / sed tamē martyr exiit:
quia passionē quā nō suscepit in cor-
pore / seruauit in mēte. Mori quippe
a p̄sequēte martyriū est in ap̄to ope.
Ferre vō cōtumelias / odientē dilige-
re / martyriū est in occulta cogitatio-
ne. Et nos igitur etias si nullo ferro
percutientū trucidemur / martyres
esse possumus / si patientiā veraciter
in animo custodiamus.

*Moralium libro. v. De mutabili-
tate creaturarū omniū. et de statu di-
uinitatis. Capitulum. xliij.*

Stans Jesus cecū illuminauit. Lu. xviij.
Sensūs creatura quā ex nibilo fas-
cta ē / et per semetip̄am ad nibilū tēns
dit: nō habet stare sed defluere. Ras-
tionalis vō creatura eo ip̄o quo ad
imaginē auctoris est p̄dita: ne ad ni-
bilūz transeat figit / irrationalis autē
nequaquā figit / sed donec visionis sue

Matth.
xix.

Nota

Super euāg. Marci. Fo. XXXII

ministerio spēm vniuersitatis implet: **Quid** ergo signat qđ dñs sedēdo assēdit ad pacem? **Nū** hierusalē dicit: nisi qđ simplices mētes dū p̄sēdēdo possidet: eas vsq; ad visionē pacis sua sacra sessione p̄ducit. **Saluator** itaq; noster asellum sedēs hierusalē tēdit: qđ vniuscūq; qđ fidelis animā regēs/ videlz iumentum suū ad pacis intime visionē p̄ducit. **S; r** sancte ecclie vniuersalitē p̄sēdit: eamq; in supne pacis desiderium accēdit. **M**ulti autē vestimenta sua in via sternūt: qđ corpora sua per abstinentiā edomāt/ vt ei iter ad mentē parent/ vel crepla bona sequētibz p̄beant. **Alj** rō frondes vltimos de arboribz cedūt r sternunt in via: quia in doctrina veritatē verba sentētiasq; patrū ex eoz eloquijs excerpūt: r bec in via dei ad auditoris animū venientis humili p̄dicatione submittūt. **Nō** indigni quoq; r nos modo facim⁹. **Nam** cū patrū sententias in sermone exhortationis assumimus/ frondes de arboribz cedimus: r bas in via om̄ipotētis dñi sternimus. **Sed** qui p̄bant r qui seq̄bantur clamabāt/ osanna. **Precessit** qđ p̄ iudaicus popul⁹/ secur⁹ est gentilis. qđ om̄s electi siue qđ in iudea esse potuerūt: siue qui nūc in ecclesia existunt: in mediatorē dei r boiū crediderūt r credunt. **Qui** p̄eunt r qui sequunt/ osanna clamāt. **Osanna** autem latina lingua salua nos dicit. ab ip̄o enim salutē priores quesierunt/ sequētes querūt: r benedictū qui venit in nomine dñi confitent: quoniā vna spes/ vna fides est p̄cedentiū et sequentiū populoz. **Nā** sicut illi spectata passione r resurrectione et planas rī sūt/ ita nos p̄terita passiōe illa p̄ manēte i seclā resurrectione saluatiur.

Mat. xxi
Mar. xi

De fide iudeoz r gētū. **M**oralitū libro. xxxv. et in **E**zechielis homelia quinta scđe partis. **Cap. xlv.**

Mat. ix. **Luc. xix.** **I**n amore auctoris r redēptoris nostri fideles aie ex iudaico populo r ex gentilitate cōuenerunt. vñ r idem redēptor noster cū asellū sedens hierusalē tēderet/ sicut euāgelista testat: multi vestimēta sua strauerūt in via: alj autē frondes cedebāt d arboribz r sternerbāt in via. **Et** qui p̄bant/ r qui sequebātur clamabāt dicētes. **Osanna** b̄ndictus qđ venit in nomine dñi. **Asinoz** vel asinaz noie altqñ māsfuctudo simpliciū designat/ r hierusalē visio pacis dicit.

Gregoriane exceptiones.

Quē em̄ pores nostri ex iudicio po-
pulo crediderūt ⁊ amauerūt v̄tūz
hoicm: nos ⁊ venisse credimus ⁊ a-
mam⁹/eiusq; desiderio accēdimur/
vt eū facie ad faciem ⁊templemur.

De pastorib; ⁊ subdit; In home-
lia sup̄ Designavit dñs. Cap. xlvj.

Abi. s.

Cathedras vendentiū colūbas
dñs euertit. **V**obis sacerdoti-
bus lugēs loquor: q̄a nonnullos ve-
strū cū p̄m̄is ordinatiōes facere co-
gnouimus: spirituale grām v̄dere/
⁊ de alienis inq̄tariibus cum pecca-
ti dāno temporalia lucra cumulare.

Cur ḡad memoriā vestrā nō redit/
qđ vor dñica precipiens dicit **G**ra-

Matt. x.

tis accepistis: gratis date: **C**ur non
ante mentis oculos reuocatis/ q̄ tē-
plum redēptor ingressus cathedras
v̄dentiū colūbas euertit: ⁊ nūmula-
riorū effudit es. **Q**ui nāq; sūt in tem-
plo dei hodie qui colūbas v̄dūt: n̄
si q̄ in ecclia precium de impositione
manus accipiūt. per quā impositio
nē spūssāctus celit⁹ datur: **C**olūba
igit v̄dit. quia manus impositio p̄
quā spūssāctus accipitur ad p̄cium
prebetur. **S**ed redemptor noster ca-
thedras vendentiū colūbas euertit:
quia talium negociatorum sacerdo-
dotiū destruit. **H**inc est qđ sacri ca-
nones symoniacam heres; damnāt:
⁊ eos sacerdotio priuari precipiunt/
qui de largiendis ordimb; precū
q̄runt. **C**athedra ergo vendentium
colūbas euertit/ quando hi qui sp̄i-
tualem grām vendūt vel ante huma-
nos/ vel ante dei oculos sacerdotio p̄-
uant. **E**t quidez multa sunt alia pre-
positoꝝ mala que humanos modo
oculos latent/ ⁊ plerūq; se pastores
sanctos hoib; exhibēt/ atq; in occul-

tis suis v̄deri turpes añ tr̄nti ar̄bē
tri oculos non erubescunt. **E**cce mō
negari hoib; p̄t qđ latent agit: ille
certe iudex v̄turus est. cui tacendo
qđ quis se nō p̄t celare/ quē negādo
nō p̄t fallere. **V**eniet veniet p̄fecto
dies ille nec lōge est in quo pastor pa-
storū appareat/ ⁊ vnus cuiusq; facta
in publicū deducat. **E**t qui mō sub-
ditoꝝ culpas per prepositos v̄lisci-
tur/ tunc p̄posito: n̄ mala per semet-
ipsū seuenis dānat: **U**ñ ⁊ ingressus
templū per se quasi flagellus de: sunt
cultis fecit: ⁊ de domo dei prauos ne-
gociatores eijcēs cathedras vendē-
tiū colūbas euertit. q̄a subditoꝝ qđ
dē culpas per pastores p̄cutit: ⁊ pas-
storū vitia p̄ semetips; ferit q̄uis etiā
subditoꝝ vitia q̄ a magistris modo
v̄l dissimulant iudicari vel nequeūt
ei⁹ p̄culdubio iudicio referuāt. **I**git
dū salua fide res agit virtut; est me-
ritū si a discipulis q̄cquid prioris est
modo tolerat. **D**ebet tamē humilitē
suggeri si fortasse valeat qđ displicet
emēdari. **S**ed curādū summopere
est ne in sup̄biam trāseat iustitie inor-
dinata defēsio: ne dū rectitudo icau-
te diligitur ipsa magistra rectitudi-
nis humilitas amittat/ ne eū sibi p̄-
esse quisq; despiciat quē fortasse con-
tigit vt in aliqua actiōe reprehēdat
Contra hunc tumorē sup̄bre subdi-
toꝝ mens ad custodias humilitatis
edomatur si infirmitas p̄pria inces-
santer attendit. **N**am vires nostras
veraciter examinare negligimus/ et
q̄a de nobis fortiora credimus/ idcir-
co eos qđ nobis plati sunt districte iu-
dicam⁹. **S**ingula hec mala sūt que
sepe a subditis in prelatiis sepe a plas-
tis in subditis cōmittunt; q̄a ⁊ oēs

Super euāg. Marci. XXXIII

Subditos hi q̄ p̄sunt min^o q̄ ipsi sunt sapiētes arbitrant. et rursus qui subiecti sunt rectorū suoz actiones nudi cant. et si ipos regimē tenere p̄tingeret se posse agere meli^o putāt. Unde plerūq̄ sit vt et rectores min^o prudēter ea q̄ sunt agēda videāt: qz eorum oculos ipa nebula elatiōis obsecurat: et nō nunq̄ is qui subiect^o est hoc cū platus fuerit faciat quod dudū fieri subiect^o arguebat. et p̄ eo qd̄ illa que iudicauerat p̄perat / saltem quia iudicauit erubescat. Igitur sicut prelati curandū est ne eoz corda estimatiōe singlaris sapiētie locus supior extollat: ita subiectis p̄uidendū est ne sibi rectorū facta displiceāt. Et quoniam rectorēs habēt iudicē suū. magna cautela subditorū est non temere iudicare vitā regentiū. Neq̄ em̄ sicut supra dixi frustra per semetip̄s dñs es nūmulariorū: sicut / et cathedras videntū colūbas cuertit: significans quia per magistros q̄dem vitam iudicat plebiū: sed per semetip̄s facta examinat magistrorū.

De afflictione electoz sub tpe antiebuli. **Matth. 24. 29.** **Ca. xlvij.**
Quo tunc tribulatio magna q̄ alio nō fuit ab initio mūdi. Antiquus hostis in fine seculi vas proppium illū perditū hominē anti xpm̄ scilicet ingrediet: et suis viribz tradit^o pauco q̄des in tēpore: sed in multa p̄ nos vrate larabit. Quē q̄uis scuitia et crudelitate dilater: superna tñ misericordia dierū breuitate angustat. Hinc enim p̄ semetip̄am vitas dicit **Ubi. 3.** **E**rit tribulatio magna q̄tis non fuit ab initio mundi vsq̄ modo neq̄ fiet. Hinc rursus sit. **I**sti breuitati suis sene dies illi nō fieret salua ois caro.

Quia em̄ et supbos nos et infirmos dñs p̄spicit dies q̄s singulariter malos intulit misericorditer breuiatos dicit / p̄fecto vt et supbiam terreat de tēpore adueritate / et infirmitatē re foueat de breuitate. Sed p̄siderādū valde est in quo tūc atrocior: q̄ nūc se crexit antiqu^o hostis surgat. Que enim penarū genera nouim^o que nō iam vires martyz exercuisse gaudemus. Alios nāq̄ iprouiso ictu immerito iugulo gladi^o strauit: alios crucis pantulū affixit: in q̄ mors et puocata repellit / et repulsa puocatur: alios hirsutis scua dētibz attriuit. alios armato ferro insultās vngula sparsit. alios beluina rabies morsitū detrun cādo cōmunit. alios ab inimis viscerū p̄ cutē pressa via vberū rupit. alios effossa terra viuētes operuit. alios altūz dimersos in mare p̄cipitiū fregit: alios in se piectos aq̄ replēdo absorbit. alios edax flāma p̄supsit. Cū igit̄ antiqu^o hostis in fine mūdi p̄ anti xpm̄ neq̄us insurrexit: qd̄ e qd̄ his tormētis tūc atrocius crescat nisi h̄ qd̄ in euāgelio p̄ semetip̄m veritas d̄t. **S**urgēt pseudo xpi et pseu^o **Matth. 24. 24.** **do p̄phete: et dabūt signa magna et p̄digia: ita vt in errore inducant si fieri pōt etiā electi. Nunc em̄ fideles nostrimira faciūt cū aduersa patiunt: tūc autē huius hostis scellates etiā cum peruersa inferunt mira facturi sūt. Pensē^o ergo que erit humane mētis illa tentatio: quādo pius martyr et co: p̄ tormētis subijct: et tamē ante eius oculos miracula tortor facit. Cū^o tūc vir^o nō ab ip̄o cogitatio num fundo quatit^o quando is q̄ flagris cruciat / signis chorulscat. Nimirum enim hostis ille antiqu^o et altus**

Gregoriane exceptiones

tunc erit veneratione pdigūz durus
crudelitate tormētī. qui nō sola tūc
potestate erigetur / sed etiam signozū
ostensione fulcief.

De predicatoribz antichristi. No
raliū libro. ruij. z. xxiiij. z in Ezechi.
homelia. ix.

Capitulū. xlvij.

Quoniam electi cōspicerent signa et
miracula que facient ministri z
pdicatores antichristi / quoddam du
bietatis impetū in corde patiētur: z
ex eorum pdigūz mendacibz caligo
trepidatiōis ad momentū in eorum
corda generabit / vnde veritatis ore
per euangeliū dicit. **S**urgent pscu
do christi z pseudo. pphete: z dabunt
signa magna z pdigia: ita vt in erro
rem inducātur si fieri potest etiā elec
ti. **Q**uod videlicet dicit non qz electi
casuri sunt / sed magnis terroribz tres
pidaturi: quoniam tanta tūc cōtra ius
tos iniquitate effrenabunt / vt etiaz
electoz corda non paruo terrore ses
riantur. **Q**ua in re valde querēdum
est / qmōdo aut bi qui sunt electi pos
sunt in errore induci. aut cur si fieri
potest quasi ex dubietate subdit / euz
quid sciendū sit dñs omnia psciens p
stolatur. **A**nū em̄ ex duobz est. quia
si electi sunt fieri nō potest: si autē fi
eri potest electi nō sunt. **S**ed qz elec
toz corda z trepida cogitatiōe con
cutient / z tamē corū cōstātia nō mo
qz cōplexus est dicēs: ita vt in erro
rem inducant si fieri potest etiā elec
ti. **Q**uasi enim tam errare est in cog
itatiōe titubare. **S**ed prius si fie
ri potest subiungit: quia pculdubio
fieri nō potest vt in errore electi pla
ne capiant. **I**sta ergo dñici fmonis
dubitatio z electoz cordū designas

tio tētatiōis fuit. quia qui electi sūt ad
persistendū per signa pdicatorū anti
christi / tentabunt ad cadendū. **P**er
hoc ergo quod dicit / si fieri potest: h
expunit qd electi in cor: de tentabun
tur. **N**utant em̄ sed nō cadūt. **D**icit
ergo / si fieri potest: qz trepidabūt: et
tamē dicunt electi quia nō cadunt.
Dubitatio ergo fmonis a dño in ele
ctis expunit trepidatiōem mētis. qz
electos nominat: qz cernit quod in si
de z bono opere persistūt.

De perfidia iudeozū. **M**oralium
libro. ruij.

Capitulū. xliij.

Actus sydonc. **C**um iudeozū
plebs miracula nostri redēptoz / cer
neret / hunc ex signis honorabat dis
cens. hic est christus. **E**ū vero huma
nitatis eius infirma cōspiceret / eum
creatorē credere dedignabat dicēs /
nō: sed seducit turbas. **S**ed qd mir
cum ppeti ista a plebūz: cū ipi quoqz
qui legis doctores esse videbant qui
eū verbis ppheticis incarnādū esse
phibebāt / z incarnatū viderūt: ab eo
tū suadēte pfidia diuisi / z a fide veri
tatis auersi sunt. **S**cribe itaqz et les
gis doctores qz crudire plos ad vi
tam psueuerāt dū incarnatū deū cō
spicerent cōsilijs suis mltos ab eius
fide diuiserūt: qzuis prius ad credēs
dum incarnatiōis eius mysteriū per
prophetaz verba mltos docuisse vi
derentur. **Q**uos etiā non solum ad
nō credendū / sed vsqz ad persequens
dum quoqz dñm turba populoz eff
secuta: z vsqz ad passiōem illius scuis
ne facibz accessa. **I**n qua videlicet pas
siōne discipuloz corda turbata sunt: z
cum ad crucis aram ventum esset: z
cosqz grauius ex pscutiōe iudeozū

Matth:
xviij

mar. xviij

mar. xviij

Joā. viij

Super euāg. Marci XXXIII

timor inuassisset singuli fugerūt. mulieres vero que ad pparāda subfūdita corporis exterioribz dño ministerijs seruiant adbeferūt. Stetit quidem aliquamdiu Petrus / sed tamē post territus negauit. Stetit etiam Iohannes / cū ipso crucis tēpore dictum est: ecce mater tua. S; p̄seuerare minime potuit: quia de ipō quoq; scrip̄tū est q̄ adolescēs q̄dam sequebat̄ illuz amictus syndonē super nudo / tenuerūt eum. At ille reiecta syndone nud⁹ p̄fugit ab eis. Qui r̄ h̄ post vt verba sui redēptoris audiret / ad oram crucis rediit: p̄us tamē territ⁹ fugit. Mulieres autē nō solū nō t̄muisse neḡ fugisse / sed etiaz vsq; ad sepulchrū memorant̄ stēnisse.

De abstinentia hypocritar. *De* raliū libro. viij. *Capitulum. l.*

Inuenerūt hoīem cyrenē. Pleb̄ r̄q; se hypocrite mira abstinentia affligūt / omne robur corporis atterunt: r̄ quasi carnis vitā funditus in carne viuētes cōtingūt. Sicq; p̄ abstinentiam morti appropriant / vt pene quotidie monītes viuāt. S; ad hec būanos oculos querūt: ammirationis gloriā exoptūt / attestant veritate que ait. *Exterminant facies suas vt appareāt ieiunantes.* Nam ora pallescūt / corpus debilitate quatitur / petrus interruptibz suspirijs virgetur. Sed inter hec ab ore primorūz ammirationis sermo querit̄: n̄bulq; tanto labore aliud nisi estimatio humana cogitat̄. Quos n̄m̄ Simō benedice significat qui dñice passionis tēpore in angaria crucē dñi portat: de quo scriptū est. *Inuenit̄ hominē cyrenēz venientē obuiam sibi n̄mie Simonē: hūc angariauerūt*

vt tolleret crucē Jesu. Quod em̄ per angariā agim⁹ / nō h̄ ex studio amoris opamur. *Crucem ergo dñi iesu in angariā portare / est afflictionē abstinentie pro alia q̄ necesse est intētiōe tolerare.* An nō Jesu crucē in angariam portat q̄ quasi ad p̄ceptum dñi carnē domat / sed tñ spūalem patriā nō amat. *Uā r̄ Simon idem crucē portat / sed nequaq; mouit: qz omnis hypocrita corpus quidē per abstinentiam afficit: s; tñ per amorem glorie mūdo peius viuit: quoniā r̄ sepe per sanctitatis imaginē locus regiminis indignus assequit̄: qui nisi i se aliqd virtutis ostēderet / nulluz p̄cipere bonorem mereret. Sed transit quod delectabiliter obtinet / r̄ penaliter qd sequit̄ manet. Sāctitat̄ fiducia nūc in ore hominūz ponit̄: sed cū intern⁹ iudex secreta cordis examinat / exterius v̄tētes non querunt.*

De passione dñi. In homelia sc̄da sc̄de partis sup̄ *Ezech. Cap. li.*

Quod dñs in golgota locū *mar. xv.*
Erat autē hora tertia r̄ crucifixi xerunt cū. *Dñs q̄ dñs incarnatus verbis docuit / p̄us factis ostēdit: sic ut scriptū est. Que cepit Iesus facere / r̄ docere. Quia em̄ vocare nos ad celestē patriā venit. n̄m̄ nos bona trāsitoria desp̄icere / r̄ mala tēporalia nō timere docuit. Uā r̄ opprobria desp̄xit / iniurias p̄tulit / mortē nō timuit / crucis patibulū non refugit. r̄ cū hunc voluissent rape r̄ regē p̄stitueret / statim fugit. Quid aliū nobis his exēplis inuēns nisi vt debem⁹ hūc mūdi r̄ aduersa nō metuerē r̄ p̄spera vitare: qz plus plerūq; eius bona occupant animū q̄ mala perturbent. Ante passionē x̄o suā cōturbat*

Gregoriane exceptiones.

multas audiuit / nec tñ contumelias reddidit: traditorē suū diu tacit⁹ percussit: et q̄ salutari dare osculū nō recusauit. suscepit mortē crucis / ne mori timerem⁹. ostēdit die tertia resurrexerunt / vt nos resurgere posse crederem⁹. Post passionē quoq̄ suā de his qui se crucifixerant ad fidei gratiā vocauit: bonum p̄ iniquitate reddidit nos exēplo suo dō oīb⁹ instruxit.

Mozalium. libro. xij.

Ad excedentē igitur omnia redemptoris nostri vitā mētis oculos tendam⁹ vt in vita et in eius p̄ceptis agnoscam⁹ quid in vita nostra minus habeam⁹ / et ad vitē eius exēpla nram

1. Pet. ij. vitā dirigamus. **Vinc** namq̄ scriptus est. **Christus** passus est p̄ nobis / vobis relinquēs exēplū vt sequamini vestigia ei⁹ qui peccatū nō fecit / nec inuenit⁹ dolus in ore eius. **Qui** cum malediceret non maledicebat: cū pateretur nō cōminabat. **Vinc** p̄ **Paulum** dicit. **Per** patientiā curram⁹ ad p̄positum nobis certamē: aspiciētes in auctore fidei et summatozem **Jesus**: qui p̄posito sibi gaudio / sustinuit crucē / p̄fusione contenta. **Ad** h̄ itaq̄ dñs apparuit in carne / vt humanā vitā ammonēdo excitaret / exēpla p̄bendo accenderet / moriēdo redimeret / resurgēdo repararet.

Deb. xij. **In** homelia sup **Maria** magdalene. **De** resurrexiōe. **Capitulum. lxx.**

In homelia sup **Maria** magdalene. **De** resurrexiōe. **Capitulum. lxx.**

mar. xvi. **M**aria magdalene / et maria Jacobi et salome vna sabbatorum veniūt ad monumentū: et viderūt iuuenē sedentē in dextris cooptum stola candida: q̄ dicit illis. **Jesus** quiritis nazarenū crucifixum: surrexit: nō est hic. **Duc** erant tunc: quāz vnā nouis

mus / alterā nesciebam⁹. **Vna** quippe mortalis est / altera immortalis. vna corruptiois / altera incorruptionis. vna mortis / altera resurrectionis. **Et** venit mediator dei et hominū homo christ⁹ iesus: suscepit vnā / et ostendit alterā. vnā p̄tulit moriēdo / ostēdit alterā resurgēdo. **Si** igit nobis mortalem vitā scientiā resurrectionē p̄mitteret carnis: et tñ banc visibiliter nō exhiberet: quis eius p̄missionib⁹ crederet? **Fact⁹** itaq̄ homo apparuit in carne / mori dignat⁹ est ex voluntate / resurrexit ex potestate: et ostēdit exēplo quod nobis p̄misit in p̄mio.

Ecce tñ redit ad memoriā q̄ crucifixo dei filio iudei insultantes dicebāt. **Si** rex israelis descēde de cruce et credimus ei. **Qui** si tñc de cruce descēderet: nimirū insultantib⁹ cedēs virtutē nobis sue patientiē nō demonstraret. **Sed** expectauit paululū / tolerauit op̄probria / irrisiōes sustinuit seruauit patientiā / distulit ammirationē. **Et** qui de cruce descēdere noluit / de sepulchro surrexit. **Plus** igitur fuit d̄ sepulchro surgere q̄ d̄ cruce descēdere. plus fuit mortē resurgendo destruere / q̄ vitā descēdendo seruare. **Sed** cū iudei hunc ad insultationes suas de cruce descēdere minime cernerēt cū moriēte viderent: eū se vicisse crediderūt: nomē illi⁹ se quasi extinguisse gauisi sunt.

Item vnde supra. **In** homelia super **Maria** magdalene. et **Mozalium** libro. vij. **Lapitulū. lxx.**

Redicate euangeliū omni creature. **De** dñi morte nomē eius per vniuersū mundū creuit: q̄ post resurrectionē suam ad predicandū euangeliū suū per omnē terrā discis

Matt. xij.

mar. xvi.

Super euāg. Marci. XXXV

pulos suos misit dicens. Eunt in
mūdū vniuersū / p̄dicare euāgelium
omni creature. Omnis creature no-
mine homo signatur: q̄ in ip̄o vna
spēs et magna communio vniuersę
creature ostēdit. Omne nāq; quod ē
aut est et non viuit / aut est et viuit sed
nequaquā sentit / aut est et viuit et sentit
s; nō intelligit nec discernit. aut est et
viuit sentit et intelligit et discernit.
Sūt nāq; lapides / nec tamē viuunt
Sūt arbuta / viuūt quidē nec tamē
sentiūt. Verbarū nāq; et arborū vita
viriditas vocat: sicut p̄ paulū de se
mimibus dicit. insipiens tu q̄d semi-
nas nō viuisficatur nisi prius moriat̄
Sūt bruta animalia: viuūt et sentiūt
nec tamē intelligūt. Sunt angeli vi-
uūt et sentiunt: et intelligendo discer-
nūt. Homo itaq; quia habet cōmune
esse cū lapidib; viuere cū arborib;
sēire cū animalibus / discernere cū
angelis: recte nomine omnis creature
ex̄p̄mit̄ in quo iuxta aliquid omnis
creatura tenet. Unde cū veritas dis-
sepulcis euāgelii omni creature p̄dis-
care p̄cepit: omnē creaturaz solū ho-
mine intelligi voluit: cui cōmune ali-
qd cū omib; creauit. Sic itaq; post
resurrectionē postq; discipulos su-
os ad p̄dicandū euāgelium misit.
Illi autē p̄fecti p̄dicauerunt vbiq;
dño cooperante et sermonē p̄firman-
te sequētib; signis. et postq; in om-
nē terram exiit son⁹ cor: et in fines
orbis terre vba eorum: de morte dñi
nomē eius p̄ mūdum creuit: et qua-
bunc infidelis turba extirpasse se cre-
didit. Et que gaudebat occisū: dolet
mortuū q̄a hunc ad suam gloriā co-
gnoscit peruenisse per penā. Et igit̄
fratres charissimi nostri redeptis

membra sum⁹: p̄sumam⁹ in nobis
resurrectionem futurā quā in capite
nostro cōstat esse factam. Resurrecti-
onis eius gl̄iam tota mente diliga-
mus / et pro ei⁹ amore moriamur. In
resurrectione auctoris nostri mini-
stros eius angelos conciuēs n̄ros a-
gnouim⁹. Ad horū ergo ciuim illā
frequentem sollēnitatē festinemus /
his cū necdū visione possumus desi-
derio et mente iungamur. Adiuuet
omnipotens deus ad vitaz desiderii
nostrū qui pro nobis in morte dedit
unicū filium suum eundem Iesum
xpm dñm nostrū / qui cū eo viuit et
regnat in vnitāte spiritus sancti. Per
omnia secula seculorū. Amen.

**Explicit exceptiones de euang-
gelio fm Marcum.**

**Incipiūt Excep-
tiones ex opusculis beati Gregorij
pape. De euangelio fm Lucam.**

De Laude iustorum. Cap. j.

Fuit in die Luce. f.

Herodis regis
iudee sacerdos q̄
daz nomine zachar-
rias de vice abia et
vxo: illi de filiis
aaron et nomē ei⁹
Elyzabeth. Erāt
autem iusti ambo ante deū / inceden-
tes in omni mādatis et iustificatio-
nibus dñi sine querela.

Moralium Libro. xxxv.

**Corā dño sepe multorū vita dis-
plicet / q̄ etiā foris hoib; placet. Lau-**

mar. xvj.

ps. xvij.

Gregoriane exceptiones

ne ergo nimis in laude iustorum pius
gū zacharie et Elizabeth ab euange
lista dictus est. Erant iusti ambo an
decum. Nō em̄ secuta laus est iustos
an̄ hoīes apparere. Sepe enim bñia
na snia velut in deo magnū quēpiā
approbat sed hūc op̄s deus q̄ quali
ex se appbat ignorat. Dinc ei est q̄
psalmista vigilāter exorat dicens. **Di**
rige in p̄spectu tuo viam meā. nimitz
q̄a plerūq; in p̄spectu hoīm recta via
credit / etiā q̄a veritas itinere deprā
uatur.

Ps. v.

In homelia sup̄ euangeliū **Mise**
rū iudei. De Joanne baptista. ca. ij.

bi. 6.

Angelus gabriel de Joannis p̄
missione ad zachariam dicit.

Elizabeth vxor tua pariet tibi filius
et vocabis nomē eius **Joannes** ipse
precedet an̄ dñm in spū et virtute **He**
lye. Joannes idcirco in spū et virtute
belye venturus ē. q̄a sicut **Helyas**
scdm̄ dñi aduentū p̄ueniet. ita **Joan**
nes p̄uenit p̄mum. In de est qd̄ alio
loco dñs a discipulis inquisitus de

mat. xvij.

aduentu **Helye** respondit. **Helyas**
igm̄ venit et nō cognouerunt eū / s; se
cerūt i eo q̄cūq; voluerūt. Et si vul
tis scire **Joannes** ipse est **belyas**. Re
q̄situs aut̄ **Joānes** a sacerdotibus et
leuitis si esset **belyas** dixit. Nō sum **be**
lyas. Quid est hoc qd̄ q̄a veritas affir
mat: hoc p̄beta veritatis negat. S; si
subtiliter veritas ip̄a requirat: h̄
qd̄ inter se p̄trariū sonuit quomodo
non sit p̄trariū inuenitur **Joannes**
q̄ppe in spū **belyas** erat in p̄sona **be**
lyas non erat. Sicut em̄ ille p̄curfor
ventur⁹ est iudicis / ita iste p̄curfor
factus est redemptoris. Quod ergo
dñs fatet̄ d̄ spū h̄ ioānes d̄negat̄ d̄ p̄
sona. q̄a et iustū sic erat vt discipulis

dñs spūalem de ioāne sententiāz dice
ret / et ioānes isd̄ turbis carnalib; nō
de suo spū: sed d̄ corpore respōderet.
Cōtrariū ergo veritati videt̄ esse qd̄
ioannes sonuit. Sed tamen a verita
tis tramite non recessit.

In homelia sup̄ **Accesserūt ad ies**
um. De vocabulis angeloz. Ca. iij.

Missus est angelus gabriel. **Luc. ij.**

Missus est angelus gabriel. **Luc. ij.**
Missus est angelus spūs tunc solum
angeli vocant̄ cū p̄ eos aliqua nūciā
tur. greca aut̄ lingua angeli nūciū ar
changelī vero sūmī nūciū vocant̄. **Hi**
em̄ q̄ minima nūciant angeli / q̄ vero
sūma anūnciant archangeli vocant̄
Dinc est qd̄ ad mariā virginē non q̄li
bet angelus / sed gabriel archangel⁹
mittit. Ad hoc q̄ppe ministeriū sū
mū angelū dignū venire fuerat: qui
summū omnīū nūciabat. Gabriel at̄
fortitudo dei dicit. Ad mariāz ergo
gabriel mittit / qui dei fortitudo nos
minatur. Illū quippe veniebat nun
ciare qui ad debellandas aerias pos
testates humilis dignatus est appar
rere. de quo per psalmistam dicitur.

Luc. ij.

Tollite portas principes vsas et ele

uamini porte etnales et introibit rex
glorie / quis ē iste rex glorie? Dñs for
tis et potens / dñs potens in plio. Et
rursum dñs virtutum ipse est rex glo
rie. Per dei ergo fortitudinē nūciā
sdus erat qui virtutum dñs et potēs
in p̄lio ad debellandas aerias pos
testates veniebat.

ps. xxij.

Moralium libro. xvij. et xxij. de
Incarnacione x̄bi. Capitulum. iij.

Utrius altissimi obūbrabit tibi **Luc. ij.**

Utrius altissimi obūbrabit tibi **Luc. ij.**
obūbratio in sacro eloquio
aliquādo incarnatio dñi ponitur vt
mentis refrigeriū a feruore carna
lū cogitationū / qd̄ fura virtate by

Super euāgē. Luce. XXXVI

scōie sermo testat angelic⁹ q̄ ad ma-
riā dicit. Spū sanct⁹ supueniet in te
z virt⁹ altissimi obūbrabit tibi. Per
obūbratiōis vocabulū incarnādi dei
vtraq; natura signat. Umbra em̄ a
lumine z corpore format. Dñs autē p
diuinitatē lumē est/ q̄ mediātē ania
in virginis vtero fieri dignat⁹ est p
hūanitatē corpus. Quis ḡ lumē cor-
porandū in eius vtero erat incorpo-
randū ei que incorporeū cōcepit ad
corpus dicit. Virtus altissimi obum-
brabit tibi. id est corp⁹ in te hūanita-
tis recipiet incorporeū lumē diuini-
tat⁹/ ex q̄ videlicet obūbratiōe omne
in te refrigeris accipies mentis.

Doctus libro. xviij. De vtraq;
natura in xpo. Capitulum. v.

Nullus scōz q̄buslibet virtutis
obus plenus existat sequari pōt
ei de q̄ beate marie ab angelo dictū
est. Quod nascet ex te sc̄m vocabit
filij dei. Nos q̄ppe z si sc̄i efficiamur
ñ tñ nascimur q̄ ipa nature corrup-
tibilis cōditōe stringimur vt cum
p̄beta dicam⁹. Ecce em̄ iniquitatib;
cept⁹ sum/ z in delictis peperit me
mat̄ mea. Ille autē veraciter solus s̄s
cius natus est q̄ vt ipam conditionem
nature corruptibilis vinceret ex cō-
mixture carnalis copule cōceptus
nō est. Huic se quidaz hereticus
equare voluit cū dixit. Non in uideo
xpo facto deo: si volo z ipē possū fie-
ri. Qui dñm nostrū iesum xpm non
p̄ mysteriū cōceptionis sed p̄ p̄fectū
gratie deū putant/ peruersa allega-
tiōe astruēs eū purū hominē natū/
sed vt deus esset p̄ meritum p̄fecisse
atq; ob hoc estimās z se z quoslibet
alios ei posse coeḡri q̄ filij dei p̄ grāz
fuit. nō intelligēs nec attendens q̄a

nemo pōt ei coeḡri. Aliud est em̄ na-
tos hoies/ grām adoptionis p̄cipere
aliud vnū singulariter p̄ diuinitatis
potentiā deū ex ipō cōceptu p̄disse.
Nec equari pōt glie vni geniti habite
p̄ naturā alioz accepta p̄ grāz. Ne-
diator q̄ppe dei z hoim hō xps Je-
sus nō sicut iste hereticus desipit/ al-
ter in hūanitate alter in deitate est/ n̄
purus homo cōcept⁹ z edit⁹ post per-
meritū vt de⁹ ess; accepit/ s; nūciātē
angelo z adueniētē spū mor x̄bū in
vtero: mor intra vterū x̄bum caro/ z
manētē incōmutabili essentia q̄ ei ē
cū p̄re z cū spū sc̄o coeterna assūpsit
intra x̄gina viscera vbi z ipassibil⁹
pati: z immortalis mori: z em̄ an̄ sc̄la
tēporalis posset esse in fine sc̄loz: vt
p̄ ineffabile sacramētū cōceptu sc̄tā/ z
p̄tū inuolabili sc̄dm veritatē vtriusq;
nature eadē x̄go z ācilla dñi esset
z mat̄. Sic q̄ppe ei ab elizabeth dicitur.
Quā h̄ mibi vt veniat mater dñi
mei ad me: Et ipa x̄go cōcipēs dicit.
Ecce ancilla dñi fiat mibi secundūz
verbū tuū. Et x̄p̄us ipse est aliud ex
p̄re aliud ex x̄gine nō tñ alius ex p̄re
alius ex x̄gine/ sed ipē est eternus ex
patre/ ipē tēporalis ex matre/ ipē qui
fecit ipē qui factus est/ ipē speciosus
forma p̄re filij hoim per diuinitatē
z ipse de quo dictū est. Audimus eū
z nō erat aspectus/ z non est species
ei neq; decor p̄ humanitatez. ipse an̄
secula d̄ patre sine matre. ipse in fine
seculoz de matre sine patre. ipse tem-
plum. ipse conditor tēpli: ipse auctor
operis. ipē opus auctoris. Manēs
itaq; vnus ex vtraq; z in vtraq; na-
tura nec naturaz est copulatione cō-
fusus/ nec naturarum distinctione
geminatus.

Lu. j.

ps. lxxij.

Isa. liij.

Gregoriane exceptiones

In Ecclesiis homelia prima. De prophetia. **Capitulum. vi.**

Luc. j.

Beata que credidisti. Aliqñ ex pterito et ex pñenti atq; ex futuro pariter animus tangit pphetantis: sicut Helizabet Mariã ad se venire cõspiciens quia verbũ incarnatus gestaret in utero cognouit: eãq; iã dñi sui matrẽ vocauit dicẽs. unde hoc mihi vt veniat mar' dñi mei ad me. De cuius cõceptione per angelũ quoz ad Ioseph dicit. Quod enim in ea natus est/ de spiritu sancto est.

Luc. j.

Matth. j.

Que videlicet Helizabet dicit. Beata que credidisti quoniã perficietur ea que dicta sunt tibi a dño. Dicens enim/ beata que credidisti: apte indicat quia vba angeli que dicta fuerãt ad Mariã per spiritũ agnouit. atq; subiugens: perficiẽt in te que dicta sunt tibi a dño: que etiã in futuro sequerent puidit. Simul ergo de pterito et pñenti atq; futuro per pphetie spiritũ tacta est: que et eam pmissionib; angeli credidisse cognouit: et matrẽ nominão: quia redẽptorẽ humani generis portaret intellexit. et cũ omnia pñicienda pdicaret/ quid etiã de futuro sequerẽt aspexit.

Moralium libro. xix. De via domini. **Capitulum. vij.**

Luc. j.

Parare vias eius. Etia dñi non incõueniẽter accipit hoc qd ad cor nrm venit: seseq; nobis intrinsecus infundit. Hinc ergo Joãni per spm dñi. pibis ante facie dñi parare vias eius. Quis quis etiam pdicando a sordib; vitiorum corda auditũ mũdat/ venienti dño viam parat.

Moralium libro. iij. De vmbra mortis. **Capitulum. vij.**

Illuminare bis q in teneb; et in vmbra mortis sedet. In scriptura sacra vmbra mortis aliqñ obliuio mẽtis accipit. q; sicut mors hoc qd ineficit agit vt nō sit vitãta obliuio qd intercipit agit vt nō sit in memoria. Nã recte qd Joãnes hebreoz populo cum em' obliu fuerãt deũ pãicas reuenebat per Zachariã dñi. Illuminare bis q in teneb; et in vmbra mortis sedet. In vmbra em' mortis sedere est a diuini amoris noticia in obliuio nelacescere.

Ibidem;

In homelia sup eu. angelũ Roga ut qdam. De via pacis. **Cap. ix.**

Ad dirigẽdos pedes nostros in viam pacis. Etiam pacis graditur qsq; a veritat' itinere in viã scandali nō flectit. Nã per Zachariã dñi. Ad dirigẽdos pedes nros in viã pacis. Tũc em' pedes nros in viã pacis dirigim' / qñ per illud actionũ iter pergam' / in quo ab auctoris nostri gratia non discordamus.

Ibidem;

Moralium libro. vij. et xij. De iudeis et gentib; aduentus redẽptoris prestolantibus. **Capitulum. x.**

Quæpuit maria filiũ suũ p̄mogenitũ / et reclinauit euz in p̄sepio. Ante redẽptoris nri aduentũ ex electis gẽtib; et ex hebraico pplõ sancti quicq; longo tpe redẽptioẽ suã expectãdo gemuerũt et desiderauerũt. gẽtiles qm̄ eos needũ redemptoris sui grã reficiebat. iudei / q; legẽ tenẽtes leg' auctore nō videbãt. Beati Job etenim attestãte vita cognoscim' vt expectasse redẽptoris aduentũ mltos etiã et gentilib; credamus: et nascẽte dño Symeone in spũ in rẽplum veniẽte didicim' qnto desiderio ex ple.

Super euāg. Luce. Fo. XXXVII

be israhelica sancti viri incarnationis eius mysterium videre cupierunt. **U**n et per eundem redemptorem discipulis dicitur.

Matth. xiiij.

Multi iusti et prophete desiderauerunt videre que videntis et non viderunt. **S**ed hoc utroque desiderium per redemptoris incarnationem impletum est et satisfiatum.

Eccli. xiiij.

Quia enim per prophetas dicitur. **D**ominus in carne substantia carne sumens/fenum fieri voluit: ne nostra impetratum caro fenem remaneret. **U**n et natus in presepio ponitur/ut videlicet signaretur quod sancta animalia que secula diu sunt inuenta incarnationis eius feno satiantur. **P**ro sepe enim natus impleuit qui cibum semetipsum mentibus mortalium prouidit dicitur.

Joan. vi.

Qui comedit carnem meam et bibit sanguinem meum/in me manet et ego in eo. **I**ta igitur generis humani querevit in fine mundi redemptio ab his qui a mundi preceserint initio tarda videbatur/et ab eis multum desiderabatur: quia longo temporis spacio a celestium remuneratione disiungebantur.

In homelia super **C**um natus esset Iesus.

Ite de iudeis et gentibus. **Ca. ri.**

Luce. ij.

Questatores erant in regione eadem et ecce angelus domini stetit iuxta illos dicens eis. **E**cce euangelizo vobis gaudium magnum quod erit omni populo: quia natus est vobis hodie saluator qui est christus dominus in ciuitate dauid. **Q**uestum redum nobis est quidnam sit quod redemptorem nato pastore in iudea angelus apparuit: et ad hunc adorandum ab oriente magos non angelus/sed stella perduxit. **Q**uia videlicet iudeis tanquam ratione ventibus rationale animal: id est angelus predicare debuit: gentes vero quia vti ratione nesciebant ad cognoscendum dominum non per vocem/sed per signa perducuntur.

tur. quoniam et illis prophetie tanquam fidelibus: non infidelibus: et istis signa tanquam infidelibus non fidelibus data sunt.

De pace angelorum cum hominibus. **M**oralium libro. xxviij. et xxviij. et in homelia super **E**xistit edictum. **Cap. xij.**

Gloria in excelsis deo: et in terra pax hominibus bone voluntatis. **D**eus pater omnipotens unicum filium quem sine tempore genuit saluandis hominibus cum tempore ostendit: qui profecto filius humanam naturam suscipiens/ad ima de sublimibus venit. **C**um incarnationis mysterium etiam electi angeli mirati sunt qui eodem mysterio redempti sunt: et cum redemptis in fine mundi hominibus largitate gratie superne glorificauit. **I**psi quippe ut nos ad laudem conditoris accenderent orto per carnem domino clamauerunt/gloria in excelsis deo. **R**edemptoris ergo potentiam laudant et glorificant: quia redemptioni nostre voces sue exultationis accommodant: quia dum nos respiciunt recipi suum gaudet numerum repleri. **A**n teque igitur redemptor noster per carnem nateret/discordia cum angelis habuimus: quorum claritate et mundicia per prime culpe meritum et per quotidiana delicta longe distabamus. **Q**uia enim peccato extranei eramus a deo/extraneos nos suo a consortio deputabant angeli ciues dei. **S**ed coruades angelorum ad nos conditoris venit: sequitur boiem etiam sub ipsis exbibuit: sicut de illo patri per prophetas dicitur. **M**inuisti eum paulominus ab angelis. **E**t quia inter nos et eosdem spiritus discordant vite scandalum reperit/mirra potentia mirabiliori etiam pietate summa creas/ima suscipiens/ima cum summis iurit. **H**inc est igitur quod eodem rege nato angelorum et hominum eius angelus.

Luce. ij.

ps. viij.

Gregoriane exceptiones.

- nunciatioe pdcunt hymnū dicunt: z de uicta prauē vite discordia nos q̄s dudū despererāt/ cūes agnoscut: cō sono ore pdicātes. **Gloria in excelsis deo: z i terra pax hominibz bone uoluntatis.** Ac si apte dicant. **Quos a nobis malicia disūgerat/ iam nūc in terra nata bonitas iūgat.** Is ergo q̄ prop̄ nos minor angelus extitit/ eq̄ les nos angelis uirtute sue minorat[i]onis fecit. Et q̄a cognouim⁹ reges nostruz/ recognouerūt nos angelū ciues suos. Quia em̄ rex celi terrā no stre carnis assumpsit: infirmitatē no stram illa iam angelica celsitudo nō despicit. Ad pacē nostrā angeli redeunt/ intētiōne prioris discordie post ponūt. z quos prius infirmos abie ctosq; despererāt/ iam socios uenerā tur. Hinc ē em̄ quod **Lorb z Josue** angelos adorant/ nec tñ adorare p̄bi bentur. **Joānes** uero in **Apocalypsi** adorare angelum uoluit: sed tñ hūc idem angel⁹ ne se debeat adorare cōs p̄scit dicēs. **Vide ne feceris/ conser uus em̄ tu⁹ suz/ z fratru tuoz.** Quid est q̄ ante redēptoris aduentū ange li ab hominibz adorant z tacēt: post moduz uero adorari refugit: nisi q̄ naturā nostrā quā p̄s despererant/ postq; hanc super se assumptā cōspiciunt/ p̄stratam sibi uidere pertimes cunt. Non em̄ iam sub se uelut infir mam cōtemnere ausi sunt: quaz sup se uidelicz in celi rege uenerātur/ nec habere dedignant hominē sociū / q̄ super se adorant hominē deū.
- ¶** Quid p̄sepe dñi significet. **Moz raliū** libro. xxxi. **Caplin. xiiij.**
- Luc. ij.** **Q**uestores uenērūt festinātes z in uenerūt **Pariaz** **Joseph** et in fantē positū in p̄sepio. **P̄sepe** scri ptura sacra nō in cōueniēter accipit: in qua uerbi pabulo aialia sancta sa tiant. de q̄bz per p̄betā dī. **Animas** tua imhabitabunt in ea. **Nat⁹** igit dñs a pastoribz in p̄sepe repitur: quē eius incarnatio in ea q̄ nos reficiunt p̄betarum scripta cognoscut.
- Mozaliū** libro. xxxiiij. **Quid** gla dius significet. **Caplin. xiiij.**
- Q**uā ipius animaz p̄transibit gladius. In scriptura sacra ali quādo p̄ gladiū sancta pdicatio: ali quādo tēporalis designat tribulatio **Gladius** sancta pdicatio ponit sicut **Paulus** ait. **Et gladiū spūs q̄d est uerbū dei.** **Gladius** tribulatio tēporalis accipit/ sicut beate **Marię** b̄ secuturis tribulationibz dī. **Et tuaz** ipi⁹ aiā p̄transibit gladius: **In** pastorali. caplo. xlii. **De** uita z etate pdicantiū **Caplin. xv.**
- I**uenerūt puerū **Jesus** paren tes ei⁹ in templo sedentē in mes dio doctorū audientē illos. **Redem pto:** noster cū in celis sit conditor: et ostensione sue potētie semper ange lozum doctor / ante tricēnale tēpus in terra magister fieri noluit hominū: ut uidelicz p̄cipitatis vim saluberris mi timoris infunderet: cū ip̄e etiam qui labi nō posset/ p̄fecte uite gratiā non nisi p̄fecta etate pdicaret. **Scri ptum** q̄ppe est. **Cū** fact⁹ esset annoz duodecim/ remāsit puer **Jesus** in bierusaleme. de quo a parentibz requisito/ paulo post subdit. **Iuenerūt** illū in templo sedentē in medio doctorū audientē illos z interrogantē. **Uigis** lanti itaq; p̄sideratiōe pensandū est/ q̄ cum **Jesus** annoz duodecim dis cit in medio doctorū sedēs nos docens/ sed interrogans inuenit. **Quo**

Super euāg. Luce. XXXVIII

exemplo scz ostēditur ne infirm^o docere quis audeat: si ille puer doceri interrogādo voluit: qui per diuinitatis potentia verbū scientiā ipsi suis doctoribz ministravit. **Lum** tō per

1. Tim. iij.

Paulū discipulo dicit. **Precipe** hęc z doce: nemo adolescentiā tuaz conternat. sciendū nobis est quoniā in sacro cloq̄o aliquādo adolescentiā iuuentus vocat. **Quod** cit^o ostendit/ si **Salomonis** ad mediū verba pferantur: q̄ ait. **Letare** iuuentis in adolescentiā tua. **Si** em̄ vnū vtraz esse nō discerneret/ quē monebat in adolescentiā iuuenē nō vocaret.

Eccō. xi.

In **Ezechielis** homelia secūda. **Iuxta** ratiōis igitur vsūm fmo docerine nō suppetit: nisi in pfecta etate/ nec psumat aliq̄s p̄dicare in infirma etate: quia ille anno duodecimo etatis sue interrogare dignat^o est homines in terra/ qui per diuinitatē suaz angelos semper docet in celo. **Quia** enim ipse est dei sapiētia/ de ip̄o angeli vidēdo bibūt hoc quod beatitudi ne eterna satiantur.

De significatione lapidū. **Notas** lium libro. xvij. z. xxix. **Cap. xvi.**

Mat. iij. Luc. iij.

Quis est de^o de lapidibz istis suscitare filios abraę. **In** sc̄ptura sacra aliq̄n lapides in malo/ aliq̄n vero in bono solēt accipi. **Nam** cum lapides p̄ insensibilitate ponunt/ dura per lapides corda signant. **Unde** quod p̄missū per **Joānē** dicit. **Potens** est deus d̄ lapidibz istis suscitare filios abraę. **Qui** videlicet nomine lapidū corda designat gentiliuz duritiē z insensibilita per infidelitatē. **Et** per p̄phetam dñs pollicet dicēs. **Auferā** cor lapideū de carne vestra: **Per** lapidē dabo vobis cor carneū. **Per** lapidē

Eze. xi. z. lxxv.

des itaqz p̄ ipsa duricia gentiles populi designant: ipsi q̄ppe lapides coluerant. z de eis per p̄betā dī. **Simi** les illis fiant q̄ faciūt ea: z oēs qui cōfidūt in eis. **Uñ** **Johes** iudeos aspiciens se de estimatiōe generatiōis extollere/ z gētiles p̄uidēs ad abraę p̄lem cognatiōe fidei trāsire ait. **Ne** velitis dicere intra vos. **Patrē** habemus abraam. **dico** em̄ vobis: q̄a potens est deus d̄ lapidibz istis suscitare filios abraę. **lapides** vtriqz duos perfidia gentiles vocās. **Et** rursūm per lapides solent designari fortium mētes. **Unde** per **Petrū** sanctis dī. **Et** vos tanq̄ lapides viui supediti i.

ps. cxxxij.

Luc. iij.

De. ij.

In pastorali. caplo. xvi. **De** tenacitate diuinitum. **La. xvij.**

Jam securis ad radicē arboris posita est. **Nouerint** tenaces q̄ hanc p̄mū deo iniuriā faciūt: quia danti sibi om̄ia nullā misericōie hostiā reddunt. **Hinc** etem̄ **Psalmista** ait.

Mat. iij. Luc. iij.

Non dabit deo p̄piciationē suaz/ nec p̄cium redēptionis anie sue. **Preciū** nāqz redēptionis dare est op^o bonū p̄ueniēti nos gratie reddere. **Hinc** **Johes** exclamat dicēs. **Jam** securis ad radicē arboris posita est. **Om̄is** arbor que nō facit fructū bonū excidetur/ z in ignē mittet.

ps. xlvij.

Nota

Qui ergo se innoxios qz aliena nō rapiūt estimāt iterum securis vicine p̄uideant/ z torporē improvide securitatis amittāt: ne cura ferre fructū boni opis negligunt/ a p̄senti vita fundit^o quasi ariditate radicis ericcentur. **Sollicite** etiam tenaces atēdant q̄ ficulnea q̄ fructū nō habuit/ p̄tra banc district^o agricola querit q̄ etiam terram qz

Gregoriane exceptiones

cupavit. Terrā quippe ficulnea sine fructu occupat: quādo mēs tenaciū hoc qđ multē prodesse poterat inutiliter seruat. Terram sine fructu ficulnea occupat: quādo locū quē exerce re alius p̄ solē boni opis valuit/stultus p̄ desidiē vmbra p̄mit. Hī autē tenaces nōnūq̄ dicere solēt. Cōcessis vt mur: aliena nō q̄rimus: et si digna minime retributiōe nō agimus nulla tñ p̄uersa p̄petram⁹. Ad idcirco sēruunt: q̄a videlicet aurē cordis a v̄bis celestib⁹ claudunt. Neq̄ em̄ diues in euāgelio q̄ inducitur purpura et bysso q̄ epulabatur quondie splendide aliena rapuisse: sed infructuose p̄p̄is vsus fuisse p̄bibet. Eūq̄ post hanc vitā vltimē gehēna suscepit: nō q̄a aliquid illicitū gessit: s̄ q̄a immo: derato vsu totum se licitis tradidit.

Luc. xvi.

In homelia sup̄ euāgelium hoc est p̄ceptum.

Luce. iij.

Qui habet duas tunicas det nō habenti. In pace sancte ecclesie possumus p̄bare si amicos diligamus: et si p̄secutiōis tempore mouē dilectione valeam⁹. Certe Joannes euāgelista dicit. Qui habuerit substantiā mūdi et viderit fratrem suū necesse habere et clausit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo: Hinc etiam Joānes baptista ait. Qui habet duas tunicas: det nō habenti. Qui ergo tranquillitatis tempore nō dat pro deo tunicā suā: quō in p̄secutione daturus est aiam suā: Virtus ergo caritatis vt inuicem sit in p̄secutione nutriatur: per misericordiā in tranquillitate: quatinus omnipotēti deo primū dīcat sua impendere: postmodum se.

J. Job. iij.

In homelia super euāgelium.

Anno decimoquinto. De Joāne baptista. **Capitulum. xix.**

Venit fortior me post me. Joānem baptistam quē mira factitate p̄ditū populus videbat: hūc eē xpm̄ putabat: sicut p̄ euāgelium dicit. Estimante autē populo et cogitantibus omnib⁹ in cordibus suis de Joanne ne forte ipse esset xps: quē et req̄rebāt dicentes. Nunquid xps es tu? Sed nisi isdē Joannes apud se huiusmodi existeret: repletus spiritu gratie nō fuisset. Qui vt h̄ qđ erat ostenderet: ait. Venit fortior me post me: cuius nō sum dignus soluere corrigiam calciamenti eius. Ecce cū p̄ mira operatione virtutū esset: vt xps esse crederet: non solū xpm̄ non se esse spondit: sed etiā corrigiam calciamenti eius soluere. id est incarnationis eius mysteriū perscrutari non se dignum esse perhibuit.

Marci. Luc. iij.

De dānandis diuitibus. **Moza. lum. libro. xvij. Cap. xx.**

Quius ventilabū in manu sua est: et permūdabit aream suam: et cōgregabit triticum in horreū suū: palcas autē cōburet igni inextinguibili. Ariste in spica prodeunt p̄ucte sed crescendo paulisper a se hysute distungunt et rigide. Sic nimirū ad huius mūdi gl̄iam prauo dūites surgunt: nature em̄ sibi cōmuniōne cōiuncti sunt: sed contra se vicissim crescendo diuidunt. Alius q̄ppe alium despicit: alter in alterū inuidie facibus ignescit. Qui igitur ex timore mentis a caritatis vnitāte se separat: q̄si aristarū more contra se rigidi stant. Quid igitur prauos huius mūdi diuites dixerim: nisi aristas quasdam humani gēnis: Qui duz contra se su

Marci. iij.

Marci. iij.

Super euāge. Luce. XXXIX

perbiūt bonoz vitā vnanimīter af-
fligunt/ aduersum se quidem diuisi
si sunt/ s; tñ concorditer grana deoz
sum premunt. Nunc igitur ariste al-
es profiliunt/ grana latent: qm̄ r rep-
borum potētia preeminet r electoz
gloria nō apparet. Illi se bonozum fa-
ctis offendūt/ isti in humilitate se de-
primunt. Sed triture tempus adue-
niet qd r aristarum rigiditatem frā-
gat. r solida grana non poterat. Tunc
q̄ppe superbia iniquozum cōmuniuit
nic electoz vita quanta fulgeat inte-
gritate declarat/ q̄a cū iusti deficiūt
et hac ip̄a aristaz contritiōe agūt vt
grana appareant que latebāt. **Lūc.**
ariste frangunt/ granoz cādor offen-
ditur q̄a iniquis in eterna supplicia
cadētibz factorum iustitia q̄sta ve-
ritate candeat demonstratur/ vnde
recte p̄ Joannes de dño dicit. **Cui**
ventilabrum in manu sua est/ r per-
mundabit aream suā/ r triticū/ r cō-
det in boreū suū/ paleas autēz com-
buret igni inextinguibili.

Moza lūz libro. xx. vij.

V Electi quicq; in sacra ecclesia sunt
frumēta dei/ celestibz recōdēda hoz-
reis. Que nunc in aree tritura pale-
as tolerant/ qm̄ in hac ecclie sancte
purgatiōe mores cōtrarios rephoz
portant/ q̄s q; bec intern' agricola
vēnilabro iudicij dirimat/ r in habi-
tacula supna suos electos quasi mū-
da iam grana suscipiens/ eternis pa-
leas ignibus tradat.

**De mensura pōicatiōis. Moza
lūm libro. xvij.**

Cap. xxj.

U. vij. Ascendit Jesus in nauticam
Petri r rogavit vt a terra re-
duceret pusillū. **Apl̄** curauerūt sū-
mopere rudibz populis plana r ca-

pabilia nō sūma atq; ardua p̄dicare
Nam si sciam scām vt bauriebant
corde ita ore funderēt/ immensitate
ei' auditor: es suos opprimerēt poti'
q̄ rigarēt. **Uñ** suos auditores distil-
latiōe r hoz nutriēs paulus apl̄s lo-
quebat dicens. Nō potui vobis loqui
quasi spiritualibus/ sed quasi carnalis-
b/ tanq̄ parvulis in xp̄o lac vobis
potū dedi nō escā. Quis ei ferre pos-
tuisset si raptus vsq; ad tertū celuz:
raptus in paradysum etiāz archana
rba audicōs q̄ dici homini nō liceret
tam immensos supne sinus aperire
Aut cuius virtutem auditoris non
opprimeret/ si ea que intrinsec' ban-
rire poterat in q̄stū carnis lingua suf-
ficeret extrinsecus inundans sciētie
huius immētas emanasset. **Uñ** igitur
auditores rudes nō inundatiōe
sciētie/ sed moderata p̄dicatiōis di-
stilitatiōe fouant/ p̄dicatiōez do-
ctoꝝ deus compat/ vt auditorum in-
firmitas doctorū roze nutrita p̄uale-
scat. **Uñ** bene in euāgelio mystica d̄-
scriptione narratur dum dicit. **Ascē-**

dit Jesus in nauiculā Petri r roga-
uit vt a terra reduceret pusillū/ r ita
sedens p̄dicabat turbis. **Per** nauēz
Petri qd aliud q̄ cōmissa petro ec-
clesia designat. **De** qua vt dñs tur-
bis cōfluētibz predicet/ eam a fra-
paululū reduci iuber. **Qui** nec in ab-
tū duci r tamen a terra p̄cepit remo-
ueri p̄fecto significās p̄dicatores
suos rudibz debere populis: nec alta-
nim' d̄ celestibz/ nec tñ trena p̄dicare
gre p̄fi. **De** his qui trepidāt arripe-
re etiam sanctitatis. **Cap. xxij**

Sunt pleriq; in ecclia q̄ melioris
vite vias aggredi metuūt/ r tñ

j. Coz. iij

Gregorianae exceptiones.

lacere in sui corporis ignavia nō pti
mescūt. **Lūc.** se pctōres cōsiderāt: sū
ctitatē vias arripe trepidant et rema
nere in suis iniquitatibz nō formidant
Quoz bene Petrus adhuc in infir
mitate posit⁹ specie tenet: cū viso mi
raculo pisciū dicit. **Et** a me dñe/ qd
homo peccator: suz. Immo si te pctō
rem p̄sideras oportet vt a te dñm nō
repellas. **Sz** q̄ idcirco melioris habi
t⁹ vias et vite rectoris arcē app̄hendē
dere nolūt: qd infirmos se esse conspi
ciunt/ q̄si pctōres se fatent et dñm res
pellūt/ cū qz in quo sacrificari debue
rant fugiūt et velut in p̄turbatiōe cō
siliū nō hāt dū moriūt et vitā timēt.

De vera caritate. In homelia suz
per euangeliū. Simile est regnū ce
loruz homini regi. **Cap. xxiij.**

Caritas in duobus p̄ceptis/ in
dilectione dei scz et p̄mi conti
net/ et ip̄a dilectio p̄mi in duobz p̄
ceptis subdiuidit/ cū qdā sapiēs di
cit. Omne qd odis tibi fieri/ vide ne
ip̄e facias alteri/ et p̄ semetipsam ve
ritas p̄dicat dicēs. **Que** vult vt fa
ciāt vobis hoies/ et vos eadez facite
illis. **Si** em̄ et qd impendi nobis re
cte volum⁹ hoc alijs impartimur/ et
qd nobis fieri nolum⁹/ hoc alijs ip̄i
facere deuitam⁹/ caritatis ira illesa
seruam⁹. **Sed** nemo cū quēpiāz di
ligit habere se caritatē p̄tinus putet
nisi prius ipsam vā sue dilectionis
examinet. **Nam** si qd quēlibz amat/
sed p̄pter deū nō amat/ caritatem nō
habet/ sed habere se putat. **Caritas**
autē vera est/ cū et in deo diligit amīc⁹
et p̄pter deū diligit inimicus. **Ille**
em̄ p̄pter deū diligit eos quos dili
git/ q̄iaz et eos diligere a quibus nō
diligit scit. **Probari** em̄ caritas per

solā odij aduersitatez solet. **Qui** per
semetipm dñs dicit. Diligite inimi
cos vros/ bñfacite his qui oderunt
vos. **Ille** ergo securus amat q̄ p̄ter
deū et illū amat a quo se intelligit nō
amari. **Duo** igit p̄cepta caritatis di
lectionē dei videlicet et p̄mi necesse
ē vt custodiat quisqz habere in nup
tīs id est in sancta ecclesia vestē nup
tialē curat. **Hinc** est em̄ qd ap̄ eze
chielē p̄bete porte ciuitatis in mōs
te p̄stitute vestibulū duobus cubit⁹
mensurat/ qz nimiruz accessus nos
tris celestis ciuitatis nō pandit/ si in
hac ecclesia q̄ pro eo qd adhuc foris
est vestibulū dicitur dei et p̄mi du
lectio non tenetur.

Moralium libro. xxij. De miseri
cordia. Capitulum. xxiij.

Quia teste Paulo caritas pati
entia aliena mala debem⁹ equa
nimiter tolerare. et p̄ benignitate bo
na nra misericorditer ip̄endere/ sic re
deptor hūani gñis nos amonet et di
cit. **Dimittite** et dimittet vobis date
et dabit vobis/ dare nāqz nřz ad res
p̄tinciqs exteri⁹ habem⁹/ dimittite
autē ad relaxādū dolorē quē iteri⁹ ex
aliena culpa cōtraximus. **Sed** sciē
dū est qd qui dimittit et non dat/ et si
nō plene opatus est: meliores tamen
partē minime tenuit. **Qui** vero dat
et minime dimittit omnino misericor
diaz nullā facit/ qd ab omnipotente
deo munus ex manu non accipit qd
obligato corde in malicia profertur.
Ad dari et nō debet prius animus
qui elemosynā p̄bet/ cū om̄e qd deo
dat ex dantis mente pensat.

In pastoralī capitulo. **xxxiij. De**
patientia. Capitulum. xxv.

Luce. v.

Mat. vij.

Luce. vi.

1. cor. xiiij.

Luce. xii.

Super euāg. Luce Fo. XL.

mat. vi.
Luce. vi.

Quid autē vides festucā in oculo
fratris tui. dñs in euāgelio
dicit. Diligite inimicos vros/bñ faci
te his qui oderūt vos/orate pro pse
quēbus & calūniantibz vos. virtus
est corā hoībuz aduersarios tolera
re/sed virtus coram deo diligere: q̄a
hoc soluz de^o sacrificium accipit q̄d
ante eius oculos in altari boni opis
flāma caritatis incēdit. Hinc est q̄d
rursū q̄busdam patientibz nec tamē
diligētibz dicit. Quid autē vides fe
stucāz in oculo fratris tui/ & trabē in
oculo tuo non vides? Perturbatio
q̄ppe ipatientie festuca est /malicia
vero in corde trabes in oculo. Illaz
em̄ aura tētationis agitat: hāc vero
psummata nequitia penē inobilitet
ponat. recte igit̄ illic subiūgit. **N**y
pocrita eijce p̄mū trabē d̄ oculo tuo
& tūc videbis eijcere festucā d̄ oculo
fratris tui. Ac si dicat̄ menti inique
interius dolet̄: & sanctā se exterius
p̄ patientiaz demonstrāt. Prius a te
molē malicie excute: & tunc alios de
impatētie leuitate rep̄bende: ne dū
nō studes simulationē vincere/pep̄
sic tibi aliena mala tolerare.

In pastoralis capitulo. li. De pen
tentibus. **Capitulum. xvij.**

Luc. xv.

Audiū erit in celo sup vno pe
nitente q̄ sup nonaginta nouē
iustos. Sepe nonnulli ad dñm post
carnis pctā redeūtes/ tanto se arden
tius in bonis opibz exhibēt/ quanto
dānabiliores de malis vident: & sepe
nōnulli in carnis integritate pdurā
tes/ cū minus se respiciūt habere q̄d
debeat̄ plene sibi sufficere vite sue in
nocētā p̄nitē: & ad seruorē spūs nul
lis se ardoris stimulis inflāmant. Et
sūt deo plerūq; gratior amore ardēs

vita post culpā/ q̄ securitate torpēs
innocentia. **Q**ñ & voce iudicis dicit̄
Remittunt̄ ei pctā multa/ q̄a dilexit
multū. Et gaudiū erit in celo super
vno penitēte/ q̄ sup nonaginta nō
uē iustos q̄bus nō est op^o p̄nia. **D**s
citi^o & ex ipso vsu colligim^o: si nostre
mentis iudicia pensē^o. Plus nāq;
terram diligim^o que post sp̄nas ces
arata fructus vberes pducit: q̄ que
nullas spinas habuit: sed tamen ex
cultā sterilem segetem gignit.

In homelia sup Misit iesus. xij.
discipulos De miraculis.

Capitulum. xvij.

Luc. xv.

Qnuocari^o dñs duodecim apo
stolis dedit illis & tatē & potesta
tē sup om̄ia demonia: & vt lāguores
curarēt: & misit illos pdicare regnuz
dei: & infirmos curare. **C**ōcessa sūt &
adiūcta sc̄tis pdicatoribz a dño mis
racula/ vt fidē & b̄is daret & ostēsa
& noua facerēt q̄ noua pdicarēt. **F**lo
rētē em̄ mūdo crescente genere hūa
no diu in hac vita carne subsistente
rep̄ opulētia exuberāte q̄s cū audirz
aliā esse vitā crederet: q̄s inuisibilia
visibilibz p̄ferret. **S**z ad salutē redēs
ūtibz infirmis ad vitā resurgētibz
mortuis: carnis mūdiciā recipiētibz
leptis: & rept̄ a iust̄ spirituū imūdoz
demoniacis tot visibilibz miraculis
exact̄/ q̄s nō crederet q̄d d̄ inuisibilia
bz audiret. **A**d b̄ q̄ppe visibilia miras
cula coruscāt/ vt corda audientū ad
fidē inuisibilium p̄trabāt/ vt p̄ hoc q̄d
m̄z sonus agit̄ hoc q̄d intus est lōge
mirabili^o cēlētiā. **E**ñ nūc q̄q; cū si
delū numerositas intra sc̄tām excre
uit eccliam/ multi sūt q̄ vitā & tutum
tenēt s; signa & virtū nō h̄nt: q̄a mira
culū frustra sonus ostenditur si deest

Luc. xv.

Gregoriane exceptiones

quod intus operet. Nam turba magistrum lucris illa putata se extulit / quae per elatam gentium voce linguae in signum sunt non cogitatione dixit. In celum ascendas. **Esa. xliij.** fidelibus sed infidelibus. Unde etiam super astra celi exaltabo solum meum. **Idem** predicator egregius milesa veniens ascendam super altitudinem nubium / similis et plena infidelibus insula scies patres ero altissimo. Ecce quae alta superbe volando petijt / quae etiam volatus et primis publici dissinteris seculibusque veratibus boibus pervasit. Ipsi quippe volando quae oratio salvavit: et sancte predicationis si super se tre conati sunt quam eis dicitur adiutorie timorbeum et infirmitate sto est ut gustaret et esset sicut dicitur. **Sen. iij.** machi laesceret non verbo curat: sed medicinali arte mederi parat dicens. **Luc. iij.** Modico vino utere pro stomachibus mortalitatis munera perdidit. Qui frequenter tuas infirmitates. Qui in terram moriendo non essent / si super ergo infirmum infideli vna prece saluatur / cur egrotum focum prece non roborat. **De** quadripartita peccatorum perpetratione. **Poraliu lib. iij. Ca. xxix.** Quae nimis ille foris per miraculum sanatus erat quod vixit interius non erat. **Sine** ut mortui sepeliatur mortui ut per hoc quod exterior potestas ostendit / decet / hunc ad vitam interior virtus amaret. **Luc. iij.** Egrotanti autem fideli socio signa non fuerat foris exhibenda / quia salubriter intus vivebat. **De** Calliditate superborum divitum **Poraliu libro. xix. Ca. xxvij.**

i. Tbi. v.

mat. viij
Luc. ix.

Quidam diviti superbe sapienti dicitur a domino. Vulpes foucas habet: et volucres celi nidus: filius autem hominis non habet vbi caput suum reclinet. Vulpes valde fraudulenta sunt animalia: quae in fossis vel specubus abscondunt. Cumque apparuerint nunquam rectis itineribus / sed tortuosis anfractibus currunt. Volucres vero ut novimus alto volatu se in aera subleuant. Nominis ergo vulpium dolosa et fraudulenta / nominis vero volucrum hec eadem superba designant demonia. Ac si dicat fraudulenta et elata demonia in corde vestro. In cogitatione superbie inveniunt habitationem suam / filius autem hominis vbi caput suum reclinet non habet: id est humilitas mea requirit in superba mente non inveniunt. Quasi in quodam volatu vobis dignum primo laudis inveniunt: **Ps. ix.** et per

Esa. xliij.

Sen. iij.

Luc. iij.

Ps. ix.

salomonē dicit. Fili mi si te lactauerint peccatores/ne acq̄scas eis. Peccatores etenim lactant/cuz vs̄ p̄p̄trāda mala blādimentē inferūt. Sciendū q̄z ē q̄ illi tres modi peccātū iuxta sui descēsus ordinē facilius corrigunt/ quart⁹ ho iste difficultus emendat.

Un̄ redēptor n̄. Puellā in domo iuuenē extra portā/in sepulchro ho lazaru suscitāt. Adhuc q̄ppe mortuus iacet in domo q̄ in pctō latet/iam q̄si extra portā educit/cuius iniquitas vsqz ad inuerecūdiā publice p̄petrat̄ionis aperit. Sepulture ho aggere p̄mit/q̄ in p̄petratōe nequitie etiam vsu p̄suetudinis pressus grauat. S̄ hos ad vitā miserat⁹ reuocat: quia plerūqz diuina grā nō solū in occultis/s̄ etiā in ap̄tis iniquitatibus mortuos: et mole p̄aue p̄suetudinis pressos lumine sui respectus illustrat. Quartū ho mortuū nūciantē discipulo redēptor n̄ agnoscit/nec tamē suscitāt. quia valde difficile est vt is quē post vsū male p̄suetudinis etiāz adulātiū lingue excipiūt/a mentē sue morte reuocet. de quo bene dicitur.

Sine vt mortui sepeliant mortuos suos. Mortui em̄ mortuos sepeliūt cū pctōres peccatorē fauoribus p̄mūt. Quid enī aliud est peccare q̄z occūbere? S̄ q̄ peccātem laudib⁹ p̄sequunt: extinctū sub verborū suorū aggere abscondunt. Erat autē et Lazarus mortuus/s̄ tamen non a mortuis sepultus. Fideles quippe illuz mulieres obrucrāt/quez eius mortē viuificatori nūciabāt. Unde et prouerus ad hunc redit/ q̄a cū in peccato anim⁹ mouit cit⁹ ad vitā reducit si sup̄ hūc sollicitē cogitatōes viuūt

Aliquādo (sicut super⁹ dictū est) ne quāq̄ falsa spes diuine misericōdie mēs tē pctōris intercipit/s̄ hāc pro pctōis q̄ fecit factorē suuz inordinate formidantē deterior desperatio crucifigit/ et oēm spem venie ne redeat ad correctionem funditus interimit.

Dozalium libro. xix. De discretione in bono opere. Cap. xxx.

Ut autē vade/ et annūcia regnum dei. Sciendum est qm̄ aliquando in actionibus nostris minora bona p̄mittēda sūt p̄ utilitate maiorum. Nam q̄s ignoret boni opis esse mortuū sepelire: et tñ cuidā qui ad se peliēduz patrē dimitti se poposcerat a dño dictū est. Sine vt mortui sepeliant mortuos suos. Tu autē vade et annūcia regnum dei. Postponēdū nāqz erit obseqū huius ministerij officio predicationis/ q̄a illos in carne mortuos in terrā p̄dret/ istos autēz ania mortuos ad vitā resuscitaret.

In Ezechielis omelia. ij. De his qui mundo renunciant. Cap. xxxj.

Nemo mittēs manū ad aratrū ad spūalia pertransēit. vt ad ea q̄ reliquerunt vltērius nullatenus restant. Duo cōtra de reprobis dicit q̄a codde reuersi sūt in egyptū. Et p̄ semetip̄am veritas dicit. Nemo mittēs manū ad aratrū/ et aspiciēs retro ap̄t⁹ est regno dei. Manū q̄ppe in aratrū mittere est: quasi per quendā p̄p̄uctionis vomerēz ad p̄ducendos fruct⁹ terrā sui cordis aperire. S̄ retro post aratrū respicit qui post erordia boni opis ad mala reuertit q̄ reliquit/ q̄d electis dei minime conuenit: q̄a ad ea q̄ reliquerūt nullo tā appetitu respiciūt/ s̄ in cōtū q̄ appetit.

Nota.

Mat. ix. Jobā. ij.

Luce. ix.

Luce. ix.

Luce. ix.

les
q̄q̄ datur
lū p̄cedat
solūm mē
mūdiū sim
ta sup̄be vo
atuz et p̄ma
re volando q̄
q̄n dā dicit
icuz vs̄. Cū
is apparuit
diderūt. Qui
nō iussit si sup̄
volūissent.
ctōuz p̄p̄o
nū. Ca. xxi.
p̄lat̄ mortu
o: mo dia pro
ge. P̄t̄ nāq̄
modū ho enī
e cōsultione ru
in p̄suetudine
q̄z vā fallē su
in atione mīser
Cū autē cupi
atim⁹ etiā in ap̄
et. q̄a op̄at rō
ionis altit̄ est
mentē ligat. Q̄
tūm solū non
a falle solatio
is ventuz mū
p̄ouidat: vt co
inuenert̄ p̄m
rei hoc dicit
imulus: lingu
male gestā su
q̄ psalmū i de
tō: i delectatō
ōndit. Q̄ntū
alpa fauorib⁹
lūm negat̄ ob
inuenit: q̄i et

Gregoriane exceptiones

Phil. iij. tūc sue mentis p̄tēplatiōe semp̄ inten-
dit. **U**n̄ z magnus ille p̄dicator di-
cebat: qui vsq; ad celi tertij secreta pe-
netrauerat. **O**nū̄ x̄o que retro obli-
tus in ea q̄ sūt an̄ extēdēs me sequor:
ad palmā sup̄ne vocatiōis. **A**n̄ nos
em̄ eterna sūt post nos tēporalia: q̄a
z illa p̄gentes inuenim⁹ / z ista recet-
dētes q̄si post dorsū relinqm⁹. **P**au-
lus igit̄ in anteriora extēdē⁹ eoz que
retro sūt oblit⁹ fuerat / q̄a tēporalia
despiciēs sola q̄ sūt eterna req̄rebat.
Moralium libro. xxv. De amici-
tia vel societate p̄dicatoz. c. xxij.

Luce. r. **Q**uam p̄dicatores ad anūciādūz
dñs mitteret binos misisse testa-
tur euāgelij cū dicit. Designauit do-
min⁹. **I**esus septuaginta duos disci-
pulos / z misit illos binos an̄ faciem
suā in oēm ciuitatē z locū q̄ erat ip̄e
v̄turus. **I**deo aut̄ bini missi esse de-
scribunt / vt quia vel duo sūt p̄cepta
caritatis. vel q̄a societas haberi mi-
nus q̄z inter duos nō p̄t̄ / sancti p̄di-
catores ex ip̄a qualitate sue missiōis
cognoscerēt / q̄rū concordia societa-
tis amarent.

Moralium libro. xxij. De quadri-
partita arrogantiū specie. Ca. xxij.

Quattuor sūt species q̄bus om-
nis tumor arrogantij demon-
strat̄ / cū bonū aut a semetip̄is habe-
re se estimat / aut si sibi desup datum
credūt p̄ suis hoc se meritis accepit
se putat / aut certe cū se tactant habe-
re q̄d nō h̄nt aut despect⁹ ceteris vi-
deri singularit̄ appetūt habere quod
habēt. **A** semetip̄o em̄ bonū se habe-
re iactabat / cui per apostolum dicit̄

1 Cor. iij. **Q**uid aut̄ habes q̄d nō accepisti: **S**i
aut̄ accepisti: q̄d gl̄iaris q̄si nō accep-
isti: **R**ursū ne dari nobis bonū gr̄e
de partis.

p̄ nostris p̄cedentib⁹ meritis credes-
rem⁹ / idem ap̄tus ammonet dicens
Sis estis saluati p̄ fides: z hoc nō ex
vobis / dei em̄ donū est non ex operi-
bus vt ne q̄s gl̄oriet̄. **Q**ui etiam de se
mer ip̄o ait. **Q**ui prius fuit blasphem⁹
m⁹ z p̄secutor z cōtumeliosus s̄ mis-
ericordiam cōsecutus sum. **Q**uō
x̄bis apte declarat q̄ gr̄a nō p̄ meri-
tis tribuat̄ / duz ex seip̄o docuit z q̄d
de malicia meruerit / z q̄d de benigno
lentia accepit. **R**ursū nō nulli iactat̄
se habere q̄d nō habent sicut angelo
ecclesie laodice dicit̄ / q̄a dicit q̄d vi-
ues sum z locuples z nullus ego. z
nescis q̄a tu es miser / z miserabilis / z
paup̄ z cecus / z nudus. **R**ursum nō
nulli despect⁹ ceteris videri appetūt
singulariter bonū habere q̄d habent
Un̄ z p̄bariter idcirco de tēplo abl-
q̄z iustificatiōe descēdit: q̄a bonoz
opez merita sibi q̄si singulariter tri-
buēs orāt̄ publicano se p̄tulit. **S**an-
cti quoq; ap̄li ab hoc elationis vitio
reuocantur / q̄ de p̄dicatione redun-
tes cū elati dicerent. **D**ñe in nomine
tuo etiā demonia nobis subiecta sūt
ne de hac miraculoz / singularitate
gauderēt: illico eis respondit dñs di-
cens. **V**idebā satbanā velut fulgur
de celo cadentē. **I**p̄e q̄ppe singulari-
ter elat⁹ dixerat. **S**up̄ astra celi exal-
tabo solū meū. **S**edebo in monte testa-
mēt̄ in laterib⁹ aq̄lonis: similis ero
altissimo. **E**t mire dñs vt i discipu-
loz cordibus elationē p̄meret. mox
iudicium ruine retulit q̄d ip̄e magis-
ter elatiōis accepit vt in auctore su-
pb̄ie discerēt quid de elationis vitio
formidarent.

In **E**zechielis homelia. vij. sect̄
de partis.

Ep̄b. 8

1. 2. 1. 1. 1.

Apo. 1. 1.

Luce. 1. 1.

Mat. 1. 1.

Luce. 1. 1.

Ca. 1. 1.

1. 1. 1.

Ad comune discipulos reuocat/
 eū de subiectiōe demonū lerātes am-
 monet dicens. Nolite gaudere sup b-
 s. pon' gaudete z exultate / q̄a noia
 v̄sa scripta sūt in celo. Nō em̄ om̄es
 electi demonia eiciūt / s; tñ electorū
 oim noia celo tenent̄ ascripta. Am̄
 monētū; ḡ discipulū puatā leticia des-
 ponere. Comū aut̄ z p̄petua felici-
 tate gaudere. In hac itaq; arrogan-
 tia quā sp̄ crebro humanus anti-
 m' labit / vt id qd̄ h̄z habere se singu-
 larit' gl̄iet. In q̄ tñ diabolice simili-
 tudini vicini' appropinquat / q̄a q̄sqs
 bonū se habere singularit' gaudet / q̄s
 quis videri sub̄mior: ceteris querit
 illū videlicet imitari q̄ despecto bono
 societatis angelorū sedē suā ad aquilo-
 nē ponēs z in altissimā similitudinē
 supbe appetēs p̄ iniquū desiderū q̄
 si ad q̄ddā cū mē conatus est singu-
 laritatis erumpere.

**Noxaliū libro. xx. De disciplina
 z misericordia. Capitulu. xxxiij.**

Cappropians alligauit vulne-
 ra eius infundens oleū z vinū.
 Disciplina v̄l misc̄tia multū i pasto-
 ribz deservit. si vna sine altera tenea-
 tur. S; circa subditos suos iesse res-
 citor: to debz z iusta p̄sulēs misericor-
 dia / z pie seuiēs disciplina. Hinc est
 q̄ semiuui illi' vulneribz q̄ a sama-
 ritano in stabulū duct' est z vinū ad-
 bibit z oleū. vt p̄ vinū mordeat vul-
 nera / z p̄ oleū foueant' q̄n' vnūq̄s
 q̄ q̄ sanandis vulneribz pest in vino
 m̄: s; z districtiōis adhibeat / in oleo
 mollitiē pietat' / vt p̄ vinum mūdēt
 putrida z p̄ oleū foueāt sanāda. **M**
 sc̄da est gl̄enitas cū seueritate / faci-
 endū q̄ddā tēperamentū ex vtrogz;

vt neq; m̄tra asperitate subditi exul-
 cerēt: neq; nimia benignitate soluāf

**De actiua vita z contemplatiua.
 Capitulum. xxxv.**

Istravit iesus in q̄ddam castel-
 lū / z mulier q̄dam martha noie
 cepit illū in domū suā / z huic erat
 Noxaliū libro (foroz noie maria
 .vi. in home. tertio p̄me part). z in
 sc̄da sc̄de part' sup Ezechielem.

Duesūt s̄ictorū vite: actiua sc̄z et
 p̄tēplatiua. Actiua vita est panē cū-
 rici tribuere. v̄bo sapiētie nescien-
 tē docere. errātē corrigere ad humis-
 litat' viā supbiētēs. primū reuocare
 isfirmatibz curā gerere. q̄ singulis q̄
 busq; expeditat dispensare: z cōmissa
 nobis q̄h̄z subsistere valeat p̄uidere.

Contēplatiua v̄o vita est caritatē q̄
 dē dei z primū tota mēte retinerē: s;
 ab ex: erion actiōe q̄scere. soli b̄sides
 rio p̄ditous inherere: vt nū tā agere
 libeat: s; calcats' curis oibz ad viden-
 dā sui creatoris faciem anim' marz
 defecata vt tā pouerū carnis corru-
 ptibilis p̄o: cū merore portare: tos
 tūq; desideris appetere: nullis ymnis
 dicit' angelorū: bonis m̄esse: cūbz as
 misceri celestibz: d̄ c̄na in p̄spectu: dei
 icorruptiōe gaudere. S; actiua por
 ē tpe q̄ p̄tēplatiua: q̄m ex ope bono
 tendit ad p̄tēplationē. **C**ōtēplatiua
 at maior ē merito q̄ actiua: q̄m hec
 in vsu p̄itis t̄pis laborat. illa v̄o s̄ab
 pore intimo vēturā tā requiē deguz-
 stat. **Q**uod em̄ cōtēplatiua minor: q̄
 dē tpe: s; merito maior: sit q̄ actiua
 sacris euāgelij v̄bis ondit in q̄ due
 mulieres. martha. s. z maria diuersa
 egisse referūt. martha q̄ppe circa fre-
 q̄ns miseritū satagebat: maria v̄o te-
 dēs sec' pedes dñi e' v̄ba audiebat

Luce. i.

Luce. iij

Gregoriana exceptiones

Quid em̄ p̄ **M**arthā exteriori: ibo obsequijs occupatā nisi actiua vita significat? et quod p̄ **M**ariā: quae quae dñi residens audiebat nisi contemplatiua exprimit? vna quae prope eam erat inter opera, altera contemplatiua. vna fuit actiue vite propter exteriori ministerijs/altera contemplatiue propter suspensionē cordis in x̄bū. Et quoniam actiua sit bona/melior tamen est contemplatiua, quoniam ista cum mortali vita deficit/illa vero immortalī vita plenius recreat. **U**n̄ cū **M**arie sue sororis oculū martha quereret/ quod se negligeret adiuuare: audiuit a dño respondēte. **M**artha martha sollicita es/ et turbaris erga plima: porro vnus est necessariū. **M**aria optimā partē elegit quae non auferretur ab ea. **E**cce pars et cura marthae non reprehendit/ sed marie etiam pars laudat. neque bonā partē elegisse **M**aria dicit/ sed optimā: ut etiam pars **M**arthe iudicaretur bona: quia magna sunt actiue vite merita/ sed contemplatiue poriora. **Q**uare autē pars **M**arie sit optima subinfertur cū dicitur: quae non auferretur ab ea. **A**ctiue enim vite opera cum corpore transcū/ contemplatiue autē gaudia melius ex fine p̄ualecūt. **Q**uis em̄ in eterna patria panē porrigat esurienti/ vbi nemo esurit? **Q**uis potū tribuat sitiētī/ vbi nemo sitit? **Q**uis mortuū sepeliat/ vbi nemo mouet? **A**ctiua igitur vita cum corpore deficit/ et cum p̄nti seculo auferretur: contemplatiua vero nec deficit/ nec auferretur. hic ei incipit: sed subtracta p̄sentis seculi luce/ in celesti patria perficit. **A**moris quippe ignis qui haurire inchoat/ eū ipm̄ quem amat viderit in ei⁹ amore amplius ignescit. **S**ciēdū est em̄ quod actiua vita perfecte teneri potest et illa ope perficitur: sed in hac vita positi contemplatiuis intime sola

initia degustam⁹: et de ea cum etiam contendim⁹/ vix parū aliqd̄ attingere valeam⁹. **Q**uātolibet em̄ amore anim⁹ ardeat/ quātolibet virtute cognitōis in deū tēdat: nō iam quod amat perfecte videt/ sed adhuc inchoat videre quod amet. **S**icut fortissim⁹ p̄dicator dicit. **U**idem⁹ nūc pro speculū in enigmate tūc autē facie ad faciē. et nunc cognosco ex parte/ tunc autē cognoscam sicut et cognitus sum.

Moralium lib. xxiiij. quod mētes carnalium diabol⁹ inhabitet. **C**a. xxxvi. **U**m̄ inmund⁹ spūs erit et ab **O**boie ambulat pro loca inaquosa/ querēs requiē et nō inuenit. **M**ētes seclariū tpali glie dedit dū ad appetitū exterioris glie defluūt: dū excedere ceteros honoz altitudine ambunt: locū antiq̄ hostis vbi apud se res quiescere debent tribuūt. **U**nde et in euāgelio vitas dicitur: quod spūs eriens qui in locis aridis et inaquosis requiē nō inuenit. quod domū quam reliquit vacuam scopisq; mūdā reperit/ hāc multiplicior intrauit. quia em̄ fluxus sit terra quae infunditur. **L**oca arctia et inaquosa sūt corda iustoz que pro discipulīne fortitudinē ab omni carnalī concupiscētie humore siccant. **L**oca autem humētia sunt terrenoz hominū mētes quas humor carnalis concupiscētie quae replet fluidas facit. **L**oca quoque humētia sūt opera voluptuosa. **P**es quippe in arida terra nō labitur: fixus vero in lubrica vir tenet. **I**n locis igitur humētib⁹ iter vite p̄sentis faciunt/ qui in hac ad iusticiā recti stare nō p̄nt. **I**n his itaq; locis humētib⁹. i. in reproboz hominū operatione lubrica regem inuenit hostis antiquus. **M**oralium lib. viij. **D**e dāno negle

Ubi. s.

Nota

Ubi. s.

Dat. iij
Luc. iij

Dat. iij
Luc. iij

Dat. iij

Super euāge. Lucē. XLIII

re conscriēte.

Capitulum. xxxvij.

Quicquid assumpsit septē alios spiritus
nequiores se / et ingressi habitāt
ibi. Plerūq; virtūz destructionē in
nobis agere p flagelladōs inchoat:
sed cū mens et ipso puctus et ordio
extollit. cūq; se iam q̄si de virtutib;
erigit / seuetiē se aduersario auditū
pādīt. Qui cordis intima penetrās /
omne q̄ in eadē studiū bone inchoa-
tionis inuenerit destruit: tātoq; se ve-
hemētius in ei⁹ destructionē exhibet /
quāto et graui⁹: quia vel admodicū
fuerat peccat⁹ dolet. **U**n̄ et recte euā-
gelio voce veritatis ad neglectā do-
mū conscriēte spiritus qui sol⁹ erit /
cum spiritibus septē redit.

Moralium libro. xix. De predica-
tione.

Capitulum. xxxvij.

Nemo lucernā ponit sub modio
sed sup candelabrū. Omnes elec-
ti dei grām pdicationis habēt p ma-
gno corpore aut utilitatē p minimo.
Dūc dñs ait in euāgelio. Nemo ac-
cendit lucernā et ponit eā sub modio /
sed sup candelabrū. In modio nāq;
cōmodū tpale / in lucerna ⁊o lux pdi-
cationis accipitur. Lucernā ergo sub
modio ponere / est ppter tēporale cō-
modū grāz pdicationis abscondere: q̄
nemo vtiq; electoz facit. Et bñ illic
subdit / sed sup candelabrū. In cāde
labio em̄ stat⁹ corpis designat. Cui
lucerna supponit: dum eidē corpore
cura pdicationis antefert.

Moralium lib. xxvij. et. xij. De sim-
plici intētiōe.

Capitulum. xxxix.

Lucerna corpis tui est oculus tu⁹
Lucradū sollicitē est cū a nobis
quidlibet ne fiat prauū q̄ in ope ses-
quit: si nō ex recta cogitatiois inten-
tiōe generat. **U**n̄ bñ in euāgelio ve-

ritas dicit. Lucerna corpis tui est oculus tu⁹. Si oculus tu⁹ fuerit simplex totū corp⁹ tuū lucidū erit. Si autē oculus tu⁹ nequū fuerit / totū corp⁹ tuū tenebrosū erit. Quid em̄ p oculus exprimit nisi opus suū pueniēs cordis intētiō: q̄ priusq; in actione se exerceat / hoc tam q̄ appetit pteplatur: Et qd appellatione corpis designat / nisi vnaqueq; actio q̄ intētiōez suā quasi oculus intuentē sequit. Lucerna itaq; corpis est oculus: qz p bone intētiōis radiū merita illustratur actiōis. Et si oculus tu⁹ simplex fuerit / totū corp⁹ tuū lucidū erit. q: si recte intēdit / per simplicitatē cogitatiois bonū opus efficit: etiā si min⁹ esse videat. et cum intētiōe bona qd agit / eius intētiōis actio apud deum minime fuscatur. Et si oculus tuus nequū fuerit / totū corp⁹ tuū tenebrosū erit. qd cū pueria intētiōe qd vel rectum agit: et si splēdere corā hoibus cernit / apud eamē tuū interni iudicis obscurat. **U**bi et recte subiungit. Si lumē qd in te est tenebre sūt / ipse tenebre quāte erunt. **Q**uod si hoc qd bñ nos agere credim⁹ / ex mala intētiōe fuscatur: q̄nta ipa mala sunt que mala esse etiā cū agim⁹ nō ignoramus? Et si ibi nil cernim⁹ vbi quasi discretionis lumen tenem⁹: quā cecitate in illa offendimus / q̄ sine discretiōe ppetram⁹? **A**gilatū itaq; cura p cuncta opera intētiō nra nobis est pēfanda.

In pastoral. cap. lviij. De simu-
lata sanctitate.

Capitulum. xl.

Olimatis mentā et anctum et ci-
minū: et relinquit que graui⁹
ra sunt leges. **I**lli qui se a paruis pec-
catis custodiūt / et aliqñ in grauib;
demergunt / debēt p̄siderare q̄ cum

Matth. 23.
Luc. xi.

Gregoriane exceptiones

Maiores mala perpetrat coram deo / apte iniquitatis sit: et cum parua bona custodit coram hominibus simulate sanctitatis: in illis iniqua faciunt: et per ista se hominibus quod sunt iniqui tegunt. Hinc est quod pharisaeis dicitur. **Liquantes culicem / camelum autem glutientes.** ac si apte dicatur. **Minima mala discernit / maiora deuoratis.** Hinc est quod rursum ore veritatis increpantur / cum audiunt. **Decem manis mentis et auctum et ciminum: et res iniquitas quod grauiora sunt legis / iudicium et misericordiam et fide.** Neque enim negligenter audiendum est quod cum decimari minima diceret / extrema quod dicitur oleum maluit: sed tamen benevolentia memorare: ut profecto ostenderet quod simulatores cum parua custodiunt odorem de se extendere sancte opiniois querunt: et quibus implere maxima permittant: ea tamen minima obseruant quod humana iudicio longelateque redolent.

De auro diuite. **Moralium libro. r. c. x. r. q. Item de elatione diuitum. Capitulum. xlii.**

Quoniam avarus pus anhelat per avaritiam concupiscentiam congregare: et cum quasi in quodam ventre avaricie multa congregauerit / saturatur: quia dum anxia qualiter acquisita custodiat: ipsa cum sua sanctas angustat. Diuitis cum cuiusdam verberes ager fructus attulerat sed quia ubi eos tantos reponeret non habebat dixit. **Quid faciam quia non habeo quod congregem fructus meos.** Et dixit: hoc faciam. **Destruam horrea mea et maiora edificabo.** Qui igitur ex abundantia coangustatur dicebat / quid faciam: quia multo cibo pressus est uas bar. **Pescemus quot uotis appetit et ut verberes fructus ager illi afferret.** **Ecce autem uota completa sunt: quia fructus verberes ager attulit. sed quoniam**

ad recondendum loca non sufficiunt multiplicatur quod diues faciat ignorat. **D**angustia ex satietate nata / ubertate agri angustat animus avari. **Dicens nanque quod iactant profecto indicat quia uotum suorum effectum pressus sub quod dam rerum fasce laborabat.** **Mentem igitur diuitis avari que plus ex abundantia requirit quiescat / post ad custodiam sollicitudo grauius fatigat.**

Moralium libro. r. c. x. r. q. Item de elatione diuitum. Capitulum. xlii.

Anima habes multa bona. **Serape videmus quosdam diuites qui et opes et gloriam habere sine culpa potuissent: si hoc habere cum humilitate uoluissent.** **Sed extollunt rebus instantur honoribus / dedignant ceteros: omnes neque vite sue fiduciam in ipsa abundantia rerum ponunt.** **Unde et quidam diues dicebat. Anima habes multa bona reposita in annos plimos: requiesce / comede / bibe / epulare.** **Ecce hic**

in rebus dubijs spem fixerat: in rebus labentibus spei sue fiducia posuerat et solidauerat. **De creatore autem desperasse fuerat spem in creatura posuisse. Stante enim deo in perpetuum omnia transierunt.** **Quid ergo nisi abstante transigere est transierunt rebus inherere.** **Quisquis igitur defluere de uita: super est ut quod defluit fugiat: ne plus quam amat in hoc cogat venire quod uital.** **Qui enim rebus labentibus inheret / illo uel delictet trahit quo tenet quod tenet.** **Primum itaque curandum est: ne quisquis temporalia diligit: ac deinde ne in eis dem temporalibus quod non ad delectationem sibi sed ad usum retinet fiduciam ponat quoniam uictus decurrentibus statum suum mor animus perdet: nam uite presentis fluctus trahit quem leuat.**

Matth. xxiij.

Luc. xij.

Abi. a

Luc. r. q.

Super euāg. Luce. Fo. XLIII.

De morte repentina. **M**oralium libro. xxv. z. xxij. **Capitulum. xliij.**

Quamlibet sero de hac vita tolleretur: quia sine suis cogitatio prudere nesciunt. Subito enim est quod ante cogitari non potest. Subito diues ille stultus rapit: est quod horrea quae parabat deservit: z inferni locum quem non providebat inuenit. Eadem enim nocte sublati est qui in rebus sibi abundantia multa temporaria fuerat prestolatus: ut scilicet quod in longum sibi subsidia colligendo prospiceret / subsequente die vel vniuicime videret. Ad aliud exercebat animam per cogitationem: sed ad aliud emisit per sententiam. aliquid dum viveret prelatum est: aliquid dum moreretur ceptus. Reliquit enim diu tractata temporalia / z inopinata inuenit eterna. **U**bi enim propter hanc ignorantiam cecitas sue bene per diuinam leniam increpando dicit. Stulte hac nocte animam tuam repetet a te. In nocte quippe ablata est quae in obscuritate cordis est amissa. In nocte ablata est: quae consideratis lucere habere noluit. ut quod poterat pati pro uideret. **U**bi enim discipulis futura cogitantes Paulus apostolus dicit. Vos autem fratres non estis in tenebris / ut vos dicit illa ratio fur comprehendat. Dies enim exitus non fur comprehendit quam stultorum animas futura non providebant eijcit.

Moralium libro. xxvij. quod predicatores mundi esse debeant **Capitulum. xliij.**

Sanctis predicatores a domino dicitur. **S**int lumbi vestri precincti / z lumbos percingere / e in opere luxuriam refrenare: delectatio non carnalis est in lumbis. **P**er lumbos itaque luxuria / per lucernas autem bonorum operum claritas designatur.

Tubetur ergo sancti predicatores lumbos accingere / z lucernas tenere. **A**c si aperte audiatur. **P**rius in uobis inuicem luxuriam restringite: z tunc de uobis alij bonorum operum exempla monstrate.

In pastoralis capitulo. xxvij. quod prelati humiles sint. **Capitulum. xlv.**

Debeant studere sine inuisione quae sunt: ut eorum potentia quanto magna exterius cernitur / tanto apud eos interius deprimatur: ne eorum animus ad elationem potestatis suae delectatione rapiatur. **H**inc Petrus ait. Non dormiantes in clerico / sed forma facti grati. **H**inc per semetipsum uitas ad altiora nos uirtutum meritis puocans dicit. **Q**uicumque uoluerit inter uos maior fieri / sit uester minister: z qui uoluerit inter uos primus esse / erit uester seruus: sicut filius hominis non uenit ministrari / sed ministrare. **H**inc est quod seruum ex suscepto regimine elatum: quod post supplicia maneat indicat dicens. **Q**uod si dixerit malus ille fuit in corde suo / moram facit domino meo ventre: z ceperit percutere / z seruos suos: manducet autem z bibat cum ebrijs: ueniet dominus serui illius in die quem non sperat / z hora quam ignorat: z diuidet eum: prout etiam ponet eum hypocritis. **I**ne hypocrisis enim iure deputatur quod ex simulatione discipline ministerium regumis trit in uisum dominatoris.

Moralium libro. xv. De ignorantia z contemptu. **Capitulum. xlvj.**

Sunt nonnulli quod ex eo quod ueritas dicit. **S**eruus quod non cognouit uoluntatem domini sui / z non facit digna plagis uapulabit paucis. z seruus sciens uoluntatem domini sui / z non faciens iuxta uoluntatem uapulabit multis. nolunt scire quod faciunt: z quasi unum se uapulatueros existunt.

1. Pet. v.

Mat. xx

Matth. xxiij.

Luce. xij.

nes
sufficit
tar igno
nata / r
uari. D
o indicat
pessus
dat. M
pus ex
post ad
ur' fang
u. z. r. J
Capit
ka bona
da diu
e sine
cu' hum
lii' r. e
cetero
ipa ab
nce r. q
babeo
plimo
ular. E
ficat: i
uic' pol
or: aut
catura
ppetu
si ab
ebus i
re de
igant: m
enire q
inberet
tur quod
st: ne
cunde
ad de
fidu
urrent
et na
em

ubi. 5.

Abel. y.

Luce. xij.

Gregoriane exceptiones.

māt si quod opari debuerūt nesciāt
Sed aliud est nescisse: aliud scire no-
luisse. Nescit nāq; qui appbendere
vult z nō valz. Qui autē vt nesciat au-
rē a voce veritatis auerit/ iste nō ne-
sciēs sed cōtemp̄tor addicitur.

Luc. rñj: **M**oralū libro. xxv. De acceptio-
ne psonarum. **Cap. xlvij.**

Quāsi multum datū est: multum
querit ab eo. Quomā ab inter-
nis atq; invisibilibus oculos clausi-
mus/ z visibilib; pascimur: plerūq;
boiem nō ex eo qd ipse est: sed ex his
q̄ circa ip̄; sūt veneramur. Cūq; nō
intuemur qd ip̄e sit/ s; qd possit in ac-
ceptione psonaz/ nō ex psonis s; ex
rebus adiacētib; ducimur. Sicq;
fit: vt is quoq; apud nos int̄ in de-
spectione veniat qui foris honorat/
q̄a dū pro his q̄ erga illū sūt honora-
bilis habet/ reb; suis in examine no-
stro postponit. S; omnipotēs de-
vitā hominū ex sola qualitate iterro-
gat meritorum. z sepe inde plus pu-
nit: vñ hic maiora ad ministeriū cons-
tulit. veritate attestante que ait. Cui
multū datū est/ multū queret ab eo.

In Ezechielis homelia. ij. z. v.
De seruoze diuini spūs. Ca. xlvij.

vbi. s.

Ignem veni mittere in terram.
Ignis nomine cū per significa-
tionem dicit: aliquādo spūs sanctus
aliqui hō mētis malicia designatur.
Per ignē spiritus sanctus solz signa-
rit/ de quo in euangelio dominus di-
cit. Ignem veni mittere in terrā: et
qd volo nisi vt accēdat. Ignis quip-
pe in terraz mittitur: cum per ardo-
rē sancti spiritus afflata crena mens
a carnalib; suis desiderijs cōcremat.
Cū cñ carnalis mens factū spiritū
accipit: amore spirituali succēsa ma-

lū plangit quod fecit. Et terra ardet
quādo accusante se pscientia cor pecc-
catoris vitur z in dolore penitētie
cremat. De malo autem igne dicit z
nūc ignis aduersarios consumit/ q̄a
cor pessimū ex sua malicia tabescit.

Q aduersarius noster sit verbuz
dei. **Moralium libro. iij. z. xxx. z in
homelia. Cum appropinquaret do-
minus.** **Capitulum. xlii.**

Quomā prauū quilibet z puer-
cepta contēnūt: illis in extremo vis-
te inimicis tradent/ cū quib; in cōno-
iudicio dānationis pperue societate
colligabunt/ sicut scriptū est. Cū va-
dis cū aduersario tuo ad p̄ncipz in-
via da operā liberari ab illo/ se forte
tradat te iudici/ z iudex tradat te ex-
actori: z exactor mittat te in carcerē.
Aduersari⁹ quippe noster in via est
sermo dei/ cōtrarius nostris carnali-
bus desiderijs in p̄sc̄i vita. **I** q̄ ipse
liberat qui p̄ceptis eius humiliter
subdit. Alioquin aduersari⁹ iudici
z iudex tradat te exactori/ qm̄ ex ser-
mone dñi p̄empto reus pecc̄or tenet-
bit in examine iudicis. Quem iudex
exactori tradet quoniā hūc maligno
spūi ad vltionē tradi p̄mitter: vt con-
pullam animā ip̄e de corpore erigat
ad penā q̄ ei spōte p̄sensit ad culpam.
Exactor q̄ppe intelligit imp̄ortun⁹
ille p̄sualor q̄ humano generi semel
nūm; deceptionis cōtulit z ab hoc
q̄tidie mortis expetere debitum nō
desistit: qui in paradiso pecuniā ho-
mini peccanti p̄modauit/ s; iniquitate
crescente hāc quotidie tā vsuris ex-
igit. **Exactor** diabolus est/ qui male
suadēdo spē p̄tulit immortalitatis/ s;
decipiēdo tributuz exigit mortē. qui

Luc. rñj

Luc. rñj

Super euāge. Luce. XLV

suadendo intulit culpā: sciendo eri-
git penā. **E**ractor: ergo peccatorem
mittit in carcerē: q̄a p̄ malignū sp̄m
in inferno retrudū q̄s q̄s dies iudicij
veniat: ex q̄ ias in ignibus inferni si-
mul z ipe crucietur.

De restrictione bone vite. **M**ora-
lium libro ij: z. xx vij. **C**apitulū. i.

Luc. xij:

Qntēdite intrare p̄ angustam
portā. **M**ens humana cum ad
meliora nitit̄/ quasi p̄tra ictuz fulmi-
nis conat̄. **C**ū q̄o ab inf̄tione ascē-
dēdi resoluit̄: sine labore ad ima du-
cit̄. **Q**uia em̄ in ascēsu labor ē in des-
cēsu ociū/ intraturos p̄ angustā por-
tā dñs ammonet dicens. **C**ontēdite
intrare per angustam portā. **Q**ue est
aut̄ angusta porta nisi in hoc mūdo
viuere: s̄ de hui⁹ mūdi z cupiscētia
nihil habere. aliena n̄ appetēz/ p̄ria
nō tenere. laudes mundi despiciere. z
p̄ deo op̄bia amare. gl̄iam mūdi su-
gere. despectū seq̄. adulātes despice-
re: despiciētes honorare: mala nocē-
tiū ex corde dimittere/ z erga cos di-
lectiōis gr̄am immobilē in corde re-
tinere. **D**ictur⁹ itaqz dñs hui⁹ angu-
ste porte introitū p̄misit cōtēdite/ q̄a
nisi ment̄ z tēno ferueat vnda mun-
di nō vincit̄ p̄ quā aia semp ad ima
reuocat̄. **M**ēs em̄ mutabilitat̄ sue
pōdere ad aliud semp impellit̄ q̄s est
z nisi in statu suo arta discipline cu-
stodia teneat̄ semp in deteriora dila-

Moralium libro. vij. **D**e amo (bif-
re p̄pinq̄uorū inordinato. **C**a. ij.

Lu. xij.

Si quis venit ad me/ z non odit
patrē suū z matrem. **S**epe vide-
m⁹ q̄sdā p̄ntis vite desideria non ha-
bere/ mundū z opere z p̄fessione relū-
q̄s: s̄z tñ p̄ inordinat̄ affectu/ p̄in-
quoz p̄iora irrūpere: terrēnaz rerū

iurgijs vacare: libertatē intīme det̄
relinq̄re: z mundi in se studia tam du-
dū destructa reparare. **D**os a p̄fen-
ti seculo inchoata iā vite p̄fectio sol-
uerat: s̄z inordinat⁹ amor terrene co-
gnatiōis ligat. **Q**ui q̄o districto stu-
dio sp̄sōiōis eterne sequunt̄ p̄mū s̄z
cut semetipos p̄ diuino amore despi-
ciūt: sic cuncta q̄b̄ se sentiūt p̄pediti
postponunt. **E**t cū p̄ deo necesse est/
vt q̄b̄ valēt cūctis iscriuāt pro deo
p̄uata officia etiam p̄pinq̄uis negant.

Hinc ē ei quod q̄dā cū diceret p̄mit-
te mibi prius ire z sepelire p̄rēz meū
veritatis ore protin⁹ audiuit. **S**ine
vt mortui sepeliāt mortuos suos: tu
aut̄ vade anūcia regnū dei. **Q**ua in
re notādus est. q̄a electus discipulus
dū a parent̄ sepultura cōpescit: hoc
deuotū queqz exhibere p̄f̄i mortuo
ex affectu carnali/ p̄f̄ dñm nō licet q̄d
dñm etiā exteris debz. **H**inc rursuz
vitas dicit. **S**i q̄s venit ad me z non
odit patrē suū z matrē z vxorē z fi-
lios z fratres z sorores/ adhuc aut̄ z
animā suā nō pōt me⁹ esse discipul⁹.

Quo in loco videlicet dū p̄pinq̄uoz
odio anime quoqz n̄se odiū subinfe-
tur/ patēter ostēdit̄ q̄a sic p̄pinq̄uos
sicut nosmetipos odio habere p̄cipi-
mur/ vt hos ad et̄na rapientes corū
qz carnalē gr̄am cū p̄pedit postponē-
tes discamus tēperata eos discreto-
nis arte z cōuenienter diligere z fas-
lubriter odio habere: q̄tin⁹ sic fiat p̄
amorē odiū surgere vt valeam⁹ eos
verius per odium amare.

Moralium libro. xxxj. z in home-
lia sup̄ **S**i quis vult **D**e renūciatio-
ne seculi. **C**apitulū. l. ij.

Nisi quis renūciauerit omnibus
q̄ possidet/ nō pōt meus esse discipulus

Luce. xij.

Luc. xij.

Luc. xij.

Gregoriane exceptiones.

scipulus. Quia dñs ac redēptor nos-
ter nouus hō venit in mundū noua
pcepta edidit mundo. vite enim
nostre veteri in vitijs enutrite con-
trarietatem opposuit nouitatis sue.
Quid em̄ ver⁹ qd carnalis hō noue-
rat nisi vt aliqd in hoc mūdo posside-
ret se cōtra pericula immēsi laboris
accingere tēporalia queq; laboriosa
obseruatione etiā cū iurgijs defende-
re. qd nouerat nisi sua retinere. alie-
na rapere si possz/cōcupiscere si non
posset. S; celestis ⁊ nouus hō cū se
sequētib; noua mādata pponeret di-
xit. Nisi q̄s renūciauerit oib; q̄ pos-
sident: nō pōt me⁹ esse discipul⁹. Ac si
apte dicat. Qui p̄ veterē vitā aliena
ꝑcupiscit: p̄ noue p̄uersatōis studiū
⁊ v̄sa largim̄ini. Perfect⁹ igit̄ chri-
stian⁹ quomō debz res terrenas iur-
gādo defendere/quas nō ꝑcipit possi-
dere: Itaq; cū res ꝑuas amittim⁹
si p̄fecte deū sequimur in hui⁹ vite
iungere a magno onere leuigati su-
m⁹. Cū hō curaz rerū eiusdē nobis
itineris necessitas imponit/qdaz dū
eas rapiūt solūmodo tolerādi sunt.
qdā hō seruata caritate ꝑhibendi
nō tñ sola cura ne n̄sa subtrahāt: sed
ne rapiētes nō sua semetip̄os ꝑdant
Plus q̄ppe ipsis raptorib; debem⁹
metuere. q̄ reb; irrationabilib; desē-
dētis inbiare. Illa nāq; etiā nō ra-
pta mouētes amittim⁹/cū illis vero
deāt post ꝑceptionē muneris vnum
sim⁹. Quis aut̄ nesciat/qd minus ea
quibus vtimur ⁊ plus debem⁹ ama-
re quod sim⁹. Si igit̄ ⁊ p̄ sua vtilita-
te raptorib; loquimur. iā nō solū no-
bis q̄ tēporalia/sed ipsis etiā que sūt
eterna vēdicam⁹. Quis in re illud est

sollenter inuenienduz; me ꝑ necessitatis
metū cupiditas subrepat rerū ⁊ zelo
succēsa ꝑhibitio impetu imodera-
tore diffēsa vsq; ad odiose turpitu-
dinē ꝑtētiōis erumpat/dūq; ꝑ terre-
na re par a corde cū ꝑrimo scindit/
liquido appareat qd plus res q̄ ꝑro-
rimus amat. Si em̄ caritatis visce-
ra etiā circa raptorē ꝑrimū nō habe-
m⁹ nosmetip̄os ꝑeius ip̄o raptore ꝑ-
sequimur/grauiusq; nos q̄s alter pote-
rat deuastam⁹/qd dilectionis bonuz;
sp̄ote deserētes a nobis ipsis int⁹ est
qd amittim⁹ qui ab illo sola exte-
ra perdebam⁹.

De prodigo filio. In dialogo li-
bro. ij.

Capitulum. liij.

Quōtēs per cogitationis mo-
tū extra nos numie ducimur ⁊
nos sum⁹ ⁊ nobiscū nō sum⁹/qd nos
metip̄os minime videntes per alia
vagamur. An illū secū fuisse dicim⁹
q̄ in regionē lōginquam abijt portio
nē quā acceperat consūpsit vni in ea
ciuiū adhsit. porcos pavit quos et
māducare siliq; videret ⁊ eluriret.
Qui tñ cū postmodū cepit cogitare
bona que ꝑdidit/ scriptū est de eo in
se reuersus dixit. Quātī mercēnarij
in domo patris mei abūdāt panib;
Si igit̄ secū fuit/vñ ad se redijt. De
petro quoq; ap̄lo scriptus est dū de
carcere ab angelo educt⁹ fuisset/qd
ad se reuersus dixit. Nunc scio vere
qd misit dñs angelū suum ⁊ eripuit
me de manu herodis ⁊ de omni ex-
pectatione plebis iudeoz;. Duob; ḡ
modis extra nos ducimur: qd aut ꝑ
cogitatiois lapsū sub nosmetip̄os re-
ducimur: aut ꝑ ꝑtēplationis gratias
sup nosmetip̄os leuamur. Ille itaq;
q̄ porcos pavit vagatiōe ment; ⁊ in

Luc. xvi.

Act. xij.

Phil. i.

Col. i.

1 Tim. i.

2 Tim. i.

Super euāg. Luce Fo. XLVI.

mūdicia sub semetipō cecidit/iste ve
ro quē angelus soluit eiusq; mentes
in extasi rapuit extra se quidē/s; sup
semetipm fuit. **U**terq; igit ad se re
dijt qñ r ille ab errore operis ad cor
se collegit/r ille a p̄tēplatiōis cultu
ne ad hoc redijt qd̄ in intellectu com
muni r prius fuit.

In homelia sup **H**omo quidam
fecit cenā magnā. **M**oralium libro. xij. **C**apitulū. lviij.
de electione dei. **C**apitulū. liiij.

Luce. xv.

Quo p̄ferte stolā primā r indui
rellū. **I**llos eligit de^o quos de
spicit mūdus/q̄a plerūq; ip̄a despe
ctio reuocat boiem ad semetipz. **I**s
cū q̄ patrē reliquit: r partē substan
tie quā p̄cepit pdige expēdit: postq̄
esurire cepit i se reuer^o dixit. **Q**uā
ti mercenarij i domo patris mei ha
būdant panibz: ego at̄ hic fame peo
Lurgā r ibo ad patrē meū. **L**onge
q̄ppe a se discesserat qñ peccabat. r si
nō esurisset in semetipm minime re
disset/q̄a postq̄ frenis indiguit: tūc
cogitare cepit qd̄ d̄ spiritualibz ami
sit. **E**t q̄a concessa prius in paradiso
veste iusticie nudat^o fuerat: r inno
cētie nuditatē pctōis filij dignatus
pater opire/q̄ eo redeūte dixit. **L**ito
p̄ferte stolā primā r iduite illū. **P**ri
ma q̄ppe stola est innocentie vestis:
quā bō bene p̄ditus accepit: male at̄
a serpente persuasus p̄didit.

Moralium libro. xxix. **C**apitulū. lv.
fides designat.

Ubi. s.

Quod date anulū i manu ei^o. **S**o
let scriptura sacra pro fide anu
lū appellare v^l signaculū. **N**ā fili^o iu
nior q̄ p̄supra substantia ad patres re
dijt: in munere anulū accepit. **B**eni
lis em̄ popul^o q̄ immortalitate p̄dita
ad deū p̄uitendo reuertit: p̄ fidei si

gnaculum munitur.

De misericōdia paupibz exhibenda.
Moralium libro. xij. **C**apitulū. lvj.

Luce. xvj.

Facite vobis amicos d̄ māno
na iniquitatis. **O**mnibz q̄ dāt
elemosynas pauperibz due virtutes
humilitas scz atq; pietas ita sibi met
cōnere debēt inesse/vt vicaria se ful
ciant p̄ opa/quatin^o nec humilitas
cū venerat primū largitat^o grām de
ferat: nec pietas cū largit^o erga indi
gentiā intumescat. **I**taq; primi hu
militatē pietas fulciat: humilitas pi
etate/vt cū idigentē rebz necessarijs
nature tue p̄fontē vides: nec p̄ pietas
tē desinas regere: nec p̄ sup̄biam ne
gligas venerari quē regis. **N**am sūt
nōnulli q̄ mor vt ab egenis fratribz
fuerit necessaria postulati: postea do
na largituri/prius in eis cōtumelios
sa x̄ba iaculant. **Q**ui r rebz ministes
riū pietatis p̄ficiūt. x̄bis tñ gratiam
humilitatis p̄dunt/ita vt plerūq; vt
deant q̄a illate tā iniurie satisfactio
nez soluit/cū post cōtumelias dona
largiūt. nec magni ē opis q̄ postula
ta tribuūt/q̄a ip̄o datiōis sue munes
re vir eūdez excessū sermōis tegunt.
Bñficiū q̄ debz exhiberi p̄ pietatē r
bonū x̄bū tribui p̄ hūilitatem. **A**t
alij egenos s̄res nō studēt rebz fulci
re cū p̄nt/s; blādīs tñ f̄monibz foue
re/s; dilectio n̄ra sēp exhibēda ē r ve
neratiōe f̄monis r misterio largita^o
s;. **P**reterea sūt nōnulli q̄ pietatē sue
viscera rēdere vsq; ad incognitos ne
sciunt: sed solis quos p̄ assiduitatem
noticie didiccrunt miserent^o: apud q̄o
nimirū plus familiaritas q̄ natura
valet/dū q̄busdam necessaria nō q̄a
homines/sed q̄a noti sunt largiuntur
Apud piāz igit mentem plus debet

Gregoriane exceptiones.

natura valere q̄s noticia: q̄s q̄s z vnus
quisq; q̄ indiget coipo quo hō est/ ei
iam incognit̄ nō est. **M**ultū aut̄ ad
edomandā dātis supbiam valz: si cū
terrena tribuit/ vba sollicite mḡri ce
lestis p̄feret: qui ait. **F**acite vobis ami
cos de māmōna iniquitatis: vt cū dese
ceritis/recipiāt vos in eterna taberna
cula. **S**i em̄ coz amicitijs eterna ta
bernacula acq̄rim⁹/dātes p̄culdubio
p̄sarc debem⁹ qz patronis munera
poti⁹ offerim⁹ q̄s egenis dona largi
mur. **H**inc per Paulum dī. **V**estra
abūdātia illoz inopiā suppleat: vt et
illoz abūdātia v̄e in opie sit supple
mentū: vt vicz sollicite ppendam⁹: qz
z eos quos nūc inopes cernim⁹/abū
dātes q̄nq; videbim⁹. z q̄ abūdātes
aspicimur si largiri negligim⁹/q̄nq;
inopes erim⁹. **Q**ui itaq; nunc tpale
subsidiū pauperi tribuit/ ab eo post
modū ppetua receptur⁹ (vt ita dicā)
quasi ad frugē terraz excolit: q̄ quod
accepit/vberi⁹ reddit. **R**estat ergo vt
nunq̄ elatio surgat ex munere: q̄n vi
delicz diues ex eo qd pauperi tribuit
ogit vt in ppetuū paup nō sit. **Q**uis
quis autē sup euz cui aliqd donauit
fastu se elatōis extollit: maiorē culpā
intrinsicē supbiendo pagit/q̄s extrin
sec⁹ largiēdo mercedē. **S**it. z ip̄e bo
nis interiorib; nud⁹ cū nudū despi
cit vestis: eo qz agit vt seipo deterior
fiat: quo se indiget̄ primo meliorem
putat. **M**in⁹ q̄ppe inops est qui nō
habz vestē/q̄s q̄ humilitatē. vñ neces
se est vt cū nature nostre p̄fortes ex
teriora nō h̄ic sp̄picimus/q̄s mlt̄a no
bis desint interiora bona p̄icim⁹: q̄
tin⁹ sese sup inopes cogitatio n̄ra nō
eleuet: cū sollerter videt qz nos tanto
v̄eri⁹/ q̄nto z interi⁹ indiget̄es sum⁹.

De auaricia. **M**oralium lib. xiiij.
Capitulum.

Quim intrasset Iesus in domus
cuiusdā p̄ncipis phariseoz sab
bato māducare panē: ecce qdam hy
dropic⁹ erat ante illū. quē apphēdēs
sanauit ac dimisit. **R**edēptor noster
aū pharisei domū hydropicū curat:
vt q̄ auariciā disputaret. **S**eptū est.
Audiebant autē hec oia pharisei qui
erāt auari/ z deridebāt illū. **Q**uid est
ergo q̄ ante pharisei domū hydropi
cus curat/ nisi q̄ p̄ alteri⁹ egritudinē
corporis in altero exprimit egritudo
cordis. hydropic⁹ quippe q̄ amplius
biberit/ ampl⁹ sitit: q̄a z om̄is atar⁹
ex potu sitim mltiplicat: q̄ cū ea que
appetit adeptus fuerit/ ad appetenda
alia ampl⁹ anbelat. q̄ em̄ adipiscēdo
pl⁹ appetit/ huic sitis ex potu crescit.

De superbis cogitatioib; nostris.
In homelia super **E**rat quidam re
gulus. **C**apitulum. lviij.

Quod hoibo altū est/ abhominā
bile est apud deū. **Q**uia in bo
minib; nō naturā qua ad imaginem
dei facti sūt/ sed honores veneramur
z diuitias: si qlibet paup vt ad eū ire
deberem⁹ nos rogaret/ prin⁹ super
bia nostra nobis in cogitatioē tacita
respōderet. **N**ō eas qz temetipm̄ des
generas. honor tu⁹ despiciat/ loc⁹ v̄i
lescit/ humiliari in terra cōtemnim⁹/
qui de terra sumus. **Q**uid autē apud
deū vilis/ q̄ esse potest despectus
q̄s apud homies honorē fuare: z in
terni testis oculos nō timere. **U**n̄ in
sacro euāgelio ad phariseos ait. **N**os
estis qui iustificatis vos corā homi
nib;: deus autē nouit corda vestra.
quia qd hominib; altū est/ abhomi
nabile est apud deū. **N**otate fratres

Luc. xvi.

ij. Corin.
vii.

Luc. xij.

Luc. xvi.

quod dicit. Si enim quod hominibus al-
 tum est abominabile est apud deum/
 cogitatio cordis nostri tanto apud deum
 in imo est quanto hominibus in alto. et hu-
 militas cordis nostri tanto apud deum
 in alto est quanto hominibus in imo. despicias-
 mus ergo si quod boni gerimus / nulla
 nos nostra inflat opatio: non rex abun-
 dantia / non extollat gloria. Si quibus si-
 bet ex bonis affluentiis intus intus
 meliam / deo despecti sumus. Hec er-
 go fratres cogitate: hec intentione tota
 p̄sare: nolite in primis vestris huius
 mundi bonavenerari. Hoc ipse deum
 honorate in hominibus quibus tamen non estis
 commisi / quod ad imaginem dei sunt facti.
 Quod tunc in primis vere servatis / si
 apud vosmetipsos prius in corde non
 tumescitis. Nam qui se adhuc pro rebus
 transitoriis extollit / nescit in primo
 quid maneat venerari. Nolite ergo
 in vobismetipsis p̄sare quod habetis:
 sed quod estis: et in eternitate amore cor-
 figite. ut deum adipisci terrena culmi-
 na contemnitis pueniatis ad gloriam
 quam per fidem tenetis.

De iniquo iudice. *Moralium li-
 bro. xiiij. Capitulum. lix.*

Dum non timebat / et boiem non
 reverebat. Sunt quidam qui postquam
 deum in mente contempserunt: multo magis
 humana iudicia spernunt: et omne
 malum quod appetunt / audacter pagere
 non erubescunt. Quos ad perpetrandum
 malum iniquitas occulta movet
 et nulla aperta verecundia retardat: si-
 cut de quodam iniquo iudice dicitur.
 Deum non timebat / et hominem non re-
 verebat: quoniam a perpetrando ma-
 lito nec timore domini / nec hominum
 pudore refrenabatur.

De Maria magdalene. *La. lx.*

Rogabat dominum Iesum quidam de
 phariseis ut manducaret cum il-
 lo. Et discubente eo in domo phari-
 sei / ecce mulier que erat in civitate pec-
 catrix attulit alabastrum unguenti.

In homelia super idem euangelium.
Hanc quam Lucas peccatricem mu-
 licem / Joannes vero Mariam nominas-
 vit illam esse Mariam credimus / de qua
 Marcus septem demonia eiecit fuisse
 se testatur. Et quod per septem demonia / nisi
 uniuersa designant vitia: Quia enim
 septem diebus omne tempus comprehendi-
 tur / recte septenario numero uniuersa
 vitia figurant. Septem ergo demonia
 maria habuit: que vitia uniuersis ple-
 na sunt. Sed ecce quia turpitudinis
 sue maculas asperxit / lauanda ad fon-
 tem misericordie cucurrit / conuiuans
 res non erubuit. Non quia semetipsam
 grauius erubescat / intus nihil esse cre-
 didit quod verecundaret foris.

Luc. viij

De gratia redemptoris. In homelia.
 ix. super Ezechielem. *Cap. lxi.*

Luc. viij

Astans retro secus pedes Iesu /
 lacrimis cepit rigare pedes eius
 Dimpositus deus et ipse implet mentes
 sanctorum desiderio celesti / et ipse imple-
 tas exaudit. ipse enim creat in sanctorum
 cordibus amoris: et ipse ex amantibus cor-
 dibus suscipit peccatum. Negatione sua
 Petrus flevit amare: sed tamen illic promit-
 titur: quia Iesus respexit Petrum. Ule-
 nit Maria magdalene post multas
 maculas culpe / ad pedes redemptoris
 nostri cum lacrimis. Sed quod illam in-
 tus infudit / nisi quod benigne foris susce-
 pit. Quis illam ad lacrimas per con-
 punctiois spiritum urgebat: nisi qui hanc
 exterius coram simul recubentibus ad-
 ventum recipiebat. Redemptor igitur nos-
 ter peccatricis misericors mentem extraxit

Luc. xxij

Lu. xviij

Lu. lx

Gregorianae exceptiones

bebat/cū de culpa cōpungeret: susci-
piebat/vt a culpa liberaret. Quicqd
em̄ sanctorū virtutibz agit/ei est gra-
tie qui merita largitur.

In homelia super **Maria stabat.**
Idem de misericōdia dei. **Ca. lxxij.**

Luc. vij.

Propter qd̄ dico tibi. Remittū-
tur ei peccata multa: qm̄ dilexit
multū. **U**biqz nobis fratres charissi-
mi supna medicina occurrit: quoniā
dedit homini p̄ceptū ne peccet: ⁊ tñ
peccātū dedit remedia per p̄niam ne
desperet. **H**inc ē q̄ **Maria magda-**
lena q̄ fuerat in ciuitate peccatrix ad-
vitā post culpas p̄niam agēs redijt:
⁊ eā de faucibz antiq̄ serpētis manū
redēptoris eripuit. **U**n̄ bene ad bea-
tum **Job** voce dñica dī. **N**unqd̄ ca-
pies leuiathan hamo/ aut armilla p̄-
forabis marillā eius: **P**er leuiathan
qui p̄pe (qd̄ additamentū corū dī) an-
tiquū ille serpens deuorator humani
generis designat. **Q**ui dū se diuini-
tatē homini addere spopōdit/ imor-
talitatē sustulit. qui p̄uaticatiōis q̄qz
culpā quā p̄mo homini p̄pinauit: dū
se sequētibz pessima p̄suasione multi-
plicat/ penas eis sine cessatiōe coacer-
uat. **A**rmilla vbi ponit/ ambiēdo cō-
stringit. **Q**uid igit̄ per armillaz nisi
circūplectēs nos diuina misericōdia
designat? **Q**ue leuiathan istiū maril-
lam p̄forat/ dū nobis post p̄petra-
ta quephibuit ad huc penitēt. ⁊ reme-
dium ostēdit. **A**rmilla dñs/marillā
leuiathan p̄forat: quoniā ineffabili
misericōdie sua potentia sic malicie
antiqui hostis obuiat: vt eos aliqui
etiā quos iam cepit amittat. ⁊ quasi
ab ore illius cadūt/ qui post p̄petra-
tas culpas ad innocentā redeunt.

Job. xl.

Quis em̄ ore illiū semel raptus ma-
rillaz eiū euaderet/ si p̄forata nō esse-
t. **A**n nō in ore **Petrū** tenuit/ cum ne-
gauit. **A**n nō in ore **dauid** tenuit/ cū
in tantā se luxuriē voraginē mersit.
Sed cū ad vitā vterqz per penitentiā
redijt/ leuiathan iste eos aliq̄ modo
quasi per marille sue foramē amittit.
Quis aut̄ hominū leuiathan istiū os
euadat/ vt illicita nulla cōmittat. **S**ed
hinc cognoscim̄ quātū redēptori ge-
neris humani debitorum sum⁹/ q̄ nō
solum nos in ore leuiathan ire probi-
buit/ sed ab ore etiā redire cōcessit:
qui spem peccatori nō abstulit: quia
marillā eiū vt euadēdi viam tribue-
ret p̄forauit: vt saltē post mortem su-
giat/ qui incaut⁹ ne mordere prius
cauere noluit. **C**auendū enim sum⁹
mopere est/ ne q̄s leuiathan istiū ore
rapiat: ⁊ tamē si rap⁹ fuerit ne des-
peret. q̄a si peccatus perfecte lugeat/
ad huc foramē in marilla eiū inuenit
per quod euadat. **A**d est testis diuine
misericōdie **Maria magdalena**: quā
in ore leuiathan iste tenuit: qm̄ vni-
uersorū vitiorum dñs succubuit. sed
per foramē marille ab eius ore ē sub-
tracta: quia post p̄petrationē tanta-
rum nequitiaz penitēdo est reuer-
sā veritatē em̄ amado lauit lachrymis
in corde ⁊ corpe maculas criminis.
⁊ vor veritatis implet qua dicit. **D**i-
missa sūt ei peccata mltā: qm̄ dilexit
multū. **Q**ue em̄ prius frigida remā-
serat/ postmodū amado fortiter arde-
bat: ⁊ eā p̄ditor noster velut in signo
nobis exemplū penitētiē posuit: quā
per p̄niam viuere post lapsum fecit.
In homelia super **Rogauit dñm**
Iesus: ⁊ super **Maria stabat**. **D**e ex-
emplo penitētiē. **Cap. lxxij.**

Jo. xvij.

Luc. vij.

Super euāg. Lucē. XLVIII

Ubi. S.

Quasi dñs ad mulierem. Fides tua te salua fecit: vade in pace. Quotidie petros ad vitam reuertuntur / et post peccatas et passas ad innocentiam per penitentiam remedium conuertunt. Adest testis diuine misericordie **M**aria magdalena: de qua phariseus dum pietatis fontem vellet obstruere dicebat. **N**isi esset propheta sciret utique que et quis est mulier que tangit eum: quia peccatrix est. Sed lauit lachrymis maculas cordis et corporis / et redemptor sui vestigia tetigit / que itinera sua praua dereliquit. Sedebat ad pedes Iesu: verbis quoque ore illi audiebat. **T**u uero adbeserat: cum sepulchrum esset mortuum querebat: uidentem reperit / quem mortuum quasi tantum apud eum gratie locum inuenit ut hinc ipse quoque apostolus ei uide licet nuncijs ipsa nunciaret. **Q**uid itaque fratres / quid in hac debemus aspicere / nisi immensam nostri conditoris misericordiam: qui nobis uelut in signo eam exemplum penitentiae posuit / quam per penitentiam uiuere post lapsus fecit. **S**i aliquis libidinis igne successus carnis mundiciam perdidit / aspiciat Mariam que in se carnis amorem igne diuini amoris excepit. **A**d uos igitur fratres charissimi mentis oculos reducite: et penitentem peccatricem mulierem uobis in exemplum imitacionis anteferte. **R**edemptoris nostri vestigia que peccando contempsistis amate: queque uos in adolescentia queque in iuuetute deliquisse meministis desiccate: mox operumque maculas lachrymis tergite. **R**euertentes nos dominus clementer amplectitur: quoniam uita peccatorum eius iam indigna esse non potest que sentibus lauat.

De Lazaro et diuine purpurato. **M**oralium libro. xxy. **C**a. lxxij.

Homo quidam erat diues et induebatur purpura et bysso: et epulabatur quotidie splendide. **E**t erat quidam medicus nomine **L**azarus: qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus: cuius piens saturari de micis que cadebant de mensa diuitis / et nemo illi dabat: sed et canes ueniebant et lingebant ulcera eius. **P**er epulantes splendide diuites iudaeus populus designat: copiam scilicet legis non ad necessitates salutis / sed ad pompam elationis assumens: et in preceptorum uerbis non semetipsum ordinate reficiens / sed iactanter ostendens. **P**er uulneratum uero **L**azarus qui interpretatur adiuuus / forma populi gentilis exprimit: quem diuinitus adiutorium tanto magis erigit / quanto minus de uirtutum suarum facultate confidit. **Q**ui pauper et ulceribus plenus esse describitur: quia gentilitas corde humilis peccatorum suorum confessiones aperit. **N**am sicut a uulnere trahitur ab intumitis uirus in cute: ita in confessione peccatorum dum secreta panduntur in publicum: quasi mali humores a uisceribus intumitis foras prumpunt. **E**t bene per diuitem splendide uiuentem superbia iudeorum: per uclerosum uero **L**azarum / qui adiuuus interpretatur humilitas designat gentium. quia dum iudei in gloria uite plenis supbientes humilitatis diuine celsitudinem / et abiecta facta que in se ille ostendit intelligere desperant: gentiles peccata sua confitentes / ad decum credendo gratia ipsius adiuui perueniunt: et illis cadentibus in locum eorum pauperes / id est spiritu humiles subrogati sunt. **L**umen enim intelligentie humilitas aperit / supbia abscondit. nam secretum quoddam est pietatis: et tanto minus ad illud animus peruenit / quanto ma-

Luc. xvj.

Gregoriane exceptiones

gis Intumescit/qm̄ eo ipso foras re-
pellit q̄to insanus inflat. Immēsa
vo pfundaq; dei iudicia debem⁹ p-
borefcere/nec ea rōne discutere: s;̄
venerari nos p̄uenit admiratione.
Nemo gēnitatē discutat assumptā
z iudeā pditam. Nemo discutat cur
iudaico stāte populo dudū i infide-
litate gentilitas tacuit/ z cur ad fidez
gentilitate surgente iudaicū populū
infidelitas culpa p̄stravit. Nemo di-
scutiat cur ali⁹ trahat ex dono/ z ali⁹
repellat ex merito. Consiliu sūme et
occulte virtutis/satisfactio sit apte ra-
tionis: z in cūctis q̄ disponunt exte-
rius apta causa sit rationis occulte
iustitia voluntatis.

In pastoral. capitulo. xlvj. De
Incendio animarū. Cap. lxx.

Lu. xvj.

Factū est vt moreret medicus
z portaret ab angelis in sinu
Abrahe. Mortuus est autē z diues/
z sepult⁹ est in inferno. Nequaq; di-
ues iste aliena rapuisse/ s;̄ infructuo-
se perhibetur p̄p̄ris vsus fuisse/ eū-
q; post hāc vitā vltix gebēna susce-
pit/ nō q̄a aliqd illicitum gessit/ s;̄ q̄a
imoderato vsu totū se licit⁹ tradidit.

In dialogo libro quarto.

In his autē dictis euāgelicis collu-
gere possumus. q̄a incēdiuz anima
nō solū videndo/ s;̄ etiā sentiendo pa-
tiatur Heritar⁹ em̄ voce diues mor-
tu⁹ dicit in inferno sepult⁹. Eius
anima q̄a in igne tenebat insinuat vox
diuitis: qui abrahā deprecatur di-
cens. Mitte lazarū vt intingat ex-
tremū digiti sui in aquā vt refrige-
ret linguā meā/ q̄a crucior in hac flā-
ma. Dū ergo peccatorē diuitē dam-
natū veritas in ignib⁹ p̄hibet quis
is sapiens reproborū animas teneri

Luc. xvj.

ignib⁹ neget? Si autē querit quomō-
res incorporea teneri z affligi possit a
re corporea/ certe addiam⁹ quid re-
probis veritas in finem est dictura. **Matth.**
Ite in ignē eternū q̄ p̄parat⁹ est dya-
bolo z angelis eius. **Si** ergo dyabo-
lus eiusq; angeli euz sint incorporei/
corporeo sūt igne cruciadi/ nō mirū
si aie z an̄q; recipiat corpora possint
corporea scire tormēta. Teneri etiā
p̄ ignē pōt aia/ vt in tormento ignis
sit vidēdo z sentiēdo. Ignē nāq; eo
ipso patit q̄ videt/ z q̄a p̄cremari se
aspicit crematur. Sicq; fit vt corpo-
rea res incorporea erurat: dū ex igne
visibili ardor z dolor inuisibilis tra-
bit/ vt p̄ ignē corporeū mēs incorpo-
rea etiā in flāma corporea cruciet.

Ite de diuite z de animab⁹ desū-
ctorū qualiter se habeant. **Cap. lxxj.**
Quāvis autē oculos cum esset in
torment⁹ vidit abrahā a longe
z lazarū in sinu eius. Diues iste idcir-
co est punit⁹. z inferni dānatōe pers-
cussus/ nō q̄a vbi quēpiā opp̄sserit:
vel q̄a aliena diripēs abstulerit/ s;̄ q̄a
pp̄ria nō dederit: z acceptis reb⁹ se
mensūm male derelinquēs se extollē-
ter eleuauerit.

Matth.
xv.

Luc. xvj.

In moralib⁹ libro. x. z in homelia
super Homo quidam erat diues.
Sunt em̄ nonnulli quos cēsus p̄
tumorē non eleuat/ sed p̄ opa miseri-
cordie exaltat. z sūt nonnulli q̄ dū se f-
renis opib⁹ abūdare p̄spiciūt: veras
dei diuitias nō regūt/ atq; patriam
etnā nō amant/ qm̄ hoc sibi sufficere
q̄ reb⁹ fulciūt tēporalitū putāt. Nō
est ergo cēsus in crimine sed affect⁹
cūcta em̄ sūt bona que pdidit deus/
S;̄ q̄ bonis male vitit/ p̄fecto agit vt
q̄si p̄ edacitatis ingluuie eo p̄ quem

Matth.
xv.
Luc.
xv.
Matth.
xv.
Luc.
xv.

Super euāg. Luce. XLIX

viuere debuit pane moriat. Pauper ad requiē lazarus uenerat/supbum vero diuites tormēta cruciabāt. **S**z tñ diues abrahā fuerat q̄ lazaz in sinu teniebat/q̄ tamē auctori suo colloques dicit. **L**oquar ad dñm meum cum sim puluis ⁊ cinis. **Q**uid itaqz iste diuitias suas estimare nouerat/q̄ semetipm puluere cinereqz pēlar. **A**ut qñ res hūc extollerēt posse q̄ de se quoqz tā abiecta sētiret eaz vi delictet possessore. **S**upbi itaqz diuites ⁊ elati/uenturi iudicis respectuz nō hnt/dñ supbis apud se cogitatio/mbz tumēt. **H**oc ergo fuit. qd hūc supbi; diuitem inferno tradidit/q̄a in sua felicitate timidus non fuit/q̄a pcepta dona ad vsū arrogāte inflexit q̄a viscera pictas ignorauit/q̄a pctā sua redimere/etiā cū sibi abundaret pētiū noluit. **S**ero autem diues iste oculos eleuās aperuit/quādo lazaru relescentē vidit quem iacentē ante ianuā videre ptempnit. **I**ntellexit ibi qd hic facere noluit/in dānatiōe sua cognoscere cōpulsus ē qd fuit quod pēdit qñ pximū indigentē nō agno.

Moralium libro. xvij. (uit.

Propter hoc autē qd de hoc diuite in tormentis posito dicit/q̄ viderit abrahā ⁊ lazaz in sinu eius/credendū est q̄ ante retributiones extremi iudicij iniusti quosdā in requiem iustos p̄spiciūt: vt eos vidētes in gaudio/nō solū de suo supplicio/sz etiam dilloz crucient bono. **I**usti vero in tormentis semp intuent iniustos/ vt hinc eoz gaudij crescat/q̄a malū cōspiciūt quod misericordis euaserūt: tāto qz maiores creprozi suo gfas reserāt/ q̄to vident in alijs q̄ ipi p̄pētiā esset derelicti potuerunt. **N**ec illam

tate beatitudinis claritatez apud iustoz annū fulcat aspecta pena reprobū. qm̄ vbi cōpassio tā non erit minui p̄culdubio beatoz leticia nō valebit. **I**ustoz em̄ anime q̄uis in sue nature bonitate misericordiam habet/etiā si miseri vellēt iam tunc omnino nō possūt/qz iustitie auctoris sui p̄iūcte tāta rectitudine p̄stringūt/ vt nulla ad reprobos cōpassione moueant: ⁊ erecti tā p̄ iustitiam iudicij eis nullomō misereāt. **I**psi quippe iudici cōcordāt cui inherēt ⁊ eis quos eripere nō possūt nec ex misericordia cōdescendūt/ q̄a tñ illos tūc a se videbunt extraneos q̄stū ⁊ ab eo quē diligūt auctore suo cōspiciūt reprobos. **Q**uid autē mirū si dum iusti iniustoz tormēta cōspiciūt. hoc eis eueniat in obsequio gaudioz quando ⁊ in pictura niger color subternitur vt albus vel rubeus clarior videat. **S**z (sicut dictum est) tanta bonis sua gaudia excresecūt quāto eoz oculis dānatoruz mala subter iacet que euaserūt. **Q**uamuis eis sua gaudia plene sufficiāt ad perfruendū/mala tñ reprobos absqz dubio semp aspiciunt: q̄a creatoris sui claritatem vt dēt/nihil in creatura qd videre non

Moralium libro. xij. (posine

Preterea de ipsi animabz sciendum est/q̄nā sicut hi q̄ adhuc viuēt ⁊ sūt mortuozū animas quo loco habeant ignorant. ita mortui vitam in carne viuētuz post eos qualiter disponat nesciūt: q̄a ⁊ vita spiritus longe est a vita carnis ⁊ sicut corporea ⁊ incorporea diuersa sūt genere/ita etiā distincta cognitione. **Q**d tamen de animabus sanctis sciendū non est: q̄a que intus omnipotentis dei clas

Gregoriane exceptiones

ritatē vidēt nullo modo credēdū est
q̄a sic foris aliqd qd̄ ignorēt.

Moralū libro quarto.

Vt sciendū q̄ electi dei et perfecti
post q̄s de corporibz trāseūt/nequa q̄s
per moraz spacia sicut antiq̄ patres
et celestis patrie p̄ceptione differunt

Mox q̄ppe vta carnis colligatone
excūt in celesti sede req̄escūt/attestan

h. Coi. v.

tē paulo q̄ ait. Scimus qm̄ si terre
stris dom⁹ nostra hui⁹ habitatiōis
dissoluat/q̄ edificatiōem ex deo ha

berem⁹ domū nō manu factā eternaz
in celis. Prius autē q̄ redēptor nō

ster morte sua hūani generis penaz
solueret/eos etiā qui celestis patrie

vias sectati sūt post egressū carnis/
isferni claustra tenuerūt:nō vt pena

quasi peccatores plecteret/s; vt eos
in locis remotioribz q̄scētes q̄a nec

dū incessio mediatoris aduenerat/
ab ingressu regni recat⁹ p̄ime culpe

prohiberet. **E**n̄ iuxta eiusdē redem

Lu. xvj.

ptoris nostri testimoniu⁹, diues qui
apud iseros torquet⁹ in sinu abrahe

lazari req̄escere p̄tēplā. Qui p̄fecto
si adhuc in imis nō essēt/bos ille in

tormentis posit⁹ nō videret. **V**nde et
isdes redēptor p̄ nostre culpe debito

occūbens inferna penetrat/vt suos
q̄ ei inbēserāt ad celos reducat. **S**ed

q̄ nūc hō redēptus ascēdit/alluc p̄fe

cto si peccare nolūisset etiā sine redē

ptione perringeret.

De loquacitate. **M**oralū libro

p̄mo. et pastoralis. c. lviij. **C**ap. lxxij.

De ne semp̄ epulas sequit loqua

aquā peteret dicēs. **P**ater **A**brabā **Lu. xvj**

miserere mei et mitte **L**azarū vt inti

guat extremū digiti sui in aquā et re

frigeret linguā meā/ quia crucior in

hac flāma. **Q**uibo p̄fecto v̄bis osten

dit. q̄a epulād o quotidie crebris in

lingua peccauerat/q̄ tor⁹ ardens re

frigerari se p̄cipue in lingua requis

rebat. **P**rius q̄ppe epulatas q̄uidie

splēdide dicit/ et post aquā petere in

lingua memorat. **Q**uia em̄ (vt dixi

m⁹) inter epulas valde diffuere loq̄s

citaz solet et pena indicat culpā cuz

eū quē epulatū splēdide veritas di

cerat in lingua pl⁹ ardere p̄hibebat.

Hi qui cordaz armoniā tēperāt/tā

ta hanc arte dispēsant: vt plerūq̄ eū

vna tangit longe alia et multa inter

iacentibz posita corda quatiaz. **C**ū

q̄ ista sonitū reddit illa que in eodē

cātu tēperata est/alijs impulsis tre

mit. **S**ic ergo scriptura sacra plerūq̄

q̄ de virtutibz sic et de vitijs agit/vt

dū loquēdo aliud insinuat tacendo

aliud innotescat. **S**ibi em̄ contra di

uitē de loq̄acitate memorat: s; dū pe

na in lingua dicit: que in cōuiuio in

ter alias grauius fuerit culpa mon

lissimo dei iudicio: q̄ digua tali cul-
pe pena respōderit. Agēte namq; in
opia illic vsq; ad minima petēda cō-
pulsus est: qui hic agente tena. ia vsq;
q; ad negāda minima puenit. Quid
retribui iubuit? qd̄ districtius pōt:
Surtā aque petijt qui micās panis
negauit.

Moralium libro quinto. De Oc-
cultis dei iudicijs. Cap. lx. viij.

Quam valde occulta sint diuina
iudicia cur in hac vita hōnūq;
bonis male sit/malis bene: tūc occul-
tiora sūt cū z bonis hic bñ est: z ma-
lis male. Nā cūz bonis male est: ma-
lis bene: hoc fortasse dep: ebēdit q̄
z bñi si qua deliquerūt sic recipiūt
vt ab eterna plenius dānatiōe liberē-
tur. z mali bona q̄ p hac vita faciūt
hic inueniūt. vt ad sola impostoz tor-
mēta perabantur. Hñ z ardēti in in-
ferno dñiti dicūt. Memento fili q̄
recepisti bona in vita tua: z Lazar⁹
similiter mala. At cū bonis hic bene
est: z malis male/incertum valde est
vtrū boni idcirco bona accipiāt vt p
uocant ad aliud meli⁹ crescāt/an ius-
sio latētiq; iudicio hic suoz operuz
remunerationē pctiunt/vt a pñijs
vite sequēt; inanescāt. z vtrū malos
idcirco aduersa feriat vt ab eternis
supplicijs corrigēta defēdāt/an hic
eoz pena incipiat/vt qñq; cōplenda
eos ad vltima gebēne tormēta pdu-
cāt. Sancti igit; viri cū sibi suppete-
re p̄spera huius mūdi cōspiciunt/ti-
mēt ne hic laboz suoz fruct⁹ recipi-
ant. timēt ne qd̄ diuina iustitia latēs
in eis vulnus aspiciat z exteriorib;
eos muneribus cumulans ab inti-
mis repellat.

Moralium libro. viij. z. ix. z. xy.

De spe venie post mortē. Cap. lxxi.

Dostq; temp⁹ vite p̄sentis absēti-
det nequaq; repbi z peccato-
res ad opationez p̄merēde venie vlt-
terius reuertent; nec ad exhibenda
recta opera reuocabunt. Hinc est q̄
diues quē inferni flāma cruciabat/
q̄a semetipm reparare operādo non
possit agnouerat: nā nequaq; sibi/sz
flicet; fratrib; p̄desse satagebat dicēs

.Rogo te pat; Abraham vt mittas
cū in domū patris mei: habeo ei qñ
q; fr̄es/vt testet illis ne z ipi ventāt i
locū hūc tormentoz. Sol; nāq; mes-
stū aim spes vlt̄ falsa refouere. S; vt
penā suā repbi grau⁹ sentiāt/ etiā d̄
venia spē amittūt. Hñ flāmis vlt̄is
cib; tradit⁹ nō sibi (vt dixim⁹) s; opis
tulari fr̄ib; p̄cupiuit. q; se nūq; igneo
carere tormēto adiuēto desperatiōis
supplicio agnouit. Sic quoq; debet
m⁹ indubitanter credere qd̄ in q̄ poss;
q; eternis dānati supplicijs fuerint d̄
parētib; z cognat; z primis suis q̄
reliquerūt cogitabūt cū per semetip-
sam veritas dicat. Quia diues q̄ in
inferno sepultus fuerat/de quinque
fratrib; quos reliquerat etiā in sup-
plicio positus curam gerebat. Pre-
terea sciēdū est q̄ ignis in inferno z
ad consolationem non lucet/z tamē
vt magis torqucat ad aliquid lucet
Nam sequaces quosq; suos secum
in tormento reprobi flamma illustrā-
te visuri sunt quozum amore deliq;
runt quatinus qui eozuz; vitam car-
naliter contra precepta conditoris
amauerant /ipozum quoq; interit⁹
eos in augmento sue damnationis
affligat. Ad̄ profecto hoc codex cūā
gelto teste colligitus: in quo verita-
te nunciante diues ille quem contz;

Lu .xvi.

Gregoriane exceptiones

git ad eterni incendij tormēta descen-
dere / quicq; fratrum describit meminit
se. Qui Abrahā petijt vt ad eoz eru-
ditionem lazari mitteret ne illuc eos
quicq; venientes par pena cruciaret.
Qui igit ad doloris sui cumulū pro-
pinq; absentiu meminit cōstat p-
culdubio q̄a eos ad augmētuz sup-
plicij paulopost potuit etiaz p̄sentes
videre. Quid aut mirz si secū quoq;
re p̄bos aspiciat cremari: q̄ ad dolo-
ris sui cumulū cū quē despererat in
sinu Abrahe Lazarū vidit. Is q̄ cui
vt pena cresceret vir elect⁹ apparuit
cur nō credenduz sit q̄ in supplicio
videre eos etiā q̄s p̄tra deum dilexe-
rat possit. Qua ex re colligit q̄ eos
q̄s inordinate nunc reprobi diligunt
miro iudicij ordine secū tūc i tormē-
tis videbūt: vt penā p̄prie punitiōis
eraggeret illa auctori p̄posita carna-
lis cognatio pari ante oculos vltiōe
dānata.

Item de Lazaro et diuite. et de sci-
entia animarū post mortem.

In dialogo libro. iij.

Cap. lxx.

Quod boni bonos in regno/et
mali malos i supplicio cogno-
scāt: in v̄bis dñictis luce clar⁹ est des-
mōstratū. In q̄bus cū dictum essz q̄
mortu⁹ Lazar⁹ portat⁹ est ab angel⁹
in sinū Abrahe et mortuus diues se-
pult⁹ est in inferno subiunctum est.
Qui eleuās oculos suos cum essz in
tormētis vidit abrahā a lōge/ et Laza-
rū i sinu ei⁹/ et ip̄e clamās dicit. Pa-
ter abrahā miserere mei: et mitte La-
zarū vt intingat extremū digiti sui
in aq̄ et refrigeret linguā meā: q̄a cru-
cior in hac flāma. Cui Abrahā dicit.
Fili recordare q̄a recepisti bona i vi-
sa tua et lazari⁹ similiter mala. Diues

aut de seip̄o iā spem salut⁹ non hñe:
ad p̄merēda suoz salutē p̄uertit di-
cēs. Rogo te pater vt mittas euz in
domū patris mei. Dabes em̄ quin-
q; ffes/ vt testet illis ne et ip̄i veniant
in locū hūc tormentoz. Quibz v̄bis
apte declaratur. q̄a et boni bonos/ et
mali malos cognoscunt. Si igitur
Abrahā lazari⁹ minime recognouit
set/ nequaquā ad diuitē in tormētis pos-
sitū de trāfacta et⁹ p̄tritiōe loqueret
dicēs. q̄ mala receperit in vita sua.
Et si mali malos nō recognoscerēt/
nequaquā diues in tormētis positus
fratrum suoz etiā absentiū meminisset.
Quomō em̄ p̄sentes nō posset agno-
scere. q̄ etiā p̄ absentiu memoria cu-
rauit exorare. Qua in re illud quos
q̄s oñditur/ q̄a et boni malos et mali
cognoscūt bonos. Nam et diues ab
abrahā cognoscit/ cui dictū est rece-
pisti bona in vita tua: et elect⁹ lazari⁹
a reprobo est diuite cognitus/ quem
mitti p̄cat ex noie dicēs. Mitte laza-
rū vt intingat extremū digiti sui in
aqua et refrigeret linguā meā. In q̄
videlicz cognitioe v̄triusq; partis cu-
mulus retributionis excreuit: vt et
boni ampli⁹ gaudeāt/ q̄ secū eos le-
ra ri cōspiciūt quos amauerūt/ et mali
dū euz eis torquent quos in hoc mū-
do despecto deo dilexerūt / eos nō so-
lū sua/ s; etiā eoz pena cōsumat. Fit
aut quiddā mirabil⁹ in elect⁹/ quia
nō solū eos agnoscūt q̄s in hoc mū-
do nouerant/ s; velut visos ac cogni-
tos recognoscūt bonos q̄s nūq; vis-
derūt. Quia em̄ illic omnes cōmuni
claritate deuz p̄spiciūt: nō est qd̄ ibi
nesciat vbi scientē omnia sciunt.

Per tribulatione electoz. **Moza-**
lum libro. j. **Capitulum lxxi.**

Luce. vi

Super euāg. Luce Fo. LI.

Lu. xvij.

Si habueritis fidē tanq̄ granū sinapis. Sicut vnguenta redolere latē nesciūt nisi cōmota/ z sicut aromata flagrantia suā nō nisi cum incēdunt expandūt/ ita viri facti omne qd virtutibus redolēt in tribulationibz innotescūt. Cū z recte in euāgelio dicit. Si habueritis fidem tanq̄ granū sinapis. Granum q̄ppe sinapis nisi p̄terat nequaq̄ vis virtutis eius agnoscat: nā nō p̄tritū leue ē. Si vero conteritur inardescit: z qd in se acerrimū latebat ostendit. Sic vnusq̄sq; vir factus cū nō pulsatur despicibilis z levis aspiciat. Si qua vō illuz tritura p̄secutiōis opprimat mor omne qd calidū sapit ostētat/ et in feruorē virtutis vertitur quicqd in illo ante despicabile infirmūq; videbat/ quodq; in se per trāquillitatē tēpora libēs oguit: eragitatus tribulationibus coactus innotescit.

De decem leprosis hereticos designant. Moralium libro. v. z. xvij. Capitulum lxxij.

Hereticus hoc habent propriū: vt bonis mala permisceant: quatinus facile sensui audientis illudant. Si em̄ praua semp dicerēt: citius in sua prauitate cogniti qd vellēt minime p̄suaderēt. Rursus si semp recta sentirēt: profecto heretici nō fuissent. Itaq; p̄miscet recta pueris/ vt ostēdēdo bona auditores sibi attrahant et exhibendo mala latent eos peste corrūpant. ex rectis sensibz trahāt z ex pueris feriat. Qui in p̄ceptis dei q̄a sana insanaq; locutione variant/ bñ in euāgelio decē leprosoz sūt sp̄e designati. Quoz color sano dū visuosus cādor aspergit/ immoderato hoc cādore fedāt. Cū ammonemur

nō plus sapere/ q̄ optet sapere/ s̄ sapiat ad sobrietatē. Qm̄ igit in lepra z pars cutis i fulgorē ducit/ z pars in colore sano retinetur/ recte hereticos leprosi erp̄mūt/ q̄a dū rectis praua p̄miscēt: z sanis insana/ colorē sanū maculis aspergūt. Qui etiā quia nec deū diligūt in quo male sentiunt nec primū de quo diuidunt. decalogi p̄ceptis aduersi sūt z ideo ad deprecandū dñm deces veniūt. Et qm̄ in eis p̄ceptis offenderāt/ ad illū vn̄ offenderāt vocāt: z vt saluent clamant dicētes. Iesu p̄ceptor miserere nostri. Quia em̄ in verbis illius se errasse significāt/ hūc saluandi humiliter p̄ceptorē vocāt. Cūq; ad cognitionē p̄ceptoris redcūt/ mor ad formā salutis recurrūt z curam meruerūt.

De mansionibus sanctarū animarū post mortē. Moralium libro. x. r. z in dialogo libro. iij. Capitulum lxxij.

Usicq; fuerit corpus/ illuc congregabunt z aquile. Ante resurrectionē z corporū q̄rūdaz anime iustoz a celesti regno q̄busdam adhuc mansionibus differunt/ q̄a de p̄fecta iusticia aliqd min⁹ habuerūt. Perfectionē vō iustoz anime mor vt hui⁹ carnis claustra creūt in celestibus sedibus recipiunt/ quod z ip̄a p se veritas attestat dicēs. Ubicumq; fuerit corpus/ illuc congregabunt aquile. Ac si apte dicat. Quia celesti sedi incarnatus vester redēptor p̄sideo/ electoz q̄q; animas cuz carne solucro/ ad celestia subleuo. Ubi igit ip̄e redēptor noster est corpore/ illuc proculdubio colligunt iustoz anime. Et paulus dissolui desiderat/ z cuz chusto esse. Qui ergo xp̄m esse in celo non dubitat: nec aiam pauli in celo esse negat.

Lu. xvij.

Rosij.

Gregoriane exceptiones

Luc.
xviij.

De custodia bonorum operum. Moralium libro. xix. et in Ezechielis homelia. vij. Capitulum. lxxiij. **I**eiuno bis in sabbato. Si quis civitas contra insidiates inimicos ex omni parte mugiat/vnu: et foramen in ea tantummodo immunitatis negligenter reliquat/inde peul dubio hostis ingreditur et vndique exclusus esse videbatur. Pbariseus namque qui in templo oratur ascendit/civitate mentis sue quanta munitione vallaverit audit. Ieiuno bis in sabbato/decimas de omnibus que possideo. Qui premisit. de gratias ago tibi. Recte quippe deo gratias agebat/a que acceperat bona que fecerat. Magna certe munimina adhibuit/sed videamus ubi insidiarii hostis foramen immunitatis reliquit. Quod non sicut ceteri hominum raptores iniusti/ adulteri: velut etiam hic publicanus. Ecce civitate sui cordis insidiariis hostibus per elationem aperuit/qua frustra per ieiunium et elemosinas clausit. In casu cetera sunt munita/cuius locum vnde de quo hostis patere aditus non est munitus gratias recte egit/sed se puerse super publicanum extulit. Civitate sui cordis extollendo perdidit/qua abstinentia et largiendo fuerat. Victa est per abstinentiam/gula veterisque ingluvies destructa: superata est largitate tenacia et auaricia depressa. Quibus laboribus actum creditur. Sed quot labores vno vitio percussis ceciderunt: quanta bona virtus culpe gladio percussa sunt. Quia magno opere optet bona semper agere et ab ipsis nos bonis operibus in cogitatione caute custodire ne si mentem elevent bona non sint: que non auctori militant sed elationi. De quibus non inordinate agimus/sed ex libris licet non canonicis/sed tamen ad edifi-

cationem ecclesie editis testimoniis profera-
m. Eleazar namque in primo elefantem feri-
ens stravit/sed sub ipso quem extinxit oc-
cubuit. Quos ergo iste significat quem
sua victoria oppellit: nisi eos que vitta
superat sed sub ipsa que subigunt superien-
do succumbunt. Quasi enim sub hoste
quem perferunt moritur: que culpa quam su-
perat eleuat. Sancti igitur in omni opere suo
solicite inuigilant ne aut prava agant
aut recta que precepta sunt non agant/aut bo-
nis actibus expletis in suis cogitationi-
bus intumescant. et tanto grauius offen-
dant quanto in his que iuste videntur agere
foris occulti peccant. Perit enim one
quod agit. si non in humilitate sollicitus.

De laudabili fatui (te custodia) tate. Moralium libro. xxvij. Ca. lxxv. **G**ressus iesus pambulabat iericho/ et ecce zachaeus querebat videre eum quod esset. Si veraciter esse sapientes et ipsam dei sapientiam preplari appetimus: stultos nos humiliter cognoscamus. Relinquamus notitiam sapientiam/discamus laudabilem fatuitatem. Sic quippe scriptum est. Si quis videt inter vos sapientes esse in hoc seculo/stultus fiat ut sit sapiens. Hinc euangelice historie verba testantur: quia zachaeus cum videre preteritum arborem sic hominum ascendit/ut transeuntem dominum cerneret. Sic hominum quippe fatua dicitur pusillitas itaque zachaeus sic hominum subit et dominum vidit/qua que mundi stulticia humilitate eligunt: ipsi dei sapientiam subterit preplant. Pusillanimitatem namque infam ad videndum dominum turbam prepediit/qua infirmitatem humane mentis ne lucem vitas intendat curam secularem tumultu perimit. Sed prudenter sic hominum ascendimus: si prouideamus que diuinitas precipit stulticia tenemus. Quid enim

i. mach.
vi.

Nota.

Luc. xij.

i. Cor. xij.

Luc. xij.

Super euāg. Luce. LII

In hoc mūdo stultius q̄ amissa non querere. possessa rapiētibz laxare. nulla p̄ acceptū iniurijs iniuriā red- dere. imo adiuctis alijs patientiā p̄ bere: Quasi em̄ sychomoz nos accē dere dñs p̄cepit cū dicit. Qui aufert q̄ tua sūt ne repetas. Et rursuz. Si q̄ te pcusserit in dexterā marillā: pre- be illi ⁊ alterā. Per sychomoz trans- sēs dñs cernit/ q̄a per hāc sapientē stultitiā ⁊ si necduz vt est solide iā tñ p̄ p̄tēplatiōis lumē dei sapientiā qua- si in transitu videt. Quā videre neq̄ unt q̄ sibi sapientes videntur/ q̄a ad cōspicienduz dñm in elata cogitatio- nū suaz turba dephēsi ad huc sycho- mōzū arborē nō inuenerūt.

In homeliā sup ambulans iesus ⁊ sup Maria stabat. De emptione regni celestis. **Capitulum. lxxvj**
Luc. xix. **O**rit zacheus ad dñm. Ecce di- midiu bonoz meoz: um dñe do- pauperibz ⁊ si qd̄ aliq̄e d̄fraudauit reddo q̄druplū. Estimationē precij nō habet: sed tamē regnū dei tantuz valz q̄tuz habes. **Dat. liij** Valuit petro ⁊ an- dree dimissis retibz ⁊ nauī. **Luc. xix.** Valuit vidue duobus minutz. **Dat. x.** Valuit alie- ri calix aque frigide. Valuit etiā zacheo dimidio substātie/ q̄a dimidiuz aliud ad hoc qd̄ iniuste abstulit resti- tuēdū in quadruplū reseruauit. **Er- teriora em̄ nra dño q̄libet parua sus- ficiūt/ cor: nāqz ⁊ non substantiā pen- sat. nec p̄pendit q̄tuz in eius sacrifi- cio/ s; ex quanto proferatur. Regnū itaqz dei (vt dixim⁹) tantū valet q̄tū habes. **P̄sate igit̄ fratres qd̄ vilius cū em̄it/ quid carius euz possidetur. **P̄terea si aliq̄s avaritic estibz au- belās aliena diripuit/ aspiciat hunc zachēuz: q̄ si qd̄ alicui abstulit/ q̄dru-******

plum reddidit. De rectoribz sacre ecclesie. In hos melia sup Designauit dñs. ca. lxxvij
Negociamini dū venio. Debēt sollicitē sacerdotes pensare qd̄ lucrū deo faciūt/ q̄ accepto talēto ab eo ad negociū missi sunt. Eteniz ipse dñs dicit. **Negociamini dūz venio. Ecce iam venit/ ecce de nostro nego- cio lucrū req̄rit. Quale ei animaruz lucrū de nostra negociatiōe mōstra- bim⁹: quot ei⁹ cōspectui manipulos animaz de p̄dicatiōis nostre segete illaturi sum⁹. **Ponam⁹** añ nostros oculos illū tāte districtiōis diē quo iudex ventet: ⁊ rationē cū seruis qui- bus talentū credidit ponet. **Ecce in** maiestate terribili inter angelozū et archangelozū choros videbit̄. in illo tāto examine electozū omniū ⁊ repro- boz multitudo deducet̄ ⁊ vnusq̄sqz qd̄ sit operat⁹ ostendet̄. **Ibi omnes** dñici gregis pastores euz animaruz lucro apparebūt: qui sanctis suis p̄- dicatiōibz deo post se subditū gregē trahūt. **Cū igit̄** tot pastores cū gre- gibz suis añ etui pastoris oculos ve- nerint/ qd̄ nos miseri dicturi sum⁹ q̄ ad dñm nrm̄ post negociū vacui res- dim⁹. q̄ pastoris nomē habemus/ ⁊ oues quas ex nutrimento nro debeas mus ostēdere nō habemus. **Hic pa- stores vocati sum⁹/ ⁊ ibi gregē non** ducimus. **Et p̄ nos** q̄dez fideles ad factū baptisima veniūt/ nostris p̄cibz benedicunt̄/ p̄ impositionē manuz nostraz a deo sc̄tm̄ spiritū accipiūt: atqz ipsi ad regnū celozū pertinent et ecce nos dorsum p̄ negligentiam nram tendimus. **Ingrediunt̄ electi** sacerdotum manibz expiati celestem patriā/ ⁊ sacerdotes ipsi per vitā re-**

Luc. vi.
Mat. v.
Luce. vi.

Luc. xix.

Dat. liij
Luc. xix.
Dat. x.

Luc. xix.

Nota

Gregoriane exceptiones

probam ad inferni supplicia festinat. Cui ergo rei cui miles dixerim sacerdotem malos nisi aque baptismatis que peccata baptizatorum diluens illos ad celeste regnum mittit: et ipsa postea in cloacas descendit. Timeamus huiusmodi tres: ueniat actione nostra ipsam misterium nostrum. De peccatorum nostrorum quotidie relaxatione cogitemus: ne nostra vita peccato obligata remaneat: per quam omnipotens deus alios quotidie soluit. Consideremus sine cessatione negotium nostrum: persumamus potius quod suscepimus: faciamus nobiscum: quotidie rationes quas cum iudice nostro habeamus: et de negotio quod accepimus omnipotenti domino fructum nos reddere preparemus.

De regimine animarum. In pastora li. caplo. ix. **Capitulum. lxxvii.**

Lu. xix.

Quæ mna tua quæ habui repositam in sudario. Ille qui virtutibus pollet coactus ad regimen debet venire virtutibus vacare: nec coactus presumat accedere. Ille si oino renititur: caueat ne acceptam pecuniam in sudarium ligas de eius occultatione iudicetur. Pecunia quippe in sudarium ligare: est peccata dona sub ocio lenti torporis abscondere. Atque iste cum regimen appetit attendat ne per exemplum prauis operis perbari seorum more ad ingressum regni tendentibus obstaculum fiat quod iuxta magistri vocem nec ipsi intrant: nec alios intrare permittunt.

De predicatoibus. In hoc (tunt. melia) **Ca. lxxix.**

Matth. xxv

Quæ seruum eijcite in tenebras exteriores. Unusquisque nostrum in quantum sufficit: in quantum aspirationis superne gratiam accepit: a prauitate primum reuocare: et ad bene operandum exhortari: et eum quoque regnum vel supplicium erranti de-

bet denunciare. Et nemo dicat. Ammonere non sufficio, exhortari idoneus non sum. Quantum potes exhibere: ne tantum mentis ma'eseruatum quod accepit: in tormentis erigaris. Neque enim plus quam unum talentum accipat: qui habet abscondere magis studuit quam erogare. Et semper quod in dei tabernaculo non solum phyale: sed precipiente domino etiam ciati facti sunt.

Per phyalas quippe exuberans doctrina designat scientiam. Alii doctrina veritatis plenam: audiendum mentes inebriat. Per hoc ergo quod dicitur: perfecto phyalam porrigit. Alius quod sentit explere non valet: sed quia habet utcumque denunciare: perfectio per ciatum gustum prebet. In dei tabernaculo: deest in sancta ecclesia positi: si per doctrinam sapientie ministrare phyalas minime potestis: in quantum per diuina largitate sufficitis boni verbi ciatos date primis vestris. In quantum vos profecisse presatis: etiam alios trahite: in via dei hinc socios desiderate. si ad deum reditis: curate ne ad eum soli veniatis. Hinc enim scriptum est. Qui audit dicat: veni: ut quod iam in corde super perni amoris vocem accepit: foris etiam primis vocem reddat exhortationis. Et fortasse panem ut indigentibus porrigat elemosinam non habet: sed magis est quod tribuere valens quod linguam habet. Plus est enim verbi pabulo victuram in perpetuum mentem reficere: quam ventrem mortuæ carnis pane terreno satiare. nolite ergo fratres proximis vestris elemosinam verbi subtrahere.

De patientia pastoralium. caplo. xxxiiij. **Capitulum. lxx.**

Dilectis suis veritas dicitur. In patientia vestra possidebitis alias vestras. Sic enim conditi miserabiliter

Exod. xxxv.

Apocal. xxx.

Luc. xli.

Super euāg. Luce. LIII.

26. 5.

sumus: vt ratio animā / r ania possit
deat corp^o. **I**us vō anie a corp^ois pos
sessione repellit / si nō pus anima a ra
tione possidet. **C**ustodē igit^r p^oditōis
nostre patiētiam dñs esse mōstrauit:
q̄a z ip̄e nos possidere nosmetip̄os
docuit. **Q**uāta ḡ sit impatiētie clpa
cognoscim^o: per quā z hoc ip̄m amit
timus possidere quod sumus.

Moralium lib. v. z. xxj.

De patiētia pfectio nascit. Ille em̄
vere pfectus est: q̄ erga impfectionē
primi ipatiētis nō ē. **Q**ui patiētia ser
uare ptemnit / sociale vitā citius per
impatiētiam deserit. neq; em̄ seruari
vnq; p cordia nisi per solā patiētiam
vals. **E**rchio nāq; in humana actōe
nascit: vnde mētes boiū vicissim a
suauitate z dilectōe separent. **E**t ni
si ad aduersa tolerāda in anio se p̄pa
rent / cum aduersitat^r aliqd̄ acciderit
q̄d anim^o ferre nō valet fraternā con
cordiā relinquunt. **S**ed q̄ alienā im
pfectōe ferre nō valēs deserit: ip̄e
sibi testis est q̄ pfecte necdum pficit.
Dic̄ est q̄ in euāgelio vt sup̄ cōme
morauim^o veritas d̄t. **I**n patientia
vestra possidebit^r anias v̄ias. **Q**uid
est em̄ animā possidere / nisi pfecte in
om̄ib; vivere cūctis mētis motibus
ex truit^r arce dñarie. **Q**ui igit^r patien
tiam tenet / aiām possidet: q̄a inde cō
tra aduersa om̄ia fortis efficit: vnde
sibi z scip̄m vincēdo dominat. **E**t q̄
se laudabil^r frāgit / infractus se fortit^r
erexit: q̄a cū in suis se voluptatib; su
perat / sese ad v̄ia inuictum parat.

De passione domini. **M**oralium
libro. ij.

Capitulum. lxxi.

Lu. xxj.

Dominus noster **J**esus ch̄rist^o
in se credentes edocet. vt in fla
gellis positi / b̄ndicere dño sciāt z gra

tias agere. **C**ū em̄ teste euāgelio p̄
pinquare passioⁿ dicit / accepto pane
gratias egisse perhibet. **G**ratias ita
q; agit / qui flagella aliene iniq̄tatis
suscit^r it / z q̄ nil dignū p̄cussione exbi
buit / humiliter in p̄cussione b̄ndicit:
vt hinc videlicet ostēdat q̄d vnusq; q; in
flagello culpe pprie facere debeat:
si ip̄e equanimiter flagella culpe por
tat aliene: vt hinc ostēdat q̄d in cor
repto^e factat subdit^o: si in flagello po
situs patri gratias agit equalis.

Moralium libro. xxij. **D**e timor
re mortis. **C**apitulum. lxxij.

Jesus factus in agonia / p̄tius
lorabat. **E**lecti dei semper distri
cta dei iudicia sup̄ se metūit: tūc ta
men hec vehemēter pertimescunt cū
ad soluendū humane cōditionis des
bitum veniētes: districto iudici pro
pinquare se cernūt. z fit tanto timor
acrioz / q̄nto z retributio eterna vici
mior. **C**rescit pauor vicina retribu
tione iusticie / z v̄gēte solutione car
nē: quanto magis districtum iudis
cium iam iamq; cernit / tāto vehemē
tius formidat. **E**t si ea que sciūt nū
q; se p̄termisisse meminefr: formidāt
tamē ea q̄ nesciunt: q̄a videlicet semet
ip̄os d̄iudicare z cōp̄rehēdere om̄
nino nō possunt: z v̄gēte exitu subri
lioz terrent metu. **U**n̄ redēpto: nos
ster solutioni carnis appropinquās /
z membrōz suoz speciem seruās: fas
ctus in agonia cepit proluxius orare.
Quid em̄ p̄ se ille cū agonia p̄teret /
qui in terris posit^o / celestia cum po
testate tribuebat. **S**z appropinquās
te morte: nostre mētis in se certamen
exp̄ssit: qui vim quādā terroris z for
midinis patimur: cū per solutionē
carnis eterno iudicio propinquamus.

Gregoriane exceptiones

Nec enim tunc cuiuslibet anima immere-ritus terretur: quando post pusillum hoc inuenit quod in eternum mutare non possit.

Moralium libro. iij. De gratia benignitatis. **Capitulum. lxxiiij.**

Matth.
xxvi.

Adice ad quod venisti: Illos qui nobis aduersantur amicos nominare debemus: sicut a domino ipsi quoque traditori dicitur. Amice ad quid venisti: Et diues qui in inferni igne cruciatur ab Abrahā filius vocatur: quia et si per nos mali corrigi negligunt: dignum tamen est ut a nobis non ex sua neque sua ex nostra benignitate nominentur.

Luc. xvi.

Moralium libro. iij. et in homelia super Si quis diligit me. Et super Maria magdalene. De negatione Petri. **Capitulum. lxxiiij.**

Jo. xvij.

Quam autem vidisset ancilla quaedam ostiaria sedente Petrum ad lumen et cum fuisset inuita dicit: Nunquid et tu eris discipulus eius hominis istius? Negavit ille et dixit: Non sum. Quales doctorum sancte ecclesie ante aduentum sancti spiritus fuerint scimus: et post aduentum illius cuius fortitudinis sint facti conspicimus. Certe ipse pastor ecclesie et primum apostolorum ad cuius sacratissimum corpus sedimus quatenus debilitat: quatenus formidinis fuerit ancilla ostiaria requisita dicat. Una enim mulieris voce percussus: dum mori timuit vitam negavit. Qui non penis: non afflictionibus: non terribili cuiusque potestate: sed vnius mancipii sola est prostratus indignatione. Et quidem mancipium ne se ferus firmior terribilis demonstraret: ancilla est in quere re tentat. Rursusque ut talis serus infirmus: etiam ostiaria sui deiectione vilesceret: non ab ancilla tamen modo: sed ab ostiaria ancilla

requisitus est. Ecce quod vilis est ad tenendum persona requisita: ut aperte proderet quantum cum timoris infirmitas possideret: quod nec ante vocem ostiariae ancille subsisteret. Et persequendum quod comprehensum Petrus negavit in terra: quem suspensum latro confessus est in cruce. Sed vir iste tante formidinis qualis post aduentum sancti spiritus existat audiamus. Fit conuentus magistratus et seniorum celsus denunciat apostolis ne in nomine Iesu loqui debeant. Petrus auctoritate magna respondit. Obedire oportet deo magis quam hominibus. Et rursum. Si iustum est in conspectu dei vos potius audire quam deum iudicate. Non enim possumus que vidimus et audimus non loqui. Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii: quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Ecce gaudet Petrus in verberibus: quod ante in verbis timebat: et quod prius ancille vocem requisitum timuit: post aduentum sancti spiritus vires principum celsus spreuit. Considerandum igitur nobis est: cur omnipotens deus eum quem cuncte pretere disposuerat ecclesie ancille vocem pertimescere: et seipsum permisit negare. Ad nimirum actum esse pietatis magne cognoscimus dispensatione: ut is qui futurus erat pastor ecclesie in sua culpa discerneret qualiter alijs misereri debuisset. Prius itaque cum sibi ostendit: et tunc ceteris preposuit: ut ex infirmitate sua cognosceret quod misericorditer aliena infirma toleraret.

De diuersitate peccantium. Moralium libro. viij. et lxxij. **Cap. lxxij.**

Quod uersus dominus respexit petrum. Duobus modis a domino peccator vnusquisque respicitur: cum aut a peccato

Actu. v.

Ibidem.

Actu. vi.

Luc. xvi.

Super euāg. Luce. Fo. LIII.

quertit/ aut ex pctō puniſ. De reſpe-
ctu puerſiōis dī. Qz reſperit dñs pe-
trū: r recordat⁹ Petr⁹ fleuit amare.
Miſericōdia q̄ppe redēptoris inſenſibi-
litas iſte duriciā cū reſpicit/ ad pe-
nitentiā emollit. Nequaq̄s enim poſt
mōtē liberat/ quē ante mōtē ad ve-
niā gſa nō reformat. Hinc pſalmiſta
ait. Qm̄ in ſeculū miſericōdia ei⁹. q̄a ni-
mirū quem nequaq̄s modo miſericōdia
eripit/ ſola poſt p̄ſens ſeculū iuſticia
addicit. De reſpectu ruſus vltionis
dī. **Yul⁹** aūt dñi ſup faciētes mala
vt p̄dat de terra memoriā eorū.

Mozalium libro. xxv.

Sciendū eſt aūt q̄ omne peccatū
tribus modis admittit: nam aut igno-
rantia/ aut infirmitate/ aut ſtudio p-
petrat. **Et grau⁹** quidē infirmitate
q̄ ignozātia: ſed inſto grau⁹ ſtudio
q̄ infirmitate peccat. Ignozātia pau-
lus peccauerat cū dicebat. **Qui pu⁹**
ſui blaſphemus r pſecutor r ptume-
lioſus/ ſed miſericōdiam pſecut⁹ ſum. q̄a
ignozās fecit in incredulitate. **Petr⁹**
vero infirmitate peccauit: qm̄ omne
in eū robur fidei quod dño pbibuit/
vna vox puelle cōcuſſit: r deū quem
corde tenuit/ voce denegauit. **Sz** qz
infirmitatis culpavt ignozātia eo fa-
cilius tergīt: quo nō ſtudio ppetrat/
Paulus qui ignozauit ſciēdo corre-
xit: r **Petr⁹** mot⁹ r quali areſcentē
iam radicē fidei lachrymis rigando
ſolidauit. **Si** igit fortaſſe aliq̄s labit
in fide/ petrū aſpiciat q̄ amare fleuit
q̄ p infirmitatē timoris negauerat.
In homelia **Sup Maria** ſtabat.
Et inſticia rō peccauerāt hi de
quibus ipſe per ſe magiſter dicebat.
Si nō veniſſem r locut⁹ eis ſu. ſſem
peccatū nō haberēt. **Nunc** aūt excu-

ſationē nō habēt de peccato ſuo. **Et**
paulo poſt. **Et** viderūt r oderunt/ r
me r patrē meū. **Aliud** eſt em̄ bona
nō facere/ aliud bonoz odiffe docto-
rem: ſicut aliud eſt p̄cipitatiōe/ aliud
deliberatione peccare. **Sepe** em̄ pec-
catū p̄cipitatiōe cōmittit: q̄d tamē
p̄ſilio r deliberatiōe damnaſ. **Et** in-
firmitate em̄ plerumq̄ ſolet accidere
amare bonū/ ſed implere nō poſſe: ex
ſtudio vero peccare eſt bonū/ nec fa-
cere nec amare. **Sicut** ergo nōnū q̄
grauius eſt peccatū diligere/ q̄ per-
petrare: ita nequi⁹ eſt odiffe iuſticiaz
q̄ non feciſſe. **Sunt** ergo nōnulli in
ecclia qui non ſolū bona nō faciunt/
ſed etiā perſequunt: r que ipſi facere
negligūt/ etiā in alijs deſectant. **Ho-**
rum peccatū ſcilicet nō ex infirmitate
vt ignozātia/ ſed ex ſolo ſtudio perpe-
tratur: quia videlicet ſi vellent imple-
re bona nec tamen poſſent: ea que in
ſe negligūt/ ſaltrē in alijs amaret. **Si**
em̄ ea ipſi vt ſolo voto appeterent fa-
cta ab alijs nō odiffent. **Sz** bona eas-
dem audiēdo cognofcūt/ viuēdo deſ-
piciūt/ aniaduertendo pſequuntur.
Sūt item q̄daz in ecclia qui bona q̄
facere deſpiciūt/ etiā ſcire p̄temnunt.
Quia em̄ ſcriptū eſt: ſeru⁹ neſciens
voluntatē dñi ſui r nō faciēs digna
plagiſ vapulabit paucis. r ſeru⁹ ſci-
ens voluntatē dñi ſui r nō faciēs iu-
ſta eam vapulabit mult⁹ impunitas
tē peccādi exiſtimāt remediū neſcien-
di. **Qui** nimirū ſolo ſupbie caligine
tenebreſcūt/ r iō nō diſcernūt: qz aliſ
eſt neſcire/ aliud ſcire noluiſſe. **Neſcire**
ei eſt ignozātia: ſcire noluiſſe eſt ſupbia.
Et t̄to magis excuſationē non p̄te-
b̄e qz neſciāt: q̄nto magis eis etiā no-
lentibz humilitatis diuine facta r b̄i

Ubi. s.

Ps. cy.
et. vi. et.
cxxy.

Ps. xxxij.

Act. iij.

Luc. xij.

Job. xv.

Gregoriane exceptiones.

viuēdi exēpla opponunt ab eo mon
strata que cognoscāt.

Lu. xxiij. Moralium lib. x. r. xxiij. De discre
tione tacēdi. **Capitulum. lxxxvij.**

Interrogabat Iesum herodes
multis sermonibus at ipse nihil
ei respōdebat. Sancti viri cū audiē
tibus prodesse nequeūt/ etiā despici
tacētes volūt/ ne de sue sapiētie glo
riam ostēratione. Cū qz prudent ali
qd dicūt/ nō suā gloriā/ s; auditorū
vitā qrit. Cū vero cōspiciūt qā vitā
auditorū loquēdo lucrari nō possūt:
tacēdo sciam suā abscondūt. Ad imi
tandā qppe vitā dñi quasi ad quod
dā nobis ppositū signū currimus: q
pro redēptiōe nostra moriēs in cru
ce tenebrosis nostris mētib; lucez
p lignū sicut lāpas fudit. Hac nos
lāpade ioānes illuminari p̄spererat
cū dicebat. Erat lux q̄a que illumina
nat omnē hominē venientē in hunc
mūdum. Huius lāpadis flāmas he
rodes explorare voluit: cū eius mis
racula videre concupiuit sicut scri
ptus est. Herodes viso iesu gauisus
est/ erat em̄ ex multo tēpore cupiens
videre eū/ eo q̄ audisset multa d̄ illo
z sperabat signū aliquod ab eo vide
re fieri. **Ubi** z subdit. Interrogabat
aut̄ eū multis sermonibus at ipse ni
hil ei respōdebat. Lāpas q̄ppe ante
ei⁹ oculos nullo radio lucis emicuit
q̄a ei q̄ se nō pie s; curiose q̄sierat nil
de se mirabile ostēdit. Inquisit⁹ ita
qz dñs tacuit: expectat⁹ miracula ex
hibere p̄tēpsit: q̄a herodē nō p̄fectū
quereret: s; sciētā v̄l signa mirari vel
le prosperit. Hese igit̄ in occultis re
tinēs apud se: eos quos exteriora q̄
rere cōperit ingratos foris reliquit/
magis eligēs apte a supbiētib; de

Job. j.

Lu. xxiij.

spici/ q̄s a nō credentib; vacua voce
laudari. Quia em̄ cōstant̄ tacuit ab
herode derisus z despectus eruit/ si
cut scriptū est. **Spiciuit aut̄ illum he
rodes cū exercitu suo/ z illisit indus
tū veste alba. Quod videlicet factus
oportz nos audiētes discere/ vt quos
tēs auditores nostri nostra volūt q̄
si laudanda cognoscere: non aut̄ sua
puersa mutare oīno taceamus: ne si
ostērationis studio verbū dei loquā
mur z illoz culpa que erat esse nō de
sinat z nostra que nō erat fiat.**
**Moralium libro. xij. De significati
one ligni. Capitulum. lxxxvij.**
Sin viridi ligno hec faciunt/ in
Saridoquid fiet. In scriptura sa
cra lignū nomine aliqñ crux aliquan
do viri iustus/ aliqñ vero incarnata
dei sapiētia figurat. Crux etenim per
lignū signat cū dicit. **Mittamus li
gnū in panē eius. Lignū** q̄ppe mis
tere in panē est dñico co: poui cruce
adhibere. **Rursū ligni noīe vir iust⁹
aut iniustus exprimit: sicut p̄ p̄bes
tā dñs dicit: Ego dñs humiliavi li
gnū sublimē z exaltaui lignū humi
le: q̄a iuxta eiusdē veritatis vocē oīs
qui se exaltat humiliabitur/ z qui se
humiliat exaltabitur. Rursum p̄ li
gnū incarnata dei sapiētia figurat/
sicut de ea scriptum est. **Lignum vi
te est his qui apprehenderint eam/ z
sicut ipsa ait. Si in viridi ligno hec
faciunt: in arido quid fiet? Se em̄ li
gnū viride: z nos aridus lignum di
xit/ quoniā ipse vim diuinitatis in se
habuit: nos vero qui puri homines
sumus lignū aridū sumus.**
**In homelia super Maria stabat
X̄per mortē ch̄risti de ab̄ol⁹ capti
uatus est. Capitulum. lxxxvij.****

Lu. xxiij.

Ubi. j.

Diē. j.

**Ezechiei
xvij.**

**Lu. xxiij
z. xvij.**

puer. ij

Super euāg. Luce. Fo. LV.

20. xxiij. **P**ostq̄ venerūt in locuz q̄ vocat̄
Caluarie/ibi crucifixerunt dñm
Iesum/ & duos latrones. vnuz a dex
tris/ & alterū a sinistr̄. **E**cce fratres
echarissimi/ ad penā crucis p̄ditor no
ster sine culpā peccatoribz aduenit:
& p̄ humano genere qui morti nihil
debebat/ p̄ crucē supplicū occubuit:
& inde antiquū hostē eternū percu
lit/ vnde seure cōtra se manus p̄se
quērium rēpōtaliter p̄misit. **Q**uod
apte dñs beato Job indicat dicens.
Nunq̄d capies leuiathan hamo: **I**n
hamo esca ostēditur/ acule⁹ occulta:
tur. **L**euathan igit̄ ad est antiquum
serpentē diaboli/ p̄ om̄ipotes has
mo cepit: quoniā ad mortē illi⁹ vni
genitū filium incarnatū misit: in q̄ &
caro passibilis videri possit/ & diui
nitas impassibilis videri non possit.
Cunq̄ in eo serpens iste p̄ manus p̄
sequentū escā corpis momordit/ di
uinitatis illū aculeus p̄forauit. **P**ri
us autē eū in miraculis deuz cogno
uerat/ sed de cognitōe sua ad dubie
tate cecidit: quoniā hūc passibile vi
dit. **Q**uasi ham⁹ ergo fauces glutien
tis tenuit/ dum in illo carnis esca pa
tuit quā deuorator appeteret/ & diui
nitas tēpore passionis latuit: q̄ neca
ret. **I**n hamo eius incarnationis ca
ptus ē. q̄ dū in illo appetit̄ escā cor
poris/ transiit⁹ est aculeo diuinitat̄.
Ibi q̄ p̄ inerat humanitas: que de
uoratorē ad se duceret: ibi diuinitas
que p̄foraret. **I**bi apta infirmitas q̄
puocaret. ibi occulta virt⁹ q̄ raptoris
faucē transfigeret. **I**n hamo igit̄ ca
p⁹ est: quoniā inde interijt vnde mo
rordit. quos ergo iure tenebat mor
tales p̄didit: quoniā eū in q̄ ius non
babuit/ morte crucis appetere in or

talem p̄sumpsit. **E**cce antiqu⁹ hostis
ea que de humano genere cepit spo
lia amisit: & supplātatiōis sue victo
riā eū redēptor: in cruce moreret p̄di
dit.
In homelia sup̄ **H**oc est (dit.
p̄ceptum. **D**e charitate & oratiōe res
demptoris. **C**apitulū. lxxxix.

Pater dimitte illis: q̄ nesciūt qd
faciunt. **U**na & sūma est p̄batio
charitat̄: si & ip̄e diligit qui aduersa
tur. **P**inc est q̄ ip̄a veritas & crucis
paribulū sustinet: & tñ ip̄is suis perse
cutōibz affectū dilectiōis impendit:
dū in cruce exorat p̄ eis. **Q**uid ergo
miz si inimicos diligit discipuli dū
viuūt: qñ & tunc inimicos diligit ma
gister cum occidit?

Moralū libro. xij.

Sciendū est autē q̄ absq̄ iniquitas
te man⁹ sue dñs ab inimicis eū occi
deret̄ p̄tulit qui peccatū nō fecit/ nec
dulus inuērus est in ore ei⁹: & tñ crus
cis dolorē p̄ nostra redēptiōe tolera
uit. **Q**ui sol⁹ p̄re oibz ad deum p̄ces
mūdas habuit: q̄a in ip̄o dolore pas
sionis p̄ p̄secutoribz exorauit dicens.
Pater dimitte illis: q̄ nesciūt quid fa
ciūt. **Q**uid em̄ dici/ qd in prece mū
dius pōt cogitari/ q̄ cū & illis miseris
cordia in cēssionis impendit: a qb⁹
dolor tolerat̄. **E**ū factū est vt redem
ptoris n̄i sanguinez quē p̄secutores
seuētes fuderāt postmodū credētes
lāberēt: eūq̄ dei filiū esse p̄dicarent.

De latrone fideli. **M**oraliz libro
xviij.

Capitulum. xc.
Dominē memēto mei dū vene
ris in regnū tuū. **A**d indignā
mentē venēs de⁹ dignā sibi exhibet
viuēdo: & facit in ea meritū qd remu
neret: q̄ hoc solū inuenerat qd puni
ret. **L**ibet inf̄ hec mēi/ oculos ad illū

20. xxiij.

20. xxiij.

20. xxiij.

Gregoriane exceptiones.

latronē ducē q̄ d̄ fauce ascēdit crucē
de cruce paradisi. Intueamur q̄lis
ad patibulū venit / z a patibulo q̄tis
abscellit. Venit re^o fratri sanguine:
venit crucētus: s; interna gr̄a ē in cru
ce mutat^o. Et ille q̄ mortē fratri in
tulit / mortē dñi vitam p̄dicauit di
cens. Dñe memento mei cū veneris in
regnū tuū. In cruce clauit man^o ei^o
pedesq; ligauerāt: nihilq; in eo a pe
nis liber nisi cor z lingua remāserat
Inspirāte deo totuz illi obtulit qd̄ in
se liber inuenit: vt iuxta h̄ qd̄ sc̄ptuz
est. Corde crederet ad iusticiā / ore cō
fiteret ad salutē. In corde v̄o fidelitū

I. Co. xiiij

tres sūmopere manere v̄tutes testa
tur ap̄lus dicēs. V̄c aut̄ manent si
des / spes / charitas. q̄s cūctas subita
replet^o gr̄a z accepit latro / z fuauit in
cruce. Fidē nāq; habuit / q̄ regnatur
dñm credidit: quē secū parit morien
tem vidit. Spem habuit qui regni
ei^o aditū postulauit dicēs. Memento
mei cū veneris in regnū tuū. Cha
ritatē quoq; in morte sua viuacit̄ tes
tuit qui z fratrem z conlatronē p̄ sumi
li scelere morientē / z de iniquitate sua

Iu. xxiij

arguit: z ei vitā quā cognouerat p̄di
cauit dicēs. Neq; tu times deus q̄ in
in eadē dānatione es: Et nos qd̄em
iuste / nā digna factis recipimus / hic
vero nihil mali gessit. Ille q̄ talis ad
cruce venit ex c̄lpa / ecce qualis a cru
ce recedit ex gr̄a. Cōfitebat̄ dñz quē
videbat secū hūana inirmitate mor
ientē: qñ negabāt apostoli cū quem
miracula viderāt diuina v̄tute facien
tem. Sed hi qui saluari hoīem / p̄rijs
virib; astruūt / eandē cōfessionē hoīs
ab ipsi^o esse v̄tute suspicant. Quod
si ita est / in dei laude psalmista nō di
ceret. Cōfessio z magnificētia opus

Ps. lxxv

eius. Ab eo itaq; accipim^o recta cō
fiteri: a q̄ nobis z magna dant opari
In homilia super anno. xv. z. z su
per Maria stabat. de largitate diu
ne bonitatis. Capitulū. xxiij.

Hodie mecum eris in paradiso. **Iu. xxiij**
Prestat fratres charissimi mas
gnam venie fiduciā latro ille vena
bilis / q̄ nō inde venerabilis vnde la
tro. Nā latro ex crudelitate / venerabi
lis ex p̄fessione. Cogitate ergo cogi
tate q̄s sint incōprehēsbilita i om̄i po
tente deo misericordie viscera. Latro
iste crucētus manib; abstract^o a fauce
itineris suspēsus est in patibulo cru
cis. Ibi p̄fessus / ibi saluat^o / ibi audis
re meruit: hodie mecum eris in paradiso
Quid ē h̄? Quis tantā bonitatē dei
dicere / qd̄ estimare sufficiat. De ipsa
pena criminis puenit ad p̄mia virtutis.
Si quis igit̄ p̄primū suū / in ma
licia crudelitate exarsit aspiciat hūc
latronē qui in ip̄o mortis articulo ad
vite p̄mia penitēdo puenit. Ab sp̄ci
ergo certitudine nulla nos maloz
nostroz qualitas / nulla q̄ntitas fran
gat: qm̄ omnipotēs de^o si ad eum to
to corde p̄surgimus sp̄m venie red
det / z nobis per lamētā penitētiā
misericordie z pietatis aperiet.

De morte z resurrectione dñi. Mo
raliū lib. o. xxiij. z. xxx. **Co. xxiij**

Una sabbati q̄busdāz mulierib; **Iu. xxiij**
valde diluculo ad monumentū
venientib; ecce duo viri steterūt sec^o
illas in veste fulgēt / qui dixerūt eis.
Quid querit̄ viuētē cū mortuis?
Non est hic / sed surrexit. Dei fili^o idē
circo inter nos homo fact^o est: vt nō
solum nos sanguine suo redimeret /
sed etiā est cūso exēplo p̄mutaret. In
cōuersione igit̄ nostra z veniēdo

alia inuenit / et vituendo alia docuit. **S**tudebant enim omnes supba Adam stirpe pgeniti prospera vite pſentis appetere / aduersa duitare / opprobria fugere / gliaz sequi. **V**enit inter eos incarnatus dñs aduersa appetēs / prospera spernēs / opprobria aplectens / gloriam fugiēs. **N**ā cū iudei illū regem sibi cōstituerē voluissent fieri rex res fugit: cum tō eū interficere molirentur / spōre ad crucis patibulum venit. **F**ugit ergo quod omnes appetūt: appetūt quod omnes fugiūt. **S**ed dum fugit quod oēs appetūt / appetūt quod omnes fugiūt. fecit quod omnes mirarentur ut et mortuū ipse resurgeret: et morte sua alios de morte suscitaret. **D**ue quippe vite sunt bois in corpe cōsistentis. **U**na ante mortē / alia post resurrectionē. quarū vnā omnes agendo nouerāt / aliam nesciebāt: et humana gen^o soli huic quā nouerat intēdebat. **V**enit per carnē dñs: et dum suscepit vnā / alterā demonstrauit. quā dū hanc nobis cognitā suscepit: illaz que nobis ē incognita ostēdit. **N**oueriēdo quippe vitā exerceuit quā tenem^o resurgēdo apuit quaz q̄ram^o: exēplo suo nos docens quod hec vita quā ante mortē ducim^o nō ppter se sit amāda / sed ppter alterā toleranda. **R**edēptor ergo noster suscepit mortē ne mortimerem^o. ostēdit resurrectionē / ut nos resurgere posse pfidam^o. **U**n^o et eandē mortē nō plusq̄ triduanā esse voluit: ne si illo resurrectione differret / in nobis oino desperet. **M**ortē igit trāsitōnci. ad tridū cōgit: atq; in eam mortē quā ptingit nequaquā sicut nos vsq; ad finē seculi remāsit. **D**ū ergo die tertio resurrexit / quod in ei^o corpo res. in ecclesia sequat^o ostēdit. **E**xam

plio quippe mōstrauit quod pmisit in p̄mio: ut sicut ipm resurrexisset fideles cognoscerēt: ita in se ipsi in fine mūdi resurrectionis p̄mia sperarent. **M**ozaliū lib. 1. 2. riiij. **D**e dubierate aploz i dñm resurrectione. **L**a. xciiij. **D**uo ex discipulis ibāt ipsa die i castellū nomine emaus. **S**ancti apostoli in h̄ eccleie corpe quasi dēntes idcirco sunt positi ut vitā carnalium correptōe mordeant: cāq; a sue pertinacie duricia cōfringāt. **U**n^o et p̄mo aploz q̄si denti in ei^o corpe posito dī: macta et manduca. **S**ed dñs ce passiois tpe isti dentes pre timore mortis amiserūt: mortum correptiois nis. amiserūt fiducia roboris. amiserunt efficaciam om̄imode oparōis: ita ut duo ex illis ambulātes / post eius mortē et resurrectionē in via loquerentur ac dicerēt. **N**os sperabam^o quia ipse esset redemptur^o israel. **C**ōfabulabantur ad huc d̄ dño / sed tam in illo minime credebat. virtutē bone operationis amiserāt: et sola de illo cōfabulatiois verba retinebat. **P**erdiderunt mortum correptiois / et habebāt motū locutiois. **C**ōfabulari nouerāt: sed p̄dicare iam eū aut mordere in se delictum vitia formidabāt. **S**ciēdum est autē mortis eē sacre scripture: ut ipi quod scribūt sic de se in illa q̄si de alijs loquant^o. **D**inc **J**oannes dī. **D**iscipul^o ille quē diligebat **J**esus. **D**inc **L**ucas ait: quod ambulabāt duo ex discipulis in via / **E**leophas et alij. **Q**uē pfecto alij dū tā studiose tacuit (ut quidaz dicūt) seipm fuisse mōstrauit. **I**n homelia sup **S**i quis diligit me **D**e infusione sancti spūs. **L**a. xciiij. **D**onnē cor nostrū ardēs erat in nobis dū loqueret^o in via. **D**ēs

Luce. xxiij

Actu. r.

Joā. xix.

mar. i. vi.

Luce. xxiij

Ubi. s.

Gregoriane exceptiones

quos spiritus repleuerit/ardentes
pariter et loquentes facit. Ideo sancti do-
ctores cum deum amando predicant/corda
audientium inflamant. Nam et ociosus est
sermo doctoris/si prebere non valet in-
cendium amoris. Hoc doctrine incen-
dium ab ipso veritatis ore coeperant: quod
dicebant. Nonne cor nostrum ardens erat
in vobis dum loquerer in via et aperiret
nobis scripturas? Ex audito quippe ser-
mone animus inardescit/corporis frigus
recedit. fit in supremo desiderio
mens anxiosa/a concupiscentiis terrenis
aliena: amor verus qui hanc repleuerit
in fletibus cruciatur: et qui torquatur plus per
desideria/postmodum ardet per verba.
et quot mandatis instruit/quasi tot sa-
cibus inflammat.

De apparitionibus dicitur. et ne imperfe-
cti audeant predicare. Moralium lib. ii. et
xii. et in pastoralibus. cap. xlii. Ca. xc v.

Dominus et redemptor noster quibus oc-
cidi per passionem potuit/per resur-
rectionis tantam gloriam rursus ad vite viri-
ditatem venit: et per virtutem dei extincta ca-
ro illius ad vitam rediit. iuxta quod scriptum est

Lu. xliiij

Quem deus suscitauit a mortuis. quod ei
deus trinitas est/extincta carne vnige-
niti filij/sancta trinitas. i. pater et filius
filius et spiritus sanctus resuscitauit. Resur-
rectionis vero sue solennitate celebrata/
quibusdam punctionum accessibus inno-
ruit incorruptio: corporis quod resumpsit:
Luca quippe attestante didicimus quod quibus-
dam in monumento se querentibus prius
angelos misit: et rursus de se in via lo-
quentibus ipse quidem/sed non cognoscen-
dus apparuit. Qui post exhortatio-
nis moras se cognoscendum in fractione
panis monstrauit: ad extremum vero re-
pente ingrediens: non solum se cognoscibi-
lem/sed etiam palpabilem prebuit. preterea

eadem ipsa veritas que repete quos vellet
roboreare potuisset: ut exemplum sequen-
tibus daret: ne imperfecti predicare presu-
merent ipso die qui celos ascendit: post-
quam plene discipulos et veritate predicatio-
nis instruxit/illico adiunxit. Vos autem
sedete in ciuitate quoad usque iduamini
veritate ex alto. In ciuitate quippe conse-
demus/si intra meritum nostrum nos clau-
stra restringimus: ne loquedo exterius
euagemur: ut cum virtute diuina presen-
cte induimur/tunc quasi a nobismetipsis
foras etiam alios instruere exeamus.

Quod igitur infirma gestabant adhuc cor-
da discipuli in cognitione tanti mysterij
fuerant ista dispensatione nutriendi: ut
paulisper aliquid querentes inuenirent: inue-
niens cresceret: et cresceret cognita
robustius teneret. Illa igitur apostolorum de-
bilitas que in morte domini expauit et ne-
gavit: et negando aruit/per resurrectionis
nisi eius gloriam rursus ad fidem viri-
tatis et predicacione eius ab apostolis per gratias diffu-
sa: quod indeorum perfidie despecta fuit: quibus
occidi carne potuit/ex resurrectione
illius multiplicati longe lateque fideles

In homelia super Mattheum (creuerunt
manifestauit se Iesus. Quid significet
absentia redemptoris. Cap. xcvi.

Hec sunt verba que locutus sum ad
vos: cum adhuc essem vobiscum.
Hoc dominus post resurrectionis suam suis
dicit discipulis: et cum ipsis posset fate-
tur se non esse cum ipsis. Neque enim cum
ipsis non erat quibus presens corporaliter
apparerebat: sed tamen iam se cum ipsis esse
denegabat: a quorum mortali corpore
carnis immortalitate distabat.

Moralium lib. xliiij. Qualis debeat
esse nostra resurrectio. Cap. xcviij.

Quasi et videte quod spiritus carnis
ossa non habet. Redemptor noster

Lu. xliiij

yl. a.

Super euāge. Luce. Fo. LVII.

resurrectionē quā in se ostendit nobis pmissit / et cā in nobis etiā quādo est factus / q̄a sui caput gloriā mēbra sequunt. **S**ed ecce resurrectiones audio: effectū in eiusdē resurrectionis exauiro. Credo nāq; q̄a resurcturus su; sed volo vt sciam qualis. Sciendū q̄ppe mibi est / vtrū in quodam alto subtili fortasse vlt acrio / an in eo quo morior corpore resurgam. **S**i i acrio corpe surrexero / nā ego nō ero qui resurgo. **N**ā quomō est vera resurrectione: si vera esse nō poterit caro: **A**pta ḡ ratio suggerit / q̄a si vera caro nō fuerit: pculdubio resurrectione nō erit. **H**ec etiā recte resurrectione dici nō pōt / vbi nō resurgit q̄d cecidit. **C**rededūz est igit: q̄a nequa q̄s sicut eunici cōstantinopolitane vrbis episcopus scripsit: corp' nrm in illa resurrectione gloria erit in palpabile: vltis aereq; subtilis. **I**n illa resurrectionis glia erit corpus nrm subtile q̄dē p effectū spūalis potētie sed palpabile p veritatē nature. **U**n etiā redēpto: noster dubitanti; de sua resurrectione discipulis ostendit man' et lat' palpādo ossa / carnēq; p̄buit dicēs. **P**alpite et videte / q̄a spir' rit' carnē et ossa nō habz / sicut me videt' habere. **Q**ui cū eidē cuticio in cōstantinopolitana vrbe posit' hoc euāgelice veritatis testimoniū ptulisset ait. **I**dcirco hoc fecit dñs / vt dubitationē resurrectionis sue d' discipuloz cordib; amoueret. **C**ui iniquā. **M**ira est res valde quā astruis vt inde nobis dubietas surgat / vñ discipuloz corda a dubietate sanata sunt. **Q**uid etiā deterius dici pōt q̄ vt hoc nobis de eius vera carne dubiū fiat / p q̄d discipuli eius ad fidem

ab oīni sunt dubietate reparati. **S**i etiā hoc nō habuisse astruit: q̄d ostēdit: vñ fides discipuloz eius confirmata est / iude nostra destruit. **Q**ui ad iūgebat etiā dicēs / **C**orp' palpabile habuit q̄d ostēdit / s; post confirmata corda palpānum omne illud in dño q̄d palpari potuit in subtilitate aliqua est redactū. **A**d hec ipse respōdit dicēs. **S**criptū ē. **I**ps resurgēs a mortuis iā nō morit: mors illi vlt tra non dābitur. **S**i q̄d igit in eius corpore post resurrectionē potuit immutari / cōtra veridica; pauli sniam post resurrectionē dñs redijt in mortē. **Q**u quis dicere vlt stult' psumat / nisi q̄ verā carnis eius resurrectionē denegat. **T**unc mibi obiecit dicens. **j. Coz. xv** **C**ū scriptū sit. **C**aro et s̄guis regnū dei possidere nō possūt / q̄ ratioe credendū est resurgere veraciter carnē. **C**ui inquā. **I**n sacro eloq̄o aliter caro dicit iuxta naturaz / et aliter iuxta culpā vel corruptionem. **C**aro q̄ppe iuxta naturā / sicut scriptū est. **Doc** **Señ. ij.** **nūc os et ossib; meis: et caro de carne mea. Et vñ caro factū est: et habitauit in nobis. Caro ḡo iuxta culpā sicut scriptū est. Nō pmanebit spūs me' in boib; istis / eo q̄ caro sūt. Et sicut psalmista ait. **M**emorat' ē: q̄a caro sūt / spūs vadēs et non rediens. **U**n d' et discipulis **P**aulus dicebat. **V**os at in carne n̄ estis / s; i spū. **N**ūq̄d in carne nō erāt / q̄bus eplaz trāsmittebat. **S**; q̄a passiones carnaliū desiderioz vicerāt / nā liberi p stutes spūs in carne non erāt. **Q**u ḡ paul' ap̄ls dicit. **Q**u caro et s̄guis regnū dei possidere nō possūt / carnē vult s; culpā intelligi: nō carnē fm naturaz. **U**n et mor' q̄a carnē s; culpā dicitet**

Ro. ij.

j. Coz. xv

Señ. ij.

Job. ij.

Señ. vij.

ps. lxx vij.

Ro. vij.

j. Coz. xv.

Gregoriane exceptiones.

Ibidem.

ostēdit subdens. Neq; corruptio in corruptelā possidebit. In illa igitur celestis regni gl'ia caro s'm naturā erit s; s'm passionis desideria nō erit. q̄a deucto mortis aculeo in efnā incorruptione regnabit. Quib; dicitur isde; euticius cōsentire se prius respondit s; tū adhuc corpus palpabile resurgere posse denegabat. Qui etiaz in libello quē de resurrectione scripserat/pauli q̄q; apostoli testimoniū in diderat dicitis. Tu qd̄ seminas non uiuificat/nisi pri^o moriat̄/z qd̄ seminas nō corp^o qd̄ futurū est seminas/s; nudū granū/boc nimitz ostēdere festinās: q̄a caro v'l palpabilis v'l ipa nō erit dū fact^o ap̄ls de resurrectionis agēs gloria/nō corp^o qd̄ futurū est seminari dixerit. S; ad hec cit^o respōdet paul^o apostolus dicēs/nō corp^o qd̄ futurū est seminas s; nudū granū/boc insinuat qd̄ videmus/q̄a granū cū culmo z folijs nascit̄/qd̄ sine culmo z folijs semināt. Ille itaq; in augmēto gl'ie resurrectionis nō dixit grano seminis deesse qd̄ erat/sed adesse qd̄ nō erat. iste autē dū vez cor^o p^o resurgere denegat nequa s; dicit. adesse quod deerat: s; deesse qd̄ erat. Tūc itaq; de hac re in lōga p̄tentioe p̄ducti grauissima a nobis cepimus similitate resilire: euz pie memorie tyberi cōstātīn^o imp̄ator secreto me z illū suscipiēs/qd̄ inter nos discordie p̄saret agnouit: z vtriusq; part^o allegationē pensās eūdē librū quē d̄ resurrectione scripserat suis q̄q; allegationib; destrūēs deliberauit vt flammis cremari debuisset. A q̄ vt egres si sum^o: me egritudo valida/eūdem hō euticiū egritudo z mox prius est secuta. Quo mortuo/q̄a p̄nc nūl

lus erat q̄ ei^o dicta seq̄ret/dissimulata ut cep̄a persequi/ne in fauillas videret: z ego validissimis febrib; egrotare/q̄cūq; notū mei ad eū salutatiōis causa p̄gebāt vt ex eoz relatione cognoui ante eoz oculos pellē manū sue tenebat dicens. Cōfiteor q̄a oēs in hac carne resurgem^o. Ad sicut ipsi fatebant̄/oīno prius negare cōsueuerat. S; nos ista postponentes z redēptoris nostri post resurrectionem corpus palpabile veracit̄ credētes fateamur carnē nostrā post resurrectionē futurā z eandē z diuersā/eandē p̄ naturā/diuersā p̄ gloriā/eandē p̄ veritatē: diuersā p̄ potentia. Er̄ itaq; subtilis quia z incorruptibilis: erit palpabilis/q̄a nō amittet essētiā nature veracis. Sūt autē pleriq; qui post resurrectionē extremū esse iudiciū hōtenus sciūt/s; agēdo p̄uere testant̄: q̄a nesciūt. Qui em̄ hoc non formidat vt debz necdū cognouit eū p̄to turbine terroris adueniet. Si cū p̄sare tremēdi p̄odus ex aminis poss; ire diē vtiq; timēdo p̄caueret: z aia diuersionis districte sententiā p̄ usq; appareat placaret. Vitari nāq; terror iudicis nō nisi aīe iudiciū potest. Nō nō cernitur s; p̄cto placat. Cū hō in illo tremendo examine sederit z videri p̄t z placari non p̄t: q̄a facta p̄uoz q̄ diu sustinuit tacit^o/simul oīa reddet irat^o. Tū necesse est nūc timere iudicē cū necdū iudiciū exerceat/cū diu sustinet/euz ad huc mala tolerat que videt/ne cū se mel manū in retributionē virtōis excusserit: t̄to districtus in iudicio feriat p̄to ante iudiciū diu^o expectauit iesus x̄ps d̄ns noster: q̄ cū p̄sare

Super euāg. Joā. Fo. LVIII

spū sācto vivit z regnat. Per oia
Explicūt ecce (sela scloz. Amē.
piones de euāgelio Luce.

Incipiūt Excep

tionēs de euāgelio scdm Joānē. De
ineffabili natiuitate filij dei. Ca. i.

In principio erat vrbū: z ver
bū erat apud deū:
z deus erat verbū.
Hoc erat in principi
pio apud deū. Dia
p ipm facta sunt: z sine ipō factū est

In moralibz lib. xxxij. (nihil

Deus pater omnipotēs vnige
nitū cōsubstātiāle sibi filius: ge
nuit sicut beato iob helu subrilis lo
quēs dicit. Semel loqitur deus: z se
cūdo idipz nō repetit. Loqui em̄ dei
est: verbū genuisse. Semel autē loqui
est vrbū aliud pter vnigenitū nō ha
bere. Cū z apte subdit z scdo idipm
nō repetit: qā videlicet hoc ipm vrbū:
id est filiū nō nisi vniciū genuit. **D**e
autē Joannes nō ait. In principio
fuit verbū: s; erat: non videlicet tēp
p̄teritū ponēs: liquet om̄ibz: qā deo
temp^o nec p̄teritū zgruit nec futurū
Tanto igit in eo qdlibet temp^o ponit
tur libere: quāto nullū licet vere. Ne
q; em̄ qdlibet poterat dici libere: si
salcē vnum diceret p̄prie. Inde itaq;
dicit in deo tempus audacter qdlibz
licet: vnde in eo dici p̄prie nullū licet

Verbū namq; pater sine tēpore ge
nuit. Et qd digne fari queat illā inef
fabile natiuitatē: q de eterno natus
est coeternus. q existēs ante secula
genuit equalē. q gignente natus po
sterior nō est. Que videlicet nos mi

rari possum^o: sed intueri minime vs
lem^o. Illus vero natiuitatē vni itaq;
mirari posse: aliquatinus videre est:
Sed quomō videmus: qd nequaquā
cōsp̄ndim^o: Est autē quod de car
nis vsu trahere ad sensus spūs debet
mus. Nā si qd in t̄mbz clausis oclu
lis taceat z ante eū subitū lucerne lu
men erūpat: clausi eius oculi isto ad
uentu luminis feriunt vt patescant.
Cur ergo turbat: sunt: si nihil clausi
viderūt: Nec tñ p̄fectū aliqd fuit qd
videre clausi potuerūt. Nā si p̄fecte
totū vidisset: cur apti q̄rerent qd vi
derēt. Sic itaq; sic sum^o cū de incōsp
prehensibili natiuitate intueri aliqd
conamur. **E**o ipō em̄ q ammiratio
nis fulgore pcutit an: m^o: z quasi vi
det qd videre nō valet: vclut in tene
bris posit^o vim lucis oculis clausis
vidit: diuine q̄ppe nature secreta ad
miratio nō facile occupat: p̄ terrenis
desideria m̄tibz innotescit.

Moralium Libro. xxxij.

Sollertē autē intuedū est q qdā
similitudines de insensat^o rebz aliqñ
dicant in deo p̄pter effectū opis: ali
qñ autē ad indicandā eius substātiāz
maiestatis. Nam cū in deo /oculus/
scapule: pes: z ale nominant: effectus
quidem operationis ostenditur. **E**ū
vero manus/ brachium/ dextera: vox
vel verbū: in deo dicitur: per hec vo
cabula consubstantialis ei filius des
monstratur. Ipse quippe manus est
z dextera/ de cuius ascēsiōne p̄ moy
sen pater loquitur dicens. Tollā in ce
lū manū: meā/ z iurabo p̄ dexteram
meā. Ipse brachiū d q̄ p̄beta ait. Et
brachiū dñi cui reuelatum est. Ipse
vox z vrbū: qā cū pat̄ gignēdo dixit/
z d quo Joannes scripsit. In princi

Job. i.

Job. xxx.
vii.

Job. i.

ij. re. viij.

Job. xij.

Jo. i.
i. q

Gregoriane exceptiones.

pio erat verbū z verbū erat apd̄ deū
z de⁹ erat v̄bū. Per quod verbū fe-
cisse patrem om̄ia/ David asserit d̄
ps. cxliij cēs. Dixit z facta sunt.

In Ezechielis homelia p̄ma. De
prophetia. **Capitulum. ij.**

Alquādo p̄betic spūs ex p̄sen-
turo nō t̄ḡit: sicut Joānes baptista
veniens vidēs d̄m ait. Ecce agn⁹
dei/ ecce q̄ tollit peccā mūdi. Sed cū

Matth. xj. z Luc. vj.
quirebat dicēs. Tu es q̄ ventur⁹ es/
an aliū expectam⁹? In q̄b⁹ v̄bis ostē-
ditur: q̄ in terras q̄dez venisse redē-
prozē nouerat: sed an p̄ semetip̄m ad
aperiēda inferni claustra descēderet
dubitabat. Ex presenti ḡ p̄betic spūs
fact⁹ fuerat: q̄ humanitatē mediato-
ris vidēs/ z diuinitatē ei⁹ intelligēs
p̄fitebat agnū qui peccata mūdi tol-
leret: sed tacē ex futuro non fuerat q̄
aduentum ill⁹ in infernū nesciebat.

De donis spiritus sancti. **Doza-
lium libro. ij. Capitulum. iij.**

Dona sancti spūs p̄betic sez ge-
nera linguaz: vtutes curatio-
nū: non sp̄ eodē mō sunt in mēte coz-
quib⁹ dan̄t: qm̄ ne se mens in p̄sum-
ptioe eleuet/ vtilit̄ aliqñ subtrahunt.
Uñ bñ in euāgelio scriptū est. Sup
quē videris spm̄ descendētē z ma-
nentem sup eū: hic est q̄ baptizat. In
cūctis nāq̄ fidelib⁹ spūs venit: sed in
solo mediatore singularit̄ p̄manet: qz
eius hūanitatē nunq̄ deseruit ex cu-
ius diuinitatē p̄cedit. In illo igit̄ ma-
net/ qui solus z om̄ia z semp̄ pt. Nāz
fideles qui hūc accepiūt/ cū signoz
dona habere semp̄ vt volūt non p̄nt:
hunc se accepisse q̄si in trāit⁹ ostē-
sione testant̄. Sed cū rursum de co-

dem spū veritatis ore discipulis d̄.
Apd̄ vos manebit z in vobis erit/ qd̄
est q̄ diuina voce mediatoris signū
bee eadē sancti spūs māsio declaraf.
cum d̄. Super quē videris spm̄ san-
ctū descendētē z manentē sup eū.

Si igit̄ iura magistri vocē z in dis-
cipulis manet/ quō singularē iam si-
gnū erit qd̄ in mediatore p̄manet.
Dō tñ citius cognoscemus/ si dona
eiusdē spūs discernam⁹. Alia nanq̄
sunt dona illi⁹ sine q̄b⁹ ad vitā nequa-
q̄z pertingit/ alia q̄b⁹ vite sanctitas p̄
alioz vtilitate declaraf. Mansuetu-
do nāq̄/ hūilitas/ patiētia/ fides/ spe-
charitas: dona ei⁹ sunt/ sed ea sine q̄-
bus ad vitā hoies puenire nequaq̄z
possūt. Prophetie autē virtus curas
tio/ genera linguaz/ interpretatio ser-
monū: dona ei⁹ sunt: sed q̄ vtutis ei⁹
p̄sentia pro correctioe intuitū offen-
dūt. In his igit̄ donis sine q̄b⁹ ad vi-
tam pueniri nō pōt/ spūs sc̄tus siue in
p̄dicatorib⁹ suis seu in electis oibus
semp̄ manet: in illis autē q̄b⁹ p̄ ostē-
sionē illius nō nostra vita seruat/ sed
alioz querit̄: nequaq̄z in p̄dicatorib⁹
semp̄ manet: q̄a semp̄ qd̄m eorum
cordi ad bene viuēdū p̄sider: nec tñ
per eos vtutū signa semp̄ ostēdit/ sed
aliqñ se eis a signoz ostētionib⁹ sub-
trahit: vt eo humilit̄ vtutes ei⁹ ha-
beant̄: quo habite teneri nō possunt.
Mediator autē deiz hoim̄ hō c̄bit⁹
Jesus in cūctis eū z sp̄ z r̄nue habz
p̄sentem: qz ex illo idē spūs p̄ substan-
tiam p̄fert. Recte ergo z cū in sanctis
p̄dicatorib⁹ maneat/ in mediatore sin-
gulariter manere p̄hibet: qz in istis
per gr̄am manet ad aliqd̄/ in illo autē
per substantiā manet ad cūcta. Sicut
enim corp⁹ n̄m̄ sensus tñ modo ta-

Joan. i.

Joan. i.

Super euāge. Joannis. LIX.

eris agnoscat: caput autē corpis vsq;
sunt oīm qnq; sensuū possider: vt vi
deat/audiat/gustet/odorat. tāgar: ita
mēbra supni capitis in qbusdā vir
tutib; emicāt: ipm hō caput in cunz
eris virtutib; flagrāt. Dissimiliter ḡ
spūs in illo manet/ a q per naturam
nunq; recedit. Dona hō ei⁹ quib; ad
vitā tendit sine piculo amitti nō pos
sunt: dona autē qb; vite sanctitas de
monstrat/ plerūq; (vt dicitur est) sine
dispēdio subtrahunt. Illa ergo p
stra eruditōe tenēda sūt/ hec p alie
nispectub; exqrēda. In illis nos ter
reat formido ne pereāt/ in istis autē
ad tps aliqñ sublati solerur humi
litas: q; ad elationem mentē fortasse
subleuabant. Tū igitur pcessa nobis
virtutū signa subtrahunt: tunc vere
ostēdim⁹ qm accepta recte tenuim⁹:
cum pfecto equanimiter ad momen
tum sublata toleramus.

**Moralium lib. xxxij. z. xvij. De
electione p̄dicatoz. Cap. iij.**

Udit Iesus Nathanaelem ve
nientē ad sez d̄r de eo. **E**cce hō
israelita/ in q̄ dolus nō est. **U**nigeni
tus dei fili⁹ ad redēptionē nostram
veniens/ z suos p̄tra mundi supbiā
p̄dicatores mittēs relicto sapiētib;
inspicētib;/ relicto fornicib; debilib;/ re
licto diuinitib; paupes elegit: z p̄dica
tores infirmos abiectosq; q̄ potētēs
quosq; z fideles populos colligerent
hic studuit. **H**inc ē q̄ Nathanaelez
laudat/ nec tñ in sorte p̄dicātum nu
merat: q; ad p̄dicandū eū tales veni
re debuerāt qui d̄ laude p̄p̄ria nil ha
berāt: vt t̄ro solus veritatē cognō
sceret esse qd̄ ageret/ q̄nto z apte cer
neret: q; ad h̄ agendū p̄ se idonei nō
fuissent, vt ḡ mira potētia p̄ p̄dicato

rū liguas claresceret: p̄us mirabilē
actū est vt corū dē p̄dicātū meritum
nullū esset. **Q**uāt Natanaeli dicēti
vnde me nosti: rōdit Iesus. **P**rius ḡ
te Philippus vocaret eū esset sub fi
cu vidi te. sciēdū q̄ videre ibi ponit
tur p̄ eligere. **S**ub ficu vidi te. i. pos
situm te sub ymbra legis elegi.

**Moralium lib. xxxij. z. xvij. De my
sterijs scripturaz. Cap. v.**

Impete hydrias aq;. **P**recepta
sacre scripture q̄ p̄fectionib; spe
cialit̄ dicūt. **I**nfirmitas iuxta h̄am cōs
gruūt: z ipa q̄ paruuli iuxta h̄am ins
telligūt/ docti p̄ spiritālē intelligētā
alti⁹ p̄cipiūt. **Q**uē nō paruuloz ipa
euangelica historia in miraculi op̄a
tione reficiat: q̄ hydrias vacuas dñs
aq̄ impleri p̄cepit: eandēq; aquā p̄tis
nus in vinū vertit. **S**ed cū hec inge
nio vigilātorēs audiūt/ z sacra hysto
riā credēdō venerant/ z qd̄ intus ins
nuat req̄rūt. **Q**ui em̄ mutare aquaz
in vinū potuit/ etiā vacuas hydrias
vino statim replere valuit. **S**z impleri
hydrias iubet aq;: q; p̄ sacra lectionis
hystoraz corda n̄ra p̄us s̄ replenda.
Et aquā nobis in vinū vertit qñ ipa
hystoria p̄ allegorie mysteriū in spirit
talem nobis intelligētiam cōmutat.
Sacra igit̄ scriptura paruulis humi
li simone cōcordat: z tñ magnis spirit
talia infundēs eos alte leuat.

**De non baptizatis. Moralium li
bro. iij. z. vij. Capitulum. vi.**

Nisi q̄s renat⁹ fuerit ex aqua et
spū sancto. **N**onnulli p̄us ā p̄sen
ti luce subtrahūtur/ q̄ ad p̄m̄cenda
bona malaue merita vite actiue p̄ue
niant. **Q**uos q̄a a culpa originis sas
cramēta salutis nō liberāt: z hic ex p̄
p̄uo nil egerūt/ z ad tormenta eterna

Joan. i.

Joan. ij.

Joan. i.

Joan. iij.

Gregoriane exceptiones

puentur. Quisquis enim regeneratio-
nis vnda non soluit/reatu primi vincu-
li ligatus tenet. Ad hoc apud nos va-
let aqua baptismatis/ h' egit apud ve-
teres vel p' paruulis sola fides/ vel p'
maioribus virtus sacrificij: vel p' his qui
ex Abrahe stirpe p'dierant mysterium
circumcisionis. Nam q' unusquisq' cu'
p'vni parietis culpa cocipit/ p'beta
testat' dicens. Ecce enim in iniquitatibus
p'ceptus suus. Et q' is que salutem vnde
da non diluit originalis culpe sup'pli-
cia non amittit: aperte per semen paz
veritas p'hibet dicens. Nisi quis rena-
tus fuerit ex aqua et spiritu sancto/ non
habet vitam eternam. Perpetua igitur tor-
menta p'cipiunt/ et qui nihil ex p'pria
voluntate peccaverunt. non est enim mun-
dus in respectu dei/ nec minus diei in-
fans super terram. et qui nullum p'rium
adiungit/ ex solo originali peccato dam-
nant'. Sub divia quippe districtioe
iustitiam est ut p'pago mortalis velut in-
fructuosa arbor/ et in ramis fuerit ama-
ritudine quam traxit ex radice.

Moralium libro. xxv. De incom-
prehensibili sancti spiritus infusione.
Capitulum. vij.

Joan. iij. Spiritus ubi vult spirat. Cum
peccatore incuria negligentiaq'
torpente respectu divine gratie sub-
ito pauore p'ueniens excitat/ ipam vo-
cem sup'ueniens spiritus que se in aure
cordis insinuat: nec ipsa mens que p'
hanc illustrata fuerit investigat. Pen-
sare enim non valet invisibilis virtus q'
bus sibi meatibus influat/ quibus ad se
modis veniat: quibus recedat. An huius
per Joannem dicit. Spiritus ubi vult
spirat: et voce eius audis/ sed non scis
vnde veniat/ et quo vadat. Gloriam d'ni
audis/ cum gratie eius aspiratio mente

cocipit. cum insensibilitas occulte sur-
ditatis rumpit: et cor ad studium summi
amoris excitatum virtutis intume clas-
more penetrat. Vocem enim spiritus audis
re/ est vi concupiscentie intume in amor-
rem invisibilis conditoris assurgere.
Sed nemo scit vnde veniat: quia igno-
ratur per ora predicatum quibus se ad nos
occasionibus sudat. Et nemo scit quo
vadat: quia cum vna predicacione multi
audiunt: intelligi p'viduo non p'ri-
que deserens abijciat/ et cuius ingre-
diens in corde req'escat. Una quippe
res foris agit: sed non per hanc vno mo-
do intuitum corda penetrant. quia q'
invisibilis visibilia modificat/ in bus
manis cordito causarum semina inco-
prehensibilia plantat. Hinc est q' resus-
citato Lazaro multi crediderunt: sed
tamen iudeorum plurimi ad p'ecutionis
zelum ex hac ipsa resuscitacione p'moti se
Unum igitur idemq' miraculum qd alijs
lumen fidei p'buir/ alios in invidie tes-
nebras a lumine mentis eccecauit.
Hinc est q' vterq' latro et eandem et
suis moribus similiter mortem redemptus
vixit/ sed ea sup'fundo alter p'ime-
lta lacessere non timuit: quam timendo
alter honoravit. et in vna re vna virtus
usq' cogitatio non fuit: quia hanc inter-
nus arbiter invisibiliter modificando
distinguit. Docti igitur occulte aspira-
tionis nostra cogitacione nequeunt co-
prehendi: et aspiratio divine gratie q'
bus modis se infundat/ neq' ipse
acie mentis comprehendit/ cuius ad
melius vitium commutatur.

Moralium libro. xxvij. De glorificatione corporis christi. Capitulum. viij.

Nemo ascendit in celum nisi q' de-
scendit de celo. Dominus noster Iesu-
sus christus/ qui p' nos minor ange-

Joan. iij.

Super euāg. Joānis LX

lis extint. eāles nos angelis virtute
sue minoratiōis fecit. **U**n̄ r̄ morien-
do docuit morē nō metui: resurgen-
do de vita cōfidi: ascēdendo de cele-
stis patrie hereditate gloriari: vt q̄
caput preisse aspiciunt illuc se suble-

Matth. 22. 11. **E**t
Lu. 17. 34. **Jo. 1. 51.**
qui r̄ mēbra gratulē. **U**n̄ bene ab
codē nostro capite dicit. **U**bi cumq̄
fuerit corp⁹ / ille congregabunt r̄ aqui-
le. **U**n̄ Paulus dicit. **Scim⁹** em̄ qm̄ si
terrestris dom⁹ nostra hui⁹ habitas-
tionis dissoluat: q̄ edificationem ex
deo habem⁹ dom⁹ nō manu factam
eterna: in celis. **S**ed si nos quocq̄ q̄
editi sum⁹ in terra celū cōscendim⁹:
vbi est q̄ rursum vitas dicit. **N**emo
ascendit in celū / nisi qui de celo descē-
dit filius hominis q̄ est in celo: **C**ui ut

Jo. 1. 51. mirū sententie statim obuiat: qd̄ bec
eadē vitas dicit. **P**at̄ volo vt vbi ego
sum: r̄ illi sint mecum. **Q**ue sibi in ver-
bis suis nō discrepat: sed ad inq̄ren-
da bec quasi discor: dantia studiū n̄ se
mētis inflamat. **O**mnēs em̄ nos q̄
in eius fide nati sum⁹ / eius p̄culti-
bio corp⁹ existimus. **Q**uia igit̄ mira
dispēlatione pietatis mēbroz suorū
caput dñs fact⁹ est repulsa reprobo-
rum multitudie sol⁹ est etiā nobiscū.

Nemo ego ascēdit in celū / nisi qui de
celo descēdit fili⁹ hominis q̄ est in celo
quia dū nos vnū cū illo iam facti su-
mus vnde sol⁹ venit ip̄e / illuc sol⁹ re-
dit etiā in nobis. **E**t is qui in celo sp̄
est / ad celū quotidie ascendit. quia q̄
diuinitate sup̄ om̄ia p̄manet / huma-
nitas sue cōpage sese quotidie ad ces-
los trahit. **N**ō ergo se desperet huma-
na fragilitas / vni geniti sanguinē cō-
sideret: r̄ in p̄cio suo conspiciat q̄ ma-
gna est que rati valet. **P**erpēdat sol⁹
v̄cite quo caput p̄cessit: r̄ que ad vi-

uendū p̄ceptis astringit / ad sperādū
exēplo roborat. **C**ōfidat celos / speret
sup̄nā patriā / angeloz se sociā sciat:
et in suo capite se platam etiā anges-
lis gaudat.

Do: alium libro. xxij. De christo
iudice nostro. **C**apitulum. ix.

Pater nō iudicat quēq̄: s̄ omne
iudiciū dedit filio. **S**icut adhuc
timētī ip̄o lex est trāsmīssa p̄ suum:
sic diligētib⁹ filijs euāgelij gr̄a ē col-
lata p̄ dñm. **I**p̄e q̄ p̄ ad redēptionē
nostrā venies / nouū nobis testamē-
tū p̄didit: sed de eiusdē nos testamē-
ti mādato discuties / quicq̄ etiā iudex
venit. erit q̄ tūc auctor iudicij / q̄ nūc
est p̄ditor euāgelij: vt tūc district⁹ eri-
gat / qd̄ mō māsuer⁹ iubet r̄ imperat.
Sic nāq̄ q̄ridie aspiciamus qd̄ mḡri
puerj clemēta litteraz blādiētes im-
ponūt: sed bec ab eis seuitētes erigūt.
r̄ q̄ dant cū māsuetudine / exq̄rūt cū
verbere. **B**lande nāq̄ nūc cōsonant
eloquij diuini mādata: s̄ erūt aspa in
exactiōe sentiēda. māsuetā mō est ad
monitio vocātis: s̄ tūc districta ven-
tura est iusticia iudicis. **E**oq̄ certuz
est: qz nil v̄l minimū mādātū in discuf-
sione p̄tereat. quo videlicet p̄stat: quia

Ubi. 3.
ip̄e dedit euāgelij q̄ iudicat. **V**inc
est q̄ ip̄a p̄ se vitas dicit: **P**at̄ non iudi-
cat quēq̄: s̄ om̄e iudiciū dedit filio.

In homelia sup̄ euāgelij. **A**nno
xv. **D**e Joāne baptista. **C**ap. x.

Bati baptiste Joānis esse spon-
sam populi sanctā eccliam cre-
debant: qui hunc q̄ christ⁹ esset estis
mabāt. **S**ed ip̄e ait. **Q**ui habz spon-
sam sponsus est. **A**mic⁹ autē sponsi
qui stat r̄ audit eū / gaudio gaudet. p̄-
pter vocē sponsi. **H** autē gaudij meū
impletuz est. ac si diceret. **E**go sponsus

Jo. 1. 51.

Ubi. 3.

Joan. 14.

Gregorane exceptiones

sus nō sum sed amic⁹ spōsi sus. Nec
ppter vocē suā sed in spōsi voce gau
dere se phibebat/qa nō ideo letabat
in corde qm̄ humiliter a populis au
diebat loquēs/sz qa ip̄e veritatis vo
cē audiebat intus vt loqueret foris.
Ad bene gaudiū impletur dicit/qa
q̄squis d̄ sua voce gaudet/plenū gau
diū nō habz. A quo r̄ subdit. Illum
optet crescere/me autē minui. Qua
in re querendū est in quo xps creuit
in quo minur⁹ est ioānes/nisi q̄ po
pul⁹ ioānis abstinentiā vidēs remo
tū hūc ab hoib⁹ esse cōspiciēs eū esse
xpm̄ putabat. xpm̄ vero cū publica
nis comedētes inter pctōres ambu
lantē intuēs/eū non chistū sz p̄phe
tā esse credebāt. Sz cū placessū tem
poris r̄ xps q̄ p̄pheta esse putabatur
christus agnitus est/r̄ ioannes qui
chist⁹ esse credebat p̄phetā esse inno
tuit/impletur est qd̄ de xpo suus pre
curzor p̄dixit illū oportz crescere me
autē minui. In estimatiōe q̄ppe po
puli r̄ chistus creuit/qa agnit⁹ est
quod erat/r̄ ioannes decreuit/qa ces
savit quod non erat.

In pastorali caplo. r̄ij. De frangē
da voluntate p̄pria. Capitulum. ij.
Non quero voluntate meā. sed
voluntatē eius q̄ misit me pa
tris. Pertinaces pl⁹ de se q̄ sūt sen
tiūt: r̄ ideo alienis p̄silij nō acq̄e
scūt. Nisi em̄ meliores se ceteris esti
marent nequaq̄ cunctoz p̄silia sue
deliberationi p̄stponerēt. Pertina
cia q̄ppe generat ex supbia. Pertina
ces igit̄ elationem sue cogitationis
agnoscāt r̄ semetip̄os vincere stude
ant/ne dū alioz rectis suasionib⁹ fo
ras superari despiciūt int⁹ a supbia
captiui teneant. Solleter etiā aspi

ciat/qa fili⁹ bois cui vna semp cum
p̄re volūtas est/vt exēpluz nobis frā
gēde nostre volūtatē p̄beret dicit.
Nō q̄ro volūtatē meā sz volūtatē
ei⁹ q̄ me misit p̄ris. Qui vt hui⁹ ad
huc trut⁹ grām cōmēdaret/seruatu
ruz se hoc in extremo iudicio p̄misit
dicēs. Nō possū ego a me ip̄o facere
quicq̄: sed sicut audio iudico. Qua
itaq̄ cōstātia dedignat hō aliene vo
lūtatē acq̄escere/q̄n dei atq̄ bois i
lius cū trut⁹ sue gloriā venit ostēde
re testat se nō a seip̄o iudicare.

In pastorali caplo. tertio. De su
giendo bonoris culminis. Cap. r̄ij.

De temerare sacra regimina q̄
quis impar est audeat/r̄ p̄ con
cupiscentiā culminis ducatum susci
piat p̄ditionis/iacoby pie phibet di
cēs. Nolite pl̄res magistrī fieri fr̄es
mei. Hinc ip̄e dei hominūq̄ media
to: regnū p̄cipere vitauit in terris/q̄
supnoz quoq̄ spiritū sciētiā sen
sūq̄ trāscēdēs añ sc̄la regnat in ces
lis. Scriptū q̄ppe est. Iesus cum co
gnouisset qa vēturi essēt vt raperent
eū r̄ facerēt eū regē fugit in motem
ip̄e solus. Quis em̄ hoib⁹ p̄ncipari
tā sine culpa potuissz q̄ is q̄ nimirū
hos regeret q̄ ip̄e creauerat. Sz q̄
niā ideo in carne apparuit vt non
solū nos p̄ passionē redimeret verū
etiā p̄ uerfationē doceret/exēplum
se sequētibus p̄bens rex fieri noluit
Ad crucis vero patibulū sponte ve
nit/oblatā gloriā culminis fugit/pe
nā p̄brose mortis appetit: vt mēbra
eius videlicz discerēt fauores mūdi
fugere: terrores minime timere/p̄ ve
ritate aduersa diligere/p̄spera for
midādo declinare. qa r̄ ista sepe p̄t
mōrez cor inq̄nant/r̄ illa p̄ dolorem

Ibidem.

Job. v.

Ibidem.

Jacob. iij.

Job. vi.

Super euāg. Ioan. LXI

purgāt. in istis se anim^o erigit: in illis autē etiā si qñ se crederit sternit. in istis sese, hō obliuiscit/ in illis vō ad sui memoriā nolens etiā coactusqz

Mozaliū lib. xxiij. De (reuocat his qz sacros ordines p vite bur^o sub sidio querūt. Capitulu. xiiij.

Queritis me/ qz māducaſtis d^o panibz/ In scriptura sacra panis aliqui ipse dñs accipit: sicut ipse in euāgelo dicit. Ego sum panis viu^o qz de celo descēdi. Aliqñ p panes grā doni spūalis accipit: sicut de sancta ecclesia p dauid dñs dicit pauperes ei^o saturabo panibz: qz in illū posite mētes humiliū spiritaliū implent refectione donoz. Aliqñ p panē subsidiuz vite p̄sentis accipit: sicut ipse in euāgelo dñs turbis se sequentibus dicit. Queritis me non qz vidistis si

gna/ sed qz māducaſtis de panibz et saturati estis De septē em panibus fuerāt satiati. Et p eoz psonā dñs illos intra scām ecclesiā detestat/ qz p sacros ordines ad dñm p̄inquātes nō in eisdē ordinibz virtutū merita: s; subsidia vite p̄sentis ex q̄runt. Nec cogitāt qd vidēdo imitari debeāt/ sed qz p̄pendia p̄cipiēdo fatient. Satiatos q̄ppe de panibz dñm sequi est: d^o scā ecclesia rēporalia alimēta sūplis se. Et nō p signis est dñm/ s; p panibz q̄rere: ad religiōis officii nō p virtutibz augēdis: s; p req̄rendis subsidiis

De obediētia. Mo (dñs inbiare iakū libro. xxiij. Capitulu. xiiij.

Obediētia sola virt^o est que virtutes ceteras mētī inserit inseratqz custodit. Uñ z primus hō p̄ceptū quod seruaret accepit. Cui si se velle obediēs subd^ore ad eternaz beatitudinem sine labore pueniret.

Dñc in euāgelo vitas dicit. Eū qz Jo. vi. venit ad me nō eijctā foras: qz descēdi de celo nō vt faciā volūtātē meā/ sed volūtātē ei^o qz misit me. Quid em. Si suam faceret eos qz ad se veniūt repulisset. Quis autē nesciat: qz volūtās filiū a p̄tis volūtātē nō discrepet: s; q̄ntiaz prim^o hō: qz suaz volūtātē facere voluit a paradisi gaudio eruit/ secūdu ad redēptio^o nē hoim veniēs dū volūtātē se patris z nō suā facere ostendit pmanere intus docuit. Cū igit non suā sed p̄tis volūtātē facit/ eos qz ad se veniūt foras non eijcit/ qz dū exēplo suo nos obediēte subijcit/ viā nob egressiōis claudit. Dñc rursuz ait. Non possū ego a me ipso facere q̄cōz sed sicut audio iudico. Nobis quoqz obediētia vsqz ad mortē seruāda p̄cipit. Ipse aut si sicut audit iudicat/ tunc qz obedit eū iudex venit. Ne igit nobis vsqz ad p̄sentē vite terminū obediētia laboriosa appareat: redēptio^o noster indicat/ qz hanc etiā cū iudex venerit fuit. Nō ḡ mirū si p̄ctōr hō obediēte in p̄sentē vite breuitate se subijcit: qñ hāc mediator dei z hominū z cū obediēs remunerat nō re-

Mozaliū libro. xvij. De (inquit p̄dicatione. Capitulum. xv.

Flumina de ventre eius fluent aque viue. Beat^o iob dicit de dño/ qz in petris riuos excidit id est in duris gentiliū cordibz flumios p̄dicationis aperuit/ sicut p p̄phetam qz de irriganda dicit ariditate gentiū. Posuit desertū in stagnū aque/ z terrā sine aqua in eritus aquarum. Atqz in euāgelo p̄mittit dñs dices, Qui credit in me flumina de ventre eius fluent aque viue. Qd p̄missuz

Jo. vi.

Obi. 5.

Jo. xvij.

Nota.

Jo. xv.

Jo. vij.

Jo. xvij.

Gregoriane exceptiones

tūc audiuim⁹/ etiā nūc ppletū vides
m⁹/ Ecce em̄ in factis p̄dicatoribus
z nō ex iudca p̄genitis p̄ cūctam ec-
clesiā toto orbe diffusā fluētā mādā-
roz celestiu vberum manāt ore gen-
silium/ q̄a cū in petris riuos aperuit
ex duris quoqz cordibz fluuus sc̄te
p̄dicationis emanauit. Per aquam
em̄ aliqñ scientia p̄dicationis accipit/
iuxta quod scriptum est.

Moralium libro. xj.

puerb. xvij. Aqua profunda verba ex ore virt/ et
torrens redundans fons sapientie.

In homelia. x. sup. Ezechielem.
In v̄bis q̄qz sacri eloquiū nōnūqz
venter p̄ mente poni p̄suevit. Quia
igit̄ de mente fidelis sancte predica-
tiones defluūt/ quasi de ventre crede-
ntiu aque viue flumina decurrūt.

Moralium libro. xij. xv. z. xix.

Job. iij. Per aquā quoqz nōnūqz sancti
spūs irrigatio v̄l gr̄a v̄l infusio solet
designari/ sicut scriptū est. Qui bibe-
rit ex aqua quā ego dabo: nō sitiet in
eternū. Ite; dñs dicit. Flumina aq̄
viue fluent de ventre eius. Ubi euā
gelista secutus adiungit: hoc autem
dixit de spiritu quē accepturi erant
credentes in eū.

Job. vii. Et nos pri⁹ q̄z alios iudicamus
Moralium libro. xiiij. Capitulu. xvj.

Qui sine pctō est vestrū/ p̄m⁹
in illā lapidē mittat. Contra
nosmetipos corrigēdos erigi debe-
m⁹/ vt mala p̄pria recognoscētes: dis-
stricta nosmetipos v̄l nōc penitentie
feriam⁹/ z nullis erga cogitationibz
illicebz blādimēns inclinātes: ne
quaqz nobis in pctis p̄cam⁹. Qui si
districte nostra prius in nobis mala
insequimur iustus; quoqz est/ vt etiā
cōtra aliena mala v̄l iūter erigamur

z ea q̄ in nobis punimus etiā in alijs
redarguendo superem⁹. Sed hanc
corrigēdi erectionē mali nesciūt/ q̄a
se relinquūt/ z bonos impetūt/ sibiqz
se intra p̄scientiā suā mollicie adula-
tionis blāde inclinātes p̄tra bonoz
vitz districtiōe asperitatis erigunt/
semetipos redarguēdos relinquētes
alios districti/ sc̄ntētis increpāt

Qui s̄o semetipm̄ prius nō iudicat
qd̄ in alio rectū iudicat ignorat. Et
si nouit fortasse p̄ auditū qd̄ rectū iu-
dicare debeat/ recte tñ aliena merita
iudicare nō valz cui cōsciētia inno-
cētie p̄prie nullā iudicē regulā p̄ber.
Hinc est em̄ q̄ q̄busdā insidiantibz
z puniendā adulterā deducētibz d̄:
Qui sine pctō est v̄m/ p̄m⁹ in illā
lapidē mittat. Ad aliena quippe pu-
niēda pctā ibant/ z sua reliq̄rant. vt
uocant̄ itaqz intus ad cōsciētiā/ vt
prius p̄prie corrigāt/ z tñc aliena res
p̄bendant. **D**ico q̄ppe corrigēdi iste
est/ vt p̄mū cōtra nos z postmodū
cōtra malos corrigēdos erigamur.
nā q̄ z bonos erigit p̄ supbia inflat.

Moralium libro primo.

Considerandū est autē q̄ incarnas-
tus dñs simplicitatē cū rectitudine
tenuit: q̄a nec in mānitudine distri-
ctionē iusticie: nec rursus in distri-
ctione iusticie v̄tutez mānitudinis
amisit. **E**t cū qdā (vt p̄dicitū ē) adul-
tera deducta/ hūc voluissēt tētare vt
in culpā aut imānitudinis aut in
iusticie labret/ ad v̄traqz respondit
dicēs. **Q**ui sine pctō est v̄m/ p̄m⁹ in
illā lapidē mittat. **N**at simplicitatē mā-
nitudinis q̄ sine pctō est vestrū/ dat
zelū iusticie p̄m⁹ in illā lapidē mit-
tat. **P**lerūqz autē nos cū iusticie re-
ctitudinē exequimur mānitudinē re-

Super euāge. Joan. Fo. LXII.

linquim⁹: z cū mansuetudinē suare cupim⁹ iusticie rectitudinē declina-

De diuinis percussioib⁹. (mus. Moralium libro primo. Cap. xvij.

Interrogauerūt dñm iesum discipuli eius de hoīe ceco a natiuitate. Rabi qđ peccauit hic aut patētes ei⁹ vt eec⁹ nasceret⁹. Percussio nū diuersa sūt gñā. Alia nāqz est percussio qua pctōz peccat⁹ vt sine retractatōe puniat. alia q̄ pctōz peccat⁹ vt corrigat/ alia qua nōnūqz qđqz peccat⁹ tur nō vt p̄terita corrigat/ sed ne ventura p̄mittat. alia q̄ plerūqz peccat⁹ p̄ qua nec p̄terita culpa corrigat: nec futura p̄hibet: sed dū inopinata salus percussione sequit saluantis h̄tus cognita ardentius amec. cunqz inno⁹ r⁹ flagello atterit/ ei p̄ patientiā meritoz sūma cumulat. Aliqñ em̄ peccatoz peccat⁹ vt absqz retractatione puniat/ sicut periture iudee dicitur.

1. Cor. xij. Plaga inimici percussit te castigatione crudeli. Et rursum. Quid clamas ad

Exo. xij. me sup̄ p̄tritiōe tua? Insanabilis est dolor tuus. Aliqñ pctōz percussit vt corrigat: sicut cuidā in euāgelio dicitur. Ecce sanus fact⁹ es tā noli peccare ne tibi deteri⁹ aliqđ contingat.

Job. v. Verba em̄ saluant⁹ indicāt. qđ pctā p̄cedentia habiti vim doloris erigebant. Aliqñ qđqz non p̄ p̄terita culpa diluēda: s; p̄ futura vitāda peccat⁹ tur.

1. Cor. xij. qđ ap̄te Paulus de semetipso testat⁹ dicēs. Ne magnitudo reuelationuz extollat me datus est mihi stimulus carnis mee angel⁹ satbane/ qđ me colaphizet. Qui em̄ nō ait/ qđ extulit/ sed ne extollat aperte indicat qđ ex illa percussione ne eueniat cōpescit/ non autē qđ euenit culpa purgat. Nōnūqz h̄o qđqz nec pro p̄terita: nec pro fu-

tura iniquitate peccat⁹/ sed vt sola diuinitate h̄tus potētia ex amputata percussione monstrat. An̄ cui⁹ dño de ceco nato diceret. Hic peccauit aut patētes eius vt cecus nasceret⁹/ respondit dicēs. Neqz hic peccauit neqz patētes ei⁹: sed vt manifestent opera dei.

In qua manifestatione qđ agit/ nisi vt ex flagello meritoz h̄tus augeat. Cū em̄ nulla p̄terita iniquitas tergit/ magna d̄ patientia fortitudo gñat.

Moralium libro. vij. Et in homelia decima super Ezechielem. De illustratione sup̄ne sapientie. ca. xvij.

1. Cor. xij. Quid fecit ex spurto dñs/ et h̄t⁹ h̄t⁹ inuit super oculos ceci. Salua in os ex capite labit: ab ore vero ad ventrē ducit cū glurit. Quid itaqz ē caput nostrū nisi diuinitas p̄ quam existendi p̄ncipiū sumim⁹/ vt creatura simus. Paulo attestāte qđ ait. **1. Cor. xij.** put viri xpi/ caput autēz xpi dicitur.

Quis autē v̄ter noster est/ nisi mēs? Que dū cibum suū supernuz videlicet intellectū suscipit: reflecta p̄culdū bio omnium membra actionuz regit.

Nisi em̄ sacra eloquia aliquādo mēs tē nomine v̄tris exprimerent. Salomon vtiqz nō dixisset lucerna domini spiraculum hominis que inuestigat omnia secreta ventris/ qđ nimirū dum nos gratia superni respectus illuminat: cuncta etiam mentis nostre nobis abscoīsa manifestat. Hinc etiam per Hieremiam dicitur. **Hier. iij.** trem meum: ventrem meum dolco.

Quia de spiritali z non corporeo v̄tre dixerat adiunxit: z sensus cordis mei conturbati sunt. Neqz enim ad salutem populi pertinebat/ si propheta ventrem corporeum se dolere predicaret. Sed v̄tre doluit/ quia

Gregoriane exceptiones

mentis afflictionē sensit. **S**ed cur exemplū pphete pferimus cū testimoniu dñi aptius habeamus? **E**t necesse est vt cum p semetip̄am veritas loq̄tur/ ppheta taceat: q̄a lucerna claritatem nō habet in sole. **V**t em̄. **Q**ui in me credit sicut dicit scriptura/ flumina de ventre ei⁹ fluent aque viue. **Q**uia enim de mēte fidelū sancte p̄dicationes defluūt/ quasi de vētre credētūz aque viue flumina decurrūt. **Q**uid autē salūe nominis/ nisi sapor intem̄p̄tationis accipit? **Q**ue ad os a capite defluit: q̄a de claritate cōditōris adhuc i hac vita nos positos vix gustu reuelatiōis t̄git. **U**n̄ t̄ redemptor veniēs saluā luto miscuit/ et ceteri nati oculos reparauit: q̄ superna gratia carnalē cogitationē nostram per cōmixonē sue p̄tationis irradiat: t̄ ab originali cecitate hominem ad intellectūz refo: mat. **N**ā quē a paradisi gaudijs expulsus in hoc iam exilio natura edidit q̄si a natiuitate homo sine oculis p̄cessit.

Moralium libro. xviij. **D**e redemptione hūani generis. **C**apitulum. xx.

Si vos fili⁹ liberauerit⁹ & liberi erit⁹. **E**terna dei sapiētia ad redimendū gen⁹ hūanū nō sc̄tos angelos/ nō iustos boies misit: sed in manifestatiōe visionis p̄ semetip̄am venit. **N**ull⁹ q̄ppe angeloz/ null⁹ iustoz boim missus est vt hūanū gen⁹ a culpa redimeret: q̄a per creatorē necesse erat vt creatura liberaret⁹ sicut ip̄a veritas d̄t. **S**i vos fili⁹ liberauerit⁹ & liberi erit⁹. **Q**uā igit̄ eterna dei sapiētia cū p̄te manēs ante secula in fine seculoz erat incarnanda: ad h̄ boies iusti t̄ sancti sunt missi/ vt in cordib⁹ boim viam hūic sapiētie p̄dicādo p̄pararēt: q̄ nisi se suos hūic sapiētie cognoscerēt/ sancti nullaten⁹ esse potuissent. **Q**uia em̄ certū erat q̄ p̄cessum tēporoz deficiētis seculi lāguores exerescerēt/ actū est vt eterna dei

Jo. viij

Moralium libro. iij. **D**e iugo peccati. **C**apitulum. xix.

Joā. viij.

Qui n̄ facit peccatū/ seruus est peccati. **Q**uisquis se prauo desiderio subiicit/ iniq̄tatis dñio dū libera mētis colla supponit. **S**ed huic dño cōtradictim⁹: cū iniquitati que nos ceperat reluctamur: cū consuetudini violēte resistimus. **E**t desideria p̄uersa calcātes/ p̄tra hanc ius nobis libertatē ingenite v̄dicamus: cū culpā penitēdo percutim⁹/ t̄ maculas sordidū flentib⁹ lauam⁹. **P**lerūq̄ autē iam q̄dem mens quod puer se se meminit egisse: deplorās non solum deserit/ sed amarissimis etiam la mētis punit: sed tñ adhuc in securitate se p̄fecte non erigit. **N**ā q̄ prauo cōmiserit meminit: sed si cōmissa diu gne defleuerit nescit: ac ne culpe immanitas modū penitētie trāseat metuit. **E**t plerūq̄ culpā vitas iam relaxat/ sed afflictia mens inf̄ spem t̄ formidinē/ adhuc de venia dñi valde sollicita trepidat: q̄ iust⁹ iudex veniens qd de p̄petratis reperit/ qd relaxet ignorat. **S**eru⁹ ḡ iam fugit in hac vita dñm/ sed liber⁹ nō est: quia peccatū suū homo iam corrigēdo et penitēdo deserit: sed tñ adhuc districtez iudicē de ei⁹ retributiōe p̄metit. **I**n alia ḡ vita seruus a dño liber erit: vbi iā de peccati venia dubietas nō erit: vbi iam securā mētē culpe sue memoria nō addicit: vbi nō sub reatu anim⁹ trepidat/ sed de eius indulgentia liber exultat.

Super euāge. Joannis. LXIII

sapientia p semetipam in sine scolorū
veniret ad grandē dūc z nimie infir
mitatis egrorū: id est p totū mundū
iacēs languidū gen^o būanū: vt trās
missis pus p̄dicatoribz q̄si q̄busdam
visitatoribz: tanto postmodū maior
veniret potētia medici/ q̄nto magis
morbus creuisset egrorū:

Dozaluz lib. xij. q. pueri qui qz
sunt filij diaboli cū imitādō. **Ca. xxj.**

Us ex p̄e diabolo estis. **Anti**
quus hostis oim p̄nceps per
uersorū/ alios socios bz atqz alios fi
lios. **Qui nāqz sunt eius socij/ nisi illi**
apostate angeli q̄ cū eo de patrie ces
lestis sede ceciderūt: vel q̄s alios bz
bet filios/ nisi puerfos hoies qui de
eius pena p̄uisione in malicie gene
rant opationē. **Un̄ etiā voce verita**
tis infidelibz dī. **vos ex p̄e diabolo**
estis. **Ita hō vnū corp^o sunt diabol^o**
z oēs inij: vt plerūqz noie caput cen
seatur corp^o z noie corpis caput ap
pellef. **Nā capitis noie cēset corp^o: cū**
de puerso hoie dī. **Ex vobis vn^o dia**
bolus est. **Et rursuz/ noie corpis ca**
put appellat: cū de ip̄o apostata ange
lo dī. **Inimic^o homo hoc fecit.**

Matt. xij. **In homelia tertia secūde partis**
sup **Ezechielē. q. redēptor cū sancta**
ecclesia vna substātia sit. **Ca. xxij.**

Dominus in euāgelio ē. **Qui**
nō intrat p ostiū in ouile ouiu/
sed ascēdit aliūd: ille fur est z latro.
qui autē intrat per ostiū/ pastor est
ouiu. **Et paulo post dicit. Ego sum**
pastor bon^o. **Si ergo pastor intrat p**
ostiū: z ip̄e ostiū est z ip̄e pastor: ip̄e
pculdubio intrat p semetipm. **Que**
rendū itaqz nobis qualit^r z ip̄e intret
z per semetipm intret. **Dis etem ac**

redēptor noster cū sancta ecclesia quā
redemit fm carnē vna substātia est:
Paulo attestāte q̄ ait. Adimpleo ea
q̄ defunt passionū ch̄i in carne mea:
pro corpe eius q̄ est ecclesia. **Illius ca**
pitis corp^o ecclesia: z hui^o corpis ca
put ch̄us. **de quo suo capite exultat**
corpus. i. sancta ecclesia cū psalmista
dicēte. **Nūc autē exaltauit caput meū**
sup inimicos meos. **Quia em̄ q̄nqz**
ip̄a etiā exaltanda est: iam nūc caput
suū sup inimicos suos exaltatū gau
det in celis. **Cū igitur electi quiqz ad**
vitā perueniūt quia mēbra eius per
eū intrant ad eū: ip̄e per se intrat ad
se. **Ip̄e enim in mēbris suis ē qui in**
trat: ip̄e caput ad quod intrant iam
membra que veniunt.

In homelia p̄ma secūde partis su
per **Ezechielē. z in homelia Ego**
sum pastor bonus. **De pascuis vite**
eterne. **Capitulum. xxij.**

Si quis p me introierit saluabit
tur. **Semp oculos cordis ad eri**
tum nostrū ponere z meditari debe
mus sine cessatiōe: qm̄ a presenti vita
exeam^o z ad et̄na gaudia pertingā
mus. **Propter h̄ quippe patris vni**
genit^o est incarnat^o vt nos ad eccles
ie sc̄tē fidē introducat z ad speciem
sue visionis educat: vn̄ loquit^r dicēs.
Si q̄s per me introierit saluabit: et
ingrediet^r z egredietur z pascua inue
niet. **ingrediet^r videlicet ad fidē: egre**
dietur hō a fide ad speciē: a credulit
tate ad p̄templationē. **pascua autē in**
ueniet in eterna refectionē z satietate.
Quisquis em̄ dī m̄ Iesuz corde sim
plici sequit^r eterne viriditat^r pabulo
nutrit^r. **Que autē sunt pascua/ nisi pa**
radisi sempit̄ne virētis uerna gau
dia: **Pascua nāqz electoz sunt vult^o**

Ps. xxvi

Joan. 7.

Gregorianae exceptiones.

presens dei: qui dū sine defectu conspiciat / sine sine mens cibo satiatur. Prop̄ hūc egressum nostrū quē q̄ tidie meditari mente debem⁹: de redēptore nostro Paul⁹ quoq; loquit̄ dicēs. Ut sanctificaret p̄ suū sanguinem p̄lm̄ / extra portā passus ē. Exeamus igit̄ ad eum extra castra / im̄ propriū eius portātes. Non em̄ habemus hic manentē ciuitatē / sed futuram inquirimus.

Heb. xij

Moralū lib. xxij. De ḡsa nostre redemptionis. Capitulū. xxij.

Joan. x.

Destitāt habeo ponēdi animā meā. Omne gen⁹ humanū im̄mica illa p̄suasio in culpe p̄tagiū ab ip̄a radice polluerat: nullusq; erat q̄ apud deū p̄ peccatorib; intercedēs / a pctō liber appareret: qm̄ ex eadem massa editos / eque cūctos par reat⁹ inuoluerat. p̄inde venit ad nos vni⁹ genitus p̄is: assumpsit ex nobis naturā / nō perpetrās culpā. Sine pctō quippe debuit esse qui p̄ pctō:ib; interuenire potuisset. q̄a nimir̄ aliene pollutionis p̄tagia nō tergeret / si propria sustineret. Mediator itaq; deit̄ hominū homo christ⁹ iesus intercedens p̄ peccatorib; semetip̄m iustus boiem qui p̄ alijs indulgētā meretur ostēdit. Veniēs itaq; ad nos desuper medic⁹ nostrer / tānsq; nos inueniens languorib; p̄cessos q̄ddam nobis sile / r quiddā cōtrariū opposuit. Ad boies quippe hō venit / s; ad peccatores iust⁹. Cōcordauit nobis veritate nature: sed discrepauit a nobis veritate iusticie. Ut iustus em̄ homo corrigi non poterat nisi per deū. Uideri autē debuit q̄ corrigebat: vt prebendo imitarōis formā ante actē iusticie mutaret vitā. Sed videri ab bo

mine non poterat de⁹. homo ergo factus est vt videri potuiss; . Iust⁹ igit̄ r inuisibilis de⁹ apparuit similis nobis homo visibilis: vt dum videt̄ ex simili / curaret ex iusto. r duz veritate generis r concordat̄ ditioni / r rure aris obuiaret egritudini. In carne ergo veniēs dñs nō culpā nostrā ex vitio / non penā ex necessitate suscepit. nulla em̄ peccati labe polluit⁹ / reat⁹ nostri teneri r ditione nō potuit: r ideo mortem nostraz omni necessitate calcata cū voluit sp̄ote suscepit. Neq; enim ita vt nos sicut nat⁹ / nec ita mortu⁹ / nec ita resuscitat⁹. Nō em̄ operante coitu / sed ip̄a supueniēte cōcept⁹ est: natus autē materna viscera r secūda exhibuit / r incorrupta suauit. Rursus nos om̄s cū nolim⁹ morimur: qz ad soluēde pene debituz culpe nō stre r ditione coartamur: ille autē qz nulli ammittit⁹ est culpe / nulli ex necessitate succubuit pene. Sed quia culpā nostrā dominādo subdidit / penaz nostram miserādo suscepit: sicut ip̄e ait. Potestātē habeo ponēdi animā meā: r potestātē habeo itez sumēdi eā. Qui etiā p̄misit. Nemo tollet eā a me: sed ego pono eaz a me ip̄o. Rursus nō vt nos suscitāt⁹ est: qz nostra resurrectio in fine est seculi dīlata: illius vero die tertio celebrata. Et nos quidē per illū resurgim⁹: nā ip̄e p̄ se. neq; enim q̄ de⁹ erat sicut nos vt ab alio resuscitari potuiss; indigebat. In eo ergo ei⁹ resurrectio distat a nostra / qz nō p̄ nosmetip̄os resurgimus sicut ille. Pro eo em̄ qz simplr boies sum⁹ / adiutorio supiori vt resurgere valeam⁹ indigem⁹. Ille autē cuius dēz resuscitationis vim cū patre r sp̄iancto de⁹ exhibuit: quā in sol⁹ in buta

Joan. xi

Idem

Gregorane exceptiones

ditur nō in die repenti s; in nocte me-
morat. Hinc est q salomon q sapiē-
tiā non pseueratur? accepit in sonis
hāc z nocte d'scribit accepisse. Hinc
est q angeli ad Abrahā meridie ve-
niūt/punituri ho sodomā ad eaz ves-
nisse vespere memorantur.

Gen. xix.

De Confessione pctōz / z absolutio-
ne. Moralium libro. xxij. Ca. xxvj.

Jo. xj.

Lazare veni foras. Dum pecca-
tor qsq; de vitio suo reprehensus
sub defensionū z excusationū; hōis
fugit. dū non vult cognosci qd fecit/
nō se dño / sed sibi dñz abscondit. Agit
q̄ppe ne omnia videntē videat nō au-
te ne ipse videat. Quo p̄tra cuiq; pec-
cator iā eroditū illuminationis ē hu-
militas p̄fessionis; q̄a sibi metip̄i tam
parcere renuit q̄ malū nō erubescit
p̄fiteri qd fecit / z q̄ defendendo accu-
sare potuit / accusādo se celerrime de-
fendit. Et z mortuo Lazaro q̄ mole
magna p̄mebat neq; dñi reuiuiscer-
e; s; veni foras. Ex qua videlicet resur-
rectio q̄ gesta in illi? est corpe signat
qualit nos resuscitemur in corde cū
videlicet mortuo dicat. Veni foras /
vt nimirū hō in pctō suo mortuus / z
p̄ mole male p̄suetudinis iā sepult?
q̄a intra p̄scientiā suā abscondus iacet
p̄ neq̄tiā / a seip̄o foras eruat p̄ confes-
sionē. Mortuo em̄ veni foras dicat.
vt ab excusat iōe z occultatiōe pecca-
ti ad accusationē suā ore p̄p̄uo exire
p̄uocetur. Cū David p̄pheta ab illa
tāti morte facinoris reuiuiscens ad
vocē dñi quasi foras erijt / dum p̄ na-
thān correct? qd fecerat accusauit.

In homelia sup euangelium Cū
esset sero.

Post cōfessionem igit peccati ab
his q̄ ligādi z soluēdi potestate susce-

perūt cause pensāde sūt; z tū c ligādi
atq; soluēdi potestas exercēda. Ut
dendū q̄ppe q̄ culpa aut que sit peni-
tentiā secuta post culpā / vt q̄s om̄pa
de? p̄ cōpūctiōis grām visitat / illos
pastoris sentētia absoluat. Tūc enī
vera est absolutio president; cum ar-
bitriū interni sequitur iudicis; Qd̄ hū
p̄dicta quadriduani mortui resuscita-
tio illa significat / q̄ videlicet demon-
strat q̄a prius mortuū dñs vocauit.
z viuificauit dicens. Lazare veni fo-
ras / z postmodū is qui viues egress?
sus fuerat a discipulis solutus est / si-
cut scriptū est. Cūq; egressus esset q̄
fuerat ligat? institis; tunc dicit disci-
pulis. Soluite eū / z sinite abire. Ec-
ce illum discipuli iam viuētem sol-
uunt; quem magister resuscitauerat
mortuū. Si em̄ discipuli Lazarum
mortuum soluerent / ferocem magis
ostenderent q̄ virtutem. Ex qua cō-
sideratione intuendū est q̄ illos des-
bemus per pastoralem auctoritatem
soluere / quos aucto; ē n̄m cognosci
m? p̄ suscitantem grām viuificare.
Huc nimirū viuificatio ante op̄ati-
onē rectitudinis in ip̄a iā cognoscit
p̄fessione peccati. Cū z hūc ip̄i mor-
tuo lazaro nequāq; dicit reuiuiscer-
e; s; veni foras. Dñs q̄ppe pctōr dūz
culpā suā intra p̄scientiā abscondit
introitus later / in suis penetralibus
occultat. S; mortu? venit foras / cū
pctōr neq̄tiā suas sponte p̄fiter. La-
zaro ergo dñi. Veni foras / ac si aperte
cuiuslibet mortuo in culpa diceretur.
Cur reatu tuū intra p̄scientiā tuam
abscondis. Foras iā p̄ p̄fessionē egres-
dere; q̄ apud te interius p̄ negatiōne
lates. Veniat itaq; foras mortu? i.
culpā p̄fiteat? pctōr. Venietez ho for?

Ex lib. 6.

W. 11.

Super euāg. Joā. Fo. LXV.

vas soluant discipuli/ vt pastores ecclesie et pena debeāt amouere quam meruit q̄ nō erubuit p̄fiteri qd̄ fecit.

De modis diuine locutionis. **Do** raliū libro. xx viij. **Ca. xi viij.**

Jo. xij.

Q clarificauit/ et iterū clarificauit. **bo.** Tum per angelicam creaturā voluntatē suā dñs indicat. aliquā eā v̄bis/ aliquā imaginib⁹ cordis oculis extēsis/ aliquā celestibus substantiis demonstrat. Verbis nāq; p̄ angelū loquit̄ cū nihil imagine ostendit/ s; sup̄ne verba locutionis aud. un/ sicut dicente dño. **P**ater clarifica filiū tuum/ vt et filius tu⁹ clarificet te/ prim⁹ respōdet. **E**t clarificauit et iterū clarificabo. Neq; eīm de⁹ q̄ sine tēpore vi impulsiois intime clamat in tēpora p̄ suā substantiā illā vocem edidit/ quā circūscriptaz tempore p̄ humana verba distinguit. sed nimirū de celestibus loquens v̄ba sua q̄ audiri ab hoibus voluit rationali creatura administrāte formauit. Aliquando imaginib⁹ cordis oculis extēsis p̄ angelos loq̄tur deus/ sicut Jacob subnixā celo scalaz dormiēs vidit/ sicut Petrus limbecū reptilib⁹ et quadrupedibus plenū in certasi raptus aspexit/ q̄ nisi incorporeis hec oculis cerneret in certasi nō fuisset. sicut paulo in visione noctis vir macedo apparuit/ q̄ trāsire eū in macedoniā rogauit. Aliq̄ celestibus substantiis loq̄tur de⁹/ sicut baptizato dño scriptus est. **q̄ d̄ nube vox sonuit dicēs. Die est fili⁹ me⁹ dilect⁹ in q̄mibi p̄placui.**

Mat. iij.

In Ezechielis homelia. viij. De visione glorie dei. **Cap. xxviiij.**

Dec dicit Esaias qm̄ vidit gloriam eius. **Quātalibet intentio et semēs humana tēdat etiā si phanta-**

sias imaginū corporalū a cogitatione cōpelcat si iā omēs circūscriptos spūs ab oculis cordis amoueat/ ad huc tñ in carne mortali posita videt gloriā dei: nō valz sicut est: s; quicquid de illa est/ qd̄ in mēte respicet et similitudo et nō ipa ē. **Uñ Ezechiel p̄beta dixit. Hic erat aspect⁹ splendoris p̄ gyrum: et hec visio similitudinis glorie dñi. Inde etiā ille p̄ticas tor q̄ raptus ad tertiu celū fuerat dicebat. Videmus nūc p̄ speculum in enigmate. Quia in re nō despicienda orit̄ questio quomō Joannes euāgelista cū erga miracula redemptoris nostri iudeoz p̄fidia etiā ex verbis p̄beticis scripsisset/ adiungit dicēs. **Hec dixit Esaias quando vidit gloriam eius. et locut⁹ est de eo. Et si Ezechiel vidit: quid est q̄ iste similitudis nē glorie et ille gloriam eius vidisse perhibet. Sed cū Joannes euāgelista prius miracula redēptoris nostri narrauit et infidelitatem iudeoz postmodū subdidit: hāc eiusdē redēptoris nostri gloriā que in mūdo apparuit/ etiā vidisse manifestat. Dimne eīm quod in terra mirum diuinitus agit gloria omnipotētis dei est: et ei⁹ glia in om̄ibus factis videt. Esaias igit ei⁹ gloriā in terra vidit. Ezechiel v̄o eius gloriā in celo sicut est videre nō potuit/ q̄a aliter est ei⁹ gloria in rebo facti/ et aliter in semetipso. **Hec ergo ei⁹ glia q̄ in rebo est videri pot̄/ illa v̄o q̄ in ipso est videri modo nisi p̄ similitudinem nō potest.******

Ezech. 11

1. cor. xij.

De imitatione redemptoris. In homelia sup̄ Assumptū Iesus duodecim discipulos. **Cap. xxx.**

Qui mihi ministrat me sequatur. **Q**uam Iesum xpm̄ redemptor

Gregoriane exceptiones

rem nram vt eū sequamur/hic admo-
nentem in quibz fides charissimi credi-
mus opibz bonis sequi studeamus.
Aspiciam⁹ qua gradit⁹: et eius vesti-
gia imitādo teneam⁹. **J**esum etenim
sequit⁹: q̄ imitat⁹. **H**inc nāq; dicit. **S**e-
quere me. et dimitte mortuos sepeli-
re mortuos suos. **S**eque enim dicit
imitare. **C**ōsiderem⁹ ergo qua gra-
dit⁹: vt seq̄ mereamur. **E**cce cum sit
dñs et creator angeloz suscepturus
naturā nrām qua cōdidit: in vteruz
viginis venit/ nasci tñ in hoc mūdo
p̄ diuites noluit. parētes pauperes
e'egit. vñ et cū agnus q̄ p̄ illo offerre-
tur defuit colūbarz pullos et par tur-
turū ad sacrificium inuenit.
Prosperari in hoc mūdo noluit/ irri-
siones et opprobria tolleravit/ spūta/
flagella: a'apas: spineam coronā: cru-
cēq; sustinuit. **E**t q̄a rerū corpora-
liū delectatiōe a gaudio interno ceci-
dit⁹/ cū qua amaritudine illuc rede-
amus ostendit. **Q**uid itaq; pro se de-
bet hō pati/ si tāta deus p̄ hominibz
peulit. **Q**ui igit in **C**hristo tā credis-
dit sed adhuc auaricie lucra sectatur
in supbia honora extollit: inuidie fa-
cibz inardescit: libidinis imundicia
se polluit. prosperari ad ea q̄ sunt in
mūdo cupiscit. **J**esum in quo cre-
didit seq̄ cōtemnit. **D**iuerso q̄ppe in-
nere ambulat et pergit/ si gaudia de-
lectatiōesq; appetit. cui dux su⁹ vias
amaritudinis ostendit.

In homelia super euangelium,
Quia sabbati. De victoria redemptio-
nis.

Capitulum. xxx.

Job. xij.

Serualtatus fuero a terra/ omnia
strabā ad meipsum. **P**er resur-
rectionē nostrī redemptoris omnes
electi q̄ q̄suis in sinu trāquillat⁹ ta-

mē claustris tribant inferni/ ad affe-
na paradisi reducti sūt. **Q**uod ante
passionē promisit/ in resurrectione sua
dñs adimpleuit. **O**mnia em̄ traxit q̄
de suis electis apud inferos nullum
reliquit. **O**mnia abstulit/ vtiq; electa.
Neq; etenim infideles quosq; et p̄ suis
criminibz cōnis supplicijs deditos
ad veniā dñe resurgēdo reparauit/
s; illos ex inferni claustris rapuit q̄s
suos in fide et actibus cognouit.

Moralium libro. j. r. xix. De pres-
dicatione. Cap. xxxij.

Utrāq; transit admissio. **U**trā recte san-
ctis apostolis post p̄dicationē dñs
pedes lauit/ vt videlicet apte mōstras-
ret q̄a plerūq; et in bono ope peccari
pulis trahit et inde inq̄nant vesti-
gia loquūt⁹: vnde audientius corda
mūdant. **N**ā sepe nōnulli dū ex hor-
tatiōis verba faciūt: aut ad cōtulam
cūq; trahunt indignationē si p̄tēnū-
tur/ aut ad cōsulaciūq; gloriā si ab au-
diētibz venerant. et q̄slibz tenuitese
intrinsicus/ q̄a per eos purgationis
grā dirigit extollūt. **C**ūq; hō alicē
na opera dilūt/ quasi ex bono itinē-
re puluere male cogitatiōis sumunt
Quid ergo fuit post p̄dicationē pes-
des discipuloz lauare/ nisi post p̄d-
cations glām cogitationis puluere
tergere/ gressusq; cordis ab interna
elatiōe mūdare. **P**edes igit apostoz
loz lon sūt/ vt a q̄libz paruo p̄tagio
in ipa p̄dicatione p̄tracto q̄si a q̄dam
itinere collecto puluere mūdarent.

De vera virtute amoris. Moralium
libro. xx. r. xxxij. Cap. xxxij.

In hoc cognoscēt omnes q̄a me-
catis discipuli: si d'ectione bar-
bueritis adiunxerit. **O**mnipotentis

Super euāg. Joā. Fo. LXVI.

dei nos esse discipulos/sola custodia
caritatis pbat. **T**urpem quippe ma-
nū sine caritate testatur predicator
egregiū nihil valere: q̄ ait. **S**i distri-
buero in cibos pauperū oēs facultates
meas/et si tradidero corpus meū
ita vt ardeam/caritatē autē nō habēa-
nihil mihi p̄dest. **D**e hereticis quo-
q̄ signa ac miracula faciētibus/ s̄ hic
p̄mia afflictionis sue et abstinentie lau-
des videlicet q̄s amat recipientibus/ re-
dēptoris voce d̄r. **M**ulti dicent mi-
hi in illa die. **D**ñe dñe nōne in nomi-
ne tuo p̄bctamini?/ et in nomine tuo de-
monia cecim?/ et in nomine tuo vir-
tutes multas fecim? **E**t tunc p̄fite-
bor illis q̄a nūq̄s noui vos. **D**iscedis
te a me q̄ opamini iniquitates. **Q**ua ni-
mirū snia q̄d dā intelligi: nisi vt in
omnibz caritas hūilitas: non autē de-
beant hūitum signa vnerari? **P**ro-
batio quippe factitat/ nō est signa face-
re: sed vnum quēq̄ vt se diligere. de
deo autē vera/ d̄ primo hō meliora q̄
de semetip̄o sentire. **N**am q̄a h̄a vir-
tus in amore nō autē in ostēsiōe mira-
culi/ x̄itas demonstrat q̄ ait. **I**n hoc
cognoscēt oēs q̄a mei discipuli estis
si dilectionē habueritis adinuicem.
Qui enim nō ait in hoc cognoscit q̄a
discipuli mei estis si signa fecerit/ s̄
ait. **S**i dilectionē habuerit/ ad inui-
cē/ apte indicat q̄a veros dei famu-
los nō miracula/ s̄ sola caritas pbat
Testimonium ergo superni discipu-
latus est donus fraternae dilectionis.
Que nimirū dilectio si cor nostrum
veraciter replet: duobus modis ostē-
di solet. si et amicos in deo/ et inimicos
diligimus propter deum. **S**ed
sciendū est q̄a inimici dilectio tūc ve-
raciter custoditur/ cū nec de p̄fectu

addicimur: nec de ruina illius letas-
mur. **N**am sepe in dilectionis imagi-
ne erga inimicum animus fallit: scq̄
hūc diligere estumat/ si eius vite con-
trarius nō existat: s̄ dilectionis vum
occulte veracis aut p̄fectus inimici
aut casus interrogat. **H**ac etenim; de
re ad plenū semetip̄am mens hominis
nescit/ nisi cū quē sibi aduersariū
credit in defectu vel p̄fectu eius mu-
tasse se modū sui stat⁹ inuenerit. **S**i
enim de p̄speritate addicitur et de cala-
mitate se odient⁹ letat/ constat q̄a nō
amat quē non vult esse meliorem se/
eūq̄ etiā stantē voto p̄sequit quē ce-
cidisse gratulat⁹. **S**ed inter hec scien-
dū est q̄a euenire plerūq̄ solet vt nō
amissa caritate et inimici nos ruina
letificet/ et rursus eius gloria sine in-
uidie culpa cōtristet/ eū et fuente co-
quosdā erigi bene credim⁹/ et p̄ficiē-
te illo plerosq̄ iniuste opprimi so-
damus. **Q**ua in re mentē n̄ram nec
eius itz defect⁹ erigit/ nec eius p̄fect⁹
et⁹ addicit: si recta nostra cogitatio
nō q̄d in ip̄o/ s̄ q̄d de ip̄o circa alios
agatur attēdit. **S**ed ad hec suanda
valde est necessarius subtilissime dis-
cretionis examen: ne cū nostra odia
ereqmur fallamur sub specie utilitas
tis aliene. **S**i autem de inimici mor-
te gaudendū oīno nō est/ psalmista
nō diceret. **L**etabit iust⁹ euz viderit
vinctā impiorū. **S**ed aliud est ipiū:
aliud hō inimicus p̄peti. **N**am sunt
pleriq̄ inimici q̄ nō sunt impij/ et sūt
nōnulli impij/ q̄ nobis specialiter nō
vident⁹ inimici. **H**umana autē mens
oēm quē inimicū tolerat etiā impiū
et iniquū putat/ q̄a ei⁹ culpas apud
cogitationem suam liuor accusatus
exaggerat. **Q**ui subibet vero flagis

hōr. xij.

Mat. xij.

Nota.

ps. lvij.

Gregoriane exceptiones

tho p̄matur/min⁹ iniquus credit: si
aduersari⁹ minime sentit. **Qua** in re
discernendū est aliud esse qđ nobis/
aliud qđ sibi z ceteris n̄ inimic⁹
nocet. Nā si alijs bon⁹ est/sine nostra
fortitan culpa non p̄t esse nobis ma-
lus. nec oīno tam de ei⁹ ruina gaudē
dū est/cui⁹ nos solos certū est aduer-
sa tolerasse. **Cum** vō n̄ ac mltorū bo-
nis perimū de ereptione primorū: po-
tius de interitu inimici necesse est vt
anim⁹ letet. **Op̄ret** nāq; vt pereunte
aduersario/subtilit̄ p̄sare debeam⁹
z qđ debem⁹ ruine pctōis z qđ iusti-
cie ferētis. **Nam** cū p̄uersum quēq;
om̄ipotēs p̄curit/z p̄dolēduz est mi-
serie p̄uentis/z p̄gaudēdū iusticie iu-
dictis: vt nobis z i luctu sit pena mo-
rientis primi: z rursuz in gaudiū ve-
niat exhibita eq̄tas iudicātis dei: q̄ti-
nus nec p̄enti hoi existam⁹ aduersa-
ri⁹: nec iudicāri dō iueniamur in gr̄i.

Moralium lib. iij. z. xxxv. z. Eze-
chielis homelia q̄ta secūde part. et
dyalogorū libro. iij. De discretioe ces-
lestiū dignitatū. Caplm. xxxij.

Joā. xij. **I**n domo patris mei mansiones
multe s̄t. **Quonia** electis dei in
hac vita est discretio op̄erū/in alia q̄z
vita erit p̄cudubio discretio dignita-
tū. vt qđ hic alius aliū merito supat/
illie ali⁹ aliū retributioe trāscendat.
Et q̄uis in illa retributioe dignitas
eadē oibz nō sit: vna tñ erit oibz vita
beatitudinis. **Uñ** in euāgelio v̄itas
ip̄a d̄t. **In** domo p̄ris mei mansiones
mlte sunt. **Si** em̄ dispar retributio
in illa b̄itudine et̄na nō esset/vna po-
tius mansio q̄z mlte essent. **Dulce** ḡ
mansiones s̄r: in q̄bor distincte bono-
rū ordines/z p̄pter meritōz p̄fortius

Mat. xx. cōmunit̄ letent. **Ille** q̄ppe qđ diuer-

sis bonis in vineā ducti v̄enerūt: h̄es-
nō eque laborātes eū dē tñ eque cun-
cti denariū p̄ceper̄t. **Qua** itaq; rōne
p̄ueniāt mansiones multe cū vno des-
nario/nisi qđ diuerse q̄dem beatorū
citiū dignitates erūt: sed tñ vna res
quies et̄ne retributioe: Nā si dispar
erit retributiois q̄litas quā p̄ opa di-
uersa p̄sequēt: vna tñ est beatitudo
quā illic p̄cipient qđ in mult⁹ mansio-
nibz distinguunt: z si dispar erit me-
ritū singulorū: nō erit diuersitas gau-
diorū. qz z si alter min⁹/z ali⁹ ampl⁹
erulcat: oēs tñ vnū gaudiū de condī-
toris sui visione letificat: z vna cur-
ctis est b̄itudo leticie: q̄uis non vna
sit sublimitas vite. **In** domo igit̄ pa-
tris sui mansiones mltas eē v̄itas d̄t.
qz in illa beatitudinis vita non dispa-
ri vnusquisq; iurta dispar meritū lo-
cū disparē p̄cipit: s; eiusdē disparilis-
tatis dāna nō sentit: qz tātū sibi q̄ntū
p̄cepit sufficit. **In** eiusdē nāq; multis
mansionibz erit aliq̄mō ip̄a retributio
nū diuersitas cōcorū qz tāta vis oēs
in illa pace sociat: vt qđ in se q̄sq; nō
accepit/h̄ se accepisse i alia p̄gaude-
at. q̄s bñ **Paul⁹** mansiones iurta meri-
ta distributas isinuat cū ait. **Alia** cla-
ritas solis/z alia claritas lune: z alia
claritas stellaz. **Stella** ei a stella differt.
De op̄atioe sc̄i sp̄s (in claritate.
rit⁹. **Moralium lib. v. Ca. xxxij.**

So rogabo patrē meū: z aliuz
paraclitū dabit vobis. **Aspiras-**
io sancti sp̄s hūanā mentē p̄tingēs
do subleuat: z tpales cogitatioes des-
p̄mēs/eternis h̄ac desiderijs inflāz
mar: vt nihil ei tā nisi qđ supna sunt li-
beat: z cūcta qđ inferi⁹ de humana p̄-
strepūt corruptioe p̄tēnat. **Uñ** z ve-
ritatis voce d̄t. **Ego** rogabo patrē z.

Joā. xv.

Joā. xij.

Mat. v.

S

Super euāge. Joan. Fo. LXVII

aliū paracitū dabit vobis vt mane
at vobiscū in eternū spiritū veritatē
quē mūdus nō pōt acciper. Sicut
em̄ idē paracitū idest post media
toꝝ abcessum alius hūani generis
cōsolator in semetipso inuisibilis est/
ita omnē quē repleuerit ad desiderā
da inuisibilia accendit. Et qm̄ mun
dana corda sola visibilia diligūt hūc
mūdus nō accipit/ q̄a ad diligēda in
uisibilia nō assurgit. **Seculares em̄**
mētēs q̄to se foras p̄ desideria dilas
tāt/ tanto ad receptionē illius sinum
cordis angustāt. Valde q̄ppe pauci
in humano genere inueniunt: qui a
desiderioꝝ carnaliū foras purgati/
ad p̄ceptionē facti spūs ip̄a hac pur

Moralū libro. (gatiōe dilatacōe)
rvij. De vidēdo deo. Cap. xxxv.

Jo. xliij. **Q**ui diligit me/ diligit a patre
om̄co. **S**uere nōnulli q̄ deū di
cerēt etiā in illa regiōe beatitudinis
in claritate q̄dē sua cōspici/ sed in na
tura minime videri/ q̄s nimirū mi
nor inq̄sitiōis subtilitas sefellit. Neq̄
em̄ illi simplici et incōmutabili essen
tie/ aliud est claritas/ aliud natura. s̄
ip̄a natura sua claritas: ip̄a claritas
natura est. Quia em̄ suis dilectorib̄
hec dei sapiētia quādoq̄ ostēderet i
se pollicet dicens. **Qui diligit me/ dili
get a p̄e meo/ et ego diligā eū/ et ma
nifestabo ei meip̄s. Ach patenē dicat**
**Qui in v̄sa me cernitis/ restat vt in
mea natura me videat. Hinc rur̄sū**
ait. Beati mūdo corde/ q̄niā ip̄i deus
ait. In homelia sup̄ Misē (videbūt.
In homelia sup̄ Misē (videbūt.
na in nobis māsiōne. Cap. xxxvj.

Jo. xliij. **S**iquis diligit me/ sermonē me
sum seruabit: et pater meus dili
get eū/ et ad eū veniē/ et mansiōnez

apud eū faciem. **V**iam dño ad cor
nīm veniēti facim⁹/ eū ad p̄ceptū vt
tā p̄param⁹. **M**āsiōnē in corde nos
stro veniēti dño p̄param⁹: eū verita
tē s̄monē hūiliter audim⁹/ et eū dilec
tiōe seruamus. **Q**uisq̄s autē in sup̄
bia mentem eleuat. quisq̄s auaricie
estibus anbelat/ q̄squis se inq̄natio
nib̄ luxurie polluit cordis ostiū con
tra veritates claudit: et ne dñs ad se
veniat et māsiōnez faciat animi clau
stra seris vitioꝝ dānat.

De Pace. Moralium libro. vj.
Capitulum.

xxxvij. Gbi. 8.
Pacem relinq̄ vobis/ pacē meaz
do vobis. **I**n scriptura sacra a
liter par plena dicit: et aliter inchoas
ta. **I**nchoatas q̄ppe veritas discipulis
dederat: eū dicebat. **P**acem relin
quo vobis/ pacē meā do vobis. **E**t
plenam symcon desiderauerat: cum
exoraret dicens. **N**ūc dimittis serui
tū dñe/ s̄m̄ v̄b̄: tuū in pace. **P**ar
em̄ nostra ex desiderio cōditoris in
choat: ex manifesta autē visione p̄fici
tur. **P**lena q̄ppe tūc erit/ eū mēs nos
stra nec ignorantia cecat/ nec sue car
nis impugnatione concutitur.

De eodem pastorali capitu. xlvj.
Capitulum.

xxxvij.
Sollicite pacati debēt curare ne
s̄dū plusq̄z necesse est pacē. quam
possidēt amat/ ad p̄petuam puenire
nō appetāt. **P**lerūq̄z em̄ grauius in
tēctiōnez mētium rerum tranquilli
tas tentat/ vt quo nō sunt molesta q̄
tenēt eo min⁹ amabilia fiant que vo
cāt/ et quo delectāt p̄sentia: eo nō inq̄
rant eterna. **V**ñ et p̄ semetip̄am veris
tas loquēs eū terrenā pacem a sup̄
na distingueret: et ad venturam dis
cipulos ex p̄senti prouocaret/ ait.

Gregoriane exceptiones.

Job. xliij. Pacem relinquo vobis/pacē meaz do vobis. Relinquo se3 transitoria: do mansura. Si ego in eā cor q̄ relicta est figit/nunq̄ ad illā q̄ dāda est puenit. Pax igit̄ p̄sens ita tenenda est vt z diligi debeat z p̄tēni/ne si immoderate diligit̄/diligent̄ anim⁹ in culpa capiatur.

Ibidem. De p̄meditatiōe mortis nostre. In homelia super **Lum** appropinquaret **Iesus** hierosol. **Cap. xxxij.** Venit em̄ princeps mūdi hui⁹. **U**aligni spūs nō solū in egredientib⁹ puerforū animab⁹ opa sua requirūt vt eas ad tormēta trabant verū ad electos q̄q̄ veniūt z suū in illis aliqd̄ req̄runt si p̄ualeāt. Unus aut̄ in hominib⁹ extitit/q̄ āte passio nē suā libera voce dixit. Jam nō ml̄ta loquar vobiscū/venit em̄ princeps mūdi hui⁹ z in me nō habz quicq̄. **Q**uē em̄ hūc mortales hominē vidit. suū in illo mūdi p̄nceps aliqd̄ inuenire se posse credidit. Sed sine pctō vllō a mūdi corruptione exiit/q̄ sine pctō ad mūdum venit. **H**oc de se cōtra mūdi p̄ncipem nullus dicere potuit. Nam cū p̄beta dicat. Ecce em̄ in iniquitatib⁹ cōceptus sum/z in delictis peperit me mater mea. nemo sine culpa in mūdo potuit esse: qui in mundo venit cū culpa. **C**onstat em̄ q̄a oēs q̄ de carnis delectatione concepti sūt in eoz. p̄culdubio vel actione/vel locutiōe/vel cogitatiōe aliqd̄ suū p̄nceps mūdi hui⁹ habuit. **S**z idcirco illos vel post rape/vel prius tenere nō potuit/qm̄ eos ille a debitis suis eripuit q̄ pro nobis sine debito mortis debitū soluit: vt nos ideo sub iure hostis nostri debita nostra nō teneāt: q̄a p̄ nobis mediator dei

z hoīm hō r̄ps **Iesus** gratuito reddidit qd̄ non debebat. **Q**ui enī pro nobis mortē carnis indebitā reddidit/nos a debita anime morte liberauit. **A**it ergo. Venit em̄ p̄nceps mūdi hui⁹/z in me non habet quicq̄. **U**n curādus nobis est/z cū magnis quondie fletib⁹ cogitandū q̄ rapid⁹ q̄s r̄ribilis sua in nobis opa req̄rens in die nostri exitus p̄nceps hui⁹ mādi veniat/si etiā ad deū carne mortētes venit/z in illo aliquid̄ q̄suiuit: in q̄nihil iuenire potuit. **Q**uid itaq̄ nos miseri dicturi/qd̄ acturi sumus q̄ in numerā mala cōmisim⁹? **Q**uid req̄rēti aduersario z multa sua in nobis inueniēti dicem⁹: nisi solū qd̄ nobis est certū refugitū solida spes/q̄a cuz illo vnuz facti sum⁹ in quo p̄nceps hui⁹ mundi z suū aliqd̄ req̄suiuit/z inuenire minime potuit. **Q**niā solus est inter mortuos liber⁹. **E**t a peccati iam seruitio veraci libertate solui mur: q̄niāz ei q̄ vera libertas est vnuz mur. **C**onstat em̄ nec negare possuim⁹ sed veracit̄ fatemur/q̄a p̄nceps hui⁹ mūdi habz in nobis multa/sed tamē mortis nostre tempore iam nos rapere non valet/q̄a eius mēbra sum⁹ effecti in quo nō habz q̄c̄q̄. **S**ed nihil p̄dest q̄ eidē redēptori n̄ro per fidē iungimur: si ab eo morib⁹ distingamur. **I**po em̄ dicit. Nō oīs qui dicit mihi dñe dñe intrabit in regnū celoz. **R**ecta em̄ opa recte f̄idei sūt iungenda/mala q̄ fecim⁹ p̄ q̄ridiana lamēta sūt diluenda: z ea que possuimus bona fratrib⁹ us impendenda. **N**eq̄ em̄ aliter redēptōis nostri mēbra efficiemur/nisi inherēdo deo z cōpatiēdo primo. **M**ultū em̄ valet cōpassio fraterna/ z nos omnipotentī

Super euāg. Joā. LXVIII.

deo cōiungūt misericordie viscera. **I**nde em̄ ei q̄ est sup̄ om̄ia p̄pinq̄a: m̄. vnde nos p̄ cōpassionem p̄ximi: etiā sub nosmetipos deponim̄. **I**n reu corporalibus nemo alta tangit nisi q̄ tenditur. **I**n rebus vero spiritalibus certū est q̄a q̄to pl̄ p̄ cōpassionē attrahimur tāto altius verius p̄pinq̄amus.

In Ezechielis homelia. **De ḡtia dei z libero arbitrio. Cap. xl.**

Sine me nihil potestis facere. **E**x somnipoētēs dei ḡtia ad bona opera conari q̄dem possum̄ sed hec implere si ip̄e nō adiuuat q̄ iubet nō valēm̄. **S**ic Paulus cū discipulos admoneret dicens. **Cū** metu z tremore v̄sam ipsorū salutē operamini illi

co q̄ in eis hec ip̄a bona operaret ad iungit dicens **D**eus est em̄ q̄ operat̄ in vobis velle z p̄ficere pro bona volūtate. **H**inc est q̄ ip̄a veritas discipul̄ dicit. **S**ine me nihil potestis facere. **S**ed in his cōsiderandū est q̄a bona nostra cuz sic omnipotentis dei dona sint vt in eis aliqd̄ nostrū non sit: cur nos quasi p̄ meritis eternam retributionē q̄ramus. **S**i autē ita nostra sūt vt dona dei omnipotentis nō sint: cur ex eis omnipotentē deo ḡtias agamus? **S**ciendum est quia mala nostra solūmodo nostra sunt bona vero nostra z omnipotentis dei sunt z nostra q̄a ip̄e aspirando nos p̄uenit vt velimus/ qui adiuuando sublequit̄ ne inaniter velim̄ sed possumus implere q̄ volumus. **P**recue mēte autē ḡtia z bona volūtate sublequente hoc q̄d omnipotentis dei donū est. sit meritū nostrum. **Q**uod bene Paulus breui sententiā explicat dicens.

Pius illis omnibus laborauit.

Qui ne videret sue virtuti tribuisse q̄d fecerat/ adiunxit. **N**ō autē ego sed gratia dei mecū. **A**chi diceret. **I**n bono ope laborauit nō ego sed deus. **I**n eo em̄ q̄ solo dñi dono p̄uentus suz nō ego: in eo autē q̄ dñi volūtate subsecutus z ego. **H**ec breuiter contra pelagiū dicta sunt z celestium.

Moraliz libro. **xxvi. De veritate dilectionis. Cap. xli.**

Vos amici mei estis. **A**micus veritatis est recte amator actio nis. **U**nde z ipsa veritas discipulis dicit. **V**os amici mei estis/ si feceritis que ego p̄cipio vobis. **A**micus q̄ppe animi custos dicit̄. **U**n̄ z nō immerito q̄ custodire volūtatem dei in p̄ceptis illius nitit̄ eius amicus vocatur. **H**inc est q̄ rursus eisdem discipul̄ veritas dicit. **V**os autē dicit̄ i amicos q̄a omnia quecunq̄ audiui a patre meo nota feci vobis.

In homelia super **Luz** esset sero. **Q**uid significet missio spiritus sancti. **Capitulum. xlii.**

Quoniam venerit paraclētus quem ego mittam vobis a patre. **P**araclētū factus filius a se discipulis promittit mittendus/ q̄ se quoq̄ a patre missū eisdem alibi asserit dicens. **S**ic misit me pater/ z ego mitto vos. **I**n q̄ b̄ v̄bis q̄uis missio intelligat̄ eius incarnatio. **p**ater q̄ppe filius misit qui hūc p̄ redēptiōe generis humani in carnari cōstituit/ tamē etiā iuxta naturā diuinitatis potest intelligi. **E**o enim ip̄so a patre filius mitti dicit̄/ quo a patre generatur. **S**ic quoq̄ spiritum sanctū qui cū sit patri coequalis z filio/ non tñ incarnatus est/ isdem se filius mittere p̄hibet dicens. **C**um venerit paraclētus quem ego

Job. xv.

Phil. ii.

Job. xv.

Job. xv.

Job. vi.

1 cor. xv.

Gregoriane exceptiones.

mittā vobis a patre. Si em̄ mitti so-
lūmodo incarnari deberet intelligi:
sc̄tūs p̄culdubio sp̄s nullo mō mit-
ti diceret q̄ neq̄q̄ est incarnat⁹ / s; ei⁹
missio ip̄a est p̄cessio q̄ de p̄ce p̄cedit
z filio. Sicut itaq; filio nō incōgrue
mitti dī q; generat⁹: itaz sp̄s sanctus
dī mitti quia p̄cedit.

Moralium lib. viij. Et in dialogo
libro. ij. De amore spiritali. Ca. xliij.

Jo. xvi.

Domin⁹ nosse ut fide discipul⁹
d̄angeret dī: ut. Si nō abiero pa-
raclitus nō veniet ad vos. Cū enim
cōstet q; paraclitus sp̄s ex p̄ce p̄ces
dat sp̄ z filio: cur se filio recessurū dī
ut ille veniat q; a filio nunq; recedit.
Sed q; discipuli in carne dñz cernē-
tes corp̄is hunc oculis sp̄ videre si-
tēbant: recte eis dī. Nisi ego abiero
paraclit⁹ non veniet. Ac si apte dice-
ret. Si ab intētiōis vestre ocul⁹ cor-
pus nō subtrahō / ad intellectus vos
inuisibile p̄ solatorē sp̄m nō p̄duco.
Si corp⁹ nō subtrahō / q; sit amor spi-
rit⁹ nō ostendo. Et nisi me deseritis
cor: palr̄ cernere / nūq; discetis spirita-

Moralium lib. vj. (iter amare.
De solatiōe penitentiū. Ca. xliij.

Ut i. s.

Ad dico vobis q; plorabitis
z flebitis vos / mund⁹ autē gau-
debit. vos autē tristabimini: sed tri-
sticia v̄ra vertet in gaudiū. Dēs qui
redēptor⁹ n̄rī desiderijs accēsi p̄spe-
ra fugiūt / aduersa patiunt⁹ / cruciat⁹
p̄sequētū tolerāt: seq; ip̄os p̄ lamen-
ta castigāt: tāto sublimiorē in futuro
leticia recipiēt / q̄nto nūc cūctis mun-
di gaudijs deuote moriunt⁹. Hinc ē
q; eadē vitas dī. Vos igit nūc q̄des-
tricticia habetis. itez autē videbo vos
z gaudēbit cor vestrū: z gaudiū v̄m.

Ibidem.

nemo tollit a vobis. Om̄es em̄ qui

nūc p̄ dei amore despiciunt: z pro eo
tēporalr̄ affligunt: vera leticia c̄nas
liter in celesti gloria solabunt.

In homelia sup hoc est p̄ceptus.
De oratiōe z exauditiōe. Ca. xlv.

Siquid petieritis patre in noie
meo dabit vobis. Ellq; mō nō

petistis q̄c̄q; in noie meo. Si omne
q̄d petim⁹ in noie filij dat nobis pat-

Quid est q̄d Paul⁹ ter dñz rogauit
z exaudiri nō meruit / s; dicit⁹ est illi:

sufficit tibi gr̄a mea. nā virt⁹ in infir-
mitate p̄ficiat. Nunq; ille tā egregi⁹

p̄dicator in filij noie nō petijt: quare
autē non accepit q̄d petijt. Quō autē

verū eū: q; q̄c̄q; petierim⁹ in nomie
filij dat nobis p̄: si auferri a se ange-

lum sathane petijt apl⁹ in noie filij
tñ q̄d petijt nō accepit. Sed qm̄ nos

mē filij iesus est: Iesus autē saluator
vel etiā salutaris dī. ille ergo in noie

saluatoris petijt / qui illud q̄d petit ad
verā salutē p̄tinet. Nā si id q̄d nō er-

pediat petijt / nō in noie Iesu petitur
pat. Tñ z eisdem apl⁹ adhuc infir-

manib; dñs dī. Ellq; mō nō petistis
quicq; in nomie meo. Ac si apte dice-

ret. Nō petistis in noie saluatoris / q;
salutē eternā q̄rere nescitis. Hinc est

q; z Paul⁹ nō exaudīt: q; nō ei p̄de-
rat ad salutē si a tēratione liberaret.

Cū ergo fr̄es charissimi cōuenit⁹ ad
ecclesiā / p̄sate q̄so petitiones v̄ras:

videte si in noie Iesu petitis. i. si gau-
dia salutis eterne postulatis. In do-

mo em̄ iesu / iesum nō q̄ritis: si in cer-
nitaris tēplo ipo: tunc p̄ tp̄alib; ora-

tiō. Et q̄dem cū hec defunt / ab om̄i
potēte deo petēda sunt: s; meminisse
v̄r. nūc debem⁹ q̄d ex m̄dato eiusdē
nostri redēptor⁹ accepim⁹. Querite

primū regnū dei z iusticiā ei⁹: et bec

Jo. xvi.

Jo. xvi.

Mat. vi.

Super euāge. Ioan. LXIX.

omnia ad iacent vobis. Et hec itaq; ab Iesu petere nō est errare: si tamen non nimis petantur.

De cognitiōe diuine maiestatis.

Moralium lib. 20. cap. 21. Ca. xlvi.

Palam de patre annūciabo vobis. Infirmi tati nostre dñs nō apta specie maiestatis sue/ sed p̄dicatōis suoz loquit̄ voce: vt corda ad huc carnalia carnis lingua pulset: et tāto facili⁹ insueta p̄cipiat̄ q̄nto ea p̄sonitū s̄uete vocis audiūt. At post q̄ p̄ mortē in puluere caro resoluēt: et per resurrectionē puluis animabitur: tūc de deo audire v̄ba nō queremus: q; vnū ip̄m qd̄ implet oia iam per sp̄m dei verbū videbim⁹: et vltra a doctorib; vite p̄dicacionem accipere nō requirem⁹: tūc q̄ p̄ implebit̄ qd̄ per Hieremiā d̄t dñs. Non docebit vltra vir primū suū/ et vir fratrem suū dicēs. cognosce dñm: oēs em̄ cognoscent me a minimo eoz vsq; ad maximū d̄t dñs. Cum ergo nobis post resurrectionē dñs ostendēt per speciem: tunc semetip̄m quō oīnib; creatur; presit nobis insinuat: tūc deterfa nostre mentis caligine clara se visione manifestat. et tunc implebit̄ qd̄ in euāgelio d̄t ipsa v̄tas. Venit hora cū tā nō in p̄verbis loquar vobis/ sed palam d̄ patre annūciabo vobis. Fili⁹ em̄ d̄ patre palam annūciat: quia per hoc qd̄ verbū est/ ex natura nos diuinitatis illustrat. Palam itaq; de patre annūciare se asserit: q̄a p̄ patrefactā tunc maiestatis sue speciem/ et quō ipse dignenti nō impar coact⁹: et quō vtroq; sp̄s vtriq; coeternus p̄cedat offendit. Aperte namq; tunc videbimus quō hoc qd̄ oriēdo est ei de q̄ eorum subsequēs nō est: quō is qui p̄

processionē p̄ducitur/ a p̄ferentibus non p̄citur. Aperte tūc videbimus quomodo et vnū diuisibiliter tria sunt/ et indiuisibiliter tria vnū.

De passiōe dñi atq; potētia. Moralium lib. x. vij. Caplm. xlvij.

Iesus sciens q̄ v̄tura erant super eum/ p̄cessit et dixit. Quē q̄ ritus: q̄ incomphensibilis sit et inconsiderabilis illa magnitudo qua in secunda dñs ostēsiōne v̄turus est: bñ vtrūq; perp̄dimus si p̄mi aduētus pōdera sollicita cōsideratione pensamus. Certe vt nos a morte redimeret mori dñs venit: et defectū carnis nostre in suo corpore penasq; tolerauit: qui p̄sq; ad crucis patibulū p̄ueniret/ teneri/ conspui/ illudi/ alapis cedi se p̄tulit. Ecce ad quāta venire p̄pter nos p̄bra cōsensit: et tamē p̄ usq; se teneri p̄mitteret/ persecutores suos requirit dicēs. Quē q̄rit? Cui ilico responderūt/ Iesum nazarenū. Quib; cū rep̄te diceret ego sum: vocem solūmodo mitissime respōsiōis edidit: et armatos p̄secutores suos p̄tinuis in terrā strauit. Quid ergo facturus est cū iudicatur⁹ venerit: qui vna voce hostes suos p̄culit/ etiā cū iudicand⁹ venit. Quod est illud iudicium qd̄ immortalis erit/ qui in vna voce ferri moritur⁹ non potuit? Quis eius iram toleret/ cuius et ipsa non potuit māfuetudo tolerare? Nemo quippe celsitudinis eius terrorem ferre poterit/ cū aduētus secundi potentia per iguē iudiciū exerceōs/ in sue potestatis maiestate canduerit.

De inuidia iudeoz. Moralium lib. 20. cap. 21. Capitulū. xlvij.

Aducit ergo Iesus a Capp̄ba. Abi. 5. In p̄torū ad P̄latū. Cōtra

dic. vij.

Joā. xvi.

Jo. xvij.

Abi. 5.

Gregoriane exceptiones

antiquū hostē p̄bere vocibz de san-
cta ecclia in antiquo statu restauran-
da p̄mittitur: ⁊ mala bestia nō ascen-
det per eā. Antiquus quippe hostis no-
mine bestie accipitur: qui deceptioez
primi hominis seuis impetijt: ⁊ inte-
gritatē vite illius male suadendo la-
niavit. Hec bestia omnium reproborū
corda possidet: eaqz per occultā mali-
ciam quasi propriū antrū tenet: ⁊ ad
omne qd nocere bonis appetit/in cor-
rum se obscuris mentibz abscondit.
An iudeoz persequentium corda an-
trum huius bestie nō fuerūt: in quorū
diu cōsilijs latuit: sed repente vocibz
erupit clamantium/ crucifige crucifige.
Et quoniam ad lacerationē mentis p̄-
tingere tētando nō potuit/in redem-
ptore nostro ad mortē carnis anhe-
luit. Hec nimirū bestia ⁊ electoz co-
rda tenuit: sed hanc ab illis moriens
agnus excussit: vñ ⁊ in euangelio di-
cit. Nūc p̄nceps huius mundi eijcet-
tur foras. Intrare quippe in mentes
bonoz potest/ s; in eis morari nō po-
test: quia cor iusti huius bestie antrum
non est. Huic nimirū bestie impulsu
subite formidinis victus ianuā cor-
dis negādo Petrus aperuit/ sed ei-
tus cognoscēdo restitit/ flendo clau-
sit. Iudeoz autē persequentium corda
nō solum intrādo hec bestia tenuit/
sed etiam tenēdo ⁊ immorādo posse-
dit: quia ⁊ p̄us in eis cogitatōes vsqz
ad iniqua desideria: ⁊ post iniqua desi-
deria vsqz ad nequissima opera pdu-
xit. Quanto nāqz in eorum mētibus
demorata sit discim⁹: cum illoz con-
silia attestatōe narrationis euange-
lice audim⁹. In illa namqz describit⁹:
cū redēptorē nostrū viuif. care mor-
tuos cernerēt/in eius morte quanta

crudelitatē anxiēte insanirēt/ q̄ ex-
plere cōtra illū p̄aua desideria ardēs-
ter vellēt/ s; populū timerēt: q̄ occa-
siones occidentē q̄rerent/ ⁊ inuenire
nō possent: q̄ ad votū sue neq̄cie ma-
nibus alienigenarū vsi sunt: quomā-
eum quē legalit̄ interimere ipsi non
poterant/seriendū gentilibz tradide-
runt: vt ex sola potestate p̄ses roma-
nus ageret/ quod ipsi ex sola malicia
anbelarent vt agi debuisset. Inuidie
quippe malicia pleni fuerant: q̄ visis
miraculis inuidētes dicebant. Ecce
mūdus totus post eū vadit. Conspi-
ciebāt signa: cernebāt per ministros
eius miracula. totū iam mundus si-
dei p̄uidebant secuturū predicamen-
ta. A iudeis igitur inuidētibus surres-
xit malicia persequēs/ ⁊ a gentilibz
potestas p̄mēs. Neqz cū miracula
fieri legis p̄ceptauerāt: ⁊ tamē iu-
dei p̄ eisqz miraculis interimere ge-
neris humani redemptorē querebāt.
Unde hoc qd ceperāt explere nō va-
lentes/ ad P̄lati p̄torum cōcurrer-
unt: vt ipse hunc perimeret quē ius-
tē perimentē lex nulla cōhiberet.
Quod autē ex inuidia iudea petijt/
hoc gentilis iudex ex auctoritate ro-
mana p̄petrauit.

Moralium libro. xxiij. De cōstā-
tia redemptoris **Capitulum. xliij.**

Ingressus p̄torū P̄lat⁹ dixit
Ad Jesum: Unde es tu? Jesus
autē respōdit non dedit ei. In hac
vita q̄ nulla p̄spera appetit/ nulla ad-
uersa p̄culdubio p̄miserit: et neqz
terret illū exteri⁹ numer⁹ hoim/ quē
nō deuastat int⁹ turba vitiōz. Quā
redēptor n̄ ad multitudinem nūmā
nō expauit/ qui p̄secutores suos cū

Jo. xij. et
xvi.

Joan. xij

Joan. xij

Super euag. Joānis LXX.

Jo. xvij. gladijs z fustibus vententes vna tm̄
responſione percultit dicēs. **Ego sum.**
Ip̄m enī p̄emptus z despectio non
terrūt/q̄ nos ab eternis supplicijs li
berās/in facie palmas eq̄numiter ac
cepit. Ip̄e tacuit/z q̄s ess̄z nō ostēdit
q̄ sub ip̄a tā hora passionis cū huma
nitatis infirma pat: ref̄ / diuinitatis
potētiam exercere noluit. **Mediator**
quippe dei z hominū q̄s ess̄t appa
ruisset: si cū teneret homo maiestatis
sue potentā voluisset ostēdere: z per
diuinitatis magnitudinē susceptē car
nis infirma transirēt. **Est enī apert⁹**
homo mori possz/deus māsit oculis
tus: quia si cognouissent/nunq̄ dñz
glorie crucifixissent. **Requisit⁹** ergo
a **Pylato** tacuit: atq̄ inter p̄secutor
rum man⁹ z corpus passioni obtulit
q̄ p̄ electis assumpserat/z resistētibus
noluit demonstrare q̄d erat. **Infirmi**
tatem persecutoribus suis p̄didit: po
tētiam vero sue maiestatis z diuini
tatis occultauit.

Moralium lib. iij. De utilitate z gloria
te dñice passionis. Caplm. i.

Joan. xij. **Non haberes in me potestatem:**
Nisi tibi data esset desuper. Sa
thane mēbra sunt omnes qui ei puer
se viuēdo iungunt. Membra quip
pe eius **Pylatus** extitit: qui vsq̄ ad
mortis extrema venientē in redem
ptionem nostrā dñm non cognouit.
Corp⁹ eius sacerdotū p̄ncipes exti
terunt/ qui redēptorē mūdi a mūdo
repellere vsq̄ ad crucē persequendo
conati sunt. **Membra illi⁹** extiterūt/
qui iuxta p̄bete vocē dicūt. **Mitta**
mus lignū in panē eius: z eradam⁹
cum de terra viuētū. **Lignū** q̄ppe
in panē eius mittere: est cōfigēdo ei⁹
corp̄oni stipitē crucis adhibere. **Et**

vitā illius de terra viuētū eradicā
re se posse existimāt: quē dū mortalē
p̄spiciunt/ siniri morte suspicant. **Cū**
ergo se p̄ nostra redēptiōe dñs mē
broz sathane manib⁹ tradidit: quid
aliud q̄ eiusdēz sathane manū in se
sentire p̄misit: vt vnde ip̄e exteri⁹ oc
cūberet/inde nos exteri⁹ interiusq̄ li
beraret. potestātē itaq̄ corp̄is satha
ne vsq̄ ad sputa / colaphos / flagella:
crucē / lanceāq̄ tolerauit: **Un⁹** z **Pyl**
lato ei⁹ videlicet corp̄oni ad passionē
ueniēs dī. **Nō haberes in me p̄tates**
nisi tibi data ess̄z desuper. S; tñ hanc
potestātē quā cōtra se ei extrinsecus
dederat/ suis seruire lucris intrinsecus
cōpellebat. Pylatus ei v̄l sathan
qui eiusdē pylati caput extiterat sub
potestate illi⁹ sup̄ quē potestātē acce
perat tenebat. q̄a z sup̄ior ip̄e dispos
uerat hoc quod inferius accidens a
persecutore tolerabat: vt cū ex mala
mente infidelīū surgeret/vtilitati tas
men electoz omniū ip̄a quoq̄ crude
litas deseruiret. **Pie** igitur dispone
bat intus/q̄d semetip̄um pati nequī
ter p̄mittebat foris. **Hinc** est enī q̄
de illo in cena dicit. **Sciēs** **Jesus** qz
om̄ia dedit ei par⁹ in manus: z quia
a deo extitit z ad deū vadit: surgit a
cena z ponit vestimēta sua. **Ecce** in
manus persequentīū iturus/sciebat
q̄ in manu sua ip̄os enī p̄secutores
acceperat. **Qui** enī om̄ia accepisse se
nouerat/cōstat q̄a ip̄os a quib⁹ tene
bat tenebat: vt ip̄e in se ad vsū pie
tatis intorqueret/ q̄quid eoz cōtra
se malicia permilla se iur: t.

De perfidia iudeorū. Moralium
libro. xi. Capitulū. ij.

Sto sibi traditum: z educentes in

Ubi. 3.

Joan. xij

Gregoriane exceptiones

eū q̄ dicit caluarie locum / ubi eū cru-
cifixerunt. Antiquus ille iudeorū po-
pul⁹ q̄ fidelis esse deo videbat̄ repro-
bat⁹ corde repulsus ē: vt sua p̄fidia
deceptus cōtra ip̄m post insurgeret
quē an̄ p̄dicauit. Sumi q̄ppe sacer-
dotes ⁊ seniores populi suo p̄silio ei
conabant̄ obistere / quē prius p̄dica-
bāt venturū esse. Cūq; nomē ei⁹ p̄-
sequendo molirent̄ extinguerē: dece-
pri sua malicia p̄ inuū frustra cona-
bant̄ incedere / quā eorū crudelitati
via nō poterat patere. Terrebant̄ q̄-
dē cū auctoris omnib; tot miracula
cernerēt / virtutes viderēt / sed crede-
re renuētēs adhuc signa req̄rebāt cū
dicerēt. **Quod ergo tu facis signū /**
vt videam⁹ ⁊ credamus tibi? Quid
operaris? Aliquādo etia; oñdebant̄
credere / cum dicerēt. Nisi hic esset a
deo / nō poterat facere quicq; Aliquī
hō hūc a deo esse denegabant / cū de-
spiciētēs dicerent. Nōne hic est fabri
filius / nōne marie eius dicit̄ maria: et
fratres ei⁹ iacob ⁊ ioseph symō ⁊ iu-
das? Et sorores ei⁹ nōne om̄es ap̄d
nos sūt? Videbāt q̄ppe euz suscitare
mortuos / ⁊ n̄ esse immortalē q̄s nō
crederet deū quē cōspiciebant susci-
tare mortuū. S; rursū cū hūc mor-
talē cōspicerent despiciēbāt credere
hūc esse deū immortales. Per hoc ḡ
q̄ omnipotēs de⁹ talē se eorū oculis
erhibuit q̄ possit ⁊ diuina ostēdere / ⁊
humana pati / errare eos q̄si ebrios
fēcit. Om̄is q̄ppe qui errat nūc hūc
nūc illuc ducit / vt eorū sup̄bia que in
carnatiōis ei⁹ mysteriū d̄spicere ma-
luit q̄ sequi / ⁊ se extolleret contra ei⁹
humanitatem / ⁊ diuinitatis ei⁹ po-
stēriam miraretur interlucentem.
Moralium libro nono.

Joh. vi.

Joh. ii.

Mar. vi.

Tandē igit̄ ministri manusq; dyā-
bol facti sunt / q̄a in redēptoris nostri
morte grassati sūt. Antiquus q̄ppe
hostis redēptoris mentē corrūpere
p̄ se tēptando nō valuit / s; ei⁹ carnē
p̄ suos satellites ad tridū p̄missus
extinxit / ⁊ dispensationi sup̄ne picta
t̄ nesciēs ex hac ip̄a p̄missiōe fuit
Trib; etenim redēptorē n̄m tēptat̄
omib; pulsans cor dei temerare non
voluit / s; cū inde mentē ad carnis
ei⁹ mortē excitauit / cūq; ei cohorētēs
atq; a p̄ntificibus ⁊ pharīsis mini-
stros tradidit / nūm̄ ip̄e dyabol⁹ ad
carnē eius man⁹ extēdit. Satellites
enī ei⁹ ⁊ ministri sacerdotes ⁊ p̄nci-
pes pylat⁹ atq; milites illusores fue-
rūt: quoz vultū ⁊ corda operūt ⁊ er-
cecauit: ⁊ ne suū auctorem cognosce-
rent malicie nebulo velaunt. Eultus
q̄ppe ministroz ei⁹ opt⁹ extitit / quia
mēs p̄sequētū cū quē carne tenere
potuit. deū nec p̄ miracula agnouit.
Tū p̄ paulum dicitur. **Usq; in ho-**
diernū diem cum legit̄ moyses / vela-
mē est sup̄ cor eorū. Qui rursus ait.
Si enī cognouisset / nunq; dominū
glorie crucifixissent.
Moralium libro quarto. De hā
morte ⁊ vmbra mortis. Cap. liij.
Quē inclinato capite ielus tradi-
dit sp̄m. Sicut hā mors eius
q̄ ania separat̄ a deo / ita vmbra mor-
tis est / qua caro separat̄ ab ania. Med-
ator aut̄ dei ⁊ hominū: solā p̄ nobis
mortē carnis suscepit: ⁊ verā mortē
delinquentiū p̄ vmbra sue mortis de-
leuit. Ad nos quippe venit q̄ in mor-
te sp̄it⁹ carnisq; tenebamur. Anā
ad nos suā mortē detulit: ⁊ duas no-
stras q̄s repperit soluit. Si enī ip̄e
vtrāq; susceperet. nos a nulla libera-

ij. cor. iij.

ij. cor. iij.

Jo. iij.

Super euag. Joānis LXXI

ret. Sed vnā misericorditer accepit
z vtrāq; iuste damnauit. Simpliciter
suā duple nostre cōtulit/ z duple no-
stram mouēs subegit. Vñ z nō ime-
rito vno die in sepulchro z duabo no-
ctibus iacuit: qz videlicet lucē sue sim-
ple mortis tenebris duple nostre mor-
tis adiūxit. Qui ergo solam p nobis
mortē carnis accepit/ vmbā mortis
pulerit: a dei oculis culpā quaz fecit
mus abscondit. Ut igit nos a morte
carnis z spūs debitor: es eripet: mor-
tem carnis dñs nō debens soluit.

De resurrectione domini. In Eze-
chielis homelia quarta secunde par-
tis.

Capitulum. liij.

U niversus hoc tps septē dieb;
Ceuoluit/ eterna 7o dies octaua
est/ que expleta septē diez vicissitudi-
ne sequit. Per octonarium q̄ppe nu-
merū resurrectio z gaudium future
beatitudinis significat. Vñ 7o octona-
rij numeri causa est/ q̄ post sabbatuz
voluit dñs a morte resurgere. Dies
quippe dñicus q̄ tertius est a morte
dñica/ a conditione diez numeratur
octaua: q̄a septimū sequit. Vñ z ipsa
vera redēptoris nostri passio z vera
resurrectio figurauit aliquid de suo
corpore in diebus passiois sue. Sexta
enī feria passio est: sabbato deuit in
sepulchro. dñico autē die resurrexit a
morte: Presens etenī vita nobis ad-
huc est sexta feria: q̄a in dolorib; du-
citur/ z in angustijs cruciat. S; sab-
bato q̄si in sepulchro quiescimus: qz
requiem anie post corp⁹ inuenimus.
Dñico 7o die videlicet a passioe tertio
a ditione (vt dixim⁹) octauo iā cor-
pore a morte resurgem⁹: z in glia ani-
me etiā cū carne gaudebim⁹. Qd̄ cr-
gomirē saluator noster in se fecit/ b

veraciter in nobis signauit: vt nos z
dolor in sexta/ z requies in septima: et
gloria excipiat in octaua.

Moralū lib. iij. Et in homelia su-
per Maria stabat. q̄ scriptura sacra
totū p parte ponat.

Cap. liij.

U llerūt dñm meū z nescio vbi
posuerūt eū. Aliqñ scriptura sa-
cra totū p parte p̄suevit ponere sicut
hic ad monumentū Maria cōque-
ritur dicēs. Tulerūt dñm meū. So-
lum q̄ppe dñicū corp⁹ in monumen-
to iacuerat/ z illud solū Maria ques-
situra venerat. Dū ergo q̄si totū sis-
mul dñm sepulchrū deplorabat: z non
corp⁹ dñi: sed dñm sublatū q̄rebat:
videlicet ex toto partē significabat.

Moralium libro. xxx. De aposto-
lis.

Capitulum. lv.

Q uam esset sero die illo vna sab-
batorū z fores essent clause vbi
erāt discipuli p̄gregati p̄pter metum
iudeoz: venit Iesus: stetit in medio
eorū. Post dñi passionē apli p̄ metis
teneritudine z formidinis infirmita-
te clausis forib; residebāt. Cū enim
nō quāq; p̄tra mēbra diaboli in voce
libere p̄dicatiois insurgerēt: z necdū
post passionē dñi sancti spūs infusio-
ne solidati redēptorē suū auctoritas
re firma p̄dicarēt: adhuc p̄tra aduer-
sarios suos q̄si in antris insidiaban-
tur. Clausa q̄ppe forib; q̄si in q̄bus-
dam additis specub; suis catuli ras-
puri mundū cubabāt: vt aniaz p̄e-
dam postmodū p̄sumētes diriperēt:
de q̄bo tūc certū est q̄ mūdi impetū
etiā sibi metipis latēdo formidarent.
Illis forib; clausis isti catuli mortē
n̄se mortis insidiati q̄sierūt: vt culpā
nostrā interficerēt/ omnēq; in nobis
peccati vitā necarent. Hoz p̄mo illi.

Joan. xx.

Joan. xx.

Gregoriane exceptiones

esuriētī catulo / sed iā valētī ostensa p
lincēū gētilitate q̄si mōstrata p̄da dī.
Actu. x. **M**acta ⁊ māduca. **H**is catulis ve
lut adhuc infirmis vt in antris cuba
re debeat iubeat: eū eis voce dñica dī
Lu. xliij **S**edete in ciuitate quoad usq; indu
amini viure ex alto. **A**plī eīm recte ca
tuli sancte ecclie vocari possunt / qui
in ecclia editi aduersantē mūdū ore
⁊ p̄dicatione sua rapuerunt.

Moralium libro. xxvij. ⁊. xxx. De
gratia sancti spūs. **Cap. lvi.**

Joan. xx. **A**ccipite sp̄m sanctū. **Q**uoz res
quoz retinuerit / retēta sunt. **Q**uos
sancti spūs replet / ḡra: pus cos d̄ ter
rena actōe terrificat / ⁊ postmodū spe
celestiū solat: vt tāto post p̄fidendo
de p̄m̄is gaudeat / q̄to pus sola sup
plicia p̄spiciendo meruēbāt. **C**ū igit
sancti aplī nequaq; p̄tra mēbra dia
boli in voce libere p̄dicationis assur
gere. ⁊ necdū post passionē dñi sancti
spūs infusione solidati / redēptorem
suūz auderēt firma auctoritate p̄di
care: ⁊ p̄ mētis teneritudine forni
dinis infirmitate vna sabbatoꝝ clau
sis foribz p̄pter metū indeoꝝ residen
tes metuerēt exire. veniēs domin⁹ ⁊
stans in medio eoꝝ. insufflauit ⁊ di
xit eis. **A**ccipite sp̄m sanctū. **Q**uozū
remiseritis p̄ctā remittunt eis: ⁊ q̄z
retinueritis retēta sunt. **E**cce cōuer
sioꝝ terror verit̄ in potestare. quia
dū mala sua penitēdo puniunt / vsq;
ad exercēdū ascēdūt: vt h̄ in deo pos
se accipiāt / qd̄ pus ipsi d̄ deo metue
bant. **J**udices q̄ppe sūt q̄ supnū ius
diciū p̄fecte timuerūt: ⁊ aliena pecca
ta dimittere iam incipiūt / qui prius
ne sua retinereēt formidauerūt.

In homelia sup euangelū **C**um

esset sero die illo.

¶ **L**ibet aut̄ intueri fr̄es charissim̄
discipuli eīm ad tāta onera humilita
tis vocati / ad quātū culmē gl̄ie sunt
p̄ducti. **E**cce nō solū d̄ semetipsis ses
cūri fiunt / sed etiā obligatiōis aliene
potestare relaxatiōis accipiūt. **P**un
cipatū supni iudicis foriunt / vt vis
ce dei quibusdā peccata retineat / q̄
busdam relaxent. **S**ic sic eos a deo
decebat erigi: qm̄ tantū p̄ deo cōsens
serant humiliari. **E**cce q̄ districtum
dei iudiciū metuit / animaz iudices
fiūt: ⁊ alios dānant vel liberat quise
metipos dānant metuebāt.

De cēna resurrectiōe celestis p̄ie.
Moralium lib. xxv. ⁊ in homelia sup
Manifestauit se Jesus. Ca. lviij.

Resurgens dñs ⁊ frequēter ap
septē discipulis comedisse describit.
quia hi q̄ in illo nūc p̄fecti sunt / cēna
per illū resectiōe satiant. **P**etr⁹ q̄p
pe ⁊ thomas nabthanael sūij Zebedei
⁊ alij ex discipulis duo cum eo fuisse
memorant. **C**ur autē eū septē disci
pulis vltimū iuiciū celebrat / nisi q̄
eos t̄m̄modo q̄ septiformi ḡra sancti
spūs pleni s̄ / futuros secū in eterna
resectiōe denunciāt. **S**eptē q̄z dieb
oīmē h̄ t̄ps euoluit: ⁊ sepe septenario
numero p̄fectio designat. **I**lī ḡ vlti
mo iuicio de p̄sentia vitas epulant
qui nūc p̄fectiōis studio terrena trās
cendūt. q̄s amor hui⁹ mūdi nō ligat:
quibz etiā vtiq; p̄ tētamēta oblitre
pit / cepta t̄n eoꝝ desideria nō retūdit.
De h̄ extremo iuicio alibi p̄ Joānē
dicit. **B**eati q̄ ad cenā nuptiaz agni **Apo. viij.**
vocati sunt. **I**deirco eīm nō ad pran
diū / s; ad cenā vocatos narrat. q̄z nū
m̄ in fine diei iuiciū cēna ē. **A**u

Super euāge. Joannis. LXXII

ergo finito p̄sentis vitetēpe ad refectio-
ne sup̄ne cōtēplatiōis veniūt: nō
ad agni p̄aditū/ sed ad cenā vocant̄.
que videlicet cenā hoc vltimo cōuiuio
exp̄mittit/ cui septem discipuli adesse
memorant: qz illos vt dicitur tūc in-
terna refectio reparat: q̄ pleni n̄ sic se-
p̄tiformi gr̄a in amore sp̄s anhelāt.

In homelia super euāgelij; Ego
sum pastor.

¶ Hanc refectioē bon^o pastor ouibz
suis vocē suā audiētibz et se seq̄ntibz.
p̄mittit dicens. Per me si q̄s in-
troierit saluabit: et ingrediet̄ et egre-
diatur et pascua inueniet. Ingridiet̄
quippe ad fidē/ egrediet̄ tō a fide ad
speciē/ a credulitate ad cōtēplatiōē:
pascua at̄ inueniet in et̄na refectioē.

¶ Oues q̄ ei^o pascua inueniēt: qz q̄lq̄s
illū corde simplici seq̄t̄/ et̄ne viridita-
tis pabulo nutrit̄. Que sūt aut̄ istarū
ouū pascua/ nisi interna sempiter-
ne vitētis paradisi gaudia: Pascua
nanqz electorū sunt vult^o p̄sēna dei: q̄
dū sine defectu sp̄sific/ sine fine mēs
cibo satiat̄. In istis pascuis de et̄nis
tatis satietate letari sūt: quibz iam la-
queos voluptuose tēporalit̄ euas-
serūt. ibi hymnidici āgelorū chorū. ibi
societas sup̄noz ciuū. ibi dulcis so-
lēmitas a pegrinationis hui^o tristi la-
bore redēntū. Ibi puidi p̄bctarum
chorū. ibi inder ap̄lorū numerus. ibi
innumerabiliū mart̄rū victorū exerci-
tus. Tāto illic letior/ q̄nto hic durior
afflictus. Ibi p̄fessorū p̄stātia p̄remij
sui p̄ceptiōē p̄solata. Ibi fideles viri
q̄s a virilitatis sue robore voluptas
feci nō potuit emollire. Ibi sc̄tē mus-
heres q̄ cū seculo et̄ secum vicerunt.
Ibi pueri q̄ hic annos suos morib^o
p̄raecedērūt. Ibi senes q̄s hic et̄ ceteros

debiles reddidit/ et virtus opis nō re-
liq̄t. Queram^o ergo fr̄es hec pascua
in q̄b^o cū tātorū ciuū solēmitate gau-
deam^o: ip̄a nos letitū festiuitas mut-
ter. Ecce in celestibz electorū ciuū le-
ticia agit̄: de se vicissim oēs in suo cō-
uentu gratulatur: et tñ nos ab amore
eternitatis tepidi/ nullo desiderio ar-
dem^o. inter esse tantē solēmitanō q̄
rim^o. p̄uamur gaudēs/ et leti sumus.
Accedam^o igit̄ aium fr̄es. recalescat
fides in id qd̄ creditur. inardescat ad
sup̄na desideria n̄ra: et sic amare iam
ire est. Ab interne solēmitan^o gaudio
nulla nos aduersitas reuocet: nulla
nos p̄speritas blandiēs seducat. To-
to q̄ desiderio ad sup̄nam patriā ani-
m^o anhelet. nihil in h̄ mūdo appetat
qd̄ cōstat qz citi^o relinquat. vt si cele-
stis pastoris veraciter oues sumus:
qm̄ in vie dlectatiōē nō figimur eter-
nis pascuis/ in peruētiōe satiemur.

In homelia super Manifestauit
se Jesus.

¶ Hec ergo fratres nobiscū agam^o:
se p̄tiformi sancti sp̄s gratia reple-
ri desideremus: qd̄ nos in futurū se-
qui possit/ ex p̄senti p̄pendam^o. Pen-
semus si sp̄s sancto pleni sum^o: et sic
noscim^o si ad eterne pascua refectio-
nis/ si ad illud vltimū cōuiuū perue-
nire valeamus. Quisquis em̄ ille est
quem nunc sp̄s iste reparat: p̄fecto
ab illa et̄ni p̄uiuū refectioē ieiunat.
Meminisse debem^o qd̄ de eodē sp̄s
ritu dicat Paul^o ap̄lus. Si q̄s sp̄s
tū ch̄i nō habet/ hic nō est ei^o. quasi
quidā titulus diuine possessionis est
iste sp̄s amoris. Nunq̄d nā sp̄s h̄z
is cuius mentē odia dissipant/ elatio
inflat/ ira vsqz ad diuisionē mēt̄/ et aspe-
rat/ auaricia cruciat/ luxuria enervat

Joan. r.

Ro. viij

Gregoriane exceptiones.

Pensare debemus quod sit in spiritu
Profecto ille qui facit amicos et inimicos diligere/terrena despici. per celestibus estuari. carne propter vitia coteri. mentem a concupiscentiis frenari. Si ergo volumus ius cognoscere possessionis dei/personam perpedamus possessoris nostri. Ecce enim quod diximus voce veridica paulus clamat: si quis spiritum Christi non habet/hic non est eius. Ac si aperte dicat: Qui nunc deo inhabitare non regit: deo diuine claritatis specie postmodum non letatur. Sed nos tamen ad hec que dicta sunt infirmamur/necessum culmen perfectionis attingimus. In via dei quotidie sancti desiderii gressus ponamus. Consolat nos veritas: que per psalmistam dicit. Imperfectum meum viderunt oculi tui. Non oino erit nobis noxia imperfectio nostra: si in dei itinere constituti: et ad transacta non respicimus: et ad ea que restant transire festinamus. Nam que imperfectorum desideria dignanter inflammant: hec quandoque ad perfectionem dominus noster Iesus Christus roborat: qui pro peccatoribus carnem sine peccato assumpsit de celis ad terras descendit: et per humano genere quod pro culpa primi parentis morti perpetue fuerat obnoxium que morti nihil debebat occubuit.

In homelia super Maria stabat
Hinc est quod nos quotidie ad vitam post culpas reuertimur / quoniam ad penam nostram condito: sine culpa descendit. Ecce iam antiquus hostis ea que de humano genere spolia ceperat amissit: et quos iure tenebat mortales perdidit: quoniam eum in quo ius non habuit morte appetere immortalis presumpsit. Quotidie peccatores ad vitam reuertuntur: et post perpetratas culpas ad innocentiam per penitentiam reuertuntur.

Adest testis diuine misericordie maria magdalena: de qua phariseus dum pietatis fotes vellet obstruere dicebat. Sic si esset propheta sciret vitia que et quis est mulier que tangit eum: quia peccatrix est. Sed lauit lacrimis maculas cordis et corporis: et redemptoris sui vestigia tetigit: que itinera sua praua dereliquit. Sedebat ad pedes Iesu: et ubique de ore illius audiebat. Euenti adbeferat: mortuum querebat. viuentem repperit quem mortuum quisit. Tantuque apud eum locum gratie inuenit: ut bene ipsis que apostolis eius videlicet nunciis ipsa nunciaret. Quid itaque fratres quod in hac re debemus aspicere: nisi in mensa: misericordiam conditoris nostri que pro nobis velut in signo exempli penitentiae posuit eos que per penitentiam vivere post lapsum fecit. Perpedo etenim petrum. considero latronem. aspicio zacheum intueor. maria: et nihil in his aliud video nisi ante oculos ipsos posita spei et penitentiae exempla. Fornas enim in fide lapsus est alius: aspiciat petrum que amarum flevit. quod timide negauerat. Alius contra primum suum in malicia crudelitatis exarsit: aspiciat latronem que et ipso mortis articulo ad vite premia penitendo peruenit. Alius auaricie estibus anhelans alieno diripuit: aspiciat zacheum: que si quid alteri abstulit quadruplum reddidit. Alius libidinis igne succensus carnis mundiciam perdidit: aspiciat maria que in se amorem carnis igne diuini amoris excoxit. Ecce omnipotens deus: ubique nostris oculis que imitari debemus obicit: ubique exempla sue misericordie opponit. Mala ergo iam displiceant vel expta. Abest obliuiscit deus quod nocentes sumus. parat est namque penitentiam de purgare non

Super euāg. Joā. LXXIII

bis ad innocentia. Inquinati igitur post aquas saluas: renascamur ex lacrimis. Itaque iuxta primi pastoris voce sicur modo geniti infantes lac cupiscite. Redite paruuli filij ad sinu vestre matris eterne sapientie: sicut large ybera pietatis dei. Et si tras acta plagis imminena vitatis/redes pro: noster momentaneos flatus vestros etno consolabitur gaudio.

De culmine regiminis in pastora li capitulo. v.

Cap. lviij.

Simon iohannis amas me: Sunt nonnulli qd eximia virtutu dona recipiunt: pro exercitatione ceteroz magnis muneribus exaltant. qd studio castitatis: munda abstinentie robore validi doctrine dapibus referti/patientie loganimitate humiles/auctoritatis fortitudie erecti/pietatis gra benigni/iusticie severitate districti sunt. Qui nimirum culmē regiminis si vocati suscipere renuunt ipsa sibi plerumq; dona adimunt que no pro se tantummodo/sed etia p alijs acceperunt. Cuiusq; sua r no alioz lucra cogitant/ipsis se qd priuata appetunt habere bonis priuant.

Dicit namq; vitas ad discipulos die. Non pot ciuitas abscondi sup monte posita: neq; accedunt lucerna rponunt ea sub modio. sed sup candelabru/ut luceat oibus qui in domo sunt. Hinc petro ait. Symo iohannis amas me: Qui cum se eu amare protinus respodisset audiuit. Si diliges me pascere oues meas. Si ergo dilectionis est testimoniu cura pasciois/quisq; virtutibus pollēs gregē renuit pascere pastore summū iunctū non amare. Beato igit Petro primo pastori dominus noster bonus pastor an passionē suā dās clauēs regni celestis ait. Ad

cuq; ligaueris sup terrā erit ligatus in celis/ r qdcunq; solueris sup terrā erit solutus r in celis. Post resurrectionē rō suā candē ligandi r soluedi potestatem ceteris communē discipulis cum beato Petro misit dicens. Quorum remiseritis pccata remittunt eis/ r quoz retinueritis retēta sūt. Dorū pfecto nūc in ecclia episcopi r ceteri pastores locū tenēt/ soluendi r ligandi suscipiūt auctoritatē/ qd graduz regiminis sortiunt. Gradus honoris: s; graue pōdus istius est honoris

In homelia super euāgelii. Cū durū qppe est/ ut qd esset sero/ nescit tenere moderamina vite sue/ iudex vite fiat aliene Et plerumq; contingit ut hic iudicij locum teneat cui ad locū vita minime r cordat/ hac sepe agit/ ut vel dānet immeritos vel alios ipse ligatus soluat. Sēpe erga quoslibet odio vel gratia mouet: r in illis soluēdis ac ligādis sue voluntatis motus nō aut cansari merita sequit. Cū sit/ ut ipsa ligandi r soluendi potestate se priuet/ qd hanc pro suis voluntatibus r nō p subiectoz moribus exercet. Sub magno igit moderate ramine pastores ecclie vlt soluere studeāt vel ligare. Sed vitrū iuste an iniuste obliget pastor pastoris tū sententia gregi timenda est/ ne is qd substru cū iniuste forsitan ligatur ipam obligationis sue sententiam ex alia culpa mereat. Pastor ergo vel absoluerit indiscrete timeat vel ligare. is autē qd sub manu pastoris ē ligari timeat vel iniuste/ nec pastoris sui iudicium temere reprehendat/ ne r si iniuste ligatus est/ ex ipsa tumide reprehensionis supbia culpa qd non erat fiat.

De Actu mortis r gaudio restit

Jo. xi.

Mat. v.

Jo. xxi.

mat. v. 19

Gregoriana exceptiones

rectionis. *Mora: i. libro. xxxi. Et in homo. sup. loquente Jesu. ca. li.*

Jo. xxi.

Quam senueris extendes man⁹ tuas. Fortis quisq; predicator cum certamine passionis sibi appropinquare considerat & exercitio virtutis exultat/nec trepidat pugne periculo quia victoria letat triumpho. **S**i predicator fortis gloriæ passionis appetit: si discrimen mortis subire pro domino letatur: quod est quod ipsi fortissimo predicatori quod est robusto corde virtutes trahit in noie. **P**etro veritas dicit. **C**um senueris extendes manus tuas: et alio te cinget et ducet quod non vis. **Q**uomodo de passione gaudet: qui emittitur ab alio quod ducit non volens. **S**i si pensamus quod alter animus appropinquat passione et mortis metu quantum et tamen de futuro regni premio letatur: intelligimus quod gloriosi certaminis subire periculum quod volens nolet. quia et in morte considerat quod tolerans: pauca et in fructu mortis respicit quod appetens querat. **N**ec enim si plenissime petrus nolet pro christo pati potuisset. **S**i martirium quod pro infirmitate carnis noluit pro virtutis spiritus amavit. **Q**ui dum pro carnis ad penas trepidat pro spiritu ad gloriam exultat. **A**ctus est ut cruciatum martyris non ledendo voluisset: sicut nos quod quod cum gaudio dicitur quod salus: amara poculum summum purgationis. **A**maritudo quod de in poculo displicet: sed restituenda per amaritudinem salis placet. **V**ideamus paulum quod quod amet quod refugit: quod quod refugiat: quod amat. **A**it enim. desiderium habens dissolui et cum christo esse: et mihi vivere christus est: et morti lucrum. **E**t tamen dicit. **Q**ui sumus in hoc habitaculo in genere: misericorditer: grauati eo quod non volumus expoliari sed inuestiri: ut absque beatum quod mortale est a vita. **E**cce et

formidat. **C**ur hoc? **Q**ui si victoria in perpetuum letificat: ipsa nihilominus ad prius pena perturbat: quod quis videat amor: subsequens munus: tangit tamen sine merore animus: pulsus doloris. **S**ic enim vir fortis cum vicino iam belli certamine armis accingit: palpitat et festinat: tremat et seuit: quasi pauca pro pallore ceruicis: sed pro ira vehementer virget: ita vir sanctus cum appropinquare passioni se respicit et nature sue infirmitate tremit: et spei sue soliditate roboratur: et de vicina morte trepidat: tamen quod mortis deo veri: viuat exultat. **A**d regnum quod prope non potest nisi interposita morte transire: et idcirco et prostrando quasi abigit et quasi ambigendo perfidit: et gaudens metuit: et metuens gaudet: quia scit quod ad beatum deus non perueniat nisi hoc quod interiacet cum labore transcedat. **S**ic nos cum morbos a corpore repellere cupimus: tristis quod des: (ut supra dicimus) amara purgationis poculum sumimus: certi quod de subsequenti salute gaudemus. **Q**ui enim peruenire corpus pro alio ad salutem non valens: in potu libet cetera quod tedet. **C**um amaritudo dimittit inesse vitam animus: respicit merore turbat: hylarescit. **S**ed quod dominus beatorum petro predicatori suo fortissimo pro resurrectione sua de futura eius passione perdit. **C**um senueris extendes manus tuas: et alio te cinget et ducet quod non vis. quoniam tamen si vis ad vim persequi: onis et mortis trepidat: pro spei tamen certitudinem ad premium remunerationis certat: quoniam erat vis interior amoris quod dolore vinceret carnis. **N**os igitur fides charissimi: redemptio: est enim pro nobis passus et mortuum: de resurrectione sanctus et nos quod quod in futuro resurrescit

Nota.

Phil. j.

ij. cor. v.

Job. xxi.

Super euāge. Joān. LXXIII.

eturos et ei d nris acrob rationē red
diruros certissime credētes beatū Pe
trū imitātes in q̄tū possum⁹ aduer
sitates et hui⁹ mūdi psecutiōes p vis
te pbēnis glia patient⁹ et gaudētes su
stineam⁹. Despiciam⁹ cūcta p̄sentia
nulla. n. sūt q̄ trāstire possūt. Turpe
sit diligere/quod p̄stat citius perire.
Nō nos terrenaz rex amor super
nec supbia inflat. nō ira delaniet. nō
luxuria polluat/nō invidiā p̄sumat.
Amore nro ffes charissimi r̄dēproz
nō occubuit. et nos amore ei⁹ dūca
mus vincere nosmetipsos. Qd si p̄se
cte agim⁹ nō solū imminētes penas
evadim⁹. verūctiā cū beato petro et
ceteris martyrib⁹ p̄muni glia remu
neramur. Nā q̄uis occasio desit per
secutiōis/hab; tū pax nra martyriū
suū. q̄a et si carnis colla ferro nō sub
dim⁹. spiritali tñ gladio carnalia de
sideria in mente trucidamus.

In homelia super Cum esset sero
Vita igit vestra ffes moroz q̄ cō
ponite. is q̄ mit⁹ resurrexit ex morte
q̄i d̄stric⁹ in iudicio veniat p̄uide
te. Certe i die tremēdi examinis sui
cū āgelis/cū archāgelis: cū; thronis
et d̄natiōib⁹: cū p̄ncipatibus et po
testatib⁹ apparebit. cel⁹ ac terris ardē
tib⁹: cūctis videlicet elemēt⁹ in sui ob
sequiū terrore p̄moris. Hunc ḡ tanti
pauoris iudicem an̄ ocu'os ponite:
hūc vēturū timete: vt hunc cū vene
rit nō timidi s; securi videat⁹. Timē
d⁹ est cū ne timeat⁹. Terror ei⁹ nos
ad vsū bone opatiōis exerceat: mer⁹
illi⁹ vitā nram a prauitate cōpescat.
mibi ffes credite q̄a tāto tūc erimus
securi d̄ ei⁹ sentētia: q̄to nunc esse sa
ragin⁹ suspecti d̄ culpa. Si aut̄ ma
gna cura p̄mescit iudiciū cuiuslib;

potent⁹ q̄ futur⁹ est post hoies: q̄mis
post vermē abiectissim⁹ puluis/qua
intentione cogitandum est/qua for
midine p̄uidēdum tāre iudiciū ma
testat⁹. Hoc ḡ ffes charissimi tāta in
tētiōe p̄mescite/hoc apud vos solli
cita mēte cogitate. Ecce solennia do
minice resurrectionis annue agimus:
s; ita viuēduz est nobis vt ad c̄na p̄
uenire festa mereamur. Trāscūt em̄
cūcta q̄ tpaliter celebrantur festiua.
Curate q̄ bis solēnitatib⁹ interestis
ne ab eterna solēnitate separamini.
Quid prodest interesse festis homi
num si contingat deesse festis ange
lorum? Umbra future solēnitatis ē
solēnitas p̄sens et temporalis. Idē
circo hanc annue agimus/vt ad illā
que non est annua sed p̄tinua perdu
camur. Cum hec statuto tempore
geritur/ad illius desiderium memo
ria nostra refrigeratur. Frequentatio
ne ergo gaudij temporalis ad c̄terna
gaudia mens incaleseat et feruescat:
vt ex veritate leuicie p̄fruiamur in
patria qd̄ de umbra gaudij meditat⁹
in via/p̄stante d̄no et redemptore no
stro Jesu xp̄o q̄ resurgēs ex mortuis
iam nō morit⁹. mors illi vltra nō do
minabit⁹/qui cū deo patre et sp̄sc̄to
in trinitate p̄fecta viuit et regnat de⁹
p̄ infinita seculorum secula Amen.

Ro. vi.

Explicunt exceptiones de euā
gelio fm Joannem.

Incipit prolo

gus subsequenti operis sup episto
las beati Pauli apli/exceptus de li
bris beati Gregorij pape In moral.
lib. xxxv. Et in homelia: v. secunde
part⁹ super Ezechielam.

Gregoriane exceptiones

Dulus apostolus quatuordecim epistolas quindecim scripsit sancta ecclesia non amplius quam quatuordecim recipit: qui perfectio numerus est perfectus duobus numeris denario videlicet et quaternario consistit. Denarius quippe numerus in eo perfectus est: quia lex in decem precepta conclusit: omnibus culpa non amplius quam per decem precepta cohibetur: et enarrate veritate operatores vince denario remunerantur. Quaternarius vero numerus in eo maxime perfectus esse dinoscitur: quia omnis bona et perfecta operatio per quatuor sancti evangelii libros agnoscitur. Recte ergo sancta ecclesia testamentum utriusque custodit: et tam secundum legis decalogum quam secundum quatuor evangelii libros vivendo ad perfectionis seculum extendens de epistolis beati Pauli apostoli non amplius quam quatuordecim tenet. ut etiam ex ipso epistolarum numero ostenderet quod doctor egregius legis et evangelii secreta rimasset.

Explicit prologus.

Incipiunt exceptiones

sup epistolam ad Romanos.
Capitulum primum.

Dulus ser-
uus Jesu Christi vocatus apostolus segregatus in evangelium dei quod ante promissum erat per prophetas sanctis de filio suo qui factus est ei ex semine David secundum carnem omnibus qui sunt Romae dilectis dei

vocatis sanctis. Gratia vobis et pax a deo patre nostro et domino Jesu Christo. Primum quidem gratias ago deo per Jesum Christum pro omnibus vobis: quia fides vestra annuntiat in universo mundo. Gracis ac barbaris/sapientibus et insipientibus debitor sum: ita quod in me promptus est / et vobis qui romae estis evangelizare. Non enim erubescio evangelium: viri enim dei est in salutem omnium credenti: iudeo primum et greco. Justitia enim dei in eo revelatur ex fide in fide dem. Revelatur autem ira dei de celo super omnem impietatem et iniustitiam hominum quae veritatem dei in iniustitia detinent. quia quod notum est dei manifestum est in illis: deus enim illi revelavit. Inuisibilis enim illi a creatura mundi per ea quae facta sunt / intellecta percipiuntur. sempiterna quae eius virtus et divinitas: ita ut sint inexcusabiles: quia cum cognovissent deum / non sicut deum glorificaverunt aut gratias egerunt: sed evanuerunt in cogitationibus suis: et obscuratus est insipientes cor eorum. Dicentes enim se esse sapientes stulti facti sunt: et mutaverunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem imaginis corruptibilis bois et volucrum et quadrupedum et serpentium.

De supbia et luxuria: et de causa et pena peccati. Moralium lib. xxvi. Ca. 1.
Si vigilanter intendit ut et mentis humilitas et carnis castimoniam neat cito agnoscimus quod alterum custodit ex altero. Nam multum sepe supbia luxurie seminarium fuit: quia dum eos spiritus quasi in altum erigit quasi caro in infernum merget. hi enim prius secrete elevant sed postmodum publice corrumpuntur: quia dum oculis intumescunt motibus cordis / a patris cadunt lapidibus corporis. Sic sic elati iusta fuerat retributio e-

Super epi. Dau. ad Ro. LXXV.

feriēdi: vt q̄a supbiēdo se p̄ferūt ho-
minib; luxuriādo vsq; ad iumētorū
similitudinē deuoluāt. Nō q̄ppe cū in
honore eēt nō intellexit: cōpar^o est iu-
mētis insupbiētib; / r silis fact^o est illis
Iumenta sunt q̄ vsu vite carnal' ima-
petūt. Qui cū carne labit / iumētorū
appetitū p̄sternit. Quasi sciētie igit
illos in altū supbia subleuauerat: de
quib; Paulus dicebat. Quia cū eos
gnouissent deū nō sicut deū gloria-
uerūt aut gr̄as egerūt / s; euauerūt
in cogitatioib; suis. Quō q̄ iumen-
torū aut plusq; iumentorū uoluptate
cecidērūt / subdidit dicēs. Prop̄ q̄
tradidit illos de^o in desideria cordis
eorū in immūdictā vt cōtumelias affi-
ciāt corpa sua in semetip̄is. Ecce vl-
tra appetitū lapsi sunt iumētorū. r ca-
ro meris q̄s superba sciētia subleua-
uit. atq; inde sub se p̄strati sunt. vñ
sup se ire videbant. Curandū itaq;
est r om̄i custodia mens a supbie tu-
more seruāda. Inr^o em̄ videt de^o q̄
mentē eleuet: r idcirco foris p̄mittit
inualescere q̄ deponat. Intus pus
ertollit / quod foris postmodū luxu-
rie corruptiōe feriat. Occultā videli-
cet culpam apta pensio sequitur: vt
malis exteriorib; interiora puniant:
r cor publice corruat / quod latenter
tumebat. Proinde p̄ custodia hūmi-
litate seruāda est mūdicta castitatis.
Si em̄ pie sp̄s sub deo p̄mit / caro
illicite sup sp̄m nō eleuat.

In Ezzechielis homelia. xi.

In pdictis aut verbis apli r s̄ides
randū nobis est: q̄a pctm̄ q̄ p̄ peni-
tentiā cit^o nō delet / aut pctm̄ est r cā
peccati: aut peccatū r pena pcti: aut
peccatū siml' r causa r pena peccati.
Omne em̄ q̄ pus committit: peccatū

est. Sed si citius penitēdo nō tergite-
tur / iusto iudicio om̄ps deus obliga-
tam peccat' mentē etiā in culpā alte-
ram p̄mittit cadere: vt q̄ stendor cor-
rigendo noluit mūdare q̄ fecit. pecc-
catū incipiat pctō cumulare. Pecca-
tum ergo q̄ penitētie lamēto nō de-
luit / pctm̄ simul est r causa pcti: qm̄
ex illo out vnde adhuc peccator: ani-
mus altius obliget. Peccatū rō q̄
ex peccato sequit' / pctm̄ siml' est r pe-
na peccati: q; ex crescēte cecitate ex re-
tributiōe pōis culpe generat: vt q̄si
tam q̄daz sint in pctōre supplicia ip̄a
incrementa vitiōrū. Sit rō nōnunq;
vt vnūz idēq; peccatū r peccatū sit r
pena peccati simul r causa pcti. Pos-
namus em̄ ante oculos quēpiā rem
primi r cupiscere: quā q; apte nō va-
luit / furto diripuit. sed in furto accu-
satiōe posit^o / se hāc diripuisse iure iu-
rando denegauit. Huic ergo r cupi-
scētia pctm̄ fuit r cā peccati: q; p̄ cā
peruenit ad rapinā: ipm̄ rō furtū q̄
rem r cupitā diripuit r peccatū ei fa-
ctū est / r pena peccati: q; ex retribu-
tiōe tam nō repulse r cupiscētie factū
est vt veniret ad furtū: r cā cordis
ex cresceret in ope ex vltiōe cecitatis.
Sed q; furtū piurio tegere curauit /
ex pctō rursū pctm̄ genuit. Furtū
ergo q̄ ex r cupiscētia p̄cessit / r piuri-
um p̄tulit: peccatū r pena peccati
factū est culpe p̄cedēti peccatū / r cā
peccati culpe subsequēti: q; de illa na-
tum hāc genuit. Ad hū Paul^o apls
de quib; dā deū intelligentib; / s; nō
honorantib; insinuat dicēs. Cū eos
gnouissent deū non sicut deū gloria-
cauerūt aut gr̄as egerūt: s; euauerūt
in cogitationib; suis. Ecce ē pec-
catū r causa pcti: ex q̄ quid sequatur

Notas

Roffi. 11

Gregoriane exceptiones.

adiūgit. Et obscuratū ē insipiēs cor
coꝝ: dicētes enim se eē sapiētes stulti
facti sunt: et mutauerūt gl̄iam incor
ruptibilis dei in similitudinē imaginis
corruptibilis hoīs: et volucrū et qua
drupedū et serpētū. **E**cce est pctm̄ et
pena pcti. Sed peccatū solūmō et pe
na pcti est: si nō adhuc ex hoc pctō et
aliō sequeret. nā post infidelitatē cor
ru: subdit. **P**ropt̄ qđ tradidit illos
de⁹ in desideria cordis eoz: in imū
diciā: vt ptumelijs afficiāt corpa sua
in semetipsis. **Q**ui igit̄ cognoscentes
deū nō sicut deū glorificauerūt ex eo
pctō et causa peccati ad h̄ quoq; pdu
cti sunt vt ad cultū serpentū et volu
crū laberent. Sed qz per hāc etiā ce
citatē vsq; ad immūdiciā et carnis
ptumelias ceciderūt: ipa infidelitatē
eoz cecitas p̄cedētū intellectui et pec
catū est: et pena peccati: subsequētū et
immūdicie pctm̄ facta est et cā pcti.

Moralū libro. xvi.

Hoc aut̄ nobis cū tremore consi
derandū est quō iustus et om̄ps de⁹
cū p̄cedentib; peccatis irascit̄: p̄mit
tit vt cecata mens etiā in alijs labat̄:
vt q̄ prius sciēdo rebelles sunt, post
modū vt nesciāt exerceat̄: sicut d̄ eis
des infidelib; et lubricis q̄ cognoscen
tes deū nō sicut deū glorificauerūt.
paulo post addit̄. Tradidit illos de⁹
in reprobuū sensū: vt faciāt que nō cō
ueniūt. **Q**uia enim glorificare nolū
erunt quē cognouerūt: reprobo sen
sui traditi adhuc relictī sunt vt nesci
rent etiā p̄sare mala q̄ faciebāt.

Moralū libro. xv.

Et qui cognoscentes deū peccatū
sup̄bie intelligēdo cōmiserūt: eccant̄
etiā ne intelligāt qđ amittūt. **P**ro
ris ergo peccati merito pctōz subse

quentiū fouea tegit̄: vt q̄ malū sciens
p̄petrat: deinceps iuste in alijs etia;
nesciēs cadat. **H**oc q̄ppe agit̄ vt cul
pis culpe feriant̄: quatin⁹ supplicia
siant peccatū ipa incrementa vitiōz.
Nim̄ iusto iudicio augeri culpa p̄
mittit̄: vt ad feriēdū alii quāq; cumu
letur. **H**inc rursus de quibsdā **P**au
lus d̄. **U**t impleat̄ pctā sua sp̄. **H**inc
voce angelica **J**oanni d̄. **Q**ui nō cet
noceat adhuc: et qui in sordib; est: sor
descat adhuc. **H**inc **D**avid ait. **A**p
pone iniquitatē sup̄ iniquitatē ipozum: et
nō intrent in iusticiā tuā. **H**inc per
Moyse dñs d̄. **E**t vinea sodomorū
vineā eoz: et pago eoz ex gomor
ra. **Q**ua eoz vna fellis: et bot̄ amas
ritudinis in ipis. **F**uroz draconū vt
num eoz: et furoz aspidū in sanabilis
Nōne hec p̄gregata sunt apud me: et
signata in thesauris meis. **I**n die vs
tionis reddā eis. **M**ilia mala eoz
narrantur: et tñ illico adiūxit. **I**n tēpo
re q̄ lapsus fuerit pes eozum. **E**cce
atrocissima illoz facinora describūt̄
et tamē ad diē vltiōis adhuc subse
quens lapsus aspiciūt quo eoz culpe
cumulant̄. **H**abēt iam q̄des vnde fe
riri mercant̄: sed sustinent̄ tñ adhuc
peccatū crescere: vt peccantes possit
atrocior pena cruciari. **I**am meret̄
supplicii peccatū et causa peccati: s;̄
expectat̄ adhuc vt augmētū suppli
cū subroget peccatū et pena peccati.

De quadruplita dicēdi qualitate.
Moralū libro. xxiij. **C**aplin. ij.

Hemine eoz immutarūt natū
rales vsū in cūvsū qui est
naturam. **O**mne qđ d̄: quadruplita
pōt q̄litate distingu: si aut mala ma
le: aut bona bene: aut mala bene: aut
bona male dicant̄. **M**ale etiā malus

Ibidem.

Rom. ij.

Super epi. Dau. ad Ro. LXXVI

Job. h. dicit cū res puerſa ſuadet. ſicut ſcrip-
ptū eſt. **H**ndic deo ⁊ morere. **H**ñ bo-
nus dī: cū recte recta p̄dicant: ſicut
Martbeus ait. **A**gite p̄niam: a pro-
pinq̄bit cū regnū celoz. **M**aluz bñ
dicit: qñ p̄ os dicētis idcirco vitium
erpm̄: vt reprober: ſicut **Paul**⁹ ait.
Femine eoz immutarūt naturalem
vſum/in eū vſum q̄ eſt ⁊ naturā. quo
loco crecrađa quoq; vtroz facinora
ſubdidit: ſ; honeſte inhoneſta narra-
uit: vt multos ad honeſtatis formam
inhoneſta narrādo reuocarēt. **V**ale
aut̄ bonū dī: cū rectū aliqd̄ recto ſtu-
dio nō pfertur. ſicut illuminato ceco
p̄bariſci diuiſe p̄hibēt. tu ſis discipu-
lus ei⁹/ qđ maledicētis vori dixerūt
ſtudio/nō oſionis voſo. vel ſicut **Cay**
phas ait. **E**xpedi vñ mori p̄ plo:
vt nō tota gens pereat. **B**onū q̄ppe
ſed non bene locutus eſt: qz dum cru-
delitate necis appetit: redemptoris
gratiā p̄betant.

Moralū lib. xxv. ⁊ in homelia. xj.
ſup **E**zech. **D**e obduratiōe reprobo-
rum vſ̄ damnatiōe. **C**ap. iij.

Rom. ij. **I**gnoras qm̄ benignitas dei ad
p̄niam te adducit? **S**epe venit
vt ſupna pctōres expectat elemētia:
in maiore cordis p̄ſiliant cecitate. qđ
tanto diſtictior ſequit̄ ſnia: q̄nto pec-
cantib; cis magna eſt p̄rogata paciē-
tia. qđ diuina ſeueritas co iniquum
acri⁹ punit/quo diuini⁹ p̄uilit. **M**i-
ſericors q̄ppe de⁹ ad p̄niam t̄ps no-
bis relaxat peccantib;. **S**ed cū eius
ḡfe paciētiā nos ad augmētū verti-
mus culpe: **H**ñm̄ t̄ps qđ ad parcen-
dū pie diſpoſuit/ diſticti⁹ ad ſerien-
dū vertit. vt cū reuertit qđ etiā ſpacio
t̄pis accepto noluerit/per h̄ mala ſua
ad reatū augeat: p̄ qđ ea diluere po-

tuit ſi p̄uerti voluiſſ. **U**n̄ ſcriptū eſt
Ignoras qm̄ benignitas dei ad pe-
nitentiā te adducit? **S**c̄m̄ duriciam
aut̄ tuā ⁊ cor impenitēs theſaurizas
tibi iram in die ire ⁊ reuelatiōis iuſti
iudicij dei. **D**e benignitate ergo om-
nipotētis dei irā ſibi in die ire repro-
bus theſaurizat: qz dū ad penitēdū
t̄pus accipit/ ⁊ ad peccandū exhibet:
ip̄m̄ remediū gratie vertit in augmē-
tum culpe. **U**n̄ ⁊ om̄s de⁹ qz colla-
ta remedia p̄ſpicit ad augmētū cul-
pe trahi ip̄am benignitatē quā cōtu-
lit in iudicij diſtictōez vertit: vt inde
poſt ampli⁹ feriat vnde mō ampli⁹
expectat: ⁊ qz hō deſerere malum nō
vult vt viuat/ augeat vnde mouat.
Moralū lib. xx viij. **D**e intētiōe in
bono opere. **C**apitulum. iij.

Qui reddet vnicuiq; ſim̄ opera
deus. **S**icut aliqua fabrica co-
lumnas/colūne ⁊o baſib; innititur:
ita veſtra in virtutib; virtutes aut̄ in
intima intētiōe ſubſiſtūt. **B**aſes q̄p-
pe vniuſcuiuſq; ſunt anie intētiōes
ſue. **E**t qđ ſcriptū eſt. **F**undamētū
aliud nemo p̄t ponere p̄ter id quod
poſitū eſt qđ eſt chriſt⁹ **J**eſus: tūc ba-
ſes in fundamēto ſunt: cū intētiōes
noſtre in xp̄o reborātur. **N**im̄z em̄
quālibet ſumma opa inani⁹ facim⁹:
ſi intētiōes cordiū noſtroz premia
vere vite que in chriſto eſt nō redrūt.
Unde cum diſtictū iudicem **Paul**
luo deſcriberet/ ⁊ actionū bona nar-
raret dicē. **Q**ui reddet vnicuiq; ſz
opera ei⁹. **H**is qđ em̄ qui ſim̄ pacien-
tiam boni opis ḡhaz ⁊ incorruptos
nem: qz nominata boni opis pacien-
tia quaſi tonus electe actiōis fabriā
dixerat/ ſubtrū illico vbi baſes eius
dem fabrice p̄ſiſterēt exq̄ſiuit dicēs.

Roma. ij

1. Co. iij.

Gregoriane exceptiones

Gloria et honor est incorruptionem
quod in vitam eternam. Et si apte dice-
ret. Et si quidam patientia boni operis
ostendunt gloriam et incorruptionem non
recipiunt. si intentiones cordis. i. ba-
bes fabrice in fundamentum non figuntur
videlicet deus vel honeste vite edifi-
cium non inhabitat: quod extra se positum
non ipse sustentat.

Moralium lib. xvij. De distantia
diuine ac humane salutis. Ca. v.

Rom. iij.

Uter ipse iustus et iustificans
omnes superne patrie electi parti-
cipatio vere lucis que deus est lu-
men vocari solent: sed ille lumen illumi-
nans isti lumen illuminatum / sicut scri-
ptum est. Erat lux et que illuminat om-
nem hominem venientem in hunc mundum

Job. i.

Istis autem tantummodo dicitur. Vos
estis lux mundi. Participatio iusti-
tie que deus est: illi iustitia nuncupantur.
sed ille iustitia iustificans: isti iustitia
iustificata. De deo quippe dicitur. Ut
sit ipse iustus et iustificans: ipsi vero di-
cuntur ut nos efficiamur iustitia dei in
ipso. aliter ergo venerandum est lumen
illuminans: aliter lumen illuminatum
aliter iustitia iustificans: aliter iustitia

De Hostia saluta (tia iustificata)
ri. In dialogo lib. iij. Cap. vj.

Rom. vj.

Quod iustus resurgens ex mortuis
iam non moritur. Credendum est
sacram oblationem salutaris hostie non
solum viuentes adiutare: verum etiam
mortuis: si insolubiles culpe non fue-
rint ad absolutionem multum prodesse:
ita ut hoc nonnuquam ipse defunctorum anime
videant expectare. Sed sciendum est quod
illis sacre victimae mortuis presunt: qui
hic viuendo obtulerunt ut eos etiam
post mortem bona adiuuet que hic pro ip-
sis ab alijs fuerunt. Inter hec autem presan-

Nota.

Quod mortuus est peccator mortuus
est semel. Nos quia et a deo me-

diu est quod tutior via sit ut bonum quod
quod post mortem suam sperat agere pro
alios agat dum viuunt ipse pro se. Deum
quod est liberum exire: quod post vincula
libertatem querere. Debemus itaque pre-
sens seculum vel quod iam conspiciamus
defluxisse tota mente contemneret: quod
ridiana deo lacrymarum sacrificia: quod
dianas carnis eius et sanguinis hos-
tias immolare. Hec namque victima
singulariter ab eterno interitu animam
saluat: que nobis illam mortem vni-
uersi pro mysterium reparat. Qui licet sur-
gens a mortuis iam non morietur: et
mors ei ultra non dominabitur: tamen in se
ipso immortaliter et incorruptibiliter
uiuens pro nobis iterum in hoc myste-
rio sacre oblationis immolatur. Eius
quod est ibi corpus sumit: eius caro in
populi salute partit: eius sanguis non
iam in manus infidelium. sed in ora si-
delium fundit. Hinc ergo pensamus
quale sit pro nobis hoc sacrificium quod
absolutum de nostra passione vniuersi
tati filij semper imitatur. Quis enim fidelium
habere dubium possit in ipsa immola-
tionis hora ad sacerdotis vocem celos
aperiri. In illo Iesu christi mysterio an-
gelorum choros adesse. summis ima-
locari. terram celestium iungi. vnum quod
dam ex visibilibus et inuisibilibus fieri.
Sed cum hec agimus necesse est ut
nosmetipsos deo in cordis intentione
mactemus: quia que passionis diuine my-
sterium celebramus: debemus imitari
quod agimus. Tunc enim vere pro nobis
deus hostia accepta erit: cuius nos ipsos
Moralium lib. ix. (hostia fecerimus).
Ex redemptor simpli morte sua du-
pla nostra destruit. Cap. vij.

Quod mortuus est peccator mortuus
est semel. Nos quia et a deo me-

Super epi. pau. ad Ro. LXXVII

te recessimus et carne ad pulverem redimus/pena dupli-
muri et flagello vindicte pro culpa quibus die atterimur. Sed venit ad nos qui pro nobis semel sine culpa sola carne moreretur/qui simpli-
muri et flagello vindicte pro culpa quibus die atterimur. Sed venit ad nos qui pro nobis semel sine culpa sola carne moreretur/qui simpli-

Moralium. xiiij. De pugna tentationum.

Cap. viij.

Abi. 7.

Non regnet peccatus in vestro mortali corpore. Non potest in hac vita posito homini tentatio deesse peccati. Sed aliud est peccato tentanti resistere aliud est dominari servire. Huius quippe peccati dominum et regnum a discipulo cordibus repel-
lebat apostolus cum dicebat. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore. Non enim ait non sit/ sed non regnet/ quia non est sen-
tentia potest aut regnare in cordibus bonorum potest.

Moralium lib. xix. De Terrenis seu spiritualibus studiis.

Cap. ix.

Rom. vj.

Humanus dico propter infirmitatem carnis vestre. Iusti nequaquam sunt in terrenis studiis fortes et in celestibus debiles/ sed longius atque distantius studiosos se deo exhibent/ quibus seculo fuisse meminerunt. Nam cum quibusdam predicatores in fratre beato Paulum dicit. Humanus dico propter infirmitatem carnis vestre/ sicut exhibuistis membra vestra servire immunditie et iniquitati ad iniquitatem/ ita nunc exhibete membra vestra servire iusticie in sanctificatione/ eorum proculdubio in firmitate descendit ac si eis aptius diceret. Si nequaquam apostoli potestis saltem tales estote in fructu bonorum/ quales fuistis dudum in actione vitiorum/ ne de-

biliores vos habeat sancta libertas: quos in carne validos habuit usus terrene

Moralium lib. xxix. (voluptatis. De Gratia diuine dispensationis. ca. x.

Velle adiacet mihi proficere aut bonum non inuenio. Si tactatum

Rom. vj.

semen in terra post pluviam gelu premitur quod foras citius apparere repellit eo intus secundius radicat. et quod vetat progredi cogit multiplicari. quia cum ab immaturo ortu restringitur: in conceptionis sue tarditate laxatum ad fructum uberius implet. Sic dominus in rostrum pectoris nostri terram ad suscipiendam sibi semina prius per occulte gratie pluviam infundit/ et postmodum ne in conceptis virtutibus immoderatus profluat/ disciplina ite dispensationis quasi glacie premit. ut quam precepta gratie pluvia irrigat/ etiam discipline rigor astringat/ ne si aut antequam debet aut plusquam necesse est preceptas virtutes proficere/ fruges in herbam vertat. Si viri iusti aut antequam debent/ aut plusquam debet proficiant/ per profectum sui magnitudinem in elationis defectum cadunt. Unde deam. Paulus infusa terra quanta discipline glacie pressus ait. Velle adiacet mihi proficere aut bonum non inuenio. Qui enim velle habere se asserit/ iam per infusionem gratie quae in se lateat semina ostendit. Sed dum proficere bonum non inuenit/ profecto indicat quanta illum dispensationis superne glacies premit. An ista glacies eorum corda non preserat/ quibus dicebat/ ut non quicquam vultis illa faciat. Ac si apte diceret. Occulta cordis vestri semina iam perire in frugem gerunt/ sed superni moderaminis gelu premitur ut tanto post secundius erant quanto diuini iudicij prementia pondera patientius portat.

Gregoriane exceptiones

Moralium libro .xix. De Utilitate infra summa et supra infima in quo tentationum. **Cap. xj.** dam medio anima lib. af.

Ro. viij.

Uideo aliam legem in membris meis. Tunc bene exterius custodimur/cum per dispensationem dei tolerabiliter tentamur exterius aliquando vitiosis: aliquando pressuris. Nam eis quoque quasi viros: novimus fuisse virtutum: tentationes et certamina non desuere vitiorum. Hinc est enim quod ad consolationem nostram beatus Paulus predicator egregius de se quaedam talia predicere dignatus dicitur. Uideo aliam legem in membris meis repugnantes legi mentis mee et captivum me ducentes in lege peccati quae est in membris meis. Ad ima quippe trahit caro ne extollat spiritus. et ad summam trahit spiritus ne prosternatur caro.

Spiritus levatur ne iaceamus in infimis caro aggravatur ne extollamur ex summis. Si sine sublevante spiritu nos caro tentaret: perfectione peul dubio tentationis suae in ima desiceret. Rursus vero si non tentante carne ad summam nos spiritus sublevarer in superbia casu nos ipsa peius sublevatione prosterneret. Sed sit certo moderamine ut dum unusquisque sanctorum iam quidem interiorum ad summam rapitur: sed adhuc tentatur exteriorum: nec desperationis lapsus nec elationis incurrat: quoniam nec exteriorum temptatio culpam proficit: quia interiorum intentio sursum trahit. nec rursus interiorum vitium in superbia elevatur: quoniam temptatio exteriorum humiliat dum gravat. Sicque magno ordine cognoscimus in interiorum profectu quod accipimus in exteriorum defectu quod sumus. Et miro modo agitur: ut nec de virtute quaequas extolli debeat: nec de temptatione desperet: quia dum spiritus trahit et caro retrahit: sublimissimo iudicij interni moderamine

Moralium libro .xv. De spiritali conuersatione. **Capitulum .xij.**

Uos autem non estis in carne sed in spiritu. Iusti gaudium suum in caelis ponunt: eorumque conversatio in caelis est: et cum carne sunt adhuc quasi in carne iam non sunt: quia nulla carnis delectatione pascuntur: unde quibusdam dicitur. Vos autem non estis in carne: sed in spiritu. Neque enim in carne non erat quod magistrus epistolae et exhortationis eloquia suscipiebat: sed quasi iam non in carne esse est: de amore carnalium nihil habere.

In homelia super Euangelium. Manifestavit se Iesus. De arra eterne hereditatis. **Capitulum .xij.**

Memisse debemus quod de facto spiritu dicitur beatus Paulus. Si quis spiritum christi non habet: hic non est eius. Quasi quidam titulus est diuinae possessionis iste spiritus amoris. Nunquid spiritum christi habet: is cuius mentem odia dissepant: elatio inflatur: usque ad diuisionem mentis exasperat: auaritia cruciat: luxuria encruat. Pensate quod sit spiritus christi. Profecto ille qui facit amicos et inimicos diligit: terrena despiciat: celestibus estuatur: carnes propter vitia ceteri: mentem a peupiscencia freternari. Si ergo vultis cognoscere possessionis dei: personam perpendite possessoris vestri. Ecce enim quod diximus: voce veridica Paulus clamat. Si quis spiritum christi non habet: hic non est eius. Ac si aperte dicat. Qui nunc deo inhabitante non regitur: de diuina claritatis specie postmodum non letatur.

Moralium libro .xj. et .xij. De libertate bene operandi. **Capitulum .xij.**

Sup̄er epi. ad Ro. LXXVIII.

Jo. dcm.

Non accepistis sp̄m fuitur? ite
fuit in timore Judae? popul?
dñs/sz timore seruli. **L**ex nãqz sub
vltiois psecutioe populū tenuit. vt
quisqz sub illa peccaret prim? morte
puniret/nec israelitica plebs ex amo
re/sz dño fucebat ex timore. Nũqz at
impleri iustitia p̄t p timorē/qa iur
ta ioanis vocē: pfecta caritas foras
mittit timorē. **P**aul? ergo filios ad
optiois p̄solat dicēs. **N**on accepistis
sp̄m fuitur? itez in timore/sz accep
istis sp̄m adopcionis filioz in q̄ cla
mam? abba pater. **I**ust? em̄ esse nō
valz in p̄spectu dei/qui ei non per di
lectionem/sed p formidinem seruit.

Jo. iij.

Moralium libro. viij. **D**e consola
tione penitentiū. **C**apitulū. xv.

Ro. vi.

Non sūt p̄digne passiois huius
dēp̄oris ad futurā gl̄iam. **E**le
cti q̄qz cū hui? mūdi aduersa patiūt
cū honestatis p̄melias/rez dāna:
cruciat? corp̄is tolerāt/esse ḡuita q̄
bd exerecent pensāt/sz cū ment? oculū
ad cr̄ne patrie p̄siderationē tendunt
ex p̄patione p̄mij q̄ sit leue quod pa
tiunt inueniūt. **Q**uod enim valde
est importabile ex dolore ostēdit?/con
sideratiōe p̄uida ex remuneratiōe le
uigat. **H**inc est q̄ paulus semper se
ip̄o robustior p̄ aduersa erigit: q̄a ni
miz finē sui op̄is p̄stolat. **G**raue nã
qz quod sustinet estimat/sz hoc leue
p̄ p̄mij p̄siderationē p̄sarat. **I**p̄e q̄ppe
q̄ sit graue q̄d patit indicat/q̄ in car
ceribz abūdantius/in plagis supra
modū/in mortibz frequē se fuisse te
stat: q̄ a iudeis q̄nquies q̄dragenas
vna min? accepit. q̄ ter virgis cesus
semel lapidat? est ter naufragiū pas
sus. nocte z die in p̄fūdo maris fuit

q̄ picula fluminū. latronū/ex genere/
ex gētibz/in ciuitate/in solitudine/in
mari/in falsis fratribz perulit. q̄ in las
bore z crūna: n̄ ieiunij multis/in fa
me z siti: in frigore z nuditate labora
uit. q̄ foris pugnas/in? timores sus
tinuit/q̄ vltra vires grauatiū se esse
asserit dicēs. **S**upra modū grauati
sumus supra x̄tutes/vt tederet nos
etiā viuere. **S**ed quomō remuneratiōis
lunbeo sudorē tāti laboris ter
gar ip̄e denūciat dicēs. **E**xistimo q̄
nō sūt p̄digne passiones hui? tempo
ris ad futurā gl̄iam que reuelabit
tur in nobis. **F**inem itaqz operis p̄
stolatur: z dum p̄fectum remunera
tiōis p̄siderat/vile estimat q̄ pene d̄
Mora. li. iij. z. viij. (sicuti aborat.
De vicul? n̄e mortalitat). **C**ap. xvi.

Jo. i. Co. i.

Unitati creatura subiecta ē nō
volēs. **P**ict? r̄ illas molestias
quas electi dei patiunt in m̄te inter
ius: grauibz necessitatis z corruptis
om̄s vincul? astringūt exteri?. **E** sus
rire q̄ppe: sitire: lacescere vicula cor
ruptiois sūt/q̄. si solui neq̄ūt nisi cū
illa immortalit? gl̄ia mortalitae n̄a
p̄mutat. **R**eplemus enim resectio
nibus corpus ne ei tenuatum defici
at. extenuamus abstinentia ne nos
repletum premat. **E**tegetamus hoc
motibus ne situ immutabilitatis in
treat: sz em̄ h̄ collocādo sistim? nei
ip̄a sua vegetatiōe succūbar. **A**dus
m̄eto h̄ vestiū tegim? ne frig? interi
mat/z q̄sita adium. c̄ta p̄ijem? ne cas
lor exurat. **T**ot igit? diuersitatibz ocs
currentes q̄d agimus nisi corruptis
bilitati fuimus: vt saltē m̄staplicitas
ip̄ensi obiecti corp? sustineat q̄d q̄tie
tas infirme mutabilitat? ḡuat. **U**n
bñ p̄ paulū d̄. **U**nitati ei creatura

Ro. viij.

Gregoriane exceptiones

subiecta est nō volēs: sed p̄t̄ euz qui subiecit in spe: q̄a: 2 ip̄a creatura liberabit̄ a fuitute corruptiōis in libertatē gl̄ie filioꝝ dei. **Clanitati** quippe creatura nō volēs subdit̄: q̄a homo qui ingenite p̄st̄āne statū volens deservit̄ pressus iuste mortalitat̄ p̄de re nolēs mutabilitat̄ sue corruptiōni servit̄. **Sz** creatura hec nūc a fuitute corruptiōis exuta eripit̄: cū ad filioꝝ dei gl̄iam incorrupta resurgens dō subleuat̄: 2 dignitate libertat̄ accepta in filioꝝ dei gl̄iam vertit̄: quia vnita deo p̄ sp̄m̄ q̄si h̄ ip̄m qd̄ creatura trāsisse ac subegisse declarat̄. **Electos** em̄ nūc pena corruptiōis aggravat̄: sed tūc incorruptiōis gl̄ia exaltat̄: 2 q̄stū ad p̄sentis necessitat̄ pondera nūc in dei filijs de libertate nihil ostendit̄: tantū vero ad subsequētis libertatis gl̄iam tūc in dei famulis de servitute nihil apparebit̄.

In homelia secunda tertia 2 q̄rta super **Ezechielem**. De glorificatione electoꝝ.

Capitulum. xvij.

Ro. vij.

Ipsa creatura liberabit̄ a servitute corruptiōis in libertatem gl̄ie filioꝝ dei. **Dū** in p̄senti seculo adhuc i nobismetipsis repugnat corruptio: nequaq̄ ad deū laudādū sine r̄tēplanduz p̄fecte libertatē mētis obtinere possum⁹: sed post p̄sens seculuz: ad verā libertatē pueniemus. **Tūc** em̄ nobis vera libertas erit cū ad gl̄iam filioꝝ dei a. Ioptio n̄ra pueniet. **Dēs** eni electi q̄nq; in celestem patriā cōgregabunt̄: 2 in deo quē videbūt̄ immutabunt̄. **Tūc** p̄fecte corpus redēptiois omnis m̄l̄itudo sanctorū efficiet̄: 2 vidēdo incorruptionē nulla corruptiōe tenebit̄ iuxta **Pauli** vocē dicētis. **Q̄** creatura libera-

bitur a fuitute corruptiōis in libertatem gl̄ie filioꝝ dei. **ciq;** tūc inberēbūt̄ vt de eis de corruptiōe q̄ p̄ resurrectionē vincit̄ nihil iā in suo sc̄to amore p̄tradicat̄: sed vnita gl̄ie sui redemptionis fiat. **Tūc** itaq; oēs electi in celestia subleuant̄: 2 oīpotenti dño capiti suo vniti laudes oīum liberatoꝝ libere reddēt̄ 2 resonabūt̄: 2 d̄uz sine fine laudabunt̄: cū viderint sine fine quem laudabūt̄.

Moralium libro. ij. Et in homelia super euangeliuz **Si** q̄s diligit me. **Quid** est q̄ sp̄s sanctus postulare memoratur.

Capitulum. xvij.
Ipsē sp̄s postulat̄ p̄ nobis gemitibus enarrabilibus. **Sp̄s** sanctus greca locutiōe paraclitus dicit̄: qd̄ lat. na. p̄solator vel advocatus interpretat̄. qui idcirco advocat⁹ dicit̄: q̄a p̄ errore delinquentiū apud iusticiā patris interuenit. **P̄solator** aut̄ ideo vocat̄: q̄a de peccati p̄p̄tatione merentibus dū sp̄m̄ venie p̄parat ab afflictione tristitie mētē leuat. **Qui** vn⁹ substāne cū p̄c̄e 2 filio exorare p̄ delinquentibus p̄bibet̄: quoniā eos q̄s repleuerit exorātes facit. **Uñ** 2 **Paul⁹** dicit. **Ipsē** sp̄s postulat̄ p̄ nobis gemitibus inenarrabilibus. **Minor** 2o est qui postulat̄: q̄s qui postulat̄. **Quo** 3o sp̄s postulare dicit̄: q̄ minor est: **Neq;** q̄s igitur postulat̄ qui equalis est: sed postulare dicit̄: quoniā ad postulandū eos quos repleuerit inflammat.

Moralium libro. xx. De p̄scentia dei.

Capitulum. xix.

Quos p̄sciuit 2 p̄destinavit cōformes fieri imaginis filij sui. **In** scriptura sacra q̄dā d̄ deo indigna dicit̄: q̄ ab būanis in illū q̄l̄itatis extrahūt̄: dū ad inuitat̄ n̄c̄e x̄ba deo

Ro. vij.

Abi. 3.

Super epi. pau. ad Ro. LXXIX

scēdit. Dicit em̄ p̄sciēs sicut de illo
ait apls q̄s p̄sciūt z p̄destinavit con-
formes fieri imaginis filij sui: cū p̄re-
sciētia nō possit eē deo. P̄scire em̄
dī q̄ ynāquāq̄ rē anq̄s veniat videt:
z id q̄ futurū est p̄ulq̄ p̄sens fiat p̄-
videt. De^o ergo quō est p̄sci^o dū nul-
la nisi q̄ sūt futura p̄sciānt? Et scim^o
q̄ deo futurū nihil est: ante cui^o oculos
p̄terita nlla sunt/ p̄sentia nō trāseūt/
futura nō veniūt q̄ppe q̄ om̄e quod
nobis fuit z erit in ei^o p̄spectu p̄stō ē:
z om̄e q̄ p̄sens est sciri p̄r poti^o q̄s p̄-
sciri. Et tū q̄ ea q̄ futura nobis sunt
videt: que tū ipsi semp̄ p̄stō sunt: hu-
mano mō p̄sciūs dī: q̄ quis neq̄q̄s fu-
turū p̄videat q̄ p̄sens videt. Nam z
q̄cunq̄ sē in eternitate ei^o nō ideo vi-
dent q̄ sunt/ sed ideo sunt q̄ vident.
In deo q̄ nec p̄terita nec futura repe-
riri queūt: s̄ cūca mutabilia imuta-
bilis durāt: z q̄ in sc̄ipis siml̄ existere
nō p̄nt/ illi siml̄ oia assistūt. Nihilq̄
in illū p̄terit q̄s transit: q̄ in eternitate
ei^o mō q̄ daz incōp̄rehēsbili c̄icta vo-
lumina seculorū: z trāseūtia manent
currentia stant.

Moralitū libro. xxij. de gratia nos-
tri redemptoris. **Capitulum. xx.**

Qui etiā interpellat pro nobis.
Unigenit^o dei fili^o hō fact^o p̄
nobis hūanā i se naturā suscepit: vt
q̄ puro hōi via redēdi nō parebat
ad deū/ via redēdi fieret p̄ hominē
deū. Lōge q̄ppe distabam^o a iustō z
imortalī/ nos mortales z iniusti. S̄
tūc imortalē iustū z nos mortales et
iniustos apparuit mediator dei z ho-
minū mortalī z iustū: q̄ z mortē habe-
ret cū hōib^o z iusticiā cū deo. vt q̄ p̄
ima lōge distabam^o a sūmis/ i se ip̄o
vno iūgeret ima cū sūmis: atq̄ ex eo

nobis via redēdi fieret q̄ summis
suis ima nra copularer. de q̄ p̄ Joan-
nē aplm̄ dī. Si q̄s peccauerit aduo-
catū habem^o ap̄d patrē iesuz chustū:
iustū: z ip̄e est p̄pitiatio p̄ pctis nris.
nō p̄ nris aut̄ tm̄/ sed z p̄ ton^o mūd^o.
De q̄ Paul^o apls dī. **Charit^o Iesus**
q̄ mortu^o est p̄ nobis/ imo q̄ z resur-
rexit: q̄ est in dextera dei: q̄ etiā inter-
pellat p̄ nobis. Unigenito em̄ filio p̄
hōib^o impellare est ap̄d coeternū pa-
trē se ip̄m hōib^o dēmonstrare. Et q̄p̄-
pe p̄ hūana natura rogasse: est eadē
naturā in diuinitatis sue celsitudine
suscepisse. Interpellat igitur p̄ nobis
dñs nō voce/ s̄ misericordiē. q̄ q̄ dā
nare in electis noluit/ suscipiēdo libe-
rari.

Moralitū libro. x. De (rauit-
charitate. **Capitulum. xxj.**

Qertus sum q̄ neq̄ mors neq̄
vita neq̄ angeli neq̄ creatura
alia poterit nos separare a charitate
dei. Quisq̄s in solo eternitatis desī-
derio figit^o/ nec p̄speritate attollitur/
nec aduersitate quassat. Dū nil habz
in mūdo q̄s appetat/ nihil ē quod de
mūdo p̄timeat. Hinc ei Salomō
ait. Nō p̄tristabit iustū q̄cqd̄ ei acci-
derit. Hinc itē dī. Iust^o q̄si leo p̄si-
dēs absq̄ terrore erit. Tāto em̄ q̄sq̄
pleni^o a se pauore q̄ ex mūdo est abij-
cit/ q̄nto in semetip̄o veri^o mūdi cōs-
cupiscētia vincit. Absq̄ terrore pau-
lus in corde req̄scebatur/ qui dicebat.
Cert^o sum em̄ q̄ neq̄ mors neq̄ vi-
ta neq̄ angeli neq̄ p̄ncipat^o neq̄ in-
stātia neq̄ futura neq̄ fortitudo neq̄
q̄s altitudo neq̄ p̄fundū: neq̄ creatu-
ra alia poterit nos separe a charitate
dei: q̄ est in xp̄o iesu dño nro. **Charit-
tas** q̄ppe dei mentē quā semel cepit a
dilectiōe mūdi fundit^o occidit. z hāc
p̄ iij

Jo. ij.

Joā. vij.

Ro. vij.

puerū rj

**Prover:
xxvij.**

Ro. vij.

Gregoriane exceptiones

tato valēt⁹ in auctoritatē erigit/ qm̄
to z insensibile p̄tra reddit.

Moralium libro. xxx. z in home
lia. viij. sup. Ezechielem. De appella
tione dei. **Capitulum. xxij.**

Rom. ix.

Quist⁹ qui est sup omnia benedi
ctus in secla. In septura sacra
aliqñ de⁹ nūcupatiue/ aliqñ ho essen
tialiter dī. Nūcupatiue dī sicut ad

Exo. vij.

Moyse ait. Ecce stitui te deū pha
raonis. Essentialit⁹ autē de⁹ dī sicut
ad eundē ait. Ego sum de⁹ p̄ris tui:
deus Abraā/ de⁹ Isaac/ de⁹ Jacob.

q. T. b. f. ij.

In b̄tīs Paul⁹ ap̄ls de h̄ nūcupati
uo z essentiali vocabulo dei discre
tionē facit eū de antichristo ait. Qui
aduersat⁹ z extollit super omne qd̄ dī

Ep̄. iij.

deus/ aut qd̄ colit. Deus ei aliqñ dī
ci z homo p̄or: deus ho colit⁹ hō
nō p̄or. Rursum alibi idē ap̄ls volēs
nūcupatiuū dei nomen ab essentiali
discernere. De redēptore n̄ro locut⁹

Ep̄. iij.

est dicēs. Quorū p̄ies z ex q̄b̄ chri
stus fin carnē: qui est sup omnia de⁹
b̄ndict⁹ in secla. Qui eim̄ nūcupati
ue dī deus inf omnia: qui ho essentia
liter de⁹ sup omnia est. Et ḡ ostende
ret xpm̄ naturalit⁹ deū: nō hūc deum

Ep̄. iij.

enimodo/ sed deū sup omnia esse me
morauit. qz z elect⁹ qsqz vel in exēplo
iusticie p̄rogādo posit⁹ dicit deus p̄r:
sed inter omnia quoniā nūcupatiue
deus: christus autē deus est sup oia:
quia naturaliter deus.

Ep̄. iij.

Moralium lib. ix. De nō murmurā
do in aduersitate. **Cap. xxij.**

Rom. ix.

Quomodo tu q̄s es q̄ respondeas
deo: cū oipotēs de⁹ duris nos
percussionibz z aduersitatibz pulsas/
homo seipm̄ p̄siderans tacet: z diu
na iudicia discutere metuit. qz se pu

uerem esse cognoscit. **Uñ per Pau
lum dī. O homo tu quis es q̄ respō
deas deo: Respōdere deo non posse
conuincit/ qui homo nominat. quia
per hoc qd̄ de humo sumpt⁹ est iudi
cia superna discutere dignus nō est.**
**Uñ hoc quoqz apte subiungit. Et el
ctōris facta semp̄ indiscussa veneran
da sunt: quoniā iniusta nequaqz esse
possunt. Rationē quippe de occulto
eius cōsilio querere: nihil est aliud q̄
cōtra eius cōsiliūz sup̄bire. Quē ergo
factorz causa non dep̄hendit/ restat
vt sub factus illius cū humilitate tas
ceat: quia nequaqz sufficit sensus car
nis vt secreta penetreret maiestatis. qui
ergo in factis dei rationē non videt/
infirmiratē suā cōsiderās/ cur nō vis
deat rationē videt. Uñ subsequēter
adiungit. Nunq̄d dicit figmentū ei
q̄ se finxit/ quare me fecisti sic: Quo
enim se cernit figmentū diuini ope
ris: eo semetip̄m redarguit ne con
tra manū resulet opantis. quia qui
benigne qd̄ nō erat fecit/ quod est in
iuste nō deserit. Ad semetip̄as ergo
in percussione mens redeat: z quod ap
prehēdere nō valet nō requirat: ne sū
diuine ire causa discutit/ ampl⁹ disc
ussa prouocet. z quā placare humi
litas poterat/ ictinguibiliter super
bia accendat.**

In homelia q̄rta secūde partis su
per Ezechielem. De fine duorum tes
tamentorum. **Capitulum. xxij.**

His legis chri⁹ ad iusticiam
om̄i credēti. Testamentū vet⁹
vnū nobis mediatorē dei z hominū
nūciauit: z testamentū nouū eundēz
nobis nūciat in eterna claritate ven
turū/ quē iam p̄ nobis cognouimus

Nota

Nota

Super epi. Pau. ad Ro. LXXX.

incarnatū. **Finis** autē utroq; xps est: quoniam ipse quē lex p̄dixit in carne apparuit: et idem ipse quē nunc testamentū nouū loquit in gloria maiestatis apparebit: et tunc utroq; finis erit cū visus in diuinitatē sue potentia cūcta que sunt p̄dicta cōpleuerit. **Scriptū** nāq; ē. **Finis** legis christus ad iusticiā omni credēti. **Finis** videlicet nō qui p̄sumit/ sed q̄ p̄ficit. **Tunc** etenim legē peremit: cū sicut lex p̄dixerat/incarnat⁹ apparuit. **Sed** adhuc de eius iudicio multa testamentū nouū loquitur: adhuc multa de eius regno narrat/ que necdūz videmus impleta. **Eccē** euangeliū quondie legitur/ v̄tura vita p̄dicatur. **Tunc** igitur erit et noui testamenti finis: cū ea que de se p̄misit impleuerit. **Finietur** v̄o testamentū nouū/ quia perficiet. **Nam** cū ipse de quo loquitur visus fuerit: eiusdē testamenti verba cessabunt. **Quemadmodū** enim dñs noster **Iesus christ⁹** qui cum patre et sp̄s sancto p̄sident in celo legē impleuit per mysteriū incarnationis et p̄fecte humanitatis sue: ita testamenti noui p̄missa impletur⁹ est p̄ ostēsam gloriā claritatis sue.

Moralium libro. ii. De repulsiōe iudeorū/ et vocatiōe gētiū. Ca. xxv.
Quicquid ex parte contigit in israel. **Predicatores** sancti dum recta peccatoribus p̄dicat: quasi stelle tenebras noctis illustrat. **Dum** ergo plebe iudaica in perfidie sue nocte remanente p̄dicatores suos per silentium intra semetipsos retinuit/ ecclesiam iniquorū sensibus celesti lumē abscondit. **Sed** sacro attestatē eloquio didicimus q̄ iudea que nūc describitur ad figurā sinū in fine colliget. **Dum** namq;

per **Esaiam** dicit. **Si** fuerit numer⁹ filiorū israel quasi arena maris: reliquie salue fient. **Dum** **Paulus** ait. **Cecitas** ex parte p̄tigit in isrl donec plenitudo gentiū intraret: et sic omnis israel saluus fieret. **Qui** igitur p̄dicatores suos nunc oculis iudee subtrahit/ sed postmodū ostēdit quasi stellas suas abscondit: ut abscondit⁹ p̄ius et post choruscantibus astrozū spirituum radis sue perfidie noctē/ et nūc repulsa non videat: et tūc illuminata deprehendat. **Plebs** autē israelitica que vberim in fine colliget/ in ipsis sancte ecclie exordijs crudeliter obscurat, nam p̄dicatores veritatis renuit/ verba adiutorij spreuit. **Quod** tamē mira auctoris dispēnsatiōe agitur: ut nimirū gloria p̄dicatiū que recepta in vno populo latere poterat in cunctis gentibus repulsa dilatetur. **Cum** enim iudea ad vim persecutiōnis infremuit/ apostolorū vitam dominus in cunctarū cognitione gentium dilatavit: et illa per iudicium in mundū captiua dispergit/ ista vbiq; per gratiam in honore tendit. **Quis** enim gentiliū? **Petrū** nosset/ si in solius israelitici populi p̄dicatione remaneret. **Quis** **Pauli** virtutes cognosceret/ nisi hūc iudea ad nostras noticiā p̄sequendo transmisisset. **Eccē** iam qui flagris et contumelijs ab israelitica plebe repulsi sunt: p̄ mundi fines honorantur. **Secreti** quippe mira dispēnsatione consilij p̄dicatores suos dñs vnde p̄misit in vna gente opprimi/ fecit in mundi cardines inde dilatari.

Moralium libro. vii. Et in dialogo libro. ii. Unde supra. De occultis dei iudicijs. Capitulum. lxxvi.

Esai. xi.

Rom. xi.

Rom. xi.

Gregoriane exceptiones.

Rom. xj. **Q**uia incōprehēnsibilia sūt iudicia dei / et inuestigabiles vie ei⁹
Incōprehensibilitas diuini iudicij / humane mentis oculo non valz penetrari / quare p̄mū iudea credidit gentilitate om̄i in p̄fidie sue obstinatioe remanente postmodū v̄o ad fidē gētiliū cor / ja mollita sūt / et iudeoz infidelitas obdurata. **C**um em̄ misericors de⁹ gētes traxit irat⁹ iudeā repulit / et illa mollia et penetrabilia fuit dei corda iudeoz / in insensibilitate v̄sa sūt gentiū. **A**ctumqz est vt sicut dudū ad p̄cipēdas fidē gentilitas fuerat obdurata / ita postmodū ad fidē gentilitate suscepta iudee populus p̄fidie torpore duretceret. **T**ū paulus ap̄lus eisdē gētibz dicit. **S**icut aliquid qm̄ vos nō credidistis deo / nūc autē misericordiā p̄secutus estis / p̄pter illoz incredulitatē / ita et isti nō crediderūt in vestra misericordia / vt et ip̄i misericordiā cōsequātur. **C**ōclusit em̄ de⁹ omnia in incredulitate vt omniū miseret. **Q**uā sentētiā suā p̄mū q̄dez de vocatiōe iudeoz / et repulsiōe gentiū / et repulsiōe iudeoz subtiliter pensans / seqz occulta dei iudicia cōprehēdere nō posse p̄siderās exclamans / do subiūxit. **D**altrudo diuinitiaz sapientie et sciētie dei / q̄z incōprehensibilia sūt iudicia eius / et inuestigabiles vie ei⁹. **N**emo ergo perscrutari appetat cur cum alius repellit. alius eligat vel cur cū alius eligit / alius repellatur q̄ntam attestāte paulo inscrutabilia sūt iudicia ei⁹. **I**n his autē v̄bis ap̄stoli oris questio. **N**az dauid p̄beta dño loquit dicens. **I**n labijs meis p̄nūciaui oia iudicia oris tui **E**t cum min⁹ sit nosse q̄z p̄nunciare / quid est

q̄ paul⁹ incōprehēnsibilia esse dei iudicia asserit / dauid autē hcc se oia nō solū nosse / sed etiā in labijs p̄nūciāse se testat. **S**ed sciendū est q̄ facti virti inq̄stū cū dño vnū sūt / sensū dñi non ignorāt. **O**mnes em̄ q̄ dñm deuote sequuntur etiā cū dño deuotiōe sunt / et adhuc carnis corruptibilibz pondere grauati cū dño nō sunt. **O**cculta itaqz dei iudicia inq̄stum conuicti sunt sciūt / inq̄stuz disticti sūt nesciūt. **Q**z em̄ secreta ei⁹ adhuc p̄fecte nō penetrāt / incōprehēnsibilia esse iudicia ei⁹ se testant. **Q**uia v̄o ei mente inherēt et inherendo vel sacre scripture eloquijs vt occultis reuelationibz inq̄stū accipiūt agnoscunt / hoc et norunt et pronūciant. **I**udicia igit q̄ deus tacet nesciūt / que de⁹ loquit sciūt. **N**ā et dauid p̄beta euz dixisset in labijs meis p̄nūciaui oia iudicia / p̄mū ad didit oris tui. **A**esi aperte dicat. **N**ā ego iudicia et nosse et p̄nunciare potui que te dixisse cognoui. **N**ā ea que ip̄se nō loqueris / nostris p̄cu dubio cognitionibz absēdis. **C**ōcordat ergo p̄betica apostolicaqz sentētia / q̄z et incōprehēnsibilia sūt dei iudicia / et tū q̄ de ore ei⁹ p̄lata fuerint / humanis labijs p̄nūciant / q̄ntiaz ab hominibz sciri et p̄lata p̄ deuz possūt / et occultata nō possūt. **R**ursus alia suboritur q̄stio. **S**i vnus sit cū dño spirit⁹ / q̄ dño adheret sicut scriptū est / q̄ dño adheret vn⁹ spūs est / q̄d qd idem p̄dicat / tor egregius br̄s paul⁹ subiūgit dicens. **Q**uis em̄ cognouit sensū dñi aut q̄z p̄silari⁹ eius fuit / **U**alde em̄ incōueniēs esse videt / eius sensū cū quo vn⁹ fact⁹ fuerit ignorare. **S**ed sciendū est q̄ sicut supra breuiter dictū est / facti virti inq̄stū cū dño vnus

i. Pe. ij.

Rom. xj.

Ps. cxvij.

Super epi. ad Ro. LXXXI.

1. Cor. ij. sūt/sensū dñi nō ignorant. Nā isdem quoz apls dicit. Quis em̄ scit hoiz q̄ sūt hois nisi spūs hois q̄ in ipō est. Ita r̄ q̄ deisunt nemo cognouit: nisi spūs dei. Qui vt ostenderet se nosse q̄ dei sūt adiūxit. Nos autem nō spm̄ bui mundi accepim⁹: s; spm̄ q̄ ex deo est. Dñc itez dicit. Qd̄ ocul⁹ nō vidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascēdit q̄ p̄parauit de⁹ diligētib; se nobis at̄ reuelauit p̄ spm̄ suū.

Doralū lib. xxi. De concordia duoz testamentoꝝ in sancte trinitate confessione. **Capitulum. xxvij.**

Rom. xj. **Q**uipō r̄ p̄ ipm̄ / r̄ in ipō sūt oia. Diuersis tēporib; abel: esaias r̄ ioānes apparuerūt: diuisi q̄dent fuerūt tēporē: s; nō p̄dicatione. Nā abel redēptoris nostri passionem signifi-

Esa. liij. cās agnū in sacrificio obtulit / de cuius passioe esaias ait. Sicut agn⁹ corā tōdente se obmutescet non aperit os suū. De q̄ ioānes q̄q; ait. Ecce agn⁹ dei, ecce q̄ tollit pctā mundi.

Job. i. Ecce diuersis q̄dē tēporib; missi: et tñ cōcorditer de nostri redēptoris in nocētia sentientes eūde; agnū ioānes ostēdendo Esaias p̄uidēdo

Abel offerēdo locut⁹ est. Et quē ioānes in ostēsiōe: quē esaias in locutio ne/hūc abel significādo in manib; tenuit. Diuersis q̄q; tēporib; huic mūdo: dauid: esaias r̄ paul⁹ apparuerūt s; tñ null⁹ eoz alter diuersū sēsit q̄a est semetipos nō nouerāt facie/vnū tñ didicerāt ex diuina cognitioe. Dauid q̄ppe vt auctozē oim̄ deū trinitatē ostenderet dixit. Benedicat nos de⁹ deus noster: bñdicat nos deus Ac ne tertio deum nominans tres deos dixisse putaret illico vnitatem trinitatē insinuās addidit: r̄ metuāt

cū oēs fines tre. Qui em̄ nō eos sed eū subdidit vnum tria q̄ dixerat int̄mauit. Esaias q̄q; cū laudē de vnitatē trinitatē apiret / seraphin voces expm̄ens ait. Sāctus sc̄tus sc̄tus. Ac ne tertio sc̄tū noians vnitatem diuine subterfendere videret adiūxit. Dñs de⁹ sabaorb. Qui q̄ nō dñs dū / s; dñs de⁹ addidit / vnūz existere qd̄ tertio sc̄tū vocauerat indicauit. Paul⁹ q̄q; vt opationē sancte trinitatē ostēderet ait. Ex ipō r̄ p̄ ip̄: et in ipō sūt oīa. Itq; vt vnitatē eiusdē trinitatē intumaret addidit. Ipi glia in secula seculoz amē Qui igit̄ non ip̄is s; ip̄i subdidit: vnū naturaliter tria fin p̄ctas innotuit qd̄ super⁹ tertio id ipm̄ dixit.

In ezechielis homelia. r. ij. partis De mortificatione carnis. Ca. xx viij.

Rom. xij. **O**bscuro vos p̄ misericordiam dei vt exhibeatis corpora v̄ra hostiā viuētes. Multa sūt in ecclesia sc̄tā positi q̄ pctōꝝ suoz: memores lacrimis maculas lauāt. carnē p̄ abstinentiā; macerāt. null se b̄mōi actio nib; miscēt. q̄ hñt idigētib; tribuūt r̄ habere q̄ nō hñt nō ꝓcupiscūt / qui memores eñi iudiciū semetipos q̄t die deo sacrificiū p̄ lamētū ꝓpūctio nis mactāt. Qui idcirco corpora castigāt q̄tin⁹ hoc qd̄ p̄ magistrū gentiū d̄r impleāt / vt exhibeatis corpora v̄ra hostiā viuētes / sanctā / deo placētē Hostiā q̄ppe occidit / vt offerat S; hostiā viuēs est corp⁹ p̄ dño affluctū. Qd̄ hostiā d̄r r̄ viuēs / q̄a v̄s uir in v̄tutib;: r̄ est a vitis occisum. Hostiā videlicet / q̄a tā huic mundo est a prauis actib; mortuū / viuēs at̄ q̄a cuncta q̄ p̄ualer bona opatur. **Doralū lib. o. xx. De clara heretico**

Gregoriane exceptiones.

Rom. xij. rum scientia.

Capitulum. xxii.

Non plus sapere quod oportet sapere. **H**eretici plerumque audacter de natura diuinitatis tractant: cum semetipsum miseri nesciant. nec ea quae erant quibus semetipsum ad humilitatem erudiunt: mores in tranquillitate disponant patientiam seruet: larganimitatem exhibeat: sed quae vitra se sunt perscrutari desiderant. **D**umque ad hoc tendunt quod comprehendere nequeunt: ea cognoscere negligunt ex quibus crudiri potuerunt. **Q**uod beatus eorum audax praedicator: egregie refrenat dicens. **N**on plus sapere quod oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. **H**inc salomon ait. **P**rudentie tunc pone modum.

Prover. bio. xxij.

Moralium libro. xij. **Q**ualiter veram sapientiam habere possimus. ca. xx.

Nolite esse prudentes apud vosmetipsum. **A**d veram sapientiam non possunt venire qui fiducia decipiuntur.

Esa. v.

Une qui sapientes estis in oculis vestris: et coram vobismetipsis prudentes. **U**ni et praedicator egregius hos quos carnaliter sapientes inuenerat: ut sapientiam veram perciperent prius fieri stultos querebat.

1. cor. iij.

Si quis inter vos videtur esse sapiens in hoc seculo: stultus fiat ut sit sapiens. **A**c si eis aperte dicat: **S**tulti esse apud vosmetipsum discite: ut in deo vere sapientes esse valeant. **H**inc rursus ait. **N**olite esse prudentes apud vosmetipsum. **A**c si dicat. **Q**ui apud semetipsum sapientes sunt: ad veram sapientiam peruenire non possunt. **E**t per semetipsum vitas dicit.

Mat. xj.

Confiteor tibi pater domine caeli et terre: qui abscondisti haec a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis.

In pastoralis capitulo. clvj. **D**e pacis societate. **C**apitulum. xxxj.

Si fieri potest quod ex vobis est: cum omnibus hominibus pacem habentes. **S**i

Si fieri potest quod ex vobis est: cum omnibus hominibus pacem habentes. **H**ortatur enim discipulos ut pacem cum omnibus haberent praemisit dicens si fieri potest: atque subiunxit quod ex vobis est. **D**ifficile quippe erat ut si male acta corripere: habere pacem cum omnibus possent. **S**ed cum temporalis par in prauorum cordibus ex increpatione nostra profundius inuolare necesse est: ut in nostro corde seruetur: **R**ecte itaque ait: quod ex vobis est: ac si nimis dicat. **Q**ui par ex duabus partibus praesens subsistit: ab eis qui corripuntur expellitur: integra tamen in vestra quae corripuntur mente teneat. **U**ni eosdem discipulos rursus admonet dicens. **S**i quis non obedit verbo nostro per epistolam: nota hunc notate: et non miscerimini cum illo: ut praesens atque illico adiurit. **E**t nolite ut inimicum estimare illum: sed corripite ut fratrem. **A**c si diceret. **P**acem cum exteriori soluite: sed interior: circa illum medullam custodite: ut peccatum mentis sic vestra discordia feriat: quatinus pater a vestris cordibus nec abnegat.

In pasto. ca. liij. **D**e di (ra) discedat scelerose i vitis expugnata. ca. xxxij.

Us non timere praeterea: **S**onus fac: et habebis laudem ex illa. **D**e duobus vitis quae vni nullatenus extinguitur nisi aliud murrae: illud in sequendum ardenti quod praemisit piculo si. **D**epe enim quasi a ciborum se in glume minime temperas: itaque pene superbia luxurie stimulis praemisit: quibus praemisit.

Ro. xij.

1. Cor.

Ro. xij.

Ro. xij.
Iaco. iij.
Ro. vij.

Super epi. pau. ad ro. LXXXII

que metu territ^o dū se sit abstinentiā
restringere nitit inanis glie rēptati
one fatigat. Tolerādū itaq; ē vt p
tūtē abstinentie interit arrogātia cō
tra viuētē crescat/ne eū p ingluuie
a vita luxuria funditus extinguat.
Hinc est q paul^o cū infirmus adiu
torē suū ppederet aut praua adhuc
velle agere/aut de actione recta hu
mane laudis retributione gaudere:
ait. Vis nō timere potestates? Bonū
fac/ r habebis laudē ex illa. Neq; em̄
ideo bona agēda sūt vt potestas hu
ius mōi nulla timeat/aut p hęc glo
ria transitore laudis sumat. S; cū
infirmā mentē ad tm̄ robur ascende
re nō posse pēsaret/vt r prauitatē si
mul vitaret r laudē predicator: egrē
g^o: r admonēdo aliqd obrulit: r ali
qd tulit. Cōcedēdo em̄ leuia subtra
nit acriora/vt qā ad deserenda cūcta
simul nō assurgeret/dū in qdaz suo
vicio anu^o familiarit^{er} reliquit/a q
dam suo sine dolore tolleretur.

Moralium lib. xxx. De imperfectio
ne electoz in hac vita. Ca. xxxiij.

Ro. xij. **N**ox pcessit/dies aut appinquit.
Nos oēs q veritate in hac vi
ta seqmur: qsi auroa vl diluculū vo
cari possum^o. Auroa nāq; vel dilu
culū noctes qdem interisse nūciant/
nec tm̄ claritatē diei integrā ostētant
s; dñ illā pellūt r hāc suscipiūt lucez
pmixta tenebris tenent. Nos similis
r qdam iā q lucis sūt agim^o/ r tm̄ q
busdā adhuc tenebrarū reliquijs nō
carem^o. Per ppheta qppe deo dicit.
Nō iustificabit in spectu tuo om̄is
viuēs. Rursusq; scriptū est. In ml
tis em̄ offendimus om̄es. Paulus
Ro. vij. quoc; ait. Quidē aliā legē in mem
bris meis repugnātē legi menti mee

rcaptiuū me ducentē in lege pecca
ti que est in mēbris meis. Vbi ergo
lex peccati cū lege mēis cōtendit/p
fecto adhuc auroa est/ qā lux q iam
emicit: necdū ptercūtes tñbras sū
dit^o pcessit. Adhuc auroa est/ quia
dum lex carnis legem mentis: r lex
mentis legem carnis pcurit inter se
vicissim lux r ymbria cōfligit. Unde
rursus Paulus cum diceret. Nox
pcessit nequaq; subdidit dies venit
sed dies autē appropinquauit. Qui
enim post discessum noctis non iam
venisse/ sed appropin quasse diē insi
nuat: esse se proculdubio ante solem
post tñbras adhuc in auroa demō
strat. Tunc vero plene sancta electo
rum ecclesia dies erit/ cum ei admis
stra peccati ymbria iam nō erit. Tūc
plene dies erit/ qñ luminis interni p
fecto seruoer claruerit. Tunc plene
dies erit/ quando nullam malozum
suozum tentantē memoriaz toleras
omnes a se tenebrarum etiā reliqui
as abscondit.

Moralium libro. xxx. De restrin
gendo gula vitio. Cap. xxxiij.

Ro. xij. **O**mnis curaz ne feceritis in des
siderijs. Discretus vir ac conti
nens vsq; ad temperandam necessi
tatē ventres reficit: r a voluptate rez
stringit. Sciēdum vero est: quia sic
voluptas sub necessitate se palliat/
vt vix eā pfect^o qsq; discernat. Nam
dū solū dbitū necessitas petit/ volu
ptas explere desiderij suppetit/ r tā
to gula securi^o in pcepto rapit/ qto
sub honesto noie necessitatē ex plēde
se ptegit. Sepe ar in ipa edendi via
furtiuē adiuera subseq^o/ nōnūq; rō i
pudent libera etiā pīre conat. Facile
est aut deprehendere cum voluptas

Gregoriane exceptiones

Esu necessitatem puenit/sz valde est difficile discernere/cū in ipso esu necessario se occulta subiungit. Nā q̄a p̄uentē nature appetitū sequitur: q̄si a tergo veniēs tardī⁹ videt. Eo em̄ tēpore q̄ necessitati debitu⁹ soluit q̄a v̄ esū voluptas necessitati miscet/quid necessitas petat/z qd̄ sicut dictū est voluptas suppetat ignorat. Sepe v̄o z discernim⁹ z q̄a v̄tranq̄ sibi cōiūctam novim⁹/in hoc qd̄ extra metas rapimur libz vt sciēdo fallamur. Et dū sibi mēs ex necessitate blādī⁹ ex voluptate decipit/sicut scriptum est. Curā carnis ne feceritis in desiderijs. Que igit̄ in desiderio fieri p̄hibet in necessitate cōcedit. Sz sepe dū incaute necessitati p̄descēdimus. Desiderijs deseruim⁹. Nonnunq̄ v̄o dū desiderijs imoderat⁹ obuiare nitimur/necessitat̄ miseras augem⁹. Sic em̄ necesse est vt arcē q̄sq̄ cōtinentie teneat: q̄tin⁹ nō carnē/sz vitia carnis occidat. Nā plerūq̄ dū plus iusto caro restringit̄ etiā ab exercitatione boni operis enervat̄: vt ad orationē q̄q̄ vel p̄dicationē nō sufficiat dū incētiva vitioꝝ in se fundit⁹ suffocare festinat. Adiutorem q̄ppe habemus intētionis interne hūc hominē quē exteri⁹ gestam⁹/z ipi insunt mor⁹ lascivie ipi effectus suppetunt opationis bone. Sepe v̄o dū in illo hostē insequimur. etiā cuiē quē diligim⁹ trucidam⁹/z sepe du⁹ q̄si conscij parcim⁹ ad plū hostē nutrim⁹. Eis dē nanq̄ alimentis vitia supbiūt: q̄to nutritie virtutes viuūt. Et cū virtus alit̄ plerūq̄ vires vitij augent̄. Cū v̄o immēla vitij vitioꝝ: vires extenuat̄ etiā vtus deficient̄ anbelat. Cū necesse est vt interior homo

Ro. xij.

nī equus q̄das arbiter p̄sīdeat inter se z cū quē exteri⁹ gestat/ q̄tinus eiusus hō exteri⁹ z temp̄ ad debitu⁹ ministeriū fure sufficiat: z nunq̄ superbe libera ceruice cōtradicat. Nec moveat si qd̄ suggerēdo submurmurat/dummō cū icm̄ supposita cala

Itē d̄ curis. (ce dñatōis p̄mar: carnalibz. Dozalū lib. ix. ca. xxxv.

Plerūq̄ se ad viam rectitudinis anim⁹ accingit. torpore discunt tōtoq̄ in celestibz desiderijs rapitur/ vt pene nil ex eo inferi⁹ remāsisse videat. Et tū cū ad carnis curā redueat sine q̄ p̄sentis vite via nullo mō explet̄ ita hunc inferi⁹ dep̄ssū tenet. acti adhuc de sumis nulla trīgisset. Audiat̄ v̄bis celestis oraculi in amore patrie celestis erigit̄/sz resurgente p̄sentis vite studio sub terrene cure aggere sepelit̄/atq̄ in t̄ra cordis nequaqs̄ superne spei semē p̄ficet/ quia cogitationis infime spina densescit. Quā videlicet spinā p̄ semetip̄am veritas manu facte exhortatiōis eradicat dicēs. Nolite esse solliciti in crastino. Cōtra hāc q̄q̄ p̄ Paulū dicitur

Carnis curā ne fecerit̄ in cōcupiscētijs. Sz in his nimiz ducis z milit̄ verbis agnoscim⁹: q̄a tūc ab ea mortifero vulnere anim⁹ pūgit̄: cū in eamēsure equitas nō tenet. Neq̄ enim mortali adhuc in carne viuētibz sūditus cura carnis abscedit̄/ sed vt discretē animo seruiat̄ imperat̄. Nam q̄a sollicitos nos esse veritas in crastino p̄hibet: habere vitēq̄q̄ curam in p̄sentibz nō negat quā tendi ad tēpus quod sequit̄ vetat. Et nimirum Paulus cū curā carnis fieri in cōcupiscētia non sinit proculdubio in necessitate concedit. Curandū itaq̄

Mat. vj.

Ro. xij.

Ro. xij.

Ro. xv.

Ro. xv.

Ro. xv.

Super epi. ad Ro. LXXXIII.

est/ ne aut necessitas metas cura carnis trahat/ aut in eo quod moderate exequit de se presumat. **S**epe vero animus fallit ut quod voluptuose appetit necessarium suspicet/ quin omne quod liber vite debita utilitates putet. **E**t sepe quia effectus prudentia sequitur/ in sui fiducia mens leuatur. **L**unquam sibi adest quod deesse ceteris viderit/ cogitatione tacita de magnitudine sue provisionis hylarescit. tantoque iam a vera punctione longe fit/ quanto ipsam quoque elatione quam patitur nescit. **I**n solerti semper custodie intentione pensandum est. vel quid opere agimus/ vel quid corde veramus/ ne aut mentem precipites foris se terrena cura multiplicet/ aut saltem de eius moderamine inter se cogitatio eraret/ ut cum diuina iudicia temporalis circumspectione metuumus. sempiterni supplicia horrore euadamus.

Moralium libro primo. **I**n intellectu dies appellat. **C**ap. xxvi.

Sicut ignorantie obscuritas sine dubitatione nor cordis est/ sic intellectus non immerito dies appellat/ unde et per Paulum dicitur. **A**lius iudicat diem inter diem/ alius iudicat omnem diem. **A**cti agere dicat. **A**lius quidam nonnullis intermissis intelligit/ alius vero omnia ad intellectum possibiliter ita ut sunt videnda cognoscit.

De Secretis diuine sapientie iudicis. **M**oralium **L**ibro. x. r. xxviij. **C**apitulum. xxxvij.

Secreta sapientie dei sunt iudicia/ et gentilitas cum nulla apud deum merita habuit reconciliationis tamen gratias et sola misericordia accepit/ unde bene per Paulum dicitur. **S**entes autem super misericordia honorare deum. **U**nde rursus scriptum est,

Et quod non consecuta misericordia nunc autem misericordia consecuta. **L**ocus igitur misericordie dei est ipsa gentilitas/ cuius culpas districtus iudex si iuste aduertet ad reconciliationem gratie nunquam veniret. **S**ecreta itaque sapientie eius pauci valent inquirere/ sed nullus inuenire/ quia quod super nos de nobis ab immortali sapientia non iniuste disponit iustum profecto est ut a nobis adhuc mortalibus ignoret. **S**ed hec ipsa sapientie illius secreta conspiciere vtecumque iam incomprehensibilitas/ et eius est potentiam videre/ quia et si in ipsa consilio eius inquisitione deficiamus/ deficiendo tamen verius discimus quem timeamus. **A**d hec se paulus sapientie illius secreta tetenderit/ et cum secreta dei iudicia de repulsiōe iudeorum et uocatione gentium discuteret et ad ea peruenire non posset dicebat.

Altitudo diuinarum sapientie et scientie dei/ quod incomprehensibilia sunt iudicia eius/ et inuestigabiles vite eius. **Q**uis enim cognouit sensum domini/ vel quis consiliarius eius fuit? **Q**ui superius etiam ex ipsa inquisitione laescens sed tamen ad cognitionem infirmitatis proprie laescendo proficiens/ premitte dices. **H**omo tu quis es qui respondeas deo? **N**unquid dicit figmentum et quod se finxit/ quare me fecisti sic? **U**rgitur occulta dei iudicia pertingere non valens ad infirmitatem sue cognitionem rediit/ et ad eruditonem se propriam deficiendo reuocauit (vte ita dicam) secreta sapientie non inueniens inuenit/ quia cum ad superna consilia requirenda laesceret didicit ut humiliter timeret/ et quem sua infirmitas a cognitione intima repulit/ hunc ei verius humilitas iurit.

ii. Ro. iij

Ro. iij

Rom. ix

Ro. xiiij

Ro. xv

Gregoriane exceptiones

Moralium Lib. primo. Et in
pastorali capitulo. xxvj. De prudentia
et simplicitate. Cap. xxviii.

Ro. xvj. **U**olo vos sapientes esse in bono
simplices aut in malo. De bea-
Job. j. to Job legitur quod fuerit simplex et rectus.
Nonnulli namque ita sunt simplices: ut re-
ctum quod sit ignoret. Sed eo vere sim-
pliciter innocentiam deserunt, quo ad
virtutem rectitudinis non assurgunt
quia dum esse cauti per rectitudinem
nesciunt nequaquam innocentes persi-
stere per simplicitatem possunt. Am-
monendi sunt ergo simplices ut bono
simplicitatis prudentiam semper ad-
iungant: quatinus sic securitatem de
simplicitate possideant ut circumspe-
ctione prudentie non amittant. Hinc
est quod doctor gentium Paulus discipu-
los ammonet dicens. **Uolo vos sapien-**
1. cor. xiiij **tes esse in bono: simplices aut in ma-**
lo. Hinc rursus dicitur. Nolite pueri
sensibus effici: sed malicia estote par-
vuli. Hinc per semetipsum veritas dis-
Mat. x. cipulis precepit dicens. Estote pru-
dentes sicut serpentes et simplices sicut
colube. Utraque enim necessario con-
iungit in ammonitione: ut et simplici-
tatem colube a turba serpentis instru-
eret et rursus serpentis astutiam sim-
plicitas columbe temperaret. Hinc
est quod spiritus sanctus presentiam suam
hominibus non in columba solummodo
modo sed etiam in igne patefecit. Per
columbam quippe simplicitas per
ignem vero zelus indicatur. In col-
umba igitur et in igne ostenditur quod
nam quicumque illo pleni sunt sic in
suetudine simplicitatis inseruiunt
ut contra culpas delinquentium etiam
zelo rectitudinis accendantur.

Explicunt exceptiones super epistolam
ad Romanos.

Incipiunt exce

ptiones super epistolam ad Corin-
thios primam. De ammonendis ve-
recundis.

Paulus

vocatus apostolus
christi Iesu per
voluntatem dei eccle-
siae dei quae est cor-
porum sanctificas
tis in christo Iesu vocatis sanctis cum
omnibus qui invocant nomen domini
nostri Iesu christi in omni loco
iporum et nostro gratia vobis et pater
deus pater noster et domino Iesu christo. Gra-
tias ago deo meo semper pro vobis
in gratia dei quae data est vobis in
christo Iesu quia in omnibus divites facti
estis in illo in omni verbo et in omni
scientia sicut testimonium christi firmatum
est in vobis ita ut nihil vobis
desit in illa gratia expectantibus reuer-
sationem domini nostri Iesu christi.

Moralium lib. primo. xliij. et in Ezechielis homelia. xj. Capitulum. j.
Uerecunde mentes si quas for-
tasse culpas admiserint leviter
arguende sunt: quia si asperius increpentur
franguntur potius quam cruduntur. Pre-
dicatores itaque iusti cum aliquis corrip-
turus sit in eis ex parte alia fortasse aliquid
quod bone operationis potuerint inuenire
ad eadem oburgationis verba cum
magna dispensatione debet descendere.
Ad hoc bene in egregio predicatorum beatorum
Paulo discimus quod cum columbos

Super epi. ad Cori. LXXXIII.

cognosceret p amore psonar in scis
mate diuisos eoz. verecūdie p̄sulēs
locationē suā eis a ḡfarum actione
z laudibz cepit dicēs. **Gr̄as** ago deo
meo semp p vobis in gratia dei que
data est vobis in x̄po Iesu q̄a in om
nibz diuites facti estis in illo. **Dul**
tum p̄fecto laudabat q̄s in x̄po diui
tes in omnibz dicebat. **Et** ecce adhuc
blādimenta multiplicat dicens. **In**
om̄i x̄bo z in om̄i scientia sicut testi
moniū x̄pi confirmatū est in vobis.
Testimoniū x̄pi cōfirmatū est in vo
bis dixit/ac si opere peregrissēt q̄d do
ctrina didicerāt/z mox in laudis cō
fūmationē subiūrit. **Ita** vt nihil vo
bis desit in vlla ḡfa: expectantibz re
velationē dñi nostri Iesu x̄pi. **Que**
so te paulē si iam nihil deest: cur eis
scribendo fatigaris/cur in lōgiquo
positus loq̄ris? **Pensem** rogo fra
tres charissimi q̄stum laudat. **Eccē**
eis ḡfam dei datā asserit/factos diui
tes in omnibz dicit. **In** om̄i x̄bo z in
om̄i scientia x̄pi testimoniū .i. q̄d d̄ se
metip̄o moriēdo z resurgēdo testa
t̄ est in eoz vita p̄firmatū esse p̄hibz
z nihil eis deesse in vlla ḡfa testatur
Quis ergo credat q̄a paulo post eos
corripit q̄s ita laudat? **Nā** post cete
ra subiūgit. **Obsecro** aut̄ vos f̄res p
nomē dñi n̄ri Iesu x̄pi/vt idip̄m di
catis oēs z nō sint in vobis scismata
Qd em̄ poruit tā p̄fectis tamq̄ lau
dabilibz scisma subirepere? **Signifi**
catuz est em̄ mibi de vobis f̄res mei
ab his q̄ sūt cloes/q̄a cōtentioēs sūt
inter vos. **De** q̄bz p̄entionibz paulo
post subdidit dicēs. **Cū** em̄ sit inter
vos zelus z cōtentio nōne carnales
estis z fm̄ hoicem ambulat? **Sequit̄**
Hoc aut̄ dico q̄d vnusq̄sq̄ v̄m dic̄.

Ego quidē sum pauli. ego autē ap̄
pollo/ego vero cephe/ego sūt x̄pi **Ec**
ce q̄s in om̄i x̄bo z i om̄i scientia lau
dauerat q̄bz nil deesse in vlla gratia
dixerat paulisper loquēs ad increpā
dū leniter veniēs diuisos erga scip̄
sos rep̄bēdit. z quoz prius salutem
narrauerat postmodū vulnera pate
facit. **Peritus** em̄ medicus vuln̄
secandū vidēs: s̄ egrū timidum esse
p̄spiciēs diu pa'pauit z subito p̄uss̄
sit. **Pri** blandā manum laudis p̄o
suit. z postmodū ferrū increpationis
fixit. **Nisi** enim verecūde mētes fue
rint palpādo rep̄bense: ita vt ex alijs
rebz audiāt q̄d in p̄solatioē sumāt/p̄
increpationē p̄tin̄ ad desperationē
cadūt. **Sed** nunq̄d mēt̄ est **Pau**
lus vt prius nil deesse in om̄i ḡfa di
ceret: q̄bz postmodū dicitur̄ erat vni
tatem deesse: **Ab**sit hoc: vt q̄s de illo
talia vel despicies credat. **Sz** q̄a crāt
inf̄ corinthios q̄daz om̄i ḡfa repleti.
Et erāt q̄dā in p̄sonaz favoribz exci
si cepit a laudibz p̄fectoz/vt mode
sta inuentione ad rep̄bensionē p̄tin
geret infirmoz/z in hoc q̄q̄ ad me
dicinā cordis a medicina corp̄is vsū
trahēs. **Nam** cum ferendū vulnus
medicus aspiciat: p̄us ea mēbra que
circa vulnus sana sūt palpat: vt pest
ad ea q̄ vulnerata sūt leniter palpat
do pueniat. **Cū** ergo paul̄ p̄fectos
in corinthijs laudauit/sana mēbra
iuxta vuln̄ tetigit: cū x̄o infirmos
de diuisione reprehendit/vulnus in
corpore percussit.

Moralium libro. xviij. De distātia
x̄boz di/z cloquētie sclaris. **Ca. ij.**

Que a deo donata sūt nobis lo
q̄mur/non in doctis humane
sapiente x̄bis. **Verba** mandator̄ dei

Nota

i. Cor. 7.

q. liij.

Gregoriane exceptiones

ab huius mundi sapientibus differunt. qui dum intendunt eloquentie eorum dicta pulchra apparere: et cum rerum virtute careant: aliud se esse quam sunt verborum compositione mentium. At si doctrina dei et predicatioe pulchra est et puritate conspicienda: nec aliud se per fallaciam pretendit exteri: et aliud seruat interi: neque in dictis suis pulchra videri appetit nitore simonis: sed integritate vitat. Eloquentie ornamenta beatus Paulus desperat cum dicebat. **Quae a deo donata sunt nobis loquimur: non in doctis humane sapientie verbis: sed in doctrina spiritus. Malebat quippe sapientia dei sola puritate mentis ostendere non autem compositione eloquii fuscare.**

Moralium libro. xv. quae cogitationes hominum non nisi per exteriores motus patent.

Elbi. 5. **Q**uis scit quae sunt hominibus nisi spiritus hominibus quae in ipso est. Tunc spiritus hominibus ab altero ignorat: cum verbis vel opibus non demonstrat. Nam cum scriptum sit. **Ex fructibus eorum cognoscet eos: per hoc quod foris agit: quicquid interius latet aperitur. Unde recte quoque per Salomonem dicitur. Quomodo in aquis respicitur: spiritus scientium vultus: sic corda hominum manifesta sunt prudentibus.**

In homelia super evangelium Lucae iohannes. De scadalo infidelium in domini passione.

1. Cor. j. **N**os autem predicamus Christum crucifixum: iudeis quidem scandalum: gentibus vero stultitiam. In domino nostro Iesu Christo mens infidelium graue scandalum pertulit: cum eum post tot miracula quae fecerat mortentem vidit. Stultum quippe visum est hominibus ut auctor vite per hominibus moreretur: et inde se cum homo scandalum sumpsit: unde et amplius debitor fieri ut honoraretur debuit. Nam tanto

deus ab hominibus honorandus extitit: quanto per hominibus et indigna suscepit.

In homelia. ix. super Ezechiel. De fide christi. quae in ea saluantur quae celestia capere nesciunt. Capitulum. xv.

Non enim iudicavi me scire aliquid: **1. Cor. j.** **Quia** vos nisi Christum Iesum et hunc crucifixum. **Sacra scriptura** ea quae de natura diuinitatis vel de eternis gaudiis narrat nobis adhuc nescientibus solis angelis in secreto sunt cognita: et in sacro eloquio dicitur occultioribus atque subtilioribus foris fatiantur: et perceptis apertioribus nos paruuli nutrimur: quod si intelligere alta non possumus: in Christi fide saluamur. **Unde Corinthiis a beato Paulo dicitur. Nihil me iudicavi scire inter vos nisi Christum Iesum et hunc crucifixum. Ac si diceret. Quia vos capere diuinitatis eius mysteria non posse pensavi: sola vobis humanitatis eius infirma locutus sum.**

Moralium libro. xii. 2. xxix. De sapientia dei quae est Christus. Capitulum. vi.

Placuit deo per stultitiam praedicationis saluos facere credentes in se. Dominus noster Iesus Christus quae est dei virtus et dei sapientia de praenatae antea tempora in illa natiuitate diuina: ab humano genere cognosci non poterat: proinde in humanitate venit ut videretur: videri voluit ut imitaretur. quae carnis natiuitas despecta visa est sapientibus mundi. Contempserunt enim infirma humanitatis eius: deo haec indigna iudicantes: cui tanto magis homo debitor fuit: quanto per illo deus etiam indigna suscepit: et pro sanando stultitiam praedicationis assumpsit. Scriptum quippe est. **Quia enim non cognouit mundus per sapientiam deum: placuit deo per stultitiam praedicationis saluos facere credentes**

Super epist. ad Corin. LXXXV

in se. Verbus quippe dei sapiētia est. Sed stulticia huius sapiētie dicta est caro tibi: ut quia carnales quique per carnis sue prudentiā pringere nō valent ad sapiētiā dei per stulticiā p̄dicationis. i. per carnē verbi sanarent. Ac si diceret. Cū deū qui est sapiētia nequaquā per sapiētiā suā mundus inueniret/placuit ut deū boiem factū per humilitatis stulticiā cognosceret/ quoniam finis eius sapiētia ad nostra stulta descēderet: et lumē sup̄ne prudētie luto sue carnis illuminata sine cecitas videret. Nam igitur ex p̄te sine tēpe/ ex matre nati dignatus est in tpe.

De sapientiā stulticia dei. Moralium libro. xx. Capitulū: viij.

Quod stultū est dei/ sapientius est hoibz. Intra sc̄tā eccliam stulti vocantur: sed tñ nobiles sunt qui prudentiā carnis et stultā mādī sapiētiā despiciūt: et sapiētiē sibi quā p̄surturā dei stulticiā appetētes concupiscūt. Scriptū quippe est. Quod stultū est dei: sapientiū est hominibz. Nāc nos

stulticiā Paulus cōprehēdere ammo net dicēs. Si quis videt int̄ vos sapiens esse in h̄ seculo/ stultus fiat ut sit sapiens. Nāc stulticiā qui p̄fecte securi sunt/ voce sapiētie audire meruerūt. Vos qui securi estis me in regeneratione cū sederit fili⁹ boīs in sede maiestatis sue: sedebitis et vos super sedes duodecim iudicātes duodecim tribu israel. Ecce relinquētes sp̄alia: gloriā potestatis eterne mercati sūt.

Quid itaqz stultus in h̄ mūdo quā sua desereret: quod in eternitate nobilitas quā cū deo iudices venire. Dixit sc̄z iudiciū nobilitas Salomone attestante memorat: cū h̄ quod tam p̄fatus sum dicit. Nobilitas in portis vir eius quā sederit

cū senatoribz terre. Valde quippe nobiles considerat/ quos senatores vocat. Hanc in se nobilitatē Paulus aspexit: rarū cognatōi ditoris per sp̄m iunctus dicebat. Sen⁹ igitur cū sim⁹ dei: nō debemus estimare auro vel argēto aut lapidis sculpture artis et cognitionis hoīs diuinū esse sile. Sen⁹ videlicet dei dicimur non ex ci⁹ natura editi: sed per sp̄m illi⁹ et volūtariē diti et adoptiue recreati. Tanto igitur adhuc nobilitate erigitur quisque: quanto per acceptam imaginē ad similitudinē illius ex imitatione renouat. At cōtra sunt stulti et ignobiles qui sup̄nam sapiētiā semetip̄os sequētes fugiunt: quod quo id ad quod cōditi sūt nō intelligūt: eo etiā cognationē acceptē per imaginem generositatis perdūt. Stulti sunt et ignobiles quos ab eterne cōsortio hereduas repellit seruitus mentis. Scriptū quippe est. Omnis quod factus est peccatū/ seruus est peccati.

Moralium libro quarto.

Namque enim quisquis se prauo desiderio subiicit/ iniquitatis dñio duduz libera mētē colla supponit. Sed huic dñio tradicimus: cū iniquitati quā nos cepat reluctamur: cū violente p̄suetudini resistim⁹: et desideria peruersa calcantes p̄tra hanc ius nobis libertatis ingenite vēdicamus. cū culpā penitendo penitimus/ et maculas sordium fletibus lauamus. Preterea de stultis et ignobilibus voce predicatois egregiū dicit. Sapiētia huius mundi stulticia est apud deum. Qui ergo dum terrena sapiūt/ ab intima generositate repulsi sūt: stulti siml et ignobiles sunt apud deum.

In libro Moralium primo. xxxi. et xxxiij. quod per humilitatem christi superbia

Act. xvij.

Jo. viij.

1. Cor. iij.

Abi. 3.

1. Cor. iij.

Dant. xij.

Prover. xxxi.

Gregoriane exceptiones.

diaboli *psusa* est **Cap. viij.** pe *pdicadores iusti* quodam decente moderamine suas culpas coram di-
1. Cor. j. **Q**ue stulta sunt mudi elegit de- scipulis indicant: vt illi audientes dis-
inuides supbie vuln^o inflixit: vt qui scant quo semetipos de suis actioibz
mortē nō accepit *ditus* / mereretur subtiliter rephendat. **T**ata vō dispē-
elat^o. **C**ōtra h inflictu^o vuln^o supbie satione se tēperat: vt neqz cū se erigūt
entis diaboli apparuit medicina int^o intrinsec^o rigidi sint. neqz rursum cū
hoies hūilitas dei: vt auctoris exem- se humiliant extrinsec^o remissi: qz in
plo hūilitate surgerēt q i mitatioe disciplina hūilitatē custodiūt / i bu-
bostis elati cecidit. **C**ōtra supbie- militate disciplinā. **P**aul^o disciplinā
tem q̄ diabolu apparuit int^o homies tenuit / cū **C**orinthijs diceret. **A**um
bō fact^o humilis de^o: q̄ ad redēptio- em̄ sit inter vos zelus et p̄ctio: nonne
nē n̄fam venies / et suos q̄ mudi sup- carnales estis et fin hoies ambular^o:
biam *pdicadores* mittēs / relictis sapi- **S**z hāc humilitatez in disciplina nō
entibz insipientes: relictis fortibz debi- pdidit: quia dep̄cand^o p̄misit dicēs.
les: relictis diuitibus paupes elegit. **O**bscuro vos fr̄es per misc̄iam dei
Ad cognitioēz q̄ppe fidei p̄us stulta vt idipm dicatis omēs / et nō sint in
mudi collecta s̄: vt post ei^o enā astu- vobis scismata. **R**ursum hūilitatem
ta vocarent: attestāre **P**aulo qui ait. tenuit: cū eisdez **C**orinthijs loquens /
Ubi. s. **N**ō multi sapientes s̄m carnē: nō mul- paulo lati^o fortasse q̄ voluerat semet
ti potētes: nō mlti nobiles / sed q̄ stul- ipum rephendit dicēs. **F**actus sum
ta sunt mudi elegit de^o: vt *psudat* sa- inu^o piēs. **S**ed disciplinaz in hac bu-
pientes. **I**pa nāqz s̄tē ecclie p̄ncipia militate nō pdidit / qm̄ ilico adiūxit.
l̄raz p̄hibent ignara: vt vicz cunctis **V**os me coegistis. **E**xemplū magne
in *pdicatoribz* suis redēptor ostēde- humilitat^o exhibuit / cū discipulis di-
ret: q̄ ad vitā credētes p̄p̄os non ser- rit. **N**on em̄ nosmetipos *pdicamus*
mo / s̄z cā suaderet. **P**reterea infirma sed dñm n̄m **I**esum xp̄m: nos autē
mudi elegit de^o vt confundat fortia: seruos vestros p̄ xp̄m. **S**z in hac hu-
actū qz est cū paupibz q̄ post etiaz di- militate discipline iusticiā nō amittit:
uites elati mirarent. **N**ā duz nouas qm̄ eisdez delinquentibus d̄r. **Q**uid
in illis vtutes aspiciūt: eoz qz prius vultis in virga veniam ad vos: tē.
p̄tēpere vitā / postmodū obstupuere **S**ciūt ergo *pdicadores* sancti vtroqz
miracta. **U**n̄ mor pauidi ad sua corz moderamine artē magist^o r̄ij tēpera-
da redeūtes / extimauerūt sanctitatē re. et cū delinquentiū reat^o inueniūt /
in miraculis quaz despererāt in p̄ce- sciūt modo seuerē corripe / modo hu-
ptis. **P**er infirma ergo *psusa* sūt for- milititer dep̄cari. **S**ed tñ cū stimulan-
tia: qz dū in venerationē vita surge- te iusticia eoz seuerē corrigūt / inter-
ret humilū / elatio cecidit supboruz. ne dulcedinis et charitatis erga eos
Moralū libro. xxij. **D**e arte ma- grām nō amittūt: et eoz amore ardēt
gisterij. **C**apitulum. ix. in q̄s aspa correctioē seuiūt: seqz etiā
Quam em̄ sit inter vos zelus et co- cis intrinsec^o in secreto cordis humis-
tentio: nōne carnales estis? **S**e- liant / q̄s durius fons ai aduersionū

Super epi. ad Corint. LXXXVI

stimulis quasi despiciedo castigant. Plerūq; autē z nō despiciēdo despicunt z non desperādo desperant: vt tūto celeri⁹ eos a culpa pauescere ac resiliere faciūt: q̄nto iam q̄si vicinius mortis foueā ostēdunt.

Moralium libro. xxvij. z in. xvij. De p̄dicatōibus. Cap. 2.

Domin⁹ per p̄dicatores suos et doctores voce sua for⁹ insonat: sed audientū corda per seipsum intērius illustrat. Paulo attestāte q̄ ait. Ego plātaui apollo rigauit: sed de⁹ incrementū dedit. Neq; q̄ sibi doctores tribuat q; p̄ exhortatōz suā auditores ad summa p̄ficere vidēt: q; nisi spūs sanct⁹ eoz corda repleat/ ad aures eoz vor docētū incassus sonat. **S**o mare eim vocē m̄grī exteri⁹ p̄nt. sed hāc imp̄mere interi⁹ nō p̄nt. Sed int̄ hec sciēdū est: q; plerumq; deū humili⁹ p̄dicatōz agētes adiuuant. **U**ñ p̄ Paulū dī. Dei eim sum⁹ adiutores: Nā cū ei quē ip̄e p̄ inēnaz grām infūdī: nos exhortatōis voce p̄currimus: hoc q̄ ille per sp̄m agit intrinsec⁹ nos exteri⁹ misterio vocis adiuuam⁹. **E**t tūc sola n̄ra exhortatio ad p̄fectionē ducit: cū in corde fuerit deus q̄ adiuuet. vñ z p̄ Paulū dī. Neq; q̄ plantat est aliqd/ neq; qui rigat: sed q̄ incrementū dat de⁹. **P**lātare d̄ppe z rigare adiuuare est: q̄ vtrūq; vacuū erit ministerium si de⁹ in corde nō dat incrementū. **S**ed q̄ de sensu suo alta sapiūt esse humiliter dei adiutores nolunt. q; dum se deo vtilē esse existimant/ a fructu se vtilitat⁹ alienāt. **U**ñ z voce x̄itat⁹ dī: seipulis dī. Cū fecerit oia q̄ p̄cepta sunt vobis dicite/ fui inuiles sum⁹: q̄ debuius facere fecimus.

Moralium libro. xxvij. De appellatione fundamenti. Cap. 1.

Fundamentū aliud nemo potest ponere. In scriptura sacra p̄ fundamenta p̄dicatores intelligunt. **U**ñ David p̄beta cū sanctaz eccliam in sublimib; ap̄loz mentib; poni edificariq; cōspiceret/ dicit. **F**undamenta eius in mōtib; sc̄tis. **C**ū t̄o in sacro eloq; nō fundamenta sed singlari numero fundamentū dī: nullus ali⁹ nisi si dñs designat: per cui⁹ diuinitatis potētia nutantia infirmitatis nostre corda solidant. de quo z Paul⁹ ait. **F**undamentū: aliud nemo potest ponere p̄ter id q̄d positū est/ q̄d est xp̄s iesus Ipse quippe fundamentū fundamentoz est: quia z origo est inchoantiū/ z p̄stantia robustozum.

In dyalogo libro quarto. De igne purgatorio. Capitulum. xij.

Si quis sup̄edificauerit sup̄ hūc fundamentū aux z argētū. De quibusdā leuib; c̄p̄is ante iudiciū purgatorio ignis esse credēd⁹ est: p̄ eo q; x̄itas dī: q; si q̄s in sp̄m̄ sc̄m̄ blasphemā dixerit: nō remittet ei in h̄ seclō/ neq; in futuro. **I**n q̄ sn̄a dat̄ intelligit quāsdā culpas in h̄ seclō: quāsdā t̄o in futuro posse laxari. **Q**d eim de vno negat: cōsequēs intellect⁹ p̄t/ q; de quibusdā p̄cedit. **S**ed tñ (vt p̄dixi) hoc de paruis minimisq; pctis fieri posse credendū est: sicut est assiduus ociosus fmo: imoderat⁹ risus: v̄l peccatū cure rei familiar⁹/ q̄ vix sine culpa vel ab ip̄is agit/ qui culpā qualit̄ declinare debeant sciunt: aut in non grauib; reb; error ignorantie. **Q**ue cuncta etiā post mortē grauant: si ad huc in hac vita positis minime fuerint relaxata. **N**am z cū Paulus dī

1. Co. iij.

Idem

1. Co. iij.

1. Co. iij.

1. Co. iij.

ps. lxxvi

1. Co. iij.

Luce. xij.

Gregoriane exceptiones

Est xpm esse fundamentū atq; subli-
gat/si qd sup edificauerit sup hoc fū-
damētū aux/argentū:lapis:sc p̄cio:
fos/ligna:fenū/stipulā/vniūscuiusq;
op^o q̄le sit ignis pbabit. si cuius op^o
manserit quod sup edificauit merce-
dē accipiet/si cuius op^o arserit detri-
mētū patiet/īpe autē salu^o erit/sic tñ
q̄si p̄ ignē. q̄uis hoc de ignē tribula-
tiōis in hac vita nobis adhibito pos-
sit intelligi/tñ si qd hoc de igne futu-
re purgatiōis accipiat:p̄sādūt sollici-
te est qd illū dixit p̄ ignē posse salua-
ri nō q̄ super hoc fūdamētū ferrū/ēs
vel plūbz edificat. i. pctā maiora ⁊
ideō duriora. atq; tūc tā insolubi-
lia. s; ligna/fenū: stipulā. i. pctā mini-
ma atq; leuissima q̄ ignis facile con-
sumat. Hoc tñ sciendū est. qd illic sal-
tē d̄ mimis nihil q̄sq; purgatiōis ob-
tinebit/nisi bonis h̄ actio in hac ad-
huc vita posit^o vt illic obtineat p̄me

Moralū lib. v. z. vj. De (reaf.
v̄bis amicorū beati Job. Cap. xij.

Job. v.

Quāmp̄bedā sapiētes in astucia
eorū. Querēdū video/cur pau-
lus sentētijs amicorū beati iob tāta
auctoritate v̄t̄/si h̄ eorū sentētie
dñica rep̄bēsiōe cassant/cū dicitur
Nō estis locuti corā me rectū/sicut f-
uus me^o iob. Eliphā q̄ppe v̄ba sūt
q̄ corinthijs paul^o inuul̄te dicēs Si-
cut scriptū est. q̄p̄bedā sapiētes in
astucia eorū. Quomō igit q̄si praua
respuim^o/q̄ paulus ex auctoritate a-
struit. Aut quō attestatiōe pauli re-
cta putabim^o q̄ p̄ semetipm dñs nō
recta definiuit. S; h̄c v̄traq; cit^o
q̄ non sint diuersa cognoscimus: si
eiusdē dñice sentētie subtili^o v̄ba p̄-
sam^o. Qui numq; cū diceret. Nō estis
locuti corā me rectū ilico adiūxit/si

cut seru^o me^o iob. Liqueat qd qdā i
eorū dicit^o recta sūt: s; melioris p̄par-
one supant. Nā in̄ alia q̄ irrationabilē
dicūt mltas ad beatū iob fortes sen-
tētijs p̄ferūt: s; p̄parate dicit^o fortio-
ribz vim fortitudinis amittūt. Nā
ra h̄o sūt multa q̄ dicūt: nisi in sacri
viri aduersitate dicerent. In semet-
ipsis s; magna sūt: s; qd virū iustum
trāsfigere appetūt: eiusdē magnitudi-
nis p̄d^o p̄dūt: qd ⁊ q̄libet forte fru-
stra iaculū mittit vt dura saxa feriā-
tur. eo ei obrusū lōgius dissilit: quod
intortū fortiter venit. Igit am̄teorū
beati iob dicta licet in q̄busdā valde
sint fortia/cū tñ sacri viri vitā fortē
feriūt c̄ctū sui mucronē acuminis
retūdūt. Ergo ⁊ in semetipsis ma-
gna sūt: s; cōtra beatū iob nullo mō
assumi debuerūt. ⁊ pan^o h̄c ex v̄-
te pensās in auctoritate p̄ferat: ⁊ iu-
dex qm̄ incaute plata sūt/ ex q̄ritate
p̄sone rep̄bendat. Amicos igit bea-
ti iob hereticorū sp̄m̄ tenēs in dis-
c̄s suis nequaq; p̄ oia rep̄bam^o/qd
dū p̄ supnā sētentiāz p̄tra eos dicit^o
nō estis locuti corā me rectū/ ⁊ prin^o
addit sicut fuus me^o iob/ p̄fecto lō-
quet: qd nō oino despiciat qd ex melio-
ris cōparatione rep̄robat. In repres-
bēsiōe q̄ppe eius incaute dilabū-
tur/ s; tñ qd tāti viri amici sūt/ ex il-
lius familiaritate mistica mltā vidi-
cerūt. Quā sicut diuim^o eorum v̄bis
etiāz paul^o v̄t̄/ ⁊ h̄c in assertiōnis
sue adiutorū assumēs ex v̄itate pla-
ta esse testat. Que tñ v̄itas recte rep̄-
bendit/ qd q̄libet fortis sentētia con-
tra sanctū virū p̄oferrī debuit.

In moralū lib. v. Et in homella
nona sup Ezechielem. De examine
pure conscientie. Capitulū. xij.

Job. xlij.

Gregoriane exceptiones Super

A subiectis inferiora gerenda sunt a rectoribus & summa cogitanda: ut scilicet oculi qui per videndis gressibus preminet/cura pulueris non obscuret. Caput namque subiectorum sicut cuncti prestantur et ut recta pedes valeant itinera carpe. hec proculdubio caput dicitur ex alto puidere: ne a profectus sui itinere pedes torpeat: cum curuata rectitudine corporis sese caput ad terram declinat. **Hinc** Moyses qui cum deo loquitur: **T**erro alienigena reprobatione iudicatur: quod terrenis popolorum negotiis stulto labore deferuiat. **Cui** et prestantur mori prebet ut per se alios ad iurgiam dirimenda constituat: ipse liberi ad erudicendos populos spiritualium arcana cognoscat. **Hic** paulus religiosorum mentes a mundi sortio prestanto ac potius conueniendo suspenderit dicens. **Nemo** militans deo implicat se negotiis secularibus: ut ei placeat cui se prebauit. **Hinc** ecclesie rectoribus et vacandi studia precipit: et consulendi remedia ostendit dicens. **Secularia** igitur iudicia si habueris: prestantibiles qui se in ecclesia illos prestante ad iudicandum: ut ipsi vicibus dispensationibus terrenis infuerit quod dona spiritualia non exornant: ac si apte dicat. **Cui** minorum meriti se in ecclesia et nullis magnorum donorum virtutibus pollent ipsi de terrenis negotiis iudicent. **quoniam** per quod magis nequeunt bona mirra suppleant: et qui penetrare nequeunt intima: saltem foris operent necessaria. **quod** et prestantibiles noiat: et tamen sapientes vocat cum dicit. **Sic** non est sapiens inter vos quod quod possit iudicare in fratrem suum. **Qua** ex re quod colligitur: nisi ut hi terrenas causas craminent: qui exteriorum rerum sapientiam preceperunt: qui vero spiritualibus donis ditati se profecto non debent terrenis implicari negotiis: ut dum non cogunt inferiora bona disponere exercitati valeant bonis superioribus deservire. **Sciendum** est enim: quod aliquando in nostris actibus mira bona prestante de se per utilitate maiorum. **Na** quis ignoret esse boni operis mortuum sepelire: et tamen curam quod ad sepeliendum patrem se dimitti poposcerat deum esse. **Sic** ne ut mortui sepeliat mortuos suos: tu autem vade et annuncia regnum dei. **Postponendum** namque erat obsequium humani misterij officio predicantis: quod illos carne mortuos in terra prederet: istos autem animam mortuos ad vitam resuscitaret. **Sed** in hoc sciendum est: quod cum priorum causis exterioribus qui apte deserviat desunt debet hi qui quod bonis spiritualibus pleni se eorum infirmitati precedere: terrenis quod illorum necessitantibus in quantum decenter valent charitatis condescensione seruire. **Nec** tedere dicitur: animam si sensus a prestantationi spiritualium spiritus intelligitur: aliquando dispensandis rebus mimis quasi minoribus atque inflectit: quoniam illis rebus propter quod consistunt omnia creata: ut prederet hominibus assumpta humanitate voluit paulominus ab angelis minori. **Quid** ergo mirum si boni se propter bonorum attrahit: dum creator bonum et angelorum forma bonis propter bonorum suscipit. **Nec** tamen minorat sensus cum sic attrahit: quod quanto subtilius superiora penetrat: tanto humilior per prestantionis amore nec inferiora prestantit. **Moralium** lib. xxxi. **De** imperfectis vel hypocritis. **Capitulum** xvii.

Paulus apostolus discipulos suos cupiens exteriora despiciere: ut valeant interna seruire: ammonet dicens. **Jam** quidem omnino delictum est in vobis quod iudicia habetis in se vos: quare non magis iniuriam accipitis: quare non magis fraudem patimini. **Et** tamen hypocrita assumpto prestantionis habitus filiorum custodiam deserit: et spalia

h. Tim. h.

epi. pau. ad Corin. LXXXVIII

quæq; defendere enā iurgijs querit: & plus terrena q̄ celestia diligēs contra eū q̄ tpalia diripit/sele in inimicis immani odio flāmauit. Sciendū v̄o est q̄ sunt nonnulli q̄s cbaritatis gremio nutriēs maē ecclia tolerat q̄s q̄ ad spiritualis etatis incrementa perducat: q̄ nonūq; & scitit/ habitū tenēt/ & pfectiōis meritū ereq̄ nō valēt. Ad dona nāq; spiritualia mime assurgūt: & idcirco his q̄ p̄iuncti s̄ ad ea tuenda q̄ terrena sunt fuit: & nonūq; in defensionis eiusdē iracūdia excedūt. Hos neq; credendū est in hypocritarū numero: q̄ aliū est infirmitate/ aliū malicia peccare. hoc itaq; inf̄ hos & hypocritas distat: q̄ isti iuxta modū sue intelligētie enā in rebus seclī militāt causis dei: illi etiā p̄ causas dei intēctiōi deseruiūt seclī: q̄ in ip̄a q̄s que se agere seclī opa ostēdūt nō p̄uersionē querūt hoim/ s; au ras fauorū. isti nō metuūt p̄iuris hominū etiā d̄ bona actiōe displicere: dū sup̄is m̄modo iudicij placēat illi v̄o nunq; qd agāt/ sed quō de q̄libet actiōe possint hoib; placere cōsiderāt. Igit̄ eū quosdā nō despecte cōuersatiōis viros iracunde vel nimie defendere terrena cōspicimus: debemus h̄ in illis p̄ cbaritatē rep̄bendes: nec tñ eos rep̄bendendo despare. q̄ plerūq; vni eidēq; hoī & insunt q̄ dā iudicabilia/ q̄ apparēt & magna faciat: in nobis v̄o sepe magna in facie p̄deunt: & nonūq; occultant que rep̄bēda sunt. Hinc ergo humilianda est nostre mētis elatio: quia & illoz infirma sunt publica/ & n̄ra secreta & rursus fortia illoz secreta sūt: & in publico n̄ra vulgant. Quos q̄ d̄ opta infirmitate rep̄bendū? sup̄ est

d̄ occulte fortitudis estimatiōe venes remur. Et si se de aperta infirmitate n̄ra mens eleuat: occulta sua infirma p̄sideras/ sele in hūilitate premat.

Moralū lib. v. De frāgēdo p̄te volūtāt/ desiderio. Ca. xvij.

Omnia mihi licēt/ sed nō omnia expediūt. Sepe hi q̄ in p̄tate sunt dū sese & a licit/ retinere nesciūt/ ad illicita opa & inq̄ta dilabūt. solū cū illicit/ nō cadit q̄ se aliq̄ & a licit/ cause restringit. q̄ vicz p̄strictiōe religatū bñ se paul/ insinuat dicēs. *Dia* mihi licēt/ s; nō oia ex expediūt. atq; vt ex ip̄a religatiōe oñderet i q̄nta se mētis libertate dilatarēt/ ilico adiunxit. *Omnia mihi licēt: s; ego sub nulli/ redigar p̄tate. Cū ei mēs p̄cepta desideria sequit/ fuisse reb; p̄iunctū quaz amore sup̄at. s; Paul/ cui cūcta licēt sub nulli/ p̄tate se rededit: q̄ semet ip̄s etiā a licit/ restringēdo ea q̄ delectata p̄merēt/ despecta trāscendit.*

Moralū lib. xxxij. & in pastoral. caplo. ij. De cā iugū. Ca. xix.

Bonū est hoī mlierē nō tāgere. Cū mēs inf̄miora & maria p̄tā p̄stringit/ si null/ oīno sine p̄cto euas dēdi p̄t; adit/ minora sp̄ eligant/ q̄ & q̄ muroz v̄ndicq; ambitu claudūt ne fugiat vbi b̄cuior mur/ inuenit: ibi se in fuga p̄cipitat. *Dic ē q̄ paul/ cū q̄sdā in ecclia icōtinētes aspiceret cōcessit mima vt declinaret maiora: et p̄t/ medicine celestis nō tā sanos inf̄struit q̄ infirmis medicamēta monstrauit dicēs. De q̄bo scripsistis mihi Bonū ē hoī mlierē nō tāgere. p̄t/ fornicatiōes aut̄ vnusq; suā vxorē habeat: & vnaqueq; suū virū beat. Qui eū fornicatiōis metū p̄misit/ p̄fecto*

1. Co. vii

1. Co. vij.

Gregoriane exceptiones.

nō stātibz pceptū pūlit: s; ne fortasse
in trā ruerēt lectū cadētibz oñdit. vñ
ad huc infirmātibz subdit. **Uxor** vir
debitū reddat: s; l'r autē z vroz viro.
Et q; tūc solū coniuges in amittitio-
ne sine culpa sunt: cū nō p explēda li-
bidine/ sed p suscipiēda ple miscēt:
vt h etiā qd pcesserat sine clpa q̄uis
mima nō esse mōstraret postq; in ma-
gna bōestate coniugū aliqd de volupta-
te largit^o est: ilico adiūrit. **Hoc** autē
dico fm̄ indulgentiā. nō fm̄ impiuz.
Nō em̄ est sine vitio qd ignoscit z nō
picipit. **Peccatū** pfecto vidit/ qd pos-
se indulgeri pūdit. **Culpa** q̄ppe esse
innuit/ qd indulgeri p̄hibet: s; q̄ t̄aro
cū relaret/ q̄nto nō p hāc illicitū qd
agit: sed h qd ē licitū sub moderami-
ne nō tenet. **Coniuges** em̄ scire debēt
suscipiēde plis cā esse p̄ictos: z cum
immoderate fūctes amittitioi p̄-
pagatiōis articlū in vsum trāferūt
voluptatis: ppendāt q; licz extra nō
ereāt: in ipō tñ cōiugio coniugū iura
trāscēdūt: vnde necesse est vt crebris
oratiōibz deleāt/ qd pulchram copule
spēm admittis voluptatibz fedant.
S; cū in dubijs cōstringimur/ vtilit^o
minimis subdimur: ne in magnis si-
ne venia peccem^o. **Ita** plerūq; anti-
qui hosti; s; futia soluit/ dū ad vices
maritas p cōmissa minora transiūt.
In pastorali. caplo. ij. De cōiugio
legmimo. Capitulū. xx.

1. Co. vij. **M**ugis nō sunt obligati: neq; q;
sine iudicio dānatiōis misceri se pu-
tent vacātibz feminis. **Cū** em̄ paul^o
fornicatiōis vitū tot criminibz ere-
crādis inseruit/ cui^o sit reat^o indica-
1. Co. vi. **U**t dicēs. **Neq;** fornicatores neq; ido-
lis seruitēs neq; adulteri neq; mol-

les neq; masculoz; p̄bitozes neq;
fures neq; auari neq; ebriosi neq; ma-
ledici neq; rapaces regnū b; possides-
būt. **Si** igit̄ tētationū pcellas cū difi-
cultate salutis tolerāt/ coniugū portū
petāt. **Scriptū** q̄ppe est/ meli^o est nu-
bere q̄vi. **Sine** culpa scz ad coniugū
veniūt: si tñ necdūz meliora deuoue-
rūt. **Nā** q; quis bonū mai^o subire p̄-
posuit/ bonū min^o qd licuit illicitum
fecit. **Scriptū** q̄ppe est. **Nemo** mit-
tens manū suā sup aratrū z respiciēs
ens retro: apr^o ē regno dei. **Qui** igit̄
fortiori studio intēderat/ retro respic-
ere p̄uincit: si relictis bōis amplio-
ribz/ ad minima retroq; ē.

Moralium libro. xij.

Tribulationē tñ carnis habebunt
h̄mōi. **T**ribulatiōez carnis h̄ pati p̄ie-
ctiā q̄spūalr viuūt. **Cur** ḡ messe iu-
gibz carnis tribulatio q̄i spiritalr dī-
que etiā a vita spiritaliū loge nō esse
cognoscit^o. **Ideo** scz q; h̄ frequēter
maiores tribulationes ex carne suscy-
piūt/ qui carnis voluptatibz delectā-
tur/ z eis insistent.

In pastorali. capitulo. xvi.

Cōsiderare aut debent pastozes z
rectozes q; paul^o q̄in padifuz dicit/
celiq; tertij secreta rimat: tñ illā inui-
sibiliū p̄ēplatiōe suspēsam ad cubile
carnaliū mēt̄s acie reuocat: z i occul-
tis suis qualr debeāt p̄uersari dūpē-
sat dicēs. **Uxor** vir debitū reddat: s;
milr z vroz viro. **Et** paulo post. **No**
lite fraudare iuicē m̄i: forte ad t̄ps
vt vacetis orōni/ z itez reuertimini
in i d̄ipm. **Eccē** tam celestibz secretis
inseuit: z tñ p cōdescensionis viscera
carnalituz cubile perseruat. **Et** quē
subleuat^o ad inuisibilia erigit/ hanc
miserat^o ad infirmantiū secreta cou-

Super epi. ad Corin. LXXXIX.

dis oculis fleat. Celum p̄tēplatiōe
trāscendit: nec tñ strarū carnaliū sol
licitudine deserit. Similiter rectos
res et doctores alta cōtēplatiōe petē
tes nō debēt primorū infirma despi
cere/aut infirmis primorū cōgruen
tes nō debēt alta derelinquere.

**Moralium libro. xv. Q. virginis
tas vltra debitū sit. Cap. xxi.**

O virginibz autē p̄ceptum dñi
nō habeo. Exercitati in bonis
operibz electi nonnūq̄ plus student
agere/ q̄ eis dñs dignat⁹ est iubere.
Carnis em̄ ḡginitas nequaq̄ ē ius
sā/ sed tantūmodo laudata. Nā si illa
iubere/ nūmiz iā cōiugū culpa cre
deret. Et tñ multi v̄tute pollēt ḡgi
nitas/ vt videlicet plus impendāt ob
sequio q̄ acceperunt p̄cepto.

Moralium libro. xvj.

Et sciendum q̄ sūt nonnulli here
tici q̄ ita virginitati carnis student
vt nuptias dānent/ sicut etiā sūt nō
nulli q̄ ita abstinentiā laudāt/ vt sumē
tes alimēta necessaria detestētur. de

I. Th. ii. q̄ p̄ paulū d̄. Prohibentiū nubes
re et abstinere a cibis q̄s creauit de⁹
ad p̄cipiēdū cū ḡrarū actiōe fidelit̄

In pastoralī cap. li. et in homelia
sup̄ Homo q̄dam fecit cenā magnā
Qualiter se h̄re debēt iuges. c. xxiij.

I. Cor. vij **Q**ui habēt vxores tanq̄ nō ha
bentes sint. Paucis datur est
om̄ia relinq̄re: curas mundi postpo
nere solis desiderijs eternis inbiare.
Nō ergo fies audem⁹ vobis dicere
vt om̄ia relinq̄atis. sed tñ si vultis
om̄ia etiā retinēdo relinq̄tis/ si sic tē
poralia geris/ vt tñ tota mēte ad eter
na tendat. Hunc Paulus apls dic.

Ibidem. Temp⁹ breue est/ reliquū est vt q̄ ha
bēt vxores tanq̄ nō habētes sint/

q̄ flent/ tanq̄ nō flētes/ et qui gaudēt
tanq̄ nō gaudētes: et q̄ emūt tanq̄
nō possidētes/ et q̄ vtunt hoc mūdo
tanq̄ nō vtunt/ p̄terit em̄ figura hu
ius mūdi. Vxores nāq̄ habet/ s̄ q̄
nō habēs q̄ trāsitoria esse cūcta con
spiciēs curā carnis et necessitate tor
lerat/ sed eterna gaudia spūs ex desi
derio expectat. q̄ scit debita carnis
sic exsoluere vt tñ p̄ eam mūdo tota
mēte nō cogat inherere. Nā cū isdes
rursū egregius p̄dicator dicat. **Ibidem:**
Qui habz vxorē cogitat q̄ sūt hui⁹ mūdi
quō placeat vxori. ille vxorē habēs
q̄ nō habz q̄ sic studet placere cōiū
gi vt tñ nō displiceat p̄ditōi q̄ sic p̄
illā carnali p̄solatiōe vitit/ vt tamen
nunq̄ ad praua opera a melioris in
tentiōis rectitudine et amore flecta
tur. Flet quoq̄: sed tanq̄ nō flet: q̄
sic tēporalibz dānis affligit/ vt tamē
de eternis lucris semp̄ animū p̄solet
Flendo em̄ non flere est/ sic exteriora
aduersa plāgere: vt tñ nouerit et̄ne
spei p̄solatiōe gaudere. Gaudet vero
s̄ tanq̄ nō gaudeat/ q̄ sic de tempo
ralibz bonis hylarefcit/ vt tñ semper
p̄petua tormēta p̄sideret. et in hoc q̄
mentē gaudio subleuat hāc p̄tinuo
puidi timoris p̄mat. Emit autē sed
q̄ nō possidēs/ q̄ et ad vsū terrena p̄
parat: et tamē cauta cogitatione p̄ui
det q̄ hec citius relinquat. Mūdo
q̄q̄ vtitur/ sed q̄ nō vtaf/ q̄ et neces
saria cūcta exterius ad vite sue mini
steriū redigit/ et tñ hec eadē non sinit
sue mēti dñari/ vt subiecta foris ser
uiāt/ et nunq̄ intentionē animi ad al
ta tendētis frangant. **Ibidem** apte q̄q̄
subdit. P̄terit enim figura huius
mundi. Ac si aperte diceret. Nolite
constanter mundū diligere: q̄ et ipe

Gregoriane exceptiones

nō pōt quē diligitis stare. Incassus
cor: q̄si manētes figitis/ dū fugit ip̄e
quē amat. Quos igit̄ in hoc mūdo
necessitas ligat/ vt ex om̄i parte exi
a mūdo nō possūt/ sic debēt ea q̄ mū
di sūt tenere/ vt tamē eis nesciant ex
tremis fractione succūbere/ r̄ cū relin
quere cūcta q̄ mūdi sūt non possunt
tūc exteriora bene exteri⁹ agent: si ar
denter interiora ad eterna festinent.

Moralium libro. xxvj. Item de cō
iugio. Capitulum. xxij.

Leor. vij. **Q**ui cū vxore est cogitat q̄ sunt

mūdi quomodo placeat vxori.
In vsu vite mortalis q̄daz ex semet
ipsis sūt gloria/ q̄dā vero ex bis q̄ ver
sant̄ circa ip̄a. Ex semetipsis quedaz
sūt gloria/ sicut pet̄a sūt atq; flagicia
Quedaz vero nōnūq; nobis ex bis
nocent q̄ sunt circa ip̄a: sicut tēpora
lis potētia/ vel iugalis copula. So
nū nāq; est cōiugiu/ sed mala sūt que
circa illud ex huius mūdi cura fue
rescūt. Tū etiā paulus q̄busdā mel
liora psuadens: eos a cōiugio reuo
cat dicens. Hoc at̄ dico nō vt laqueū

Nota:

Ibidem.

vobis iūctiam: sed ad id qd̄ honestū
est r̄ qd̄ facultatē p̄beat/ sine impe
dimēto dñi seruiēdi. Dum ergo re
net̄ qd̄ non nocet: ex reb; iuxta positis
nā cōmittit̄ plerūq; qd̄ nocet: sicut se
pe rectū mundūq; iter pergitur: et
tamē ortis iuxta viā vepibus per ve
stimēta retinetur. In viā q̄dez mū
da nō offēdim⁹/ sed a latere nascitur
quo pungamur. Magna est etiā
potētia tēporalis q̄ntiam habz apud
deū meritū suū de bona ministratio
ne regiminis. Nonnūq; tamen p̄ter
alia mala/ eo ip̄o quo p̄minet ceteris
glorione cogitatiois intrinsecit.

In pastoralis capitulo. h. Unde su

pra.

Capitulum. xxij.

Qui cū quosdaz ad celib̄
grām instrueret/ nō iugiu sp̄e
uit: sed curas mūdi nascētes ex iu
gio repellit dicens. Hoc ad vtilitates
vram dico/ nō vt laqueū vobis iū
ctiam sed ad id qd̄ honestum est r̄ qd̄ fa
cultatē p̄beat sine impedimēto dñi
obsecrādi. Ex iugis q̄ppe terrene
solicitudines p̄deūt/ r̄ idcirco magi
ster gentiū auditores suos ad melio
ra psuasit ne terrena sollicitudine li
garent. Quē igit̄ celib̄ curaz secu
lariū impedimētū p̄pedit/ r̄ iugio
nequaq; se subdidit/ r̄ tñ onera con
suetudinis nō euasit.

Moralium li. vi. (iugis nō euasit.)
De scia hereticor. Cap. xxv.

Scientia inflat/ caritas edificat
Nēs ypocritaz cōcupiscētis
exterioribus occupata igne diuini
amoris nō calet/ r̄ idcirco ad sugnū
desideriū inflāmare auditores suos
nequeūt/ q̄a x̄ba de frigidō corde p̄
ferūt. Neq; em̄ res q̄ in se ipsa nō ar
serit/ alios accēdit. Tū fit plerūq; vt
ypocritaz dicta r̄ audierēs nō eru
diāt/ r̄ eosdē ip̄os q̄ se p̄ferunt elatos
laudib; deteriorēs reddāt. Antestā
te em̄ paulo/ scientia inflat: caritas edi
ficat. Tū ergo caritas edificādo nō
erigit/ scientia inflādo p̄uertit.

De p̄fecta scientia. Moralium li
bro. xxvij. r̄ xxvij. Capitulum. xxvij.

Qui se existimat scire aliqd̄ nō
cōgnouit quemadmodum
oportet eū scire. Perfecta scientia est
in hoc qd̄ mūdo vniuersa: sed de hui⁹
mūdi cōcupiscētia nihil b̄e/ aliena
nō appetere/ p̄pria nō tenere/ laudes
mundi despiciere/ r̄ pro deo opp̄bia
amare/ gloriā mūdi fugere/ despectū
sequi/ adulterēs despiciere/ despicu⁹

Super epi. pan. ad Corin. XC.

tes honorare mala nocentiū ex cor-
 deremittere / et erga eos dilectionis
 gratia immobile in corde retinere. Per-
 fecta quidem scientia est hec cuncta sol-
 licite agere / et se de suis meritis scire
 nihil esse. **Quia** et ipsi discipuli dñi de
 hac sciētia perfecta docent / cū eis voc-
 ce vitatis dicit. **Cū** feceritis hec oia
 q̄ p̄cepta sūt vobis / dicitē scriui inui-
 les sum. **Perfecta** scientia est scire
 omnia. et tñ iuxta quendam modū scien-
 tē se esse nescire / de qua hñ p̄ pauluz
 dicit. **Quis** se existimat scire aliqd̄ nō
 dū cognouit quēadmodū oportet cū
 scire. **In** hoc itaqz mūdō dū viuim⁹
 tūc p̄fecte q̄ scienda sūt scim⁹ / cū p̄fi-
 ciētes p̄ intelligentiā nil nos p̄fecte
 scire cognoscimus. **Quia** em̄ p̄ma stul-
 ticia angeli elatio cordis fuit vera sa-
 pientia efficiat hominis humilitas suc-
 estimatiōis: quā q̄sqz vel magna sa-
 piēdo deserit / eo ipso vehemētē desi-
 pit quo semetipm̄ nescit.

In pastoral. capitulo. lit. De scā-
 dalo vitando. **Capitulū. xxvij.**

Uiderene licentia v̄ra offendit
 oculū fiat infirmis. **Cum** pra-
 ua estimatio in q̄ntum sine pctō valet
 ab intuēnū mētē nō tegit: cūctis ma-
 la credentibz p̄ creplū culpa p̄pinaf.
Quia plerūqz p̄ungit vt q̄ negligēt d̄
 se mala opinari p̄mittunt p̄ semetip-
 sos q̄dē nulla in q̄ faciāt / s; tñ p̄ eos
 q̄ se fuerint imitati mltiplicius delin-
 quāt. **Hinc** est q̄ paul⁹ imūda q̄daz
 sine pollutioē comedētibz / s; p̄fectis
 rēp̄tatiōis scandalū sua hac con: essa-
 tiōē monētibz dicit. **Videte** ne forte
 hec licētia v̄ra offēdiculum fiat infir-
 mis. **Et** rurū. **Et** bibit infirmus in
 tua scia frater pp̄r quē x̄ps mortuus
 est. **Sic** at peccātes in fr̄es et p̄cutiē-

tes p̄sciētiā eoz infirmā in x̄po pctis

De stipēdijs p̄dicatoz. **In** homie.
 sup̄ Euāgelio. **Designauit** dñs. **Ca. i. Cor. 17**

Sinos vobis spūalia se (xxvij.
 Sminam⁹ magnū est si v̄sa carna-
 lia metam⁹. **Dignū** ē vt p̄dicatores
 ab eis fr̄ena cōsequant̄ stipēdia q̄bz
 p̄ se celestis offerūt p̄mia / q̄a sic dicit
 ipa dei sapiētia. **Dign⁹** est oparius
 mercede sua. **Ita** em̄ de mercede sūt
 opis ipa alimēta sustētatiōis / vt hic
 merces d̄ labore p̄dicatiōis inchoct
 q̄ illic d̄ veritat̄ v̄siōē p̄ficiet. **Dua**
 in re cōsiderādū est q̄ vni n̄fo operi
 due debent mercedes / vna in via / al-
 tera in p̄tia vna q̄ nos i labore sustē-
 tat / alia q̄ nos in resurrectiōē remu-
 nerat. **Merces** itaqz q̄ in p̄senti recti-
 pit hoc in nobis debz agere / vt ad se
 quētē mercedē robust⁹ tēdat. **Des**
 r⁹ itaqz p̄dicatoz q̄sqz nō iō debz p̄di-
 care vt in h̄ tpe mercedē recipiat / sed
 iō mercedē recipit: vt p̄dicare substi-
 stat. **Quisqz** nāqz ideo p̄dicat vt h̄ v̄l
 laudis v̄l m̄icr̄ laudē recipiat: c̄r̄na
 p̄culdubio mercede se puat. **Quisqz**
 ho v̄l ca q̄ dicit idco placere hoibz ap-
 petit: vt dū placz qd̄ d̄z p̄ eadez dicta
 nō ip̄e s; dñs amet / v̄l idcirco fr̄ena
 stipēdia in p̄dicatiōē p̄seq̄ / ne a p̄di-
 catiōis voce p̄ idigētiā lassēt. **Cū**
 p̄culdubio ad recipiēdā mercedē ni-
 hil obstat in p̄tia: q̄ sumpt⁹ sūpsit in
 via. **Hos** itaqz sūpt⁹ a corinth̄is q̄
 bz p̄dicabat paul⁹ p̄ minimo suscipi-
 es dicit. **Si** nos vobis spūalia se
 minamus magnū est si v̄sa carnalia

De benigna discretiōē (metam⁹:
 rectorz. **Mozaliū** lib. vj. **Et** in pasto-
 rali capitulo. xvj. **Capitulū. xxix.**

Nactus sum iudeis tanq̄ iude⁹
 vt iudeos lucraret. **Rector** de
 r̄ q̄

1. Cor. 17

Luc. 17

1. Cor. 17

Gregoriane exceptiones Super

bet esse pte cunctis pteplatiōe suspens
sus: et singul' cōpassiōe prim': vt per
speculatiōis altitudinē semetipz qz
iuisibilia appetēdo trāscēdat: et p pie
tatis viscera in se infirmitatē ceteroz
trāsserat. **Hic ē q' bñs Paul' cōpa**
ge charitat' sūmis sil' ei infimis iun
ctus: et i semetipō virtute spūs ad alta
volante rapit: et in alijs pietate eqñi
ti infirmat' dicēs. Quis infirmat'
et ego nō infirmor: Hinc rursus ait.
Fact' suz iudeis tāq' iude': vt iude
os lucraret: et his q' sub lege sūt qñi sub
lege essem: cū ipse nō eē sub lege: vt
ros q' sub lege erāt lucrifacerē, et his
q' sine lege sūt qñi sine lege essem: cū si
ne lege dei nō essem: s; i lege essem xpī
Et paulopost. Dibo oia fact' suz: vt
oēs facerē saluos. qd' vicz exhibebat
nō amittēdo fidē: sed extēdēdo piete
tē: vt in psonā se infidelitū trāssfigurās
et semetipō discretet qñi eis misereri
debuiss: qñi' h' illis ipēderet qd' sibi
ipse si ita esset impēdi recte voluisset.
Neq' em' egregius pdicator: vt qñi iu
deus fieret: ad pñitiā erupit: neq' vt
quasi sub lege ess: ad carnale sacrifici
ciū redijt: neq' vt oib' oia fieret: sim
plicitatē mentis in erroris varietatē
cōmutauit: se pdescēdēdo appropin
quit infidelib' nō cadēdo: vt vicz sin
gulos in se suscipiēs: et se in singulis
trāssfigurās ppatiēdo colligeret: si ita
ipse vt illi eēt: qd' impēdi ab alijs si
bi voluisset: et tāto veri' vnicuiqz er
rāt: pcurreret: qnto saluz ei' moduz
ex ppria cōsideratiōe didicisset. Hinc
itez dicit: siue mēte excedim' deo: siue
sobriū sum' vobis: qz et semetipm no
uerat pteplādo trāscēdere: et eū dē se
auditorib' pdescēdēdo tēperare.
Moralitū lib. xxx. De dāno castri

marginē et fructu abstinentie. **Ca. xxx.**
Sic curro nō qñi in incertū. **Nō i. Coz. i.**
S nulli oē qd' fortit' faciūt dñante
gule vitio pdāt: et dñi vētri nō restrin
gitur p carnis pcupiscentiā: sil' cūctē
virtutes obruunt. **Hinc est q' Paul'**
etra hierlm' mentia decertati coquos
rū pncipi. id est vētri cui a coquētib'
seruit' virtutes aie ad pacis visionem
tēdentis destruere volētī viros subs
traherat cū diceret. Castigo corpus
meum et in fuitutē subijcio: ne forte
alijs pdicās ipse reprobo efficiar. Dic
etiā pmissit dicēs. Sic curro non qñi
in incertū: sic pugno nō qñi aerē tbe
rans. Cū em' carnē restrinqim' / ipis
ptinētie nfe i tūto: nō aerē s; i mūdos
spūs tberam'. Et cū h' qd' est intra
nos subijcimus: extra positus aduer
sarijs pugnos damus.

De occultis dei iudicijs. Moralitū lib. xxx. Capitulum. xxxi.
Castigo corpus meū: et fuituti
subijcio. **Multos vident' quo**
ti. sic qz respēdēt luce iusticie: et tñ ad
finē suū obscuritate tenebrā iusticie
Et multos cernim' pctōz tenebrā: obs
uolutos: et tñ iuxta vite sue terminū
repēte reddi luce iusticie liberos. vñ
qbusdā cōuersis a pctōz neq'cia dñi.
Erat' aliqñ tenebre: nunc aut' lux in
dño. Lucis em' noie iusticia accipit:
p tenebras iniquitas dsignat. Multos
etiā nouim' sel' inuētā viā iusticie illi
bate vsqz ad obitū tenuisse: et plerosqz
psperim' vsqz ad exitū cepta sel' cri
mina sine cessatiōe cumulasse. Quis
aut' in ista oceltoz iudicioz nubila
mētis sue radiū mittat vt aliq' pside
ratiōe discernat: vl' qz p durer i malo
vel qz pscueret in bono: vl' qz ab in
fimis puerat ad sūma: vl' qz a sumis

mis reuerberet ad infimas: Latet hec
 sensus hoim/nec qd qd de cuiuslibz si
 ne cogit: qz diuinor iudicioru ab
 illius hūane mēris oculo nullaten^o pe
 netrat. **U**idem^o nāqz qz illa deo ad
 uersa gēritas iusticie ē luce pfula:
 z iudea duduz dilecta: p̄fidie ē nocte
 cecata. **S**cim^o etiā qz latro d patibz
 lo trāsiuit ad regnū. **J**udas d aplar^o
 glia lapfus ē in tartar. **R**ursumqz qz
 aliqñ fores q cepest nō inurat: et las
 tronē aliū puenisse nouimus ad sup
 pliciu: z aplos scim^o p̄cepisse ppositū
 qd desiderauerant regnū. **U**ideo p̄
 terra **P**aulū ex illa p̄secutōis scuitia
 ad grāz aplar^o vocatū: z tū sic inf. oc
 culta iudicia formidat: vt reprobari
 scētā postqz vocat^o ē timeat. **A**it ei.
Castigo corp^o meū z fuit uti subiecto
 ne forte alijs p̄dicās: ip̄e reprobo effi
 ciar. **E**t certe iā de illo voce dñica di
 ctū fuerat: **H**as electōis mihi ē: z tū
 adbuē castigās corp^o suuz: metuit nē
 reprobet. **D**e miseria nobis q d elez
 etiā nra nullā adbuē di vocē cogno
 uim^o: z iā in ocio q̄st d securitate tor
 pem^o. **D**eber p̄fecto: debet in spe esse
 securitas: sed etiā timor in p̄uersatōc:
 vt z illa certātes foueat: z iste tor: pen
 tes pūgat. **D**e spe incausus p̄sumit: q
 timere deū in suis opibus renuit.

Moralium libro. xxri. **D**e signifi
 catione petre. **C**apitulū. xxxij.

Ibem. **B**ebant de spiritali. p̄sequente
 eos petra. **I**n sacro eloqo cum
 singlarī nūero petra z ponit^o z nomi
 nat^o: qd ali^o q̄s chris^o accepit^o. **P**aulo
 attestāte q ait. **P**etra at erat chris^o.
Cū xpo petre pluralit^o appellat^o: mē
 bra eius uidelicet sancti viri q roboze
 illi^o solidati sunt exprimunt. **Q**uos
 numz: **P**etrus aplus lapides vocat

dicēs. **V**os tāqz lapides viu/ cocdis
 ficamini domus spiritales.

De vana ociositate. **M**oralium li
 bro. r. **C**apitulū. xxxij.

Neqz idololatre efficiamini. **E**a
 una agim^o quoties trāsitoria co
 gitam^o. **E**x vanitate aut ad inq̄tatē
 duamur: cū prius p leuia delicta de
 fluimus: z vsu cūcta leuigāte neq̄qz
 post cōmittere etiāz gūiora timem^o.
Nā dū moderari lingua ociosa vba
 negligit: moze inolite remissionis ca
 pra/audax ad noxia p̄rūpit. **D**ū gule
 incumbit / ad lenitatis prin^o insaniā
 p̄dit. **C**unqz mens subigere delecta
 tionē carnis renuit / plerūqz etiāz ad
 perfidie voraginē ruit. **E**n bñ **P**au
 lus plebis israelitice dāna p̄spiciens
 vt imminētia ab auditoribz mala cō
 p̄sceret / curauit ex ordine transacta
 narrare dicēs. **N**eqz idololatre effi
 ciamini sicut qdaz ex ipis: quē admo
 duz sc̄ptū est. **S**edit p̄ls mādūcare
 z bibere / z surrexerūt ludere. **E**sus
 quippe potusqz ad lusus ipulit / lusus
 ad idololatriā traxit: qz si vanitatis
 culpa neq̄qz caute cōp̄scit / ab inq̄ta
 te prorin^o mens incauta deuorat: at
 testāte **S**alomone q ait. **Q**ui modis
 ea spernit / paulatim decidit. **S**i em̄
 curare parua negligim^o insensibilē
 seducti audacter etiā maiora p̄petras

1. Cor. r

Ibidem

Ecc. xix

De custodia cordis. (mus.
Moralium lib. rrv. **C**ap. xxxij.

Qui se existimat stare videat ne
 cadat. **S**ūma cura satagendū
 est nobis om̄i custodia fuare cor no
 strum: qm̄ ex ip̄o vita p̄cedit: z sicut
 scriptuz ē. **E**x corde exiit cogitatio
 nes male. **F**o: mudem^o igit in bis bo
 nis q accepim^o: nec eos qui illa nec
 dum assecuti sunt desperem^o. **Q**uid

1. Cor. r

Mat. rrv

Gregoriane exceptiones

Nota

enim sumus hodie nouimus: quid autē post paululū possum⁹ esse nescimus. **N**i hō q̄s fortasse despiciamus ⁊ tarde p̄nt incipere: ⁊ tñ vitā nostram feruentiorib⁹ studiis anteire. **T**imēdum itaq; est ne etiā nobis cadētib⁹ surgat/qui nobis stantib⁹ irridet: q̄s uis stare iam nō nouit/q̄ nō stantem nouit irridere. **H**ūc autē supnoꝝ iudicioꝝ metū **P**aul⁹ ap̄ls discipuloꝝ cordibus incuriēs ait. **Q**ui se existimat stare: videat ne cadat. **S**uperbi em̄ p̄nt amittere bona de quib⁹ superbiūt: ⁊ humiles ea ꝑcipere que q̄ nō habēt ⁊ tēnunt. **I**ntus ergo uigilandū est: intus seruem⁹ qd̄ foris agim⁹: ne si mens se extollat cadamus.

Moralium libro. xxi. De suggestionē ⁊ consensu tentationum carnalium.

Capitulū. xxxv.

1. Cor. x.

Tentatio uos nō apprehendat nisi humana. **S**ciendū est: aliud esse qd̄ anim⁹ de tentatiōe carnis ꝑtitur: aliud hō cū ꝑ sensum delectatiōib⁹ obligat. **P**lerūq; enim cogitatiōe praua pulsāt/ sed renitit: plerūq; hō cū ꝑuersum qd̄ cōcipit: h̄ intra semetipm̄ etiā ꝑ desiderū uoluit. **E**t nimiz mentē nequāq; cogitatio immunda inq̄nat cū pulsāt: sed cū hanc sibi ꝑ delectatiōē subiungat. **H**ūc etenim ꝑdicator egregius dicit. **T**entatio uos nō apprehendat nisi humana.

In pastorali. caplo. xi.

Humanū quidē est in corde tēntationem ꝑpeti: demoniacus hō est in tēntatiōis certaminē/ ⁊ in operatiōe supari. **H**umana quippe tēntatio est qua plerūq; in cogitatiōe tangimur: etiā nolentes: q̄a ut nōnunq; illicita ad animū ueniāt/ hoc utiq; in nobis

metip̄is ex humanitatis corruptib⁹ lis ꝑdere habemus. **I**am hō demoniaca est ⁊ nō humana tēntatio: cū ad hoc quod corruptibilis suggerit/ ꝑ cōsensum se animus astringit. **H**ūc itē dicit. **N**on regnet peccatū in uero s̄tro mortali corpe. **P**eccatū quippe in mortali corpe nequaq; nō esse sed regnare ꝑhibuit: q̄a in carne corruptibili nō regnare ꝑt: sed nō esse nō ꝑtēst. **H**oc ip̄m nanq; ei de peccato tentari peccatū est: quo q̄a q̄diu uis uim⁹ ꝑcto om̄ino non carem⁹. **S**ancta ꝑdicatio quoniā h̄ repellere plene nō ꝑtuit/ ei de nostri cordis habitudine regnū tulit: ut appetit⁹ illicitus ⁊ si plerūq; bonis nostris cogitatiōib⁹ occulte se quasi fur inserit/ saltem si ingreditur non dominet.

Moralium libro. ix. ⁊. xxvii. ⁊. xxi. De tēntationib⁹ diaboli. **La. xxxv.**

Fidelis deus qui non ꝑtetur i. **E**t uos tentari supra q̄ ꝑcēstis. **A**ū maligni sp̄s ad vitā redire nequeūt/ crudeliter socios ad mortem querunt. **I**ndclinēter itaq; cōtra bonos ꝑsilium ineunt: ut quos seruire deo innocue in trāquillitate considerant/ ueratos aduersitatib⁹ ad uerginē culpe rapiāt. **S**ed corū consiliū acumen destruit: q̄a pius cōditor cū uirib⁹ flagella moderat ne uirtutem pena transeat: ⁊ ꝑ astutiā fortū humana infirmitas excedat. **E**li bene ꝑ Paulū dī. **F**idelis deus q̄ nō ꝑtēt uos tēntari supra q̄ ꝑcēstis/ si faciet cū tēntatiōe etiā ꝑcētū ut possitis sustinere. **N**ouit em̄ conditor nos ster quādo erurgere ꝑsecutiōis ꝑcellam sinat/ q̄n erurgētē reꝑrimat. **N**ouit ꝑ custodia nostra restringere

Super episto. ad Corin. XCII.

quod terra nos egredi p nostra erer/ citatione permittit: vt scilicet nos di/ luyat pella non mergat. Nouit teta/ tioncs aduersarij dispensando modi/ ficare: vt siml multe no veniat: vt ipe/ timmodo q ferri possunt illustratam/ iam deo aiām tangat: vt cū tacto sui/ ardore nos cruciant pfectiois incen/ dio non erurant. Nisi em̄ misericors/ deus cū verberibō tētamenta modi/ ficet: nullus pfecto est q malignozū/ spirituū infidias nō corruēs poter./ quia si mēsurā iudex tētationibō nō/ pbet: coispo p̄tinus stantem deicit. q̄/ vltra vires onera imponit.

Moralū libro. viij. De cōtentioe/ bereticoz. **Capitulum. xxx. viij.**

Siquis videt p̄tiosus esse. **De/** **S**retici nequaquā in q̄sitionibō suis/ veritate conant assequi/ sed victores/ videri. Cūq; foris sapientes appes/ tunt ostēdi: intus per stulticiā elatio/ nis sueliganē vinculis. Unde fit vt/ certamina p̄tentionū exquirat/ et de/ deo qui est pax nostra loqui pacifice/ nesciat: atq; ex pacis negotio rixē in/ uentores fiant. quib; bene p̄ Paulū/ dicit. Si quis videt cōtentiosus esse/ nos talem p̄suetudinem nō habem⁹/ nec ecclesia dei.

Moralū libro. xij. De misericōdia dei/ in remissione pctōz. **Ca. xxx. viij.**

Sinosmetipos dijudicarem⁹/ **S**nō vtiq; iudicarem⁹. **D**ivine/ largitatē misericōdie q̄s valeat pensare: **A**m̄ps de/ singla queq; mala q̄ faci/ mus ⁊ peccata iudicialiter p̄siderat: et/ tū per benignitatis sue grām ea peni/ tentibō misericorditer relaxat. q̄ ⁊ du/ riciā in peccanti cōspicit: s; tamen/ hanc gratia p̄ueniente ad penitentiā/ amollit: ⁊ nosipos ad singlas culpas

quas fecimus descendas conuertit. **Q**uas misericorditer relaxat: q̄a dñs/ nos eas punim⁹/ ipe nequaquā in ex/ tremo examine iudicat.

In pastoral. caplo. liij.

Peccatores igit qui operū peccas/ ta deplorant/ debēt p̄sumere de mise/ ricordia quā postulant: ne vi immos/ derate afflictiois intcreant. Neq; em̄/ pic dñs ante delinquētis oculos flens/ da pctā opponeret: si p̄ semetipm̄ ea/ districte ferire voluisset. **C**onstat em̄/ q̄ a suo iudicio abscedere voluit/ q̄s/ miserādo p̄ueniēs sibi metipis iudis/ ces fecit. **H**inc em̄ scriptum est. **P**res/ occupem⁹ faciem eius in cōfessione.

ps. xciiij.

Hinc p̄ Paulū dī. **S**i nosmetipos/ dijudicarem⁹/ nō vtiq; iudicarem⁹

De multiformi spūsancti gratia.
Moralū lib. xi. Cap. xxxix.

Diuisiones gratiarū sunt/ idem/ **D**autē spūs. **B**ene nullum latet/ q̄ qnq; sunt sensus corpis nostri: vt/ delictet visus/ audit⁹/ gustus/ odoras/ tus/ ⁊ tact⁹. **D**i sensus in om̄e qd̄ sen/ tiūt atq; discernūt/ virtutē discretiois/ ⁊ sensus a cerebro trahūt. ⁊ cū vn⁹ sit/ iudex cerebri sensus q̄ intrinsec⁹ p̄es/ sident/ per meat⁹ tamen p̄rios sensus/ quinq; discernit: deo mira operante/ vt neq; oculus audiat: neq; auris vi/ deat: neq; os olefaciat: neq; naris gu/ ster: neq; man⁹ odorent. **E**t cū p̄ vnū/ sensum cerebri om̄ia disponant: q̄li/ bet tñ horū sensus aliud facere nō p̄/ preter id qd̄ ex dispositione p̄ditoris/ accipit. **E**t istis ergo corporalib; ex/ teriorib; interiora ⁊ spūalia colligen/ da sunt: vt per id qd̄ in nobis publicū/ cum est/ transire debeam⁹ ad secretū/ qd̄ in nobis est/ ⁊ in nobismetipis la/ ter. **I**ntuendū q̄ppe est: q̄ cū vna sit

Nota

Gregoriane exceptiones.

sapientia: aliū minus/aliū magis in
habitat/aliq̄ hoc/aliq̄ illud p̄stat / Et
q̄si cerebri more nobismetipsis velu
ei q̄busdā sensibz vñt/vt q̄uis ip̄a si
bimet nunq̄. sit dissimilis/ p̄ nos tñ
diuersa z dissimila semp̄ operet: q̄
tinus iste sapiētie: ille sciētie donum
p̄cipiat/iste ḡna linguaz/ille gratiā
curationum habeat.

Moralium libro. xx. viij. z in Eze
chielis homelia. vi. secunde partis.

Om̄ps q̄ppe cōditor: noster deus
interni iudicij secreto moderamine
iuxta beati Pauli vocē/ aliq̄ smonez
sapiētie/aliq̄ sermonē sciētie/aliq̄ penā
vite. aliq̄ ḡfam sanitatū/aliq̄ opationē
v̄turū/aliq̄ p̄bentiam/aliq̄ discretionē
spirituū/aliq̄ genera linguaz/aliq̄ in
terp̄tationē sermonū tribuit. Sunt
enī q̄dam q̄ p̄ donū ḡfe z ip̄a intelli
gūt q̄ exponi a doctoribz non audies
rūt: hi videlitz sermonē sapiētie per
ceperūt. Et sūt q̄dam qui p̄ semetip
sos intelligere audita neq̄unt: sed ea
q̄ in expositoribz legerint retinent. et
sciēter p̄ferūt q̄ lecta didicerūt atq̄
isti sermōe sciētie pleni sūt. In vno
itaq̄ eodemq̄ spū iste v̄bo sapientie
pollet/ nec tñ sermōe sciētie id est do
ctrine fulcitur/ q̄a sentire z inuenire
sufficit etiā q̄ p̄ distēdiu: studiū nō
app̄hendit. Ille sermone sciētie ful
get: nec tñ in verbo sapientie cōuale
scit/ q̄a z sufficit explere q̄tum didi
cit/ z tñ ad sētiendū ex semetip̄o sub
tile aliq̄d nō assurgit. Iste p̄ fidem z
elemēt̄ imperat: nec tñ p̄ sanitatum
ḡfam infirmitates corporoz curat. Il
le ofonis ope morbos subtrahit/ nec
tñ arēti terre verbo pluuias reddit.
Iste opatione v̄turum ad p̄sentē vis
tā etiam mortuos reuocat/ z tñ p̄be

tie ḡfam nō habēs q̄ sibi v̄tura sūt
ignorat. Ille v̄tura queq̄z velut p̄
sentia attēdit/ z tñ in nulla signoz
opatiōe se exeret. Iste p̄ discretionē
spirituū in factis subtiliter mentes
cōspicit sed tñ diuersi ḡnis linguas
nescit. Ille diuersi ḡnis linguas ex
aminat/ s; tñ in rebz similibz dissimi
lia corda nō pensat. Alius in vna lin
gua quā nouit sermonū p̄dca in
p̄tando prudēt̄er discunt/ z tñ rēli
quis bonis q̄ nō habz patēt̄er carer.
Sic itaq̄ creator noster ac disposi
tor cūcta moderat: vt q̄ extoll̄ potes
rat ex dono q̄d habz/ humiliet̄ ex vir
tute quā nō habet. Sic cūcta mode
rat vt cū p̄ impensā ḡfam vnūque
q̄z subleuat: etiā p̄ disparē alteri alie
rū subdat z meliores q̄sq̄ dono alio
cū q̄ sibi subijcit attēdat. at licet se p̄
tre z alijs sētiat/ eidē tñ quē superat
se in alijs postponat. Sic cūcta mo
derat vt dū singula queq̄z sūt om̄is
interposita quādam caritatis neces
situdine fiat om̄ia singuloz: z vnus
q̄sq̄ sic q̄d nō accepit in altero possi
deat/ vt ip̄e alteri possidendū q̄d ac
cepit humiliter impēdat. Hinc per
Paulū dicit. Per caritatem seruitute
inuicē. Tunc enim nos caritas a iugo
culpe liberos reddit: cū vicissim nos
nō p̄ amorē seruitio subijcit: cum z
aliena bona n̄ra credimus z nostra
alijs q̄si sua offerentes exhibemus.
Hinc rurū p̄ eūdem paulū d̄. Nas
z corpus nō est vnū mēbrū s; mul
ta. Si dixerit pes qm̄ nō sū manus/
nō sū de corpore: nō ideo nō est d̄ cor
pore. Et si dixerit auris qm̄ nō sum
ocul⁹/ nō sum de corpore: ideo nō est
de corpore. Si totū corp⁹ oculus vbi
audit⁹. Si totū audit⁹ vbi odorat⁹.

Et paulo post. **N**ō sī esset omnia unū
mēbra: vbi corpus? Nūc autē multa
qdā mēbra: unū tō corp⁹. Quid
em̄ sacra ecclia nisi supni sui capitis
est corp⁹? in qua alius alta videndo
ocul⁹, alius, recta opando man⁹: ali⁹
ad inūcta currēdo pes, alius prece
prox vocē intelligēdo auris. ali⁹ ma
loz ferore honorūq; fragrantiam dis
cernēdo naris est. Qui corporaluz
more mēbroz duz vicissim sibi acce
pta officia impēdūt unū de semetip
sis omīto corpus reddūt. Et duz di
uersa in caritate pagunt, diuersuz es
se pbibent vbi cōtinent. Si autē unū
qd cūcta agrēt corpus vtiq; qd ex
multis pūct nō esset, qd videlicet mil
tipliciter p̄actū non existeret si hoc
p̄coris mēbroz diuersitas nō teneret
Sanctis itaq; mēbris ecclie virtutū
dona dñs distribuit, et diuidens sin
gulis p̄ vt vult, q̄si mēsuras et termi
nos eis iponit. Cū igit mirō cōsilio
auctor, et dispositōr n̄r huic illa largi
tur q̄ ali⁹ denegat, ali⁹ illa denegat q̄
isti largit, mēsuras sibi positas egre
di nint q̄squis posse plusq; acceper
rit conat, vt fortasse is cui tantū mō
datū est p̄ceptoz occulta differere
tentet etiā miraculis choruscare, aut
is que supne virtutis donū ad sola mi
racula roborat, etiā diuine legis oc
cultā p̄dere p̄tēdat. Plurūq; enim
amittit qd̄ potat: q̄ audacter ea ad
q̄ p̄tingere nō valet arripere festinat.
Nā et mēbroz nostroz tūc bñ mini
sterijs vtimur: cū sua his officia dis
tincte suam. Lucē q̄ppe oculis cer
nim⁹: vocē tō aurib; audimus. Si
q̄s autē eidine mutato voci oculos
lucē aures accommodet, huic vtrazq; i
cassuz patēt. Si q̄s odores velit ore

discerneret, saporos nare gustare: vtrū
usq; sensus ministeriū qd̄ p̄uertit in
terimit. Dū em̄ p̄p̄s hęc vsib; non
apranz, et sua officia deserūt, et ad ex
tranca nō assurgūt. Sū itaq; paul⁹
itra acceptas et diuina largitate mē
suras in ipa p̄dicatiōis sue se latitu
dine coartabat, cū diceret. **N**ō enim
audeo aliqd loq̄ eoz q̄ p̄ me nō effi
cit xps. Mensuraz igit em̄ps deus
n̄ris p̄secutio imponit, vt b̄eam⁹ q̄
dā virtutū bona q̄ nunq; q̄sum⁹, et q̄
ram⁹ qdā nec tñ b̄se valeam⁹, q̄m
mēo n̄ra dū bec nō pōt b̄se q̄ appene
illa se intelligat de se mēp̄a nō b̄se
q̄ habz, et p̄ ea q̄ sunt p̄siderent illa q̄
desunt, et per ea q̄ vtiliter desunt ser
uent humiliter bona que sūt.

Poralium libro. xii. De arte cor
ripiendi. Capitulum. xl.

Que inbonesta sūt nostra: abū
dantiōre bonestate habēt. Por
tēs et p̄teru⁹ cū p̄uū aliqd p̄p̄ras
se cognoscit, temp⁹ a p̄dicatore q̄rit
vt de malo qd̄ fecit increpet. Nisi em̄
p̄dicator sustineat q̄m p̄ferre cōgrue
correctionē valeat auget in eo malū
qd̄ insequit: qd̄ sepe p̄tingit, vt sit tal
q̄ nulla v̄ba suscipiat increpationis.
Magna em̄ agēdū est arte p̄dicatio
nis vt q̄ ex agta correptio e tūc dete
rioroz, ad salutē redeant qdā rēpes
ramēto correptionis. Tñ etiā. Paul⁹
l⁹ dicit. Que putam⁹ ignobiliora es
se mēbra corpo is, his honorē abun
dantiōre circūdam⁹. et que inbonesta
sūt n̄ra, abūdantiōre bonestate habēt
bonesta autē nostra null⁹ egēt. Si
cut em̄ inbonesta mēbra in corpore
ita sūt qdā intra sc̄tam eccliam porē
tes et p̄teru⁹, q̄ dū agta feriri nequē
inuentiōe q̄si honoris velant tegim̄

Rom. xv

Coz. xii

Gregoriane exceptiones.

ne. Sed hec de occultis potentiū loq
mur delictis. Nā qñ r alijs agnosce
nto peccat/alijs etiā cognoscentibz in
crepādi sūt/ne si p̄dicator tacet culpā
appbasse videat: atq; hec crescēs in
exēplū veniat/quā pastoris lingua

*Mora. lib. xxiij. Q. mē (nō secat
bra mēbroz sit subditi fetoz. ca. xli.*

Membra sunt reproboz oēs q
eisdē puerse agētibz: p̄iungunt/
sicut econtra p̄ paulū dñico corpori
dicat. Vos estis corp⁹ xp̄i: r mēbra
de mēbro. Aliud q̄ppe est membz
corporis/aliud membz mēbrū. Mē
brū q̄ppe corpis pars ad totū: mem
brū hō mēbrū est p̄tūcula ad partem
Membz nāq; mēbrū est digit⁹ ad
manū/man⁹ ad bracciū/membz
hō corporis est torz h̄ simul ad cor
p⁹ vniuersū. Sicut ergo in spiritali
dñico corpore mēbra de mēbro dici
m⁹ eos q̄ in ei⁹ ecclia ab alijs regū/
ra in illa antiq; hostis repba p̄grega
tiōe mēbra sūt d̄ mēbris/q̄ iniq; ope
q̄busdā se nequioribz p̄iungunt.

*Moralū lib. xxix. De falsis p̄
dicatoribz. Capitulum. xliij.*

i. cor. vij.
Slinguis hominū loquar r an
geloz. Ministri autē xp̄i nōnū
q̄s decip̄tēdis auditoribz exhibēt lin
gue dulcedines/q̄m r spine p̄ferunt
flores/r apparet q̄dē in eis q̄d oleat:
s; later q̄d p̄ūgar. Amaris dulcia no
rijs blāda p̄miscēt/r fallēdi arte p̄ re
missa colloqa p̄ humilē sermonē de
se insinuat q̄d p̄ exhibitionē negant.
H̄i numiz more metalli insensibilis
sonū bñ loquēdi h̄nt: s; sēfū bñ viuē
di nō habent. Hoc nāq; q̄si hūiliter
loquēdo asserūt: q̄d elare viuēdo cō
sētū it: vñ p̄ paulū dicat. Si linguis
hoiz loquar r angeloz: caritatez aut

nō habcā/fact⁹ sū velut es sonās aut
cymbalū rinnīs. Bona q̄dē loquēs
s; p̄ amorē eadē bona nō sequēs ves
lut es aut cymbalū sonitū reddit: q̄
ip̄e nō sentit verba que ip̄e facit.

*De multiplici v̄tute caritatis. In
moralū lib. vij. r. x. Caplm. xliij.*

Caritas patiens est/benigna est.
Mēs sc̄toz in hoc tentationū
p̄lio/r munita patientie clipeo/r gla
dijs amoris accicta: ad p̄ferēda ma
la sumit fortitudinē: r ad repēdēda
bona erexit benignitatē/ q̄tin⁹ r odi
ozū tela potēter excipiat/r amoris in
cula valenter reddat Miles dei ad
uersitatē bello dep̄hēsus/r scūtū pas
tientie debz anteferre ne peat/r ad p̄
dicādūz p̄ōpt⁹/amoris inferre laci
la vt vincat. Cur⁹ armature sūmaz
breuiter paul⁹ insinuat dicēs. Cari
tas patiens est/benigna est: Cur⁹ hō
vnū ex vtroq; defuerit caritas nō ē
si videlicet malos aut absq; benigni
tate tolerās nō amat/aut rursū sese
sine patiētia exhibēs negligit tolera
re q̄s amat. Ut ḡ a nobis caritas ha
tencat necesse est q̄tin⁹ r benignitas
ti patiētia r rursū patientie benigni
tas suffraget/vt magnū q̄dā in cor
de n̄fo edificū p̄struēs: r benignitas
t̄ arcem patiētia solidet/r patientie
sūdāta edificia benignitas exornet.
S; cū vna eadēq; sit caritas multē
plex tñ d̄r/ q̄a nimirz si mētes plene ce
perit/hanc ad innumera opa multē
formiter accēdit. Qui⁹ caritatis d̄
uersitatē r multiplicitatez bñ paul⁹
enūerat dicēs. Caritas patiens est/
benigna ē. Nō emulat n̄ inflat/nō
agit p̄perā/nō est ambiciōsa/nō q̄rit
q̄ sua sūt: nō irritat/nō cogitat malū
nō gaudet sup̄ iniquitate p̄gaudet aut

i. cor. vij.

Ep̄b. 5.

Super epi. ad Corin. I. XCIII.

bitari. Paties q̄ppe est caritas/ q̄a il
lata mala cōmmittere tolerat. **S**en-
gna nō est/ q̄a p̄ malis bona largiter
ministrat. Nō emulat/ q̄a p̄ hoc q̄d i
p̄nti m̄do nil appetit inuidere frenis
succesib⁹ nescit. Nō inflat/ q̄a cū pre-
miū interne retributiōis anxia desit
derat/ de bonis se exteriorib⁹ nō ex-
altat. Nō agit p̄perā/ q̄a q̄ se in soluz
dei ac primi amorē dilatat. q̄cqd a
rectitudine discrepat ignorat: Nō est
ambiciosa/ q̄a q̄ ardētē int⁹ ad sua
saragit foris nullaten⁹ aliena ꝑcupi-
scit: Nō q̄rit q̄ sua sūt/ q̄a cūcta q̄ hic
trāstrozē possidet/ velut aliena negli-
git: cū sibi nibil esse/ p̄riū nisi q̄d secū
p̄maneat agnoscit. Nō irritat. q̄a z i
turib⁹ lacessita ad nullos se vltionis
sue mor⁹ excitat/ dū p̄ magnis labo-
rib⁹ maiora post p̄mia expectat: Nō
cogitat malū/ q̄a in amore mundicie
mentē solidās dū om̄e odiū radicit⁹
eruit/ stare in anio q̄d inq̄nat nescit.
Nō gaudet sup̄ inq̄tate: q̄a sola dile-
ctione erga oēs inbiat/ nec de p̄diti-
one aduersariū exultat. **L**ōgaudz s̄t
nitati/ q̄a vt se ceteros diligēs p̄ hoc
q̄d rectū in alijs ꝑspicit/ q̄si d̄ augmē-
to p̄riū p̄fect⁹ hylarefcit. **M**ultiplex
igit est caritas q̄ cōtra vniuscuiusq̄
culpe iaculū quod perimēdā mentē
impetit instructiōis sue munimine
occurrit. vt q̄a antiqu⁹ hostis varia
ta circūfusione nos obsidet/ ipsa hūc
de nobis multipliciter expugnet. **C**a-
ritas in petro z mimis terrenitū prin-
cipū fortiter restitit/ z in circūcisione
submouēda minorū s̄ba humiliter
audiuit. **C**aritas in Paulo z man⁹
p̄sequētum humiliter p̄tulit/ z tū in
circūcisionis negotio longe se impa-
res p̄ores sensū audētē increpauit

Moralium libro. xvij. De Mo-
do p̄dicationis.

Videmus nūc p̄ speculū in eni-
gmate. **D**ignū est vt q̄ p̄dicat
audient⁹ modū ꝑsideret q̄tinus ipsa
p̄dicatio cū sui auditoris incremen-
t⁹ crescat. **S**ic q̄ppe agere p̄dicatoz
vniuscūq̄s debet/ sicut cū illo diuinit⁹
agit vt nequaq̄s cūcta que sentit in-
firmis insinuet. q̄niā z q̄uscq̄ ip̄e car-
ne mortalitatis infirm⁹ est ea que su-
perna sunt cūcta nō sentit. **P**redica-
re ergo rudib⁹ nō debet q̄ita cognos-
scit. q̄m z ip̄e de supernis mysterijs
cognoscere nō valet q̄ita sunt. **H**inc
est cū q̄ Paulus apostolus postq̄s
mysterijs celestib⁹ interfuit dic. **V**-
dein⁹ nūc p̄ speculū z in enigmate:
tunc autē facie ad faciem.

Moralium libro. xij. De Cogni-
tione dei.

Cūc cognoscam/ sicut z cogni-
tus sum. **M**agna est interposi-
tio oculis cordis n̄ri ad cōtemplādā
subtilitatem dei/ ipsa videlicet infir-
mitas nostra. **S**ed tunc ad purum
intuebimur euz a quo nūc subtiliter
intuemur/ cum hac infirmitate depo-
sita ad cōtēplationis interne grām
venerimus. d̄ qua paul⁹ dicit. **C**ūc
cognoscam/ sicut z cognitus sum.

De Miraculis. Moralium libro
xvij. Capitulum. xlvj.

Lingue in signū sūt/ nō fidelib⁹
s̄ infidelib⁹. **S**ūt nōnulli q̄ euz
mira ap̄loz opa audiunt q̄ accepto
spiritu sancto mortuos verbo susci-
tarent/ ab obsessis demonia pellē-
rent/ ab infirmitates amouerent ven-
tura queq̄ prop̄betando predices-
rent: z vni genitum verbum dei om-
niū gentiū loquētes lingua predica-

Cap. xlvj. s. Co. xij

Cap. xlv. vbi s.

1. cor. xij

Gregoriane exceptiones.

ps. ix.

1. Tim. v.

rent. qz virtutes has in ecclia nō videntur/ subtrahantur iam ab ecclia supnam gratiam suspiciant: incipientes p̄sare qd scriptū est. **A**diutor in oportunitatibus/ in tribulatione. **T**ūc q̄ppe sc̄ta ecclia miraculorū adiutorio indiguit: cū eā tribulatio p̄secutōis pressit. **N**ā post q̄ supbia infidelitatis edomuit: non iam virtutū signa/ sed sola operum merita requirit: quāvis et illa p̄ multos ostendat cū oportunitas erigit. **S**criptū q̄ppe est. **L**ingue in signis s̄c̄: nō fidelibus/ sed infidelibus. **T**ibi s̄c̄ oēs fideles sunt q̄ eā erigit vt signa mōstrentur. **E**tiā citi⁹ satisfaciunt si qd d̄ ipsa ap̄l̄s ea dispensatione memorem⁹. **P**aul⁹ namqz p̄dicator egregi⁹ in illecebre viciis: et plena infidelibus insula sciens patrē publicū dissenteria se habet⁹ qz venter oratio salvauit: et tū egrotatū **M**otheco p̄cepit dicēs. **M**odico vino utere p̄pter stomachū tuū/ et frequentes tuas infirmitates. **Q**uid est paulē qz egrotū infidelē oratio ad salutem reuocās: et tantū adiutorē euangeliū more medici p̄ alimēta curas: nisi qz idcirco fuit exteriora miracula vt mētē eos hoim ad interiora p̄ducant: quāvis p̄ h̄ qd mirū visibiliter ostendit ea q̄ admirabiliora sunt inuisibilia credant. **S**igno q̄ppe virtutis pat̄ publicū sanand⁹ fuerat/ vt mētē reuiuifecisset dū ad salutē miraclo rediret. **T**u motheo autē adhibēdū fortis miraculū nō erat: qz is tot⁹ intus vivebat. **N**on est igitur mirū si pagata fide crebro miracula nō fuit: quā bec ipsi qz apostoli in quibusdā iam fidelibus nō fecerunt.

De p̄phetia. In homelia p̄ma sup̄ **E**zechielm. **C**a. xlvij.

Sciendū est qz aliquā p̄phetia est

de p̄senti/ sicut ap̄l̄s **P**aulus d̄. **S**i i. Cor. aure oēs p̄phetent/ intret autē q̄s in fidelis vel idiota p̄uncit ab omnibus/ dū iudicat ab omnibus: occulta cordis ei⁹ manifesta fiūt: et ita cadēs in facie adorabit deū: p̄nūcians qz de de⁹ in nobis sit. **C**ū igitur d̄. **O**cculta cordis ei⁹ manifesta fiūt/ p̄fecto mōstrat quia per hūc modū p̄betic sp̄s nō p̄dicat qd futurū est/ sed ostendit qd est. **Q**uo autē pacto p̄betic d̄ sp̄s qui nihil futurū indicat/ s̄ p̄sens narrat: **Q**ua in re ania duertēdū est qz recte p̄betic d̄: non qz p̄dicat v̄tura/ sed qz p̄dit occulta. **R**em q̄ppe quālibet sicut ab oculis n̄ris in futuro subtrahūt tēporaria ab oculis n̄ris in p̄senti subtrahit causa. **V**̄tura enim res occultat in futuro tpe: p̄sens autē cogitatio abscōdit in latenti corde. **E**t etiā p̄betic p̄sens cū res quibet non per animū/ sed p̄ absentē tegit: quē tū per sp̄m denudat. **E**t ibi sit p̄sens p̄beticantis anim⁹ vbi p̄ p̄sentiā nō est corp⁹. **N**ā ḡtzi lōge a p̄betic recesserat cū **N**aamā **S**yr̄i muncera p̄cipiebat: cui tū idem p̄betic d̄. **N**ōne cor meū in p̄senti erat quā reuersus ē de bo de curru suo in occursum tibi?

Qz proficiēs vitā meliorū debet semper aspicerē. **M**oralium lib. xlvij. **C**apitulum.

Quo sum minim⁹ apostolorum. **Q**uicūqz p̄ducti ad summa desiderant/ semper necesse est vt meliorū profectibus intēdant: quatinus tanto districti⁹ in se culpas iudicēt/ quāto in illis alii⁹ quod admirētur vident. **M**ira em̄ nobiscū dispensatiōe agit: vt per h̄ qd alter habet/ et iste non habet: vnus alteri melior ostendat: quatin⁹ tanto ardent⁹ ad humilitatē quā qz

proficiat/quāto ex bonis quē nō habet inferiorē se habentibz p̄sarat. Sic q̄ sit vt duz ille in isto atqz hic in illo respicit quod ammirat/distincta bona z ab altitudine elatiōis rep̄mant/ z ad studiuz p̄fectus accēdāt. Unde Paul⁹ cū ceteroz sanctorz sollicitudinē in p̄dicatiōe robust⁹ laborādō transcederet/vt ab elatiōe se p̄meret: z vires suas in humilitatis gremio nutrirer/crudelitatē sue antiq̄ nō immemor: ap̄loz oīum innocentia conemplat⁹ ait. Ego em̄ sum minim⁹ ap̄stolorz/ q̄ nō sum dignus vocari ap̄s: q̄a persecut⁹ sum eccliam dei. z tñ corūdem oīum p̄mus ap̄loz q̄si accepti p̄ncipat⁹ oblitus: ac si min⁹ ip̄e aliqd̄ sciret/ in Paulo sapientiaz mirat̄ dicēs. Sicut z charissim⁹ frater noster Paul⁹ fm̄ darā sibi sapientiam scripsit vobis sicut z in omnibz ep̄stolis loquēs in eis de his in quibus sunt q̄dam difficilia intellectu. Ecce Paul⁹ in ap̄lis mirat̄ innocentia. ecce p̄nceps ap̄loz mirat̄ in paulo sapientia. Quid est h̄/nisi q̄ sancti viri virtutū cōsideratione sibi vicissim alios p̄ferūt vt eo ad celestia subleuando se altius exeret q̄ humilius alter in altero quod ammirat̄ videret. Hinc itaqz colligendū est quāra debemus sollicitudine melioz vitā cōspicere nos q̄ in infimis tacem⁹: si et hi qui iam tanta sanctitate sublimes sunt/vt per humilitatis gressum ad maiora p̄ficiant/ ad huc q̄rūt in alijs quod imitantes admirent̄.

De gratia z libero arbitrio. **Notatū lib. x. vj. z. xxij. z. Ezechielis homelia q̄nta scēde parte Cap. xlii.**

Gratia dei suz id qd sum. Cum de deo scriptuz sit: quis reddet

vniciqz fm̄ opera eius illum in extremo examine iusticia eterni iudicij saluat: quē hic eius pietas ab immūdis opibz liberat. Quisqz igit̄ ad h̄ saluari mūdicia manuū suaz h̄ creditur vt suis viribz innocēs fiat/proculdubio errat. qz si superna grā nocentē nō p̄uenit: p̄fecto nūqz inuenit quē remuneret innocentē. **Uñ verū dica Moysi voce dī. Nullus apud te per se innocēs est. Supna ergo pietas p̄us agit aliqd̄ in nobis sine nobis: vt subsequente quoqz n̄o libero arbitrio bonū qd̄ iam appetim⁹ agat nobiscum: qd̄ tñ grā in extremo iudicio ita remuneret in nobis ac si solis p̄cessisset ex nobis. Uñ em̄ diuina bonitas vt innocentes faciat p̄uenit Paul⁹ ait. Grā dei sum id qd̄ sum. Et q̄a eādē grām nostrū libez arbitriū sequit̄/ adiūgit. Et grā ei⁹ in me vacua nō fuit: sed abūdanti⁹ illis omnibz laboraui. q̄ dū se d̄ se nihil esse p̄spiceret: ne labores suos sibi tribuisse videret/ ilico adiūxit. Nō autē ego. z tñ qz se eē aliqd̄ cū grā inuenit (p̄uenientē em̄ dei grām etiā ip̄e p̄ liberū arbitriū fuerat subsecut⁹) apte subiungit: sed grā dei mecū: vt z diuino muneri non esset ingrat⁹: z tñ a merito liberi arbitriū nō remaneret extraneus. Nō em̄ diceret mecū/ si cū p̄ueniente gratia subsequēs liberū arbitriū nō haberet. Ut ergo se sine gratia nihil esse ostēderet/ ait. Non autē ego. Ut t̄o secuz gratia op̄atam esse per libez arbitriū demonstraret/ adiungit/ sed gratia dei mecū. Certissimē itaqz tenēdū est/ qz in om̄i operatione bona p̄ueniente diuina grā nostrum libez arbitriū subsequat. z q̄cunqz hic dono p̄uenitur vt innocēs**

Exod. xxxij.

h. p. ij.

Co. ry. Rom. ij.

Gregoriane exceptiones Super

fiat/cum ad iudiciu; venerit/et merito remuneratur.

Item de eodem. In homelia nona super Ezechielem.

Et omnipotentis dei gratia ad bona quodam opera conari possumus. sed hec si ipse non adiuuat qui iubet implere non possumus. Sic Paulus cum discipulos admoneret dicens. Cum metu et tremore vestras ipsorum salutem operamini: illico quod in eis hec ipsa bona operaretur/adiungit dicens. Deus est enim qui operatur in vobis et velle et perficere pro bona voluntate. Omnipotens quippe deus aspirando nos puenit ut bona velimus: qui etiam adiuuando subsequitur ne inaniter velimus/sed possumus implere que volumus. Gratia vero pueniente et bona voluntate subsequente/hoc quod omnipotentis dei est donum fit merito nostrum. Quod bene breuiter sanctus Paulus explicat dicens. Plus illis omnibus laboraui. Qui ne videretur sue virtuti tribuisse quod fecerat/adiungit. Non autem ego/sed gratia domini mecum. Ac si diceret. In bono opere laboraui: non ego/sed et ego. In eo enim quod solo domini dono puenitus sum non ego: in eo autem quod donum voluntate subsecutus sum/et ego.

1. Co. xv. De portio malorum vitando. In homelia. scilicet super Ezechiel. **Cap. l.**

1. Co. xv. **Q**uirupunt bonos mores colloquia mala. Unum est pro quo vitari debet societas malorum: ne si fortasse corrigi non valent ad imitationem sui et alios trahant: et cum ipsi a sua malicia non mutant/eos qui sibi conuicti fuerunt peruertat. Unde Paulus ait. Corrumpunt mores bonos colloquia mala. Sic enim verba proximorum audiendo quotidie sumimus in mente: sicut stando atque respirando aerem trahimus

in corpore. Et sicut malus aer assiduo flatu tractus inficit corpus: ita puerba locutio assidue audita infirmatum inficit animum: ut tabescat delectatione prauis operis/assidua iniquitate sermonis. Sicut ergo perfecti viri proximorum puerbos non debent fugere: quoniam et eos sepe trahunt ad rectitudinem: et ipsi nunquam trahunt ad perversitatem: ita infirmi quique declinare societatem malorum debent: ne mala que frequenter audiunt et vident et corrigere non valent/delectentur imitari.

De reparatioe imagis dei in vobis.

In homelia. ij. super Ezechiel. Ca. ij.

Sicut portauimus imaginem terre/ sicut portemus et imaginem celestis. Omnes sancti ut ad sanctitatem surgere virtute valeant/ ad mediatoris dei et hominum Iesu christi similitudinem et imaginem tendunt. Sancti enim non essent/ si huius noui et secundi hominis similitudinem non haberent. Quicquid de visceribus pietatis: quicquid de mansuetudine spiritus: quicquid de zelo rectitudinis: quicquid de custodia humilitatis: quicquid de sermone charitatis est/ hoc ab ipso fonte misericordie/ ab ipsa radice mansuetudinis/ ab ipsa virtute iusticie. id est a mediatore dei et hominum domino deo traherunt. Huius se similitudinem hominis bene predicator egregius ostendit dicens. Imitatores mei estote sicut et ego christi. Ad eius nos imaginem et similitudinem admonet surgere/ cum dicit. Primum homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. sicut portauimus imaginem terreni/ portemus et imaginem eius qui de celo descendit. Sanctus etenim quicquid in tantum ad similitudinem huius hominis ducitur/ in quantum vitam sui redemptoris imitatur. Nam ab eius mandatis et operibus

epi. pau. ad Corin. I. XCVI.

disco: dare: qd est aliud q̄ a similitudine longe recedere: Ad huiusmodi similitudine bonis surgere festinabat p̄phetas. **Ps. cxvij.** In mādatis tuis exercebor: et cōsiderabo vias tuas. Qui enim vias dñi tacitus in mente cōsiderat: et exercere sese in mādatis ei⁹ festinat in semetipso imaginē celestis et noui hominis reformat.

De appellatiōe carnis. Moralium libro. xiiij. Capitulum. liij.

Ps. cxvij. **N**ec autē dico fratres: qm̄ caro et sanguis regnū dei possidere non possunt. In sacro eloquio aliter caro dicitur iuxta naturā: atq; aliter iuxta culpā vel corruptionē. Caro quippe iuxta naturā sicut scriptus est. **Gen. i.**

Joan. i. **H**oc nūc os ex ossibus meis: et caro de carne mea. Et verbū caro factū est et habitauit in nobis. Caro vero iuxta culpā sicut scriptū est. **Gen. vi.**

Ps. lxxvij. **N**ō permanebit spiritus meus in hominibus istis: eo quod caro et sanguis sunt. Et sicut psalmista ait. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **N**emo rapit est quod caro sunt/spiritus vadēs et nō rediēs. **Uñ** et discipulis Paulus dicebat. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **N**ō estis sed in spiritu. **Uñ** quod in carne nō erat quibus epistolā transmittēbat. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **S**ed quod passiones carnalium desideriorū vicerāt: iam liberi per virtutē spiritus in carne non erant. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **Q**uod ergo idē Paulus dicit: quod caro et sanguis regnū dei possidere nō possunt. carne vult secundum culpā intelligi: nō carne secundum naturā. **Uñ** et mox quod carnē secundum culpā diceret ostēdit subdēs. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **N**ec corruptio in corruptelā possidebit. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **I**n illa ergo celestis regni gloria caro secundum naturā erit: sed secundum passiones desideria nō erit: quia de victo mortis aculeo in cetera incorruptōe gaudebit. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **I**n homelia quinta secūde partis

super Ezechielem.

Ibi quippe suis fidelibus a dño probona opatione palma victorie retribuetur: vbi iam sine certamine et sine sine gaudebit. ibi victorie palma erit vbi mortis presentio non erit. **Nā** p̄dicato: egregi⁹ tūc aspexit palmā vincens: cū resurrectione: p̄uenit: dit mortuorū fieri sicut dicit. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **O**portet enim corruptibile h̄ induere incorruptionē: et mortale h̄ induere immortalitatem. **Cū** autē mortale h̄ induerit immortalitatem: tūc fiet sermo quod scriptus est. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **A**bsorpta ē mors in victoria: vbi est mors victoria tue: vbi est mors stimulus tu⁹. **Tunc** igitur erit perfecta victoria: cū mors plene fuerit absorpta.

Ps. lxxvij. **E**xpliciat exceptōes de Epistola ad Corinthios prima.

Ps. lxxvij. **E**xpliciat exceptōes de Epistola ad Corinthios prima.

Incipiunt exceptōes

ex opusculis b̄ti Gregorij pape de epistola ad Corinthios secūda.

Ps. lxxvij. **Q**uod ob culpe meritū nō nature vltio homines hominibus p̄ferunt. **Moralium libro. xxvi. Caplm primū.**

Qunctos homines natura equales genuit. vt autē alij ad regendū alios committant non eos natura / sed culpa postponit.

Ps. lxxvij. **B**ene igitur potestatem regiminis erexit: qui scit per illā sup̄ culpas erigere.

Ps. lxxvij. **S**cit cū illa ceteris equalitate cōponit. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **H**umana enim mens plerūq; extollit etiam cū nulla p̄tate fulcit: q̄nto magis se in altū erigit: cum se etiam ei p̄tate adiungit. **Ps. lxxvij.**

Ps. lxxvij. **E**t tū corrigendis aliorū.

Gregoriane exceptiones

Ro. xij. vitis apta executione preparat: vñ et p paulū dicit. **M**inister em̄ dei est videri in trā. **P**aulus bñ agētibz fratribz plarū se esse nesciebat: euz diceret. **N**ō q̄a dñamur fidei vstre: s; adiutores sum⁹ gaudij vst. **A**tq; ilico adiunxit. **F**ide em̄ statis. **A**c si diceret. **I**deo nō dñamur fidei vst: q̄a fide stas. **E**quales em̄ vobis sum⁹: vbi vos stare cognoscim⁹. **Q**uasi plarū se fratribz esse nesciebat: cū diceret. **F**acti sum⁹ paruuli in medio vstrū. **E**t rursus. **N**os autē seruos vestros per iesum. **S**ed cū culpaz que corrigi debuisset inuenit: ilico se magistrū esse recoluit dicens. **Q**uid vultis in virga veniaz ad vos: **S**ūmus itaq; locus bene regit euz is q̄ preest vitis potius q̄ fratribz dñatur: q̄a vitis se debēt rectoris erigere: quorū ci causa pferunt.

De reprimenda cordis elatione.
Moralium libro. vij. r. xxyj. **Cap. ij.**
h. Cor. j. **G**loria nostra hec ē testimoniū cōsciētie nre. **A**n̄te subtile vitatis examē oino securi nō sum⁹: etiaz si humano iudicio qd̄ in nostris actibz reprobēdi debeat nō habem⁹. **N**ā plerūq; negligentius cogitātes elatione pulsamur: quā tamē tacentes premimus. **S**ed nisi retractione cōcita tumor occult⁹ in ip̄o cubili cordis in quo orit suffocet: coram districto iudice oē meritū nostre actionis extinguit. **H**inc ergo pensandus est illa cordis elatio q̄ta anim aduersione dñabit: que vsq; ad vocis audaciā nutrit: si neq; hec est excusabilis que in corde latēter oboritur. **C**ensiderandū quoq; qualis intrinsecus regnat: q̄ co vsq; seruata est: vt etiaz foras crumpere non erubescat. **I**n

ergo fratres charissimi seruāda sūt bona q̄ agim⁹: si ab interno arbitro vicē recipere opis nstri expectam⁹. **H**inc est q̄ de electoz ecclia p psalmistā dicit. **O**mnis glia eius filie regis ab intus. **E**t sapientes virgines in vasis oleū ferre referunt. **U**nde r̄ sc̄toz voce p pauluz dicit: gloria nra hec est testimoniū cōsciētie nostre. **A**rrogātes q̄a corā deo cōsciētie sue testimoniū nō habēt: querūt coram hominibz testimoniū vocis alienę. **Q**uē em̄ foris est qd̄ appetit: qd̄ sit intus desiderabile sentire nō possunt. **G**loriam hō suā paulus testimoniū cōsciētie memorat: q̄a fauores oris alieni nō appetēs: vite sue gaudia extra semetipm̄ ponere ignorat.

De motu leuitatis. In pastoralī capitulo. xlij. **Capitulum. ij.**

Quid leuitate vsus sum: aut que cogito fm̄ carnem cogito: debēt rebotare. **T**ūc em̄ germina in se mutabilitatē arefuit: cum a corde prius radicē leuitatis abscindit: q̄a tūc fabrica robusta pstruit cū prius locus solid⁹ in quo poni fundamentū debeat puidet. **N**isi ergo an̄ mentis leuitas caueat cogitationū incōstātia minime vincet: a q̄o alienum paulus se fuisse p̄hibuit: cum dicit. **N**unq̄ leuitate vsus sum: aut q̄ cogito fm̄ carnem cogito: vt sit apud me est: r̄ nōs. **A**c si aperte dicat. **I**dearco mutabilitatis aura non moueor: q̄a leuitatis vitio non succumbo.

Q subalter nuncius bona nostra peruertere conatur. **M**oralium libro. xxxij. **E**t in homelia. vij. r. ii. secunde partis super **E**zechielam. **Capitulum. iij.**

Super epi. ad Corin. II. XC. VII.

Sepe bonoz vias antiquus ho-
stis rata arte circūuolat/ vt p ca
q̄ ab eis bene gesta cognoscit ad ma-
licia aditū querat. Nā cū aliū largiri
qd̄ respicit unde aliū in discordia flā-
ma succēdit. z cū hūc respicit misere-
ri illi psuadet irasci/ vt duz bonū q̄ si
nō cōmuniter factū insinuat: cōcoz
des aios a bono grē cōmunis abscis-
dat. **H**ic em̄ iustoz tmentes ad mala
suadēdo nō valet frāgere/ bonis sa-
tagit actionibz inter eas mala semi-
nare. **S**z facti viri has eius insidias
tāto celerē vincūt: q̄sto z subtilius
dep̄bendūt. **N**ē meli⁹ ostēdimus si
vniū multis assertoribz vitar⁹ in te-
stimonio pauluz vocem⁹. **S**ub quo
qdā corinthius dū incesti facinus p-
petrasset eū doctor egregius in car-
nis interitu ad satisfactionē peniten-
te sarbane tradidit/ z in die dñi sal-
tū ei⁹ spm̄ reseruauit. **M**agna q̄p-
pe arre magisterij ipi tradit⁹ est coa-
er⁹ in penā/ cui spōre subfirat⁹ est in
culpa/ vt q̄ auctor fuerat ad vitū ne-
quie/ ipse flagellum fieret discipline.
Qua tñ bene gesta penitētia dū co-
gnouisset corinthios sup eū iam mi-
sericorditer motos ait. **C**ui aliquid
donastis/ z ego. **N**ā z ego qd̄ donauit
si qd̄ donauit ppter vos in psona xpi
cōmunionis itaqz grām cogitans
ait/ cui aliquid donastis. z ego. **A**c si di-
ceret. **A** bono vfo nō dissētio. **D**eū
sit queqd̄ ipi fecistis. **A**tqz subdidit
z ego si qd̄ donauit ppter vos. **A**c si
diceret. **V**estris actibz bonū addidi/
queqd̄ ppter vos misericorditer feci.
Vra igit est vtilitas bonitas mea/
mea est vtilitas bonitas vfa. **Q**ui
mor ipaz ppagē cordiū in q̄ sic tene-
tur adiūgens subdidit/ in psona xpi:

Cui velut si dicere psumam⁹/ q̄re te
ita caute discipulis copulas/ q̄re vel
te illoz/ vel illos tuis actionibz tam
sollicita mēte pformas/ ilico subiungit
Et nō circūueniamur a sarbana
Qui videlicz solz de bonis mala ges-
nerare/ z hoc qd̄ p caritatem agit ad
discordiā p̄trahere. **C**uius ena saga-
ces insidias q̄ acuto scū trāsfīgat/
insinuat subdēs. **N**on em̄ ignoram⁹
cogitationes ei⁹. **A**c si vbiis alijs dicat
Autos auctore dño scūs habem⁹:
z antiq̄ hostis callidas insidias subri-
lit circūspiciendo penetrat⁹/ ne hoc
qd̄ bñ mēs inchoat/ ipē in malicie si-
nē trar: q̄a videlicz inde in alterius
corde rixē malū solz immitterevñ cō-
spicit alterz pietat⁹ negotiuz fecisse.
Cū igit laps⁹ z ab ecclia abiect⁹/ sz
iā penitēti de facinore p̄petrato par-
cēdū erat/ hūilitate magna volūtati
discipuloz se magister egregi⁹ sociat/
vt neqz ipē a discipul⁹ neqz ab eo dis-
cipuli in p̄passiōis cā viderent diuisi.
Sollicito em̄ puidētē oculo atten-
dit/ qd̄ plerūqz alter donat/ alter iras-
cit⁹. **E**t q̄le est iā misericordie sacrifi-
ciū: qd̄ cum discordia primi offer⁹.
Impfectū q̄ppe bonū est qd̄ sic agit
vt ne qd̄ ei ex alio latere male subre-
pat non attendat.

Moralium lib. xxii. **C**x verbuz dei
inuidis nocet/ beniuolis pdest. ca. v.
Alijs sum⁹ odor mort⁹ in mort⁹
Atqz idē fmo dei est in ore peccātus/
que isti gaudēdo illi nō inuidēdo au-
diūt. **I**sti vocē sacre p̄dicatiōis hūili-
ter accipiūt: illi nō hūilicē inuiden-
tes nō salut⁹ causā/ sz clarōis gloriāz
q̄rūt. **E**xhortatiōe ḡ scra q̄ boni ad
vitā redeūt/ prauū deteri⁹ i culpa mo-

Coloss. ij

1 cor. v.

1 cor. ij.

ij. cor. ij.

Gregorianae exceptiones

riunt/ vñ hñ p paulus dicit. **C**hristi bon^o odor sum^o deo in his q̄ salui fi-
ūt: r̄ i his q̄ peūt/ alijs qdē odor mor-
t̄ in mo: tē/ alijs at odor vite in vitā.
Verbū itaq; suū auditorib; odorēz
vite siml^r r̄ mort̄ esse vidit p qd̄ r̄ ali-
os ab iūctate suscitari/ r̄ ecclie sopora-
ri alios in iūctate p̄serit. **Q**uā oc-
cultis dei iudicij agit q̄ in hac vita
p̄bendi nō p̄nt ab hoib;/ recte illis
subdidit: **E**t ad hec q̄ tā idone^o **A**c-
si diceret. **I**donei qdē sumus ad hec
p̄siderāda q̄ sūt/ s; idonei non sum^o
ad hec inuestigāda cur fiāt.

Q discreti debeant p̄dicatores vel
tacere vel loqui verbum dei. **D**ora-
liū libro. r. y. r. xxij. **C**apitulū. vj.

q. Co. iij

Non sumus sicut plurimi adul-
terātes v̄bū dei. **M**ortens au-
ditores n̄ri volūt n̄ra quasi laudāda
cognoscere: nō aut̄ sua p̄uersa muta-
re: debem^o oino tacere/ ne si ostentā-
tiōis studio v̄bū dei loq̄mur r̄ illoz
culpa q̄ erat nō esse nō desinat: r̄ n̄ra
q̄ nō erat fiat. **D**icat fort̄: t̄sse aliquis:
Un̄ nouim^o q̄ corde q̄s audiat: **S**;
m̄ta sūt q̄ audient; animū p̄dūt/ ma-
rime si auditores n̄ri r̄ semp̄ laudāt
qd̄ audiūt/ r̄ nūq̄ qd̄ laudāt sequūt̄
Hac inanē loquēdi gl̄iam p̄dicatoz
egregi^o fugerat/ cū dicebat. **N**ō em̄
sum^o sicut plurimi adulterātes v̄bū
dei: s; ex sinceritate sicut ex deo/ corāz
deo in x̄po loq̄mur. **A**dulterari nā:
q; v̄bū dei est/ aut aliter sc̄ire v̄ illo
q̄s est: aut ex eo nō spiritales fructus
s; adulterinos fet^o q̄rere laudis hu-
mane. **A**dulter q̄ppe i carnali coitu
nō plēz voluptatē q̄rit/ **E**t p̄uersus
q̄s ac vane gl̄ie seruies recte adul-
terari v̄bū dei d̄: q̄a p̄ sacrū eloquiū
nō deo filios gignere/ s; suā sciētiā
desiderat oñdere. **Q**uē ei libido gl̄ie

Nota.

ad loquēdū trahit/ voluptati magis
q̄ gnationi opaz impēdit. **E**x since-
ritate v̄o loq̄ est/ nil in eloq̄o extra q̄
oportz q̄rere. **S**icut ex deo aut̄ loq̄s
q̄ scit nō se a se h̄se/ s; ex deo accepisse
qd̄ dicit. **L**orā deo v̄o loquit̄/ q̄i oē
qd̄ dicit: nō h̄ianos fauores appetit
s; oipotenti dei p̄s̄tie attēdit/ nō suā
s; auctoris gl̄iaz req̄rit. **Q**ui aut̄ scit
qd̄ ex deo accepisse qd̄ dicit/ r̄ tū d̄
cēdo p̄piā gl̄iaz q̄rit/ sicut ex deo lo-
quit̄/ s; nō corā deo/ q̄a eū quē cordi
suo nō p̄ponit dū p̄dicat: q̄si absētēz
putat. **S**; facti viri ex deo loquūt̄ r̄
corāz deo/ q̄a r̄ ab eo sc̄iūt habere qd̄
dicūt/ r̄ ip̄m suis sermonibus adesse
iudicem adiutozēq; considerant.

In pastorali capitulo. xlviij.

Ex deo r̄ corā deo loquit̄/ q̄ p̄di-
catiōis v̄bū r̄ q̄a a deo accepit̄ in-
telligūt: r̄ placere p̄ illud deo nō ho-
ib; q̄rūt. **U**n̄ fit vt cū se a primis des-
pici cognoscūt/ suāz dicta vite aus-
diētū nō p̄desse abscondāt q̄te virtu-
t̄ sunt: ne si secretū cordis inuulter
fimo plat^o apiat ad inanē gl̄iaz erūt

Q gra dei oia merita n̄ra p̄ (pat-
ueniat. **M**ozaliū lib. xxvij. **C**a. vij.

Induciā talē habem^o ad deū n̄
Quā sufficientes sum^o aliqd̄ co-
gitare a nobis q̄si ex nobis/ s; suffis-
ciētia n̄ra ex deo est. **N**e q̄q; vt dina-
nos gra subsequat̄/ aliqd̄ deo corūli-
m^o. **N**ā si nos deū hñ opando p̄ueni-
m^o/ vbi est q̄ p̄beta ai/ mia ei^o p̄ue-
nter me: **S**i qd̄ nos bone opationis
d̄: n̄ra v̄t eius grām mercamur
v̄t p̄ paulus dicit/ gra salui facti
estis/ p̄ fidē r̄ hoc nō ex vobis/ dei ei
donū ē/ nō ex opib; **S**i nostra dilec-
ctio deū p̄uenit: vbi ē q̄ iōānc̄s apl̄a
d̄: nō q̄a nos dilexerim^o d̄: v̄t q̄m
ip̄e por dilexit nos: **U**bi est qd̄ d̄is

q. Co. iij

ps. xxiij

ep̄b. 6

jo. iij

Super epi. ad Cori. II. XCVIII:

Job. xv. p. osee dr. diliga eos sps tanec. Si si ne ei muerenra xute deū sequimur vbi est. quod p euāgelū vritas testat

Job. xv. Sine me nihil potestis facere. Vbi est qd ait. Nemo pt venire ad me nisi pī q misit me traxerit euz. Vbi qd itez dicit. Nō vos me elegistis: s; ego elegi vos. Si saltē dona bonoz ope rū xute nra bñ cogitādo puenim?

Job. xv. vbi est qd rursū p paulū tā subtiliter dr. Ut ois de se hūane mēti fiducia ab ipa cordis radice succidat cū ait. Nō q sufficiētes sumus cogitare ali qd a nobis qsi a nobis s; sufficiētia nra ex deo est. Neq; igit deū meriti nris puenim? s; oē bonū qd aspirāte ei grā agim? / z dei ē z nrm. Dei p puenietes grām: nrm p obsequēte liberā volūtate. Si em̄ dei nō est vñ ei in crñū grās agim? Rursū si nrm nō ē: vñ nobis retribuī p̄mia sp̄am? H; g nō imerito grās agim? / scim? qd ei munere puenimur. Et rursū qd nō imerito retributionē qrimus? / scim? q subiequēte libero arbitrio bona elegimus q ageremus.

Job. xv. De libertate bene opandi. In pastoralis capitulo. xx. vij. Cap. vij.

Job. xv. Ubi spūs dñi tibi libertas. Qui flagella meruit z p̄pterea innocenti viuit. si malis facit carere desiderat cēna supplicia p̄horrescat: neq; in supplicioz timore remaneat s; ad amoris grām nutrimento caritatis exerceat. Scriptū q̄ppe ē. Perfecta caritas foras mittit timorē. Et rursū scriptū est. Nō accepistis spm̄ iuitus itez in timore: s; spm̄ ad op̄nis filiorum in q clamant? abba p̄. Vñ idē doctor itez dicit. Vbi spūs dñi tibi libertas. Si ḡ ad huc a p̄ua actiōe foumdata pena p̄bibz / p̄fecto

formidant? aim nulla spūs libertas tenet. Nā si penā nō meruerit / culpā p̄culdubio p̄petraret. Ignorat itaq; mēs grām libertat? / quā ligat fuit timoris: Bona em̄ p̄ sc̄m̄cipis amāda sūt: z nō penis p̄pellētibus exequēda. Nā q̄ p̄p̄ea bona fac: qd to: mēto rū mala meruit / vult non esse qd meruat vt audēter illicita p̄mittat. Vñ luce clari? p̄stat qd corā deo innocentia amittit an̄ cui? oculos desiderio Qualit i aduersitate nos (peccat. habeam? Moral. lib. vj). **Ca. ix.**

Job. xv. Licet is q foris est n̄ hō corruū p̄p̄t in is q intus est renouat de die in diē. Curādū magnopē est: vt cū in rebz exterioribz poder doloris afficimur sp̄e ad sup̄na tendam? / q̄ti nō eo mens ad alta pueniat / q nos exterior: pena castigat. Valde ei imposibile ē: vt hec pegrinatiōis n̄re t̄pa sine gemitu euadam? Vñ bñ paul? cū tribulatiōes suas discipul? enūceraret / adiūxit. Ipi ei scitis qd in hoc positū sum? S; in eo q caro flagellis afficit mens ad appetēda altiora subleuā / paulo rursū attestāte q ait. Et licet is q foris est n̄ hō corruū p̄p̄t in is q int? est renouat d die in diē

Job. xv. In dō em̄ mens cuolās ad sūma renouat: vñ caro duri? in infimis laborat. In hō. s; si qd venit ad. (z atterit Considerādū est at q ad magna p̄mia pueniri non pōt: nisi p magnos labores. Vñ z paul? egregi? p̄ctator dicit. Nō coronabit: nisi q legitis me certauerit. Nulla rō lingua dicere nullusq; intellectus sufficit capere q p se laborātibus de? p̄misit p̄mia sup̄na. s; ciuitatis gaudia: choris angeloz interesse cū beatissimis spiritibus glie p̄ditoris assistere / presentes

ij. Co. iij

ij. Cel. iij

Job. xv.

Job. xv.

Ro. vij.

Gregorane exceptiones

vultū dei cernere in circūscriptū lu-
me videre/nullo metu mortis affici.
in corruptionis ppetiue munere letari
Quicūq; igit illic cupit assistere vbi
se spat sine fine gaudere si mentē il-
li^o tantoz delectat magnitudo pmi-
oz nō dēterreat in hoc mūdo certā
Mozaliū lib. rri. ij. (mē laboroz.
Sciēdū est autē q; alta dispēratio
iudicioz dei. idcirco sepe bñ merens
res famulos vel min^o ipedit/vel fla-
gellis pmit/vel qbusdā sup impositis
oneribz grauat/vl laboriosis occupa-
tiōibz/implicat. qā mira potētia pui-
det: q; si qerit ac liberi in trāquillitate
pssisterēt tētatiōes aduersarij ferre nō
valētes mentē pstrati vulneribz iace-
rēt. **D**ū ḡ foris eos tolerādis vl one-
ribz occupata suscipiēdis intus ten-
tatiōnū iaculis occultat. **N**os q; p-
pe medicinalis est vt sepe feruorem
vulnez in pruriginē cutis trahat/et
plerūq; inde interi^o curat: vñ exteri^o
sauciat. **I**ta nōnūq; diuine dispēsa-
tiōis medicamine agit vt exteriōri-
bz doloribz interni vuln^o adimat/et
sectionibz repellat flagelloz ea q; mē-
tez occupare poterat interior putre-
do vitioz. **E**t tñ sepe dū patētis cul-
pe sibi pccij homines nō sūt: et aut do-
loribz cruciant/aut laboribz depmū-
tur/circa iustū et omnipotētem iudi-
cē in qrelā pssiliūt: scz minus intuen-
tes ptra q; forte aduersariū bellū ge-
rūt. **C**uius si vires intolerabiles sol-
licite attēderent/nequaq; de his que
exteri^o tolerēt murmurant. **S**z ideo
vident nobis graua/q; bella occul-
ti aduersarij nolunt pēfere grauior-
ra. **A** q; b; plerūq; bellis/vt diximus
dū flagellamur defēdimur: dum fla-
gellamur occultamur. **C**aro em̄ no-
stra p̄iusq; resurrectionis incorruptio-
ne solidet/si nullo merore afficit in-
tētatiōibz effrenat. **Q**uis autē nesciat
q; multo sit melius ardere flāma fer-
bū/q; flāma vitioz. **E**t tñ cū febre
corripimur/q; vitioz estū q; nos oc-
cupare poterat p̄siderare negligunt^o
d̄ p̄cussioe murmuramus. **Q**uis ne-
sciat q; multo sit melius duris in ser-
uicio hoibz subijci q; blāstentibz de-
montaciā spiritibz subdit. **E**t tñ cum
alto dei iudicio p̄ditionis bñane at-
terimur iugo/in qrelā p̄silim^o nimi-
rū q; minus attēdim^o. q; si nos nul-
la p̄ditio seruitutis opprimeret fortis
se mēs nostra mltis iniquitatibz per-
libera deseruiret. **I**deo igit hec q; to-
leram^o graua credim^o. q; nā hostis
callidi bella q; sint circa nos dura et
intolerabilia nō videmus. **N**ō em̄
nīse p̄odus omne vilesceret/si ea q; se
poterāt opprimerē occulti aduersarij
bella pēfaret. **Q**uid em̄ si oīs deus
onera q; parimur subleuet/sed tñ sua
nobis adiuro: ita subtrahat: et in bo-
stis antiq; temptamēta nos derelin-
quat. **S**euicere tāto hoste q; ibim^o/si
nullis auctoris nostri defēsiōibus
p̄regamur. **C**ū ḡ deo corripiere du-
ra flagella vel labores toleramus/vt
equanimiter ferentes nequaq; in vi-
tio murmuratiōis excedam^o hostes
nīm ad memoriā reuocare debem^o.
et durū nō estimabim^o omne qd; pas-
timur: duz externis cruciatibus ab-
interna passione liberamur.
De timore passionis vel desiderio
Mozaliū libro. xij. **C**apitulum. i.
Nolum^o et polari s; sup̄ciliari.
Nō em̄ forte quisq; p̄dicato: certa-
mē sibi passiois p̄inquare p̄siderat:
gloriosi certaminis subire piculum.

Super epi. ad Corin. II. XCIX.

vult z tñ trepidat/qm̄ in morte cōsis-
derat qđ tolerās pauca/z in fructu
mortis aspicit qđ appetens q̄rat. **U**
deam⁹ paulū quomō amet qđ refuz-
git: quomō refugiat qđ amat. **A**it ei
P̄sideriū hñs dissolui z cū xpo esse
Et mihi viuere xps ē/z mori lucrū.
Et tñ dicit qđ sum⁹ in hoc habitacu-
lo ingemiscimus grauati eo qđ nolu-
mus expoliari/sz supuestiri/vt absor-
beat: qđ mortale est a vita. **E**cce et
mori desiderat: z tñ expoliari carne
formidat. **C**ur hoc? **D**i si victoria in-
p̄petuū letificat ip̄m nihilomin⁹ ad-
presens pena p̄turbat: z quīs amor
subsequens vicit munericis/tāgit tñ
animū nō sine merore pulsus dolo-
ris. **S**icut em̄ vir fortis cū vicino iaz
belli certamine armis accingit: pal-
pitat z festinat. tremat z seuit q̄si pa-
ueri p̄ pallorē cernit/sz p̄ iram vehe-
mēte: viget/ita vir sc̄tus cū p̄pinq̄re
passioni se aspicit/z nature sue infir-
mitate p̄cutit/z sue spei soliditate ro-
borat. z de vicina morte trepidat/et
tñ qđ moriēdo verius viuat exultat.
Ad regnū q̄ppe nō pōt nisi morte in-
terposita trāsire/z idcirco gaudens
metuit/z metuens gaudet/q̄a scit qđ
ad brauiū q̄ct non pueniat/nisi hoc
quod interiacet cū labore trāscedat.

Qualr electi in hac vita deum vi-
dere possūt. **M**oralū li. iij. **C**a. xj.

Ut absorbeat qđ mortale est a
vita. **E**lecti dei quātalibz cho-
ruscatione opis fulgeāt quātolibet se-
igne p̄pūctōis accēdant nimiz con-
stat/q̄a dū corruptibili adhuc carne
grauati sūt/crñū lumē sicut est vide-
re nequaq̄ possūt. **S**epe at ita mēs
eoz accēdit: vt quīs in carne sit po-
sita in deū tñ om̄i subigata carnali

cogitatione rapiat. **N**ec tñ deū sicut
aspicit: q̄a nimiz hāc sicut dictū ē in
carne corruptibili pōd⁹ p̄me dānati
onis p̄mit. **S**epe ita vt est absorberet
desiderat/vt eternā vitā si possit fieri
sine interuētū corpore mortis artin-
gat. **U**n̄ paul⁹ cū ardentē internā lus-
cē q̄reret: sz tñ vtcūq; mortis exterioris
dāna formidaret/ait. **Q**uid sum⁹
in hoc habitaculo ingemiscim⁹ gra-
uati eo qđ nolum⁹ expoliari/sz supue-
stiri vt absorbeat quod mortale est a
vita. **S**acti igit viri videre lumē ve-
rū appetūt: si peccat etiā cū corpore
illud attingere lucis intime secretuz
volūt: sz q̄tolibz ardore intētiōis ex-
siliāt. adhuc antiq̄ nox videlicz p̄sens
suz p̄mi parentis ad culpā grauati/et
corruptibiles hui⁹ carnis oculos q̄s
hostis callid⁹ ad p̄cupiscētiā aperuit
iust⁹ iuder a cōstitū infm̄ sui fulgor

Moralū li. xvj. **D**e (ris p̄mit-
arra eterne p̄missionis. **C**ap. xij.

Qui aut efficit nos in hoc ip̄m
Q̄de⁹ qđ dedit nobis pign⁹ spūs
In scriptura sacra aliqñ donū sacri
spūs pign⁹ appellat/q̄a p̄ hoc ad inte-
rioris spei certitudinē aia n̄ra robo-
rat. **S**ñ ḡ p̄ paulū dicit qđ dedit nobis
pign⁹ spūs. **A**d h̄ em̄ pignus accepti
m⁹ vt d̄ p̄missiōe qđ nobis sit certituz

Moralū li. xvij. (dinē teneam⁹
De exulibz celestis p̄rie **C**ap. xij.

Olim sum⁹ in corpore pegrinas
mur a dño. **P**egrin⁹ est po-
pul⁹ oim̄ numerus electoz qđ hāc vi-
tā q̄ddā sibi exiliū deputātes: ad sup-
nā p̄tiaz tota cordis itētiōe suspirāt
d̄ q̄b̄ paul⁹ dicit. **C**ōfite⁹ q̄a pegrini
z hospites sūt sup̄ terrā. **Q**ui ei bec
dicūt significāt se patriam inq̄re.
Hāc pegrinatione isdē q̄q; ap̄ls toz

Gregoriane exceptiones

Philip.)
Ibidem.

h. Co. v.

Gal. v.

lerabat cū diceret. Dū sum⁹ in corpe
pegrinamur a dño/p fidē em̄ ambu
lam⁹ nō p spēm. Huius pegrinatio
nis erūnas satagebat euadere cū di
cebat. Desideriuz bñs dissolu⁹ z esse
cū xp̄o. Et rursus: mibi uiuere xp̄s
est z mori lucrum.

De nouitate hōe puerfatiōis. In
homelia. x. sup. Ezechielē. Ca. xiiij.

Uetera trāsierūt z facta sūt no
ua. Sepe vidim⁹ q̄sdā ad vo
cē pdicatiōis q̄si ex puerfatiōe cōpū
ctos/habitū non aim mutasse/ita vt
religiōsā vestē sumerēt: sed ante acta
uita nō calcarēt. lucra mūdi p̄sentē
inbiarēt q̄rere/ z de solo exteri⁹ habi
tu quē sūpserūt sactitatē fiduciā hab
bere. Quib⁹ qd aliud dicēdū est nisi
hoc qd magister egregi⁹ q̄busdāz le
gis exteri⁹ a seruātib⁹ loquit⁹ dicēs

Quia in xp̄o iesu neq̄ crucifisio aliqd
ualet neq̄ p̄pitiū/ s; noua creatura.
Non em̄ magni est meriti/ si qd foris
erga nos agat in corpore: s; magno
perep̄sandū est qd agat in mente.
Nā p̄sentē mūdūz desp̄icere/ trāsito
ria nō amare/ mētē medullit⁹ in hu
militate deo z primo sternere/ cōtra
illatas p̄uincias patientiā fuare/ z
custodita patientia malicie dolorē a
corde repellere/ egenis p̄ua tribue
re/ aliena mime abire/ amicu in deo
diligere/ p̄p̄ deū z eos q̄ sūt inimici
amare/ d̄ afflictione primi lugere/ de
morte ei⁹ q̄ inimic⁹ est non exultare.
hec est noua creatura quā idē magi
ster gentiū ap̄d alios discipulos vigi
lanti oculo req̄rit dicens. Si q̄ igit in
xp̄o noua creatura vetera trāsierūt
z facta sūt noua. Ad veterē q̄ppe bo
minē p̄tinet mūdū diligere/ trāsito
ria ex p̄cupisctia amare/ mētē in su

pbā erigere/ paciētā nō b̄ferre/ lino
re malicie de primi lesione cogitare:
sua indigētib⁹ nō dare: atq̄ ad mult
tiplicāda aliena q̄rere/ nullū pure p̄
pter deū diligere: inimicitias inimi
cis reddere: d̄ afflictioe primi gaude
re. Cūcta hec vetusti sūt hois: q̄ vs
deliez d̄ radice trahim⁹ corruptiōis.
S; q̄ iā ista exsuperat: z ad p̄cepta
dñica mētēz in benignitate p̄mutat
d̄ h̄ recte d̄: q̄a vetera trāsierūt/ z ces
se facta sūt noua. Tūc q̄ in n̄ris mē
tib⁹ noua sūt: cū a vobis vetusti ho

De humilitate (minus vitia trāsierūt.
tate satisfactiōis. In home. sup. Si
qs vult post me venire. Cap. xv.

Obscuram⁹ p̄ xp̄o/ recōciliamē
ni deo. Si cōtingat vt fortasse
cū primo iurgiu habeam⁹: satisfice
re p̄ores erubescim⁹. Cor q̄ppe car
nale dū hu⁹ vite gl̄iam q̄rit/ hūilita
tē respuit. Et plerūq̄ ip̄e hō q̄ irasci
tur discordati sibi recōciliari appetit
s; ad satisfactiōē ire p̄or erubescit.
P̄sēm⁹ facta vitat⁹: vt videam⁹ q̄
iaceāt n̄re p̄auitat⁹ actiōes. Si em̄
mēbra sūmi capis sum⁹/ euz imitari
cui cōnectimur debem⁹. Quid nāq̄
ad exēplū eruditōis n̄re pau⁹ egre
gi⁹ pdicator dicit. P̄o xp̄o legatione
fūgimur: nāq̄ d̄ exhortate p̄ nos. Ob
secramus p̄ xp̄o recōciliamini deo.
Ecce inter nos z deū discordiā pec
cādo fecim⁹/ z tñ ad nos de⁹ suos le
gatos p̄or misit vt nos ip̄i q̄ peccau
im⁹ ad pacē d̄i rogati veniam⁹. Erub
escat q̄ hūana supbia/ p̄sūdāz q̄sq̄
si nō satisfactat p̄or primo: q̄n p̄ cul
pā n̄ram vt ei recōciliari debeam⁹/ z
ip̄e q̄ offēsus est legat⁹ inueniētib⁹

Moralium lib. xxiij. (obsecror de.
De laude z detractiōe. Cap. xxiij.

Super epi. ad Corin. II. C.

Co. vi. **P**er gloria & ignobilitate: Scie
du est / q̄a ne imoderatē laudib
eruarur / plerūq; miro rectoris no
stri moderamine etiā lacerari detra
ctōib; p̄mittitur: vt cū nos vox lau
dāt / eleuat / lingua detrahēt / hū illet.
qm̄ r arbor sepe q̄ vnus vēti ipulſu
ita ipellit / vt pene tā crui posse videa
tur alter? a diuerso veniet / statu eri
git / r q̄ inflexione; hac er pte p̄ulit /
ab alia ad statū redit. Cū r arbor il
la alte radicata q̄si in ventos aduer
sates fixa steterat que dicebat. Per
gliam r ignobilitate: p̄ infamia r bo
nā fama

bi. s. **Q**ua de cā iusti laudē sue p̄dica
tōis exaltāt. Mof. li. xxvij. Ca. xvij.
O s n̄m patet ad vos o corin
thi. Cū ab infirmis auditori
b; se intelligi nō posse p̄spiciūt. solent
plerūq; etiā iusti laudare bona q̄ dī
cūt. nō q̄ ipi suis laudib; inbiēt / s; q̄
suos auditores ad audiēdi sollicitu
dinē accēdāt: vt dū corz voce p̄ferūt
tur ab illoz cordib; ardētiori affectu
rapiamur. Cū paul? cū mira corin
thijs r mltā dixiss; adiūrit. **Os n̄m**
patz ad vos o corinthij / cor n̄m di
latatū est. Cū igit facti doctores lau
dē p̄dicationis exaltāt q̄si manu vocē
ab imis cogitationib; corda audien
tū leuāt / vt excussa volocitē dicens se
quētib; velut in itinere occurrant: r
tāto ea intelligentia amplexu p̄strin
gāt / q̄to illa r q̄si p̄uulſq; cernerent
in voce laudantis amauerant.

Co. vi. **Q** cū magna hylaritate suscepi de
beat p̄dicationis vbum. Cap. xvij.

bi. s. **N**ōt agustamini in nobis. **De**
bēt audiētes vba p̄dicationis
in amplo suscipere gremio caritatis
Doctoz nāq; spaciosus ad manēdū

loc? dz eē i cord' auditoris / latitudo
bonitatis / vñ q̄busdā a paulo dz. **Cap**
pire nos .nemine lesim? .nemine cor
rupim? / nō agustamini in nob' / agu
stamini s̄t in viscerib; v̄ris. **Ac si eis**
apte diceret. **Ad suscipiēdā doctri**
nā spaciosū mēt' locus facite / sed ad
cogitāda carnalia angustī remanete

Q iusti plus aduersa q̄ p̄spera
appetūt. Moralium lib. xxij. Ca. xix.

Co. vi. **Q** uim venissemus macedonias /
nullā req̄ez habuit caro nostra.
Cur deo bñ subdit? sic aduersis nō
frangit sicut nec p̄spers eleuat / q̄m
aduersa n̄ deiciūt que p̄spera nulla
corrūpūt. Plerūq; rō q̄a exerceri se
vult? p̄ritiois sue laborib; nouit ad
uersis hylarescit / q̄ dū p̄stanter p̄ ve
ritate patit augeri sibi virtut' meris
ta letat. **Hinc est q̄ tūc legimus apo**
stolos exultasse / cū illos p̄ xpo p̄ngit
flagella tolerasse: sicut scriptum est.

Ibāt gaudētes a cōspectu concilij /
qm̄ digni habiti sūt p̄ nomine Jesu
cōtumeliā pati. **Hinc Paul?** cū dus
ris in macedonia fuiss; p̄secutionib;
p̄sclus / in eo q̄ se afflictum insinuat
etiā iocū datum dēmonstrat dicens.

bi. s. **N**ā cuz venissemus macedoniā: nul
lā requiē habuit caro n̄ra. **Ac si apte**
diceret. **Quia spūs requiē habuit**
dū p̄ p̄fectū aie p̄secutionuz suppliz

Qualit' iusti? (cia caro tolerauit
diuersa tribulationū ḡna se p̄parāt.
Moralium libro. iij. Cap. xx.

Co. vi. **P**ris i ugne / intus timores. **ij. cor. vij.**
Sācti viri tribulationuz bello
dephensi cū vno codēq; tpe alios fu
rentes atq; alios suadentes scrūt / il
lis opponunt scutum patientie istis
intorquent iacula doctrine / peruers
sa suadentes: intus sapiētē edocēt

Gregoriane exceptiones Super

z foris fortiter aduersa inferetes cō-
ternūt. hos docetes corrigūt/ illos
tolerātes p̄munt: insurgētes hostes
patiēdo despiciūt: infirmantes v̄o ci-
nes cōpatiēdo ad salutē reducūt. **U-**
deam⁹ castroz dei militē/ p̄tra vtra-
q; p̄reliantē ait. **Fors** pugne/ int⁹ ti-
mores. **Enumerat** bella q̄ extrinsec⁹
tolerat dicēs. **Periculis** fluminū: pe-
riculis latronū: periculis ex genere:
periculis ex gentib; periculis in ciui-
tate: periculis in solitudine: periculis
in mari: periculis in falsis fr̄ib;. **In**
hoc autē bello que cōtra aduersariū
spicula intorqueat/ adiūgit. **In** labo-
re z erumna/ in vigilijs multis/ in fa-
me z siti/ in ieiunijs mult; / in frigore
z nuditate. **Sed** inter tot certamina
dephensus dicat. quāto vigiliāz mu-
nimine etiā castra custodiat. nā pro-
tinus adiūgit. **P̄ter** illa que extrin-
secus sunt/ instātia mea quotidiana
solicitudo omnīū ceclesiāz. **Ecce** in
se bella fortiter suscipit: z tuendis se
proximis misericordie impēdit. nar-
rat mala que patit/ subiūgit bona q̄
impartit. **P̄ensem⁹** ergo cuius labo-
ris sit vno eodēq; tēpore foris aduer-
sa tolerare/ int⁹ infirma sustinere. **Fo-**
ris pugnas patit: q̄a verberib; scin-
ditur/ cathenis ligat. **Intus** metum
tolerat: q̄a passiōē suā nō sibi/ sed di-
scipulis suis obesse formidat. **Uñ** et
isdēz scribit dicēs. **Nemo** moueat in
tribulatiōib; istis: ipsi em̄ scitis q̄ in
hoc positi sum⁹. **Alioz;** q̄ppe casus
in p̄p̄ta passiōe metuebat nedū ip̄m
discipuli afflictuz; pro fide verberib;
agnoscerēt fideles se p̄fiteri recusarēt.
Dimmēse charitatis viscera. **Despi-**
cit qd̄ ipse patit: z curat ne qd̄ p̄aue-
r̄sionis in corde discipuli patiant;

h. Lo. xi.

1. Thes. iij

In se p̄ternit vulnera corporis: z in
alijs medet vulnera cordis. **Habent**
quippe hoc iusti p̄rium/ vt in dolore
positi tribulatiōis sue/ curā non dese-
rant vtilitatis aliene. **Et** cū de se ad-
uersa patiētes dolēt/ alijs necessaria
docetes p̄udent. **Valde** autē mino-
ris est laboris/ aut docere cū nihil to-
leras/ aut tolerare cum nihil doces.
Uñ sancti viri ad vtraq; se solleter
ostēdūt/ z cū in tribulatiōib; fortasse
feriunt: sic exteriōra bella suscipiunt
vt sollicite cogitent ne proximoz; in-
teriora lacerentur.

De virtute cōpassionis in beneficij
dato. **Moralium** libro. xx. **Et** in pasto-
rali. caplo. xliij.

Cap. xx.

Non vt alijs sit remissio/ vobis
autē tribulatio. **Scire** necesse
est/ q̄a ille p̄fecte tribuit qui cū eo qd̄
afflicto porrigit/ afflicti q̄q; in se ani-
mū sumit: vt pus in se dolētis passi-
onem trāsserat/ z tūc p̄tra dolōre illi⁹
per ministeriū cōcurrat. **Nā** sepe lar-
gitorē muneris rez facit abūdantia/
z nō virt⁹ cōpassionis. **Qui** em̄ affli-
cto p̄fecte cōpatit/ plerūq; z h̄ indigē-
ti tribuit: in q̄ ip̄e q̄ dederit angustas-
tur. **Et** tūc est plena cordis n̄i com-
passio: cum malū inopie pro p̄mo
suscipe nō metum⁹ vt illū a passio-
ne liberem⁹. **Quā** videlicet pietas/ for-
maz; mediator dei z hoim nobis de-
dit: q̄ cū posset nobis etiā nō moriens
do cōcurrere: subuenire tñ hoibus
moriedo voluit: q̄a nos videlz min⁹
amasset/ nisi z vulnera n̄a suscepissz.
nec vim nobis sue dilectiōis ostēdes-
ret/ nisi hoc qd̄ a nobis toleret ad tē-
pus ipse sustineret. **Passibiles** q̄ppe
mortalesq; nos repperit/ z q̄ nos cre-
stere fecit ex nihilo/ reuocare videlicet

h. Lo. xi.

Nota

epi. pau. ad Corin. ii. CI.

etiā sine sua morte potuisset a passio-
ne. Sed ut quāta est virtus cōpassio-
nis ostenderet fieri p nobis dignat⁹
est qd esse nos voluit: vt in semetipso
temporaliter mortē suscipere quā a no-
bis in ppetuum fugaret. An nō in di-
uinitatis sue diuinitis nobis inuisibilis
lis permanēs/miris nō potuit virtu-
tibus ditare: Sed vt ad internas diuini-
tatis rediret homo/foris apparere di-
gnatus est paup de⁹. An et p̄dicator
egregius vt ad largitatis grām visce-
ra nre compassionis accēderet/dixit.

¶ **Co. iij.** Scitis grāz dñi nostri Jesu christi:
quonia ppter vos egen⁹ fact⁹ est cū
vobis. Qui sic etiā dicit. Nō vt alijs
sit remissio vobis autē tribulatio/ sed
ex eq̄litate in p̄senti tpe/ vestra abun-
dantia illoz inopiā suppleat: vt et il-
lorum abūdantia vestre inopie sit sup-
plementū. Nec pculdubio cōdescen-
dēdo infirmis intulit: ne plurima p̄-
bentes et ipsi postmodū inopiā mini-
me tolerātes ad impatientiā erūpāt.
¶ Cum etiā dātis mens ferre inopiam
nescit: si multa sibi subtrahit/ occasio-
nes p̄tra se impatiētie exquirat. P̄-
cipue p̄parand⁹ est patiētie anim⁹:
et tūc aut multa sunt/ aut cūcta largi-
enda: meduz min⁹ equanimi inopia
irruens fert: et p̄missa largitatis mer-
ces pereat: et adhuc mentē deterius
murmuratio subsequēs p̄dat. Quis
busdaz etiā inopiā ferre nō valentibus
tolerabil⁹ est minus tribuere q̄ post
largitatē suā ex inopie angustia mur-
murare. Nā vt ad magna largienda
audiētiū mentes accēderet/ paulo
post intulit dicēs. Nec atē dico. Qui
parce seminat/ parce et metet. Plus
autē nonnunq̄ esse dicim⁹ cōpati ex
vobis q̄ dare: q̄a q̄squis indigētī p̄se

cte cōpati⁹ min⁹ estimat om̄e qd dat
Nisi etiā dantis manū bona volūtas
vinceret/ isdem p̄dicator egregius di-
scipulis nō dixisset. Qui nō soluz fac-
ere/ sed et velle cepistis ab anno pri-
ore. Facile q̄ppe est in bono ope obce-
dere etiā nolentē. sed hec magna in di-
scipulis virt⁹ extiterat eos bonū qd
illis p̄ceptū est et an voluisse. Idcirco
autē pl⁹ cōpassionē q̄ datū dicim⁹: qz
rē quālibet plerūqz dat etiā q nō cō-
pati⁹: nunq̄ autē qui se compati⁹ qd
necessariū primo p̄spicit negat.

De cōtemptu bono: um. No-
lium libro. x.

¶ **Epistole** graues sūt: p̄sencia et
corpis infirma. Sciendū est q
iustus quisqz aut temporalē gl̄iam nō
habere: aut hāc sub semetipso frāgit si
habz: vt honori suo liber emineat: ne
ei victus delectatiōe succūbat. Hinc
est etiā q ille p̄dicator egregius an hu-
manos oculos aplatus sui gl̄iam hu-
miliauerat/ q dicebat. Nō vsi sumus
hac p̄tate cū possimus oneri esse vt
christi apli: sed facti sum⁹ paruuli in
medio vestrū. Inde nimiz apud au-
ditores suos p̄temp⁹ habebat: cū di-
cebat. Epistole graues sunt et fortes:
p̄sencia et corpis infirma et fmo cō-
tēptibilis. Quē etiā talia dicere posse
se cognouerāt/ secuz cōmunī viuere
nō posse indicabāt. Cūqz eūz humi-
lem viuēdo cernerēt/ et altū sermone
p̄sarēt: sua eos elatio p̄pulis: vt quē
per sc̄pta tenuerāt/ per p̄sencie verba
despicerēt. Paul⁹ igit vnde magiste-
riū humilitatē exhibuit/ inde a rudi-
bus discipulis supbie p̄tūctias res-
cepit. Horrēdo etiā modo lāguor sus-
perbiētū vnde detumescere debuit
exercuit dū mens elata carnaliū hoc

ij. Corin.
viii.

ij. Co. ix.

j. Co. ix.

Gregoriane exceptiones

quasi dedignabile repulit / qđ magis
ster imitabile ostendit

De laude māsuetudinis in **Paulo**. In homelia q̄nta secūde partis super **Ezechielem**.

Ca. xxiij.

q̄. Co. xi.

Quam essem apud vos et egerem / nulli onerosus fui. **Beati Pauli** mansuetudinē considerem / et pensamus si possumus; ille q̄ tanti ardoris est in zelo p̄dicationis ut ap̄loꝝ quocūq̄ p̄mo nō parceret; q̄ntē māsuetudinis erat in studio lōganimitatis. **Taceam** autē q̄ ter virgis cecus est; q̄z semel lapidatus est; q̄a ter naufragus fecit; q̄z nocte ac die in pfundo maris fuit; q̄a a iudeis quinquies quadragenas vna mīn⁹ accepit. **Adin⁹** em̄ animū ad iracundiā cōmouent ea mala que nobis ab ap̄tris aduersarijs irrogant; h̄ plus solet dolere qđ a p̄rijs patimur. **Quā** et ip̄a vitas per **Psalmistā** traditorē suū loquit̄ dicens. **Quā** si inimic⁹ me⁹ maledixisset mihi sustinuissem utiq; tu vō hō vna nimis dur⁹ me⁹ et notus me⁹; q̄ simul mecum dulces capiebas cibos. **Pensamus** ergo si possumus? **Paul⁹** ap̄ls q̄ rātū paties inter p̄secutores erat q̄ntū mansuet⁹ inter discipulos fuerat. **Certe** Corinthiū veniens ab idolo:ū seruitio countibios retraxit; q̄s esset deus ver⁹ innotuit; et̄ne civitate gaudio p̄dicauit. **Et** cū magnā multitudinē ppli in fide collegisset; tantā illic inopiā pertulit; ut victus sui graui necessitate laboraret; et tamē panē a discipulis nō accepit; quib; panē ecli p̄dicauit. **In**siscebat verbo p̄ vita audientū; p̄vita sui corpis insiscebat labori manū. **De** terris q̄z alijs stipēdia mittebant a discipulis; ut p̄dicare sufficeret Corinthijs. **Ipe** q̄ppe ad

cosidē Corinthios post ep̄stolas loq̄tur dicēs. **Cū** essem apud vos et egerem; nulli onerosus fui. **Nā** qđ mihi deerat suppleuerūt fr̄es q̄ venerūt a macedonia. **Quib;** ad magnū quosq̄ improperū p̄misit dicens. **Al**ias ecclias expoliari accipies stipendiū ad ministrū v̄m. **Pensam⁹** q̄ si possumus cui⁹ h̄ māsuetudis fuerit panē sp̄uales p̄dicare; et panē carnis nō accipere; corda audientū diuites eternis instruere; et inf̄ cosidē discipulos fideles et abūdantes fame laborare; inf̄ satiatos pati inopiā; nec tñ qđ patiebatur dicere; q̄ patiebatur dicere; nec tñ dolere; videre dura erga se corda audientū; tenaciū nec a p̄dicatione desistere. **Nā** sicut apostoloꝝ acta testantur annū et sex mēses; in eadē ciuitate p̄tinue p̄dicauit. **Cū**q; ab eisde Corinthijs recessisset; ad cosidē postmodū scribit; qđ apud eos posit⁹ pertulit. **Quare** autē h̄ eis cū inf̄ eos viueret nunq; dixit? **Ne** qđ erga se tamē factū ex bona voluntate nō fuerat; sic ret ex iustione; et cū innotesceret eoz misericōdia; remaneret voluntas ignota. **Quare** autē hoc postmodū lōge postius scribit; t̄ne omnino discipuli incoꝝ recti remanerēt; et equals in tenacia m̄fo fuerāt; alijs quoq; fr̄atib; tales essent. **Certe** et in h̄ **Paulus** vere magister gētiū sua negligēs; aliena curans ip̄leuit qđ p̄dicauerat; nemo qđ suū est q̄rat; sed qđ alteri⁹ et non q̄ sua sunt singuli cogitantes; sed ea q̄ alioꝝ. **Quāta** itaq; ista māsuetudis est vir⁹; q̄nta tranquillitas est spirit⁹. **Quis** autē nostr⁹ si vnū hui⁹ mundi diuitē ad om̄i potētis dei seruitium cōuertisset; seq; egeret aspiceret; et illū sibi vite subsidia nō p̄bere; non p̄tin⁹.

Ps. liij.

Super episto. ad Corin. II. CII.

de eius vita desperasset: Quis nō in-
 cassum laborasse se diceret: quis nō
 ab eius exhortatione obmutesceret:
 quē in semetipm pumū ferre fructū
 boni opis nō videret: Sed Paulus
 per mansuetudinē in virtutū vertice
 solidat⁹ pstitit/pdicavit/dilerit: et bo-
 num qd cepit explevit: atq; portado
 et pstitēdo discipuloꝝ corda ad mise-
 ricordia pducit. nā eoz pfectū post-
 modū scire se indicās: in eadem epla
 scribit. De ministerio qd fit sancti ex
 abundantia est mihi scribere vobis.
 Scio em̄ pōptū qd vīm p quo de
 vobis glorioꝝ apd macedonas: qm̄
 achata parata est ab anno pōre: et ve-
 stra emulatio puocauit plimos. De
 quib⁹ rursus ait. Qui non facere sed
 velle cepistis ab anno pōre. In qbus
 nō tā opa q̄ pia recēbat in eis
 proculdubio plus laudat piavota q̄
 opa. Notādū tñ est: qz hz impropiuz
 hec ipa p̄solatio cū dī: ab anno pōre.
 Bonū quidez sed tarde fecerāt. atq;
 ideo h̄ m̄gr nō sine rephensione lau-
 dabat. **Medic⁹** q̄ppe est/vulneri me-
 dicamentū pponit: qd z ea q̄ purga-
 ta sūt refouet/ z ea q̄ putrida inueni-
 untur mordet. S; hec tolerādo atq;
 pdicādo explevit qd cepit: z mire lon-
 ganimitatis v̄tus ad viscera miseri-
 cordie discipuloꝝ duricia emolluit.

Moralū libro. xxxij. De callida
 verlutia inimici **Ca. xxxij.**

¶ Ipe em̄ satbanas trāffigurat se
 in angelū lucis. Aliter antiqu⁹
 hostis religiosas hominū mētes: ali-
 ter v̄o huic mūdo deditas tentat. nā
 prauis mala que desiderāt ap̄te obij-
 cit: bonis autē latēter insidiās sub spe-
 cie sanctitatis illudit. Illis velut fa-
 miliarib⁹ suis iniquū se manifest⁹ in-

sinuat/istis vero velut extraneis cu-
 iusdaz quasi honestatis p̄terru se pal-
 liat: vt mala q̄ eis publice non valet
 tecta bone actionis velamine subin-
 tromitat. **¶** Cū z mēbra ei⁹ sepe cum
 aperta nequicia nō p̄nt nocere/ bone
 actiōis habitū sumūt: z praua q̄dem
 exhibēt opere/ s; sancta mētiunt spe-
 cie. **¶** Iniq̄ em̄ si ap̄te mali essent/ a bo-
 nis recipi minime possent: s; sumūt
 aliqd de visione bonoz. vt dum boni
 viri recipiūt in eis specie quā amāt:
 permixtū etiā sumāt virus qd vitāt.
¶ Cū quosdaz Paulus apls intuens
 sub pdicatiōis velamine ventris stu-
 dio defuictes ait. **¶** Ipe em̄ satbanas
 trāffigurat se in angelū lucis. **¶** Quid
 ergo mir⁹ si ministri ei⁹ trāffigurent⁹
 velut ministri iusticie: **¶** Hanc transfi-
 gurationē Josue timuit qm̄ videns
 angelū cui⁹ esset partis/inquisiuit di-
 cens. **¶** Noster es/ an aduersarioꝝ me-
 orū? **¶** Et videlicet si aduersē virtutis esset:
 eo ip̄o quo se suspectuz cognosceret/
 ab illusione resiliret.

¶ Qua intētiōe sancti viri opa sua
 cōmendent. **Moralū** libro. xix. Et
 in homelia. ix. sup **Ezech. Ca. xxv.**

¶ Ministri ebusti sunt z ego. **¶** Iusti
 atq; pfecti gloriā laudis fugi-
 entes z aniaz lucra querētes; aliqui
 v̄tutes suas pdicāt: bona q̄ diuinit⁹
 acceperūt narrāt: nō vt ipsi apud ho-
 mines ostensione sua pficiant/ sed vt
 eos quib⁹ predicant exemplo suo ad
 vitam trabāt. **¶** Cū Paulus apostol⁹
 quoniēs fustib⁹ cesus: quoniēs lapida-
 tus: quoniēs naufragiū pertulit: q̄ns
 ta p veritate sustinuit/ qz ad tertiū ce-
 lum raptus: qz in paradisiꝝ ductus
 sit eorūtib⁹ narrat vt eoz sensum a
 falsis pdicatoribus auertat: z duꝝ se

Nota

Josue. v.

ij. Co. xi.

Gregoriana exceptiones.

innotesceret quis esset illi eis vilesceret quis ab eis cognouerat inique venerari. **E**isdem igitur corinthiis honorem fugiens dicit. **N**on enim nosmetipsos predicam⁹ / s; **J**esu xpm dnm / nos autem seruos vros p̄ **J**esu xpm. **D**uos tamen videns falsorum apostolorum persuasione a te fidei tramite deuiar: eis se sum̄ opere quibus esset venerandus ostendit dicens. **I**n quo quis audet: in impietate dico: audio et ego. **H**ebrei sunt et ego. **I**sraelite sunt et ego. **S**emen abrahe sunt et ego. **M**inistri xpi sunt et ego. **E**t minus sapiens dico plus ego. **Q**uibus etiam subiungit / quod et quibus tertium celi secreta patuerunt / quod raptus etiam archana paradisi penetravit. **E**cce honorem fugiens / seruū se discipulorum predicat / ecce honorem per utilitate audientium qurens falsis apostolis vite meritum supponit. **E**git quippe doctor egregius / ut dum ipse qualis esset agnosceret / et vita et lingua male predicantium eius perparatio vilesceret. **I**llos videlicet commendaret si se abscederet. **C**umque se non ostenderet error locum dedisset. **M**iro igitur modo / et humilitatis exhibens gratiam / et utilitatem querit incrementa / ut et seruū se discipulis predicet / et aduersariis potiorē demonstrat. **O**stendit discipulis quod humilitatis acceperit ostendit aduersariis quod sublimitatis. **I**nnotescit contra aduersarios quod haberet ex munere / innotescit discipulis quod illis apud se maneat in cogitatione. **S**acri ergo viri cum coguntur bona narrare que faciunt / non elationi sed utilitati seruiunt.

Quanta discretione debeamus aduersis aliquando obuiare / aliquando vero declinare. **M**oralium libro. **xxj.**

Capitulum. xxvj.

Damasci propositus gentis arethe regis. **S**i ad eterne vite desiderium nisi animus exarsit: si iam verum lumen intrinsicus respicit: si se in flamma sancti seruis accendit: in quantum locus admittit: in quantum causa exigit / debemus pro deo sensu iusticie nosmetipsos obicere et pueris ad iniusta erupentibus etiam cum ab eis non querimus obuiare. **N**am cum iusticia quam nos amamus in alijs ferunt nos nihilominus sua percussione perfodiunt: etiam si venerari videantur. **I**n tueri libet quibus paulum seruis accedente ratum quoniam ephesi ad irrumperdas theatrum turbas zeli flamma rapiebat. **S**criptum quippe est. **R**epleti sunt ira: et exclamauerunt dicentes. **M**agna diuina ephesiorum. **E**t impleta est ciuitas confusione: et impetum fecerunt uno animo in theatrum raptum gaito et aristarco comitibus pauli. **B**eaque mox subdit. **P**aulo autem volente intrare in populum non permiserunt discipuli: quodam autem de asiaticis principibus quod erant amici eius miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum. **I**n quibus profecto verbis agnoscamus quod impetu contra cunctos aduersarios irrueret nisi cum per amicos et discipulos caritatis freno tenuisset. **S**ed si obuiare hostibus / si vultro pugnam petere / si nosmetipsos semper relinquere in cursum nostri seruis debemus. quod est quod idem predicator egregius de semetipso fateatur dicens. **D**amasci propositus gentis arethe regis custodiebat ciuitatem damascenorum ut me apprehenderet: et per fenestram in spem ta dimissus sum per murum: et sic cecidi manus eius. **Q**uid est quod modo sponte cunctos armatorum impetum et modo se ab armatis hostibus quasi trepidum abscedit: nisi hoc quod necesse est ut in eius artificiosa fraude discat

Ubi;

Act. xij.

Super episto. ad Corin. II. CIII.

mus aduersarioꝝ pugnā / r pstanter
aliqui appetere / r prudēter aliqui decli
nare. Necessē quippe est vt per omne qd
agim⁹ in mētis trunina positū hinc
pōd⁹ illinc fructū nostri laboris est
mem⁹. Et cū pond⁹ fructū superat
laborē qsqz in morte declinat: dūmo
do se in alijs exerceat in qbo lucro fru
ctū pond⁹ laboris vincat. Cum qd
subsequēti qnitate fructū mēsurā
laboris aut equat. aut vincit. labor
nō sine graui culpa declinat. Cū p
dicator scilicet cū Damasci valde ob
stinatas mētēs psequentiū cerneret
eoz voluit aduersitari cōfigere: qd r
semetipm quē pfuturū multē noue
rat vidit posse deficere: r aut nullis
felle aut paucis pdesse. Successum
igit a certamine petiit: r pgnaturū
felici⁹ ad alia se bella fuauit. Nō em̄
loco virtus / sed locus virtuti defuit. r
idcirco fortissim⁹ miles ab obsidiōis
angustia certamis capū qsiuit. Ubi
qo subigāda regi pꝛio mltā aduer
sarioꝝ colla pꝛerit / subire belluz vel
cū mortenō timuit: sicut ipse cū hie
rosolymā pgeret: eūqz discipuli pas
sione illē p pꝛetia pscita pbiberēt /
sibimetipsi attestat dicēs. Ego nō so
lum alligari / sed r mori in hierlīm pa
rar⁹ sum p noie dñi iesu. Neqz enim
facio aiaz meā pꝛiosiorē qz me. Qui
igit hic hostiles cuneos etiā pscita
passione sua impertire petiit: illic de
dispēsatiōe fuisse edocuit. Qua in re
pēsandum est: qz ille labores quosdā
per dispēsationis iudiciū laudabilē
declinat: q p deo maiores alios for
titer tolerat. Nā sepe ab hominibz ti
mor debilis cauta dispēsatio vocat.
r quasi prudēter impetū declinasse
se afferūt: cū sugētes turpiter in ter

ga ferunt. vnde necesse est vt in cau
sa dei cū res dispēsationis agit / mes
tus cordis subtilissima libratione pen
set: ne p infirmitatē timor subrepat
r sese per dispēsatiōis imaginē rōnē
singat: ne culpa se prudētia nominet
tamqz nec ad pnam anim⁹ redeat:
quādo hoc qd inique ppetrat virtus
tem vocat. Restat igit vt in dubijs
quisqz depēsus cū sibi qibet aduer
sitas iminet / pꝛus intra semetipm q
formidinē r pꝛipitationē pugnet: q
tinus nec formidolose se subtrahat /
nec pꝛipitater opponat. Valde enim
pꝛiceps est qui se semp aduersis obij
cit: r valde pauid⁹ qui semp abscondit.
Sed bec meli⁹ in bellis spūalibz dis
scim⁹ / si formā exercitiū a corporalibus
bellis traham⁹. Neqz em̄ ille dur sa
piens est q q cuneos hostiles exercis
tū pꝛiceps admouet: neqz ille dur for
tis q semp hūc ab hostis facie cauē
do subducit. Scire namqz dur debz
modo ab hostili impetu exercitiū cau
te subtrahere / modo hostē circūfusis
cornibz coartare. Qd nimiz sollicite
pfecti pꝛdicatores exhibent: cū modo
psecutiōis rabiem declinātes noue
runt sapiēter / sed nō eneruiter cedes
re. modo vero psecutiōis impetuz
pꝛemnentes / nouerunt ei fortiter sed
non pꝛipitanter obuiare.

De fugienda gloria. In moralibz.
libro. xvij. Capitulu. xxvij.
Darco aut ne qd me existimet su
pra id qd videt in me. Omnes q
veraciter sancti sunt: non solū gloriā
supra modū suū omniū nō appetūt
sed etiā hoc ipm videri refugiūt qd
esse meruerūt. Cū ille pꝛdicator egres
sus veritatis pꝛa pꝛeudo loquens
apostolos: dū virtutes eximias opes

Act. xv.

q. Co. r.

Super epi. ad Corin. II. XCIII.

castos est virtutis infirmitas. Tunc quippe hñ interitus custodimur / cū per dispēnationē dei tolerabilē tenemur exterius / aliquādo vitijs / aliquando pressuris et persecutionum aduersitatibus.

Moralium libro. xxxj.

Qui vero mentem certamini vult ante tentatiōis certamen parare / aduersa queq; longe adhuc posita debz cogitādo p̄noscere: ne fortasse valeāt improvisa supare. **Uñ Paul⁹** discipulos admonēbat euz diceret. **Vos** metip̄os tentate: si estis in fide / ipsi vos p̄bate. **Ac** si apte p̄ciperet dicens **Certamina** p̄secutionū ad mentem reducite: et vestri cordis intima atq; ocella p̄fantes: quales inter supplicia existere valeatis inuenite.

Moralium libro. xij.

Paulus ergo p̄dicator egregius qui raptus ad ternū celū fuerat / archana paradisi penetrauerat / eē post reuelationē trāquillus et intentatus volebat. **Sz** q̄a om̄ipotēs deus terminos cōstituit homini qui nō poterunt p̄teriri: et eleuauit hunc ad cognoscendū sublimita et reduxit iterū ad infirma tolerāda: vt modi sui mēsuras aspiciēs dum securitatē cōp̄bēdere conaret et nō posset: ne perelatione; extra se iret / per humilitatē cogeret intra suos semper terminos redire. **Non** nunq; itaq; electi dei in virtutib; proficere conant et quedaz dona percipiūt: a quibusdaz vero repulsi in imis iacet. **Nemo** est eīm qui tantū virtutis app̄bendat quantum desiderat. quia om̄ipotens deus in terriora discernēs / ipsis spiritualibus p̄secutionibus modus ponit: vt ex hoc homo quod apprehendere conatur

et non valet / in illis se nō eleuet que valet.

Qua de causa iusti viri bona sua detegūt. **Moralium** libro. xiiij. et xxvj. **Et** in homelia nona super **Ezechielem.**

Capitulum. xxi.

Factus sum insipiens. **Iusti** et p̄fecti nunq; bona sua detegunt / nisi eos aut primoz utilitas / aut certe nimia necessitas cogat. vnde **Paulus** quoq; apostol⁹ multa de se fortia pro discipuloz suoz edificatiōe narrauit. sed hec narrādo minime deliquit. quoniā a veritatis tramite et attestatiōe certa / et corde humili nō recessit. **Qui** hō necessitate cogēte vera de se bona loquit: tanto mag; humilitati iungit / q̄ntoz veritati sociatur.

An isdē **Paul⁹** nō fuit qñ veritatis emulatiōe cōtra falsos ap̄los tot d̄ se discipulis fortia gesta narrauit: **Cui** nimirū veritati inimicus existeret: si abscondēdo virtutes p̄prias p̄dicatores errorū preualere p̄mississ. **Unde** etiaz cum virtutes suas **Corinthijs** enumerasset / adiunxit. **Factus** sum insipiens / vos me coegistis. **Sit** autē aliquādo vt necessitate cōpulsus in bonis que de se referūt: nō alioz utilitatem / sed suā requirāt. sicut b̄tus **Job** facta sua enumerat dicens. **Ocul⁹** fui ceco / et pes claudō. **paſ** eram pauperū: et causam quā nesciebā diligentissime inuestigabā: et mltā alia que sepe egisse se cōmemorat. **Sed** quia in vulnere doloris posit⁹ ab amicis increpantib; impie egisse et violētus p̄sumis atq; oppressor pauperū fuisse dicebat. **Vir** sanct⁹ inter flagella dei et humane increpationis verba deprehensus mentē suā graui p̄cuni atq; ad desp̄atiōis foueā cōspexit in p̄clis

ii. Co. xij

Ubi. 54

Job. xxiij

Gregoriane exceptiones

Qui iam itaq; cadere poterat nisi ad memoriam sua bñ acta reuocass; vt ad spem animi reduceret: ne oppressus verbis z vulnerib; in desperatione periret. **Q**d ergo sua bña enumerat nō innotescere alijs q̄si ex laude desiderat/sed ad spem anim reformat. Iusti itaq; cū vtutes suas quas habet infirmis loquunt/rep̄bēribiles nō sūt: q; per vitā suā quā referūt/aliōr; animas ad vitam querūt.

¶ Explicunt exceptiones de epistola ad Corinthios. ij.

Incipiunt ecce

ptiones de epistola ad Galatbas.

¶ **Q**d rectores debēt studere vt subditis placeant. **In** pastorali. capitulo. xij.

Capitulum primum.

Sciendū

q; non oportet vt rectores boni placere hominib; appetāt: sed vt est; matiois sue dulcedine primos in affectū veritat; trabāt: non vt se amari desiderēt/sed vt dilectionē suā quasi quandā viā faciāt per quā corda audientū ad amorē z ditoris introducāt. **D**ifficile q̄ppe est vt quilibet rescta denūcians p̄dicator q; nō diligēt libēt̄ audiat. **D**eber̄ q; qui p̄est studere se diligi/quatin⁹ possit audiri: z tñ amorē suū p̄ semetipō nō q̄rere ne inueniat̄ ei cui fuisse p̄ officii cernit/oculta cogitatiois tyrānide resultere. **Q**d bñ Paul⁹ insinuat: cū sui nobis studia occulta manifestat dicēs.

1. Cor. x.
Gal. i.

Sicut z ego p̄ omnia omnib; placeo. **Q**ui tñ rursus dicit. **S**i ad huc homi-

nib; placere/christi seruus nō essim; **P**lacet ergo Paul⁹ z nō placet: qm̄ in eo qd placere appetit: nō se sed p̄ se hominib; placere veritatē querit.

De p̄phetia. In homelia p̄ma sup̄ Ezechielem. **Capitulum scdm.**

Aliquādo p̄phetie spūs ex p̄terituro: sicut apte ostēdit in paulo aplo qui discipulis dicit. **N**otūz vobis facio euāgelii qd euāgelizatū est a me: qd nō est. **S**im̄ boiez. nec; em̄ ego ab hoie accēpi illd; nec; didici/ s; p̄ reuelationem Iesu xpi. **U**n̄ alijs quoq; discipulis dicit. **S**cdm̄ reuelationē notū factum est mibi sacramētū. **Q**ui tñ b̄ ipm̄ euāgelii qd per reuelationē cognouerat: cū hierosolymā p̄dicatur⁹ ascēderet/ ait. **E**cce ego alligat⁹ spiritū tu/ vado in hierusalē/ que in ea vctū: ra sūt mibi ignozās. **D**oc q̄ppe euāgelij sacramētū est: q; vnigenit⁹ p̄ris incarnat⁹ atq; p̄fect⁹ homo fact⁹ est: qui crucifixus mortu⁹ z sepul⁹ die tertia resurrexit: die q̄q; quadragesima ascēdit in celū: atq; in dextera patris sedit. **Q**ui ergo p̄ reuelationem euāgelii agnouit/ p̄phetia de p̄terito tact⁹ est: sed qd qd pro eodē euāgelio passur⁹ erat ignorauit. de futuro p̄culdubio tact⁹ nō est. **N**ā z sicut dicit: nisi q; spūssanc⁹ per oēs ciuitates p̄testat⁹ dicēs. quomā vincula z tribulationes me manēt apte ostēdit: q; ea q̄ ipi vctura eēt/ alijs d̄ ipō reuelatū est: nō aut̄ ipsi de se. sicut de illo p̄ Agabū dicit. **T**irū cui⁹ bec zona est/ ita alligari oportet in hierusalē.

Qualr̄ amonēditur ipudētes. **In** homelia. xi. sup̄ Ezechielē. **Ca. iij.**

Quasi infanti galatbe. mētes aspectu re z impudētes si leuati fuerint

Gal. ij.

Ep. ij.

Act. ij.

Gal. ij.

Gal. ij.

Super epi. ad galathas. CV.

in crepate ad maiores culpas ipsa le-
uitate puocant/ vñ paulus p̄dicator
egregi⁹ multū aspere p̄tra galathas
q̄ a fide discesserāt exercet. Nulla em̄
modestie parētia p̄missa/ nulla locu-
tōis dulcedine p̄rogata/ eos q̄s a fi-
de discessisse cognouit ab ip̄o ep̄isto-
le sue exordio inuebendo redarguit/
nā p̄missa saluatione sic cepit. **Vi-**
ror q̄ sic tā cito trāsserimini/ ab eo q̄
vos vocauit in gr̄a xp̄i. Quib⁹ etiā
in apta increpatione post cetera sub-
lūgit. D̄ insensati galathe q̄s vos fas-
cinauit. P̄tes etenim dure nisi ap-
ta esset increpatione p̄cuisse/ nullo mō
cognoscerēt malū quod egissēt. Nam
sepe hi q̄ impudētes sūt/ tantū se pec-
cosse sentiūt/ q̄tū de p̄ctis que fece-
rint increpātur/ vt minores culpas
suas estimant quas minor inuectio
castigar/ z quas vehemēt oburgā-
ri videntur maiores esse dephendāt.
Quā necesse est vt semp sermo p̄dicā-
ti/ eius auditorū debeat qualitate for-
mari. ne aut verecundis aspera/ aut
impudendis loquatur leuia.

De abnegatiōe male vite. In ho-
melia sup euāgelium. Si quis vult
post me venire. Capitulū. iij.

Uuo aut iam nō ego viuit ve-
re in me xp̄s. D̄ns dixit in euā-
gelio. Si q̄s vlt post me venit abne-
get semetip̄m. Ille semetip̄s relin-
quit z abnegat/ q̄d fuit p̄ vetustatē
deserit z vitat/ z ad hoc nitit q̄ p̄ no-
uitates vocat. Semetip̄m abnegat
nō q̄a oino nō est in essētia/ s̄ scilicet
nō ē in impietatē culpa. Ip̄se q̄dez ē
p̄ naturā/ s̄ nō ē ip̄e p̄ maliciā. P̄se
m̄ q̄mō se pau. abnegauerat q̄ dice-
bat. viuo aut̄ ias nō ego. Extinctus
q̄p̄p̄ fuerat seuus ille p̄secutor z vi-

vere ceperat pius p̄dicator. Si em̄
ip̄e esset/ pius p̄fecto nō esset. Sed
q̄ se viuere denegat/ dicat vñ est q̄ s̄
cta v̄ba p̄ doctrinā veritatē clamat.
Protinus subdit. Viuit vero in me
xp̄s. Ac si apte dicat. Ego q̄dē a me
metip̄o suz extinctus/ q̄a carnaliter
nō viuo/ s̄ tñ essēcialiter nō sum mor-
tuus q̄m̄ in xp̄o spiritaliter viuo.

De cōdescēsiōne p̄dicatorū ad au-
ditores. Moralū lib. xxx. Ca. v.

Filioli mei quos itez parturio
donec formet xp̄s in vobis. Si
cut cerue que incuruant ad fetum z
pariūt z rugitus emittunt/ sic p̄dica-
tores sancti rugiūt dū p̄ incuruatio-
nē suā in cōuersatione lucis auditorū
rū animas gignunt q̄a nos ab eter-
nis supplicis remouere nisi flendo
z dolēdo nō possūt. Is em̄ in lachry-
mis semināt/ vt segetes postmodum
gaudioz metant/ nūc quasi cerue in
part⁹ sūt dolore/ vt spiritali pli post-
modū sint secūde. Ut em̄ de multis
vnū loquar/ video paulū quasi quan-
daz ceruā in partu suo magni doloris
rugit⁹ emittentē/ aut em̄. Filioli
mei quos itez parturio donec formet
xp̄s in vobis. velle apud vos esse
modo z mutare vocē meā q̄m̄ cōsū-
dor in vobis. Ecce mutare vult vo-
cē in partu suo/ vt sermo p̄dicatiōis
in rugitūz vertat doloris. Mutare
vult vocē/ q̄a quos p̄dicādo iam pe-
pererat reformādo gemēs itez par-
turiebat. Qualē rugitum hec cerua
pariēs emittebat/ q̄n̄ eisdē post se re-
deūtib⁹ exclamare cogebatur dicēs.
D̄ insensati galathe q̄s vos fascina-
uit/ z cur sic stulti estis/ vt cū spū ces-
perit⁹ carne cōsumamini. Vel certe.
Currebat⁹ bñ/ cui⁹ vult impediuit

Gregoriane exepcio nes.

vitari nō obedire: Qualis in huius cerue partu rugitus fuit: q̄ diu p̄ceptos filios cū tot difficultatibz p̄perit /z quādoq; partus ad v̄erū malicie redisse cognouit: Cōsideremus q̄d doloris habuerit q̄d laboris /q̄ et postq; p̄cepta potuit edere / rursū est cōpulsā extincta suscitare: Notandū hō sūmopere est q̄ cerue incuruantur vt pariat / q̄a nimiz si erecte starent parere nō valerēt. Similiter p̄dicatores sācti nisi ab illa immēsitate p̄replationis interne quā capiunt ad infirmitatē nostrā hūilima p̄dicatione quasi q̄das incuruatōe descendēt / nunq; v̄tq; filios in fide p̄crearēt. Nobis q̄ppe p̄desse nō possēt: si in sue altitudinis erectione p̄listerēt. S; videam⁹ ceruā sese vt pariat incuruantē. Ego igit̄ nō potui vobis loq̄ q̄si spiritualibz s; quasi carnalibz / rāq; paruulis in xp̄o lac vobis potū dedi nō escā. Atq; mox eiusdem incuruatōis causas exequit̄ dicēs. Nō dū em̄ poterat / s; nec adhuc q̄dē potestis. S; hāc ceruā q̄ p̄pter nos incuruata est / q̄so videam⁹ erectā. Ut Sapientiam loq̄mur inter p̄fectos. i. Coz. ij. Et rursū siue mēte excedimus deo. ij. Coz. v. Cū hō mēte excedit deo excessū ei⁹ oino non accepim⁹. At q̄ nos lucrē incuruat̄ ad nos / v̄n̄ illic aperte sub iungit. Siue sobrii sumus vobis.

De simulatione hypocritarum. Moralium libro. viij. Capitulum. vj. **O**mnis hypocrita corpus per abstinentiā afficit / s; tñ p̄ amore gl̄ie mūdo viuit. Duo cōtra h̄ p̄ paulū de electis d̄r. Qui aut̄ sūt xp̄i carnē suā crucifixerūt cū vitijs /z cōcupiscētjs. Cū vitijs q̄ppe p̄cupiscētjs carnē crucifigim⁹ / si sic gula; re

stringim⁹ / vt iā de mūdi gloria nihil q̄ram⁹. Nā q̄ corp⁹ macerat s; honoribz ābelat crucē carni intulit s; mūdo p̄ p̄cupiscentiā viuit / q̄m̄ /z sepe p̄sāctitatē imaginē locū regiminis indign⁹ assequit̄ / q̄ nisi aliqd̄ in se v̄ru / ostēderet / nullū honorē percipere mereret. S; trāsit quod delectabilis obtinet /z panaliter qd̄ sequit̄ manet

De misericordia i iudicio. In pastoralis capitulo. xxi. Capitulum. vij. **S**i p̄occupatus fuerit homo in aliquo delicto. Cū non malicia s; ignorantia sola vel infirmitate delinquit̄ p̄fecto necesse est vt magno moderamine ipsi⁹ delicti correptione tēperet. Cūti q̄ppe q̄usq; hac mortali carne subsistim⁹ n̄e corruptiois infirmitatibz subiacem⁹. Et se q̄ debet q̄sq; colligere qualiter aliene oporteat ibecillitati misereri / ne p̄tra infirmitatem primisi ad increpationis vocē seruēt⁹ / rapit̄ oblit⁹ sui ei⁹ se videat. Cū bene paul⁹ admonet dicēs. Si p̄occupat⁹ fuerit hō in aliquo delicto / vos q̄ spirituales estis in struite huiusmodi in sp̄u lenitatē / cōsiderāte ipm̄ ne /z tu tēpteris. Ac si apte dicat. Cū displicet ex aliena infirmitate quod conspicis p̄sa quid es / vt in increpationis zelo se spiritus tēperet dū sibi q̄q; qd̄ increpat timet.

De edificio caritatis per compassionem construendo. In moralibus libro. x. Et in homelia prima secundae partē super Ezechieles /z in pastoralis capitulo. ij. Capitulum. vij. **A**uicem onera v̄ra portate. Sicut in edificio lapis lapidē portat / q̄a lapis sup̄ lapidē ponit̄ /z q̄ portat alter p̄ portat ab altero sic in sācta ecclia vnusq;sq; portat alteri /z

f. Co. ij.

Ibidem.

i. Coz. ij.

ij. Coz. v.

Ibidem.

Gal. v.

Gal. v.

Gal. v.

Gal. v.

Super epi. ad galathas. CVI.

portat ab altero. **N**ā vicissim se pri-
mi tolerat: vt p̄ eos edificium caritatis
surgat. **H**inc etenim paulus admonet
dicens. **I**n uicem onera v̄sa portate/ r
sic adimplebitis legē xp̄i. **Q**uid lex h̄
loco accipi nisi caritas debet/ p̄ quā
semp̄ in mēte legit/ p̄cepta vite quas
liter in actione teneat. **E**t quippe xp̄i
caritas est/ q̄ ex illa nobis r largiter
sua bona tulit/ r cōmunit mala n̄ra
portauit. **T**ūc ḡ xp̄i legē imitādo cō-
perim: qm̄ r n̄ra benigne p̄ferimus
r nostrorū mala pie sustinem/ cū fra-
terna onera ex amore toleram. **H**u-
ius legis virtutē paulus itēz denū-
tians ait. **P**lenitudo legis caritas.
Si em̄ ego vos portare negligo in
moribz vestris r vos tolerare me cō-
tēnt/ in moribz meis caritas inter-
nos v̄n̄ edificium surgit/ q̄s vicaria di-
lectio p̄ patientiaz nō cōiūgit. **H**unc
itaq; alij portauerunt a nobis: nos r̄o
portati sum/ ab alijs. **I**lli r̄o q̄ in si-
ne ecclesie id est in extremitate mun-
di nascituri sūt tolerant q̄dē a maio-
ribz vt eorū mores ad bona merita
cōponant/ s; cū nō eos sequunt qui
p̄ illos pficiat nullos sup se fidelis fa-
briē iā lapides portat. **O**m̄ne autēz
p̄odus fabriē fūdamentū portat: q̄a
mores simul omniūz solus redēptor
noster tolerat de quo paulus ait. **I**n-
damētū aliud nemo p̄t ponere p̄ter
id q̄s positus est/ quod est ch̄istus
iesus. **R**edēptor itaq; noster omnia
nostra tolerat. s; in ip̄o maluz nō fuit
q̄s debuisset tolerari. **M**ores r cul-
pas nostras solus ille sustinet/ q̄ totaz
sanctē ecclesie suā fabricam portat. q̄
per p̄phete vocē de p̄nerse adhuc
viventibz dicit. **L**aborans sustinens.
De p̄fecta mortificatione sanctos

rum. **M**oralium libro quinto r. xviij.
Capitulum.

Mibi mūdus crucifixus est et ego
mūdo. **E**lecti dei mori mūdo
funditus cōcupiscūt/ vt sicut in sc̄lo
ipsi nihil appetunt/ ita iam a seculo
nulla obligatiōe teneant. **E**t plerū-
q; contingit/ vt iam homo mūdum
mente non teneat/ sed tamē mūdus
hominem occupationibz astringat.
Et ipse q̄dem mūdo iam mortuus
est: sed ip̄i mundus adhuc mortuus
non est. **Q**uasi enim viuus adhuc mū-
dus eū cōcupiscit: dum alio intentū
in suis actibz rapere contendit. **U**n-
de bene paulus cum r ip̄e seculum
perfecte despiceret/ r talem se factuz
videret: quē iam hoc seculū omnino
concupiscere nō poss; ruptis huius
vite vinculis liber dicit. **M**ibi mū-
dus crucifixus est/ r ego mūdo. **M**un-
dus ei quippe crucifixus fuerat/ q̄ hūc
cordi suo iā mortuū nō amabat. **S**;
r seipm̄ mūdo crucifixerat/ q̄a talem
se ei exhibere studuit: vt ab eo quasi
mortuus cōcupisci nō posset. **P**au-
lus ergo qui se totum huic mundo
mortuum esse p̄hibebat non sufficit
vt diceret mundo crucifixus sum/
nisi r p̄mitteret mihi mūdus crucifis-
sus est: vt nō solū se mūdo mortuū/ s;
etiā mūdus sibi mortuū esse testaret/
q̄tinus nec ip̄e mūdus/ nec ip̄m iā mū-
dus appeteret. **S**i em̄ duo fortasse in
vno loco sint/ q̄z vnus viuus/ alter r̄o
sit mortuus: r si mortuus viuus nō
videt viuus tamen mortuum videt.
Si vero vtriq; sint mortui/ alter ab
terū nequaq; videt. **I**ta qui iam mū-
dū nō amat: sed tamen ab illo vel nō
volens amatur/ r si ipse velut mors
tuus mūdum nō videt/ hunc tamen

Gal. vij.

Nota

Ro. ij.

1. Co. ij.

Gal. i.

Gregoriane exceptiones.

mūds adhuc nō mortu⁹ videt. Si
nō nec ipse mundū in amore retinet:
nec rursus a mūdi amore retinet: sicut
bi vicissim vtriq; sunt extincti. qd dū
alter alter nō appetit/ quasi mortuū
mortu⁹ nō attēdit. Quomā igit pau-
lus nec mūdi gliaz q̄rebat/ nec a mū-
di glia ipse q̄rebat: et se mūdo et mun-
dus sibi crucifixū esse gloriat. Et em̄
ostenderet q: p̄ abiectiōne qua se hu-
miliando deiecerat: talis tā fact⁹ esset
vt nec ipse mundū/ nec mund⁹ ip̄s cō-
cupisceret. nō solū ait se mūdo cruci-
fixum vt mūdi gliaz quā ipse appete-
ret/ ipse tāq; mortu⁹ nō videret: s; etiā
sibi mundū asseruit crucifixū: in q̄ se
tāta hūilitate deiecerat: vt et ipse mū-
dus tāq; mortu⁹. Paulū hūiles atq;
despectū tam videre nequaquā possēt.

**Explicunt exceptiones de Episto-
la ad Galatas.**

Incipiunt ecce

ptiones de Epistola ad Ephesios.
De restauratione angeloz q̄ de celo
cecciderūt. **Capitulū primum.**

Paul⁹ apo-
stolus christi Jesu p
volūtatē dei scripsit
vobis q̄ sunt Ephesi: et
fidelib; in xp̄o iesu/ grā vobis et par-
a deo patre nro et dno iesu xp̄o. Bndi-
ctus de⁹ et pat̄ dñi nri Jesu xp̄i q̄ be-
nedixit nos in om̄i bndictiōe spirita-
li in celestib; in xp̄o: q̄ p̄posuit in eo
in disp̄sationē plenitudinis tempo-
rū instaurare om̄ia in christo que in
celis/ et que in terra sunt in ipso.

Moralū libro. xxxi.

Fortissimi angeloz choi q̄ q̄ntis
nō integri/ s; tamē in pprio statu fixi
cadere cū suis angelis diabolo remā-
serūt: p̄rupti et imminuti p̄nt dicit: quia
pars eoz cecidit/ ps remāsit. qui in-
tegrī q̄des stant per q̄litate merit/ s;
per numeri q̄ntitate p̄rupti et immi-
nuti. Hāc p̄ruptionē et imminutiōez
restruere mediator venit: vt redēpto
genere hūano illa angelica dāna sar-
citer: et mēsurā celestis patrie locuple-
tius fortasse cumularet. Prop̄ hāc
p̄ruptionē de p̄e dī. Prop̄osuit in
eo in disp̄sationē plenitudinis tēporū
instaurare om̄ia in xp̄o: q̄ in celis et
que in terra sūt in ipso. In ipso q̄ p̄res-
taurant ea q̄ in terra sunt: dū pecca-
tores ad iusticias cōuertunt. In ipso
restaurant ea q̄ in celis sunt: dū illic
hoies hūilitati redeūt: vñ apostate
angeli supbiendo ceciderunt.

Pulcherrima descriptio toti⁹ ange-
lice dignitatis. In homelia sup euan-
gelii. Accesserūt ad ihm. **Capit.**

Quater suscitauit christus a mor-
tuis: p̄stitues ad dexterā suā in
celestib; supra oēm p̄ncipatū et p̄tate
et virtutē et dñationē. Angeloz et ho-
minū naturā ad cognoscēduz se dñs
p̄didit: quā dux ad eternitatē p̄sistere
voluit: eā p̄culdubio ad suaz similitudi-
nem creauit. Nouē vō sunt ordines
angeloz: sed vt cōpleret electōū nu-
merus/ homo decim⁹ est creat⁹. Ipse
quidē homo p̄ditus ad imaginē dei
fuit: s; a similitudine sui p̄ditoz peccādo
recessit: q̄ tū nec post culpā perijt: q̄
niam eterna dei sapiētia in hūanita-
te apparuit: et per carnē miracul⁹ cho-
ruscans illuz repauit. Nouē vō ordi-
nes angeloz esse inueniunt: vnde et
ip̄i angelo q̄ prim⁹ est p̄dit⁹ p̄ p̄betā

**Ep̄. 1.
Gal. 1.**

Super epi. ad Ephesios CVII

Exe. dicit. Tu signaculus similitudinis ple-
nius sapientia et perfectus decor in de-
licijs palatii dei factus. **Ubi** notandum
quod non ad similitudinem dei factus sed si-
gnaculum similitudinis dei: ut quo in eo
subtilior est natura / eo in illo imago
dei subtilior insinuetur expressa. **Quo** in
loco mox subdit. Omnis lapis pretio-
sus operimentum tuum: sardius / topa-
zurus / iaspis / chrysolitus / onix / et beril-
lus / saphirus / carbunculus / et smar-
ragdus. **Ecce** novem dicit nomina la-
pidum: quia perfecto novem sunt ordines
angelorum. **Quibus** nimirum ordinibus ille
primus angelus ideo ornatus et operi-
mentatus. quia dum cunctis agminibus an-
gelorum placatus est: ex eorum comparatione
clarior fuit. **Sacro** igitur attestante elo-
quio scimus angelos / archangelos / vir-
tutes / prelates / principatus / dominaciones /
thronos / cherubim atque seraphim.
Esse namque angelos et archangelos pe-
ne omnia eloquii sacre pagine testantur.
cherubin vero atque seraphim sepe ut
notum est libri prophetarum loquuntur. **Quar-**
tuor quoque ordinum nomina Paulus apo-
stolus in hac epistola ad Ephesios enu-
merat dicens. **Supra** omnem principatum
et potestatem et virtutem et dominationem
Dei: tonis autem scribit ad Colossenses.
Sciendum est autem quod angelorum vo-
cabulum nomen est officii / non nature. nam
sancti illi celestis patrie spiritus spiritus qui
idem sunt spiritus: sed semper vocari ange-
li nequaquam possunt: quod solum tunc sunt
angeli: cum per eos aliquid nunciantur. gre-
ca enim lingua angeli nuncij: archangelus
vero summus nuncij vocantur. **Hi** enim
qui minima nunciant angeli: qui vero
summa annuntiant archangelus vocantur.
Virtutes etiam vocantur illi nimirum spi-
ritus: per quos signa et miracula frequen-

tius fiunt. **Potestates** etiam vocantur hi
qui habent potentius ceteris in suo ordine
preceptum: ut eorum ditioni virtutes aduer-
se subiecte sint quibus prelate refrenant: ne
corda hominum rationum tentare prevalerent quan-
tum voluerint. **Principatus** etiam vocantur
qui spiritibus quoque bonis angelorum spiri-
tibus prestant: qui subiectis alijs dum ea que
sunt agenda disponunt: eis ad experienda
divina misteria precipiant. **Dominaciones**
autem vocantur: qui etiam potestates
principatum alta difficultudine transce-
dunt. **Non** principari est in re reliquas pro-
rem existere: dominari vero est etiam subie-
ctos quosque possidere. **Ea** igitur ange-
lorum agmina que mira potentia preminet:
pro eo quod eis cetera ad obediendum sub-
iecta sunt dominationes vocantur. **Sic** autem
in illa summa civitate specialia quedam
singulorum sunt: ut tamen sint cetera omnium:
et quod in se quisque ex parte habet / habet in alio
ordine totum possidet. **Sed** idcirco uno
eodemque vocabulo communiter non censetur
ut ille ordo vocari preuato unus
cuiusque rei nomine debeat que habet in mun-
dere plenus accepit. **Seraphim** namque
incendium dicitur: et tamen amore preditoris
multum omnes ardet. **Cherubin** vero plenus
tudo scientie. et tamen quod ibi aliquid nesciat:
vbi ipsum omnes simul fonte scientie deum
videt. **Throni** illa agmina quoque que
bus conditor prestat vocantur / sed beatus
esse quod potest nisi creator suus eius merito
prestat. **Due** ergo ex parte ab omnibus
habentur: eis in preuato nomine data sunt:
qui hec in munere plenus acceperunt.
Non et si que illis sic alij habent ut haberi
ab alijs nequaquam possint: sicut specialia no-
mine dominationes et principatus vocantur.
cuncta ibi sunt singulorum: quod per charita-
tem spiritus ab alio in alijs habentur. **Sed**
quoniam illa summa civitas ex angelis et ho-

Gregoriane exceptiones Super

minibz cōstat: ad quā tantā credim⁹
ascensurā multitudinē hoim/ quāta
electoz multitudinē rēmasit angeloz:
superstite ipsi q̄qz hoies q̄ ad celestem
patriā redeūt/ ex eis agminibz aliqd
illuc reuertentes imitent: vt in eozū
sortē per p̄uersatiōis similitudinē depu
tent. Nā sunt pleriqz q̄ parua capiūt
sed tñ hec eadē parua fratribz annū
ciare nō desistūt. Isti itaqz in āgelo
rū numez currūt. Et sunt nōnulli q̄
diuine largitas munere referti secre
toz celestiu sūma r̄ cape p̄ualēz nū
ciare. Quo ḡ isti nisi inē archāgeloz
numez deputantē. Et sunt nōnulli q̄
mira faciūt signa valenter opantur.
Quo ḡ isti/ nisi ad supnaz virtutum
sortē r̄ numez cōgruūt. Et sunt nō
nulli qui etiā ab obsessis corpibz ma
lignos spūs fugant: eosqz virtute ora
tiōis/ r̄ vi acceptē p̄tatis eiciūt. Quo
itaqz isti meritū suū/ nisi inē p̄tatum
celestiu numez fortunēt. Et sūt nō
nulli qui acceptē virtutibz etiā electoz
rū hominū merita trāscēdūt. cunqz
r̄ bonis meliores sunt/ electis q̄z fra
tribz p̄ncipant. Quo ḡ isti sortē suā/
nisi inter p̄nciparuū numeros acce
perūt. Et sunt nōnulli q̄ sic in semet
ipsis cūctis vitijs omibz q̄z desiderijs
dominant: vt r̄ ipsi iure mūdicie dū
inē homies vocent. **Uñ r̄ ad Moy
sen dī. Ecce p̄stitui te deū p̄baradīs.**
Exo. vij. Quo ergo isti/ nisi inē numeros dos
minationū currūt. S; hec frēs cha
rissimi me loquēte/ vos introitus ad
vosmetipsos reducite/ secretoz v̄oz
merita cogitatōesqz discutite. Vidē
te si qd iam boni vobiscū inē agitis/
videte si in nūero hoz agminū: q̄ hec
viter t̄gēdo p̄strinxim⁹ sortē vestre
vocationis inuenitis. **De autē anie q̄**

in se d̄ his bonis q̄ enumerauim⁹ mō
nime aliquid recognoscit: ei qz ve ad
buc deteri⁹ iminet/ si r̄ priuatā se dos
nis intelligit/ r̄ neqz gemit. Quis
quis ḡ talis est frēs mei gemend⁹ est
valde qz nō gemit. **P̄scm⁹** igit accē
pta electoz munera: r̄ virtute q̄ poss
sumus/ ad amorē tāte fortis anbeles
mus. Qui in se donoz ḡram mīme
recognoscit gemit: q̄ nō in se minora
cogit/ maiora alijs nō inuideat: qm̄
r̄ supne ille distinctiōes brōz spiritūū
ita sunt p̄dite: vt alie alijs sint plate.

**De sublimi p̄uersatiōe sc̄toz. No
raliū lib. vj. r̄. xxxj. Ca. iij.**

Omnirefusaui r̄ cōsedere nos
ascit in celestibz. **Electi dei cum**
in hac vita ex hūilitate se substernūt:
alte mēt̄ iudicio cūcta r̄palia trāses
unt: cūqz se indignos in oibz estimāt:
recte cogitatiōis examine ḡham hu
ius mūdi trāscēdētes calcāt. **Vidē**
amus humilē **Paulū** discipulis dis
centē. **Nō em̄ nosmetipsos p̄dicam⁹:**
sed iesum xpm̄ dām nostrū: nos autē
seruos v̄ros p̄ christū. **Videam⁹** hu
mitem in sublimi iam positū r̄ dicen
tem. **An nescitis qz angelos iudica
bim⁹: Et iter. Nostra p̄uersatio ē in
celis. Et rursus. Cōrefusaui r̄ cō
sedere nos fecit in celestibz. Nō vult
Paul⁹ mentē in ima deijcere: nō vult
per abiectionē hūane p̄uersatiōis in
infimis habitare. **Tūc Paul⁹** in car
cere fortasse videbat: cū se cōsedere
xpo in celestibz testaret. s; ibi erat vbi
ardentē tā mentē fixerat: nō illic vbi
illū necessario pigra adhuc caro retin
ebat. **Fortasse tūc eū e. teri⁹** cathē
na religabat: mētē tñ positus in subli
mibz fuerat: qz p̄ spei sue certitudinē
tā in celestibz sedebat. **Sci itaqz v̄****

Ep̄c. 6

ij. Lotij

i. 2. os. vj
p̄bil. iij.

epi. pau. ad Ephesios CVIII

ri foris despecti sunt: et velut indigni
omnia tolerat: sed dignos se supernis sedibus
proferentes, eternitatem glorie cum certitu-
dine expectat. Cuius labor et fortis ad-
uersitate persecutionis: admoniti recur-
runt intrinsecus ad arcem mentis: et inde
cuncta sub se ire despiciunt: in qua transi-
re corporaliter etiam semetipsos cernunt.
Minas non metuent: quoniam et tormenta
patiendos continent. Hinc enim per Salo-
monem dicitur. **Iustus quasi leo confidens absque
terrore erit.** Hinc ab eo iterum scriptum est.
**Non perstitabit iustus quicquid ei acciderit
Quia enim rectus quicquid in alto sue intentionis
truncatus sit: dum mortem moriendo non sen-
tunt mirum modo eos reproborum iacula et
ferunt et non contingit: quoniam vultus se in omnibus
despiciunt: inde etiam omnia securiores sunt.**

Moralium tertio. unde supra
Dignus nisi multa adhuc per corpus quod
nos sumus patitur: et iam corpus eius id est
ecclesia de suo capite videlicet domino in
celo gloriatur. Si enim caput nostrorum tor-
menta nostra non tangeret: nequaquam afflictis
membris persecutori suo etiam de celo cla-
maret. **Saule saule quid me persequeris?
Si cruciatus nisi eius pennis non essent:
percutus afflictusque Paulus minime dis-
ceret.** Supple ea que desunt passioni
christi in carne mea: et tamen resurrectione iam
sui capitis exaltatus dicitur. **Qui nos con-
resuscitavit et sedere fecit in celestibus.
Nepere hunc in terra persecutionum
tortura perstrinxerant: sed penam suam
potenter precesserunt: ecce per gloriam capitis
in celo residebat.** Compagne igitur chari-
tatis in omnibus unum caput et cor-
pus nouimus et credimus.

**De pietate magistrorum erga disci-
pulos. Moralium lib. xxxi. Ca. iiii.**
Pro ne deficiatis in tribulatio-
nibus meis pro vobis. **Hinc vera**

ces magistri super discipulos suos viscera
timoris et veritate charitatis: hypocrite
vero tanto minus commisit sibi metuent:
quanto nec sibi quod timere debeant depre-
hendant. **Quod quia mollia viscera Paulus
gestabat quoniam circa suos filios tanto est
amoris inhiabat dicens. Nunc vinum
si vos statim in domino. Et testis mihi est
dominus quoniam cupiam vos omnes in visceribus
christi habere.** **Thessalonicensium** quoque suorum
amore indicat dicitur. **Nos autem fratres desolati
a vobis ad tempus horum aspectu non
corde: abudantius festinamus faciem vestram
videre cum multo desiderio. Qui duris
persecutionibus pressus: et tamen de filiorum salu-
te sollicitus adiunxit. Misimus Timotheum
fratrem nostrum et ministrum dei in conan-
gelo christi ad firmandos vos et exhortandos
per fidem vestram: ut nemo moueat in
tribulationibus istis: ipsi enim scitis quoniam in
his positi sumus.** **Ephesios** quoque ait. **Pro-
ne deficiatis in tribulationibus meis
pro vobis: que est gloria vestra.** **Eccce in tri-
bulatione posuit alios exhortat: et in his
quod sustinet alios roborat. Non enim si-
liorum suorum fuerat oblitus: sed metuebat
nimis ne eius discipuli in predicatore
suo tot persecutionum probris cernentes: si-
des in eo despicerent: et quam innumere
passionum perturbatione perualerent. Et ideo
minus in tormentis dolebat: sed magis
filiis de tormentorum suorum tetatone me-
tuebat. Paruipendeat in se plagas
corporis: dum formidaret in filiis plas-
gas cordis. Ipse patiendo suscipiebat
vulnera tormentorum: sed filios prophan-
do curabat vulnera cordium. Penset
mus quod cuius charitatis fuerit: in dos-
lores prius alios tenuisse. persequemur
cuius charitatis sit filiorum salutem in sua
detrimenta querere: et statum mentis in
primis ex sua deiectione custodire.**

Prover.
xxvii.
Prover.
xxv.

Act. ix.

ii. Co. ii.

Eph. ii.

Eph. ii.

j. Thess.
ii.

j. Thess. ii.

Gregorianae exceptiones

De omnipotentia dei. Moralium libro decimo. Capitulum. v.

Epb. iij.

Omnipotentis dei potentia egregius nobis doctor bene insinuat cum breuiter narrat. Ut possit comprehendere cum omnibus factis quae sit latitudo longitudo/sublimitas et profundum. Habet quippe de latitudine: quia dilectione sua usque ad collectionem persequenti redit. Habet longitudinem: quia ad vitam patriam nos longanimiter tolerando producit. Habet sublimitatem: quia ipsorum quae intelligentiam quae recepti fuerint in superna congregatione transcendit. Habet profundum quia dicitur inferius: distinctio nis suum iudicium incomprehensibiliter ex erit. Hae scilicet quattuor nobis in hac vita positae singulis exercet: quia et latitudinem amando et longitudinem tolerando: et celsitudinem non solum nostram intelligentiam sed etiam vota superando et profunditatem suam exhibet occultos et illicitos cogitationum motus distincte iudicando. Sed et celsitudo et profunditas quae sit inuestigabilis nullus agnoscit nisi qui vel contemplatione ad summa peruenit vel occultis motibus resistens tentationibus ceperit importunitate turbari.

De pace seruanda. In pastorali capitulo. xlvj. Capitulum. vj.

Epb. iij

Solliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis. Discordes quatuorlibet virtutibus polleant spirituales fieri nullatenus si per concordiam uniri. primis negligant. Scriptum quippe est. Fructus spiritus est caritas/gaudium: pax. Qui ergo seruare pacem non curat: ferre fructus spiritus recusat. Hinc paulus ait. Cum sit inter vos zelus et contentio nonne carnales estis? Hinc iterum dicit. Pacem sequimini cum omnibus et factum omnia sine qua nemo videbit deum. Hinc rursus admo-

Gal. v.

i. Co. iij

Deb. xij.

net dicens. Solliciti seruare unitatem spiritus in vinculo pacis unum corpus et unum spiritus sicut vocati estis in una spe vocacionis vestre. Ad unam igitur vocacionis speciem nequaquam pertingit si non ad eam unita cum primis mente curat.

Moralium libro. xxiij. De quotidiana renovatione. Capitulum. vij.

Renouamini spiritu mentis vestre. Nescit mens per torpore veterascere quod quotidiana feruoris innouatione studet per desiderium semper inchoare. Hinc per paulum dicitur. Renouamini spiritu mentis vestre. Hinc psalmista qui iam ad perfectionis culmen peruenit quae si inchoans dicebat: dixi nunc exprobra quae vix se laescere ab inchoatione nostris nolumus. valde necesse est ut inchoare nos quotidie credamus.

De patientia cum amore. In pastorali capitulo. xxxij. Capitulum. vij.

Omnia amaritudo et ira tollatur a vobis. studere debet patientes ut diligant quos sibi necesse est tolerare ne si patientiam dilectio non sequitur: in deteriore culpa odij vris offensa vertatur. Hinc paulus cum diceret caritas patientes est illico adiunxit benigna est: vix ostendens quae quos ex patientia tolerat amare etiam ex benignitate non cessat. Hinc idem doctor egregius cum patientiam discipulis suaderet dicens omnia amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur a vobis: quasi cunctis extiterit iam hinc coposita ad interiora peruenit dum subiungit cum omni malicia quae nimirum frustra indignatio clamor et blasphemia ab exterioribus tollitur: si in interioribus vinorum mater malicia dicitur. Et incassum nequitia factis et ramis incidit si surrectura multiplici in radice ser-

Epb. iij

Ps. lxxij

Epb. iij

i. Co. xij

Super epi. ad Ephesios. CIX.

tas. Virtus est corā hoīb; aduersarios
colrare: s; virtus corā deo diligere.
Impatiētes scire debēt q; dū prur-
batiōi sue nequaq; obsistūt/ etiā si q;
a se trāquilla mēte fuerant bñ gesta
p̄fundūt/ r̄ impulsu ipulsi destruit
q̄cqd forsitan diu labore p̄uido cons-
struerūt. Ipa nāq; q; mater est oim
custosq; virtū/ p̄ impatiētie virtū q;
tus caritas amittit/ scriptū q̄ppe est
Caritas patiens est. Igit̄ cū minime
patiens est/ caritas nō est/ de qua idē
paulus ait. Inuicē onera v̄sa porta-
te. r̄ sic adimplebit̄ legē xp̄i. Aer q̄p-
pe xp̄i est caritas: quā soli p̄ficiūt qui
nec cū grauantur excedunt.

In moralibus libro. xx. De tenen-
da grauitate **Capitulū. nonū.**

Non circūferamur omni vento
doctrine. Sicut minutissimos
lapides aq; fluminali trahit/ sic doctri-
nes p̄uersorū dogmatū mētes homi-
nū nō fixas s; mobiles: r̄ nulla graui-
tatis stabilitate solidatas trahūt/ q̄s
velūt de loco semp ad locū flumina
errorū ducunt. Et n̄ p̄dicatores egregi-
cū auditores suos nō tēporalē ducti
s; fori cuperet grauitate solidari: ad-
monuit dicēs. Ut nō iā sim⁹ paruu
li fluctuantes: nec circūferamur omni

De veris r̄ falsis (veto doctrine.
epianis. **Dora. lib. xij. r̄. xx. ca. x.**

Sancta ecclesia vestimētum est
ep̄i/ paulo attestante q; dicit. Ut
exhiberet sibi gloriosa eccliam: non
habentē maculā aut rugā. Neq; em̄
p̄ petm̄ habz maculā nec p̄ duplicita-
tē rugā/ q̄a r̄ p̄ iustitiā est mūda/ r̄ p̄
simplicem intentionem tensa. Que
ergo abluta est ne maculā habeat: tē-
sa est ne habeat rugā/ vtiq; vestis est
cuius. Quid r̄o p̄ rugas/ nisi duplici-

tas designat. Ruge itaq; sacte sūt ce-
clesie oēs q; in ea dupliciter viuunt:
q; fidē vocib; clamāt/ opib; denegāt.
Has aut rugas in electis suis ecclia
sacta nō habz q̄a videlicz nesciūt aliū
de se foris ostendere: r̄ int⁹ aliud ha-
bere. vñ (sicut s̄ doctm̄ c) recte p̄ dica-
tor egregi⁹ ait. Ut exhiberet sibi glo-
riosa eccliaz n̄ hntez maculā neq; ru-
gā. Maculā q̄ppe r̄ rugā nō habz q;
r̄ turpitudine operis r̄ duplicitate
monis caret. Qui aut in ea duplici-
tate viuūt/ hi nimir pacis tēporē: q̄a
huius mūdi p̄tātib; fidē xp̄ianā ho-
norū esse cōspiciūt se fideles esse mēs-
tunt/ s; cū scām eccliaz subita ad-
uersitatē p̄cella turbauerit/ r̄ temp⁹
p̄secutiōis exarserit. illico ostēdūt qd
in p̄fida mēte molunt. r̄ q; nunc me-
tuētes derogāt/ ad p̄radicandū an-
te faciē veniūt/ q̄a verbis v̄re fidelē
vocib; apertis obsistūt. Sciendū r̄o
est/ q̄a cū hec a carnalib; panimur/ n̄
tā ipi sūt q; in nostra morte seuiūt. q̄s
malign⁹ sp̄s q; mentib; eoz p̄ncip-
pā sicut p̄ Paulū dicit. Non est no-
bis colluctatio aduersus carnē r̄ s̄a-
guinē/ s; aduersus p̄ncipes r̄ p̄tates
aduersus mūdi rectores tenebrarū
haz. Quid em̄ aliud sūt omnes iniq;
q̄s membra diaboli? Ipse itaq; p̄ eos
agit q̄cquid in eoz cordib; vr̄agere
debeant immitit.

**De dilectione parentum. In hoc
mela sup Si q̄s venit ad me. ca. xi.**

Utri diligite vros vestras/ sicut
xp̄s ecclesiam. Ad se venienti-
b; veritas dicit. Si q̄s venit ad me
r̄ non odit patrem suū r̄ matrem et
vros: r̄ filios/ r̄ fratres/ r̄ sorores/
nō p̄t meus esse discipulus. Ecce
discipulus vrosē diligendā p̄dicat

Gal. vi.

Eph. iij.

Eph. v.

Eph. vj.

Eph. vj.

Lu. xij.

Gregoriane exceptiones

eius magister dicat/qui uxorem non odit/non potest meus esse discipulus. Nunquid aliquid iudex nūciat et aliquid pro eo clamat. An simul odisse possumus et diligere. Sed si vim precepti impedimus utrumque agere per discretionem valemus/ut uxorem et eos qui nobis conjugatione carnis coniuncti sunt/et quos prius nouimus diligamus: et quos aduersarios in via dei patimur odire et fugiendo nesciamus. Quasi enim pro odium diligitur: quod carnaliter sapiens deum praua nobis ingerit non auditur. Nostram etenim similiter aiam bene tunc odimus cum eius carnalibus desiderijs non acquiescimus: cum eius appetitum frangimus: eiusque voluptatibus reluctamur. Que ergo contempta ad melius ducit/quasi per odium amatur. Sic sic nimirum exhibere uxori et proximis nostris odij discretionem debemus ut in eis/et diligamus quod sunt/et habeamus odio quod in dei nobis itinere obstitunt. **L**erte cum Paulus hierosolymam pergeret per beta agaby non illius apprehendit/suisque pedibus alligauit dicens. Virum cuius hec zona est sic alligabunt in hierosolime. Sed is qui aniam suam perfecte oderat: dicebat. Ego non solum alligari/sed et morti in hierosolime paratus sum pro nomine domini. Iesu/nec facio aiam meam pretiosiores quam me. Ecce quomodo animam suam amando oderat immo odientes amabat quam cupiebat pro Iesu morti tradere: ut hanc suscitaret de peccati morte. Ab hac igitur discretionem odij nostri trahamus formam ad odium uxoris et proximi. Ametur quilibet in hoc mundo aduersarius. sed in via dei contrarius non ametur/aut coniunx vel quilibet proximus et propinquus.

Act. xxi.

Moralium libro. xxiij. De gratia dei et iactantia arrogantium. Ca. xij.

Gratia estis saluari per fides: et hoc non ex vobis. Cum arrogantes aliquid boni faciunt/aut a semet ipsis habere se estimant/aut si sibi datum desuper credunt pro suis se hoc accepisse meritis putant. A semet ipsis enim bonum se habere iactabat/cui per apostolum dicitur. Quid autem habes quod non accepisti. Si autem accepisti quid gloriaris quasi non accepisti. Rursus ne dari nobis bonum gratie pro nostris precedentibus meritis crederemus/isdem apostolus ammonet dicens. Gratia estis saluari per fidem: et hoc non ex vobis/dei enim donum est/non ex operibus ut ne quis gloriatur. Qui etiam de semet ipsis ait. Qui prius fui blasphemus et persecutor/et contumeliosus: sed misericordia consecutus sum. Quibus verbis apte declarat quod gratia non pro meritis tribuat: dum ex seipso docuit/et quod malicia meruit: et quod de benivolentia accepit.

Quatuor sunt diuina correptiones. (ps. Moralium libro. vj. Cap. xij.)

One quod arguitur a lumine manifestatur. Prima virtus est: ne perpetrari debeat peccata vitare/secunda vero perpetrata corrigere. Sed plerumque culpam non solum imminetis minime vitam/verum etiam nec commissas agnoscimus. et peccatoris mens raro altius tenebescit/quanto nec danum sue cecitatis intelligit. Non fit plerumque diuini muneris largitate ut culpam pene subsequantur/et flagella delinquentes oculos aperiant/quos inter vitia securitas cecabat. Torpens quippe animus percussio tangit ut excutatur: ut quod si autem sue rectitudinis securus percutit: afflictus consideret quo iacet.

Ephe.

Co. iij.

Tim.

Ephe.

Super epi. ad Philippenses. CX.

Hic itaq; ipsa asperitas correptionis origo fit luminis/vni per paulu dici tur. **Omne** qd arguit a lumine mani festat. **Argumentum** igit est salutis vis doloris. **Dunc** est em qd salomō ait. **Curatio** cessare faciet pctā ma; i ma **Dunc** itez dicit. **Quē** diligit do minus castigat/flagellat oēm filium quez recipit. **Dunc** angelica voce ad Joannē dñs loqitur dicēs. **Ego** qd amo; arguo/et castigo. **Dunc** paulus ait. **Omni** disciplina in presenti qui dē non videtur esse gaudiū; sed mero ris/postea aut fructū pacatissimū et ercitaris p eam reddit iusticie. **Flet** ergo qsq; hic assiduis se gaudet fla gelis atteri; quatinus eterna suppli cia euadens in iudicio valeat purga tus inueniri. **Ipo** nāq; infirmitatis nie pōdet e deorsus qndie ducimur: nisi mira manu artificis p subueniē tia flagella reuocemur. **Sz** p hoc qd pctō; dolore fl; gelloz corripit; et pre mitur/quādoq; ad beatitudinē que sine interuentu doloris est cruditur

Moralium libro quinto. De re medio penitentie. Cap. xliij.

Redimentes tempus qm dies mali sunt. **Omni** tēpore repro bi a vite sue exordio vsq; ad terminū in iniquitatē ppetratōe et in augmen to malicie pseruat; et puerisā mentes; nec in extremo tempore immutant. **Quo** cōtra bene paulus admonet di cēs. **Tempus** redimimus; quando ante actā vitā quā lasciuendo perdi dimus; stendo reparamus. **Quo** cō; tiri sanguinū et dolosi nō dimidia bunt dies suos. **Dies** qppe dimidia re est tēpus vite male in voluptatib;

by ductum ad penitētie lamenta dē uidere; et hoc ad vsū bonū partien do reparare. **Sed** iniq; dies suos nō dimidiāt (vt dictum est) peruersam mentes; nec in extremo tempore im mutant.

Explicunt exceptiones de epi stola ad **Ephesios.**

Incipiunt ecce piones de epistola ad **Philippenses. De Vinculis nostre mortalitatis. Moralium libro. iij. Cap. i.**

Lecti di duris molestie vi gulis in hac vita li cā; qm adhuc cor ruptōis sue pena depimuntur. **Esurire** quippe; sitire lacefcere/vincula corruptionis sunt **Sed** cū corruptibili carne erumur quasi ab his quibus nunc astringi mur; molestie vinculis relaxamur. **Presentari** namq; tam deo cupim; sed adhuc mortalitatis corporis obliga tione ppedimur. **Iure** ergo vincti dici debemus; quontiam adhuc in cessum nostri desiderij ad dominum liberum non habemus. **Unde** bene paul; eterna desiderans; sz tñ adhuc corruptionis sue sar cinā portās vin ctus clamat. **Supio** dissolui et cum xpo eē. **Dissolui** enim nō q̄reret; nisi se proculdubio vinctū videret. **Hec** vero vincula q̄a certissime rūpenda in resurrectione cōspicerat tam qua si rupta propheta gaudebat dum di ceret. **Dirupisti** vincula mea; tibi sa crificabo hostiam laudis.

Bl. s.
Ecc. r.
Deb. rj.
Apo. ij.
Deb. rj.
Eph. v.
Pa. liij.

Phil. j.
Pa. cv.

Gregoriane exceptiones

Quā hūilitas iudiciū sit et causa magne bonitatis. Moralium libro. xxiiij.

Et in homelia. x. sup. Ezech. Cap. ij.

Pbil. ij.

Superiores sibi iuuicē arbitran-
tes. Hoc esse p̄riū specimē solet
electorū q̄ de se sem̄p sentiūt infra q̄s
sunt. Hinc Salomō ad sapiētia par-
uulos vocat dicēs. Si q̄s ē paruul⁹

**Prover.
ix.**

veniat ad cā. Qui cū necdū semetip̄s
despicit/humilē dei sapiētia non ap-
p̄hendit. Hinc mḡ gentiū dr. Facti

1 Thel. ij.

sum⁹ paruuli in medio vestr. Hinc
discipulos admonens ait. Superiores
sibi iuuicē arbitran̄tes. Nam q̄a vnus

quisq̄ iniqu⁹ inferiorē se oēm quem
cogitat putat. Et diuerso iust⁹ stude-
at vt superiorē quēlibz primū attēdat.

Ac necdū se aliq̄ alter hūiliat/iret alter
in elationē bene vtrāq̄ partē admo-
net dicēs. Superiores sibi iuuicē arbi-
trātes: vt in cogitatōibz cordis et ego

illū mibi p̄feram: et vicissim ille me si-
bi: vt cū ab vtrāq̄ pte cor inferi⁹ p̄-
mit̄ ex imp̄so null⁹ honore subleue-
tur. Euenire aut̄ electis solet: vt cum

multaz gratia virtutū polleant/vnū
eos vlt̄ tenuissimū vniū valde defari-
gās pulset: quatin⁹ dū ex quadā pte
infirmari se p̄siderāt/devirtutibz his
in quibz p̄ualēt se minime extollant.

Dūq̄ de infirmitate trepidāt: h̄ q̄q̄
vbi fortes sē humili⁹ seruāt. Pr̄: scia
nō om̄es frutes vni dan̄: ne in sup̄-
biam elat⁹ cadat: sed huic dat̄ q̄s ti-
bi nō dat̄. et tibi dat̄: q̄s illi denegat̄:

vt dū iste p̄siderat bonū q̄s habes et
ip̄e nō habz: te sibi in cogitatione p̄fe-
rat. et rursum dū tu h̄c illuz p̄ficiō
q̄s ip̄e nō habes. te illi in cogitatione
tua postponas: et fiat q̄s p̄dictū est:

superiores sibi arbitran̄tes. Mira q̄ p̄-
disp̄santōe oipotēs sic in electis suis

sua dona disponit: vt et isti det q̄s illi
denegat: et alteri maius q̄s alteri mi-
nus tribuat: q̄tinus dū vlt̄ iste cōsp̄-
cit illum h̄c q̄s ip̄e nō habet: vel ille
hunc mai⁹ accepisse p̄siderat/q̄s sibi

min⁹ adesse p̄sarat. dona dei alē in al-
tero. i. vicissim om̄es admirant̄. et ex
hac ammiratiōe alter alteri humilicō-
tur: et quē videt h̄c q̄s nō hz: euz dis-
uino iudicio prelatum putet.

De diuina et humana ch̄i natiuitate. Moralium. xix. Cap. ij.

Quā cū in forma dei esset/nō ras-
pinā arbitrat⁹ est esse se eq̄lem
deo. Dñs n̄ iesus xp̄s in eo q̄d vir⁹

et sapientia dei est: de p̄e añ tpa nat⁹
est. vlt̄ pon⁹ q̄a nec cepit nasci nec des-
ijit: dicam⁹ veri⁹ sp̄ nat⁹. Nō aut̄ pos-
sum⁹ dicere/sem̄p nasci: ne imp̄fect⁹
eē videat̄. At v̄o vt etern⁹ valeat des-

signari et p̄fect⁹ / et sp̄ dicam⁹ et nat⁹.
Nat⁹ ad p̄fectiōez primet⁹ / et sp̄ ad eter-
nitate. vt q̄cumq̄ mō illa essentia sine

timore et tp̄ali valeat designari fimo-
ne. Quāuis h̄ ip̄m q̄s p̄fectū dicim⁹
multū ab illi⁹ veritatis expressione des-

uram⁹: qz q̄s factū nō est / p̄fectū dici
nō p̄t. Et tñ infirmitas n̄ se p̄descen-
dens v̄bis dñs ait. Estote p̄fecti si-
cut et p̄s vester celestis p̄fect⁹ est.

In homelia sup. Maria stabat.
Quā dñs ḡnoster iesus xp̄s natus ex
p̄e sine tpe: et m̄se nasci dignat⁹ est
in tpe: quē firmū et veracit̄ debemus

credere dei filius esse p̄i coeternū et
coequalē eternitate substantie. Sed
forsitan tacita questiōe pulsā aliq̄s
quō fili⁹ p̄i possit esse eq̄lis. Quā in

re humana natura q̄s admirādo nō
valet cōprehēdere/ restat vt h̄ sibi eē
credibile ex alia sciat admiratiōe. ha-
bet etiā q̄s ad hec sibi r̄ndeat sub b̄c.

Nota

Dūq̄ de infirmitate trepidāt: h̄ q̄q̄
vbi fortes sē humili⁹ seruāt. Pr̄: scia
nō om̄es frutes vni dan̄: ne in sup̄-
biam elat⁹ cadat: sed huic dat̄ q̄s ti-
bi nō dat̄. et tibi dat̄: q̄s illi denegat̄:

vt dū iste p̄siderat bonū q̄s habes et
ip̄e nō habz: te sibi in cogitatione p̄fe-
rat. et rursum dū tu h̄c illuz p̄ficiō
q̄s ip̄e nō habes. te illi in cogitatione
tua postponas: et fiat q̄s p̄dictū est:

superiores sibi arbitran̄tes. Mira q̄ p̄-
disp̄santōe oipotēs sic in electis suis

Pbil. ij.

Mat. v.

Super epi. ad Philippenses CXI

uitate. **C**onstat namq[ue] q[uo]m ipse creauit ab inuisibilitatis sue magnitudine se
matrē in cui[us] utero uirginis crearet[ur] uisibile demonstrasse: ut serui forma
ex hūanitate. **Q**uid ergo mirū si e[ss]et tegeter hoc quod incircūscripte oia
lis est p[er] q[uo]d prior ē matrē: Paulo q[ui] ex diuinitate penetraret.

Qualit[er] sc[ilicet] aia suspēdium eligit. **M**oralium lib. viij. **Cap. v.**

Hebrius ex hebreis s[ed] legē phariseus. Sancti uirt[utis] certissime sciunt: q[uo]d requiē in hac uita nequaquā h[ab]ere possunt: et idcirco sibi suspēdium inferunt. q[uo]d nimis desideria terrena deserētes: aia[m] ad alta tollūt. **D**omine quippe q[uo]d suspenditur: p[er]culdubio ab imis eleuat[ur]. **S**uspens[us] igit[ur] electi dei mortē fortitudini sue carnis inferūt: et amore sugne patrie in sturum stur d[omi]no accincti: h[ab]ent q[uo]d fortes pus in m[un]do fuerāt: uinculo hūilitat[is] insequūt[ur]. **I**ntueri libet quō aia[m] suā paulus suspēderat: q[uo]d dicebat. **U**iuo aut[em] iam nō ego: uiuit[ur] h[oc] in me x[ristus]. **E**t rursum. **D**esideriū h[ab]ens dissoluit: et cū x[risto] esse. **E**t mihi uiuere x[ristus] ē: et mori luc[er]e. **Q**ui gesta terrene fortitudinis ad memoriā reuocās numerabat d[omi]cēs. **H**ebrei[us] ex hebreis s[ed] legē phariseus s[ed] in emulationē p[er]sequēs ecclesiam dei. **S**ed suspēdium animi q[uo]d h[ab]et in se fortitudines interficat: p[er]tin[et] asserit q[uo]d subiūgit. **S**ed q[uo]d mihi fuerūt lucra: hec arbitrat[ur] su[us] p[ro]p[ter] x[ristum] detrimēta. **Q**uas adhuc fortitudines in se merito insinuat uehemēt[er] extitacū subdit. **P**ropt[er] quē omnia detrimētum feci: et arbitror ut stercora. **M**ortuus h[oc] fortitudinib[us] q[uo]d examis p[er]deat ostēdit: q[uo]d illico subiūgit dicens. **E**t christus: lucrificat[us] et inuentar in illo nō h[ab]et eā iusticiā q[uo]d ex lege est: sed eā que ex se est **I**esu x[risti]. **E**cce collatis eius testimonijs paulum ad alta suspēdium m[un]do mortuū testat[ur].

Phil. iij.

Gal. ij.

Phil. i.

Phil. iij.

Ibidem.

Item de christi humanitate. **M**oralium libro. ij. **Cap. iij.**

Serui accipiēs. **C**ouerfanti inter boies mediator dei et hoim homini **I**esu x[risto]: ad p[ro]bendū hoib[us] exim[us] plus uite sultis in terra nō est: q[uo]d omnis homo n[on] modo est h[omo]: ipse aut[em] de[us] et h[omo]. **E**t q[ui]s adoptiu[us] quisq[ue] fili[us] ad p[ro]cipiendā diuinitatē p[ro]ficiat: nequaquā n[on] ut deus naturalit[er] esset accepit. **D**eo itaq[ue] formā serui hois accipiēt[is]: nec molestati iuriā intulit hūilitas assumpte carnis: q[uo]d et ut fūada suscipere: nec t[ame]n habita p[ro]mutaret: nec diuina hūanitate minuit: nec hūana diuinitate p[ro]sumpsit. q[uo]d sicut p[er] Paulum d[icitur]. **Q**ui cū in forma dei esset nō rapinā arbitrat[ur] est esse se e[ss]et deo: sed semetip[su]m exinanuit formā sui accipiēs. **E**t semetip[su]m exinanisse est

Gregoriane exceptiones Super

sumus: quia dū mētis intētionē ad
alta subleuauit/ omnē in se fortitudi
nem exterioris vite necauit.

De his qui p bonis q faciunt/ ma
la sua pūderare negligūt. **Mozaliū**
libro. xxiij. **Capitulū. vi.**

Ibi. s.

Quo me nō arbitror apphēdisse
Sunt nonnulli q cū aliq bona
faciūt/ iniquitatē suaz prin^o obliuiscū
tur: r cordis oculū in cōsideratione
bonoz opoz que exhibēt figūt: atq;
eo se iam scōs existimāt/ q inf bona
que agūt/ maloz suozū in qb fortas
sis adhuc implicati sunt memoriam
declināt. Qui scz si distinctionē iudi
cis vigilāter attēderēt: plus d malis
suis metuerēt/ q̄ de bonis impfectis
exultarēt. plus inspicerēt qd de his
que adhuc eis agēda sunt debitorēs
tenent/ q̄ qd opantes quedā iam des
biti partē soluunt. Neq; em̄ absolut^o
est debitor q mlta reddit/ sed q om̄ia
nec ad brauiū victorie puenit: qui in
magna pte spectaculi velocit cucur
rit: si iuxta metas ueniens in hoc qd
reliquū est defecit. Ampl^o igit debe
mus inspicere q bona necdū fecim^o
q̄ ca q iā nos fecisse gaudem^o. Ple
rūq; tñ hoc vitio tentant electi: ple
rūq; eoz cordi suggerit: vt bona q se
cerint ad animū reuocēt: r iā leticia
securitatis exultēt. Sed si veri electi
sunt ab eo in q sibi placēt mētis o
culos diuertūt/ ocm̄ in se de pactis bo
nis leticia depumūt: r de his q se mi
nus egisse intelligūt tristitiā reqrūt.
Indignos se estimāt: r pene soli bōa
sua nō vidēt q in se vidēda om̄ibz ad
exempluz pbent. **Hinc est q Paul^o**
dū expleta in se bona postponeret: et
sola adhuc reliqua q essent ceplenda

Ibidem. cogitaret dixit. **Frates/ ego me non**

arbitros cōprehēdisse. **Hinc est q vt**
posset se de bonis q agebat hūiliare/
studebat ad animū p̄crita mala re
ducere dicens. **Qui pus sui blasphem^o.** **Ibidem.**
mus r p̄secutor: r p̄sumeliosus. **Qui**
r si aliqū dixit. bonū certamē certas
ui/ cursū p̄summaui/ fidē fuaui. **Ibidem.**
tuendū summope est: qm̄ illō co tpe
intulit q iam ex corpore discessit. se
esse cognouit. **Ibi q̄ppe p̄misit dicens**

Ego em̄ iā deliboz r tps resolutionis
mee instat. **Tūc igit ad memoriam p̄fe**
ctionē rediit opis: cum tam p̄uidit
ad largitatē spaciū mīme subesse tēs
pus opatiōis. **Sicut em̄ dū uiuim^o**
debem^o a mēoria bona nostra repel
lere ne extollat: ita appropinq̄ntē exis
tu plerūq; ea ad memoriam iuste reuo
cam^o: vt uidelicz fiducia p̄beat: r des
peratū timorē p̄māt. **Qui r si conu**
tibus enumerādo bona sua narrauit
illos p̄firmare nō se ostēdere studuit
Nā q; eadē bona nō in se sed in dño
attēdebat patefacta tribulatiōe p̄pe
tentatiōis edocuit/ q̄ ex p̄ssa subiū: it.
Propt̄ qd placeo mibi in infirmitate
tibi meis. **Et ergo discipulos instrux**
eret/ de se sūma referebat: vt nō se eu
stodiret in hūilitate p̄sideratiōis o
culum: nō in virtutibz suis/ sed in infir
mitatibz fixerat. **Habent itaq; sancti**
viri p̄p̄riū: vt bona qdem q agunt vis
deant: r tñ cū peregerint/ ab eoz me
moria oculos auerriant.

De eternoz desiderio r cōtemptu
temporalium. **In Exceheliis home**
lia terna. **Capitulum. vii.**

Quante retro oblitus in ea q sunt
ante extendo me. **Electi dei ad**
ea que reliquerūt nullo iam appetitu
respiciūt: sed in eternis que appetunt
sue mētis p̄templatione semp̄ intēu

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

Ibidem.

epi. ad philippenses CXII

dunt. Unde r magnus ille p̄dicator dicebat q̄ vsq; ad celi tertij secreta penetrauerat. **Unū** t̄o que retro oblitus in ea q̄ sunt ante extēdēs me: se: quoz ad palmā sup̄ne vocatōis. **Ante** nos em̄ eterna sunt/post nos temporalia. quoniā r illa pergētes inuenim⁹/ r ista recedētes quasi post dorsum relinquam⁹. **Paulus** igit̄ in anteriora extētus/corū que retro sunt oblitus fuerat. quia temporalia despiciens/sola q̄ sunt eterna requirebat.

Qualiter inter aduersas prospera rectum discretionis iter teneamus. **In** homelia. viij. scū de partis super Ezechielem. **Capitulum.** viij.

Phil. iij. **Scio** r humiliari scio r abundare. **Sr.** Om̄es qui ad celestes patriā tendim⁹ ce dextro r sinistro latere fortitudinē habere debem⁹: a dextro q̄ dem ne p̄spera nos extollāt: a sinistro t̄o ne nos aduersa deiciāt. **In** vtraq; parte fortis **Paulus** erat cū dicebat. **Per** arma iusticie a dextr⁹ r a sinistris/per gloriā r ignobilitatē/per infamiā r bonā famā: vt seductores r voraces. **Nō** hunc aduersa frangebant: non in mētis tumore prospera subleuabāt: fortis in aduersitate/ et humilis p̄manebat in prosperitate. **Adesse** igitur semp̄ nostris mentib⁹ debet/ r in aduersis fiducia/ r in prosperis timor: ne aut aduersa in desperationē perturbāt/ aut p̄spera animū in sui fiduciam extollāt. **Hinc** est qd̄ idem predicator egregius dicebat.

Phil. iij. **Scio** r humiliari scio r abundare: vbiq; r in omnib⁹ instaur⁹ sum: r sari r esurire/ r abundare/ r penuriā pati: om̄ia pessim⁹ in eo qd̄ me confortat. **Nūquid** nam fratres ars est ali-

qua humiliari/ r abundare/ r satiari/ r esurire/ abundare r penuriā pati: vt p̄ magno se scire iste tantus predicator insinuet. **Cor**dis om̄ino r misera discipline scientia que nobis toto cordis est adnisi discēda. **Quē** enim penuria sua nō frangit/ a gratiarum actione retrahit/ in rerū temporalium desiderio non accēdit/ scit humiliari. **Hoc** enim loco dicit **Apostol⁹**/ humiliari penuriā perpeti. nam statim econtrario subiicit/ **Scio** r abundare. **Qui** enim rebus acceptis nō extollitur/ qui eas ad vsum vane glorie non intorquet: qui solus nō possidet quod accepit. sed hoc cū indigentibus misericorditer diuidit/ scit abundare. **Qui** acceptis alimētis non ad ingurgitationē ventris vitur/ s; ad reparationē virtutis. nec plus carni tribuit q̄ necessitas petit/ scit satiari qui alimētiorū inopiam sine murmuratione tolerat: nec pro necessitatib⁹ victus agit aliqd̄ vnde anima peccati laqueū incurrat/ scit esurire. **Quē** ergo nec in abundantia superbia eleuat. nec in necessitate cupiditas irritat/ nouit abundare/ nouit penuriā pati. **Qui** cū statim subderet/ omnia possum: ne elatiōis t̄ba esse crederemus adiūxit/ in quo: in eo qui me confortat. **Ecce** ramus in altū pd̄it: sed quoniā in radice stetit/ in viriditate permāsit. **In** altū em̄ surgēs arefceret/ si se a radice d. in sillz. **Sibi** em̄ nihil tribuit/ qui om̄ia se posse nō in se sed in eo qd̄ se confortat fatet. **Hinc** r inde ergo p̄dicator egregi⁹ fort⁹ existit: quē nec abū. dantia in sup̄biā/ nec in opta ad auariciā pertrahit. **Discamus** itaq; fratres nō solū in p̄speris/ sed in aduersis quoq; gr̄as agere. **Pat** em̄

Gregoriane exceptiones

nobis ex pietate sua factus est cōdi-
tor noster: nos q̄q̄ filios adoptiuos
ad hereditatem regni celestis nutrit
z nō solū donis reficit: s̄ etiā flagel-

De Abundantia. (Ius erudit.)
Discam⁹ igit̄ abūdare vt cūcta q̄
ab eo accepim⁹ cū indigētib⁹ partia
mur: z mentē abūdātia nō eluet ne
fortasse gaudeat: q̄m̄ hoc adest sibi
q̄d̄ deest alteri: z nō tā cōmuni bono:
sed pprio letet. Ideo em̄ aliqd̄ oēs
z vltra q̄ necesse est ꝑcupiscūt habet
re vt habēdo supbiāt: z q̄a hoc alius
nō habz: in cogitātiōib⁹ se extollant.

Quisq̄s itaq̄ talis est adhuc ad por-
tandam abundantiam doctus nō est.

Nota: Sepe vero q̄d̄ auaritia ex appetitu
suggerit: necessitates purat. z cū mi-
nora sufficiāt dolet maiora deesse. at-
q̄ incaut⁹ anim⁹ quandā q̄si neces-
sitate patit̄ q̄ parit. Et cū nimia sūt
q̄ desiderat: suā aliquo mō sibi auari-
ciā excusat. Abūdantia itaq̄ supbie
vicina est: q̄a si q̄m̄ etiā cupiditas in-
tercipit: hāc (vt ita dixerim) q̄si pere-
grina captiuitas iuasit. Si igit̄ abū-
dantie artē volum⁹ necesse est vt nō
solū ea q̄ vicina sūt: sed etiam ea q̄ de
lōginquo veniūt vitia fugiamus.

De Paupertate.

Discam⁹ penuriā pati: ne ea q̄ nō
habemus. habere etiā cū culpa req̄-
ramus. Ac felices putem⁹ q̄s rebus
onustos cernim⁹. Nimia valde sunt
ea q̄ sibi quasi in sumptus vite ꝑpas-
rant: z multa portāt: sed in breui via
Magna nobis est in hoc itinere for-
cia paupertas: q̄ animū nō angustat.
Cū deest terrena substātia d̄ qua cū
eterno iudice rationes ponamus: li-
berius ad patriā tendim⁹: q̄a quasi
in vīa pondere caremus.

De Satietae.

Discam⁹ satiari in sumendis ali-
ment⁹ corporis: ne gule magis q̄ ne-
cessitati seruiamus. Plus enī sepe
ꝑcupiscētia q̄ necessitas petit: z sepe
dū carnis inopie satisfacere curam⁹
voluptas subiepit: modū refectiōis
excedit. Unde fit vt culpa trāscat ad
culpam: q̄a plerūq̄ z alia carnis tē-
ptatio nascit̄: dū carni imoderatus
in refectiōe seruit. Ex peccato enī
ꝑmi hominis infirmate natura: cū
nostris in hoc mūdo temptationib⁹
nascimur. Et caro nobis aliquando
adiutrix est in bono opere: aliq̄ando
vero seductrix est in malū. Si ei igit̄
plus q̄ debem⁹ tribuim⁹ hostē nutri-
mus: z si necessitati ei⁹ que debem⁹
nō reddimus ciuem necamus. Sa-
tianda itaq̄ est caro: sed ad hoc vsq̄
vti bono nobis ope famulari suffici-
at. Ars itaq̄ magna est satiari: ne
vnusq̄sq̄ per satietatē carnis ad in-
q̄tatem prorumpat: tu: pituidis.

De Esurie.

Discamus esurire: vt nobis ꝑꝑe
abundantiā sequentē nostra hic in-
opia placeat: ne nos vētrīs necessitas
ad culpā trahat: ne mēti petm̄ ipa in-
digentia suggerat: z dum caro fame
afficitur ad cupiditatē anim⁹ irritez
z querat cum culpa ꝑ:ouidere vnde
carni valeat in necessitate satisfacere
ne cor in indignatione: ꝑsiliat: z lin-
guā in murmurationis amaritudine
nē accēdat. Qui igit̄ in sine carnis in-
opia se hincinde circūspicit: z a peti-
laq̄o custodit nouit esurire. Nos ita-
q̄ fratres charissimi irā atq̄ auari-
ciā in aduersitate fugiamus. clari⁹
nē z imoderata gaudia in ꝑiperitas
te declinem⁹: atq̄ fortitudinēz bino

Gregoriane exceptiones

Eccli. xi Desperationē p̄citi / r̄ mirabiliter studeat in spe certa bonis suis actibz solidari. Sic implet qd̄ scriptū est. In die bonoz ne in memor sis maloz / r̄ i die maloz ne in memor sis bonoz. Si em̄ cū in bonis sum⁹ maloz r̄ miniscimur q̄ aut passi sumus: aut ad huc pati possum⁹. accepta bona mēz tē nō eleuant / qm̄ eoz gaudia timor memorie maloz p̄mit. Et si cū mala habem⁹ bonoz reminiscimur q̄ aut iā accepim⁹ / aut adhuc nos accipere posse speram⁹ maloz p̄dus aim in desperationem nō dep̄mit / q̄a hūc ad sp̄e memoria bonoz leuat. Sic ita q̄s fr̄es charissimī / r̄ p̄cepta d̄nica. r̄ p̄ sanctorū exempla gradiamur / vt nec nos p̄sp̄eritas eleuet / nec aduersitas fr̄agat: r̄ nos in p̄sp̄eris r̄ in aduersis fortitudines h̄re mōstremus.

Pbil. iij. **X**anim⁹ q̄si in domo bitat in ea re quā amat. **Moza. lib. viij. Ca. ix.**

Nostra p̄uersatio in celis ē. **Sicut dom⁹ exterioris p̄uersationis est edificium quod inhabitat cor p̄ / ita dom⁹ n̄re cogitatiois est res q̄ libet quā p̄ dilectionē inhabitat anim⁹. Omne q̄ppe qd̄ diligim⁹: quasi in hoc q̄escētes inhabitamus. Unde paul⁹ q̄a in sup̄nis cor fixerat in terra q̄dē posuit. sed t̄i a terra extrane⁹ dicebat. Nostra p̄uersatio in celis ē.**

De reformatione electoz. In homelia sc̄da sup̄ ezechieles. Caplm. x.

Pbil. iij. **U**nde etiā expectam⁹ saluatorē d̄n̄m n̄m iesū xpm̄ q̄ reformat bit corpus humilitatis nostre / configuratū corpori claritatis sue. Post resurrectionē erit similitudo d̄ni nostri iesu christi in cordibus nostris / r̄ similitudinē illius etiā corpora nostra p̄cipiet in p̄figuratione. **Erunt**

em̄ tunc electoz: corpora claritatis d̄ni ei corporis cōfigurata. **Que r̄ si equalitatē gl̄ie eius nō habent p̄ naturā: similitudinē tamē cōfiguratiois eius habebūt per gratiam /**

De stipendijs predicatorū. Moralium libro. iij. Capitulum. xi.

Non quero datū sed req̄ro fructū. **Sanctis p̄dicatoibz debita ad audientibus stipendia debent p̄ferri / r̄ quos fatigat iniunct⁹ labor p̄dicatiois et bibita a discipulis pinguedo boni foueat operis / nō q̄ p̄dicēt vt alant: s̄ ideo alant vt p̄dicēt id est vt predicare subsistat / nō vt ad int̄tionē sumēdi vict⁹ trāscat actio p̄dicatiois: sed vt ad vtilitatē p̄dicationis deseruiat ministeria sustentatiois. Unde ergo a bonis p̄dicatoibz nō causa victus p̄dicatio impēditur: sed causa p̄dicationis victus accipit. Et q̄ntes p̄dicantibz necessaria p̄ferunt ab audientibz: nō solēt de re r̄i munere: s̄ de cōferentiū gaudera mercede. Unde p̄ paulū dicit. **Nō q̄ ro datū: sed requiro fructus. Datū quippe est res ipsa que impenditur / fructus r̄o datū est si benigna mēte future studio mercedis aliqd̄ impendat. Ergo datū accipim⁹ in re fructū in corde. Et q̄a discipuloz suorū apostol⁹ mercede potiusq̄ munere pascebat nequaquē datum / s̄ fructus se q̄rere fatebat. Unde r̄ subdit pronus dicens. **Dabco aut̄ oia r̄ abūdo. Predicatores igit̄ facti ip̄a p̄dicatiois fatigati auditorū suorū bonis opibz debēt foueri: s̄ ille faciebat q̄ audiebat. **Viscera sc̄dōrū req̄uerunt p̄ te frater. Hoc ope bono for⁹ fuerat q̄ in carbena religatus dicebat. **Det**********

Super epi. ad Colossen. CXIII

misereremur dñs onclifoz domui
qa sepe mererigeravit z catenam
meam non erubuit.

**Explicunt exceptiones de Ep̄la
ad Philippenses.**

Incipiunt exce ptiones de Ep̄la ad Colossenses.

De quibusdam angeloz ordinibz. In
homelia. viij. sup Ezechielem. Et in
homelia sup Accesserūt ad iesū. ca. i.

Sue tro
ni siue dñationes si
ue p̄ncipat⁹ siue
potestates: om̄ia p̄
ip̄m z in ip̄o creata
sūt. Dñationes: p̄ncipatus ac pote
states nam ad ephesios loquēs pau
lus apostolus scripserat / s; ea q̄q; co
lossensibz dicitur p̄misit thronos.

Ille q̄ s̄ctus angelice throni voca
te sūt q̄ ip̄os q̄q; angelos dignitate
loci superioris excedūt. Nā cū ange
li nunciū dicant: z angeli sepe ad nū
ciāda q̄dā hoibz veniāt throni missi
ad ministeriū nūcū nunq̄ legunt q̄
mā eis lōge sublimi⁹ creator omnium
psidet. Qñd paul⁹ apostol⁹ o: dines
celestiū agminū q̄s ad tertiū celū ra
pi⁹ viderat describēs aut siue throni
siue dñationes / siue p̄ncipat⁹ / siue
potestates. Thronos igit̄ ante eos ā
geloz ordines dixit / q̄b illos platos
eē cognouit. Throni itaq; illa agmi
na sunt vocata / q̄b ad exercendum
iudiciū semp omnipotēs de⁹ psidet
Quia em̄ thronos latino eloquio se
des dicim⁹. throni dei dicit̄ sūt hi q̄
āta diuinitatis gratia replent̄ / vt in

eis dñs sedeat / z p̄ eos sua iudicia
cernat. Un̄ z p̄ psalmistam dicit̄ sedes
sup thronū q̄ iudicas eq̄tatē. Plerūq;
q̄ aut̄ ip̄i beatorz spirituz ordines
vicinorū sibi ordinū vocabula forni
tur. Thronos em̄. s. sedes dei specta
le beatorz spirituz ordinē dixim⁹ / et
em̄ p̄ psalmistā dicit̄: q̄ sedes sup che
rubin appare / qa videlicet dū in ip̄is
distinctiōibz agminū cherubin thro
nis supiūgunt sedere etiā sup cheru
bin dñs ex vicini agminis eq̄litate p̄
bibet. Sciendū est aut̄ q̄ sūt nōnul
li hoies q̄ dum sibi metipsis vigilāt
cura dñant / dū intēione sollicita se
discutunt / diuino timori semp inbe
rētes / hoc in munere s̄ctus accipiūt
vt iudicare fete z alios possint. Quo
rū p̄fecto mētibz dū diuina cōtēpla
tio p̄fco ē in his velut in throno suo
dñs psidēs alioz facta examinat: et
cūcta mirabiliter de sua sede dispen
sat. Quid igit̄ isti nisi throni sui sunt
cōditoris vel q̄ nisi ad supnaz sediū
nūeros ascribunt? Per q̄s duz sc̄tā
ecclia regit̄ plerūq; de quibusdam
suis isfirmis actibz etiā electi iudicāt

De corpore xpi que est ecclesia.
In homelia. vi. sup Ezechie. Ca. ij.
Quo totuz corpus per neruz
z cōiunctiones subministratur
Redēptoz hūani generis in mēbris
suis q̄ nos sum⁹ / quotidie p̄cussioni
bus proficit: qa duz nos iudimur et
afficimur vt eius corpus esse merea
mur ipse pficit de cuius corpore scri
ptū est. Ex quo totū corp⁹ p̄ ner⁹ et
z iunctiōes subministratū z p̄structuz
crescit in augmētū dei. Corp⁹ q̄ppe
illū nos oēs sumus. Per ner⁹ aut̄ z
cōiunctiōes corp⁹ ligat̄ / qa dñ capiti
pectus: pectori brachia / duz brachijs
z q̄

Ps. lxx

Colos. ij

Gregoriane exceptiones.

manus digiti manibus sunt coniuncti: ac membra ceteris membris inheret corpus omne perficitur/sicut facti apostoli quia redemptoris in se ipsum quod steterunt quod si capiti peccatum inheret. Quos quia mortui secuti sunt: quia coniuncta brachia pectoris fuerunt. Quibus dum pastores et doctores subiecti sunt per opera bona manus brachijs inhererunt. Hoc autem omne corpus redemptoris nostri quod tidie per nervus et coniunctiones ministrat in celo quia cum ad eum illuc electe anime ducuntur et sua membra colligantur. De quo bene dicit subministratum et constructum crescit et augmetur dei quia deus omnipotens redemptor noster qui in se quo perficitur non habet ad huc per membra sua quod tidie augmentum habet. Unde rursus scriptum est. Donec occurram omnes in virum perfectum in mensura etatis plenitudinis christi.

De ardenti predicatorum sollicitudine in lucrando animabus. Moralium libro. cxx. **Capitulum. iij.**

Colof. ij. Nam si corpore absens sum. Predicatores sancti dum in ecclesie sunt non recipere populos ambiunt: ardore magno successi nunc ad vos nunc ad illos colligendos desiderium mittunt et per adunandis animato in modos innumeros ac partes diversas esuriunt mente discurrunt. Est autem quod quidam vagatio: ipsa cogitationis estuatio. Paulus quod predicator egregius quod valida caritate flagrat: tam nimia ex locis ad loca se vagatione permutat. Transire ad alia ex alijs appetit: quoniam ipsa eius quod implet caritas impellit. Longe namque a romanis postea scribit dicens. Demostriam vestri facio semper in orationibus meis: si quomodo tandem aliquando prosperus iter habeam in voluntate dei veniendi ad vos: desidero enim videre vos. Tertio hoc parat super venire ad vos. Rursus ephepsi commorans galathis loquitur dicens. Quis est apud vos et mutare vocem meam. Rome quoque custodia carceris clausus quia ire per semetipsum ad philippenses non permittitur: transmittere se discipulum pollicetur dicens. Spero in domino iesu timoribus cito me mittere ad vos: verum ego bono animo sum: cognitur que circa vos sunt. Restrictus etiam vinculis atque ephepsi retentus colossensibus scribit. Nam si corpore absens sum: spiritus vobiscum sum. Ecce quomodo sero desiderio quasi vago. Dic corpore teneo: illuc spiritu ducitur et paterni amoris affectus: istis exhibet presentibus et illis ostendit absentibus. Coram positis impedit opera audientibus exprimit vota: efficaciter presentibus est quibus quibus erat: nec tamen illis absens cum quibus non erat. Cuius vagationem melius cognoscimus si eius adhuc ad corinthios verba pensamus. Sit enim. Veniam ad vos cum macedonia pertransiero. Nam macedonia pertransibo. apud vos autem forsitan manebo: aut etiam biemabo. Perpedamus quos que sit ista vagatio. Ecce alio interis manet: alio se iterum prohibet: atque alio desflexurum permittit. Quid est quod tam ante per tot loca partitur: nisi quod circa omnes una caritate constringitur. Caritas enim quod diuisa venire consuevit: unum cor pauli diuisi per multa compellit. Quod tamen tanto arctius in deo colligit: quanto latius per sancta desideria spargit. Predicatio igitur paulus vult simul omnia dicere: amando vult simul omnes videre: quoniam et in carne permanendo vult omnibus viuere: et de carne transiendo per sacrificia.

Epb. iij.

Colof. ij.

Rom. j.

Re. q. Co. ij.

Gal. iij.

Phil. ij.

Colof. ij.

i. Co. ij.

Super epi. ad Colossenses. CXV.

cū fidei vult omnib; pdesse.

De abstinentiū elatione occulta.

In pastoralī caplo. xliij. Cap. iij.

De sūt rationē habentia. Nisi

ocogitatioēs abstinentiū nō nū

q̄ supbie culpa transfigeret/ paulus

minime dixisset. Qui nō manducat

manducantem non iudicet. Qui

rursum ad alios loquens/duum de

abstinentie virtute gloriantiū pcepta

qdē habēta sapiētie i supstitiōe r hui

mitate: r nō ad parcēduz corporū n

in honore aliquo ad saturitatez car

nis. Qua in re notanduz est q̄ in di

spuratiōe sua p̄dicato: egregius sup

stinom spēm hūilitatē iūgit/ q̄a dum

plurēq̄ necesse ē caro p̄ abstinentiā at

terit hūilitas foris ostendit/ s; de

ba cū hūilitate grauitē interi

supbit. Et nisi mēs aliquando ex ab

stinētie virtute tumesceret: neq̄q̄ hāc

velut inter magna merita p̄bariscus

arrogās studiose numeraret dicēs.

Ieiuno bis in sabbato.

De copula caritatis. Moralium

libro. xx viij. Capitulū. v.

Sup omnia caritatē habete. Fa

cale omne virtutū bonū tēprati

onc cordis irruētē destruit/ nisi ab i

timis fixa caritate solidez. Unde et

paul⁹ in suis p̄dicatiōib; dū q̄sdā v

tutes tēpratiōib; opponeret: ilico eis

dē virtutib; q̄i q̄ddā robur caritatez

adiūxit dicēs: Sup oia aut̄ hec cari

tatē habētes/ quod est vinculum p̄se

ctiōis. Perfectiōis em̄ vinculū cari

tas dī: q̄a dōne bonū quod agit/ nūm

rū p̄ illā ne pereat ligat. A tēpratore

nāq; citius q̄dlib; op⁹ euellit/ si solu

tū a vinculo caritatē inuenit. Si vō

mēs dei ac primi dilectiōe cōstringi

tur cū tēpratiōnū mor⁹ ei q̄libet in

iusta suggesserit obicē se illis ip̄a di

lectio opponit/ r psualiōes malas v

tutib; inspirat/ ac amoris intimi ro

boze p̄fringit/ r p̄ inspirate caritatis

fortitudine nascētuz imper⁹ vitiōz

Qualitē facti vi (sp̄mēdo p̄pescit.

ri hūic mūdo moriunt. In moralib;

libro quinto r. viij. Cap. vi.

Mortui estis r vita v̄sa abscon

dita est. Sūt nōnulli iustoz;

q̄ ad p̄hendendū culmē p̄fectionis

accincti dū altiora interi⁹ appetunt

exteri⁹ cūcta derelinquunt/ q̄ se reb;

habit; nudat/ glia honoris expoliāt/

q̄ internoz deliderio se p̄ assiduitatē

amici meroris afficiūt. habere de ex

teriorib; cōsolationem nolūt/ q̄ gau

dīs internis dū mēte appropriat/ v̄s

tā in se fundit⁹ corporee delectatiōis

necāt/ q̄ semetip̄os a tumultu curas

rū inutilū sacri verbi gladio mortis

ficare nō desinūt/ r se int⁹ ate dei fas

ciē in sinu mēt; abscondūt. Talib; nā

q; p̄ paulū dī: Mortui em̄ estis/ r vi

ta v̄sa abscondita est cū xp̄o in deo.

Perfecte nāq; mori mūdo nō possu

m⁹/ nisi intra mētis n̄se inuisibilia a

visibilib; abscondamur. Sicut autē se

pulchrū loc⁹ est q̄ abscondit⁹ corp⁹/ ita

diuina p̄tēplatio q̄ddā sepulchrū ē

ment; q̄ abscondit⁹ anima. Quasi em̄

huic adhuc mūdo viuim⁹: cū mēte

foris in eū vagamur. S; mortui in

sepulchro abscondimur cū mortificas

ti exterius in secreto p̄tēplatiōis ins

terne celamur. Hinc est q̄ p̄ paulus

per p̄tēplatiōnē mortuos/ r quasi in

sepulchro absconditos discipulos v̄s

derat q̄b; dicebat. Mortui em̄ estis

r vita v̄sa abscondita est cū xp̄o i deo

Explicunt exceptiones de Epla

Ro. iij.

Colof. ij.

Lur. viij.

Colof. iij.

Colof. ij

Nota

Gregoriane exceptiones.

ad Colossenses.

Incipiunt exce

ptiones d'opusculis beati gregoriij pape sup Ep'la pauli ad thessalonienses p'ia. **Q** sancti viri nō nisi p' vilitate auditorū z gl'ia dei honorari volūt. **M**oralium libro. xix. Cap. i.

Ad thessal. ij.

Mat. v.

On ful-

Nimus in sermone adulationis. **Q**uā scriptus est. Neqz accendunt lucernā z ponūt eā sub modio s; sup cāde lab.ū vt luceat oib; q; in domo sūt z sic luceat lux v'ra corā hoibus vt v'ideāt opa v'ra bona z glorificēt patrē v'rm q; in celis est. Aliqñ sancti viri eadez hoib; suā facta narrare. s; ad eū finē oia referētes vt nō ipi eisdē opib; s; p'f' eoz q; in celis est debeat glorificari. **D**ū em sc'ta p'dicāt z ipa p'dicatio eoz fortasse despiciūt qz v'ra nesciūt: p'pellunt q; vitā dicere vt auditorū suoz valeāt vitā mutare. **E**t facta suā referūt vt veneratiōi sint: venerari appetūt vt reuerētē audiātur. **S**criptū q'ppe est. **C**ū eleuaret alia de fra eleuabant pariter z rotē: q; videlicet cū auditorū mētes p'dicatiū vitā suscipiūt necessaria vti qz etiaz vim p'dicationis admirant. **H**inc est q; p' predicatorē boni z honorē: p' elationē fugiūt z tñ honorari p' imitatorē volūt. **S**ic enim paul' ap'ls discipul' loquēs z honorē fugit z tñ q; nō esset honorād' ostēdit. **N**ā cū thessalonicensib; diceret: neqz ei alitqñ suim' in sermone adula-

tiōis sicut scit: neqz in occasiōe auidicie de' testis est: secus' adiūxit. **N**e qz reqrentes ab hoib; gl'iam: neqz a vobis neqz ab alijs cū possemus bonori esse vt xpi apli: s; facti sum' paruuli in medio vestrum.

De humili vita doctorū. **M**oralium libro. xxiij. z. xxiij. **Cap. ij.**

Facti sum' paruuli in medio i. thess. ij. vestri. **V**eri doctores humilitatē q; magistra ē oim mat'qz v'itū: z loquēdo dicere z viuendo conātur ostēdere vt eaz apud discipulos v'itat' plus morib; q; sermonib; eloquant'. **I**n Paul' loquēs thessalonicētib; cū p'at' sue celsitudinē rep'f'isset dicēs. **N**ec q'rētes ab hoib; gl'oriaz: neqz a vobis: neqz ab alijs cum possemus honori esse vt xpi apli: q'st culminis p'rij apl'at' oblit' subiuu'xit. **S**; facti sum' paruuli in medio v'rm. **P**aruul' in medio eoz factus fuerat: q; timebat ne si int' discipulos honorē sue celsitudinis v'edicas ret exēplū elationis ostēderet. **T**imebat nimiz ne dū ipē sibi potestatem pastoralis potētē q'reret / grex subditoz p' abrupta sequeret / z ad impietate sequētes duceret: q; pietat' officii suscepiss;. **P**etr' etiaz apl's dices ret. **P**arati semp ad satisfactionem oim' poscēti vos rōnē de ea q; in vobis est spei ipa doctrine scia docēdi q'litates: asseruit esse suandā dicens. **S**; cū modestia z timore / sciaz habētes bonā. **H**oc aut qd discipulo tiro paul' ait. **P**recipe bec z doce cuz oim' impio / nō dñationē potētē sed auctoritatem suadet v'ite. **C**ū impio q'ppe doceat: qd prius agit q; dicat. **N**ā doctrine subtrahit fiducia: qñ cōscientia p'pedit linguā. **N**ō igit ei pote-

Ibid.

Pe. ij.

Ibidem.

Super epi. ad Thessa. I. CXVI.

statē clare locutiōis: s; bone fiducia; inlinuauit actionis. Necessē ē g̃ vt is q̃ p̃est q̃ crēpla subdit; p̃beat tollere atredat: z tāt; se sciat viuere q̃t; p̃el se. ac vigilāter inspiciat ne in eo q̃d p̃lat^o est intumescat/ ne iura debite potestatis immoderatus erigat/ ne ius discipline mutet in rigore supbie/ vt vñ a pueritate subditos restringerē poterat inde magis intrētūz corda puerat: ne dur impietas; p̃ officiu; pietat; cristat. Dur ē em̃ impi^o q̃ p̃tumorē a tramite vitat; exorbitat. z dur ip̃e in p̃ceptis ruit ad abrupta se; quētes iuitat; q̃ p̃ crēpla tumoris se sequētib; viā ondit erroris.

¶ Ex ad nutū dei p̃dicatio doctorū dispēset. *Mora. l. xvij. Ca. iij.*

¶ Vltim^o venire ad vos: sed impediuit nos sathanas. Sepe p̃dicatores facti q̃sdā exhortari volūt; s; nequunt. sepe declinare q̃sdāz appetūt; s; tñ interne instigationis impulsu exhortari eos instantissime cōpelunt. Certe cū vestimēta sua Paul^o excutēs a corinthijs discedere vell; *Act. xvij* audiuit. Noli timere: s; loq̃re z ne taceas. p̃ quod z ego tecū suz z nemo opponet tibi vt noceat te: qm̃ mult^o est tibi popul^o in hac ciuitate. Rur s; cū ad thessalonicēs ire voluiss; retēt^o est dicēs. Nolum^o venire ad vos. ego q̃dē Paul^o z semel z iterū; s; impediuit me sathanas. Neq; em̃ p̃ semitp̃m sathan p̃pedire vias tāti apostoli potuit; s; occulte dispēfatiōis vltib; duz aduersabat; nesciēs deseruēbat vt nimiruz paul^o dū ad alios vellet accedere nec valeret eis a q̃bus nō poterat recedere alit^o prodesse. Sic g̃ p̃dicatores facti gubernant; manu dei ad ea q̃ nō appetunt

ducunt; atq; ab impulsu suo iterum gubernāt; manu detinēt; diuinisq; nutibus subditi nequunt explere q̃d volūt. z nisi q̃ voluntas gubernātis eos duxerit/ ire nequaq; possunt.

¶ Ex gloria sacerdotū sit rectitudo subditoz. *Moralium lib. ij. Ca. iij. j. Thes. ij.*

¶ Quid est em̃ spes nostra aut gaudium: ac corona glorie? Nonne vos ante dñm? Sicut hic egregius p̃dicator discipulis dicit. *Ma.* nā est gloria sacerdotū/ rectitudo subditoz. S; cum sacerdotes discipuloz vitas negligunt/ z nullum de profectib; eoz fructū ante dñm ferūt q̃d aliud q̃ inglorij dici possunt. Quia ante districtū iudicē nimirū gloriāz tunc nō inueniūt quā modo in subditoz suoz moribus p̃dicationis studio non requirunt.

¶ Ex ad hoc venim^o in munduz; vt erūnas eius ferre debeam^o. *Moralium libro. iij. z xij. Capitulū. v.*

¶ Nemo moueat in tribulationib; vobis istis/ ip̃i em̃ scit; q̃ in hoc positi sumus. Fideles sancte ecclesie hostis antiquus semper suis actib; impetit eosq; suis persecutionibus affligit. Unde paulus p̃dicator egregius cum persecutionum mala toleraret/ z sub persecutionibus aduersariorum gemeret/ quia passionem suam non sibi: sed discipulis obesse formidabat/ teneram eorum mentē de suis afflictionibus cōsolās/ z eis scribēs dicebat. Nemo moueatur in tribulationibus istis/ ip̃i em̃ scit; q̃ in hoc positi sum^o. Ac si eis apte dicat. Nequaq; in hoc tēpore vulnera nra miremini/ qm̃ si eterna gaudia querim^o buc ad hoc venim^o vt feriamur. Si ad bona eterna tēdīm^o/ nō mirū

Gregoriana exceptiones Super

si spalia mala sufferam? Hec aut bo-
na sollicitate inspererat/ qm illata eqni-
mit mala tolerabat dicēs. Nō sūt cō-
digne passiōes hui' t'p'is ad supuen-
turā gl'iaz/ q̄ reuelabit in nobis. Ali-
orum ḡ casus in p'pria passione me-
ruebat: necdū ip̄z discipuli p̄ fide ver-
berib' afflictus agnoscerēt/ fideles se-
p'fiteri recusarēt. **D**immēse charita-
tis viscera. despiciat qd̄ ip̄e patit'z: z cu-
rat ne qd̄ prauē p'suasiōis discipli in
corde patiant'. In se cōtēnit vulnera
corpis/ z in alijs vulnera medēt cor-
dis. Quasi p'cussus quidā magnus
medic' egrotat: ip̄e tolerat scissuras
vulneris/ z alijs p'fert medicamēta sa-
nitatis. Habet ḡ p'pe h' iusti p'pū: vt
in dolore positi tribulatiōis sue curā
nō deserāt charitatis aliene. Sic sci-
unt foris aduersa tolerare: vt intus
etiam nouerint aduersa corrigere.

**De significatiōe somni in scriptura
sacra. Moralium lib. v. z. xij. Ca. vi.**

**j. Thessa.
iiij.**

Nolumus vos ignorare frēs de
somnia aliqui negligētie torpor expri-
mit: sicut a brō Paulo dī. **H**ora est
iam nos de somno surgere. z rursus.
Euigilate iusti z nolite peccare. Ali-
qm̄ noīe sōni v' dormitiōis mors car-
nis designat: sicut idē Paul' admo-
nēs dī. **N**olum' vos ignorare frēs d̄
dormiētib': vt nō tristemini sicut et
ceteri q̄ spem nō hnt. **S**i ei credim'
q̄ **J**esus mortu' est z resurrexit: ita
z de' eos q̄ dormierūt p̄ ihm addu-
cet cum eo. **D**e morte ḡ p'pe carnis lo-
quēs nō hāc mortē s; somnū vocare
maluit z dormitiōnē. vehemētē em̄
ab infirmis mētib' nomē mortis p̄-
timefuit: somni ḡ vocabulū non ti-
met. **Q**uid est aut' q̄ p'dicator: egres-

sus mortē dñi mortē vocat: mortē
seruoz dñi nō mortē s; somnū noīat
nisi q̄a infirma corda audiētū respi-
ciens medicamētū p'dicatoris sue mi-
ra arte cōponit: z illū quē iam resur-
rerisse nouerāt: eis mortuū insinuare
nō dubitat. eos ḡ q̄ necdū resurrex-
erant vt spem resurrectōis insinuet
nō mortuos s; dormiētes vocat: **N**ō
em̄ verebat' dicere mortuū quem au-
ditores tā resurrexisse coguerāt z ve-
rebat' dicere mortuos q̄s resurgere
vir credebāt. **N**ō ḡ carne mortuos
ad vitā rursus euigilare nō dubitat
eos dormiētes pon' q̄ mortuos ap-
pellat spem p'culdubio resurrectōis
insinuās. qz sicut cit' hō a sōno euig-
ilat: ita cōcite ad cōditoris nutus a
morte corporis surgat.

De mctu repētime mort'. Moralium lib. viij. z. xxv. Capitulum. vij.

Dies dñi sic fur in nocte: ita ve-
niet. **R**eprobi dū diu se visibilia
b' imozari credunt/spem inuisibilitū v. z. ij. pe-
derelinquūt. cūq; mēs in p'sentib' s; tri. iij.
gūt/vita terminat'. **E**t repēte ad ipro-
uisa supplicia pueniūt/ q̄ decepti suis
p'sūptiōib' aut nūq; se ptingere/ aut
tarde crediderūt. **H**ic paul' ait. **D**ies
dñi sicut fur i nocte ita veniet. qz em̄
ad rapiēdā aiaz pinguās mime cō-
spicit/ sicut in nocte pparat'. **E**ū hū dī
scipulis futura cogitātib' idēz **Paulus**
dī. **V**os aut' frēs nō est' in tene-
bus: vt vos dies illa tāq; fur p'p'he-
dat. **D**ies em̄ erit' tāq; fur in nocte
cōp'hebēdit/ qm̄ stultoꝝ aniaz futura
nō puidētes cūcit. **T**āto igit' debz ab
om̄ib' q̄si semp veniēs metu: q̄nto
nō valet a nobis vētura p'sciri.

**In homelia super Sile est regnū
celoz decem virginitibus.**

Vel etiā per diem dñi dies iudicij potest intelligi: qui sic surripit vt pui deri nō valeat quando venit.

Explicunt exceptiones de Ep̄la ad Thessalonicenses. j.

Incipiunt ecce:

ptōes ex opusculis b̄i Gregorij pape. De ep̄la ad Thessalonicenses. ij. Q̄uo debeat imoneri pusillanimes In pastoral. caplo. xxxij. Cap. j.

Lerumqz

pusillanimes aptius ad iter b̄i agēdi reditum si eorum b̄i gesta memoram: et si q̄ ab eis inordinare gesta sūt: nō iam tāq̄z p̄petrata corripim: sed q̄si adhuc ne p̄petrari debeant phibem: vt et illa q̄ approbam⁹ illat⁹ fauor: auceat: et p̄tra ea q̄ reprehendim⁹ magis apud pusillanimes exhortatio verecūda p̄ualecat. Tū Paul⁹ cū thessalonicēses in accepta p̄dicatiōe p̄durātes: quasi de vicino mūdi termino q̄daz cognosceret pusillanimitate turbatos/ p̄us in eis q̄ fortia p̄spicit laudat: et caute monendo postmodū q̄ sunt infirmata roborat. **Itē em̄. Si as agere debem⁹ deo sp̄ p̄ vobis fratres ita vt dignuz est: qm̄ supercresecit fides v̄ra: et abūdat charitas vniuscuiusqz vestz in inuicem: ita vt et nos ip̄i in vobis gloriemur in eccl̄ijs dei p̄ pat̄ētia vestra et fide. Qui cū blāda hec vite p̄conia p̄misisset: paulo post subdidit dicēs. Rogamus autē vos fr̄es p̄ aduentum dñi n̄i Jesu xp̄i: et n̄re p̄gregatiōis in idip̄um: vt nō cito moueamini a sensu**

vestro/ neqz terrēamini neqz p̄ fmo nem/ neqz p̄ sp̄m/ neqz p̄ eplam tanq̄z p̄ nos missaz q̄si instet dies dñi. **Egit em̄ ver⁹ doctor: vt p̄us audirēt laudati q̄b̄ recognoscerēt: et postmoduz q̄b̄ exhortati se q̄rent: quatin⁹ eorum mentē ne admonitio subiūcta cōcuteret/ laus p̄missa solidaret. Qui cū motos eos vicini finis suspitione cōgnouerat: nō tñ redarguebat motos sed q̄si trāsacta nesciēs adhuc cōmoueri phibebat: vt duz de ip̄a leuitate moriōis p̄dicatori suo se incognitos crederēt: tāto rephēnsibiles fieri q̄nto et cognosci ab illo formidarēt.**

De iudicio dei. Moralium libro quinto. Capitulum. ij.

Sustinetis in exemplū iusti iudicij dei. **Unusqz debz p̄siderare que peccātes postmodū supplicia maneat: si etiā iustus tā valida h̄ flagella castigat. Hinc est ei q̄b̄ Petr⁹ 1. Pe. iij att. Tēpus est vt iudiciū incipiat de domo dei. Et si iust⁹ vix saluabitur/ impi⁹ et peccōr vbi parebūt: Hic paulus cū mltā i thessalonicēsiū laude d̄i ij. Thes. j. r̄isset/ prin⁹ adiūxit. Ita vt et nos ip̄i in vobis gloriemur in eccl̄ijs dei p̄ pat̄ētia vestra et fide in oibz persecutiōibz et tribulationibz vestris quas sustinetis in exemplū iusti iudicij dei. **Ac si diceret. Dū tot dura toleratis qui tam recta agitis/ qd̄ aliō q̄ iusti iudicij dei exēpla datis: Quia ex vestra pena colligendū est quō feriat qz bus irascit: si sic affligi vos pat̄ē/ in quibz letatur. Multo magis quippe percussur⁹ est quibus iustuz iudiciū exhibet: si etiā vos sic cruciat quos pie redarguens fouet****

De Antichristo plena disputatio. Moralium lib. xxxij. Cap. iij.

Thes. j.

Thes. ij.

Gregoriane exceptiones.

In templo dei sedebit ostendēs se tāq̄ sit de⁹. Terribili ordie dis-
positionis occulte p̄usq̄ hostis anti-
qu⁹ in illo dānato hoie vitz anti-
qu⁹ quē assumet appent virtutum signa a
sc̄tā subtrahent ecclia. Nam p̄phetia
abscondet/curationū gr̄a auferet/plu-
rioris abstinentie vt us iminuet: do-
ctrine p̄ticefēt v̄ba/miraculoꝝ tollen-
tur p̄digia. q̄ quidē neq̄q̄ sup̄na dis-
p̄satio fundit⁹ subtrahet: sed nō hec
sicut p̄oib⁹ sp̄ibus apte ac multip̄l̄r
ostēdet. Nō tñ mira disp̄satiōe age-
tur: vt ex vna re diuina siml̄ pietas et
iusticia cōpleat⁹. Dū em̄ subtractis si-
gnoz v̄tutib⁹ ecclia sc̄tā velut abie-
ctior apparet: et bonozū p̄m̄ū crescit
qui illā p̄ spe celestiu non p̄ p̄sentia
signa venerant⁹: et malozū mens ⁊ illā
citi⁹ ostendit q̄ sequi q̄ p̄mittit inuisi-
bilia negligūt: dū signis visibilib⁹ nō
tenent⁹. Dū igit̄ hūilitas hūilitū mul-
titudine et manifestatione signoz q̄si
desituit/terribili occulte dispositio-
nis examine inde bonis miscdia lar-
git⁹: vñ mal⁹ ira iusta cumulaf. An-
te igit̄ ex maḡ p̄te signa virtutū et mi-
raculoꝝ a fidelib⁹ in sc̄tā ecclia sub-
trahent⁹: et tūc ⁊ eos antiqu⁹ hosti⁹ in
illo dānato hoie. s. anti-
qu⁹ p̄ apta p̄-
digia p̄spicu⁹ et manifest⁹ ostēdet: vt
q̄ ipse p̄ signa extollit/ eo a fidelib⁹ si-
ne signis robust⁹ laudabili⁹ q̄ vin-
cat. Quāuis etiā fidelib⁹ in ei⁹ certas
mine siḡ nō deerūt: s; tāta erūt illius
vt n̄oz aut pauca aut nulla videat̄.
Quoz n̄m̄p̄ vire⁹ oib⁹ signis sit po-
tior: cū om̄e q̄ ab illo fieri terribilit̄
cōspicit/p̄ interne p̄st̄tie calcē p̄mit.
S; malign⁹ hostis tāto ⁊ eos acio-
re imanitate se exhibebit/q̄nto se de-
spici etiā clarescentib⁹ miracul⁹ doles

bit. Tōtū igit̄ se in eoz interitu collit
get. cūctosq; reprobos in ecce fidelū
immaniter et crudeliter accēdet.

Moralium libro. xxix.

Superba itaq; anti-
p̄i cellitudo
sup̄ reprobos mētes hoim fastu glie
scl̄aris eriget: ita vt hō pctō: et tamē
hō despiciēs estimari deū se sup̄ hos
mines mētiaf. vñ paul⁹ apl⁹s d̄t. Ita
vt in templo dei sedeat ostēdēs se tāq̄
sit de⁹. Cui⁹ vt tumorē pleni⁹ oñdes
ret p̄m̄sit. Qui aduersatur et extollit
sup̄ om̄e q̄ d̄t de⁹/aut q̄ colit. De⁹
em̄ aliqñ dici et hō p̄t̄: iuxta q̄ ad
Moysen d̄t. Ecce p̄stitui te deū p̄ba-
raonia. De⁹ ho colit pur⁹ hō nō p̄t̄.
Q; ho se anti-
p̄s et sup̄ sc̄tōs quosq;
hoies/et sup̄ ipsi⁹ potētā diu nitatis
extollit p̄ eractus sibi nomē glie: et h
q̄ d̄t deus/et h q̄ d̄t colit trāsire cō-
nat. Notādū ho est in q̄ntā sup̄bie fo-
ueā cecidit/q̄ in mensurā ruine q̄ las-
p̄sus est nō p̄m̄sit. Diabol⁹ q̄ppe vñ
hō ab statu p̄p̄ie p̄ditūis clara mēte
corruerūt: vt vñ ille diceret. Ascendā
sup̄ altitudinē nubiu/silis: ro altitū-
mo. vñ iste auditiēs crederet aperient⁹
ocli vestri/et erit⁹ sicut d̄j. Idcirco q̄
vterq; cecidit: q̄ deo filis eē nō p̄ ius-
ticia/ sed p̄ potētā p̄cupiuit. S; hō
per gr̄am liberat⁹ q̄ dei similitudinē ap-
petēdo p̄uere ceciderat/ in reatū sui
crimis lōge deo se imparē eē cognos-
scens clamat. Dñe q̄s filis tuus: Dia-
bol⁹ aut̄ in lapsus sui crimie iuste di-
missus in mēsurā ruine sue minime
p̄mansit: sed q̄ntū ab om̄ipotētis gr̄a
diu defuit/ tāto magis reatū criminis
cumulauit. Naz q̄ idco cecidit: q̄ p̄
uerso ordie deo filis eē voluit/ eo vsq;
q̄ p̄ducat⁹ ē/ vt in anti-
p̄s veniēs vñ
deri deo filis dedignet: et cū quē b̄ie

Abi. a.

Ero. vñ.

Ela. xiiij.

Gene. iij.

Pa. xxxij.

Super epi. ad Thessa. II. CXVIII

non potuit supb^o egle/danar^o putat inferiorē. Nā cū d' illo h' qd' iā pmissus dī. Extollēs se sup' omē qd' dī deus aut qd' colit: apte mōstrat. qm' sperēdo dudū se sup' oē qd' de' dī z xia deū erigere se voluit: s; in supbie colit extollit. S; bec ei' supbia distri cti iudicib' erit aduētū ferienda: sicut scptuz est. **Quē dñs ihs inficiet spū oris sui: z destruet illustratōe aduēt^o**

¶ Def. ij

In moralib' libro. xxxij. (sui.)
De h' p'dito hoie p' Danielē dī. Cōtra pncipē pncipū surgēt: z sine manu pteret. **Ad ergo p' Danielē dictū est: cōtra pncipē pncipū surgēt h' p' Paulū dī: ita vt in tēplo dei sedeat ostēdēs se tanq' sit de'. Et qd' p' Danielē subiūgit/ sine manu pteret: h' p' Paulū dī: quē dñs ihs interficit spū oris sui: z destruet illustratōe aduēt^o sui. Sine manu sc; cōteret: q; nō angelorū bello/ nō scōz certamine: sed p' aduētū iudicis solo oris spiritu eterna morte ferietur.**

¶ Dan. viij

¶ Def. ij

¶ Def. ij

Item de ministris Antichristi et membris diaboli. Moralium libro xxix. Capitulum. iij.
Uterelet in suo tpe. Nā mini steriū iam opat' iniquitat'. Sūt nonnulli q' efna q' audiunt veracit' credūt: sed tñ iurta p'dicationē fidei vere negligūt: z eidē fidei quā specie tenus venerātes tenēt male viuēdo p'radicūt. Qui dū pl' terrena q' celestia/ plus quevidēt q' que audiunt diligūt: pullante psecutiōis articulo qd' rectū credere videbant' amittūt. **De illo maxime tpe multiplici' agetur/ qū surgente ipō iniqu' capite/ in scō eccle' psecutiōe vltia libris suis scribit' ei' fortitudo grassabit', ibi tūc**

vniuscuiusq; cor ostēdet: ibi q'quid in occultis latebat apiet. et qui nunc ore sunt p' z corde s' impij/ publicas ta malicia corrūet: z fidē quā species ten' tenuerāt p'dent. **Hinc Paulus ait. Et reuelet in suo tpe: nā ministrū iam opat' iniquitatis. Ac si diceret Tūc antichrist' manifest' videbit' / q' in cordib' iniquoz. i. mēbroz suoz secreta sua iam nūc occult' opat'. Ut em' de apertiorib' criminib' taceam: ecce ali' fratri in corde suo tacit' inuidet: z si occasione regiat/ cum sup' plantare p'tendit. Cui' alteri' membrū est: nisi ei' de quo scriptū est. In uida diaboli mors introiuit in orbē terraz. Alius magni meriti se eē estmans per tumorē cordis cunctis se preferēs: omnes semetipō inferiores credit. Cuius alteri' mēbrū est/ nisi eius de q' scriptū est. Omne sublime videt: z ipse est rex sup' omēs filios superbie: Alius potentiā hui' mundi querit: nō quo alijs p'sit/ sed quo non sit subdit' alteri. Cuius alteri' membrū est/ nisi eius de quo scriptuz est: qui dixit. Sedebo in mōte testamēti in laterib' aquilonis: ascendā sup' altitudinē nubium/ sicut ero altissimo: Solus q'ppe altissim' ita dominat' sup' omnia/ vt alteri subesse nō possit. **Quē diabol' imitari puerse voluit: cum suū dominū querēs/ ei subesse recusauit. Imitat' ē diabolū quisq; idcirco potestātē suā appetit: quoniā ei qui sibi p'positus est ordinatiōe superna subesse fastidit. Sūt nanq; p' terea plurima q' quosdaz in ipa pace eccle' pstitutos infideles esse renunciant. Video nanq; nōnullos ita psonaz potētis accipere/ vt ab eo req'siti p' fauore ei' nō dubitēt in causa p'ximā****

¶ Sap. ij.

¶ Job. xli.

¶ Esa. xliij.

Gregoriane exceptiones

verū negare. Et q̄s est veritas/nisi ille q̄ dixit. Ego suz via/veritas/z vita. Neq̄ em̄ baptista Joānes de cōfessione xp̄i:z de iustitie v̄itate req̄sit? occubuit. S; q̄arp̄s est veritas/ad mortem vsq; idcirco p̄ xp̄o/qa vez p̄ v̄itate puenit. Ponam? ḡ ante oculos q̄ aliq̄s p̄cūctat? p̄sonā potētis: accepit/z ne verbi saltem iniuriā pateret:veritatē negavit. Quid rogo iste faceret in dolore penarū qui xp̄m erubuit inter flagella verborū? Ecce z posthēc ante oculos hoim̄ adhuc xp̄ianus est/z tñ si dñs euz districte disposuit iudicare iam nō est. Video aut̄ z alios q̄bz p̄ locū magistrū er̄borādi sūt officia arguēdiq; cōmissa/qa vidēt aliq̄d illicitū admitti z tñ dū q̄rūdā potentū offendere ḡam metuūt:arguere nō p̄sumunt. Quis q̄s iste est q̄d aliud facit nisi videt tu p̄ū venientē z dimittit oues z fugit? Fugit qa tacuit/ tacuit qm̄ despecta eterna ḡa tēporalem ḡliam plus amavit. Ecce ante potēt̄ facit̄ intra sui se latebras silētiū abscondit/z sicut publice p̄secutiōi sic occultū locū dedit timori. Qui igit̄ talis ē/si hęc districte iudicant̄:z persecutio publica defuit/z tñ tacēdo xp̄m negavit. Nō ergo defunt vel in pace ecclesie anti xp̄i tēp̄amēta. Nemo itaq; illa p̄secutiōis extreme tēpora q̄si sola perhorrescat. Apud̄m̄ q̄s namq; q̄tidie res anti xp̄i agit̄:qm̄ in eoz cordib; mysteriū suū iam nūc occult? opat̄. Et si nūc multi spectetenus intra eccliam p̄stituti simulāt se esse q̄d nōn sūt/in aduentu tñ iudicis p̄dent̄ q̄d sūt. De q̄bz bñ salomon ait. Audi im̄ pios sepultos/q̄ etiā cū adhuc viuerent in loco sancto erāt/z laudabant̄

Eccl̄s.
viij.

in ciuitate quasi iustoz operum.

De Habenda pace cū p̄cōribus
In pastorali capitulo. xlvi. Ca. v.

Quoniam tēporalis pax in p̄uoz cordib; ex increpatione nostra p̄fūdīt:inuolate necesse est vt in n̄o corde seruet̄. Un̄ discipulos paulus admonet dicens. Si q̄s non obedit verbo nostro p̄ ep̄istolā/hūc notate/z nō cōm̄iscēamini cū illo vt confundat̄. Atq; illico adiūxit. Et nolite vt inimicū estimare illuz/s; corripite vt frat̄rē. Ac si diceret. Pacē cū illo exteriorēz soluite. sed interiorēz circa illū medullitus custodite/vt peccans t̄z mētēz sic v̄sa discordia feriat/quas t̄nus par a vestris cordib; nec abnegata discedat.

Explicit exceptiones de ep̄istola sc̄da ad Thessalonicenses.

Incipiunt exce

ptiones ex opusculis beati Gregorij pape. De ep̄istola beati Pauli apostoli ad Timotheum prima.

De r̄gata z libero arbitrio. Moralium lib. xvij. Capitulū. j.

Medias

consecutus sum: quia ignorans feci. Null? p̄r dicef̄ ad cognoscendus deum actionis sue se mercede peruenisse/vel aliquod digni operis meritum quo christum dei virtutem et dei sapientiam perciperet quasi precium dedisse. Ad hoc nāq; precium damus vt eius vice rem quam appe

Thess.

ad th̄i

Super epi. ad Timothe. I. CXIX.

timus possidere debeam. Quid autem nos dedimus? ut sapientiam quam Christus suus est percipere mereamur. Si ergo percipere redempti sumus. Illa namque sola opera male vivendo dedimus: quibus si iusta retributio servaretur: non Christus? sed supplicia redderent. Sed aliud habet per iustitiam meruit: aliud per gratiam accepit. Testatur Paulus? primum mens illius semen gratuite veritatis accepit: quibus sententia premebatur erroris. Qui prius (inquit) fui blasphemus et persecutor et crudeliosus sed misericordiam consecutus sum: quia ignorans feci in incredulitate. Testatur etiam per qualiter ipse morti dignatus est. Cum adhuc (inquit) peccatores essem? / semper temporibus Christum per ipsum mortuum est. Qui ergo veniente tempore dei truce et dei sapientia impugnavi sumus? quod boni operis dedimus? quod eum accipere mereamur. Nullus suis meritis esse salvatus: Paulus intellexerat: neminem dedisse aliquid boni operis: ut ad fidem veniret cognoverat. quod dicebat. Quis potest dicit illi et retribuatur ei? Hinc iterum scriptum est. Si a salutem facti estis per fidem: et non ex vobis. dei enim donum est: non ex operibus: neque quod gloriatur. Hinc de semetipso iterum loquitur dicens. Gratia dei sum id quod sum. Ex cuius nunquam aspiratio est gratia: quia trurum opera primum in corde generantur: ut ex libero quod arbitrio subsequatur actio: cui post hanc vitam eterna respondeat retributio: sicut adiecit. Et gratia eius in me vacua non fuit.

De culpa sit preciosis vestibus indui. In homelia super Eum audistis Joannes.

Capitulum. ij. Mulieres in habitu ornato cum verecundia et sobrietate ornent se non in torquibus crinibus aut auro aut margaritis: vel veste preciosa. nemo existimet

in fluru atque studio preciosarum vestium peccatum deesse: quia si hoc culpa non esset: nullo modo Joannem baptistam dominus de vestimenti sui asperitate laudasset. Si hoc culpa non esset: nequaquam Paulus per epistolam semias a preciosarum vestium appetitu compesceret dicens. Non in veste preciosa. Beatus quoque Petrus apostolus dicit: Mulieres subdite sint viris suis: quibus sicut non extrinsecus capillatura aut circumdatio auri: aut indumentum vestimentorum cultus. Pensate ergo quod culpa sit hoc viros appetere a quibus cursu ecclesie pastor et egregius doctor etiam feminas prohibere.

De filiorum nomine opera designant. Moralium libro. o. xij. Cap. iij.

Salvabit autem mulier per filiorum generationem. Nominem filiorum in scriptura sacra aliquando opera designant: sicut de muliere Paulus dicit. Quia salva erit per filiorum generationem. Neque enim mulier que continentem studens nequaquam filios generat salva non erit: sed per generationem filiorum salvari dicitur: quia per effectum bonorum operum perpetue salutis sociatur.

De honore episcopatus. In pastoralibus. vij. Capitulum. iij.

Timotheum instruens Paulus de officio episcopatus ait. Si quis episcopatum desiderat: bonum opus desiderat. Qui tamen laudans desiderium in paupertate vertit: primum quod laudavit: cum repente subiugit. Oportet autem episcopum irreprehensibilem esse. Cumque trurum necessaria subsequenter enumerat: quod sit irreprehensibilis ipsa manifestat. Et saucet ergo desiderio: et terret ex parte pro. Ac si aperte dicat. Laudo quod queritis: sed prius discite quod gratis: nedum vosmetipsos metiri negligitis tanto sedior vestra reprehensibilitas parcat.

i. Pe. ij.

i. Tim. ij.

i. Tim. ij.

Ephe. ij.

i. Tim. ij.

Nota

Gregoriane exceptiones

quātor a cūctis p̄spicit in honoris ar
ce festinatis. Magn⁹ cū regēdi arti
set favorib⁹ impellit/terrorib⁹ retra
bit vt auditores suos ⁊ descripto in
reprehēibilitatis culmine restringat
a supbia ⁊ officiū laudādo qđ querit
cōponat ad vitā. Ip̄m quoq; ep̄isco
patus officiū boni operis exp̄ssione
definit cū dī. Si q̄s ep̄atum deside
rat bonū op⁹ desiderat. Ip̄e ergo si
bi testis est/q; ep̄iscopatū nō appetit
qui nō per hūc boni operis ministe
rium/sed honoris gl̄iam querit.

Moralium libro. xxi.

Titum. j.

De hoc eode; ep̄atus officio edoc
tens Titū ait. Dponet ep̄m esse sine
crimine. Hoc autē inter peccatū dy
stat ⁊ crimē q; om̄e crimē peccatū ē:
nō tñ om̄e pctm̄ crimē. Et in hac vi
ta multi sine crimine: nullus v̄o sine
peccatis valet esse. Predicator itaq;
sanct⁹ cum virū dignū gr̄a sacerdo
tali describeret: neq; dixit/ sine pec
cato/ sed si q̄s sine crimine est. Sine
peccato cū nemo valet esse: cū Joā
nes dicat. Si dixerim⁹ q̄a pctm̄ nō
habem⁹: nos ip̄os seducimus ⁊ veri
tas in nobis non est.

1. Joan. j.

Moralium libro. xxviii. q; p̄dicato
res angeli vocētur

Cap. v.

Scriptura sacra p̄dicatores ec
clesie p̄ eo q; gl̄iam p̄rie celestis
annuntiant/angeloz noie solet desi
gnari. Hinc Malachias p̄beta lo
quit̄ dicens. Labia sacerdotis custo
dient scientiā ⁊ legē requirent ex ore
eius: q; angelus dñi exercituum est.

Mala. ij.

Hinc Paulus ait. Magn⁹ est p̄
ctatus sacm̄ qđ manifestatū ē in car
ne/ iustificatū est in sp̄u: apparuit an
gelis: p̄dicatū est gentib⁹: creditū est
mūdo: assumptū est in gl̄a. Qui igit

disp̄satis misterū postq; appuiffe
angelis dixit. Predicatū gētib⁹ subs
didit: angeloz p̄fecto nomie p̄dicato
res sc̄tōs. i. vitat⁹ nūcios d̄signavit.

Q; nō debeat p̄dicare q; imp̄fect⁹
est vita v̄l etate. In homelia secunda
super Ezechielem. Et in pastoral.
caplo. xlii

Capitulum. vi.

Nemo adolescentiā tuā contem
nat. Cū p̄ma sunt adolescentie
v̄l iuuetut⁹ n̄e t̄pa nobis adhuc ces
sandū est a p̄dicatōe: nec debem⁹ in
infirma etate p̄dicare: q; fimo doctri
ne nō suppetit nisi in p̄fecta etate. Q;
adulq; ei infirmi sum⁹ cōtinere nos
intra nosmetip̄os debem⁹: neduz tes
nera bona citi⁹ ostēdim⁹ amittam⁹.
Ad exēplū q̄ nō s̄t ostēdēda/ nisi que
sunt firma. Hinc etiā p̄ quēdā sapiē
tē dī. Adolescens loq̄re in tua causa
vir: ⁊ si bis interrogat⁹ fueris/ habea
intū respōsio tua. Cū x̄p̄o p̄ Paulū.

Timotheo disciplo dī. Precipe h̄et
doce: nemo adolescentiā tuā p̄minat.

Sciendū nobis est/ qm̄ in sacro elo
quio aliqñ adolescentia iuuet⁹ vocat.

Q; citi⁹ ostendit/ si Salomonis ad
mediū v̄ba p̄ferant: q; ait. Letare iu
uentis in adolescentia tua. Si cū vnū

v̄traq; eē nō discerneret quē mone
bat i adolescentia iuuenē nō vocaret.

Quos igit a p̄dicatōis officio v̄l im
perfectio v̄l etas p̄hibet: ⁊ tñ impellit
precipitatio cū arripiunt intēpestive

qđ nō valent. perdūt etiā qđ implere
qñq; tempestive potuissent: sicut pul
li auiū si volare appetunt ante perfe
ctionē alarū: vnde ire cupiūt in alta/
indemergunt in ima.

De quadā sacre scripture cōsuetu
(dine. Moral. lib. v. Ca. vii.)

Quis cito n̄p̄m̄ imposuerit:

Tim.

Nota

Eccl. ij.

Tim.

Super epi. ad Timotheū. I. CXX

neq; cōmunicaueris peccat; alienis
 Sacre scripture consuetudo est/ vt cum
 aliqd narrat inposita alterius cause
 snia/ ad supiora prius redeat. Sed
 hūc esse nonnūq; morē sacri eloquiū
 meli' ostēdim' / si ex eo aliqua; hui'
 rei similitudinē pferam'. Paul' nanq;
 apls cū dilectū discipulū de institue
 dis ecclie officijs admoneret: ne q̄s
 forte ad sacros ordines inordiate p
 ueberet dixit. **Man'** cito nemini im
 posueris/ neq; cōcaueris petis alie
 nis: te ipm castū custodi. **Qui** ad in
 firmitatē eius corpus prin' xba con
 uertēs ait. **Noli** adhuc aquā bibere:
 sed modico vino vtere p̄ stomachū
 tuū/ et frequētes tuas infirmitates.
Statimq; subiūgit dicēs. **Quorū**
 das hoim pctā manifesta s̄ p̄cedētia
 ad iudiciū: quorū dā aut' et subsequūt
 Quid ḡ ad illū p̄tinet q̄s ab infirmo
 bibi aquā p̄buit/ hoc q̄s de peccat;
 abscondit; quorū dā hoim manifestū
 q; subiūrit. **Nisi** q; inposita de eius
 infirmitate snia ad h' extremo redijt
 q̄s sup̄plus dixit. **Man'** cito nemini
 imposueris neq; cōcaueris peccat;
 alienis: **Et** em̄ hec eade; pctā quāta
 sollicitudine p̄quirēda ec̄nt oñderet/
 inposita infirmitatis molestias di
 scretionis admonitōis. p̄tin' intulit q̄s
 in alijs patēscerēt/ in alijs laterent di
 cens. **Quorū** das hoim pctā manife
 sta sunt p̄cedētia ad iudiciū: q̄rū dā
 aut' et subsequunt'. **In** hac ḡ sentētia
 Paul' nō eisdē verbis cōgruit/ q̄b
 iam loquēs de Timothei infirmitas
 te subiūrit/ sed ad illud redijt q̄s su
 perius intermittendo narravit.

De cupiditate. **Mozalium** libro
 (v. r. r. c. Cap. viij.)
Radix oium maloz cupiditas.

Cū alicui avaricia/ id est cupiditas
 dominaat: subiect' p̄culdubio malis
 om̄ib; demonstrat: q; de avaricia ma
 la om̄ia oriunt': et peccatoz oium spi
 ne p̄ducunt': de qua p̄ Paulum dī.
Radix oium maloz cupiditas. **Ip̄a**
 quippe latēter orit' in mente/ sed pun
 ctiones pctōz om̄nū patēt' p̄ducit
 in ope. **Quas** videlicet punctiōes ab
 hac radice/ surgētēs/ statim p̄dicatoz
 egregi' insinuat cū subdit. **Quā** qdā
 appetētes errauerūt a fide: et inferus
 erūt se doloz mult'. **Qui** em̄ mul
 tos doloz dixit: quasi nascentes ex
 hac radice punctiōes innotuit.

De humana et angelica atq; diuin
 na. natura. **Mozalium** li. r. r. v. **Ca. ix.**
Qui solus habz immortalitātē
 om̄is imutatio velut quedā
 mortis imitatio est. **Id** em̄ q̄s mutas
 tur/ q̄si ab eo q̄s erat ineffic': vt desit
 nat esse q̄s fuit: et incipiat esse q̄s nō
 fuit. **Lumē** aut' verū creator: vicz no
 ster nllā mutabilitatē vicissitudie tes
 nebreicit: nullis nature sue defectib;
 obumbrat: s; ei' esse sine mutabilita
 te est sicut scriptū est. **Ap̄d** quē nō est
 trāsmutatio/ nec vicissitudis obum
 bratio. **Et** inde rursum Paul' apls
 dicit. **Qui** sol' bz immortalitātē/ et lus
 cem habitat inaccessibilē. **Sz** cū cun
 cti nouerim' q; et hūana aiaz angelic
 ci spūs sunt immortales instituti: cur
 ab ap̄lo solus deus immortalitātē h'ie
 p̄bideat: nisi q; solus he nō morit' q; so
 lus nūq; mutat'. **Hūana** q̄ppe aīa in
 lapsū; nūq; caderet: si mutabilis nō
 fuisset. **Que** a paradisi q̄q; gaudijs
 expulsa si mutabilis nō esset/ ad vitam
 minime rediret. **In** h' ipm xō q̄s ad
 vitā redire nitit' / defect' suos aliman
 te semp mutabilitate tolerare cogit.

J. Timo
 vi.

Ubi. 5.

Jaco. 1.

I. ad Ti
 mo. vi.

Gregoriane exceptiones.

Quia ergo ex nihilo cōdita est / ex se nihilomin⁹ infra se tēdit / nisi ad boni desiderij status artificis sui manu teneat. Ex eo itaq; qđ creatura & deorsum ire habz. Virtute namq; ppria in p̄cepto posse se ire p̄siderat / s; ad cōditore suū amor; manu se retinet ne cadat: Quisq; ad imutabilitatē trāses ar: & eo vere immortalit̄ quo immutabilis vivat. Ipsi q̄q; spūs angelici mutabiles sūt ex natura p̄diti: q̄tin⁹ ex sua spōte caderent / aut ex arbitrio starēt. S; q̄a humiliter elegerūt ei inherere a q̄ creati sunt. hāc ip̄am in se mutabilitatē suā stādī iam imutabilitate vicerūt: vt h̄ ip̄o merito trāscēderent qđ nature sue ordine mutabilitati subesse potuissent. **Q**u ergo solus creator noster nullā partē mutabilitatē recte de eo per Paulum dī: qui solus habet immortalitatē

De vidēdo deo. Moralium libro xviii. Capitulum. x.

1. Tim. vj

Quā lucē habitat inaccessibilem. Cū ad ip̄m fontē vite creatorē nostrę venerim⁹ / erit nobis delectabiliter imp̄sa sitis simul & satietas: sed lōge ab ista sitis necessitas / sed longe a satietate fastidiū: qz sitientes satiabimur / et satiari sitiem⁹. Videbim⁹ ergo deū ip̄m q̄ erit p̄mū laboris nostri: vt p̄ mortalitatē hui⁹ tenebras accessa eius luce gaudeam⁹. S; cū eius lucē dicimus accessam / obstitit anio qđ Paul⁹ dī. Qui lucē habitat inaccessibilem quē vidit null⁹ boim / s; nec videre p̄r. Ecce rursus audio qđ psalmista ait. Accedite ad eū & illuminamini. Quō igit̄ accedendo illuminamur / si ip̄am lucē q̄ illuminari possim⁹ nō videm⁹? Si hō accedendo ad eū ip̄am q̄ illuminamur lucē

ps. xxvii

videm⁹ / quō inaccessibilis esse p̄rbitur. **Q**uis in re p̄sandū est / q̄ inaccessibile dicit nō om̄i boi / sed būana sapiēti. **S**ēp̄tura q̄ppe sacra oēs carnalīz sectatores būanitatē noīe notare solet. Cū isdem apls q̄busdā discipulantib; dī. Cū em̄ sit inf̄ vos zelus & p̄tentio: nōne carnales estis / & fm̄ boim nō abularē? **E**t vnde alibi testimonij p̄tulit: qđ ocul⁹ nō vidit / nec auris audivit / nec in cor hoīs ascendit q̄ p̄paravit de⁹ diligētib; se. **E**t cum h̄ boib; dixisset abscondituz mor subdit: nobis autē reuclauit de⁹ per spiritū suū ip̄m se ab hoīs vocatiōe discernēs: qui rap⁹ supra boiem diuina tā sapuerat. **I**ta etiaz h̄ loco cū lucem dei inaccessibilem p̄hiberet vt ostēderet qđ subdidit. **Q**uē vidit null⁹ boim / sed nec videre p̄r more suo boim nō vocās / boies būana sapiētes, qz qui diuina sapiūt / videlicet sup̄ boimines sunt. **D**eū igit̄ per celestē conuersationē videbim⁹: si supra boies eē mereamur. **Q**ue nimirū visio nūc fide inchoat: s; tūc in specie pficit̄ qđ coeternā deo sapiētīā quaz mō p̄ ora p̄dicantiū q̄si p̄ decurrētia flumina sumimus / in ip̄o suo fonte bibem⁹. **D**e ammonitione sup̄boz diuitū. **I**n pastorali. cap̄lo. xxvi. **C**ap̄. xi. **S**uperbis diuitib; inferre meruz & elationē debem⁹ sicut Paul⁹ dicit discipulo de diuitib;. **D**iuitibus hui⁹ seculi p̄cipe nō sup̄be sapere: & sperare in incerto diuitiaz suaz. **T**ibi notādū valde est qđ humilitatis doctor memoria diuitū faciēs non ait. **R**oga / sed p̄cipe: qz & si imp̄dēda est pietas infirmitati: bono: tū nō debet elationi. **T**alib; ergo rectū qđ dī: tanto rect⁹ iubet / q̄nto & rebo trāsito: q̄s

1. Cor. xij

1. Cor. xij

Ibidem

1. Tim. vj

Superepi. ad Timothee. II. CXXI

Aug. vi. aliter dicitur cogitationis in tumescit
De his in euangelio dicit dñs. **De vo**
bis diuitibus q̄ habet̄ cōsolationez
vestrā. Quia em̄ q̄ sunt eterna gau-
dia nesciūt/ex p̄sēt̄ vite abūdātia cō-
solant̄. Offerendus est ergo a p̄dica-
toribus timor diuitibus sup̄bis quos
cōsolatio glorie tēporalis extollit: vt
cōgnoscant quia diuitias quas con-
spiciūt tenere nequaq̄ possunt.

De Vitanda verboruz nouitate.
Moralium Libro. xvij. Cap. xij.

Tim. i. **O** Timothee deposituz custodi
Quicunq̄ ad vere p̄dicatiōis
r̄ba se p̄parat necesse est vt causarū
origines a sacris paginis sumat/vt
om̄e qd̄ loquit̄ ad auctoritatis diui-
ne fundamentum reuocet atq̄ in eo
sue locutionis edificū firmet. **Se-**
pe em̄ heretici dū sua p̄uersa studēt
astruere/p̄ferūt ea q̄ p̄fecto in sacro-
rū librorū paginis nō tenent̄. **Uñ** et
discipulū suū p̄dicator ammonet di-
cēs. **Timothee** depositū custodi/
deuitas p̄phanas vocuz nouitates.
Dū em̄ laudari heretici tanq̄ de ex-
cellēt̄ ingenio cupiūt q̄si noua q̄daz
p̄ferūt/q̄ in patrū ariquoꝝ libris ve-
teribus nō tenent̄. **Sicq̄** sit vt dū vl-
deri sapientes desiderant: miseris au-
ditoribz suis stultitie semina spargāt.

De Studio legendi. In pastora-
li capitulo. xxij. Capitulū. xij.

Aug. iij. **O** Tim venio attende lectioni.
Om̄nis platus r̄ rector quoti-
die sacri eloquiū studiose debz p̄ces-
sua meditari: vt in eo vim sollicitudi-
nis r̄ erga celestē vitā p̄uide circum-
spectiōis: quā humane p̄uersationis
vsus indefinēter destruit/ diuine ad-
monitiōis verba restaurēt/ r̄ q̄ ad ve-
litate vite p̄ societate seculariū du-

ctur/ ad amorem semp̄ spiritalis pa-
tric cōpunctionis aspiratione renou-
et. **Valde** nanq̄ cor inter humana
defluit. **Cunq̄** indubitāter cōstet q̄
exterius occupationū tumultibz im-
pulsū a semetip̄o corruat/ incessabili-
ter studere debet vt per eruditionis
studiū resurgat. **Hinc** est em̄ q̄ plas-
tum gregi discipulū paulus admo-
net dicens. **Dū** venio attende lectio-
ni. **Hinc** David ait. **Quomodo** di-
lexi legem tuam dñe: tota die medi-
tatio mea est.

ps. cxvij

Explicunt exceptiones de epla
ad Timotheum prima.

Incipiunt exce-
ptiones de epla ad Timotheū sc̄da.
Quomodo contemplatio possit
haberi. **Moralium lib. v. Cap. j.**

Sacti vi-

ri ab hui⁹ mūd̄
in q̄ta cōcupiscē-
tia se penit⁹ sub-
trahunt: ac terre-
narū actionū strepitū deserūt/ r̄ p̄ q̄
studium ab exterioribz opibz cessā-
tes interna penetrare satagūt. **Neq̄**
em̄ ad interna cōtēplāda p̄ducunt̄:
nisi ab his q̄ exteri⁹ implicāt studio
se subtrahant. **Hinc** est em̄ q̄ per se
metip̄am vitas dicit. **Nemo** p̄t duo
bus dominis seruire. **Hinc** paulus
ait. **Nemo** militās deo implicat se ne
gotijs secularibz/ vt ei placeat cui se
probauit. **Hinc** p̄ p̄phetā dñs admo-
net dicens. **Uacate** r̄ videte qm̄ ego
sum de⁹. **Nequaq̄** em̄ interna noti-
tia conspiciť/ nisi ab externa implicat

Mat. vj

ij. lvi. ij.

ps. xlvj

Gregoriane exceptiones

tionem cesset. et mens nra' nullo modo ad
vium intume cōtēplationis rapit nisi
studiose p̄us a terrenorū desideriorū
tumultu sopiatur.

¶ Quomodo doctores p̄dicare de-
beat. In pastoralī cap. xv. Cap. ij.

Prouidendū est intētionē solli-
cita rectorū vt ab eis nō soluz
praua nullo modo: s; ne recta quidē ni-
mie et inordinate p̄ferant: q̄a sepe di-
ctorū virtus p̄dit cū apud audiētūz
corda incaute loq̄citatē importuni-
tate leuigat. Et Paul⁹ cū discipulū
lū d̄ instātia p̄dicationis admoneret
dicebat. Testificor coram deo et xp̄o

Jesu q̄ iudicaturus est viuos et mor-
tuos: aduentū eius et regnū ipsi⁹ p̄-
dica verbū instā oportune importu-
ne argue. Diciturus importune p̄mi-
sit oportune q̄a se; apud auditoris
mentē ip̄a sua vilitate se destruit si
h̄se ip̄ortunitas oportunitatē nescit.

¶ De Mansuetis et iracūdis p̄elatis.
In pastoralī capitulo. xl. Et in bo-
melia. xj. sup. Ezechielē. Cap. iij.

Mansueti p̄lati debent studere
vt etiā emulationē iustitię ha-
beāt iracūdi v̄o vt emulationi quaz
se habere estimāt māsuētudinē sub-
iungant. Idcirco nāq; sp̄s sanctus
in colūba nobis et igne mōstrat⁹ est:
q̄a videlicet oēs q̄s implet et colūbe
simplicitate māsuētos: et igne zeli ar-
dētēs exhibz. Nequaquā q̄ sp̄s sancto
plenus est q̄ aut in tranquillitate mā-
suētudinis seruoze emulationis des-
serit aut rursus in emulationis ar-
dore stutē mansuetudinis amittit.

¶ Qd̄ fortasse melius ostendū⁹ si in
mediū pauli magisterū p̄feram⁹ q̄
duob; discipulis et nō diuersa carita-
te p̄ditis diuersa tñ aduitoria p̄dici-

tionis impendit. Timotheū entē
admonēs ait. Argue/obscra/incre-
pa: in omī patiētia et doctrina. Titū
q̄q; admonet dicens. Nec loquere et
exhortare et argue cū omni imperlo.
Quid est q̄ doctrinā suā arte tanta
dispēsar: vt exhibenda hac alteri im-
perū et alteri patientiāz p̄ponat nisi
q̄ māsuētouis sp̄s titū et seruentio-
ris vidit esse Timotheūz. Illū itaq;
p̄ emulationis studiūz inflāmar: hūc
p̄ lenitatē patiētie tēperat. Illi qd̄ d̄
est iungit: huic qd̄ sup̄est subtrahit.
Illū stimulo impellere nitit: hūc fre-
no moderat. Cui q̄ppe p̄ auctōrita-
tē imperij iniungēda erat seueritas
vbi. is autē q̄ p̄ sp̄m seruebat p̄ pati-
tiā tēperandus fuerat ne si plus ius-
to seruefceret nō ad salutē vulnera
subiectoz reduceret sed sana vultes
raret. Nā sepe verba que hunc ad sa-
lutē reuocāt alii vulnerant.

¶ De fiducia eterne retributionis
Moralium lib. x. et xxxj. Cap. iij.

Sancti viri q̄a fideliter domini
p̄ceptis inseruiūt aduentū illi⁹
spe certa p̄stolant/ extremum venire
iudiciū ostendi celestē patriā p̄soluit
p̄mia iustis appetūt. Sciendū enim
est q̄ bonoz mēs quo duriora p̄ ve-
ritate tolerat: eo eternitatē p̄mia cer-
ti⁹ sperat et rāto spes in deū solidior
surgit q̄sto p̄ illo q̄sq; grauiora p̄su-
lerit. Labores q̄ppe suos sancti cōsi-
derātes mercedē retributionis q̄rūt
et cause sue meritūz scientes p̄sentia
iudicis expetūt: cūq; vt veniat in flā-
ma ignis dans vindictā impis et cō-
tēplationis sue speciē in retributione
ne deferēs p̄is ardore sūmo cōcupis-
cūt. Labores ergo suos inuicē p̄di-
cator egregius dicit. Ego cū iaz

Super epi. ad Hebre. CXXII.

¶ delibor / temp⁹ resolutionis mee in
 stat. Bonū certamē certavi / cursum
 cōsumavi / fidem servavi: de reliquo
 reposita est mihi corona iustitie quā
 reddet mihi dñs in illa die iustus iu
 dex. **¶** Quē em̄ cōtra mala trāseuntia si
 ne defectu certauerat / de māsuriis ni
 mix gaudijs sine dubietate p̄sume
 bar. **¶** Ubi z ap̄te subiūgit. Nō solum
 aut̄ mihi s; z his q̄ diligūt aduentuz
 eius. **¶** Ac si dicat. S; z omnib; q̄ sibi
 de bona opatione sūt cōscj. **¶** Aduen
 tū em̄ iudicis non diligunt / nisi q̄ in
 causa sua habere se iustitie meritum
 sciūt. Nequaquā q̄ppe gaudiū vel co
 rona retributionis de eternitate reci
 pit / q̄ nō hic p̄us pia tribulatione z
 labore conquirūt. **¶** Dinc paulus ait.

¶ Si cōmouemur / si susti
 nem⁹ z cōregnabim⁹. **¶** Dinc factoz
 gliam angel⁹ Joāni indicās ait. **¶** Hi
 sūt q̄ venerūt de tribulatiōe magna
 Dinc Paul⁹ discipulos ammonet
 dicens. Per mltas tribulatiōes opoz
 tet nos introire in regnuz dei. **¶** Dinc
 iuez ait. Non coronabit⁹ / nisi q̄ legitu
 ¶ In bomela sup. (me certauerit.
 Si quis venit ad me.

¶ Ad coronā em̄ z ad magna p̄mia
 p̄ueniri non potest / nisi per magnos
 labores. **¶** Quēcunq; ergo celestium
 delectat magnitudo p̄miorū non
 deterreat certamē laborum.

¶ Explicunt exceptiones de epla
 ad Timotheum scda.

Incipiunt exce.

ptiones ex opusculis beati Gregorij
 pape. De epistola beati Pauli apo
 soli ad Thimotheos.

¶ Quibus ex causis deus hominē
 perditum potius q̄ angelum apos
 statam reparare disposuit.

¶ Moralium libro quarto. Ca. j.

Incipio

tens deus sicut ex
 nubilo bona facere
 potuit / ita cum vo
 luit p̄ incarnatio
 nis sue mysterium etiam p̄dita bona
 reparauit. **¶** Quas autē ad intelligen
 dum se creaturas fecerat / angelicas
 videlicet z humanam. **¶** Utrāq; hō su
 perbia perculit / z ab ingenite statu
 rectitudinis detecit. **¶** Sed vna teg
 mē carnis habuit / alia vero nihil in
 firmū d̄ carne gestauit. **¶** Angelus nā
 q; spūs est solūmō / hō vō ipūs est et
 caro. **¶** Misert⁹ ē creator vt redime
 ret illā ad se debuit reducere / quā in
 p̄petratiōe culpe ex infirmitate p̄stat
 aliquid habuisse. **¶** Ex eo alti⁹ debuit
 apostatam angeluz repellere / quo cū
 a p̄sistendi fortitudine corruit: nihil
 infirmū ex carne gestauit. **¶** Dinc em̄
 scriptū est. Nulq; angelos apprehē
 dit: sed semen Abrahe apprehendit.

¶ Idcirco namq; redēptoz noster non
 angelus: sed homo fact⁹ est: quoniā
 hoc p̄culdubio fieri debuit q̄ redē
 mit / vt z p̄ditū angelū nō apphēdē
 do desereret / z hoiez in semetip̄o ap
 p̄hēdēdo repararet. **¶** Est adhuc aliū
 q̄ z p̄ditus hō reparari debuit / z super
 biēs spūs reparari non possit / q̄a nī
 mix āgel⁹ sua malicia cecidit / hoiez
 hō aliena p̄strauit. **¶** Hūanuz ē gen⁹
 ad penitentiā redēptoris aduentu re
 ducit: apostata vero angelus ad res

De b. q.

Gregoriane exceptiones

Restauracionē nulla spe venie: nulla cō-
versionis emēdatione reuocat. Sic
q̄ppe illū p̄petrate sup̄bie cecitas gra-
uat: vt neq̄q̄ vlt̄erius ad lucē p̄nie p̄
diuini respect⁹ mēoriā resurgat: nec
ad veniam cū electis: nec vltra ad illa
claritatē int̄ime agr̄uina sup̄erna re-

**De significatiōe lumborū. (deat.
Moralium libro. xxij. Et in homeli-
a. viij. Capitulū. ij.**

Deb. vij. **De** Ab̄raam **Leui** decimar⁹ ē:
Adhuc em̄ in lumbis p̄is erat.
Lūborū noie p̄pago mortalitatē expri-
mit: q̄ sem̄aria coit⁹ v̄ris in lūbis/
femis aut̄ in vmbilico inesse p̄hibēt.

Luc. xij. **Hinc** ē q̄ vitas discipulis d̄r. **Sint**
lūbi v̄i p̄incti. **Hinc** pet̄⁹ cū luru-
riā a corde restringeret/ admonēbat
dicēs. **Succincti** lūbos mēt̄is v̄ie.

I. Pe. j. **Prop̄** q̄d etiā d̄ **Leui** d̄r: q̄ adhuc
in lumbis p̄is erat cū melchisedech
occurrit abrae. **Cum** em̄ **Paul⁹** per
abrae sacrificiū melchisedech tēpore
Leui sacerdotiū diceret deciatū: vbi
tūc in abrae corpe **Leui** lateret offē-
dēs ait. **Adhuc** ei in lūbis p̄is erat.

De subtiliter cogitatiōes nostras
deus attendit. **In** homelia. ix. super
Ezechielem. Capitulū. iij.

Deb. iij. **Unus** ē fmo dei efficac. **Inte**
om̄ipotent̄ dei oculos vel que
bñ gesta v̄l q̄ sciēt̄er s̄ dicta depeunt
cū iam nō amore dñi/ s̄ int̄iōne lau-
dis trāsitorie sūt. **Sic** et̄m sepe cog-
itatiōi bone cogitatio sinistra sub-
iungit: vt vix ip̄e q̄ easdē cogitatiōes
generat anim⁹ agnoscat. **Un̄** p̄dica-
tōr egregi⁹ cū loq̄ns subtilit̄ diceret.
Un̄ est fmo dei efficac̄ et penetrā-
bilior om̄i gladio ancipiti: et p̄tingēs
vsq̄ ad diuisiones anie ac spūs: ilico
subiūgit. **Cōpagū** q̄s ac medullarū

et discretor cogitationū et intentionū
cordis. **Distinguit** em̄ dei fmo cōpa-
ges et medullas: q̄ discernit cogita-
tiōes et int̄iōes cordis. **Per** compa-
ges q̄ppe ossib⁹ ossa iūgun̄t. **Et** sepe
dū q̄ddaz recta cogitatio agim⁹/ sed
in laudis amorē subito declinam⁹. et
hoc p̄ laude facim⁹/ q̄d p̄us facere p̄
v̄itate ceperam⁹: q̄ cogitatiōes cogi-
tatiōib⁹ adiūgun̄t q̄si q̄ddaz in spū cō-
pages sūt. **Sz** hñt ossa q̄ in cōpage
iūcta sunt/ etiā medullas. **Ad** p̄dica-
tor sc̄tūs ap̄rius intulit cū subiūgit.

Discretor cogitationū et intentionū
cordis. **Cōpages** em̄ n̄fc cogitatiōes
sunt: medulle autē int̄entiōes. **Et** em̄
aliud cogitam⁹: et aliud est q̄d p̄ cogi-
tationē int̄edim⁹. **Nam** si q̄s p̄posito
nūmorū p̄nio pupilli vel vidue caus-
sam defendat: et fortasse eccliam in-
grediēs/ suis p̄cib⁹ dō dicat: tu vidua
q̄ causam pupilli et vidue defendo:
iste p̄culdubio q̄ cogitat sc̄r: sed quo
int̄edat ei⁹ cogitatio ignorat. **Aliud**
qui p̄pe cogitat atq̄ aliud int̄edit: nō
em̄ defensionē pupilli vel vidue: sed
mercedē nūmorū q̄rit. **Nā** tolle t̄pale
p̄miū et pupillū et viduā nō defendis
Sermo itaq̄ dei discretor ē cogita-
tionū et int̄entiōnū cordis: q̄ nō asp̄icit
q̄d apud temetip̄m cogitas: sed per
medullā cōpagis. i. per int̄entiōne cog-
itatiōis quid accipe requiras.

De oportuit p̄ homine redimēdo
homine sine petō offerri. **Moralium**
libro. xvij. **Capitulū. iij.**

Quamuis simplici nature diu-
initatis nō sit aliud esse et aliud
sapere: nec aliū sapere et aliū forte esse.
qui p̄pe q̄ ip̄a fortitudo q̄ sapiētia: et
ip̄a sapiētia que diuinitatis essentia
est: dñs tñ diabolū q̄tū ad faciē. **Spe**

Super epi. ad Hebræos. CXXIII

et non virtute sed ratione superavit. Ipse namque diabolus in illa nos pariteris primi radice supplantatus sub captivitate sua boiem quasi iuste tenuit: quod libero conditus eius arbitrio ei iniusta suadenti presentis sit. Ad vitam namque conditus in libertate proprie voluntatis: sponte sua factus est debitor mortis. Delenda ergo erat talis culpa: sed nisi per sacrificium deleri non poterat. Quicquid erat sacrificium sed quale sacrificium poterat per absolventis hominibus regere. Neque enim iustus fuit ut per rationalem hominem virtutum animalium virtutem cederent. Unde ait apostolus. Necessesse est ergo exemplaria celestium his mundari: ipsa autem celestia melioribus hostiis consistis. Ergo si virtuta animalia per rationale animal. id est per hominem digne victis me non fuerunt: requirendus erat homo qui per hominibus offerri debuisset: ut per rationalem peccate rationalis hostia mactaretur. Sed quod homo sine peccato inveniri non poterat: et oblata per nobis hostia quam nos a peccato mundare potuisset: si ipsa hostia peccati participatio non careret. Inquinata quippe inquinatos mundare non possit. Ergo ut rationalis esset hostia homo fuerat offerendus. Ut ergo peccatis mundaret boiem homo et sine peccato. Sed quod esset homo sine peccato si ex peccati commixtione descendere: Proinde venit propter nos in vitro virginis filius dei: ibi per nobis factus est homo. Superius est ab illo natura non est per. Fecit per nobis sacrificium corpus suum: exhibuit per peccatis victima sine peccato: que et humanitate mortis iusticia mundare potuisset. Hunc ergo cum post baptismum vidit antiquus hostis: moris tentionibus impetitur: et per diversos aditus ad exteriora molitur irruere est victus: atque ipsa inerpugnabilis mentis eius integritate perstratus. Sed quia

ad interiora non valuit: ad exteriora se exteriora percutit: ut quod mentis virtute victus est: eum quem decipere tentione non valuit: carnis saltem videtur morte superare: atque ut ante nos deum est: promissus est in illis quod ex nobis mortalibus mediator accepit. Sed ubi potuit aliquid facere: ibi deus est ex omni parte: et ubi accepit exterioris potestatem dante carnis occidende. inde interioris potestas eius qua nos tenebat occisa est. Ipse namque victus est interioris: dum quasi victus est exterioris. Et qui nos iure debitorum mortis tenuit: iure in nobis ius mortis amisit. quia per satellites suos eius carnem perimendam appetit: in quo nil ex culpe debito invenit. Dominus ergo non steris per nobis morte soluit indebitam: ut nobis mors debita non noceret. Antiquus autem hostis per excessum presumptionis sue eum etiam perdidit quem inique persuasionis lege possedit: et dum audacter eum in quo nil sibi competebat appetit: iure illum quem quasi iuste tenebat amisit. Prudentia itaque non virtute deus est: quod dum ad retinendum deum soluit: ab homine possidendo relinquitur: ut inde eum quod sub ipso erat perderet. ubi cum illo quod super ipsum est pergressi persumpserit.

De ferventi perseverantia. Moras lium libro. v. Capitulum. v.

Qui plene mortificationem suam appetit: quanto fiunt ad finem virtutinosiores: tanto se exhibent in opere ardentiores: laborando non deficiunt: sed magis ad usum laboris crescit. quia quod iam premia propinquiora considerant: eo in opere delectabili exsultat. Unde beatus Paulus quibusdam eternam patriam querentibus ait. Non deferentes collectionem nostram sicut est consuetudinis quibusdam sed consolantes: et tanto magis

De. ix.

De. x.

Gregoriane exceptiones Super

gis quanto videritis appropinquantē diē. Laborantē quippe solari est pariter in labore persistere: quia subleuatio laboris est visio collaboratio: sicut cum in itinere comes iungit via quod non abstrahit sed tamen societate committit labor itineris leuigat. Dum itaque Paulus solantes se in labore quereret adiunxit dicens. Tanto magis quanto videritis appropinquantē diē. Ac si diceret. Et labor crescat quod iam ipsa prima laboris appropinquat.

Deb. r.

De flagellis dei. In pastoralis. capitulo. xxxvi.

Deb. xij.

Capitulum. vi. Patres carnis nostre habuimus eruditores et reuerbamur eos: non multo magis obtemperabimus patri spirituum et viuimus. Omnes quos dominus in hoc flagellat tempore: eo se debent dei filios sentire: quod illos castigat flagella discipline. Nisi enim correptis hereditatem dare disponeret eos erudire pro molestis: non curaret. Hinc namque dominus ad Iohannem per angelum dicit. Ego quos amo arguo et castigo. Hinc rursum scriptum est. Fili mi noli negligere disciplinam dominus: neque fatigeris cum ab eo argueris. quem enim diligit dominus corripit: flagellat autem omnem filium quem recipit. Hinc psalmista ait. Multe tribulationes iustorum. Hinc beatus quoque Iob in dolore exclamans ait. Si iustus fuero non leuabo caput saturatus afflictione et miseria. Considerare etiam debemus pro percipiendis hereditatibus terrenis quod dura carnales filios discipline flagella castigant. Huc ergo nobis diuine correptionis pena grauis est: pro quam et nunquam admittenda hereditas percipitur: et semper mensura superlicia vitae. Hinc etiam Paulus ait. Patres quidem carnis nostre habuimus eruditores: et re-

uerbamur eos: non multo magis obtemperabimus patri spirituum et viuimus. Et illi quidem in tempore paucorum dicitur secundum voluntatem suam crudeliter bant nos: hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem. Quos ergo dominus flagellat sollicito patientie virtute studeant seruari: incessanter enim quanta redemptor noster ab his quos creauit prouidit mala debent considerare: quod tot abiecta conuictorum probra sustinuit: quod de manu hostis antiqui captiuorum animas quotidie rapiens in sulcantibus alapas accipit quod aqua nos saluta diluens a perfidorum spuris faciem non abscondit: quod inter angelorum choros nobis pennas honores tribuens corlaphos prouidit: quod a peccatorum nos purificatione saluans spiritus caput supportere non recusatur: quod eterna dulcedine nos inebrians in siti sua fellis amaritudinem accepit: quod qui pro nobis patrem quousque est diuinitate equalis adoratur sub irratione adoratus tacuit: quod vitam mortuis preparans usque ad mortem ipse vita puenit. Cur itaque asperditur ut homo toleret a deo flagella pro malis si tanta deus ab hominibus pertulit mala pro bonis? Aut quos sane intelligentie de percussione sua ingratus existat: si hinc ipse sine flagello non erit: qui hic sine peccato vitit.

Apo. iij.

Deb. xij.

ps. xxxij

Job. r.

Deb. xij.

Ad orationem libro. xij. De distantia passionis christi et Abel. Cap. xij. Sanguinem aspersionis melius loquitur quam Abel. De Abel sanguinis fratris tui clamat ad me de terra. Ipse quoque qui sumit sanguinem redemptionis clamor est nostri redemptionis. Tunc etiam Paulus dicit. Et sanguinem aspersionis melius loquentem

Deb. xij.

Gen. iij.

epi. ad Hebreos CXXIII

Abel. Sanguis quippe Iesu melius loquitur quam Abel. quia sanguis Abel mortem fratricide fratris petiit. sanguis autem domini vitam persecutoribus impetravit. **Et factum est ut redemptores nostri sanguinem quem persecutores semeliter suaderant postmodum credentes laboraret eumque dei filium esse predicarent.**

De tempestate diuini examinis.
Moralium libro. xxi. Cap. viij.

Quo mouebo non solum terra sed etiam celum. Tempestas in mari cum oritur: pus leues unde et postmodum volumina maiora percutant: ad extremum fluctum se in altum erigunt: et nauis gates quosque ipsa sua altitudine subuertunt. Sic sic nimis extrema illa properat: que inuicem mundi subruat tempestas animarum. **Nunc enim bellis et cladibus quasi quibusdam ventis sua nobis exordia ostendit. et quanto ad finem persequiores efficiuntur: tanto grantiora irruere tribulationum volumina videmus. Ad extremum vero commotis omnibus elementis: supernus iudex veniens finem omnium apponit: quia videlicet tunc tempestas fluctum in celum leuat: unde et dicitur. **Adhuc modicum et ego mouebo non solum terram sed etiam celum.** **Hac tempestatem sancti viri vigilanter aspiciunt: et ex his tribulationibus que mundum ferunt prudent que sequuntur: atque extremi iudicij aduentum interea mente considerantes pertimescunt: superneque maiestatis vim ad iudicium venientis: et terrore tanti examinis considerantes erpauescunt. Quomodo autem de presura sunt dei iudicia eos qui se eleuant: si et illos ad tempus aliquando deprimunt: qui bec semper in humilitate formidant: unde summopere formidandum est no-****

bis illud examinem tate districtis. **Et stat autem quia in hac vita cum percutitur: si percussione correptio sequitur disciplina patris est: non ira iudicis: amor caritatis est: non districtio punitionis. **Et ipso ergo presenti habere iudicia eterna pensanda sunt. Hinc etiam propendere: hinc summopere considerare debemus quomodo seruat illa que reprobat: si ferri modo vir valet eius ira que purgat.****

Cur dominus Iesus extra portam passus est.
Capitulum. ix.

Vaccam rufam a filiis israel ad ductam precepit dominus Moysi tradi Eleazaro sacerdoti: qui eam extra castra immolaret in conspectu domini. **Quid per vaccam rufam nisi assumpta ad sacrificium infirmitas dominice incarnationis rubra per eorum passionis figuratur? Quid est hoc quod bec vacca ad immolandum sacerdoti traditur nisi quod incarnatus dominus qui per redemptionem nostra sacrificium semetipsum fecit in iudaei populi manus datur? Qui etiam extra castra in conspectu domini immolatus est: quia videlicet extra portam passus est. Unde per Paulum dicitur. **Iesus ut sanctificaret per suum sanguinem populum: extra portam passus est. **Et eam ad eam extra castra / improperium eius portantes. Non enim habemus hic manentem ciuitatem: sed futuram inquirimus. Idcirco enim extra portam passus eum: ut a conuersatione nos vite presentis quasi a ciuitate foras duceret: et a terrena inhabitacione nostrum vellere persuaderet. In conspectu vero patris immolatus: quia quod ante oculos hominum pena: hoc ante oculos patris fuit sacrificium.******

De fide et timore dei. Moralium libro. xix. Capitulum. x.

Nu. xix.

Heb. xij.

Gregoriane exceptiones

Heb. xi.

Idemoy ses deerliquit egyptū nō veritus animositate regis: inuisibile enī tanq̄ vidēs sustinuit. Peruersi q̄q̄ in actionibz suis verē tur homines q̄s corporaliter vident deūq̄ sibi p̄sentē nō estimāt esse/que nō vidēt. Quo cōtra in laude moysi dicit Dū egypti reges cōtēneret/et dei mandatis obediret/qa inuisibile tanq̄ vidēs sustinuit. Peruersū q̄p pe terre principē q̄si nō vidit/quem ab oculis sui cordis abiicit. Regem hō inuisibile tanq̄ videns sustinuit q̄nā ab eius timoris intuitu: mentis oculum non deseruit.

Ibidem.

Diffinitio fidei. In homelia sup. Cū sero esset factū. Et sup. Si quis vult post me venire. zc. Cap. xi.

Heb. i. s.

Estantia rerum argumentū non apparentiū. Cū hoc Paulus apostolus dicit profecto liquet quia si des illaz rerum argumentū est que apparere non possunt. Que etenim apparent: iam nō habēt fidē: s; agnitionē. Nā quod obrutū humanis visibiliter p̄fētāt/ z potest videri/ melius dicitur sciri q̄ credi.

De discreta pastorum predicatio: ne z humilitate subditoz. Moralium Lib. v. z. xxiij. Et in homelia. xj. super Ezechielem. Cap. xij.

Ostrandum est pastoribus q̄stū loquant: ne si eis q̄ multa ferre non valent verbū vel exhortationis vel increpationis longius trahant: auditores suos ad fastidium perducant.

Heb. xij.

Unde p̄dicator egregius loquitur dicens. Obsecro vos fratres vt sufferatis h̄bum solatiū/ etenim per paucis scripsi vobis. Hoc tñ infrimis p̄cipue cōgruit vt pauca quidē

z q̄ capere p̄valent audiant / sed que mentē eoz in penitentiē dolore cōpūgant. Nam si eis vno in tempore exhortationis sermo fuerit multipliciter dictus: qa retinere nō valēt multa simul amittūt omnia. Si qñ tñ sermo plurius trāseat modū suū hoc auditoribus nō est periculōsū. Notandū est autē q̄ Paulus dum mire breuos admoneret/ d̄ magnis que dixerat humiliter sentit/ z dicta sua h̄ba solatiū vocauit. Auditoribus q̄dē suis humiliter multa dixerat/ sed ipa exhortatione humili placare eos ad huc humiliter satagebat. Ep̄b̄s quoq̄ mileti valedicens afflictis ac gemētibz/ humilitatē suā ad memoriā reuocat dicens. Vigilate memoria retinētes qm̄ p̄ tricennū nocte et die nō cessauit cū lacrymis: monēs vnū quēq̄ vfm. Hinc ergo colligat si qñ aliqd̄ recte sentit/ q̄ta humilitate debeat magistro loqui discipulus si ip̄e magister gētus: in his q̄ cū auctoritate p̄dicat tā submisse discipulos rogat. Hinc vnusquisq̄ colligat eis a q̄bus bene viuendi exēpla p̄cipit/ hoc q̄ bene intelligit q̄ humili dicat/ si Paulus illis humili se voce subdidit/ q̄s ad vitaz ip̄e suscitauit. Cum itaq̄ quedā facta melioz deterioribus displicent nequaq̄ hoc q̄ mentē mouet est reticendū: s; cū humilitate magna p̄ferendū. quatin⁹ intentio pie sentientis eo vere seruet formā rectitudinis/ quo per iter gradū humilitatis. Et libere ergo dicenda sunt que sentim⁹: z valde humiliter promēda que dicimus: ne z que recte intēdim⁹/ hec elate p̄ferēdo nō recte faciamus.

Explicunt exceptiones de ep̄isto

Super Actus Apосто. CXXV.

la Ad Hebricos.

Incipiunt ecce

ptiones de Actibus Apostolorum.

De fide et veritate resurrectionis
atq; ascensionis dominice.

Capitulum primum.

Rimus

quidem sermonē
facti s̄ omnibus o
theophile q̄ cepit
Iesus facer̄ et do
cere vsq; in diem
qua p̄cipēs ap̄t̄s p̄ sp̄m̄ sanctū q̄s
elegit assūpt̄ est q̄b̄ et p̄buit seip̄m
viuū post passionē suā in multis ar
gumentis p̄ dies quadraginta appa
rens eis et loquēs de regno dei.

In homelia super euangeliz Re
cumbētibz vndecim discipulis. et
Cum esset sero die illo.

Resurrectio dñi n̄st̄ Iesu ch̄ri
R̄st̄i dubitātibz discipulis: p̄ mul
ta argumēta mōstrata est q̄ nos dū
legētes agnosimus: qd̄ aliud q̄ de
eius dubitatōe solidamur. Q̄ enim
resurrectionē dñicaz tarde credides
rūt: non tam illoz infirmitas q̄ n̄ra
(vt ita dicam) futura firmitas fuit.
P̄ enī nobis Thomē infidelitas
ad fidē q̄ fides discipuloz credētiū
p̄fuit q̄ dū ille ad fidē palpando re
ducit̄ mēs n̄ra om̄i dubitatōe post
posita solidat̄. Discipulus q̄ppe dñs
post resurrectionē suā dubitare p̄mi
lit nec tñ in dubitatione deseruit/vt
dū i magistro sua vulnera palparet
carnis in nobis vulnera sanaret in
firmat̄: et dū dubitando vulnē ei
carnis tetigit: a nostro pectore du

bicratis vulnus amputauit. Ad in
nuandā q̄q; veritates dñice resurre
ctionis notandū nobis est qd̄ lucas
subūgar̄ dicens. Et cōuēscēs p̄cepit
eis ab hierosolimis ne discederent.

Act. i.

Et post pauca. Vidētibz illis ele
uat̄ est: et nubes suscepit eū ab ocul̄
eoz. Notate verba: signate mysteria/
p̄uēscēs eleuat̄ est. Comedit et ascē
dit/vt videlicz p̄ effectū comestione
veritas pat̄sceret carnis. In veteri

ij. Re. j.

aut̄ testamēto cognouim̄ q̄ helyas
in celum aereū qd̄ terre est primū sit
raptus et subleuat̄/vt in secretā quā
dā terre regionē repente duceret̄ vbi
in magnā iam carnis et sp̄s quiete
viueret: q̄usq; ad finē mūdi redeat et
mortis debitū soluat̄/ille em̄ mortem
distulit nō euasit/Redēptor aut̄ no
ster q̄a nō distulit superauit/cāq; res
surgēdo p̄sūpsit. et resurrectionis sue
gloriam ascēdendo declarauit. Nos
randuz q̄q; est q̄ helyas in curru les
gū ascēdisse/vt videlicz apte demō
straret̄: q̄a homo purus auxilio indi
gebat alieno. Per angelos q̄ppe illa
facta et ostēsa sūt adiūmēta: q̄a neq; ad
celū qd̄em aereū p̄ se ascēdere po
terat: quē nature sue infirmitas gra
uabat. Redēptor aut̄ noster non cur
ru/nō angelis subleuat̄ legitur/q̄m̄
is q̄ fecerat oīa nimiruz sup̄ oīa sua
virtute ferebat̄. Illo etenī reuērebat̄
vbi erat: et inde redibat vbi remane
bat: q̄a cū p̄ humanitates ascenderet
in celū/per diuinitatē suā et terrā pa
riter cōtinebat et celum. Sicut autē
ioseph a fratribz vendit̄ venditionē
redemptoris n̄st̄i figurauit/sic enoch
translatus et ad celum aereuz helyas
subleuat̄ ascensionē dñicaz designa
uit. Ascensionis ergo sue dñs p̄cū
A

Gregoriane exceptiones

Etios z testes habuit/vnū ante legem
aliū sub lege/vt quādoqz veniret ipse
q̄ veracit̄ celos posset penetrare. vñ
de z ordo ipse in eoz q̄qz virorumqz
subleuatione p̄ quedā incrementa di-
stinguunt̄. Nam enoch z p̄ coitū ge-
nit̄ z p̄ coitū generās trāslat̄: hely-
as vero p̄ coitū genitus s̄ non iam p̄
coitū generās ad celū subuect̄ esse
memorat̄: vt veniret postmodū qui
neqz p̄ coitū generās neqz per coitū
generat̄. nec trāslat̄ nec subuectus
celū c̄bereū sua virtute penetraret.
q̄ nobis in se credētibz carnis quoqz
mūdiciam largiret̄: z sub eo p̄ incre-
mēta tēporū v̄r̄ castitat̄ exerc̄: eret̄

**In homelia sup̄ Euāgeliū. Recū-
berat̄ de solēnitate angeloz z hoīm
in dñica ascēsiōe. Capitulū. ij.**

Actū. j. **Q**uāqz intuerent̄ in celū cūntē
illū, ecce duo viri ascēserunt iux-
ta illos i vestibus albis. Querēdū
nobis est quid nā sit q̄ nato dño ap-
paruerūt angeli/ z tamē nō legūtur
in vestibus albis apparuisse: ascēdē-
te aut̄ dño missi angeli in albis legū-
tur vestibz apparuisse. In albis q̄p-
pe vestibz gaudiū z solēnitas ment̄
attēdit̄. Quid est ḡ q̄ nato dño non
in albis vestibz ascendente aut̄ dño
in albis vestibz apparent: nisi q̄ ma-
gna tūc solēnitas āgelis facta est cū
celū de⁹ hō penetravit: Quia nascē-
te dño videbat̄ diuinitas hūiliata,
ascēdente t̄o dño est humanitas ex-
altata. Albe et̄m vestes exaltationi
magis p̄gruūt q̄ humiliationi. In
assūptiōe ḡ ei⁹ angeli in albis vestibz
videri debuerunt/ q̄ q̄ in natiuitate
sua apparuit de⁹ hūilis in ascēsiōe
sua ostēsus est hō sublimis. S; hō
bis magnope f̄fes in ascēsiōe dñi p̄

sanctū est/ q̄a delectū est cyrographū
dānationis n̄re/ mutata est sententia
corruptiōis n̄re. Illa et̄m natura cui
dictū est terra es z in terrā ibis: cum
dño ascēdente in celū iuit. Pro hac
ip̄a nāqz carnis n̄re subleuatiōe. p̄ su-
guraz beat⁹ iob dñm auē vocat. Quia
et̄m ascēsiōis ei⁹ mysteriū iudeā non
intelligere cōspicit̄/ d̄ infidelitate ei⁹
sententiā prelit̄ dicēs. Semitā igno-
rauit auis. Auis et̄m recte appellat̄
est dñs: q̄a corp⁹ carneū ad ethera li-
brauit. Cui⁹ auis semitā ignorauit
q̄sq̄uis eū ad celū ascēdisse nō credi-
dit. Dñm ḡ nostrū f̄fes charissimi ad
celos ascēdisse scim⁹ z credim⁹/ z qd̄
intuētibz in celū euntē illū duo ange-
li assistentes iuxta illos in vestibz al-
bis dixerit̄ audiui⁹. (Viri inq̄r̄)
galilei quid statis aspicientes in celū?
Die iesus q̄ assūpt⁹ est a vobis in ce-
lū/ sic veniet quēadmodū vidistis eū
euntē in celū/ Nō oportet vt illuc ses-
q̄mur corde vbi eum ascēdisse credi-
m⁹ corpore. Desideria terrena fugia-
m⁹. Nihil nos iā delectet in infimis:
q̄ patrē habem⁹ in celis. Et hō nobis
est magnope p̄p̄dēdū: q̄a is q̄ placi-
d⁹ ascēdit̄ tribilis redibit̄/ z q̄qd̄ no-
bis cū māsuetudine p̄cepit̄ hoc a no-
bis eū districtiōe exiger. Nemo igit̄
indulta p̄nie tēpora quip̄dat/ nemo
curā sui dū valz agef̄ negligat. q̄a re-
dēptor noster t̄to tūc in iudicio di-
strictior veniet q̄to nobis ante iudi-
ciū magnā progauit patientiā. Nec
itaqz vobiscū f̄fes agite: hec in mēte
sedula cogitātiōe h̄ate. Quāuis ad
huc rerū prurbationibz fluctuet ani-
m⁹ iā tū spei n̄re anchoraz in eterna
p̄na figite/ intēsiōe ment̄ in va-
ce solidate. Nec ḡ seruemus in medi-

Super Actus Aposto. CXXVI

tatioe qd dñm credim⁹ ad celū ascē
diffez si adhuc hic tenemur infirmi
tate copous/sequimur tñ eu; passib⁹

**In moralib⁹ libro. iij. (amoris
De iuda traditore. Capitulu. iij.**

Abi. s. **D**e iuda traditore p beatum pe
trum aplm dicit. **D**ic possedit
agrū de mercede iniquitatis. Nequaq;
emptū p̄cio sāguinis agrū figuli pol
sidere iudas potuit/ q̄ relas⁹ triginta
argenteis traditōis crimē criminosi
ore in se primus morte m̄trauit. **S**;
possedit dictū est possideri fecit/

De scatioe vnderarij nūcri. Ca.

Act. ij. **E**t annumerat⁹ est cū vnderim
aplis. **D**ñe pctm̄ vnderariū est: q̄a
dū p̄uersa agit p̄cepti decalogū tran
sit. **E**t q̄a in cilio pctm̄ plāgit⁹/ hinc
est q̄ in tabernaculo vela cilicinavn
decim sunt/ hinc p̄ vnderimū psal
mū dr. **S**aluū me fac dñe qm̄ defes
cit fact⁹. **H**inc petrus in vnderario
nūero remanere aplos metuēs ma
tbia duodecimū sorte missa req̄siuit
Nisi em̄ signari culpā p̄ vnderariuz
cerneret: implere nūex aploz tā festine
duodenario non curaret.

**Moralium libro. v. De aduentu
spiritus sancti. Capitulu. n. v.**

Act. ij. **A**ct⁹ est repēte de celo sonus/
tanq̄ adu. niēns spūs vehemē
t⁹. **S**pūs fact⁹ de p̄re p̄cedēs z d̄ co
qd̄ est filij accipiens/ n̄e tenuit noti
cie infirmitat⁹ infūdiz. **Q**ui tñ super
aplos veniēs p̄ exterrorē sonū tanq̄
p̄ vehemētē spm̄ demōstrat⁹ cū dr.
Luz p̄pler n̄ dies p̄t̄bcoffes erāt
oēs discipuli pariter in eodē loco/ et
fact⁹ est repēte de celo son⁹ tanq̄ ad
ueniēs (spūs vehemēt⁹). **S**anct⁹ em̄
spūs cū se noticie būanc infirmitat⁹

insinuat: z sonitu vehemētis spūs z
voce lenis aure exprimit/ sicut in libro
bri iob dr. **E**t vocē q̄si lenis aure au
re audiui. **Q**uid em̄ p̄ vocē lenis au
re nisi cognitio sancti spūs designat⁹

Job. iij.

Sact⁹ itaq; spūs veniēs/ lenis est/ et
vehemēs. **L**enis: q̄a noticiā suā q̄ri
n⁹ cognosci vteūq; valeat n̄is sc̄is
b⁹ rēperat. **V**ehemēs: q̄a q̄rūlibet
hāc rēperet/ aduētū tñ suo infirmita
t⁹ n̄e cecitatez illuminādo p̄turbar.
Illustratiōe ei sua nos lenit⁹ tāgr. s;
inopiam nostrā immaniter cōcutit.

**Moralium libro. xxxv. De signis
ficatione septenarij seu octonarij nu
meri. Capitulu. sextuz.**

Act. ij. **A**trepleuit totā domū vbi erāt
sedētes. **I**n scriptura sacra per
septenariū numerum aliquādo vni
uersitas p̄sentis huius temporis qd̄
septem dieb⁹ agitur: per octonariuz
vero numerum vita perpetua desi
gnatur/ quā sua nobis dominus res
surrectione patefecit/ cū; dominico
scz die resurrexit. **P**ropter hūc ergo
septenariū numerum tēporalia octo
nariū vero eterna signātam sup̄ cens
tū viginti fideles in cenaculo residēs
tes spūs fact⁹ effusus est. **P**er septē
quippe z octo quidecim cōponunt⁹
Est⁹ ab vno vsq; ad quidecim nu
merādo paulati p̄ incrementa surgit
m⁹ vsq; ad centesimū z vicesimū nu
mez p̄uenim⁹. **D**ua. s. effusioe sācra
spūs didicerūt vi z tēporalia tolerās
do trāsiret z c̄na inbiāter appeterēt
Moralium libro. x. vij. De modo
diuine locutionis. Capitulum. vij.

Act. ij. **A**pparuerūt illis dispartire lūz
gue tanq̄ ignis/ seditq; supra
singulos eoz. **S**ciēdū est qm̄ aut p̄
semetipm̄ loquit⁹ dñs: aut p̄ creatur

Gregoriane exceptiones.

ra angelica eius ad nos vba formatur. Sed cum per semetipsum loquitur: sola nobis vi interne aspiratiōis aperit. Cum per semetipsum loquitur de vbo eius sine vbi ac syllabis cor docet: quia virtus eius in intima quadam subleuatiōe cogitatur: ad quam mens plena suspēditur vacua gūat. Hōdō em̄ qdā est quod oēm aiaz quā replet leuet. Tumē incorporatū est. quod et interiora repleat et repleta exterius circūscribat. Sine strepitu fmo ē: quod et auditū aperit et hīc sonitū nescit. Hō em̄ de aduētū sci spūs scptū est. Factus est repete de celo sonus tanq̄ aduēntū spūs vebe mētis: et repleuit totā domū ubi erāt sedētes: et apparuit illis dispartite lingue tanq̄ ignis: sed itaq̄ supra singulos eoz. per ignē qdēz dñs apparuit: sed per semetipsum locutōes interi⁹ fecit. et neq̄ ignis de⁹ neq̄ ille sonit⁹ fuit: sed per h̄ quod exteri⁹ exhibuit exp̄ssit h̄ quod interi⁹ gessit. Quia em̄ discipulos et quos succētos et vbo eruditos interi⁹ reddidit foris linguas igneas ostēdit. In significatiōe igit̄ admota s̄ elemēta vt ignē et sonitū sentirent corpa: igni hō inuisibili et voce sine sonitu docerent corda. Foris igit̄ fuit ignis quod apparuit sed interi⁹ quod sciam dedit. Et cum regine candacis eunuch⁹ currui prestēs iter carperet: et Esaiā i manib⁹ nō intelligēs h̄ter: i corde nimirum philippo dixerat spūs adiūge te ad currū. Et cum ad euocādū Petrū timentes deū milites Corneli⁹ misiss̄: in mēte pculdubio ab spū Petrus audiuit.

Actu. x. Ecce viri tres querūt te: surge itaq̄ descende et vade cum eis. Spiritui em̄ dei quasi qdam nobis vba dicere est occulta vi ea que agēda sunt intima: re: et cor hominis ignaz nō adhibito

strepitu et tarditate sermonis peritū repete de absconditis reddere. De effusioe et gra sci spūs. In homelia sup̄ Si quis diligit me. Ca. xlii. Repleti sunt oēs spūs scōr: et ceperūt loq̄ varijs linguis prout spūs scūs dabat eloq̄ illi. Audistis fratres quod spūs scūs sup̄ discipulos in ignis linguis apparuit oimq̄ linguarū sciētā dedit: quod sc̄z h̄ miraclo desiggnans nisi quod sc̄ta eccia eodē spū repleta oim gētiū erat voce locutura. Qui hō deū turrim edificare conati sūt: cōionem vni⁹ lingue p̄didit. In his autē quod deū būlir metuebant: lingue oēs vnite sūt. Sic igit̄ būlitas meruit virtutē: illic supbia p̄fusionē. Sed quēdū nobis est: cur spūs scūs p̄ri et filio coetern⁹ in igne apparuit: cur in igne siml et linguis: cur aliqui in colūba/ aliqui hō in igne mostrati: cur sup̄ vni genitū filius apparuit in specie colūbe sup̄ discipulos in igne: ita vt neq̄ sup̄ dñm veniret in igne: neq̄ sup̄ discipulos mostraret in colūba. Per quatuor itaq̄ hec quod p̄posuim⁹ soluēdo redeam⁹. Patri nāq̄ et filio coeternus spūs in igne monstratur: quia corpore⁹ et ineffabilis atq̄ inuisibilis ignis est deus: quādo attestante Paulo. Deus noster ignis consumens est. De⁹ qui p̄pe ignis dicitur: quia per hūc peccatorū rubigo p̄sumitur. De h̄ igne vritas dicit. Tanem veni mittere in terrā: et quid volo nisi vt ardeat: Terra em̄ vocata sunt corda terreni: que dum semp̄ infimas in se cogitatiōes congerūt/ a malignis spiritibus cōculcant. Sed ignem dñs in terraz mittit: cum afflatu sancti spirit⁹ cor carnalū inflamat. Terra itaq̄ accendit: cum cor carnale in suis p̄ar-

Act. viij.

Actu. x.

Act. ij.

Deb. xij.

Luce. xij.

Super Actus Aposto. CXVII.

nis cogitationibus frigidū relinquit cōcupiscentias p̄sentis seculi: et ardet p̄ amore dei. Bene ergo in igne apparuit sp̄s: quia ab omni corde quod replet torpore: frigoris excutit: et in desiderio sue eternitatis accedit. In ignis autē linguis monstratus est: quia isdeus sp̄s coeternus est filio: et habet cognationē maximā: lingua cū verbo. Verbum quippe patris est filius: et quia vna est sp̄s et verbi substantia: isdeus sp̄s monstrari debuit in lingua. Vel certe quia p̄ linguā p̄cedit verbū: in linguis apparuit sp̄s. et quod sancto sp̄i tangit dei verbū: id est vnguentus filius cōfiteatur. Et negare dei verbum nō valet: quia iam sancti sp̄s linguas habet. Vel certe in linguis igneis sp̄s apparuit: quia omnes quos repleuerit ardentes pariter et loquentes facit. Linguas igneas doctores habent: quia dum deū amando p̄dicant: corda audientium inflammant. Nā et ociosus est sermo doctoris: si p̄bere nō valet incendium amoris. Hoc doctrine incendium ab ipso veritatis ore cōcepant: qui dicebāt. Nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueret in via: et aperiret nobis scripturas. Ex audito quippe sermone: animus inardescit: torporis frigus recedit: fit mens in superno desiderio anxia: a cōcupiscentiis terrenis aliena. amor verus qui hanc repleuerit in seculo cruciat. Sed dum tali ardore cruciat: ipse suis cruciatibus pascit. Audire ei liber p̄cepta celestia: et quot mādatis instruit: quod tot facibus inflammat. Et quod torpebat: prius per desideria: postmodum ardet per verba. Et bene per Moysen dicit. In dextera eius ignea lex. Sinistra quippe reprobi qui ad sinistram p̄-

nēdi sunt: dextera vero dei appellantur electi. In dextera igitur dei lex est ignea: quia electi dei mādata celestia nequaquam frigido corde audiunt: sed ad hec amoris intima facibus inardescunt. Sermo ad aurem ducit: et mens eorum sibi inter irata ex interne dulcedinis flamma concremat. In colūba vero sp̄s et in igne monstratus est. quia omnes quos repleuerit simplices et ardentes facit. Simples puritate: ardentes emulatione. Neque etenim placere deo aut simplicitas sine zelo: aut zelus sine simplicitate. Hinc ipsa veritas dicit. Estote prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colūbe. Quia in re notandum est quod discipulos suos nec de colūba sine serpente: nec de serpente sine colūba voluit dominus admonere: quatinus et columbe simplicitate: astutia serpentis accederet: et serpēns astutia colūbe simplicitate temperaret. Hinc Paulus ait. Nolite pueri effici sensibus. Ecce prudentia serpentis audiui: et nunc de simplicitate colūbe moneamur. sed malicia paruuli estote. Hinc de beato Job dicit. Erat vir simplex et rectus. Que est autem recitudo sine simplicitate: aut que simplicitas sine recitudine. Quia ergo recitudinem docet iste spiritus et simplicitatem: et in igne monstrari debuit et in columba: quatinus omne cor quod eius gratia tangitur: et mansuetudinis lenitate tranquillum: et zelo iusticie fiat accensum. Ad extremum non querendum est: cur in ipso redemptore nostro mediatore dei et hominum per columbā apparuit: in discipulis vero per ignem. Certe vnguentus filius iudei est generis humani. Sed quis eius iustitia ferret: si p̄us quod nos per mansuetudinem colligeret: culpas

Matt. 23.

1. Corin.

Job. 1.

Luc. 11.

Deut. 34.

Gregoriane exceptiones

nostras per zelū rectitudinis exami-
nare voluisset. **H**omo ergo p homi-
nibz factus/mirē se hominibz p̄buit.
Noluit peccatores ferre/sed collige-
re. **P**rius voluit m̄suetē corrigere:
vt haberet quos postmodū in iudic-
cio saluaret. **I**n colūba ergo sup euz
apparere spūs debuit: qui nō venie-
bat vt pctā iam per zelū percuteret:
sed adhuc p m̄suetudinē toleraret.
At cōtra super discipulos in igne de-
buit spūs sanctus demonstrari: vt qui
erant simplr homines/ r ideo pctōres
eos p̄tra semetip̄os spiritualis seruoꝝ
accēderet: r peccata que deus p m̄s-
uetudinē parceret/ipsi in se per peni-
tentia punirēt. **N**ec ipsi quippe pote-
rant esse sine pctō qui celesti adhe-
rēt magisterio: **J**oanne attestante q̄
ait. **S**i dixerim⁹ quia peccatū nō ha-
bem⁹/nosip̄os seducim⁹: r vitas in
nobis nō est. **I**n igne ḡ venit in ho-
mines: in colūba ḡ appuit in dño:
quia pctā nostra q̄ pie dñs per man-
suetudinē tolerat/nos per zelū recti-
tudinis debem⁹ caute cōspicere: r ar-
dore semp penitētie cremare. **I**gitur
per colūbam spūs in redēptore mon-
stratus est: per ignē vero in hoibus:
quia q̄nto nobis n̄ri iudicis facta est
seueritas tēperata: tāto erga se debz
fieri nostra infirmitas accēsa. **Q**uat-
tuor itaqz p̄positionū expleta ratione
pensē fratres charissimi p̄dicatoꝝ
res n̄os quales spūs sanctus repper-
it q̄les fecit. **C**erte q̄ in vno cōclau-
pro iudeoꝝ metu residebāt: natiuita-
tis sue singuli linguā nouerant: r n̄
nec ea ipsa lingua quā nouerāt apte
christū loqui p̄sumebāt. **V**enit spūs
r in ore eos p̄ diuersitate linguaz do-
cuit: in mēte ḡ ex auctoritate robo-

rauit. **L**eperūt r in aliena xp̄um edo-
qui: q̄ de illo p̄us r in sua lingua loq̄
metuebāt. **P**reterea cōsiderem⁹ post
incarnationē vni geniti filij: qualis sit
solēntas de aduētu spūs sancti. **E**-
cut em̄ illa/ita quoqz r hec est hono-
rabilis. **I**n illa q̄ppe deus in se p̄mas-
nens semetip̄m creauit hoies: in ista
ḡ hoies venientē desup susceperūt
deū. **I**n illa de⁹ naturaliter factus ē
homo/in ista homies facti sunt p̄ ad-
optionē dñi. **S**i ergo remanere car-
nales in morte nolum⁹/hūc frēs cha-
rissimi viuificantē spiritū amemus.
Sed q̄a caro spiritū nescit/dicat for-
tasse carnali cogitatioe ap̄ se aliq̄s.
Quomodo diligere valeo quē igno-
ro? **S**ed cū videre deū nō possum⁹/
habem⁹ aliqd qd̄ agamus: vnde iter
fiat quo ad eū nocte intelligēte ocu-
lus veniat. **L**erte quem in se videre
nullo modo valem⁹/hunc in seruis
suis videre iam possum⁹. **Q**uos dū
mira sp̄scim⁹ agere/certū nobis sit
in eoꝝ mētibz deū habitare. **D**eum
igitur ac proximū integrā mēte d̄s-
ligam⁹. **N**ec em̄ deus ḡe sine p̄oribz
mo: nec primus vere diligitur sine
deo. **P**rius est q̄ isdem spiritus sanctus
secūdo legit discipulis datus: prius
a dño in terra degente: postmodum
a dño celo p̄sidente. **I**n terra quippe
vt diligať proxim⁹/celo vero vt d̄s-
ligatur deus. **S**ed cur p̄us in terra/
postmodū e celo: nisi q̄ patenter d̄s
intelligit: quia iuxta Joānis vocem.
Qui fratē non diligit quem videt:
deus quē nō videt q̄modo potest d̄s-
ligere: **D**iligamus ergo proximū fra-
tres: amem⁹ eū qui iuxta nos est: vt
peruenire valeamus ad amorē illius
qui super nos est.

1. Joan. 1.

1. Jo. 1.

Super Actus aposto. CXXVIII.

Moralium libro. xxiij. **Q**uod per vi-
nū spūscī seruoꝝ accipit. **Ca. ix.**

Act. ij. **Q**uoniam discipuli dñi loquerent̃ va-
rijs linguis: quidā de iudeis ir-
ridentes dicebant: quia musto pleni
sūt isti. **In** musto sancti spūs seruoꝝ
accipit̃. de quo in euangelio dñs dicit.
Vinū nouū in vtres nouos. et quo-
dū repente repleant̃ apostoli dū lin-
guis om̃ib; loquerent̃ a iudeis nesci-
entibus/ sed tamē vere attestant̃ di-
ctum est. **Di** musto pleni sunt.

Actu. ij. **In** pastorali. caplo. lviij. **De** edifi-
cio bone opationis. **Cap. r.**

Nota **Q**ui bona necdū inchoant: non
sunt eis pūs edificanda que sa-
lubriter diligāt: sed destruēda ea in-
quib; semetipsos nequiter versant.

Pinc est q̃ Petrus pūs euerit̃ vt
postmodū construat̃: cū nequaq; iu-
deos monebat qd̃ tā facerent: sed his
que fecerant increpabat dicēs. **Iesus**

Act. ij. **Iesus** nazarenū virum approbatū a deo in
vobis fructib; et p̃digijs et signis que
fecit per illū deus in medio vestri sū-
cut vos scitis: hunc definitō cōsilio

et p̃sentia dei traditum per manus
iniquoꝝ affligētēs interemistis: quē
deus suscitauit solutis dolorib; in-
ferni: vt videlicet crudelitatis sue co-
gnitione districti edificationē sancte

predicationis quāto antius quereēt/
tanto vtiliter audirēt. **Et** i ilico res-
ponderūt. **Quid** ergo faciem⁹ viri

Idem. **fratres:** quib; mor dī. **Agite** p̃niam
et baptizet̃ vnusquisq; vestrus. **Que**
edificationis vba p̃fecto cōtemnerēt:

nisi p̃ salubriē ruinā sue destructio-
nis inuenisset. **Hinc** est q̃ **Saulus**
cū sup̃ eum celis⁹ lux emissa resplen-
duit: nō iam qd̃ recte deberet facere/
sed qd̃ prauē fecisset audiuit. **Nā** cū

prostrat⁹ requireret dicēs. **Quis** es **Act. ij.**
dñe. p̃tinus respondet. **Ego** sūz **Ie-**
sus nazarenus/ quē tu p̃sequeris. **Et**

cum repēte subitūgeret: **Dñe**/ qd̃ me
vis facere/ ilico adiungit. **Surgens**
ingredere ciuitatē: et ibi dicet̃ quid te

oporteat facere. **Ecce** de celo dñs lo-
quēs/ p̃secutoris sui facta corripuit:
nec tamē ilico q̃ essent faciēda mon-
strauit. **Ecce** elatiōis ei⁹ fabrica iam

tota corruerat: et post ruinā suā: hu-
milis edificari querebat. **Et** cum su-
perbia destruit̃/ edificationis tamē ver-
ba retinent̃: vt videlicet p̃secutor im-
manis diu destruct⁹ iaceret: et tanto

post in bonis solidi⁹ surgeret/ quāto
prius fundit⁹ euersus a p̃stino erroꝝ
re cecidisset. **Qui** ergo nulla adhuc
agere bona ceperūt/ a rigiditate sue

prauitatis antea manu correctionis
euerendi sunt: vt ad statū opationis
recte postmodū erigantur.

In pastorali caplo. liiij. **De** satisfi-
catione penitentiu. **Cap. xi.**
Quoniam t̃nā agite. **P**etores q̃ ad
missa d̃scrūt/ nec t̃n plāgūt: nō **Act. ij:**

iam sibi relaxatas estimare debēt cul-
pas: q̃s si agēdo nō multiplicat̃/ nul-
lus t̃n mūdant. **Nec** em̃ qui cōrume-
lias irrogat si solūmodo tacuerit sa-
tisfecit: cū p̃fecto necesse sit vt verba

p̃missa sup̃bie verbis subiuncte hu-
militat̃ impugnet. **Ita** et cū deo des-
linquim⁹ nequaq; satisfacimus si ab
iniquitate cessamus: nisi voluptates

quoq; q̃s dilexim⁹/ ecōtrario lamen-
tis apposit̃ insequamur. **Hinc** **Paulus**
ait. **Et** hec qd̃ fuisistis: sed abluti
estis/ s; sc̃tificati estis. **Nim̃** ei illos

emēdator vita sc̃tificat/ q̃s p̃ p̃niam
ablutēs afflictio flētū mūdant. **Hinc**
Petr⁹ cū q̃sdā terribos maloꝝ suoꝝ

i. Co. vi

Gregoriane excepti ones.

Consideratione conspiceret/admonuit
dicens. Penitentia agite/z baptize/
tur vnusquisq; vtm. Dicitur enim ba-
ptisma pmissit penitentie lameta/vt
pūs aqua se sue afflictionis infunde-
rēt. z postmodū sacramento bap-
tismatis lauarēt. Quia igitur mente qui
trāsactas culpas flere negligūt secu-
ri viuunt de vena/qñ ipse summus
pastor ecclesie huic etiā sacramento
penitentia addendā credidit qđ pec-
cata principaliter extinguit. Nō autē
deus nostris cruciatibus pascit: sed
delictorū moribus medicamentis zra-
rijs medet: vt qđ voluptatibus deles-
ctari ab eo discessimus: fletibus ama-
ricati redeamus: z qđ p̄ illicita desue-
do cecidimus/etiā a licitis nosmet/
ipso restringendo surgamus.

In homelia. ix. super Ezech.

¶ Duobus autē modis homines a
deo recedūt/z duobus modis a deo
apostate fiunt. Nam vnusquisq; a con-
ditore suo aut fide recedit: aut ope.
Sicut ergo qđ a fide recedit apostata
est: ita qui ad peruersum opus qđ
deseruerat recedit ab omnipotēte deo
apostata absq; vlla dubitatione depu-
tabitur: etiā si fidē tenere videat. Fi-
des enim nihil valet sine opibus.

Jaco. ij.

¶ In Ezechielis homel. v. De osten-
tatione miraculorū operumq; bono-
rum. Capitulum. xij.

¶ Sancti viri corāz infidelibus vt
deos ad fidem trahant miracula
faciunt: sed sibi metipis que fecerint
non ascribentes. hec omnipotentis
dei virtuti tribuūt/z auctori suo glo-
riā z laudē reddūt per quez se posse
talia sciunt/sicut Petrus cū sanato
homine qđ claud⁹ ex vtero matris fue-
rat signū fecit. Qđ cū oēs qđ cognō-

scerent valde mirarent/dixit. Quid
miramini in hoc/aut nos qđ intue-
mini quasi nra virtute aut pietate fe-
cerimus huic ambulare. De Abra-
hā/deus ysaac: z deus Jacob. deus
patru; nostrorū gloriificauit filiū suū
z paulopost. In fide nominis eius
huic que vidistis z nostis confirmauit
nomē eius. Signū quippe faciens
intrinsecus: oculos miraculi lumine
pstrinxit: sed humilitatem custodiens
laudē auctori reddidit. De omni ve-
ro bono quod faciūt idcirco viri sās-
cti semper laudem creatori reddunt
vt vera stabilitate p̄stent in ea virtu-
te quam accipiunt.

¶ De Auctoritate ap̄torum. Mo-
ralium libro. xvij. Cap. xij.

¶ Quidē oportet deo: magis qđ
hoibus. De sancto spū qđ sup
discipulos venit acceperūt ipi omnia
mēta virtutis: quos imensa possede-
rat ante feditas timoris. Scim⁹ enim
qđ ille ap̄torum primus ante acceptā
hui⁹ spūs grām: quoniam dū mori
timuit: vitā negauit. Qui non penit
non afflictionibus: nō terribili potesta-
te cuiusq; sed vni⁹ mancipij sola est
interrogatione prostrat⁹. Et quidem
mancipium ne serus firmior: terribi-
lis demonstraret ancilla est inq̄rentē
tēptatus. Rursusq; vt talis serus is-
firmitas etiā officij sui deiectione vi-
lesceret/nō ab ancilla timido: s; ab
ostiaris ancilla est requisitus. Ecce qđ
vilius est ad temptādū p̄sona requisita
vt aperte proderet q̄tum eum timo-
ris infirmitas possideret/qui nec an-
vices ostiarie ancille subsisteret. S; y-
tam hic paulo ante timidus: qualis
post aduentum spūs exiterit vide-
mus. Ecce Luca teste didicim⁹: cō-

Act. ij.

Scil. vi

Gregoriane exceptiones.

- Act. xxij** rics dealbate. Et tu sedens iudicas me fm legē / cōtra legē iubes me pcuti. Dunc est q̄ stephan⁹ cōtra vim psequentiū auctoritatē vocis erigere nec mouetur expauit dicens. **Du** ra ceruice / z inexcūsi corde / z auri bꝫ: vos semp spūi sc̄to restitistis: sicut p̄fes vestri. Sed q̄a facti viri ad verba tāte altitudinis zelo veritatꝫ / non aut vicio elationis eriliūt / ipi patenter indicāt: q̄ factis dictisqꝫ alijs / z q̄tra humilitate polleāt / et erga eos quos redarguūt q̄ta caritate ferueat manifestant. **S**upbia q̄ppe odiū gnāt / hūilitas amorē. Verba itaqꝫ q̄ amor exasperat p̄fecto ex fōte humilitatis manāt. **Q**uomō ḡ stephan⁹ increpationē p̄ferre potuit p̄ elationē / q̄ pro eisdeꝫ q̄s increpauerat ad deteriora crescētibus seqꝫ lapidantibꝫ stertis genibꝫ orauit dicens. **D**ñe ne statuas illis hoc petiū. **Q**uomō paul⁹ cōtra gentꝫ sue sacerdotē / z principē asperitatꝫ vba supbiēs intulit / q̄ hūilitate se etiā discipuloꝫ seruitio subternit dicens / nō em̄ nosmetipos p̄dicam⁹: sꝫ iesū xp̄m dñm n̄rm / nos autē suos vestros p̄ xp̄m. **Q**uomō petri⁹ p̄ elationē principibꝫ restitit quoz errori cōpatiēs: reatū velut excusat dicens / scio q̄a p̄ ignorantiam fecistis sicut / z principes v̄ri. **D**eus q̄ p̄nūciauit p̄ os oim̄ p̄phetaz pati xp̄m suū impleuit sic. **Q**uos ad vitā misericorditer trahit dicens: **P**enitemini igitꝫ / z auertimini / vt deleantꝫ petā v̄ra. **P**etrus ḡ flagellat⁹ a principibꝫ ppli euz idcirco se relaxari p̄spiceret vt a p̄dicatio uecessaret: cū p̄biberet loqꝫ i postez nequaḡ saltim in p̄sens cessit: nam rādit prin⁹ dicens. **O**bedire oportet deo magis q̄s hominibꝫ. **E**t rursus. **N**ō em̄ possum⁹ que vidimus / z a diuin⁹ n̄ loqꝫ. **P**ostqꝫ at libertate v̄cis auctoritatē p̄ncipuz p̄ssit / postea p̄ humilitatē cordis de nō circūcidēdis gētibus pauli cōsiliū audiuit. **S**ic em̄ semetipm̄ p̄tra aduersarios ex auctoritate curabat erigere vt n̄ cre sentiret / vt / z libertate fortitudinis tumentes p̄tates excederet / z humilitate māsuētudinis obedientia in recto p̄silio etiā minoribꝫ fratribꝫ exbiberet / z mō p̄ semetipꝫ alijs / modo / z sibi metipꝫ cū alijs obuiaret. **I**n factis igitꝫ petri quoddaz n̄ nos oculos auctoritatꝫ / z humilitatꝫ crepluz ponit vt nihil aduersitatꝫ metuēs resistētes deo potestates seculi / etiaz cū corpous laceratiōe cōtēnamus / z in his etiā q̄ inter fideles positi senserimus / nequaḡ nos ceteris p̄ponamus nec n̄ra cōsilia magis eligētes nobis porius q̄s alijs credamus. **D**e sc̄to **S**tephano. **I**n **E**zechie lis homelia. vj. sc̄de partis. **C**a. riiij. **B**eatus martyr **S**tephan⁹ pro creatoris sui nomine tētus / z in medio p̄secutoꝫ deduct⁹ imperiterit / stetit / fiducialiter docuit / z ex zelo vitatis p̄secutores suos fortiter increpauit dicens. **V**os semp spūi sancto restitistis. **C**umqꝫ illi ad lapides currerēt / z eū lapidibꝫ necaret / stergenu pro eisdem p̄secutoꝫ orauit dicens. **D**ñe ne statuas illis hoc peccatū. **Q**ue itaqꝫ ista v̄tus est sic zelo feruere vt eis a quibꝫ tenebatꝫ p̄fidie sue imp̄peria fiducialiter diceret: et sic diligere / vt in morte quoz p̄ eis a quibꝫ mouebatur oraret. **S**ic q̄p̄pe ex zelo inferbit ac si māsuētudinis nihil haberet: sic māsuētudinis coz dilectiōe p̄stitit: ac si contra eos feruoris nil habuisset. **P**̄sem⁹ inter

Act. vij.

Ibidem.

Act. iij.

Actuū.

Act. vij.

Super Actus Aposto. CXXX.

hec ubi nostre scientie reatus iacet. Quis enim nisi si saltem verbi prume-
lia a primo accepit non statim prume-
lia reddidit: non fundit? prouocet: non ad
oculū erūpti: non preceptū dilectionis
oblituit: Sed hoc beatus Stephanus
nec omnipotens dei gratia potuit.

Qui cum esset plenus spiritu sancto intē-
dēs in celū vidit gloriā dei et Iesum
stāte a dextris dei et ait. Ecce video
celos apertos: et Iesum stantē a dextris
deus in homelia dicit a secessione. (dei.

Considerandum vobis est quod est
quod Marcus ait: sedet a dextris dei et
Stephanus dicit. Iudeo celos ap-
ertos et filium hominis stantē a dextris
dei. Quid est quod hūc Marcus seden-
tē Stephanus non stantē se videre res-
stat: Sed scitis scies quia sedere iudica-
tis est: stare vobis pugnantem vel adiuuā-
tis. Quia igitur redemptor noster assūptus
in celū et nunc omnia iudicat: et ad extre-
mū iudex omnium veniet: hūc post assū-
ptionem Marcus sedere describit/
quia post ascensionis sue gloriā iudex in
fine mundi videbitur. Stephanus vobis
in laboris certamine positus stantē vi-
dit: quē adiutorē habuit: quoniam ut iste in
terra persecutorum infidelitatem vinceret
per illo dō celo illius gloria pugnavit

Moralium lib. xxix. et in homelia
super Simile est regnū celorum homi-
ni patri familias qui exiit. Nec per su-
mere dō nobis nec alios iudicare de-
beamus.

Capitulum. xv.

Et testes deposuerunt vestimen-
ta sua secus pedes adolescentis
quod vocabatur Saulus et lapidabat ste-
phanus. Nemo se fratres de opere nes-
mo de tempore extollat: nemo se alicui
de operibus suis preferat: quia de his quod
vult ad hoc per culpā frigidus: quan-

tos operatores iustitie et defensores fidei
dei recte dominus sit factururus ignorat.
Multos quidem frigidos intra san-
ctam ecclesiam fratres charissimi cer-
nimus: sed eos nec imitari nec despe-
rare debemus. Quid enim sit hodie
aspicimus: sed quid cras futurus sit
vniuersusque nescimus. Plerumque et qui
post nos venire cernit per agilitatem
operis boni nos antecedit. et vix cum
cras sequimur: quem hodie preire vides
bamur. Certe cum Stephanus pro fide
moreretur: Saulus vestimenta lapidantium
seruabat. Quia in manibus ipse lapidatus
uit quod ad lapidandum omnes exerto
reddidit: attamen eundem ipsum in
sancta ecclesia laboribus antecessit.
quē persequendo martyrem fecit. Qua
lū hunc militē ad dies belli pugneque
preparatū velut thesaurum abscondi-
tū omnipotēs deus habuit: quē in
vita frigida inter prauorum vitam repos-
situs iam tunc electū suum latenter
diu intra sue prescientie sinū tenuit.
Ad quā aduersariozū pectora feriens
da hūc propugnatorē suū cum voluit
ad mediū produxit: per cuius verba
ac redargutōes tot sibi resistentia cor
dapsstravit. Nemo itaque de suis ope-
ribus extollatur: nemo desperet eos
quod adhuc frigidus videt: quia quod sint
futuri serui dei inter prauos videre
et discernere non valet. Quis enim cre-
deret quod per apertus gratiā lapidatus
Stephanus ille preccederet: qui in morsu
te ei omni lapidantium vestimenta ser-
uaret. Si ergo ad ista dona vel oes-
cultra iudicia recurrimus: nullos de-
sperantes omnino: nec illis nos in corde
nostro perferimus quibus pro tempore
prelati sumus: quia et si iam vidimus quibus
precessimus: nescimus quoniam dum

Ab. 3.

Nota.

Idem.

Gregoriane exceptiones Super

currere ceperint precedamur. Duo itaq; sūt q̄ sollicite p̄sare debemus. **P**rimū est vt de se q̄sq; minime presumat: q̄a r̄ si iā ad fidē vocatus est vtrū penni regno sit dignus. nescit. **S**ecundū vero est vt vnusq; p̄ri mū quē fortasse iacere in vitijs cōspicit/despicere nō audeat quia diuine misericordiē diuitias ignorat.

De symone mago In homelia super euangeliū Misit iesus. xij. discipulos. **C**apitulū. xvj.

Quoniam potestate p̄dicationis cōcessis virtutū miraculis / redēptor noster discipulis suis ait. **G**rat̄ accepistis: grat̄ date. **P**resciebat nō nullos hoc ip̄z donū spūs in vsuz negotiatiōis inflectere: r̄ miraculoz signa ad obsequiū auaricie declinare. **H**inc est q̄ cū vidisset symon magus q̄a p̄ impositionē ap̄tozū dare spūs fact̄ / obtulit eis pecuniā dicēs **D**ate r̄ mihi hāc potestātē vt cuiuscūq; imposuero manū accipiat spiritus factū. **P**er impositionē q̄ppe manū edita miracula concupiscēs percipere donū spūs voluit / scz vt deteri⁹ venderet quod male cōparasset. **C**ū iustū virū describeret p̄pheta ait. **Q**ui excurrit manū suas ab omni munere.

Matt. x.

Act. viij.

isa. xxxij.

Nō dicit q̄ excurrit manus suas de munere s; adiūxit ab omni / q̄a aliud est mun⁹ ab obsequio / aliud munus a manu: aliud mun⁹ a lingua. **M**un⁹ q̄ppe ab obsequio est subiectio indebitē ipensa. **M**un⁹ a manu pecunia ē. **M**un⁹ a lingua: fauor. **I**lle igit̄ ab omni munere munus excurrit q̄ in diuinis rebz non solū nullā pecuniam s; etiā humanā gr̄am nō requirit: q̄ sacros ordines: p̄ humana gr̄a nō largit̄. neq; de eadē largitate laudis vlt̄

lā retributionē q̄rit: q̄ de nullo impeso sanctitatis officio nūmūz fauoris expetit: q̄ ipositionē manū qua spūs factus accipit ad vite merituz nō ad

Moralium lib. iij. (p̄mū tribuit. s; maledictiōe p̄ferēda. **C**ap. xvij.

Pecunia tua tecuz sit in p̄ditio: **C**ū sancti viri maledictiōis sententiā p̄ferunt / nō ad hāc ex voto vltiōis / sed ex iusticia examinis erūs p̄t. **I**ntus em̄ subtile dei iudicium aspiciūt: mala foris exurgētia quia maledicto debeāt ferire cognoscūt: r̄ eo in maledicto nō peccāt q̄ ab infno iudicio nō discordāt. **H**inc est q̄ pertrus in offerentē sibi pecuniā symonē sententiā maledictiōis intorsit dicēs. **P**ecunia tua tecū sit in p̄ditio: nē. **Q**ui em̄ nō ait est sed sit: nō indiciū s; opratiū mō se hoc dixisse signauit. **H**inc **H**elyas duobus q̄nquagenarijs ad se venientibus dixit **S**i hō dei sum: descēdat ignis de celo r̄ cōsumat vos. **Q**uoz vtrozūq; sententiā q̄ta veritatē ratiōe p̄ualuit: termin⁹ cause monstrauit. **N**ā r̄ sy mō eterna perditioe interit: r̄ duos quinquagenarios desūp ventēs flāma p̄sūpsit. **E**t virtus ergo subsequēs testificat̄ qua in tēte maledictiōis sententiā p̄mit. **C**ū em̄ r̄ maledictiō in nocētia p̄manet: r̄ tñ eū q̄ maledicti vsq; ad iteritū maledictio absorbet / ex vtriusq; partē sine colligit̄ q̄a ab vno r̄ intimo iudice: in reū sētentiā sumpta iaculatur.

De cōuersione sancti **P**auli ap̄li **M**oralium li. xxxj. r̄ xxxij. **C**a. xvij.

Beato iob a dño dicit. **N**unq̄d volet rinoceros seruire tibi / aut morabit̄ ad p̄sepe tuū: **N**ūq̄d aligabis rinocerorē ad arādum loro

Act. viij.

Re. j.

iob. xxxij.

Actus Apostolo. CXXXI

Rinoceros iste q̄ etiāz monoco-
ros grecis exemplaribz noiat̄ indo-
mte oino nature est/ita vt si q̄n cas-
p̄ fuerit teneri nullaten⁹ possit/im-
parties q̄ppe vt fert̄ ilico morit̄. **T**ā-
te quoqz fortitudinis esse d̄r vt nul-
la venātū h̄tute capiat̄: s̄z sicut h̄i as-
serūt q̄ describendis naturis anima-
lū inuestigatione laboriosa sudaues-
rūt: h̄go ei puella pponit̄ q̄ i veniētū
sinū aperit /in q̄ ille om̄i ferocitate
postposita caput deponit /z sic ab eis
a q̄to capti querit̄ repente velut ener-
uis inuenit̄. **B**urei q̄qz coloris esse
describit̄. **Q**ui etiāz euz elephantis q̄n
certamē aggredit̄ eo cornu quod in
nare singulariter gestat ventrem ad-
versantū ferire phibet /vt cum ea q̄
molliora sūt vulnerat: impugnātes
se facile sternat. **E**ius h̄o nomē lati-
na lingua interpret̄. ruz sonat in nare
cornu. **E**t qd̄ aliud in nare nisi fatuis-
tas /qd̄ in cornu nisi elatio designat̄.
Et q̄uis p̄ hūc rinocerotam scz vni-
cornē cōmunit̄ ille iudeoz popul⁹
possit̄ intelligi de q̄to passionē suam
d̄ns p̄beta canēte p̄nūciāns ait. **L**i-
bera me d̄ ore leonis z a cornibz vni-
cornū humilitatē. **T**ot q̄ppe in illa
gente vnicornes vel certe rinoceros
extiterūt quot cōtra p̄dicamēta veri-
tat̄. de legis ogibz singulari z fatua
elatioē cōsili sūt. ille t̄n specialiter ex
hoc populo z prius in supbia /z post
modū p̄cipuus restis in humilitate
nobis ad mediuz paul⁹ ducat̄. **Q**ui
dū cōtra deū se quasi de custodia le-
gis nesciēs extulit: cornu in nare ge-
stauit. **U**ñ z hoc ip̄e naris cornu per
humilitatē postmodū inclināz dicit̄
Qui pus sui blasphem⁹ z p̄cutor
z cōiuneliosus: s̄z misericordiā cons-

secut⁹ sum /q̄a ignorās feci. **I**n na re
cornu gestabat /q̄ placiturū se deo z
crudelitate cōsistebat: sicut ip̄e post
modū semetip̄m redarguens dicit̄.
Et p̄ficiēbā in iudaismo supra mul-
tos coetaneos meos in genere meo:
abūdant⁹ emulatoz existēs paternarū
meaz traditionuz. **H**uius aut̄ ri-
nocerorū fortitudinē omnis venator
extimuit /q̄a saulū seuitis vnusq̄sqz p̄-
dicatoz expauit. **S**criptuz nāqz est.
Saul⁹ adhuc spirās minaz z cedis
in discipulos d̄ni accessit ad p̄ncipē
sacerdotū. z petijt ab eo eplāz in da-
mascum ad synagogas. vt si q̄s inue-
nisset hui⁹ vic viros ac mulieres vin-
ctos p̄duceret hierusalē. **C**um stat⁹
nare reddēdus trahitur /inspiratio
vocat̄. **E**t illud sepe p̄ odorē nare de-
prehendim⁹ quod oculis nō vidim⁹.
Rinoceros ḡ iste nare gestabat cor-
nu q̄ p̄tuleret /q̄a minaz z cedis spi-
rās postq̄z p̄ntes infecerat absctes
q̄rebat. **S**z ecce ois ante illū venas-
tor abscondit̄. om̄is homo id est ratio-
nale sapiēs opinioē timoris ei⁹ effus-
gat̄. **B**eato igit̄ iob sacre ecclie typū
renēt̄ /dicit̄. **N**ū volēt rinoceros ser-
uire tibi. **A**c si apte de beato paulo
dicat̄. **N**ūquid saulū quē sup̄bire in-
nece fidelū stulta sua elatioē cōsyde-
ras sub iura tue p̄dicatiois inclinās
subaudis vt ego. q̄ z cōtra me illum
singulari cornu extolli cōspicio /z t̄n
mibi cū voluero p̄tinus subdo. **T**e
ḡ hūc rinocerotā capiat̄: sinū suū vir-
go /idest secretū suū ip̄a p̄ se inuolā-
ta in carne d̄i sapiētia exp̄dit. **S**cri-
ptū q̄ppe est /q̄ cū damascuz p̄geret
subito circūfulsit illuz die media lux
de celo: z vox facta est dicens. **S**aule
saule qd̄ me p̄sequis. **D**ux est tibi cō-

Actuū. ie

Job. xxxi

Actuū. d

B ij

Job.

Job. i.

Gregorianae exceptiones

tra stimuloꝝ calcitrare. Qui p̄strat⁹
in terra respōdit. Quis es dñe? Cui
ille. Ego sū iesus nazaren⁹ quē tu p̄
sequeris. Et tremēs ac stupēs dixit
Dñe quid me vis facere? Et dñs ad
eū. Surge ⁊ ingredere ciuitatē ⁊ ibi
diceſ tibi qđ te oporteat facere. Vir
go nimirū rinoceroti sinum suū ape
ruit/cū saulo incorrupta dei sapien
tia incarnationis sue mysterium de
celo loquēdo patefecit. Et fortitudi
nez suā rinoceros p̄didit/ qđ p̄strat⁹
bumi om̄ne quod sup̄bum tumebat
amisiſt. Intueri libet/ vbi est ille p̄secu
tor/ vbi lup⁹ rapax. Ecce in ouē iam
⁹sus est/ qđ p̄cunctat⁹ pastoris semitā
quā sequat⁹. Et notandū qđ cū dice
ret qđ es dñe/ nō ei a dño respōdet/
ego p̄ncipiū: ego ⁹bū añ scla. ego suꝝ
vni genit⁹ p̄tis. Quia em̄ saulus incar
natū deū credere cōtēpsit ⁊ eius hu
manitatē infirma desperit/ de celo h̄
qđ p̄tēperat audiuit. Ego suꝝ iesus
nazaren⁹/ quē tu p̄sequeris. Ac si di
ceret. Hoc a me audi de superiorib⁹/
qđ in me despicias ⁊ inferiorib⁹. Au
ctoꝝ celi venisse in terra despicias/ ex
terra ḡ hoīem cognosce ⁊ celo: vt tā
to in me ampl⁹ sacramēta infirmi
tat⁹ metuas q̄to ⁊ hec p̄ducta in ce
lestib⁹ ad excellētā p̄tāt⁹ p̄bas. Pro
sternēs igit⁹ te neq̄q̄ tibi hec astruo
qđ ate secula de⁹ suꝝ/ s; illud a me au
dis: qđ d me credere ⁊ dignar⁹. Post
qđ em̄ dixit iesus adhuc in exp̄sione
terre inhabitationis subdidit naza
ren⁹: velut si apt⁹ diceret. Humili
tat⁹ mee infirma suscipe. ⁊ tue sup̄bie
T In pastoralī ca. (duriciā amitte.
lviii) De instructiōe penitētū. ca. xix.
Ibidem. S Urgens ingredere ciuitatem.
Notandū est autē in hac pauli p̄
stratiōe. qm̄ qđ nulla adhuc agere bō
na ceperūt a rigiditate prius sue p̄
uitat⁹ manu correctōis euerētū sū
vt ad statū opatiōis recte postmodū
erigant⁹/ qđ ⁊ t̄ circo altū silue lignū
succidim⁹/ vt hoc in edificij tegmine
subleuem⁹/ s; tū in fabrica nō repens
te ponit⁹/ vt nimirū pus vitiosa viri
ditas ei⁹ exsicceſ/ cui⁹ qđ pl⁹ in ifim⁹
humor excoquit⁹/ eo solidi⁹ ad sūma
leuat⁹. Dinc est qđ saul⁹ cū sup̄ eū celi
t⁹ lux emissa resp̄lēdit/ nō iā qđ res
ete deberet facere s; qđ prauē fecisſ⁹
audiuit. Nā cū p̄stratus req̄reret di
cēs. Quis es dñe p̄tin⁹ rīder. Ego
suꝝ iesus nazaren⁹/ quē tu p̄sequeris.
Et cū sp̄tē subiūgeret. Dñe qđ me
iubes facere/ ilico adūgit. Surgēs
ingredere ciuitatē ⁊ ibi diceſ tibi qđ
te oporteat facere. Ecce de celo dñs
loquēs p̄secutor⁹ sui facta corripuit/
nec tū ilico qđ essent faciēda mōstrā
uit. Ecce elatiōis ei⁹ fabrica iā tota
corruerat ⁊ post ruinā suā bñlis edi
ficari q̄rebat. Et cū sup̄bia destruit
edificatiōis tū ⁹ba retinent⁹/ vt vide
licet p̄secutor imanis diu destruct⁹
taceret ⁊ tāto post in bonis solidius
surgeret/ quāto pus fūdit⁹ euerſus
ab errore pristino cecidisset.

In homelia. ix. sup̄ Ezechielem.
Paulus igit⁹ dū damascū p̄geret
sup̄b⁹ redēptōis voce iacuit p̄stra
tus ⁊ qđ p̄dicator futurus erat nō tū
mor vt p̄dicaret qđ viderat audiuit
s; ei tacētī dī. Surge ⁊ ingredere ci
uitatē ⁊ ibi diceſ tibi qđ te oporteat
facere. Tacēs igit⁹ hoc solum audire
potuit vt surgēs disceret qđ audiret
surgēs ⁹o hoc didicit vt qđ cognoue
rat p̄dicaret. Tacētī dī vt surgat/ tā
ti p̄cipit⁹/ vt ad p̄dicationē p̄ficiat⁹ de

Super Actus Aposto. CXXXII.

beat. Sic qz nobis in infirmitate
 pfusio e iacētibz pberi nō debz aucto
 ritas pdicatiōis: s; cū iā in bono ope
 surgim⁹ cū iaz recti stare cepim⁹ di
 gnū est vt ad lucrādos alios in pdi
 catiōe mitti debeam⁹. Querēdū pre
 rea nobis est. paul⁹ z Ezechiel in fa
 cie cadūt z b psecutoribz dñi scripū
 est: Abierūt retrorsū z ceciderūt in t
 rā. Quid est hoc q electi in facie z et
 rephi retrorsūz cadūt: nisi q omīs q
 post se cadit vbi pculdubio cadit nō
 videt q vero añ ceciderit ibi cecidit
 vbi vidit. Intē q qā in inuisibilibz
 cadūt post se cadere dicunt qm̄ ibi
 corruunt vbi qd eos tūc sequat mō
 videre non pnt. Iustī qō qā in istis
 visibilibz se spōte desciūt vt in inuisi
 bilitz erigant qm̄ in facie cadunt qā
 timore ppūcti vidētes humiliant.

Moralium libro. xxj. De crudelitate saul.

Capitulū. xx.

Rat autē qdā discipul⁹ dama
 sci nomine ananias / z dixit ad
 illū in visu dñe. Anania. At ille ait.
Ecce ego dñe. z dñs ad illū. Surge
 z vade in vicū q vocat rect⁹. z qre in
 domo iude saulū noie tharsenses: ec
 ce em̄ orat. Considerem⁹ ffes sauluz
 qd fuerit. cū ab ipa adolescētia lapid
 antū adiutor: existeret: cum alia ec
 clesie loca vastaret: z acceptis eplis
 vastāda alia peteret: cū mozs ei fide
 lū nulla sufficeret: s; semp ad alioz
 interitū alijs erant: anbelaret. z p
 secto cognoscam⁹ qā null⁹ tūc fide
 lū crederet qd ad iugū dine formi
 dimis viz tāte elatiōis inclinarēt. **U**n
 z ananias voce diuica hunc z postqz
 puerū audinit: extimuit dicēs. Pos
 mine audiuī a multis de viro h qsta
 mala fecerit scis tuis in hierlm.

Moralū lib. ij. De pctā ipu

nita nō deserat. **Capitulū. xxj.**

Orit autē ad eū dñs. **V**ade qm̄
 vas electiōis mihi ē iste. vt por
 tet nomē meū corā gētibz z regibz z
 filijs israel. **E**go em̄ ostendā illi qsta
 opteat eū p noie meo pati. **L**ū brūs
 tob ad dñm dicat. **V**erbar oia opa
 mea scis q nō parceres delinquenti
 qd ab etna morte eripit: si delinqnti.
 uō parcat: **A**n penitētī de⁹ parcat: ce
 delinquenti nō parcat: **Q**z cū delicta
 plāgam⁹ neqzqz iā delinquentes sum⁹
S; qd q petr⁹ cū negat respicit: z s
 dēptois negati respectu ad lachry
 mas vocat: **Q**uid q paul⁹ cū redē
 ptoris nomē in terra conaret extim
 guere: ei⁹ vba d celo meruit audire:
S; tū in vtroqz culpa punita ē qm̄
 d petro teste euāgelio scriptū est. **R**e
 cordat⁹ petrus vbi iesu qd dixerat.
Agress⁹ foras fleuit amare. **D**e pau

Job. iij.

Matth. xxvj.

Actuū. ij.

Moralium libro. xxij. De defensione peccatorum. **Capitulū. xxij.**
Hūt autē ananias z intouit in
 domū / z iponēs ei⁹ man⁹ dixit.
Saulē fr̄ dñs misit me iesus q appa
 ruit tibi via qremebas / vt vides
 z ipearis spū scō. **E**t pfectis cecide
 rūt ab oculis ei⁹ tāqz squame / z visū
 recepit. **E**t surgēs baptizat⁹ ē. **Q**uis
 qd dū corripit pctm̄ suuz magis er
 cūsare dēdēdo appetit qz deflere / qz
 si squamis tegit⁹ duz a scis predicat
 toib⁹ gladio verbi iacuīat. **S**quas

Ubi. ij.

Gregoriane exceptiones.

mas habz: z idcirco ad eius p̄cordia
trāscēdi viā verbi sagitta nō habet.
Duricia em̄ carnali repellit: ne spiri-
talis ei gladi⁹ infigat. Carnali sapi-
entia z deuz Saul⁹ obduruerat: qm̄
cor eius nulla p̄dicatiōis euangelice
sagitta penetrabat. Sed postq̄ forti-
celit⁹ increpatiōe iaculat⁹ / z superno
respectu cecat⁹ est: lumē q̄ppe vt acci-
peret amisit / ad ananiā veniēs illumi-
natur. In q̄ illuminatione qz defen-
sionū suarū duricia caruit / bñ de eo

Actu. ix.

scriptū est. **C**eciderūt q̄si squame ab
ocul⁹ ei⁹. Carnalis videlz integumē-
ti illū duricia p̄sserat: z idcirco radi-
os veri lumis nō videbat. S; post-
q̄ supbe repugnatōes ei⁹ victę sunt /
defensionūz squame ceciderūt. Que
quidē sub Ananie manibz ab oculis
ceciderūt corpis: sed ante iā sub dñi-
ca increpatiōe ceciderāt ab ocul⁹ cor-
dis. Cū em̄ alte inuectiōis iaculo cō-
fossus iaceret / bñ iam z penetrato
corde req̄rebat dicēs. Dñe quid me
vis facere? **R**epulsio vitz squama iā
ad cordis viscera veritatis sagitta p̄-
uenerat: qm̄ deposita elatione supbe /
eū quē impugnaverāt dñm p̄fitens
z quid ageret nesciēs requirebat.

Moralium libro. xxxi. Itē de cōuer-
sione Pauli. Cap. xxiij.

Ubi. 8.

Saulus autē multo magis conua-
lescebat z cōfundebar iudeos q̄
habitabant Damasci: affirmās z do-
cens qm̄ hic est xp̄s. Paul⁹ igit̄ dum
sublato oculoz lumie manu ad Ana-
niam ducit / patet iam rhinocer⁹ iste
quibz loriz dei astringit: qz videlicet
vno in tēpore cecitate / bap̄tismate / p̄-
dicatiōe ligat. Qui etiā ad dei p̄sepe
morat⁹ est / qz ruminare vba euāgelij
dedignat⁹ nō est. **A**ut em̄. Ascēdi hic

Gal. ij.

rosolyā cū barnaba assūpto z **T**uo
ascēdi autē fm̄ reuelatiōes: z ptuli cū
illis euāgelij. z q̄ pu⁹ icm̄ audies
rat / dux est tibi z stimuli calcitrare:
mira postmodū vtute p̄sidentis p̄s-
sus: ex vbi pabulo vires obtinuit / et
supbe calcē amisit. **L**oris quoqz dei
nō em̄ a feritate restringit: sed qd̄ ma-
gis sit mirabile ad arādū ligat: vt nō
solū hoies crudelitatis eoz nō impe-
tat / sed etiā eoz refectioni fūiēs ara-
trum p̄dicatiōis trahat. **I**pse q̄ppe d̄
euāgelizantibz q̄si de arantibz d̄. **D**e
bet em̄ in spe q̄ arat arare: z qui tri-
curat in spe fruct⁹ percipēdi. **Q**ui igit̄
tur tremenda p̄s fidelibz irrogauerat:
z p̄ fide postmodū flagella liben-
ter portat: q̄ scriptis etiā ep̄stolis bu-
milis z despect⁹ p̄dicat: qd̄ dudū ter-
ribilis ipugnabat: p̄fecto bñ ligatus
sub aratro desudat ad segetē: q̄ fue-
rat in cāpo male liber a timore. **R**es-
pente q̄ppe cōmutat⁹ ab hoste p̄dica-
tor efficit: z in cūctis mūdi p̄tibz res-
dēptoris sui nomē insinuat. **S**uppli-
cia p̄ vitate tolerat / pati se q̄ irrogat
uerat exultat. **A**lios blādimentis vo-
cat / alios ad fidem terroribz reuocat:
istis regnū pollicet celestis p̄te / illis
minat ignes gehēne. **H**os p̄ auctori-
tatē corrigit / illos ad viā rectitudis
per bñilitatē trahit: atqz in om̄i lato-
re ad manū se sui rectoris inclinat: et
tanta arte dei arēā cōgregat: quanta
illaz pu⁹ elatiōe vtilitabat. **S**; neqz h̄
abhorret a Paulo q̄ rhinoceros bu-
rei coloris d̄: z elephantoꝝ ventres
cornu ferire p̄hibet. **Q**uid em̄ per co-
lores bureū / nisi abstinentie pallor: et
p̄mitit. **C**ui ipse se tenacit⁹ adberere
restitit dicēs. **C**astigo corpus meū: z
seruituti subijcio. **Q**ui diuine legis

1. Co. 13.

1. Co. 13.

Super Actus aposto. CXXXIII

eruditione p̄dit^o dū alioꝝ inglutem redarguit / cornu elephātes in vētre ferit. In ventre ap̄pe elephātes pecus serat cū dicebat. Multi ambulāt q̄s sepe dicebā vobis: nūc autē r̄ flens dī co inimicos crucis xp̄i: q̄rū finis interitus: quoz de^o vēter est / r̄ gl̄ia in p̄fusione ip̄oz. Et rursus. Huiusmo di xp̄o dño nō seruūt / sed suo vētri. Cornu suo igit̄ r̄ dinoceros iste nō iā boies sed bestias p̄cutit: q̄m Paul^o illa doctrine sue fortitudine nequaq̄s per mēdos humiles impetit / sed sus perboꝝ vētris cultores occidit.

In dialogo lib. ij. ca. ij. Qua de cā electi loca sua mutat. Ca. xxiij.

Quin cōplerent̄ autē dies multi / p̄siliū fecerūt iudei vt eū interficerent. Note autē facte sunt insidie eoz Paulo. Custodiebat autē portas die ac nocte: vt eū interficerēt. Accipientes v̄o discipuli e^o nocte p̄ murū dimiserūt eum submirētes in sporta. Sepe agit̄ in anio perfectoz: q̄d silēno p̄tercunduz nō est: qz cū laborem suū sine fructu esse p̄siderant / in locū aliū ad laborē cū fructu migrāt. Vñ iste q̄s egregius p̄dicator: q̄ dissolui cupit r̄ cū xp̄o esse. cui viuere xp̄s ē / r̄ mori lucrū. q̄ certamina passionuz nō solū ip̄e appetit / sed ad toleranda bec r̄ alios accēdit. Damasci persecutione passus vt potuiss̄ euadere murum / sunē / sportāq̄ q̄siuit: seq̄ latenter deponi voluit. Nunq̄d nā pauluz morte dicimus timuisse: quā se ip̄e p̄ Jesu amore testat̄ appeteret. Sed cū in eodē loco miorē sibi fructū adesse p̄spiceret: r̄ grauē laborē ad laborem se alibi cū fructu seruauit. Fortis em̄ p̄liator dei teneri intra claustra noluit / certaminis cōspum q̄siuit.

Moralū lib. xi. Quasi spūsanctus imutat q̄s repleuerit. Ca. xxv.

Quasi autē Paul^o cū discipulis trans r̄ eries in hierlm̄ / r̄ fiducialiter agēs in noie dñi. loq̄bat̄ q̄s gētibz / r̄ disputabat cū grecis: illi autē q̄rebāt eū occidere. Si cor pctōris q̄ in malicia sua manet imobilis / spūsc̄ sancti gr̄a supno munere infusa tetigerit: mox peccatrici mētis duricia s̄ sue immobilitat̄ obstinatioe p̄mutat̄: r̄ pctōr roze diuini muneris infusus post libenter iniurias tolerat / q̄s p̄ demēter irrogabat. Post etiam sua tribuit / qui p̄ aliena rapiebat. post carnē abstinēdo cruciat / q̄ p̄ satietate carnis p̄ mortifera turpitudinū oblectamenta desuebat. Post etiā p̄secutores diligit / q̄ p̄ diligere etiā se amātes nolebat. Libet in bustus rei exēplo vnū e mult̄ ad mediū Paulū vocare: q̄ cū acceptis 3 xp̄m epistol̄ damascū p̄geret sancti spūsc̄ gr̄a in itinere infusus / ab illa p̄tinus crudelitate mutat^o ē: r̄ postmodū plagas p̄ xp̄o accepit: q̄ veniebat inferre xp̄ianis. Et q̄ p̄ carnalis vi uens in mortē conabat̄ sc̄tōs dei tradere / gaudet postmodū p̄ vita sc̄tōꝝ vitā sue carnis imolare. Et qui p̄us fuit blasphemus r̄ p̄secutor: humilis post fact^o est piusq̄ p̄dicator. Et qui lucrū maximū putauit se in discipulis xp̄m occidere / iam vitā suā xp̄um estimat r̄ mori lucz. Mēs igit̄ pauli mox vt spūsc̄ gr̄az accepit: statū sue immobilitat̄ r̄ crudelitat̄ imutauit.

In dialogo libro. iij. Caplo. xv.

In ei^o autē p̄uersioe possum^o p̄p̄dere qz mai^o est miraculū p̄dicatōis v̄bo r̄ oīonis solatio pctōre p̄uerrere q̄ carne mortuū resuscitare. In isto

Doct. iij.

Actuum
ii. Et. ij.
Lop. n.

Doct. i.

Actu. ii.

Gregoriane exceptiones

est resuscitatus caro itez mortura; in illo ho ania in etnu victura. Lazaru qppe que ia ferentē fuisse credimus carne dñs suscitauit. Saulu ho resuscitauit mēte. Et qdem post resurrectionē carnis de Lazari virtutib ta cetur. nā post resurrectionē anie cape nra infirmitas nō valet qnta in sacro eloqo s Pauli virtutib dicūt. Ex illius pdicatione crudelissime nationes ad pietatis mollia uerse sunt viscera q mori cupit p fratrib i qz pri^o mor te gaudebat. q plen^o omni scripture sciētia nihil se scire iudicat/ nisi xpm iesum z hūc crucifixū. **Q**, p xpo virgus libēter cedit/ quē gladijs inseqbatur. **Q**, apostolat^o honore sublimis est: sed tñ spōte fit puul^o in medio discipuloz. **Q**, ad celi rñj secreta ducit: z tñ mētis oculū p cōpassionē relectit ad disponēdū cubile iugatorū dicēs. **U**roxi vir debitū reddat: silt z vxor viro. **Q**, admiscet in p̄p̄lato ne cetibz angeloz: z tñ non aspernat cogitare z disponere facta carnaliū. **Q**, gaudet infirmitatibz sibiqz in cōtumelijs placz/ q ei viuere christ^o est z mori lucrū. **Q**, totū iam extra carnē est/ h̄ipm qd̄ uiuit in carne. **E**cce qualr uiuit qui ab inferno mētis ad vitā pietatis redijt. **M**in^o est q̄ quēpiā in carne suscitari: nisi forte cū per uiuificationē carnis ad vitam reducitur mētis: vt hoc ei agat per miraculum exteri/ quatin^o cōuersus intus uiuificetur.

Moralitū lib. xxiij. De requie bone opationis. **Cap. xxvi.**

Actu. ix. **A**nea sancte te dñs Iesus. In scriptura sacra aliqui p stratum repositio in bonis opibz designatur. **Q**ui Petrus est ap̄lus. **E**nea sancte te

dñs Iesus xpus/ surge z sterne tibi. **Q**uid est dicere surge/ nisi mala que perpetrasti derelinque. **E**t qd̄ ē dicere sterne tibi/ nisi mercedis causas in quibus req̄scere debeas opare: vt z deserat surgēdo qd̄ fecit/ z iueniat steruendo qd̄ fecerit. **Q**d̄ vtrūqz breuif p̄p̄ta cōprehēdit dicens. Declina a maloz fac bonū. Declinare quippe a malo/ est ab eo q̄ iacuit surgere. bonuz ho facere est mercedis opa in quibus req̄scere debeat p̄parare. q̄ em̄ declinat mala/ sed bona ad huc nō facit: surrexit qd̄ ab eo q̄ iacuit: s̄ vbi req̄scere debeat necdum strauit.

De Labita per ap̄lm resuscitata: Et de miraculis facientis. In dias logo. lib. ij. Caplm. xxvij.

Qui deuota mēte deo adherēt bere signa duobz modis solēt: vt mira queqz aliqui ex p̄ce faciant/ aliqui ex p̄tate. **C**ū ei Jobes dicat. Quot quot aut̄ receperūt eū/ dedit eis postestātē filios dei fieri. **Q**ui filij dei ex p̄tate sunt/ qd̄ mirū si signa facere ex p̄tate valeant. **Q**z em̄ viroqz mō miracula exhibeāt testat̄ **P. tr^o/ q̄ Labita** mortuā orādo suscitauit. **A**namiam ho z **Sophyra** mētētes mortu increpādo tradidit. **N**eqz ei orasse in eoz extinctionē legit: sed solūmodo culpā quam perpetrauerāt increpasse. **C**ōstat ergo/ qz aliqui hec ex p̄tate/ aliqui ho exhibēt ex postulatōe: dum et istis vitaz increpando abstulit: et illi reddidit orando.

In Escebielis homelia. vij. secun de partis. **De Cornelio** ceterione z profectu fidei. **Caplm. xxvij.**

Ur qd̄az erat in cesarea nomine **Corneli^o/ religiosus ac tunc**

j. **Lo. vij.**

ps. cxv

Joan. ij.

Actu. 9

Super Actus aposto. CXXXIII

deū. Neq̄q̄ ex virtutibz venit ad fidē:
s; p̄ fidē pringit ad virtutes. **Corneli**
em centurio cur' elyne añ baptisimū
angelo testelaudate sc̄nō ex opibz ve-
nit ad fidē: s; ex fide venit ad opa. nā
ei p̄ angeluz dī. **O**ñes tue z elyne
ascēderi i' aspectu dei. Si ei deo hor
añ baptisimū nō crediderat/ quē ora-
bat: **U**l' quō ops de' exaudierat si nō
ab ipō in bonis pfici petebat: **S**cies
bat igit' creatorē oīz deū: s; qz ei' ops
de' fili' incarnat' cēt i'grabat. **N**eqz
em poterat bōa agere nisi credidissz.
Scriptuz q̄pe ē. **S**ine fide ipossibile
est placere dō. **F**idē ḡbz cur' o'ñones
z elyne placere p̄nt. **B**ona aut' actioē
p̄meruit vt deum p̄fecte coḡsceret/ z
incarnationis ei' mysteriū erederet:
quatin' ad sacramēta baptisimat' p̄-
ueniret. **P**er fidē ḡvenit ad opatōez
sed p̄ opa est solidat' in fide.

In Ezecb. hom. ix. vii. s. c. xxix.
Nūc mitte viros in ioppen et
Gaeceri **S**imonē q̄ cognouit pe-
trus: hic dicet tibi/ qd te opteat face-
re. **N**ec fides sine opibz/ nec opa sine
fide adiuuāt: nisi fortasse p̄fide perci-
piēda fiat: sicut **Corneli** añ p̄ bonis
opibz meruit audiri q̄ fidelis existe-
ret. **Q**ua ex re colligit' qz bōa opa p̄
fide petiēda faciebat. nā cui ab an-
gelo dī. **O**ñes tue z elyne ascēde-
runt in mēoriā in aspectu dei: z mor-
p̄ eadē ascēsiōne p̄cipit vt ad simonē
mittat: q̄ ei veniēs p̄dicare dbeat: cō-
stat qz h̄ petijt vnde meruit exaudiri.

Moralium lib: 20. xxx. z. xxxij. De
aploz p̄dicatione. **C**a. xxx.

Ascēdit **Petrus** in supiora vt
horaret circa horā sextā: z cū esu-
rret voluit gustare. **P**arantibz aut'
a cecidit sup̄ eū mētis excessus: z vi-

dit celū aptū z descēdēvas q̄ddam
velut linteū magnū q̄tuor: in itijs sū-
mitti d' celo in trā: in q̄ erāt oīa q̄dru-
pedia z serpētia terre z volatilia celi.
Ap̄li recte catuli sancte eccie vocari
p̄nt: qz in eccia edim aduersantē mun-
dū ore rapuerūt. **I**sti catuli necdū p̄
passionē dñi sc̄ti spūs infusiōe solida-
ti clausis foribz q̄si in q̄busdā abditis
specubz suis rapturi mūdū cubabāt
vt aniaz p̄edā postmodū p̄sumētes
diriperēt vt culpā n̄am inflicerent:
oēm qz i nobis pcti vitā necarēt. **H**o-
rum p̄mo illi esuriētī catulo: sed iam
valētī ostēsa p̄ linteū gēlitate: quasi
mōstrata p̄da dī: macta z manduca.
Sub typo fortis mlieris **Salomon**
de sc̄ta eccia dī. **S**yndonē fecit z vē-
didit. **Q**uid signat linteo syndonis/
nisi subtilis interior sc̄tē p̄dicationis:
In q̄ molliter q̄scit: qz mens in illa
fidelitū spe supna refouēt. **U**ñ z **P**es-
tro aialia in linteo demonstrant': q̄a
petōz anime misericordis aggregas-
te in blanda fidei q̄ete p̄tinent. **N**āc
ergo syndonē eccia fecit z vendidit:
qz fidē quā credēdo texerat loq̄ndo
dedit: z ab infidelitū vitā recte cōuer-
sationis accepit.

Moralium lib: 20. riiij. z. xvij. z. xxi.
Unde supra. **C**apituluz. xxxi.

Facta ē vor ad petrū. **S**urge
petre occide z māduca. **S**acta
eccia male viuētes in vitijs inflicit
ore sc̄tē p̄dicatōis. **S**acti q̄pe apli z
pasto: es alij in eccie corpe q̄si dētes
idcirco s̄ positi vt vitā carnalū cor-
reptōe mordeāt: cāqz a sue duricia p̄-
tinacie p̄fringāt. vñz aploz z pasto-
p̄mo q̄si dēti i eccie corpe posito ostē-
sis in figura gētibz dī: macta z mādu-
ca. **N**ō em̄ mactat' a vitā occidit: id

Ibidem.

De xi.

Actu. r.

Actu. r.

Prover.

xxx

Actu. r.

Ibidem.

Gregoriana exceptiones

no qd̄ comedit/in comedens corpe
cōmutat. **M**acta ḡ z manduca b̄r:
idest vetustate eoz contere/z a pctō
eas in qd̄ viuūt interfice:z a scipis i
corpus ecclie videlicet in tua illas mē
In exechielis dome. (bra puerce.
prima De pphetia. **Cap. xxxij.**

Ibi. 5.

Ecce viri a cornelio missi inq̄
rentes domū symonis steterūt
ad ianuā. **A**lqñ pphete spūs in p̄se
ti ex pte tāgit:z ex parte nō tāgit/qd̄
petri apli testat̄ hystoria euz a cornel
lio milites missi sūt ei p spm̄ nūciati/
scriptū q̄ppe est. **D**ixit spūs ei. **E**cce
viri tres q̄rūt te. **A**d q̄o ille descēdit/
z req̄rēs dicit. **Q**ue cā est ppter quā
venistis: **I**n cui⁹ verbis ostendit̄ q̄a
eandē cām p spm̄ nō audierat quā a
militib⁹ req̄rebat. **I**n p̄nti ḡ mentem
petri spūs z ex pte tetigit:z ex parte
nō tetigit: q̄a z adesse milites dixit z
p qua causa venerant tacuit.

Ibi. 3.

De uerfatione plator. **M**oralū
libro. xxi. z. xxvi. **Capitulu. xxiiij.**
Ecce cum introisset petrus
obuius venit ei corneli⁹/z pro
cidens ad pedes ei⁹ adorauit. **B**ona
est ordine tuo potētia/sz cauta regen
t̄ indiget vita. **N**ō igit̄ hanc exercet
q̄ scit p illā sup culpas erigi: scit euz
illa ceteris eq̄litate cōponi. **B**eri ita:
qz viri q̄ p̄sūt cū deest vitū qd̄ corri
gat nō de excellētia p̄tatis: sz de cōdi
tionis equalitate gaudēt z nō soluz
a subiectis merui: sz etiā plusq̄ necesse
est refugiūt honorari. **N**eqz cū le
ue se p̄peni dānū hūilitatis credūt/si
ab eis p merito fortasse ordinis plu
ris estiment. **C**ū ḡ potētie t̄pali⁹ mi
nisteriū suscipit̄ suma cura vigilādū
est vt sciat q̄sqz z eq̄les se cū illa cere
ris cernere: z tū se peccātib⁹ zelo vlti
onis p̄ferre. **Q**uā discretionē pleni⁹
cognoscimus si p̄mi pastoris exēpla
cernamus. **P**etrus cū auctore deo
ecclie p̄ncipatū tenēs a b̄n agēte cor
nelio z se hūiliter ei p̄sternēte imode
rati⁹ venerari refugiens honorē sup
se sibi oblatū recusat/z ad eq̄litate
p̄ditionis sue citi⁹ recurrēs se illius si
milē recognouit dicēs. **S**urge ne fe
ceris/z ego ip̄e hō sum. **Q**uis em̄ ne
sciat q̄ hō cōditōri suo debeat z non
homini p̄sterni: **Q**uā igit̄ hūilitari sibi
bi plusq̄ debuit primus vidit̄ ne vlt
tra humanitat̄ mectas mēs intrumes
ceret se hominē esse recognouit/q̄nt
nus illati sibi honoris elationē fran
geret ex p̄siderata eq̄litate p̄ditionis.
Sz cū ananie z saphyre culpā repe
rit/mor q̄ta potētia sup ceteros ex
creuiss̄ oñdit. **V**erbo em̄ eoz vitā p
culit̄ quā spū p̄scrutāte dep̄hendit/z
sūmū se intra ecclias: p̄ pctā recoluit/
q̄ honore sibi vehemētē impēso co
rā b̄n agētib⁹ fratrib⁹ nō agnouit.
Illic p̄munionē eq̄litas meruit sans
ctitas actōis/hic zel⁹ vltiōis ius ap
peruit p̄tāt̄. **P**aulus b̄n agētib⁹ fra
trib⁹ plarū se esse nesciebat cum dice
ret. **N**ō q̄a d̄namur fidei v̄re: sz adiu
tores sumus gaudij v̄ri. **A**tqz illico
subiunxit. **F**id̄ em̄ stari. **A**c si dic̄ ret
Nō nō d̄namur fidei v̄re: q̄a fidei sta
t̄. **E**q̄les ei vobis sum⁹/vbi vos sta
re cognoscim⁹. **Q**uasi plarū se scribo
esse nesciebat cū diceret. **F**acti sum⁹
puuli in medio v̄r̄. **E**t iursus. **N**os
at̄ suos v̄ros p̄ se sū xpm̄. **S**z cū cul
pas q̄ corrigi debuisset inuenit̄ illico
magistrū se eē recoluit dicēs. **Q**uid
vult̄ in x̄ga veniā ad vos: **S**ūm⁹ ita
qz loc⁹ b̄n regit̄: cum is q̄ pest vitij
pori⁹ q̄ fratrib⁹ d̄natur. **V**itij em̄

Ibidem.

ij. Cor. 1.

Ibidem.

ij. Cor. 11.

ij. Cor. 11.

Super Actus aposto. CXXXV

se debent rectores erigere quoz z ca
 pferunt: z p disciplina clpas iure po
 testatis ferire: sz p bñilitat custodiã
 eqles se ipis frbro q corrigunt agno
 scere: z colde tacita sibi cogitatioe p
 ferre. Illoz nanqz p eos vitia vigore
 discipline feriunt: in his vo q ipsi co
 mitut: ne xbi qdez ab aliq inuectioe
 lacerant. Tãto g apud dnz sunt obli
 gatiores: qnto inulte peccat apud ho
 mines. Disciplina vo platoz subdis
 tos tãto diuio iudicio liberiores red
 dit: qnto hic eozu culpas sine vindic
 eta nõ deserit. **Seruãda est itaqz z in**
corde bñilitas: z i ope disciplina. In
 ter hec aut solleter intuecdu: ne dum
 immoderati custodit virt bñilitat
 soluant iura regumis. z dñ plat^o pl^o
 se qz decet deicit: subditoz vitã strin
 gere sub discipline vinculis nõ possit
Teneam^o ergo exteri^o qd p alioz vti
litate suscepim^o: teneam^o interi^o qd
de nra estimatioe sentim^o. Sz tñ de
 ceter qbusdã erupẽtibz signis tales
 nos apd nos esse ipi etiã q nobis co
 missi sñ nõ ignorẽt: vt z de auctonita
 te nra qd formidẽt videãt: z d humi
 litate qd imitent agnoscat. **Seruata**
aut auctonitate regimim^o ad cor no
strum sine cessatioe redeam^o: z pside
rem^o assidue q sum^o equalr cũ cete
ris cõditu: nõ q tpaliter ceteris plati.
Moralium libro. xx. viij. De potesta
te apstoloꝝ. Capitulu. xxiiij.
Non est psonaz acceptor deus.
Acti apli ecclie ostia existũt:
 eũ voce redẽptoris sui audiũt. **Acti**
 pte spũsanctũ: quoz remisit pec
 cata remittunt eis: z quoz retinueri
 nis retẽta sunt. **Ac si illis apte dice**
retur. Per vos ingredient ad me bi
quibz vosmetipos pãdit: z repellen

tur qbz obseratis. **Nec imerito ostia**
vocant: qz z ingressuz fidelibz apũt:
z rursuz sese pfidis ne ingrediant op
ponũt. **Pesem^o qle ostiũ ecclie petr^o**
extitit: q inuestigatẽ fidẽ corneliũ res
cepit: p̄cio qrenẽ miracã Simonẽ
reppulit illi dicens. In vitate cõperi
qm nõ est psonaz acceptor de^o secre
ta regni benigne apuit. huic indẽs.
Pecunia tua tecũ sit in pãtõez per
districte damnatõis sniam aule celez
Acc. viij.
De paulo in lystris lapidato. Mo
raliũ libro. xxxi. Cap. xxxv.
Uir scũs z fortis p̄dicator dñi q
amatoze psecutõẽ p̄mit eo ad p̄o
dicãdaz vitatẽ acri^o instigat. z cum
patiẽter psecutores tolerat/ardenter
ad se auditozes trahere festinat. Uis
deam^o paulũ zelo sc̄i spũs inflãm
tũ qũo psecutoꝝ minas mime formi
dat: qũo inf sup̄plicia posit^o pctõres
ad se trahere festinat: sicut septuz est:
Supuenerũt autẽ quidã ab antiochiã
z ychoniã iudei: z psuasus turz
bis lapidãtes Paulũ traxerũt extra
ciuitatem estimãtes eum mortuum
esse. Circũdantibz autẽ eum discipulis
surgẽs intrauit in ciuitatẽ: z pos
stera die p̄fect^o ẽ cũ barnaba in der
ben. Et qz euãgelizãssent ciuitati illi
z docuissent multos: reuersi sñ lystrã z
ychoniũ z antiochiã p̄firmãtes aias
discipuloꝝ. Perpẽdam^o ergo q bñc
p̄dicatoꝝẽ possẽt mime p̄secere: qñ
cũ ab intẽtioe sua nõ valz mors ipsa
phibere. Ecce lapidibus obruit: nec
tũ a vitatis f̄mone remouet. Occidi
põt/supari nõ põt. Telut extinet^o ero
tra urbẽ p̄icit: sed intrayibẽ die alio
illesus p̄dicatoꝝ inuenit. Qũz fortis
huic viro inest ifirmitas: o qz victus

Nota
 Actu. x.
 Joã. xx.

Acc. viij

Acc. xij

Gregoriane exceptiones.

pena: o q̄ dñatrit patētia. Ad agē
duz repulsiōe puocat: ad p̄dicandā
salutē plagis erigit: ad p̄pellendā la-
boris lassitudinē pena refouet. Nul-
la ergo hunc aduersitas supare p̄t:
quem pena fouet.

Q Paulus Timotheū circūcidit.
Moralū lib. xx viij. Ca. xxx vi.

In una eadēq; virtute discretioes
deserim: si hāc et aliqñ agere/et
aliqñ postponere nesciamus. Nō em̄
res eadē sp̄ est virtus: qz p̄ momenta tē
porz sepe merita mutantur actionū.
Quā sit vt cū qd bñ agimus/plerūq;
melius ab ei⁹ actioe cessem: et laudabi-
lius ad tps deserat/qd in suo tpe lau-
dabiliter mens tenebat. Nā si p̄ nostris
bōis minimis q̄b actus pficim⁹/nec
en̄ inēmissis interim⁹ maiora laborū
malap̄xis iminēt necessario nos vir-
tutū augmēta sponim⁹: ne infirmis
oribz p̄xis fidei detrimēta generem⁹
ne tāto tā qd agim⁹ virt⁹ nō sit. q̄nto
p̄ occasione sui in alienis cordibz fun-
damēta virtutū destruit. Quāvum di-
strictiois bñ nobis Paulus ondit: qz
gētilis ad libertatē fidei veniētes cir-
cūcidi p̄hibuit: et tñ lystris atq; vcho-
niā trāsies/ipse Timotheū qz gētili pa-
tre fuerat edit⁹ circūcidit. Vidēs em̄
qz nisi se mādata lfe seruare onderet/
iudeoz rabiē etiā in his qz sibi tūc co-
mites aderāt cecitaret/ affectiois sue
vīm postposuit: et sine damno fidei se
suosq; a p̄secutiois imanitate custo-
diuit. Fecit qd fieri fidei amore p̄his-
buit: s; ad fidi rectoris misteriu: qd qz
si nō fidelit fecit. Plerūq; em̄ virtus
cū idiscrete teneat amittit: cū discrete
inēmittit/pl̄ teneat. Sed alta p̄sidera-
tioe op⁹ est: ne fortasse nequa qz cōis
boni p̄liko/s; timore p̄rio v̄ cuiusli-

bet ambitiois studio a virtutis exerci-
tatioe cesset. Qd nūm̄ cū agit tam
nō disp̄lationi/ sed culpe seruit.

Q apli vetant in Asia p̄dicare.
In Ezechielis homelia. xij. Et in ho-
melia Misit Iesus. xij. Cap. xxvij.

Primo doctoribz tollit: sicut paulo
dī. Festina et exi de hierlm: qm̄ nō
recipiet testimoniu de me: et sicut vos
lentibz aplis p̄dicare in Asia scriptum
est: qz p̄hibuit eos sp̄sctus. Cū em̄
apli p̄dicare gētibz i Asia voluissent
per sp̄m̄ p̄hibiti esse memorant: et tñ
ipse sp̄s qz prius p̄dicationē p̄hibuit/
hāc asianoz cordibz postmodū infu-
dit. Nā diu est qz asia cūcta tā credidit.
Idcirco qz prius p̄hibuit/qd post-
modū fecit: qz tūc illa erat qz saluans
di nō erat: tūc in illa erat qz necdū res-
parari merent ad vitā. S; tñ vtrū-
liter eis p̄dicatiois officiu subtrahit:
ne graui⁹ de p̄empta p̄dicatione iu-
dicari merent. Subtili ergo ocul-
toq; iudicio a quozūdam auri bz p̄di-
catio sancta subtrahit: qui suscitari
per gratiam non merentur.

In Ezechielis homelia. xi. De p̄-
latis et subditis. Cap. xxvij.

Quid⁹ sum a sanguine omnium.
Multuz sibi cōnexa sunt pctā Actus
subditoz et p̄posito: qm̄ vbi subre-
ctus ex sua culpa morit/ ibi is qz pest
qm̄ tacuit reus morit/ teneat. Pen-
sate ergo fratres charissimi p̄fate: qz
et qz nos digni pastores nō sum⁹/ etiā
ex vestra culpa est qz tales plati su-
mus. Et si qm̄ vos ad iniquitatem des-
fluitis/ etiā ex nostro reatu est: quos
obstantes et reclamantes in prauis
desiderijs nō habetis. Vobis ergo
nobis parcitis/ si a prauo oge cessat

Super Actus Apосто. CXXXVI

ris. **T**obis et nobis parcim⁹ / qñ h qđ
displicet nō tacemus. qđ liber a com-
missoz sibi sanguine fuerat p̄dicatoz
egregi⁹: qui dicebat. **M**und⁹ sum a
sanguine omnium: non em̄ subterfugi
quomin⁹ annūciare omne consiliū dei
vobis. Si em̄ nō annūciasset / mun-
dus a sanguine nō fuisset. **S**ed quib⁹
omne consiliū dei annūciare studuit /
ab eoz sanguine mūd⁹ fuit. **I**n qua
voce et nos p̄uenimur / nos p̄stringi-
mur: nos rei esse ostēdimur: qđ sacer-
dotes vocamur: qui sup ea mala que
p̄p̄ria habem⁹ / alienas quoq; mo:tes
addim⁹: qđ tot occidim⁹ / qđ ad mor-
tem ire quotidie repidi et tacētes vi-
dem⁹: et rei de subiectoz morte aiarū
p̄stringimur / qđ semp vivere potuis-
sent si vba correptionis audissent.

De vera obedientia. Moralium
libro. xxx. v. Capituli. xx. ix.

Utrum cuius bec zona est / sic al-
ligabit in hierusalē. **Q**uia nō
nunq̄ nobis hui⁹ mundi iubent ad-
uersa / sciēdum summope est / qđ si tūc
aliqd de suo non habeat: minima est
obediētia. **N**am cum hui⁹ mūdi de-
spectus precipit⁹: cū probra adipisci
et cōtumeliē iubent: nisi bec ex semet-
ipso anim⁹ appetat: obediētie sibi me-
ritū minuit: qui ad ea que in hac vi-
ta despecta sunt inuitus nolensq; de-
scendit. **A**d detrimentū quippe obe-
diētia ducit: cū mentē ad suscipien-
da hui⁹ seculi probra nequaq; ex ali-
qua parte etiā sua vota comitantur.
Debet igit obediētia in aduersis ex
suo aliqd habere: quatin⁹ tāto sit glo-
riosior / quāto diuino ordini iūgitur
etiā ex desiderio. **S**ed hoc p̄d⁹ vir-
tutis melius ostendit⁹: si factū bea-
ti **Pauli** memorem⁹. **P**aulus dixit

nitus fuerat vt hierosolymā ascendere
deuisset admonit⁹: sicut ipse **Bala-**
thas dicit. **D**einde post annos quat-
tuor: decim itez ascendi hierosolymā
assumpto **Barnaba** et **Tyro**: ascendi
autē fm̄ reuelationez. **I**sq; cū in iti-
nere p̄phetā **Agabū** reperisset: quāta
se aduersitas in hierosolymis manes
ret auduit. **S**criptū qđ p̄pe est / qđ isdē
Agabū zonam **Pauli** suis pedib⁹ in-
serens dicit. **V**irū cuius bec zona est
sic alligabit in hierusalē. **A** **Paulo**
autē p̄tinus respondet. **E**go nō solū
alligari / sed et mori in hierusalē para-
tus suz p̄ noie **Jesus**. neq; em̄ p̄ctoz
siozem facio animā meā qđ me. **P**re-
ceptione igit reuelationis hierosoly-
mā pergens cognoscit aduersa: et tñ
bec libētē aperit: audit que timeat:
sed ad bec ardētior anbelat. **P**aul⁹
itaq; deo aspera et dura disponēte se
studuit ad ḡuozia p̄parare: et ad ad-
uersa etiā ex suo voto ducit: quia ma-
loz imminētū cognitionē percipit
sed deuotione sp̄s etiam ad acriozia
feruescit. **P**recunte ergo beati **Pa-**
uli infracta virtute institumur: vt si
palmā obediētie veraciter apprehē-
dere nitimur / aduersis huius seculi
etiā ex deuotione militemus.

De dissensione maloz et de resur-
rectione. Moralium lib. xxxiij. Et in
pastorali. caplo. xlvj. Cap. xl.

De spe et resurrectione mortuozū
iudicoz. **S**icut p̄nciosum est /
si vntas desit bonis: ita p̄nciosū si
nō desit malis. **R**eprobzorum quippe
vntas bonozum vitam: tanto dur⁹
p̄pedit: quanto se ei per collectionē
durior opponit. **U**nde p̄dicatoz: egre-
gius graui p̄bariseozū / aduocozūq;

Ubi. s.

Gregoriane exceptiones

Actuum
xxij

persecutiōe dephensus eoz vnitate
perniciōsam sibi Paulus fore cōspi
ciēs inf semetipōs diuiderē studuit:
quos ptra se vnitos grauitē vidit: et
clamauit dicēs. Viri frēs ego phar
riseus suz fili⁹ phariseoz: de spe et res
surrectiōe mortuozum ego iudicor.
Qua nimirū voce percussa ptm⁹ cōtra
se vicissim audientiū dissiluit turba.
Dūq; saducei spem resurrectionēq;
mortuoz esse denegarēt: quā phari
sei iuxta sacri eloquiū pcepta crederēt
facta ē in psecutoz vnanimitate dis
sentio. Cūq; in duas ptes tumultu:
antiū mltitudo diuiditur/ paulo via
ereptiōis aperit. Quē cū turba pse
quentiū vnita pstrinxerat diuisa las
rabat: et diuisa turba Paulus illesus
erijt: q̄ hūc vnita pus imaniter pres
sit. Eripunt etem iusti dū diuidun
tur iniusti: et ad pfectū vota pueniūt
electoz: dum p discordiā pfundūtur
agmina reproboz.

**In homelia super euangeliū Cū
esset sero.**

Sed qz sunt nōnulli qui de resur
rectiōe carnis incerti sunt: quā (vt p
dictū est) saduceis denegantib; phar
isei credūt: et tūc rectius docem⁹/ si
etiā cordiū nroz qōnib; ocelt⁹ occur
rim⁹: pauca nobis d̄ ipa resurrectio:
nis fide loquēda sunt. Multi etem
sicut nos aliqui fuim⁹ dum carnē in
putredinē/ ossa q; in puluerē redigi p
sepulchra pspiciūt/ repari ex puluere
carnē et ossa diffidūt: sicq; apud se q;
si ratiocinātes dicūt. Quādo ex pul
uere homo reducit/ qñ agit vt cinis
animet. Quib; breuit⁹ rōndem⁹: quia
lōge min⁹ est deo reparare qd̄ fuit/ q̄
creasse qd̄ nō fuit. Aut qd̄ mix; si ho
minē ex puluere reficit/ q̄ siml⁹ om̄ia

ex nihilo creauit. Mirabili⁹ namq;
est celum et terrā ex nullis existentib;
p̄didisse/ q̄ ipm̄ ex terra reparare. Sed
cinis antēdit/ et in carnē redire posse
desperat⁹: et diuine virt⁹ opatiōis cō
prehēdi q̄si ex rōne querit. qui. s. bec
idcirco in suis cogitationib; dicunt:
qz eis quotidiana dei miracula ex assi
duitate viluerūt. Nā ecce in vno gra
no paruissimi seminis later tota que
nascitura est arboris moles. Consi
tuam⁹ em̄ añ oculos cuiuslibet arbor
ris mirā magnitudinē: cogitem⁹ vns
de oriēdo cepit q̄ ad tantā molē cres
cēdo puenit. Inuenim⁹ pculdubio
eius originē paruissimū semē. Con
siderem⁹ nunc vbi in illo paruo gra
no seminis later fortitudo ligni/ aspe
ritas corticis/ saporis/ odorisq; mas
gnitudo/ ybertas fructiū/ viriditas
folioz. Correctatū nāq; seminis gra
num nō est validū/ vnde q̄ pcessit li
gni duricia: nō est asper vnde aspe
ritas corticis erupit: non est saporū/
vnde sapor in fructib;. Olfactum ut
bil redolet/ vnde odor in fructib; fra
grat: Nihil in se viride ostendit: vnde
viriditas folioz extuit: Cuncta ergo
in semine simul latēt: que tū nō siml⁹ ex
semine p̄deūt. Ex semine q̄ppe p̄du
citur radix: et radice p̄ducit virgū
tuz: et virgulto fruct⁹ orit⁹: et fructu
etiā p̄ducit semē. Addam⁹ ergo q̄
et semē later in semine. Quid igit̄ mū
rum si ossa/ nervos/ carnē/ capillosq;
reducat ex puluere: qui lignū/ fruct⁹/
folia: in magna mole arboris ex par
uo quotidie semine restaurat. Cum q;
dubitās anim⁹ de resurrectiōis potē
tia rōne querit: eaz rez q̄stioēs a m̄
ferende sunt/ q̄ et incessant⁹ fiunt: tū
rōne cōprehēdi nequa q̄ p̄nt. vt du;

Super epi. beati Jac. CXXVII.

non valz ex visio rei penetrare quod
aspicit d. pmissioe diuine potencie cre
dat quod audit/ aurihiate mediatore
dei z homini dno nro Iesu chriso:
q. z resurrectionis gloria in suo iam
corpe facta ostendit: z in suis mebris
futura pmissit: q. viuat z regnat cum
deo pfe in vnitare spūs sancti deus
Per omnia secula seculoruz Amen.

Explicunt exceptiones d. actibus
Apostoloruz/

Incipiunt ecce:

prinos d. epla. beati Jacobi apostoli.
De diuina natura que sibi inbe
rentes reddit immutabiles. Mora
liū Libro. xij. Capitulū. j.

Dne da
tū optimuz z omne
donū pfectū descē
dit a patre luminū
apud quem nō est
trāsmutatio. Omnes sancti p natu
rā in semetipis habēt mutabilitatez
pnam s. dū imutabilitati studiose
sēmp inherere desiderāt inherendo
agūt vt imutabiles fiant. Unqz ad
hāc affectu toto se tenēt/quadoqz ac
cipiūt vt super semetipos ducti vin
cāt hoc quod in semetipis mutabi
les extiterūt. Quid em̄ mutabilitas
nisi mors qdam est: q. dum rem qli
bet in aliud imutat qsi occidit quod
fuerat vt incipiat esse quod nō erat.

Et de auctore omniū scriptum est.
Qui sol⁹ habet immutabilitatē: q.
videlicz in semetipso solus est immu
tabilis: de quo p Jacobum dicitur.
Omne datū optimū z omne donum

pfectū desursū est descendēs a patre
luminū/apud quē nō est trāsmutatio:
nec vicissitudinis obumbratio:
Ipsa em̄ mutabilitas vmbra est: q. q.
si obscuraret lucez/ si hanc p aliquas
vicissitudines pmutaret. Sed quia
in deo mutabilitas non venit/ nulla
eius lumē vmbra vicissitudinis in
De Circūspectioe in ea (tercidi
uēdis malis. Moraliū. Libro. iij.
Capitulū. ij.

Quicunqz totā legē seruauerit/
offēdat aut in vno fact⁹ ē oim
reus. Estimēto cū vestimur: ex om
ni parte circūdāmur. Ille ergo iusti
tia sicut vestimento se bñ vestit. q. se
vndiqz bono opere ptegit/ z nullam
partem actionis sue pctō nudā relin
quit. Naz q. in alijs actionib⁹ iustus
est: in alijs iniustus/ quasi hoc latus
cooperuit illud nudauit. nec iam bo
na sūt opera q. subortis alijs prauis
operib⁹ inqnanē. Hinc enī p Salo
monē dicit. Qui in vno offēdit/ mul
ta bona perdet. Hinc Jacobi dicit.

Quicunqz totā legē seruauerit/ offē
dat aut in vno: factus est omniū re⁹.
Quā videlicz sententiā suam ipse dili
gēter exposuit: cū subiūxit. Qui em̄
dixit. Non mechaberis/ dixit. z nō oc
cides. Qd si n̄ mechaberis/ occidas
aut/ factus es trāsgressor legis. Cor
dis igit̄ oculis circumquaqz porre
ctus/ vndiqz nobis adhibēda custod
ia est/ ne mercedē quā p has actio
nes colligimus p alias amittamus:
q. bona prodesse nequeūt: si non cas
uent mala que subripiunt.

De dilectio nostra exhibenda est
plus opere qz sermone. Moraliū
Libro. xij. Capituluz. iij.
Sicut nonnulli qui cū ab egenis

Jaco. ij.

Eccl. 12

Jaco. ij.

Jaco. j.

Gregoriana exceptiones

fratribus fuerint necessaria postulata non eos cum possunt studere rebus fultire: sed blandis tantum sermonibus fouere: quos vehementer Jacobi predicatio sancta reprehendit dicens. Si autem frater aut soror nudus sit et indiget victu quod frater suo dicat aut aliquis ex vobis illi ite in pace et calefacimini et sat uramini non dederit aut eis que necessaria sunt corpori: quid perderit vobis? Quod Joannes quoque apostolus ammonet dicens. Filii non diligamur verbo neque lingua sed opere et veritate. Dilectio itaque nostra semper exhibenda est et veritatis sermone ministerio largiatur. Sunt vero nonnulli qui pietatis sue viscera tendere usque ad incognitos nesciunt: sed solus quos per assiduitatem notitie didicerunt miserentur: apud quos nimis plus familiaritas quam natura valeat: dum quibusdam necessaria non quia homines sed quia noti sunt largiuntur. Sed apud pietatem mentem plus natura valet quam noticia. Nam et vniuersis quibus indiget eo ipso quod homo est etiam incognitus non est.

De Clericis et falsis fidelibus.
Moralium Libro. xvij. Et in homelia super euangelium. Cum esset sero.
Capitulum. iij.
Ne vere credit qui exercet opera sed do quod credit. Quo contra de his qui fide nominentur retinet Paulus dicit. Confitentur se nosse deum factis autem negant. Hinc per Joannem dicitur. Qui dicit se nosse deum et mandata eius non custodit/mendax est. Hinc Jacobi ait. Fides sine operibus mortua est. Hinc ad beatum Job de antiquo hoste generis humani dominus dicit. Absorbebit flumem et non mirabitur: et habet fiduciam quod influat iordanis in os eius. Quis est enim per flumem designatus/nisi generis humani fluxus? Quod videlicet genus ab ortu ad fines defluit et quasi aque more usque ad competentem terminum ex carnis liquore percurrit. Quid per iordanem nisi baptizatorum forma signat? Quia enim in iordanis flumine ipse auctor redemptionis nostre baptizari dignatus est: recte nomine iordanis eorum multitudo exprimitur quod intra sacramentum baptismi tenentur. Antiquus igitur hostis generis humani flumem absorbit: quia ab origine mundi usque ad redemptionis aduentum vir paucis electis euadentibus in ventre sue malicie generis humani trahit. De quo scilicet dicitur. Absorbebit flumem non mirabitur. quia pro magno non habet cum infideles rapit. Sed graue est valde quod subdit et habet fiduciam quod influat iordanis in os eius: quia postquam infideles quos mundi origine rapuit/adhuc se posse suscipere etiam fideles presumit. Nam ore pestifere persuasione eos quotidie deuorat/In quibus a confessione fidei reproba vita discordat. Qui ergo ea que recta sunt de corde per fidem intelligit sed tamen opera fidei tenere continent/incredulitatis redarguitur/ quoniam ab eo quod se ostendit credere viuendo reprobat.

De Sapientia. In pastoralis capitulo. xviij. Cap. v.
Quod desursum est sapientia prudens et pudica est. Sepe dum quidam scientia maior erigit a ceterorum societate disingit/ et quasi quo plus sapiunt eo a concordie virtute desepiscunt. Quibus recte per Jacobum dicitur. Quod si zelum amarum habetis et contentiones sunt in cordibus

Abi. g.

Jo. iij.

Nota.

Nota.

Titu. j.

Joa. ij.

Jaco. ij.

Job. xl.

Jaco. ij.

Super epi. beati Jac. CXXXVIII

vestris nolite gloriari et mendaces esse aduersus veritatem. Non est ista sapientia desursum descendens: sed terrena animalis diabolica. Que autem desursum est sapientia / primum quidem pudica est / deinde pacifica: Pudica videlicet quia caste intelligit / pacifica vero quia per elationem se minime a proximorum societate disiungit.

De veris pauperibus. Moralium libro. xxj. Capitulum. vj.

Petitis et non accipitis / eo quod male petatis. In scriptura sacra dicitur pauperes humiles solent / quia illi sunt veraciter pauperes / qui non sunt inflati superbie spiritu / quos aperte veritas exprimit / cuius dicit. Beati pauperes spiritu. Et proculdubio oportet ut eis incunctanter detur quicquid ab eis cum humilitate requiritur / id est quod non ex desiderio / sed ex necessitate postulatur. Nam valde superbie est extra metas inopie / aliquid desiderare: vnde et super petentibus Jacobi voce dicitur: Petitis et non accipitis / eo quod male petatis: ut in concupiscentiis vestris insinuatis.

De breuitate huius vite. Moralium libro. vij. Capitulum. vij.

Sancti viri quia breuitatem huius vite indefinenter aspiciunt: quasi quondam morientes viuunt / et tanto se solidius mansurus preparant / quanto nulla esse transitoria semper / et sine peris sunt. Hinc quippe psalmista velociter cursu fugere vitam peccatoris aspiciens ait. Pusillum adhuc / et non crit peccator. Hinc iterum dicit. Homo sicut fenix / dies eius. Hinc Esaias ait. Omnis caro fenem / et gloria eius sicut flos feni. Hinc mentes presumens iacobus corripit dicens. Que est

vita vestra: Vapor est ad modicum / et cito paries. Immemor quippe est quod sine termino sequitur: et parum est quicquid finit. Logum nobis videri non debet quod cursu ad occasum sui temporis redit / et non sit / quod dum per momenta ducit / ipsa hec momenta sua que deserunt / impellunt / et vni teneri cernit / in id agit ne teneat.

De contemptu mundi admonitio. In homelia super Erunt signa. ca. vij.

Quicumque voluerit amicus esse seculi huius / inimicus dei constituetur. Qui deum diligunt / et mundi percussioibus / et ex eius sine gaude re debent atque hilariter / quia videlicet eum quem amant / mori inueniunt dum transit / is quem non amauerunt. Absit enim ut fidelis quisque / qui deus videre desiderat / de mundi percussioibus lugeat / quem finiri eiusdem percussioibus non ignorat. Qui ergo appropinquare mundi sine non gaudet / amicum se illius esse testatur / et per hoc inimicus dei esse vincit. Optandum est autem amicis dei citius de hoc mundo peregre / et ad gaudia celestis patrie quam diligunt breuiore via peruenire. Quibus enim malis non mundus vigeat / que nos tristitia que aduersitas non angustat. Quid est vita mortalis nisi via: Et qualem sit / fides mei prope in labore vite lacessere / et tamen eandem vitam nolle finire. Calcari fratres mundus debet ac despici / qui in annis prioribus velut in iuuetute viguit: ad propaganda humani generis plenum robur / fuit: salute corporum viridis / opulenta rerum pinguis. At nunc ista sua senectute demittitur: et quasi ad viciniam mortis molestis crescentibus vigeat. Nolite ergo fratres mei diligere quem videtis diu stare non posse.

Jac. iij.

Ubi. s.

C ij

Gregoriane exceptiones.

1. Jo. ij.

Precepta applica in anio ponite: q̄o nos admonet dicēs. Nolite diligere mundū neq; ea q̄ in mūdo s̄. q̄ si q̄s diligit mūdū nō ē charitas p̄is i co

In homelia sup Si quis venit ad Relinquat igit̄ oia q̄ p̄: q̄ (me. aut relinq̄re oīta nō p̄: lauet lachrymis maculas pctōz/ elemosynis tergat/ sacris hostijs expiet. Singlarit̄ nāq; ad absolūtiōez n̄fam oblata cū lachrymis z benignitate mētis sacri altaris hostia suffragat: qm̄ is q̄ in se surgēs a mortuis iam nō morit/ ad huc per hāc in suo mysterio p nobis itez patit. Nā quonens hostia ei sue passiois offerimus: totiens nobis ad absolūtiōez n̄fam passionē illi⁹ reparam⁹. Nolite ḡ frēs mei possidere p̄ desideris: q̄ ad huc mīme reliq̄stis p̄ vsuz. Spem in solo redēptore figite: ad eternā patriā mēte trāsire. Si em̄ in hoc mūdo nihil amādo possidetis: etiā possidēdo cūcta reliq̄stis.

De admonendis pctōribus. Moralium libro. xix. Caplm. ix.

Jaco. v.

Uti cōverti fecerit pctōrē ab er a morte: z operit multitudinē pctōz. Beat⁹ Job dixit. B̄dictio perituri sup me veniebat. B̄dictio q̄ppe perituri sup eū venit q̄ pctōris interitū p̄ueniēs eū sanctis exhortatōib; a culpe fouea reducit. Si em̄ magne mercedis est eripere carnes a morte q̄nq; periturā: multo maioris ē mēritū liberare animā a morte in celesti patriā sine fine victuram.

Job. xxi.

Explicunt exceptiones de Epistola Jacobi apostoli.

Incipiunt ecce p̄tiones de Ep̄la Petri apli p̄ma.

Quaedam viriditas mentis sit spes eterne hereditatis. Moralium libro. xxx. Capitulū primū.

Rent cor

da hominū q̄ in hui⁹ seculi spe futura plantata fiducia eternitatis nō habēt. T̄rent aut̄ q̄ illi hereditati inherēt de q̄ Petrus apls d̄t. B̄dict⁹ de⁹ z pac̄ d̄m̄ n̄i Jesu: q̄ im magnā misericōdiaz suā regerant nos in spem vite p̄ resurrectionē Jesu xpi ex mortuis in hereditatē incorruptibiles z incōtaminatā z imarcessibile p̄seruatā in celis. T̄ato em̄ veri⁹ quāz viretes s̄. q̄nto in hereditatis imarcessibilis forte cogitatiois radicē figūt. Quisq; itaq; in r̄insec⁹ arce formidat: arcenia extrinsec⁹ hui⁹ mūdi desideria fugiat: z eternā patriā a p̄petens in interna cordis plantatione vireseat.

Angeli deum semper vident: z videre desiderant. Moralium libro xvij. Capitulū secundū.

Quonia de deo per p̄mū ecclie angeli p̄spicere. Sūt nōnulli qui nequaḡ deū videre v̄l āgelos suspicantur: z t̄n̄ dictū per v̄tatis sniam scimus. Angeli eoz semp vidēt faciem p̄is mei q̄ in celis est. Nunqd ḡ aliū veritas/ aliū p̄dicator insinuat veritatis: S; si sentētia v̄traḡ p̄fert: q̄a sibi nequaḡ discordet cognoscitur. Deū q̄ppe angeli z vidēt z videre desiderāt/ z inuiri s̄ntit z intuent. Si em̄ sic videre desiderāt vt effectū sui desiderij minime p̄sruant: desiderij sine fructu anxietatē habz: z anxietas penā. Beati x̄o angeli ab oīni pena

1. P.

Ubi. 5

Super episto. Petri. I. CXXXIX

anxietatis longe sunt: quia nunquam simul
pena et beatitudo veniunt. Rursum
cum eos dicimus dei visione satiari:
quia et psalmista dicit. Satiabor dum
manifestabit gloria tua. Considerandum
nobis est: quia saturitas solet fastidium
sequi. Et ergo recte sibi utraque conve
niant: dicat veritas: quia semper videtur.
Dicat predicator: egregie: quia semper
videre desiderat. Ne enim sit in desiderio
anxietas: desiderans saturans: ne autem
sit in saturitate fastidium: saturati deside
rant. Et desiderant igitur sine labore: quia deside
rium saturitas comitatur et saturans sine
fastidio. quoniam ipsa saturitas ex deside
rio semper accenditur.

De luxuria refrenanda. Moralium
libro. x. c. xi. Cap. iij.

Malum luxurie aut cogitatione
peccata: aut opere. Per Moy
sen et luxuria peccata: per auctorem
vero mundicie luxuria damnata cogi
tata. Hinc est enim quod discipulis primum
ecclesie pastor dicit. Propter quod succincti
lumbos mentis vestre sobrii et perfecti
sperate in eam: quod offeret vobis gratiam.
Lumbos enim carnis succingere: est
luxuriam ab effectu refrenare. Lum
bos et mentis succingere: est hanc etiam
a cogitatione restringere.

De patientia in iniurijs proferendis.
Moralium libro. iij. Cap. iij.

Sancti viri cum persecutiones foris
suntque patienter: non solum in dei
iniurijs minime excedunt: sed neque
ipsos adversarios contumeliosa verba
iaculant. Quod dux bonorum recte pe
trus admonet dicens. Nemo vestrum
patiar quasi homicida: aut fur: aut
maledictus. Maledictus enim patitur
qui passivus sue temporis et in iustis
iniuria persecutoris effrenatur

Qualiter quisque gratiam quam habet
alio imparti debeat. Moralium
libro. xxv. Et in homelia. vj. super
Ezechielem. Capitul. v.

Unusquisque virtutes quas accepit
debet alio imparti: et hoc
num quod alter habet: alteri debet im
pedere: ut qui terrenam substantiam ac
cepit: indigentis proximi inopia suble
vet. Qui doctrine gratia plenus est: igno
rantis proximi tenebras verbo sue predi
cationis illustret. Qui temporalis prete sub
nixus est: opprobrios a violentis releuet.
Qui prophetie spiritu plenus est: a vita pro
ximi mala imminetia bona suadendo
declinet: qui gratiam curationis accepit
intercessione sua salutem infirmantium
pie et humiliter impendat. Qui a terres
tis actibus liber soli deo vacare mes
ruit: pro delinquentibus proximi exoret.
Fit autem sepe ut quod terrena substantia ni
mis occupat orationi non quantum debet
inveniat: et sit plerumque ut is qui ad exor
andum dominum cunctis mundi oneribus ex
utus vacat: sustentationem mundi non
habeat. Dives igitur alimentum et vestitum
mentis pauperi porrigat: et pauper ora
tionem suam ante divites impendat. Ali
quibus verbum predicationis exhibet. et lu
mine veritatis ex corde meo ignoran
tiae tenebras expellit. Ego autem illi quod
fortasse a mundi huius potestate opprimi
tur solatium mee defensionis: impar
tior: et hunc de violentis manibus eue
lo. Unum bene primum pastor admonet di
ces. Estote prudentes et vigilate in ora
tionibus ante omnia mutua in vobis in
ipsis charitatem continuam habentes: quia
charitas operit multitudinem peccatorum:
hospitales in vicem sine murmuratio
nibus. Unusquisque sicut accepit gratiam in
alterutrum illam administrates. Sic

Ubi. f.

Gregoriane exceptiones:

enim creator noster ac dispositor cui
cta moderat: vt dñi singula queq; sūt
omniū interposita quadā charitatis
necessitate fiant omnia singulorum: r
vnusquisq; sic qđ nō accepit in alte-
ro possideat: vt ipse alteri possidendū
qđ accepit humiliter impēdat. **D**unc p

Gal. v.

Paulū dī. **P**er charitatē seruite in-
uicem. **T**ūc em̄ nos charitas a iugo
culpe liberos reddit: cū vicissim nos
nostro fuitio p amorē subijcit: cū et
aliena bona nra credim⁹: r nra alīs
quasi sua offerētes ei hibem⁹. **Q**uia
em̄ bona nostra nō a nobis sunt/ sed
ab eo hec capimus a quo factū est vt
essim⁹: tāto nobis ea nō debem⁹ reti-
nere p̄uata/ q̄nto nobis ea cōspicim⁹
ab auctore nostro ad cōmunē utilita-
tem data. **U**n̄ recte **P**etr⁹ apostol⁹
in exhortatiōe hui⁹ rci subdit dicēs.
Sicut boni dispensatores multiformis
gr̄e dei. **T**ūc nanq; bene multis
formis gratia dei dispensat/ qñ acce-
ptum donū r ei qui h nō habz credit
qñ p̄pter eū cui impendit datū putat
tur. **U**n̄ **P**etrus adiecit. **S**i quis lo-
quitur quasi s̄mones dei. **S**i q̄s mi-
nistrat tāq; ex virtute quā ammini-
strat de⁹. **A**c si aperte dicat. **D**um
liter impēdere bonuz primis: qz scit
vobis nō a vobis esse quod habentis.

i. Pe. iij

De bis q; verbū dei administrant.
In pastorali. caplo. xlvij. **C**a. vi.

Ubi. 3.

Quicūq; verba dei nō loquun-
tur humiliter p̄siderare debent
qđ per primū pastorē scriptū est. **S**i
quis loquitur quasi s̄mones dei. **Q**ui
ergo vba que p̄ferūt ex p̄p̄is nō ha-
bent/ cur quasi de p̄p̄is tumēt: **I**tes-
rum scriptū est. **S**icut ex deo coram
deo in christo loq̄mur. **E**x deo enim
coram deo loq̄tur/ qui predicationis

ij. Cor. v.

verbū qm̄ a deo accepit intelligit: et
placere per illud deo nō hominib; q̄-
rit. **R**ursus scriptū est. **A**bominatio
dñi est om̄is arrogans. quia videlicet
cet dñi in verbo dei gl̄iam p̄p̄iam q̄-
rit/ ius dātis inuadit: eūq; laudi sue
postponere nequaq; metuit/ a q̄ hoc
ip̄m quod laudat accepit.

De bis qui nihil hic patiunt pro
deo q; durius iudicādi sint. **N**otat
libro. ix. **C**apitulum. vij.

Tempus est vt incipiat iudiciū
a domo dei. **E**x electo: um vita
nunc et labore cognoscere possum⁹
si emendari dum tēpus est nolim⁹:
quāta post aniaduersione feriamur.
Electos quippe dei cernimus r pia-
agere r crudelia m̄ta tolerare. **E**le-
ctoz quippe est hic p̄teri vt ad p̄mia
debeat cr̄ne hereditatis erudiri. **E**le-
ctoz est hic flagella p̄cipere: quib; ser-
uatū de c̄nitate gaudere. **H**inc ad
Joānē dicit. **E**go quos amo arguo
r castigo. **H**inc **P**etrus ait. **T**emp⁹
est vt incipiat iudiciū a domo dei.
Obi mor ammirādo subiunxit. **P**i
aut̄ primū a nobis/ quis finit coruz
qui nō credūt dei euangeliō: **H**inc q̄
colligit districtus iudex quāta feriat
illic districtiōe quos reprobat: si hic
sic cruciat quos amat.

De p̄latis qui subditis corporalita
procurare negligūt. **I**n pastorali. ca-
pitulo. xvij. **C**ap. vij.

Nonnulli curā gregis suscipiūt
qui cū curare corporalia sūdis-
tus negligūt/ subditoz necessitatib;
minime p̄currunt. **Q**uoz nimirū p̄-
dicatio plerūq; despiciūt/ qz dum de-
linquentiū facta corripit: sed tamē
eis necessaria p̄sentis vite nō tribuūt
nequaq; libeter audiunt. **R**egnū

Super epi. Petri. II. CXL.

eterni cor doctrine fimo nō penetrat: si hūc apud ei⁹ animū man⁹ miscēdie nō cōmēdat. **U**n̄ prim⁹ pastor sollicitē admonet dicens. Seniores q̄ in vobis sunt obsecro cōsentior et testis xpi passionū: q̄ et ei⁹ q̄ in futuro reuelanda est gl̄ie cōicator: pascite qui in vobis est gregē dei. Qui in hoc loco passionē cordis an corporis suaderet/ apuit cū subiūxit. Prouidētes nō coactos/ sed spōtaneē fīm deū: neq; turpis lucri gr̄a/ s; volūtariē. Quib; pfecto verbis pastorib; p̄cauet ne dum subiectoꝝ inopiā satiāt/ se mucrone ambitōis occidāt. ne cū p eos carnis subsidijs reficiunt/ ipsi remaneant a celesti pane ieiuni. **H**ac pastor sollicitudinē Paul⁹ excitat dicens. Qui suoz et marime domesticoz curam nō h; fidē negauit: et est infideli deterior. **U**n̄ rectori necesse est vt interiora possit infūdere innoxia cogitatio/ ne exteriora prouidere. Sic itaq; pastores erga interiora subditoꝝ suoz studia feruāt: quatin⁹ in eis exterioris q̄q; vire prouidentia nō relinquāt. **N**ā q̄si iure (vt dixim⁹) a p̄cipiēda p̄dicatioe gregis anim⁹ frangit: si exteriori cura subsidiū a pastore negligat. **E**xp̄liciuunt exceptiōes de Epistola Petri apostoli p̄ma.

Incipiunt ecce

ptiones ex opusculis beati Gregorij pape De Ep̄la ap̄li Petri secūda.

M De abstinentib; in pastorali. cap. l. xliij. Cap. i. **A**mitrate in sciētia abstinentiam;

in abstinentia autē patientiā. Abstinentes debēt sollicitē p̄siderare: ne cum gula vitii fugiūt/ acriora his vitia q̄ si ex virtute generent: ne cū carnē macerant/ ad impatientiā spūs erūpant. **U**n̄ Petr⁹ admonet dicēs. **M**inistrare in fide v̄a virtutē: in virtute autētem sciētiā: in sciētia autē abstinentiā: in abstinentia autē patientiā. **M**entes em̄ abstinentiū plerūq; in patientia a sinu trāquillitatis erucit: et ideo cū dixisset. **I**n sciētia autē abstinentiā: p̄tin⁹ vigilāter adiūxit dicēs: in abstinentia autē patientiā. **D**eesse q̄ppe abstinentib; patientiā p̄uidit: q̄ eis vt adesset admonuit: q; nulla virt⁹ ē q̄ q̄ carovincit si spūs ab ira sup̄at.

Hic p̄bete et vetus testamentū sit nostre fidei fundamentū. **I**n homelia q̄rta p̄me partis. et in homelia. iij. sc̄be ptis sup̄ Ezechielē Cap. ij. **H**abemus firmiorē p̄beticū sermōnē. **I**n p̄structione tabernaculi vt argētee colūne interi⁹ immobilis staret/ et ei parilli exterioris fixi funes quib; ligarent cōtinebāt: q; v̄s delictet tanq̄ parilli patres testamēti veteris et p̄bete ante t̄pus sc̄tē eccie: id est interi⁹ fixi fuerūt: qui colūnas interioris in ea stantes: id est sc̄tos apostolos et p̄dicatores funito v̄borum suoz in soliditate fidei stringerēt atq; ligarent. quia dū celestia mysteria v̄tura p̄dicant/ hec postq̄ ostensa sunt omnib; credibilia fecerunt: et p̄ eoz p̄dicationē apostoli sancti dominice incarnationis mysteriū firmē et perfecte crediderūt. **U**nde recte q̄q; ipse primus apostolorum magna sc̄z veri tabernaculi colūna loquitur dicēs. **H**abemus firmiorē p̄beticum sermōnē cui b̄nfactis intēdētes quasi

ij. De. ij.

Gregoriane exceptiones.

Lucerne lucēt in caliginoso loco. In quibus vobis indicat quibus ad alta surrerit ex cacumie/ vbi religata perficitur in fide. Scriptura autem prophetica sermonis in tenebris vite presentis facta est nobis lucerna et lumē itineris vñ psalmista dicit. Lucerna pedibus meis et lumē dñe: et lumē semitis meis. Que tñ lucerna prophetica sermonis idēdem intelligētibz lucet: s; adhuc nō intelligētibz coopta allegoriarū obscuritatibz pmanet. vnde etiam p psalmistaz de eisdem dictis prophetarū dicit. Tenebrosa aqua in nubibus aeris/ q̄a videlicet occulta ē scientia in prophetis.

Ps. cxvij.

Ps. xvij.

ij. Pe. ij.

De appellatōe inferni. Moralium libro. vij. et. xij. Capitulum. iij. **D**eus peccantibus angelis nō pepercit. Quantum ad sublimitatē celi huius aeris spacium nō immerito potest infern⁹ dici. Vñ euz apostate angeli a celestibus sedibus in hoc caliginoso aere sūt demersi Petr⁹ apostolus dicit. Deus peccantibus angelis nō pepercit/ s; carceribus caliginosis inferni intrudēs tradidit in iudicio cruciandos reservari. Quātum igitur ad celsitudinē celi aer iste caliginosus infernus est sicut etiā tantus ad eiusdem aeris altitudinē terra q̄ inferius iacet/ et infernus intelligi et profundus potest. Malignus itaq; spūs de superioribus in hec inferiora deiectus/ ne ad celestia euolare pua; leat pene sue pōdere coartat: et hic q̄ si in carcere astringit/ q̄a tentare bonos q̄tū desiderat. phibetur/ vt et implere mala q̄ appetit nequeat/ signa distinctione angustatur.

Ex ille pfecte bonus est q̄ et inter malos bon⁹ est. Moral' lib. i. Ca. iij.

Aspectu et auditu iustus erat. Non est valde laudabile bonū esse cū bonis. sed bonū esse cū malis. Sicut enim grauioris est culpe inter bonos bonū nō esse/ ita immēsi est p̄ conq̄ bonū etiā inter malos existisse. Hinc Petrus magnis loq̄b laudibz extulit: q̄a bonus inter reprobos inuenit dicens. Et iustū loq̄b oppressum a nefandorum iniuria conuersatione eruit. Asp̄ctu enim et auditu iustus erat: habitās apud eos qui de die in diem animā iusti iniquis operibz cruciabantur. Qui nimirū cruciari nō p̄ferret/ nisi praua p̄pinq̄uorum opera et audiret et ceruicet. Et tamē aspectu et auditu iustus dicit/ quoniam iniquorum vita non delectatō iusti aures atq; oculos/ sed feriendo tangebāt. Hinc Paul⁹ discipulis ait. In medio nationis prauē et peruerse inter quos lucetis sicut luminaria in mundo. Hinc angelo pergamē ecclesie dicit. Scio vbi habitas vbi sedes est satban: et tenebō mē meū/ et nō negasti fides meā. Hinc sancta ecclesia sponsi voce laudat cum ei in amoris cantico dicit. Sicut lilium inter spinas/ sic amica mea inter filias. Bene ergo iustus loq̄b inter iniquos vtilis se dicit/ vt iuxta sponsi p̄coniū inter spinas lilium creuisse monstretur.

Ex multum proficit ad illuminatiōnem cordis infirmitas corporis. In pastoralis capitulo. xxxv. Cap. v. **M**agna salus est cordis molestia corporis/ q̄ ad cognitiones sui mentē reuocat/ et quā plerūq; salus abijcit infirmitatis memoria reformat/ vt anim⁹ q̄ extra se in elationē ducitur/ cui sit cōditioni subdit⁹ ex percussa quā sustinet carne memo

Abi. s.

Ibidem.

Ibidem.

Apo. ij.

Can. ij.

Super epi. Petri. II. CXLI.

ret. Quā recte p balaam / (si tñ voces dei subseq obediēdo voluisset) in ip̄sa ei⁹ itinēris retardatione signatur. **Balaam** nāq; puenire ad ppositum tendit / sed ei⁹ vorum animal cui pre sedir p̄cedit. Prohibitione q̄ppe in morata asina angelum vidit quēbu mana mēs nō vidit / q̄a plerūq; caro p molstias tarda flagello suo menti deū indicat: quē mēs ip̄a carni presi dens nō videbat / ita vt anxietatē ip̄i ritus in hoc mūdo p̄ficere cupientis velut iter tendētis impediāt donec ei inuisibile q̄ sibi obuiat innotescat

Pet. ij. Tñ r bene p petri dicit. **Correptio** nē habuit sue velanie subiugale m̄u r̄u / quod in hominis voce loquēs p̄bitur. **Hec** insipientiā. **Infans** q̄p pe homo a subiugali muto corripit: q̄i elata mens humilitatis bonum quod tenere debeat ab afflictā carne memorat. **Hic** b̄uī correptionis dos nū idcirco balaam non obtinuit. q̄a ad maledicendum pergens vocem non mentem mutauit.

De exēplo humilitatis in petro z auctoritatē in paulo. Hora. li. xxix.

Et in pastorali capitulo. xix. Ca. vi.

Qui vult p̄ua agere / r̄ tñ ad hec ceteros tacere ip̄e sibi mer testis est q̄a pl⁹ v̄itate se appetit diligi: q̄ p̄tra se nō velit defendi. **Nemo** q̄ppe est q̄ ita viuat / vt aliquin us nō delinquat. **Ille** ḡ se ip̄o ampl⁹ v̄itatē desiderat amari / q̄ sibi a nullo vult contra v̄itatem parci. **Licet** em̄ q̄daz iusta r̄ recta vt sunt p̄spiciam⁹ / q̄daz tñ vt videnda sūt non videm⁹ aliud sicut est cōprehendim⁹ / r̄ aliud ignoram⁹. **Petr⁹** t̄ōto fidei t̄āto miraculoz fulgore claruerat / r̄ tñ conuersis gentib⁹ dū circūcisionis p̄ncipus ip̄o

neret qd recte diceret nesciebat. **De** ḡ sibi cōtra v̄itatē parci noluit: in crepationē pauli libenter accepit.

In homelia. vi. sc̄be partus super Ezechielem.

Paulus q̄ppe q̄ se legi mortuum p̄legē dicit / q̄a vt in xpo crederet h ei l̄er ip̄a p̄dicauit / magno fidei sues cēsus ardore p̄cepta legis teneri carnaliter noluit / circūcisionē in gentib⁹ fieri vitauit. **Et** cū petr⁹ apls seruari adhuc in circūcisione legis consuetudinē vellet / in faciē resistit / eūq; bac in re fuisse rep̄bēnsibile dicit / et hoc ei⁹ studiū discipulis loquēs nō solū culpā / s̄ q̄d mai⁹ est hypocrisis idest simulationē noiat dicēs. **Cum** venisset petr⁹ antiochiā in faciē eire stiti: q̄a rep̄bēnsibilis erat. **Et** paulos post. **Et** simulationē ei⁹ cōsenserūt ceteri iudei. **Idē** v̄o ap̄loz prim⁹ cuz multa discipulos admoneret / r̄ a q̄busdā detrabi pauli scriptis cognosceret dixit. **Sicut** charissimus fr̄ nos

ster paul⁹ fm datā sibi sapientia scripsit vobis loquēs in cis de bis in q̄s v̄ sūt q̄dā difficilia intellectu / q̄ indocti r̄ instabiles deprauāt / sicut r̄ cere ras scripturas ad suā ip̄soz p̄dicatōnē. **Ecce** paul⁹ in epl̄is suis scribit petrū rep̄bēnsibile / ecce petr⁹ in epl̄is stolis suis asserit paulū in his q̄ scripserat ammirandū. **Certe** em̄ nisi legisset petr⁹ pauli epl̄as nō laudasset. **Si** aut legit / q̄a illic ip̄e rep̄bēnsibilis diceret inuenit. **Amic⁹** ḡ v̄itatē laudauit etiā q̄ rep̄bēnsus est: atq; ei et ip̄m placuit: q̄a in his non placuerat q̄ aliter q̄ debu rat se sit. **sc̄q; etiā** iuziori fratri ad cōsēnsū dedit / atq; in eadē re fact⁹ est securoz minoris sui / vt etiā in h̄ p̄iret / q̄ tñ q̄ prim⁹ erat

Gal. ij.

Eph. vij.

Gregorianae exceptiones.

in aploꝝ culmine esset p̄m^o ⁊ in bñi-
litate. P̄sare ḡ f̄res charissimi in q̄
mentis t̄nce stetit q̄ illas epl̄as lau-
dant in q̄bo se scriptū vitupabilē in-
uent. Que illa tāta esse m̄suetudo
potuit. q̄ animi soliditas ⁊ impru-
batio cogitatio. Ecce a minore suo
rephendit ⁊ rephendi nō dedignat̄.
Nō ad memorias reuocat q̄ p̄m^o in
ap̄latu vocat^o est nō q̄ clauēs regni
celestis accepit. Nō q̄ pet̄a q̄cūq̄ in
terra solueret esset soluta in celo. Nō
q̄ in mari pedib^o ambulauit. Nō q̄ pa-
raliticos ī iesu noie iubēdo erexerat.
Non q̄ egros corporis sui ymbra sa-
nauerat. Nō q̄ mētētes h̄bo occide-
rat. Nō q̄ mortuos oratione suscita-
bat. Ne igit̄ increpationis h̄ba dedi-
gnaret̄ audire ōnia dona q̄ accepe-
rat q̄ si a memoria reppulit: vt vnus
fortiter humilitatis donum teneret.
Quis rogo n̄m si vel extremus ali-
quod signū fecisset a minore f̄re ires-
pat̄ increpationis h̄ba patient̄ audi-
ret. N̄l em̄ signū fecimus ⁊ si q̄s nos
fortasse de actiōe n̄ra rephēdit statim
intumescim^o. Magnos q̄sdaz nos
taciti cogitamus/virtutes nobis ad
animū deducim^o etiā q̄s n̄ habem^o.
At cōtra pet̄^o cū t̄tutib^o humilis ī
rephēsiōe p̄m̄st̄. Sz sunt nōnulli q̄
nō pet̄rū ap̄stoloꝝ p̄ncip̄s/sz quen-
dā illo noie q̄ a Paulo est rephēsus
accipiūt. Qui si pauli ap̄li studio-
s̄ba legisset/ista nō dicerēt. Dicitur^o
etenim paul^o cū venisset Pet̄^o antio-
chia in faciē restitit/vt de q̄ petro loq̄
ret ostēderet: in ip̄o sue narrationis
initio p̄m̄st̄ dicens. Creditū ē mihi
euāgelii p̄putū/sicut petro circūcisi-
ōnis. Qui em̄ operatus est petro in
ap̄latu circūcisiōis: op̄at^o est ⁊ mihi

inter gentes. Patz ḡ de q̄ petro pau-
lus loquit̄ que ⁊ ap̄stolus noiat ⁊ p̄-
fuisse euāgelio circūcisiōis narrat.
Et fuerūt q̄daz q̄ sedaz petri epl̄am
ī q̄ epl̄e pauli sūt laudate dicerēt ei^o
nō fuisse. Sz si euādē epl̄e p̄sare h̄-
ba voluisset loq̄e aliter sentire potuis-
set. In ea scriptū q̄ppe est voce dela-
p̄sa ad cū huiuscemodi a magnifica
gl̄ia/hic est fili^o me^o dilect^o in q̄ mi-
hi p̄placui. Atq̄ subiungit. Et h̄c
vocē nos audiuim^o cū essem^o cū ip̄-
so in mōte sctō. Legat itaq̄ euāgel-
iū ⁊ p̄tin^o agnoscent/qa cū vor ista
de celo venit Pet̄^o ap̄la euz deo in

Moralium libro. x. (mōte stetit.
Caritas aut̄ in petro ⁊ minis ter-
rentiū principū fortiter restitit: et in
circūcisiōe submouēda minorz vers-
ba patiēter audiuit. Caritas etiā in
paulo man^o p̄sequētis humiliter p̄-
tulit ⁊ tū in circūcisiōis negociolō
ge se impares p̄ores sensū audenter
Explicuit exceptio (increpauit.
nes d̄ Epl̄a Pet̄i secunda.

Incipiunt exce-
ptioes ex opusculis b̄ri Gregorij pa-
pe de Epl̄a beati Joānis ap̄li p̄ma.
Ex in hac vita nemo possit ēē ab̄-
qz pet̄o. Moralium lib. xviij. Cap. i.

Homines

iusti q̄uis in hac
vita ex magna iu-
sticie claritate re-
splendēcat/inqua
q̄ tū ad purum sordibus peccatorū
carēt Joāne ap̄stolo attestāte q̄ dicit̄
rit. Si dixerim^o qa pet̄m̄ n̄ habem^o i. Job
ip̄si nos seducim^o ⁊ veritas i nobis

Gal. ij.

Ubi. f.

Super epi. Jo. Apost. I. CX LII

Jaco. iij. non est. **A**ffirmat quoque Jacobus quod
Jo. iij. astruit dicens. **I**n multis enim offendit
Jo. iij. in oculo. **P**ropheta enim deprecatur dicens.
Jo. iij. Ne iras in iudicium cum seruo tuo
Jo. iij. quia non iustificabit in conspectu tuo ovis
Jo. iij. vitulos. **D**ices etiam iusti quod diu in hac
Jo. iij. carne corruptibili mortali viuunt iu-
Jo. iij. sti quod esse possunt sed contagio culpe
Jo. iij. oino carere non possunt quia corpus quod
Jo. iij. corruptum aggrauat animam et deprimit
Jo. iij. terrena inhabitatio sensus multa co-
Jo. iij. rumpit. **P**fectores lachrymas guttares
Jo. iij. et vires imitemur. **I**n homelia. viij.
Jo. iij. super Ezechielem. **C**apitulum. iij.
Jo. iij. **A**duocatum habemus apud patrem
Jo. iij. Iesum christum iustum. **N**ecessario est ut
Jo. iij. nos qui paruuli adhuc sumus perfectorum
Jo. iij. sanctorum vires et lachrymas ante nos
Jo. iij. metus oculos ponamus. **I**mitemur quod
Jo. iij. in illis aspiciamus: ut dum ceperimus per
Jo. iij. incrementa crescere possimus ab illo
Jo. iij. duntaxat examine mala que fecimus ve-
Jo. iij. lare. **I**n astutis enim sicut in quidam
Jo. iij. na nra penitentia habemus sacerdotes
Jo. iij. in celis qui interpellat pro nobis: de quo
Jo. iij. p. Joane dicit. **S**i quis peccauerit aduo-
Jo. iij. catum habemus apud patrem Iesum christum
Jo. iij. iustum: et ipse est propitiatus pro peccatis
Jo. iij. nostris. **E**cce exiit animus eius aduocatus
Jo. iij. in nos: potentia audimus sed exultatio
Jo. iij. non nram ut ex remordet timor: quia ip-
Jo. iij. se qui nobis aduocatus est dicit iustus. **N**os
Jo. iij. enim iniusticie causas habemus. **I**ustus
Jo. iij. vero aduocatus iniustas causas nul-
Jo. iij. lo modo suscipit nec verba dare pro iniusti-
Jo. iij. cia conuenit. **Q**uid igitur agimus cha-
Jo. iij. rissimi fratres mei? **S**i hoc occurrit
Jo. iij. animo quod agamus? **M**ala que fecimus
Jo. iij. et desideramus? **S**criptum est. **I**ustus
Jo. iij. in principio accusator est iniusti.
Jo. iij. **Q**uilibet enim peccator conuersus in sicut
Jo. iij. iustus esse iustus inchoat: cum ceperit ac-

cusare quod fecit. **C**ur enim iustus non sit
qui contra sua iniusticia iam per lachrymas
sequitur? **I**ustus igitur aduocatus non iustos
nos defendet in iudicio: quia nolim et ip-
sos et cognoscere in? et accusamus inius-
tos. **N**on igitur in sicut in? in nris actibus
sicut aduocatus nri allegatioe confidamus?
Quia fides non habet sicut opibus con-
probatur. **I**n homelia super euangelium Re-
cumbentibus. **C**apitulum. iij.
Uera fides est que in hoc quod habet
iudicium moribus non tradit. **D**ic-
titur est quod de quibusdam falsis fidelibus paulus
dicit. **Q**ui confitentur se nosse deum factus
aut negant. **H**inc iohannes ait. **Q**ui dicit
se nosse deum et mandata eius non custo-
dit: mendax est. **Q**uod cum ita sit: fidei nre
veritate in vite nre consideratione debe-
mus agnoscere. **T**unc enim facit fides
les sumus si quod verbis promittimus opibus
implemus. **I**n die quippe baptismas
tis oibus nos antiqui hostis opibus et
oibus populi abrenunciare promissimus.
Itaque unusquisque vestrum ad considerationem
iua mentis oculos reducat: et si seruat
post baptismum quod ante baptismum spoli-
pedit certus iam quia fidelis est gaudeat.
Sed ecce quod promissum minime fuerit
ad exercenda praua opera ad concupiscen-
das mundi populas dilapsus est. **E**t ideo
mus si iam sicut plagere quod errauit.
Apud misericordes namque iudicem nec
ille tallar habebit qui ad veritatem reuer-
titur: etiam postquam mentis: quia opus deo dum
liber nram penitentiam suscipit: ipse suo
iudicio hoc quod errauimus abscondit.
Quia simul se non capiunt in hoc amor
dei et cupiditas seculi. **M**oralium libro.
i. viij. **E**t in homelia. v. scilicet parte
super Ezechielem. **C**apitulum. iij.
Ne dicitur dicitur mundum. **E**sset si
D ij

Litu. f.
Job. iij.

Gregoriane exceptiones

has aut infimis delectat aut sumis. Et quanto altiori studio exercet ad summa: tanto maiori fastidio torpescit ad infima. Quantoque acriori cura iardescit ad infima: tanto torpore danabili frigescit a summis. Vtraque enim simul et equaliter amari non possunt. Unde Joannes apostolus sciens inter spinas amoris secularium superne charitatis messis germinare non posse: pulcherrime amoris semina perferat de cordibus audientium sancta ubi manum secularium amoris spinas eradicat dicens. Nolite diligere mundum neque ea que in mundo sunt. Qui mori ratione subdidit quare: quod si quis diligit mundum non est charitas patris in eo. Ac si aperte dicat. Et ratio se amores in vno non capiunt: nec in eo seges superne charitatis pullulat: in quo illas spinas infime delectationis necat. Qui eandem rationem primum subdit: et ipsas ex hac infima delectatione nascentes enumerat punctiões divi-

1. Joā. ij. cens. Quod omne quod in mundo est concupiscentia carnis est: et concupiscentia oculorum: et superbia vite. Ideo enim habet aliquid omnes et ultra quod necesse est concupiscunt ut habendo superbiant: et quod hoc aliquid non habet se in cogitationibus extollant. Qui igitur terrenarum rerum amore vincitur in deo nullatenus delectatur. **Ne-**

Mat. vi. mo enim potest duobus dominis servire: quod non valet summi transitio: et eterna diligere. Si enim eternitatem diligimus: cum terra temporalia in usu non in affectu possidemus.

De membris antichristi. Moralium libro. xxix. Capitulum. v.

Quia antichristi multi facti sunt.

1. Joā. ij. Surgente antichristo iniquorum capite in seculo ecclesie persecutio multum qui nunc ore sunt pro et corde sunt impij: publicata malicia corrumpent: et fide quae spectat tenent tenuerunt cadent. Nemo au-

tem idcirco se a tali occasu extraneum credat: quia ad illius tentationis percellam se pervenire non existimavit. Quam tentationis illius tempora non viderunt: et tamen in eius tentationis percella versantur. Ceterum tempus antichristi non vidit: et tamen membrum antichristi per meritum fuit. Judas sevitiam persecutionis illius ignoravit: et tamen iurum crudelitatem eius avaricia suadente succubuit. Summo divinus lege ab antichristi tempore extitit: et tamen eius se superbie miraculorum potentiam per se appetendo coniuncti. Sic iniquum corpus suo capiti iungitur: et cum in cognitione se nesciat: ei tamen prava actio copulatur. Unde fit ut in suis operantibus ipse iniquorum auctor antichristus iam appareat: quod necdum venit. Hinc Joannes ait. Filii novissima hora est: sicut audistis quod antichristus venit: nunc antichristi multi facti sunt: unde scimus quod novissima hora est. Nunc quippe antichristi multi facti sunt: quoniam omnes iniqui iam eius membra sunt: que seque per se edita caput suum: male vivendo pervenerunt. In hoc igitur necesse est ut unusquisque nostrum ad cordis sui secretum redeat: et actionis sue damnata primescat: ne meritis exigentibus per districtam iusticiam iudiciorum dei in tantum hominum numerum currat.

De efficaci gratia spiritus sancti. In hominibus. Si quis diligit me. Ca. vi.

Unctio eius docet nos de omnibus. Nisi spiritus sanctus cordi adsit audientis: otiosus sermo est doctoris. Nemo ergo doctum homini tribuat quod ex ore docentis intelligit: quia nisi sit in tantum quod doceat lingua doctoris exteri in vanum laborat. Ecce vna loquentis vocem omnes pariter auditis: nec tamen pariter sensus audite vocis perceptis. Cum ergo non sit vox dispar: cur-

Ibidem.

Et ibi.

Gregoriane exceptiones.

Ps. xxxiij.
iij.

nient ut esse deo filios possint: et tamen scriptum est. **D**ne q̄s filii tibi: Et iterum. **B**ut quis filius erit deo nisi filios dei: **U**nde ergo filios: et unde non filios: nisi quia: et filios erunt ad imaginem: et tamen non erunt filios ad equalitatem. **A**spiciendo quippe ad eternitatem dei sit eis ut sint eterni: et dum visionis eius donum percipiunt/ex preceptione beatitudinis imitantur quod vident. **E**t filios ergo sunt: quia beati sunt. et tamen creatori filios non sunt quia creatura sunt. **E**t sunt itaque quantumdam dei similitudinem: quia non sunt finis: et tamen in circumscriptione equitatem non habent: quia circumscriptionem habent.

De differētia quā in oratiōe patitur mala cōscientia. **M**oralium libro. x. et. xvij. **C**apitulum. viij.

Sciendum est quod quisquis a preceptis divinis discordat opere: quatenus ea audit corde suo reprehendit atque confundit: quod id quod non recerit memoratur: nam in quo se errasse considerat: ipsa se latentem conscientia accusat. **M**ens etiam ab spei fiducia protinus frangitur: si intentis precibus necesse ducit culpe memoriam mordet. **D**iffidit namque se posse accipere quod appetit: que profecto reminiscitur nolle se adhuc facere quod dicitur auditur. **N**unc per Joannem dicitur. **S**i cor nostrum non reprehenderit nos: fiduciam habemus ad deum: et quicquid petierimus ab eo accipiemus. **N**unc Salomon ait. **Q**ui auertit oculos suos ne audiat legem: oratio eius erit execrabilis. **C**or quippe nos in petitione reprehendit: cum resistere se preceptis eius que postulat meminit. **E**t oratio fit execrabilis: cum a censura legis auertitur: quia dignum profecto est ut ab eius beneficiis sit quisque extraneus: cur namque iustionibus non vult esse subiectus. **Q**uia in re

hoc est salubre remedium: ut cum se memorem ex memoria culpe reprehendatur: prius in oratione desinat quod erravit: quantum erroris macula cum fletibus tergit in petitione sua cordis facies ab auctore munda videatur: et tunc sicut Joannes dicitur. **F**iducia habentes ad deum quicquid petierimus ab eo accipiemus. **S**i enim id quod precepit facimus: ita quod penam obruebimus. **T**unc quippe iuxta Joannis vocem cor seducta in oratione accipit: cum sibi vite prauitas nulla preicit. **V**alde namque apud dominum vitiaque bec sibi necessario congruunt: ut et oratione operatio et operatio fulciatur oratio.

Qualiter in hac vita deus videtur ab hominibus possit vel non videri. **M**oralium libro. xvij. **C**apitulum. ix.

Utrum nemo vidit unquam. **C**um testamenti veteris presertim in uocem multos horum teste ipsa sacre elocutionis historia deum vidisse cognoscit. **E**ndit quippe Jacob dominum: qui ait. **V**idi dominum facie ad faciem: et salua facta est anima mea. **U**nde Moyses dominum de scriptum est. **L**oquebatur dominus ad Moysen facie ad faciem: sicut loquitur homo ad amicum suum. **E**cce testamenti veteris presertim deum se vidisse testati sunt: et tamen Joannes ait. **D**eum nemo vidit unquam. **Q**uid est huiusmodi quod patet datur intelligitur: quia quidam hic mortaliter viuunt: videri per quasdam imagines deum potest: sed per ipsam naturam suam ipse non potest: ut anima gratia spiritus afflata per figuram quasdam deum videat: sed ad ipsam vim eius essentiam non pertingat. **N**unc est enim quod Jacob quod se deum vidisse testatur: hunc non nisi in angelo vidit. **N**unc est quod Moyses quod cum deo facie ad faciem loquebatur sicut homo solet loqui cum amico suo: et in ipsa forma sue locutionis dicitur. **S**i inueni gratiam in

1. Jo. iij.

Prover. xvij.

1. Jo. iij.

1. Jo. iij.

1. Jo. iij.

1. Jo. iij.

Super epist. Joānis .I. CXLIII

Aspectu tuo: ostēde mihi remeti p̄m
manifestet videri te. **Ter**te em̄ si
de^o nō erat cū quo loquebat/ ostēde
mihi deū diceret/ z nō ostēde remeti
ip̄m. Si autē z deus erat cū quo fa-
cie ad faciē loquebat/ cur se petebat
videre quē videbat. **Sed** ex hac ei^o
petitōe colligit: quia eū sicutabat p̄ in-
circūscipte nature sue claritatē cerne-
re quē iā cepat p̄ quasdā imagines vi-
dere: vt sicut sup̄na essentia mētis ei^o
oculis adesset: quatin^o ei ad eternita-
tis visionē nulla imago creata corpo-
raliter inesset. **Et** viderūt ḡ patres
veteris testamētī dñm: z tñ iuxta Jo-
annis vocē deū nemo vidit vnq̄s: q̄a
in hac mortali carne consistitibz z vi-
deri potuit per quasdā circūsciptas
imagines: z videri nō pōt per incir-
cūscriptū lumē eternitatis. **Sin** ve-
ro a quibsdā potest in hac adhuc cor-
ruptibili carne viuētibz/ sed tamen
inestimabili virtute crescentibz quodā
p̄templatiōis acumine eterna dei cla-
ritas videri. hoc quoq; a beati Joan-
nis sentētia nō abhorret/ q̄ ait. **Deus**
nemo vidit vnq̄s: quoniam q̄squis sa-
pientia que deus est videt/ huic vite
sūdit^o morit^o: ne iam eius amore te-
neat. **Nullus** q̄ppe eū videt qui ad-
huc carnaliter viuūt: q̄a nemo p̄t am-
plecti deū simul z seculū. **Qui** enim
deū videt: eo ipso morit^o quo vel intē-
tione cordis/ vel affectu opis ab his
vite delectationibz tota mente se-
paratur. **Uñ** ad eundē q̄q; **Moyse**
dicūt. **Non** enim videbit me hō z vi-
uet. **Ac** si aperte diceret. **Nullus** vn-
q̄s deum videt spiritaliter/ z mundo
viuit carnaliter.

De duobz p̄ceptis charitatis. **Mo-**
ralium lib. viij. **Capitulum** x.

Qui nō diligit fratrem suū quem
videt/ deū quē non videt quō
pōt diligere? **Duo** sunt p̄cepta chari-
tatis: dei videlz amor: z primi. **Per**
amorē dei amor primi gignit: et per
amorē primi dei amor nutrit. **Na**z q̄
deū amare negligit/ p̄fecto diligere
proximū nescit. **Et** tūc plen^o in dei
dilectiōe p̄ficiunt^o: si i eiusdē dilectio-
nis gremio p̄us primi charitate la-
scramur. **Quia** em̄ amor dei amorē
primi generat: dicitur^o per legē dñs
diliges primū p̄misit dicēs. **Diliges**
dñm deū tuum: vt scilicet in terra pe-
ccatoris nostri p̄us amoris sui radicē
figeret: quatin^o per ramos postmo-
dū dilectio fraterna germinaret. **Et**
rursuz quia amor dei ex primi amo-
re coalescit: testat^o **Joānes** qui incre-
pat dicēs. **Qui** nō diligit fratrem suū
quē videt/ deū quē nō videt quō pos-
test diligere? **Que** tamē diuina diles-
ctio per timorē nascit^o: sed in affectuz
crescendo permutatur.

De innumeris operibz charitatis
Moralium libro. x. **Capitulum** xi.

Charitas ad cūcta virtutū facta
dilatata: que a duobz q̄dem p̄-
ceptis incipit: sed se ad innumera ex-
tendit. **Hui^o** namq; charitatis initiū
dilectio dei est/ ac dilectio primi. de
qua dilectiōe **Joānes** dicit. **Et** hoc mā-
darum habent^o a deo: vt qui diligit
deū/ diligit z fratrem suū. **Sed** dei di-
lectio p̄ tria distinguit^o: quia ex toto
corde/ ex tota ania: z ex tota fortitudi-
ne diligit/ z dicitur iubeat. **Qua** in re nos-
tandū est q̄ diuin^o sermo cum deus
diligit p̄cipit: non solū narrat ex quo/
sed etiā informat ex quāto: cū subiun-
git/ ex toto: vt videlicet qui perfecte
deo placere d̄siderat/ sibi d̄ se nihil re-

i. Jo. iij.

Dcur. vi.

i. Jo. iij.

Nota

Abi. 5.

Gregoriane exceptio nes

Mat. vii

Inquit. Proximi autem dilectio ad
duo precepta dicitur. ut cum et per quen-
dam iustum dicitur quod ab alio tibi otiosum
faciat. **Mat. vii** vide ne tu alteri facias: et per semet-
ipsam veritas dicit. **Que** vultis ut faci-
at vobis homines ita et vos facite
illis. Quibus duobus scilicet utriusque testa-
menti mandatis per unum malicia compe-
scitur per aliud benignitas preroga-
tur ut mali quod pati non vult quis-
que non faciens cesset a nocendi opere
et rursum bonum quod sibi fieri appetit
impedens erga utilitatem proximi se
exerceat ex benignitate. **Sed**
hec nimis dum sollicita inten-
tione cogitantur cor ad innumera vir-
tutum ministeria tenditur ne vel ad in-
ferenda que non debent desideria in-
quieta mens feruat vel erga exhibenda
quod debet otio resoluta torpescat.
Nam cum cavet alteri facere quod ne-
quaquam vult ab altero ipsa tolerare sol-
licita se intentione circumspecta ne super-
bia elevet et versus ad despectum proxi-
mi animum deiciens exaltet ne ambi-
tio cogitationem laniet cumque hanc
ad aliena appetenda dilatat angustet
ne cor luxuria polluat et subiectum de-
siderijs per illicita corrumpat ne ira
exasperet et versus ad proferendas con-
tumelias inflammet ne immoderate
linguam loquacitas pertrahat: cumque
versus ad lasciviam obsecrationis exten-
dat ne odium malicia excitet et os ver-
sus ad iaculum maledictionis irritet.
Et rursum cum cogitat ut ea alteri fa-
ciat que ipsa sibi fieri ex altero expe-
ctat pensat nimis ut malis bona ut
bonis meliora respondeat ut erga pro-
prios mansuetudinem longanimitatis
exhibeat ut malicie peste laqueantibus
gratis benignitatis impendat ut de-

scordis pacem uniat ut ceteros deos
ad concupiscentiam vere pacis accen-
gat ut indigentibus necessaria tribuat
ut errantibus viam rectitudinis ostendat
ut afflictos verbo et compassione
mulceat ut accensos in huius mundi
desiderijs misericordie restringat ut
inimicas potentium rationatione miti-
get ut oppressorum angustias quia
pualet opuletur ut foris relictum do-
mum opponat patientiam ut intus superbi-
entibus exhibeat cum patientia discipli-
nam ut erga errata subditorum sic man-
suetudo zelum temperet quatinus a ius-
ticie studio non emoretur sic ad vlti-
mum zelus feruat ne tamen pietatis limi-
tem feruendo transcendat ut ingratos
beneficijs ad amorem puocet ut gra-
tos quosque ministris in amorem
uet ut proximorum mala cum corrigere
non valet taceat et cum corrigi loquens
do possit silentium consensu esse pro-
miserat ut sic ea que tacet toleret ne tamen
in animo virus doloris occultet ut sic
maliuolis minus benignitatis exhibeat
ne tamen per gratiam a iure recitudo-
nis excedat ut cuncta proximo que pro-
ualet impendat sed bec impendendo
non tumeat ut sic in bonis que exhibet
tumoris precipitum pauca ne tamen a bo-
ni exercitio torpescat ut sic que possit
detribuat quatinus quia sit largitas
remunerantis attendat ne cum terrena
largi suaz plusquam necesse est inopiam
cogitet et in oblatione muneris hila-
ritatis lumen tristitia obicuret. **Car-**
itas igitur si mentem plene cepert hanc
ad innumera opera multiformiter ac
In homelia. ix. scilicet par. i. (ceterum
sup. Ezechiel. Et in homelia super
Euangelium. Si quis diligit me.
¶ Est itaque in dicatione dei necessitas

Super epl. Joan. III. CXLV.

rio tenenda fides et vita/in dilectione
 vero primi debet sumopere patientia
 et benignitas custodiri. Est enim in di-
 lectione dei necessaria fides et vita/
 qua videlicet scriptum est. Sine fide im-
 possibile est placere deo. Et rursus
 scriptum est: Fides sine operibus mortua
 est. Probatio ergo dilectionis: exhi-
 bitio est operis. Hinc iohannes in epla
 sua dicit. Qui dicit quia diligo deum. et
 mandata eius non custodit/mendax est.
 Vere enim diligimus si ad mandata eius
 nos a nostris voluptatibus coartamus
 Nam quod adhuc per illicita desideria de-
 fluit: profecto deum non amat/qua ei in
 sua voluptate traditur. Est autem in di-
 lectione primi nobis patientia et be-
 nignitas conservanda: quia de eadem dile-
 ctione scriptum est. Caritas patiens est:
 benigna est. Patiens scilicet ut illata a p-
 rimis mala equanimiter possit. Be-
 nigna autem ut sua bona primis desit
 derabiliter impendat.

De Impenitentia. Moralium Li-
 bro. xvj. Capitulum. xij.

Peccatus illud usque ad inferos
 ducit quod ante finem vite presentis
 per correptionem et penitentiam non emen-
 datur/de quo videlicet peccatum per Joan-
 nem dicitur. Est peccatum ad mortem non pro
 illo dico ut roget quis. Peccatum nam-
 que ad mortem est peccatum usque ad mortem
 quia scilicet peccatum quod hic non corrigitur/
 eius venia frustra postulat.

In homelia nona secunde partis
 super Ezechielem.

Hoc autem inter peccatum et delictum di-
 stat. quod peccatum est mala facere: delictum
 vero bona derelinquere quod sumope-
 rum tenenda. Et certe peccatus est in
 opere: delictum in cogitatione.

Explicunt exceptiones de epistola

la Joannis prima.

Incipiunt ecce
 ptiones de tertia beati Joannis epla
 Qualiter contra linguas detrahentium
 parari debemus. In homelia.
 ix. super Ezechielem. Cap. i.

Notre

pes non recipit nos
 Magna indiget
 inquisitione/cur re-
 cti via operis tes-
 nem. Extra semper debemus derogari
 tum verba despiceret: aut certe aliquan-
 do contempserit. De qua re sciendum est/
 quia linguas detrahentium sicut nostro stu-
 dio non debemus excitare ne ipsi peccan-
 tia per sua malicia excitatas debemus
 equanimiter tolerare ut nobis meriti
 crescat/aliqui autem contempserit ne de
 de nobis mala disseminat eorum quod au-
 dire nos ad bona poterat innocenter
 corda corrumpat. Hinc est enim quod Jo-
 hannes obrectatoris sui linguas redarguit
 dicens. Is qui amat primatum gerere
 in eis diotrepes non recipit nos.
 Propter hoc si venero comoneam
 opera eius quod facit verbis malignis garru-
 rios in nos. Hinc paulus de detrahentibus
 corinthiis loquitur dicens. Epistole in-
 junctae graves sunt et fortes. presentia
 autem corporis infirma et sermo con-
 temptibilis. Nec cogitet quod cuiusmodi est
 quia quales sumus verbo per epistolam absentes
 tales sumus presentes in opere. Hinc enim
 quorum vita in exemplo imitationis
 est posita debet si possunt detrahentium
 sibi verba contempserit/ne predicationes
 eorum non audiant quod audire poterat: et
 in pravus moribus remanentes: bene vi-

ij. Jobi
 ca. unico.

Deo. ij.

Jaco. ij.

Jo. ij.

Co. iij.

Jo. iij.

ij. Co. i.

E

Gregorianae exceptiones

hinc p̄tēnāt. **S** bac in re subtilit̄ inq̄
sitiōe necesse est vt sc̄metip̄m anim̄
inuestiget/ne fortasse laudis gl̄iaz q̄
rat ⁊ animarūz lucra se q̄rere n̄sa co
gitatio simulet. **S**epe em̄ sui nomi
nis laude anim̄ pascit ⁊ q̄si sub ob
sc̄rū lucroz sp̄ūalium cū de se bona
dici p̄gnouerit letat̄. **E**t sepe sue glo
rie defensiōe cōtra detrahētes irasci
tur ⁊ fingit sibi met̄ qd̄ hoc ex eorum
zelo faciat q̄ruz corda a bono fenore
detrahentis sermo perturbat. **I**lli
ergo debēt magnope curare ne con
tra eoz op̄inione detrahētūz verba
p̄ua eant q̄ suaz cōscientiā subtiliter
discutiētes se in ea inueniūt de amo
re p̄uate glorie nihil habere.

**De sustentandis pauperibus in
homelia super euangelū Anno des
cimoquinto. Cap. ij.**

Ep. Joā. j.

Nos q̄ suscipere debemus ciuī
modi vt cooperatores sim̄ v̄tas
et. **S**eculares viri intra sc̄tam eccles
siā q̄ntis sp̄ūalium ⁊ t̄rū donā non
habēt/dū t̄n factos viros donis spi
ritualibz plenos sua largitate sustētāt
in sp̄ūalibz eoz donis cooperatores
sūt: hoc ante dei oculos exhibentes
q̄ adiuuāt. **H**inc em̄ q̄ de q̄busdā
p̄grinātibz frat̄r̄ ḡato p̄ Joannē
d̄. **P**ro noīe em̄ xp̄i p̄fecti sūt nihil
accipiētes a gētilibz. **N**os q̄ debem̄
suscipere eiusmodi vt cooperatores si
m̄ veritatis. **Q**ui em̄ sp̄ūalia do
nā habētibz temporalia subsidia tri
buit/in ip̄is donis sp̄ūalibz coop
tor existit. **N**ā cū pauci sint q̄ sp̄ūalia
donā p̄cipiāt ⁊ multi q̄ rebz tēporali
bus abundēt/p̄ hoc se diuites pau
perz v̄rūtibz inserūt qd̄ eisdē sanctis
pauperibz s̄ suis diuitiis solactant̄.

Expliciunt exceptiones de teritiā

Joānis ep̄istola.

Incipiunt ecce

ptiones ex opusculis beati Gregorij
pape de libro apocalypsis beati Jo
nis apostoli ⁊ euāgeliste.

Q p̄ septenariū numerū vn̄uers
salis designat ecclesia. **Cap. ij.**

Doca Apoca

lypsis Iesu Chri
sti quas dedit illi
deus palā facere
suis suis q̄ opoz
rei fieri cito ⁊ significauit. **M**irē p̄
angelū suū seruo suo Joanni qui re
stimoniūz p̄hibuit verbo dei ⁊ testi
moniū Iesu christi quecumq̄ vidit.
Beatus q̄ legit ⁊ q̄ audit verba pro
phetie huius ⁊ seruat ea q̄ in ea scri
pta sūt. **T**epus em̄ p̄ope est. **J**oā
nes septē ecclesijs q̄ sūt in Asia. **G**ra
tia vobis ⁊ pax ab eo qui est ⁊ q̄ erat
⁊ q̄ venturus est.

Moralium libro. xvij. ⁊. cccv.

Seprenario nūcro solet vn̄uers
itas designari. vnde Joannes
in hac Apocalypsi septē ecclesijs scri
bit. **S**ed p̄ eas qd̄ aliud q̄ vn̄uersa
lē ecclesia intelligi voluit. **Q**ue n̄mi
rū vn̄uersalis ecclesia vt plena septi
formis ḡte sp̄ūu signaret. **D**e se
sup̄ p̄uerū mortuū septies oscitasse
describit. **S**up̄ extinctū q̄ppe popu
lū d̄no veniēs q̄i septies oscitāt/q̄m
ei donā sp̄ūa septiformis gr̄atie m̄le
ricorditer aspirat. **S**eptez igit̄ eccles
ijs scribit apostol̄. **J**oānes vt vn̄az
catholicā septiformis gr̄atie plenam
sp̄ūu designaret. **E**t de d̄no nouis
in^o dixisse salomonē. **S**apientia edi

Super Apocalipsym. CX LVI.

ficavit sibi domū. exercidit colūnas se
ptē. Qui vt se id de septem ecclesijs
dixisse innotesceret: sicut etia sacra
mēta ipa diligenter inseruit dicens.
Immolauit victimas: miscuit vinū
z posuit mensā. Per septes q̄ppe co
lūnas omnes ecclesias: nō incōueniēs
ter accipim⁹: q̄ vnā catholica; faciūt
oro terraz orbe diffusam.

**De restringenda a cogitatione lu
xuria caritatis amore. Cap. ii.**

Ego Ioannes fui in insula que
appellatur pathmos: p̄p̄e abuz
dei z testimoniu Iesu c̄bisti. Fui in
spū in dñica die z audiui post me vo
cē magnā tanq̄ tube dicentis. Qd̄ vi
des scribe in libro: z mitte septem ecc
lesijs q̄ sūt in asia: epheso: z smirne/
z p̄gamor: z thyatire: z sardis: z phi
ladelphie: z laodicie. Et p̄uersus sū
vt videre voces q̄ loq̄bat̄ meū. Et
p̄uersus vidi septē cādelabꝛa aurea:
z in medio septē cādelabꝛoz aureoz
similē filio hominis vestitū podere
z p̄inctū ad mamillas zona aurea.

Moralium libro. xxi. z. xxiii.

Malium luxurie aut cogitatione
ppetratur. Per moysen vero luxu
ria ppetrata. per auctore fo mundi
cie luxuria dānat cogitata: sicut ip̄e
dicit. Scriptū est: Nō adulterabis.

Ego autē dico vobis quia om̄is qui
videt mulierē ad cōcupiscēdū eaz
iā mechatus est eā in corde suo. Re
dēptor q̄ppe noster veniēs legis p̄e
pta trāscendit z ab electis suis nō so
lū luxurias: carnīs: s; etiā cordis ab
oleuit. iustiq; nō tantū lūbos carnīs
succingere: id est luxuriā ab affectu
refrenare: sed etiā lumbos mens̄ p̄
cepit succingere id est hanc etiā a co
gitatione restringere. **Hinc est q̄ an**

gelus qui Ioannem in patmos insū
la relegatus: alloquitur: aurea zona
super mammillas cinctus esse perbi
berur. Solet em̄ nomine auri plerū
q; caritas intimari. Quia ergo tes
tamenti noui mundicia etiam cor
dis luxuriam refrenat: angelus qui
in eo apparuit in pectore cinctus ve
nit. Quam bene aurea zona restrin
git: quia quisquis superne patric cī
uis est: non iam timore supplicij: sed
amore caritatis immundiciam dese
rit. Hec ideo ad mammillas zona au
rea cinctus Joanni angelus appa
ruit: quia supernoz: ciuū pectora
dum penali taz nequaq; timori sub
iecta sunt: z a se vicissim nullis scissio
ne solvuntur: ex sola caritate cōstrin
gunt. zonam quippe aureā circa mā
millas habere est: cūctos mutabiliuz
cogitationum motus: per solius taz
amoris vincula restringere.

**De per angelos predicator: es desi
gnatur. Moralium libro. xxiiij.**

Capitulum. iij.

Angelo pergami ecclesie scri
be Sepe scriptura sacra predi
catores ecclesie pro eo q̄ gloriāz pas
tric celestis anunciant: angeloz nos
mine solet designare. Hinc est q̄ Jo
annes septem ecclesijs scribēs anges
lis eccliarum legitur. i. predicatori
bus populoz. Hinc p̄beta ait. An
geli pacis amare stebunt.

**De remuneratione bonoz operū
z vltione malozum. Moralium li
bro. xxi.**

Capitulum. iij.

Scio vbi habitas: vbi sedes est
Sathane. Sic domin⁹ de⁹ vias
oim̄ examinatione subtili cōsiderat
vt in vnoquoq; nostrum: nec ea que
remuneret bonis pretereat. **Ree mag**

pur. it.

videtur.

apoca. i.

Apoc. vi

Esa. xxi

Apoca

Gregoriane exceptiones

la q̄ videlicet displicent sine increpa-
tione derelinquat. Hinc est q̄ angelū
pgami ecclesie ⁊ in q̄busdam dñs lau-
dat: ⁊ in q̄busdam redarguit dicēs.
Scio vbi habitas: vbi sedes ⁊ saba-
ne ⁊ tenes nomē meū ⁊ nō negasti fi-
des meā. Et paulop̄. S; habeo ad-
uersus te pauca/ q̄a habes illic tenen-
tes doctrinas balaam. Hinc angelo
tyarhire dicit. Noui opa tua ⁊ cari-
tatē ⁊ fidē ⁊ ministeriū ⁊ patientiaz
tuā ⁊ opa tua nouissima plura por-
to sed habeo aduersū te pauca/ q̄a p-
mittis mulierē Jezabel: q̄ se dicit p-
phetē docere ⁊ seducere suos meos
⁊ fornicari ⁊ māducare idolotitum.
Ecce bona memorat: nec tñ refecan-
da mala sine penitētia relaxat: q̄a scz
sic singulorū vias considerat/ sic gres-
sus enumerās p̄ferat/ vt examine sub-
tili pp̄ dat vel q̄tū ad bona dñs p-
ficiat: vlt̄ q̄tū ad mala deuiās suis p-
fectib; cōtradicat. Incrementū q̄p-
pe meritorū quod bone vite studiū
augēt/ plerūq; mali admixtione terra-
bit ⁊ bonū q̄d animus ogando con-
struit/ hoc alia p̄pter adō puerit.
¶ Q̄ mēbra antixpi esse cōprobant
qui eum male viuendo p̄ueniunt.
Moralium. lib. xxix. Cap. v.

Apo. ij.

Ubi. s.

cebat balaam mittere scādālū corā fi-
lijs israel edere ⁊ fornicari. Tyarbi-
re q̄q; ecclesiam ab hiezabel p̄tina-
re ⁊ tēpora ⁊ loca diuidebat/ q̄a eam
par vite reat⁹ astrinxerat inesse ei hie-
zabel dicit atq; p̄uersis opib; insiste-
re/ angelo attestāte q̄ ait. Habeo ad-
uersū te aliqua/ q̄a p̄mittis mulieres
hiezabel q̄ se dicit p̄betē docere ⁊ se-
ducere suos meos ⁊ fornicari ⁊ mā-
ducare de idolotitis. Ecce q̄a reperi-
ri poterāt q̄ hiezabel vitā actione res-
proba securi sūt hiezabel illic inuēta
memorat/ q̄a videlicet prauū corpus
iuncti mores vnū faciūt etiā si hoc
loca vel tēpora scindūt. Vñ fit vt in
pueris suis imitatorib; ⁊ iniqu⁹ q̄
q; maneat/ q̄ iā p̄terierit in suis opa-
torib; ip̄e iniquorū auctoritas appa-
reat q̄ nec dū venit. Hinc Joannes j. Jo. ij.
ait. Nūc antixpi multi facti sūt/ q̄a in-
q̄ oēs iā mēbra eius sūt. q̄ scz puerse
edita caput suū male viuēdo p̄uene-
re. De cognitiōe dei. Mor. (rūr.
liū libro. xix. Capitulū. vj.)
Uidete p̄fecte cocternā dei sapi-
entia: hoc est q̄d habere. Unde
ad Joannē de munere vincētis dicit.
Dabo tibi calculū cādūm/ ⁊ in cal-
culo nomen nouū scriptū/ q̄d nemo
scit nisi q̄ accipit. In hac em̄ vita sci-
re aliquid vel videre possum⁹ etiam
q̄d non accepim⁹. Habere vero no-
men nouum in calculo scriptum id
est in etho p̄mio notitiaz dei hūanis
mētib; inuētarū est. Quā nō p̄t sci-
re nisi q̄ hanc etiā accepit habere.
¶ Q̄ ania humana studiose ad sūma conct-
labitur/ nisi studiose ad sūma conct-
In pastorali capitulo. l. viij. Cap. vij.
Qui inchoata bona minime cō-
sumat/ causa circūspectiōe det

Super Apocalipsim. CX LVII.

bēt miserare/ q̄a dū p̄posita nō per-

ficiūt/ etiā q̄ fuerant cepta p̄uellunt.

Si em̄ q̄ videt gerendū sollicita in-

terione nō crescit/ etiā quod fuerat

bene gestū decreuit. **N**unc sardis ec-

clesie ab angelo dicit. **E**sto vigilans

et cōfirma cetera q̄ mouitura erāt/ nō

em̄ inueni opa tua plena coram deo

meo. **I**git̄ plena corā deo ei⁹ opa

inuēta nō fuerāt mouitura reliqua q̄

etiā erāt gesta p̄dicabat **S**i ei quod

mouitū in nobis est ad vitam nō ac-

cēdit/ hoc etiam extinguit. q̄ q̄si ad

buc vitium tenet/ **I**n hoc q̄ppe mū-

do humana anima q̄si more nauis

p̄tra fluminis ictū cōscendētis vno i

loco nequaquā stare p̄mittit/ q̄ntiā ad

una relabit/ nisi ad sūma conet. **S**i

inchoata bona fortis operant/ ma-

nus ad p̄fectionem nō subleuat/ ip̄a

opandi remissio cōtra hoc quod opa-

tū est pugnat. **N**unc est q̄ per salo-

monē dicit. **Q**ui mollis et dissolut⁹

est in opere suo/ frater est sua opa dis-

sipātis **Q**uia videlicet q̄ cepta bona

districte nō exequit/ dissolutiōe negli-

gētie manū destruentis imitatur.

Nox boni rectores colūne ecclesie

vocant. **M**oralū lib. xvij. **C**ap. viij.

Sunt p̄dicatores ecclesie sup-

quos in celestibus crescēs vni-

uersa spiritualis fabrice structura

surgit colūne vocant/ sicut hec apo-

calipsis iōānis testat dicens. **Q**ui vi-

cerit/ faciam illū colūnam in tēplo

dei mei. **Q**uisq̄ em̄ in dei opere re-

cta irētōe firmat/ colūna in structu-

ra fabrice spūalis erigit/ vt i h tēplo

q̄ est ecclia positus/ et vtilitati sit et

decori. **D**e huiusmodi colūnis loq̄-

tur apostol⁹ dicens. **P**etrus et **J**aco-

b⁹ et **J**oānes q̄ videbant colūne esse

dextras dederūt mihi.

Nox notius sit tepor in eis qui cō-

uersi sunt ad eum. **I**n pastoralis capi-

tulo. lviij. **C**apitulum. ix. **A**po. iij.

Utinam frigidus esses aut cali-

us **Q**ui bona incipiunt nec

ea p̄ficiūt debēt p̄p̄dere q̄d tolerabi-

lius potuisset esse rectā viam non ar-

ripere/ q̄ post arreptā post tergū res-

dire. **N**isi ei retro respicerēt/ erga ce-

ptū studiū nullo torpore languerēt.

Audiāt ergo q̄ d scriptū est. **U**tinā

frigidus esses aut calidus. **S**z quia

tepid⁹ es et nec frigid⁹ nec calid⁹/ in-

cipiā te cuomere ex ore meo. **C**alid⁹

q̄ppe est q̄ bona studia et arripit et cō-

sūmat. **F**rigidus hō est/ q̄ cōsummā

da nec inchoat. **E**t sicut a frigore p̄

teporē transit in caloriē/ ita a calore p̄

teporē redit ad frigus **Q**uisq̄ igit̄

amisso infidelitatis frigore/ sz nequas

q̄ tepore superato crescit vt feruar/

p̄culdubio calore despato duz in nō-

uo tepore demorat/ agit vt frigescat

Sz sicut ante tepores frigus est sub-

spe/ ita post frigus tepor in despatio

ne. **Q**ui em̄ adhuc est in peris fidus

ciā nō amittit cōuersionis. **Q**ui hō

post cōuersionē tepuit/ spes q̄ potuit

esse de pctōre subtrahit. **A**ut calid⁹

ergo q̄sq̄ aut frigid⁹ esse q̄rit/ ne tes-

pid⁹ euomat/ vt vcz aut needū cons-

uersus adhuc de se spes cōuersionis p̄-

beat/ aut iā cōuersus in vritūb⁹ inar-

descat/ ne euomat tepid⁹ q̄ a calore

quē p̄posuit torpore ad noxiū frigus

Nox pauperes sint q̄ vritū (redit-

rib⁹ carēt. **M**oralū li. xxvij. **C**a. i.

Dicit q̄ diues sum. **E**gestas re-

prob⁹ p̄p̄t. **U**bi dicit dū vritū res-

plent vritū diuitijs vacuant. **Q**uis

sepe p̄tingit vt p̄latiōis demētā

E iij

Apo. iij.

Prover. xvij.

Apo. iij.

Gal. ij.

Apo. iij.

Ubi d.

Super Apocalypsim. CXLVIII.

hiaz eoz pculio hic cepra illic pfcit
vt incorporeis vnu flagellus sit qd tē
poraliter incipit: is in eternis suppli
cīs cōsumat: q̄tinus eis q̄ oino cor:
rigit rēnuū: tā p̄sentū flagelloz per:
cussio/sequētū sit inittū tormentoz
Hic hoc semp electi p̄vident vt ante
ad iustitā redeant q̄ sese ira iudicis
icxtingūibilis accēdatine ultimo fla:
gello dep̄hensī simul eis finiat vita
cū culpa. Flagellū namq; tūc diluet
culpā/cū mutauerit vitā. Nam cui
mores nō mutat nō expiat actiones
De sessōibz sanctorū cū i po iudic
antiā. Moralium lib. xxvj. ca. xiiij.
Sancti vni q̄ nunc iuste z irrep
shensibiliter viuunt in futuro iu:
dicādi potētā nāciscunt. Hinc lao:
dicent ecclesie dñs dicit. Qui vice:
rit dabo ei sedere mecum in throno
meo. sicut z ego vici z sedi euz patre
meo in throno eius. Hinc dñs in
throno eū p̄se sedisse se asserit/ q̄a p̄
passōis certamina post resurrectio
nis palmaz clarus se om̄ibz q̄ p̄rati
p̄ris esset equalis indicauit/ et q; se n̄
disparem calcato mortis aculeo in:
noruit. Tū z marie necdū se credēti
patri simlē dicit. Noli me tangere/
nō dum em̄ ascendi ad patrem meuz
Nobis em̄ in throno filij sedere est/
et eiusdē filij potestate iudicare. Hic
em̄ iudicij p̄ncipatū ex eius frute p
cipimus/ velut in eius throno reside
m̄. Nec abhorret a hō q̄ alibi super
duodecim thronos sessuros testat̄ es
se discipulos: hic autē in throno suo
perhibet esse sessuros. Per thronos
q̄ppe duodecim vniuersale iudiciū:
p̄ thronū hō filij singulare culmē iu:
dicari potest: ostēdit. Hoc ergo
duodecim thronis qd vno throno si

lū d̄signat/ q̄a vcz vniuersale iudiciū
ex n̄ri mediatoris interuētiōe p̄cipit
De significationibz q̄tuor anim
lūm. Moralium lib. xxvj. Ca. xv.
Ecce sedes posita erat in celo
z supra sedē sedens. Et in me:
dio sedis z in circuitu sedis q̄tuor as
nimalia plena oculis aū z ftro. Eze
chiel p̄beta dum sub animalū spes
cie q̄tuor euangelistas se vidisse de
scriberet: in eis sibi hominis/leonis/
bouis/ z aquile faciem apparuisse te
stat. Cui nimirū p̄betice snie ip̄e Jo
annes q̄q; in hac reuelatiōe sua non
disonat dicēs. Aial p̄mū simile leo:
ni scdm animal simile vitulo: tertius
animal habēs faciē q̄si boīs: quartū
animal simile aq̄le volātī. Nec q̄tuor
animalia singula ad vnu quēq; euang
gelistā recte p̄ueniūt/ dū aliū hūane
natiuitatē ordinē/ aliū p̄ mūdī sacri
ficiū mactationē quasi vituli mortē/
aliū p̄rati fortitudinē q̄si leonis cla
morē insinuat/ aliū natiuitatē vbi in
tuēs q̄si solē ortuz aq̄la aspectat. In
sc̄ptura q̄ppe sacra aliq̄n aq̄le vocat̄
bulo vel subtilis factoz intelligētia
z sublimis eoz p̄replatio figurat̄/ v̄
incarnat̄ dñs ima celeriter trāsuo:
lans/ z mox sūma repetēs d̄signat.
Per quartū igit̄ aialia. aq̄la q̄ cūcta
rū auiū visū acie supat/ ita vt solis ra
diū fixos in se ei⁹ oculos nulla lucis
sue choruscationē reuerberās claudat
Joānes significat̄/ q̄ volando terraz
deseruit: q̄a p̄ subtile intelligentiā in
fina mystēria v̄bū videndo penetras
uit. Possūt p̄terea bec q̄tuor aialia
ip̄m iūū caputē/ sūt mēbra signa
re. Ip̄e nāq; hō est: q̄a naturā nostrā
veraciter suscepit/ z vitul⁹ q̄a patēs
ter pro nobis occubuit: z leo q̄a p̄ di

Apo. liij

Ibidem

Apoc. liij

Jo. iij

E. iij

Gregoriane exceptiones.

unitatis fortitudinē susceptē mortis
vinculū rupit: ad extremū aq̄la: qm̄
ad celū de q̄ venerat rediit. Nō igit̄
nascēdo/vitul⁹ moriēdo/leo resurgē
do/aq̄la ad celos ascēdēdo vocat⁹ ē.

Mozaliū libro. xxix.

Possunt etiam sancti p̄ hec animalia
designari: qm̄ z ali⁹ cūcta rōnabilif
agēdo fit bō: ali⁹ z passionib⁹ fortis
adversa mūdi nō timēdo fit leo: ali⁹
per abstinētā semetipm̄ vinā hostiā
offerēdo fit vitul⁹: alius se in alta ra
piēdo p̄tēplatiōis volatu fit aquila.

**De circūspectione sanctorū. Mo
zaliū libro. xix. Cap. xvi.**

Apo. iij.

Quatuor animalia singla eorū has
bebāt alas senas: z in circūituz
int⁹ plena sunt oculus. Dēs sc̄i foris
se intusq̄ circūspiciūt: z v̄l resp̄bēden
dos se exteri⁹ v̄l inq̄s se interi⁹ vide
ri inuisibilif timēt. Hinc ē q̄ animalia
que p̄ Joānē vident̄ in circūituz in
tus plena ocul⁹ eē memorant̄. Quis
quis em̄ exteriora sua honeste dispos
nit/sed interiora negligit: in circūitu
oculos bz/sed int⁹ nō habet. Sancti
ho oēs qz z exteriora sua circūspici
unt vt bona de se exempla fratrib⁹ p̄
beant/ z interiora sua vigilāter atten
dūt: qz sese irreprobabiles interni in
dicis obtutibus parāt: z in circūitu
oculos z int⁹ habere p̄hibent̄.

**De sancta trinitate in vna deitate
In homelia quarta secūde partis su
per Ezechielē. Cap. xvij.**

Ibidem.

Quatuor nō hēbant die ac no/
ctedicētia/sanct⁹/sc̄tū/sanct⁹:
dñs deus omp̄s/ q̄ est z q̄ v̄tur⁹ est.
Cōsiderādū est q̄ vna fides fuit ve
terā ac nou⁹ patrū/ z oipotētē deū
trinitatē esse credidit. Ecce nanqz
Joānes in reuelatiōe sua d̄t. Quat

tuor animalia in celo clamantia/ sc̄tū/sanct⁹/
sc̄tū/sanct⁹: dñs de⁹ ōp̄s. Et em̄ p̄so
naz trinitas mōstraret/tertio sanct⁹
d̄t. S; vt vna esse subā trinitatis ap
pareat: nō dñi dñi/ sed dñs eē p̄bibet̄
Dō David qz s̄lt sentēs ait. Bñs

dicat nos de⁹ deus n̄ b̄dicat nos
de⁹. Qui cū tertio dixisset deū/ vt vnū
hūc esse oñderet/ subdidit: z metuāt
eū oēs fines terre. Paul⁹ qz loquit̄
dicēs. Quā ex ipso z p̄ ipm̄ z in ipso
sunt oia. Ex ipso/ vicz ex p̄te. p̄ ipm̄/ qz
filiū: in ipso autē/ in spū sancto. Quē q̄
ipm̄ dixisset/ manifestās adiūxit. Ipi
glia in secula seculorū Amē. Qui em̄
nō dixit ip̄s/ s; ip̄s: dicēdo ter ipm̄:
distinxit p̄sonas: z subiūgēdo ipi glo
ria/ nō dimisit substantiā.

**Mozal. lib. xxij. Q. attribūedum
sit gr̄e dei q̄cqd̄ bonū agim⁹. Cap. xvij.**

Quatuor animalia
glia z honorē z b̄dicēdoz ses
dēt sup̄ thronū/ v̄nētī in secla seculorū
p̄debat̄ viginti quatuor seniores
aū sedentē in throno: z adorabāt vi
uentē in secla seculorū: z mittebat̄ coro
nas suas ante thronū dei. S̄cti vi
ri q̄cquid bonū in se p̄spiciūt imortas
lis gr̄e donū esse cognoscunt: eiqz de
accepto munere debitores fiunt: qz
p̄ueniēdo dedit eis bonū velle qd̄ no
luerāt: z subseq̄ndo p̄cessit bonū pos
se qd̄ volūt. Vñ bene p̄ Joānē dicit̄.
Adorauerūt viuēte in secla seculorū
mittebat̄ coronas suas aū thronum
dei. Coronas nāqz suas aū thronū
dñi mittebat̄/ est certaminū suorū vis
etoris nō sibi tribuere/ s; auctori vt
ad illū referat̄ glia laudis a quo se
sciūt viros accepisse certaminis. Au
ctoris em̄ sui gr̄am negare cōuincit:
q̄squis sibi tribuit qd̄ opat̄. Et deus

pa. lxxv

Rom. iij

Apo. iij

Super Apocalypsim. CXLIX.

negat: cuius despecta gratia sibi vires boni operis arrogat. **O**me autem peccatum quod ex infirmitate est: spiritum nequaquam perdit: quoniam a superno iudice veniens requirit. presumptio vero virtutis spiritus tanto grauius est in desperatione: quanto longius ab humilitate. **C**um vires sibi tribuit operis: ad adiutorium non recurrit auctoris. **S**icutque ut eo grauius peccator pereat: quod et ipsum hoc quod peccator est ignorat.

Qualiter scriptura sacra fortes faciat: et paruulos nutrit. **I**n homelia nona super Ezechiel. **C**ap. xix.

Quid vidi in dextera sedentis super thronum: signatum librum scriptum intus et foris: signatum sigillis septem. **P**er librum quod est in dextera sedentis: super thronum scripturae sacrae paginae signantur: quae praefatae sunt: hinc sic clauduntur: ut non facile sensu oim penetrant. **Q**ui liber sacri eloquii inter scripturas est: per allegoriam: foris per symbolis. **I**nter per spirituali intellectu: foris: et per sensum: et simpliciter ad huc infirmantibus congruentem. **I**nter quoniam inuisibilia permittit: foris: quae visibilia praecipitorum suorum: rectitudine disponit. **I**nter quae celestia pollicetur: foris: autem quae terrena et reprehensibilia qualiter sunt: vel in visu habenda: vel ex desiderio fugienda praecipit. **A**lia namque de secretis celestibus loquitur: alia vero in exterioribus actionibus iubet. **E**t ea quod dicitur quod foris praecipit patet: sed illa quod dicitur in interioribus narrat plane de praesentibus: et quae de natura diuinitatis: vel de eternis gaudiis narrat: nobis adhuc nescientibus: solis angelis in secreto sunt cognita. **D**e quibus tamen oculis partem per spirituales intelligentias sentimus: iam sancti spiritus pignus accepimus: quoniam haec plene necessum cognouimus: et tamen meduliter amamus: et in multis spiritualibus sensibus: quos iam cognouimus:

veritatis pabulo vescimur. **D**icit ergo quod erat scriptum intus et foris: quoniam in sacro eloquio et dictis occultioribus atque sublimioribus: fortes satiantur: et praecipitis apertioribus nos paruuli nutrimur.

Qui solus redemptor potuit aperire mysteria sacrae scripturae. **C**a. xx.

Quid vidi angelum forte predicantem: voce magna. **Q**uis est dignus aperire librum: et soluere signacula eius? **E**t nemo poterat neque in celo: neque in terra: neque sub terra: aperire librum: neque respicere illum. **E**t ego flebam multum: quia nemo dignus inuenitur est aperire librum.

In dialogo libro: o. iij.

Hic librum signatum septem sigillis: postmodum per leonem de tribu Iuda de iohannes aperit. **I**n quo vix libro quod aliter sacra scriptura signatur. **Q**uia solus redemptor non aperuit: quod homo facit: moriendo: resurgendo: ascendendo cuncta mysteria quae in ea fuerat clausa patefecit. **E**t nullus in celo: quod neque angelus. **N**ullus in terra: quod neque homo viuens in corpore. **N**ullus sub terra dignus inuenitur est: quod neque anic corpore exute aperire nobis propter dominum sacri eloquii secreta potuerunt. **P**roferes cum ad soluendum librum nullus sub terra inuentus esse dignus dicitur: quod obstat non video: ut sub terra infernus esse credatur.

Inter de apertione libri septemque sigillorum per redemptorem nostrum. **C**a. xxi.

Quid vidi semitibus dixit mihi. **N**e fleueris. **E**cce vicit leo de tribu iuda radix david aperire librum: et septem signacula eius. **S**acrae scripturae profunditas est quasi puteus: quia nobis ad irrigationem mentis praebuit omnis nitoribus deus. **E**t ut ad intelligentiam

Apoc. v.

Abi. 5.

Gregoriane exceptiones:

scripturarū peruentem facta est nobis via humilitas passionis unigeniti per quā nobis apertū est hoc quod prius latēter scripturę sacre fluctu loquebant. Nisi enim unigenit⁹ dei fili⁹ incarnat⁹ / tētarus / appbensus / colas / pbis cesus: spūz illit⁹: crucifixus ac mortu⁹ fuisset: nobis hui⁹ puteti id est sacre scripturę pfūditas nō pateret. Quid ergo fidelib⁹ hūilitas passiōis eius sc̄ta est: nisi clavis apertiois per quā mysterioz dei putei inuenim⁹: ut aquā sciētie de pfundo biberem⁹: Incarnationē quippe / passionē / mortem / resurrectionē: et ascensionē illius sacri eloquiū pagine loquūt. Que quā facta cognouim⁹ / iam nūc intelligim⁹: nus audita. Nec autē p̄us legi poterant: sed qz nondū euenerāt / intelligi nō valebāt. Quā et per Joānē dī. Ut erit leo de tribu iuda aperire libz: et solucere septē signacula ei⁹. Ipe em̄ librum aperuit / et signacula ei⁹ soluit: qui nascendo / moriēdo / resurgēdo et ad celos ascēdēdo scripture sacre nobis archana patefecit.

¶ Cur per agnū aut leonē v̄l serpētem dñs figurat. **Cap. xxiij.**

¶ Vidi et ecce in medio throni et quattuor animalū: et in medio seniorum agnū stantē tanq̄ occisum. Et venit et accepit de dextera sedētis in throno libz. Et cū apuisset libz / quattuor animalia et viginti quattuor seniores ceciderūt corā agno: et cantabāt canticū nouū dicētes. Dignus es dñe accipere libz et aperire signacula eius qm̄ occisus es: et redemisti nos deo nostro in sanguine tuo.

¶ Moralium libro. xxx.

¶ Nemo iudicet indignū incarnatū dñm posse per agnū figurari: dū cō-

stet omnib⁹ qz per significationē quādam in scriptura sacra et vermis et scarabeus ponat sicut scriptum est. Ego aut sum vermis et non homo. Et sicut ap̄ septuaginta interpretes per prophetam dī. Scarabe⁹ de ligno clamauit. Cū ergo noiatis reb⁹ tam abiectis et vilebus figurat: qd de illo contumeliose dī / de quo cōstat qz p̄rie nil dicatur. Vocat itaqz agn⁹ / sed p̄pter innocentiam. vocat leo / sed p̄pter potentiam. Aliquē etiā serpētē comparat / sed p̄pter mortē vel sapientiā. Atqz ideo p̄ hec omnia dici figurat p̄ior: qz de his omnib⁹ credi aliqd essentialit̄ existeret: alit̄ iam dici nō posset. Nā si agn⁹ p̄rie diceret: leo tā vocari nō poterat. Si leo p̄rie diceret: serpētē signari non possit. Sed hec in illo omnia dicim⁹ / tāto latius in figura quāto longius ab essentia.

¶ De qualitate diuine et angelice locutionis adinuitē. **Cap. xxiij.**

¶ Vidi et audiuī vocē angeloz multoz in circuitu throni et animalū et senioroz: et erat numer⁹ eorū milia milū voce magna dicētū. Dignus est agn⁹ qui occisus est accipere virtutē et diuinitatē et sapientiā et fortitudinē et honorem et gloriā et benedictionem.

¶ Moralium libro secūdo.

¶ Aliter loquit̄ deus ad angelos et aliter angeli ad deū. De angelis loquit̄ cum eis volūtas eius int̄ma vidēdo manifestat. Angeli autem loquunt̄ dño: cū per hoc qd sup̄ semetipos respiciunt / in metū admirationis surgūt. Loquunt̄ ad deū sicut per Joānē dicit. Dignus est agnus qui occisus est accipere virtutē

De. 11.

Apoc. vi

Super Apocalypsim. CL.

tem et diuinitatem et sapientiam. **T**or namque angelorum est in laude dei: ipsa admiratio intime contemplationis. **V**irtutis diuine miracula obstupuisse dicitur esse: quoniam excitatur quod reuerentia motus cordis magnus est ad aures incircumscripti spiritus clamor vocis. **Q**ue vox se quasi per distincta verba explicat dum sese per innumeros modos admirationis format.

Quomodo deus ad alias sanctorum vel eorum anime ad deum loquatur.

Capitulum. xxiiij.

Apost. vi. **C**um aperuisset sigillum quintum: vidi subtrus altare animas interfectorum propter verbum dei: et propter testimonium quod habebant: et clamabant voce magna dicentes. **U**squequo domine sancte? et verus non iudicabis: et non vindicabis sanguinem nostrum de his qui habitant in terra? **M**oralium lib. ij.

Alter deus ad animas sanctorum: aliter anime sanctorum loquuntur ad deum. **Q**uid est enim animas vindicte petitionem dicere nisi die extremi iudicii et resurrectione extinctorum corporum desiderare? **M**agnus quippe clamor earum magnus est desiderium. **T**anto enim quisque minus clamat: quanto minus desiderat: et tanto maiorem vocem in aures incircumscripti spiritus exprimit: quanto se in eius desiderium plenius fundit. **A**nimarum igitur verba ipsa sunt desideria. **N**am si desiderium sermo non esset: prophetas non diceret. **D**esiderium cordis eorum auditur auribus. **S**ed cum aliter moueri soleat mens que petit aliter que perit: et sanctorum anime ita in interni secreti sinu deo adherent: ut inherendo requiescant: quomodo dicitur petere quas ab interna voluntate constat nul-

latus discrepare. **Q**uomodo dicitur petere: quas et voluntatem dei certum est: et ea que futura sunt non ignorare? **S**ed in ipso posite ab ipso aliquid petere dicitur: non quo quicquam desiderent quod ab eius que cernunt voluntate discordat: sed quo mente ardentius inberet: eo etiam de ipso accipiant: ut ab ipso petant: quod eum facere velle nouerunt. **D**e ipso ergo habent quod ab ipso sentiunt: et modo nobis adhuc incaperebilibili in hoc quod petendo esuriunt: prescindo fatiantur. **D**iscordarent igitur a voluntate conditoris: si que vident eum velle non peterent: et minus inbererent: si volentem dare desiderio pigrius pulsarent.

Sancti post resurrectionem corporis et anime gaudio perfruentur. **M**oralium libro primo et. xxxv.

Capitulum. xxv.

Date sunt illis singule stolas **A**po. vi. **J**oanes qui in reuelatione sua ante resurrectionem corporum clamantes sanctorum animas vidit: eas accepisse stolas singulas asperit. **A**nte resurrectionem quippe sancti stolas singulas accepisse dicunt: quia sola adhuc animarum et mentis beatitudine perfruentur. **I**n fine vero mundi binas accipere stolas: quia cum mentis beatitudine etiam carnis gloriam possidebunt: et cum animarum perfecto gaudio: etiam corporum incorruptione vestientur. **U**n **E**sa. lvi. **D**e bene per prophetam dicit. **I**n terra sua duplicia possidebunt. **S**ancti quippe in terra viventium duplicia possident: quia nimirum beatitudine mentis simul et corporis gaudent: et non solum animarum gaudium: sed etiam beatitudinem habebunt corporum.

Gregoriane exceptiones.

Apoc. vi. Item de modo diuine locutionis ad animas sanctorum. **Cap. xxvj.**

Q dictum est illis vt reserueret tempus adhuc modicum: donec impleret numerus conseruatorum et fratrum eorum.

Moralium libro secundo.

Desiderantibus animabus requiescite adhuc modicum: dicere est inter ardore desiderij ex ipsa p̄sciētia solacium cōsolationis aspirare: vt ⁊ animarū vor sit hoc quod amantes desiderēt ⁊ respondentis dei sermo sit hoc quod eas retributionis certitudine inter desideria cōfirmat. Respondere ergo eius est vt collectionem fratrum expectare debeāt eorum mētibz libenter expectandi moras infundere: vt eorum carnis resurrectionem appetūt/ etiā ex colligēdonū augmēto fratrum gratia.

Q per solē p̄dicationis claritas designat. **Capitulum. xxvij.**

Ubi. s.

Q cum aperuisset sigillū sextus: ecce terremotus factus est magnus: ⁊ sol factus est niger tanquā sacculus cilicinus. **Moralium libro. ix.**

Aliquando in sacro eloquio solis nomine p̄dicationis claritas designatur. In extremo quippe tempore sol quasi sacculus cilicinus ostendit: quia fulgēs vita predicantium ante reproborum oculos aspera ⁊ despecta monstrat.

De victoria martyrum. **Cap. xvij.**

Apoc. vij. **Q**uam diu numerare nemo poterat ex omnibus gentibus/ tribubus/ ⁊ linguis ⁊ populis stantes ante thronum: et in cōspectu agni/ amicti stolis albis: ⁊ palme in manibus eorum.

In Ezechielis homelia quinta secunde partis.

Quid p̄ palmas nisi p̄sentia victo-

rie designat. Ipse quippe dari vineam solent. Illos itaque qui in certamine martyrij antiquū hostē vicerāt: vt troces in patria gaudebāt. palmas in manibus habere est victorias in opatione tenuisse. **Cuius opationis palma ibi retribuet vbi iam sine certamine**

De secreta cordis tui. **De secreta cordis tui. (gaudet. mani dete. Moralium lib. xxx. Et in homelia scda secunde parte sup Ezechielē. Capitulum. xxix.)**

Quod factū est silentium in celo quasi media hora. Nihil prodest solitudo corporis si solitudo defuerit mentis.

Qui enim corpore remoratur vivit. sed tu multibus cōuersationis hūane terrenorum desideriorum cogitatione se inserit: nō est in solitudine. Si vero p̄max aliq̄s corporaliter popularibus turbis: ⁊ tñ nullos curas secularium tumultus in corde patiat: nō est in vire

Itaque bñ p̄uersatibus primū solitudo mentis tribuit: vt erurgēt intrinsecus strepitū terrenorum desideriorum p̄max vt ebullientes ad infima curas cordis p̄supni grām restringat amotis: omnēque moratur impotente se offerētū leuiū cogitationū quasi quādam citius uolantes muscas ab oculis mentis abigat manu grauitat: et quiddam sibi cuius dño intra se secretū quānt vbi cū illo

exteriore cessante strepitu p̄ mēna desideria silēter loquant. **D**e hoc secreto cordis dictū est. **F**actū est silētiū in celo quasi media hora. **C**elū quippe ante ma iusti/ sicut p̄phetā dñs dicit. **C**elū mihi sedes est. **E**t celi enarrat glorias dei. **A**nia itaque iusti dū ad eterna sublimia p̄ subleuationes p̄replationis intendit surgētes ab infimis cogitationibus tumultus p̄cuius: ⁊ un-

Apoc. vij.

Esa. lviij. Ps. c. vij.

Super Apocalypsim. CLI

le deo qddam silētiū facit. Cū g̃ q̃es
p̃tēplatiue vite agit in mēte silētiū
fit in celo: q̃ terrenoz actū strepit⁹
desert a cogitatioe: vt ad secretū intus
mū aurē anim⁹ aponat. S; q̃ h̃ si
lentiū p̃tēplatiōis/ z bec q̃es mētis in
bac vita nō p̃t eē p̃fecta: neq̃q̃ hora
integra factū in celo silētiū: dī: s; q̃si
media: vt nec media plene sentiat cū
p̃mittit/ q̃si: q̃ mor vt se anim⁹ suble
uare cepit/ z q̃eris intime lumine p̃
fundi: redeūte motu cogitationū stu
pid⁹ de semetip̃o p̃fūdū/ z p̃fusus ce
cat. Nolēti q̃ppe aiō cogitationū tu
multuosi se strepit⁹ ingerūt: iā sub
limib⁹ intēdentē/ rursū ad respicien
da terrena cordis oculis violētē tra
būt. Un̄ sc̃ptū ē. Corp⁹ q̃s corrupit
aggrauat aiā: z dep̃mit t̃rena ibabi
tano sensus m̃lta cogitantē. Bū g̃ sa
cū h̃ silētiū nō integra sed media ho
ra deseribit: q̃m hic p̃tēplatio neq̃q̃
perficit: q̃uis ardētē inchoet.

De potestate z p̃dicatioe antir̃pt.
Moralū lib. xxij. Ca. xxx.

Quidi equos inuisiōe: z capita
eorū erāt tāq̃ capita leonum: et
tertia ps boim occisa ē de igne z sul
phure z fumo: q̃ p̃cedebāt ex ore ip̃oz
rū. P̃tās em̄ equoz in ore ip̃oz ē: et
in caudis eoz. Antir̃ps veniēs ip̃as
erāt sūmas hui⁹ seclī p̃tates obrines
bit: q̃ duplici seuiens errore conabit
ad se eozda hoīz/ z missis p̃dicatoib⁹
trahere: z cōmonis p̃tātib⁹ inclinarc.
P̃dicatio q̃des mistroz eius facile
despici ab auditōib⁹ poterit: sed hāc
aū būana iudicia adiūt⁹ potestatus
seculariū terror exaltabit. Nā q̃s illi
asperēt loq̃ndo seducere/ multi porē
tū studēbūt seuidō z affligēdo ter
rec. Quale itaq̃ illō p̃secutiōis t̃p̃s

apparebit q̃n ad puertēdā fideliū p̃
ctatē aliū verbis seuiunt/ aliū gladij⁹.
Quis em̄ etiā in firm⁹ antū p̃i p̃dica
tores nō despiceret/ si non eos p̃ cir
cuitū potestātū seclariū terror muni
reret: duplici s; illos calliditate agef:
q̃ q̃s eis ab alijs ṽbis blandiētib⁹ di
cet/ h̃ ab alijs gladijs ferētib⁹ impa
bit. q̃ vtrozq̃ actio. i. potētū atq̃ lo
quaciū in apocalypsi Joānis b̃rem ē
sua p̃phēsa q̃ dī: P̃tās equoz in ore
ip̃oz/ z in caudis erat. Equi noīe p̃
dicato: in sacra sc̃ptura aliq̃n intelli
git. In ore itaq̃ doctoz sc̃ia: in cau
da h̃o seclariū potētia figurat. Per
caudā q̃ppe q̃ retro ē hui⁹ seclī post
ponēda t̃p̃alitas designat. de q̃ Pau
lus ap̃ls dī. Unū aut̄ q̃ retro oblit⁹
ad ea q̃ aū sunt extēt⁹. Retro est em̄
oīe q̃ trāsīt: aū h̃o ē oīe q̃ veniēs
eno p̃manet. It̄ igit̄ equis: id ē nes
quissimis p̃dicatoib⁹ ṽbiq̃ carnali
impulsu currentib⁹ in ore z in cauda
p̃tās est: q̃ ipsi q̃des p̃uersa suadēda
p̃dicant: sed t̃p̃alib⁹ p̃tātib⁹ fulti p̃ ea
se q̃ retro se exaltāt. Et q̃m ipsi appa
rere despiciabiles p̃t ab iniq̃s audis
toubus suis p̃ eos sibi reuerētia cri
gūt q̃rū p̃ocinjs fuleunt. Multis
q̃ppe terrorib⁹ agef: vt in p̃uersis eoz
rum p̃dicatioib⁹: z si nō vitatis snia
certe t̃p̃alis potētia timeat.

Item de apertione libri. In dialo
go. libro. iij. Capitulū. xxxi.

Quidi alii angelū descēdētem
de celo amictū nubes iris in ca
pite ei⁹: z hēbat in manu sua librum
ap̃tū. Iste liber q̃ hic ap̃tus videri le
git paulo sup̃ signat⁹ sigillis septē
videt. De q̃ etiā b̃ro Joāni dī. Ecce
vicit leo de tribu iuda radix David
agire libru, in q̃ vici libro qd aliū q̃

Ibidem.

Phil. iij.

Sup. ix.
Nota

Apoc. i.

Apoc. r.

Apoc. v.

Gregoriane e Receptiones

sacra scriptura signat. Quā sol^o redē-
ptor n^o aperuit / qui bō fact^o morien-
do / resurgēdo / ascēdēdo cūcta myste-
ria q̄ in ea fuerāt clausa patefecit.

De trāsitu t^oris defectu impior^o.
Moralū lib. iij. Ca. xxxij.

Apoc. r.

Quētauit angel^o manū suaz in
celū / z iuravit p̄ viuētē in secu-
la seculor^o: qz t^oris nō erit ampli^o. **Te-**
pus n^o ē mutabilitatis ita q̄nqz trāsī-
tūz est vt penit^o nō sit: angelo hic in
sacro eloq̄o attestāte q̄ ait. Per viuē-
tem in secla: qz t^oris iā nō erit. Nā z si
p̄beta dr. Erit t^oris eoz in crnū: qz p̄
mōmēta t^oris deficit noīe t^oris eozū
defectū vocauit: ostēdēs q̄ sine fine
om̄imodo defectu deficiūt hi q̄ a vi-
sionis intime p̄solatiōe separant.

Ibidem.

**De scriptura sacra cibo sit in obscū-
ris sentētijs / z potus in aptis. In ho-**
melia. r. sup Ezech. Ca. xxxij.

Ebi. s.

Quādam ad angelū dicens ei: vt
daret mibi libru: z dixit mibi:
Accipe libru: z deuora illū. **Scriptura**
sacra cibo z pot^o est. vñ etiā per p̄be-
tam aliu dñs mināz. **Mittā famē in**
terrā: nō famē panis neqz sitim aque
sed audiēdi verbū dñi. **Qui** q̄ subtra-
cto suo eloq̄o fame ac siti nos dr atte-
ri: qz ei^o t̄ba z cibo n^o z pot^o sint de-
mōstrat. **Sed** notādū est qz aliqñ ci-
bus / aliqñ sunt pot^o. **In** rebz em̄ ob-
scūronibz q̄ nequnt intelligi nisi ex-
ponant^o scriptura sacra cibo ē. qz q̄cqd
exponit vt intelligat q̄si mādatur vt
gloriaz. **In** rebz aut aptioribz potus
est: potū em̄ nō mādendo glutimus.
Apertiora q̄ mādatur bibim^o: qz etiāz
nō exposita intelligere valem^o. **Pro-**
co aut qz Joānes obscura mltā z p̄-
plera auditur^o est: neqz ei de sacro li-
bro dr. **Bibe** / s; deuora z comede, ac

Amos.
vij.

si diceret. **Pertracta** z intelligē: idē
p̄ius mande z tunc degluti.

De studio z meditatiōe z custodia
verbi dei. Caplm. xxxij.

Quētauit libru de manu ange-
li: z deuorauit illū: z erat in ore
meo dulce tanqz mel.

In homelia. r. sup Ezech. z super
euangelium Una sabbati.

Libru: deuorauit cū t̄ba vite eū
aviditate sumim^o. **In** q̄ deuoratiōis
t̄bo qd aliud qz torpor: negligētie no-
stre respēdit: q̄ t̄ba dñi atqz myste-
ria z p̄ nosmetipos nō reqrim^o: z di-
cta ab alijs audim^o inuit^o: **Libru** q̄
deuorauit^o z comedim^o: oū t̄bz dei
legim^o. **Multi** aut legūt: z ab ipa les-
ctiōe ieiunū sūt. **Multi** vocē p̄dic-
tiōis audiūt: sed post vocē vacūt z te-
tūm recedūt: qz z si mēte intellectus
sacri eloq̄ij p̄cipiūt obliuiscēdoz nō
fuādo q̄ audierint: hec in cordis vi-
scribo nō reponūt. **Legūt** aut z ieiun-
ant a lectiōe nō sunt q̄ intelligūt z ser-
uiant ea in q̄bo laborāt. **Sepe** ei quos-
dam vidim^o tota se mēte ad sacre les-
ctiōis studiū p̄tulisse: atqz inter ver-
ba dñica recognoscētes in quā des-
liq̄: n^o / semetipos in lachrymis ma-
ctare / merore cōtinuo afficere: in nul-
lis hui^o mūdi p̄peritativo delectari:
ita vt eis vita p̄sens oneri z lux ipsa
fastidiū fieret: vit ad colloquēdū eōs
munia admittere: atqz a rigore disci-
pline animū difficile relaxare: p̄ amo-
re p̄ditōis luctu solūmodo z silētio
gaudere. **Di** sanctū libru deuorant z
comedūt z ieiunū non sunt: qz p̄cepta
vite que sensus capere potuit: memo-
ria non amisit. sed hec collect^o in deo
anim^o legendo sp̄ z recolēdo fuauit.
Et sit plerūqz vt tales q̄qz ex done

Apoc. r.

Super Apocalypsim CLII.

Tratte celestis/etia verbū doctrine p-
cipiat: atq; de vitatis pabulo qd̄ ipsi
dulciter intrinsec⁹ ruminat ⁊ primos
suavis pascant. De quoz pfecto ore
p̄dicatio tanto audientib; dulcis est/
quāto eoz actio p̄raria suis p̄dica-
tionib; nō est: quia de p̄ria vita su-
munt qd̄ per linguā primo cōferunt.
Nā recte dicit ⁊ deuorauit illū: ⁊ erat
in ore meo dulce tanq; mel. Liber q̄
comedit ⁊ deuorat dulcis in ore sicut
mel fact⁹ est: q̄ ipsi sciunt de om̄ipo-
tente dño suauit loqui: q̄ didicerint
hūc in cordis sui secreto veracit ama-
re. In eius q̄ppe ore scriptura sacra
dulcis est: cui⁹ vite viscera mandata
illius replent: quoniam et ei suavis est
ad loquendū: cui interi⁹ impressa fu-
erit ad viuendū. Nā fmo dei dulce
dinē nō hab;: quē vita reproba intra
p̄scientiam remorder. Unde necesse
est vt qui verbū dei loquit⁹: prius stu-
deat scire qualiter viuat: vt post ex vi-
ta colligat: que ⁊ qualiter dicat. Ad p̄-
dicandū namq; plus p̄scientia sancti
amoris edificat: q̄ exercitatio fmo-
nis: quoniam amando celestia intra se-
merip; p̄dicator legit quō psuadeat:
vt despici debeat terrena. Qui enim
vitā suam interius p̄sat: ⁊ exemplo
suo foris ammonēdo alios edificat:
quali in corde lingue calami tingit:
in eo qd̄ manu verbi p̄ximis exteri⁹
scribit. Inde admirabilis p̄dicator:
cū multa discipulis exhortando dis-
xit: quia nullā intra semetipm̄ de cō-
scientia p̄rarietate pertulit securus
adiunxit. Si qua vitus / si qua laus
discipline hec cogitate: que ⁊ didici-
stis ⁊ accepistis ⁊ audistis ⁊ vidistis
in me. **Dee agite et deus pacis erit
vobiscum.**

Quid in nobis agat memoria et
meditatio verbi dei. In homelia. x.
sup Ezechielē. **Cap. xxxv.**

Quāto deuorasset librum amarica
Apoc. x.
Dicit. iij
Jo. vij.
Tus est vter me⁹. In sacro elo-
quio nō nūq; vter p̄ mēte poni p̄sue-
uit. vñ Hieremias dicit. Vterem meū
doleo. Ventrē q̄ppe doluit q̄ mētis
afflictiō; sensit. Hinc etiā veritas ait.
Qui credit in me / sumia d̄ vtre ei⁹
fluēt aq; viue. Dicit etiā d̄ mēte fidelitā
scitē p̄dicatōes defluūt: q̄si de ventre
credētis aq; viue sumia decurrūt.
Sed q̄rendū est cū sup⁹ de libro quē
accepit scriptum sit: ⁊ erat in ore meo
tanq; mel dulce: qua rōne postmodū
dicit. ⁊ cū deuorasset librum amaricat⁹
est vter me⁹. Dicit q̄ppe est valde si
dulcedo siml cōueniat ⁊ amaritudo:
S; sciendū est: q̄a cui fmo dei in ore
cordis dulcis est cepit: hui⁹ p̄ctidus
bio ⁊ semetip; anim⁹ amarefcit. quo
em̄ in illo subtilit̄ discit qualiter se rep̄-
bēdere debeat: eo se durū p̄ amaritū
dinē p̄nie castigat. q̄ tāto magis sibi
displicet: q̄nto ampl⁹ in sacro libro
de om̄ipotentē deo videt qd̄ amēt.

Qua de causa eloquia diuina dis-
cere debeam⁹. In homelia. x. super
Ezechielem. **Capitulum. xxxvi.**

Quod dixit mihi angel⁹. Optet te
Apoc. x.
Ante p̄betare ip̄s ⁊ gentib; ⁊
linguis ⁊ regib; mltis. In v̄bis sacri
eloquiū iste dicit studij n̄ri ordo seruari:
vt hec ideo cognoscām⁹ quatin⁹ de
iniquitate n̄ra cōp̄fici cognoscētes ma-
la q̄ fecim⁹: vitē⁹ ne alia factam⁹. ⁊
cū iam ex magno vsu lach; ymaz de
p̄ctōz remissioe cepit esse fiducia per
verba dei que intelligim⁹: ad vitam
q̄q; ⁊ altos traham⁹. Ad h̄c iutell;

Gregoriane exceptiones:

genda sunt: vt z nobis pmittit/z inter-
tione spēali alijs pferant. **¶** Cū bñ post:
q̄ angelus dixit brō Joāni. accipe li-
brū z deuora illū/paulo post subdidit
¶ Optet te p̄betare plis z gētibz z lin-
guis z regibz multis. **¶** Ac si ei de sacro
cibo diceret **¶** Comeder pasce/sattare
z eructa: accipe z sparge: p̄fortare et
¶ De abiectioe reproboz (labora.
z vocatione electoz. **¶** Moralū libro.
xxvij. **¶** Et in homēlia p̄ma sc̄de par-
tis sup̄ Ezechielē. **¶** Cap. xxx. vij.

Apoc. xi.

¶ Q̄ dat̄ est mihi calam̄ s̄lis vir-
ge dicēs. Surge z mētre tem-
plum dei z altare: z adorātes in eo/
atriū aut̄ q̄d ē foris tēplū eijce foras:
z ne metiaris eū/ qm̄ datū est gētibz.
¶ In carne dñs ad eccliaz veniēs men-
suras eidē ecclie posuit: z fines eius/
dez ecclie occulti iudicij subtilitate di-
stinxit: intra q̄s aliq̄ vocati retinent/
aliq̄ ne accedāt arcem. **¶** Sacra sc̄ptu-
ra calam̄ mēsure ē: qz i sacro dei elo-
quio q̄d nobis p̄sc̄ptū est esse dispēsa-
tiones ei⁹ agnoscim⁹. **¶** Nā p̄ incōprehē-
sibile ei⁹ iudiciuz in collectioe boim:
alios a suis iniquitatibz educit/alios in
sua iniquitate derelinq̄: alē intra mēsu-
rā electoz mittit/ z alē foris relinq̄:
vt nullo mō ad electoz nūq̄ p̄tinere
mereat. **¶** Sc̄to q̄ppe euāgelio teste di-
dicim⁹ q̄ cuidā dicēt. mḡ sequar te
q̄cūq̄ teris: eiusdē mḡi voce r̄sum-
est. **¶** Vulpes foueas hñt et volucres
celi nidōs/ fili⁹ aut̄ boīs nō bz vbi ca-
put reclinet. **¶** Aliq̄ dicēt. **¶** Dñe p̄mitte
me p̄mū ire z sepelire p̄ez meū: eius-
dez mḡi voce r̄sumz ē. **¶** Sine vt mor-
tui sepeliāt mortuos suos/ tu aut̄ seq̄-
re: z annūcia regnū dei. **¶** Ecce ali⁹ se-
cuturū se p̄mittit z repellit: ali⁹ rela-
xandū se postulat/ z retinet. **¶** Ille non

suscipit/ iste nec ad bore momētū ad
obsequo relaxat. **¶** Predicatorēs q̄z sc̄ti
agēte spū in alias p̄tes mūdi vocabā-
tur vt irent/ ab alijs vō p̄bō arcebā-
tur ne accederēt. **¶** Paul⁹ nāq̄ aplū
cū macedonie p̄dicare negligeret/ p̄
vīū appuit illi vir macedo q̄ diceret
¶ Trāsīēs in macedoniā aditua nos.
¶ At p̄sient sc̄ptū est/ tentabāt apli ire
bityniā: z nō pmittit eos spūs Jēsu
¶ Nū q̄ p̄dicatores sc̄ti z vocāt ad ma-
cedoniā vbi fortasse p̄gere nō cogita-
bāt: z ab Asia p̄hibent̄ vbi p̄gere de-
siderabāt: iste occultaz mensuraz ca-
lam⁹ illuc ducet/ est/ hinc rednet. **¶** Il-
lic tēdit vt macedonia intra sc̄e ec-
clesie spacia colligat: binc abstrahit
vt extra fines fidei asia relinquatur.
¶ Erāt q̄ppe sc̄e in ea q̄ colligēdi non
erāt: q̄b iuxta meritū suū p̄dit/ iam
nūc asia intra mēsuras ecclie dco lar-
giete suscepta est. **¶** Intra has q̄ mēsu-
ras s̄t oēs electi/ extra has oēs repro-
bi: etiā si intra fidei limitē eē videāt.
¶ Cū bñ sc̄to Joāni dī. **¶** Atriū q̄d foris
tēplū est foras eijce/ z ne metiaris eū.
¶ Quid eīm atriū aliū q̄ latitudine s̄t
gnificat vite p̄ntis. **¶** Et recte foris tem-
plū s̄t q̄ designat p̄ atriū. atq̄ iō me-
tiedi nō s̄t qm̄ angusta ē porta q̄ ducit
ad vitā: z latitudo vite p̄auoz nō
admittitur ad mēsuras z reglas cle-
¶ Q̄, per solē diuina claritas (coz).
per lunā vō figuret̄ r̄p̄alitari z mutua-
bilitas. **¶** Mo. lib. xxxij. **¶** Ca. xxxvij.
¶ Q̄ Captū est tēplū dñi in celo z vi-
plo: z signū magnū apparuit in celo:
mulier amicta sole/ z luna sub pedib⁹
ei⁹. **¶** In sc̄ptura sacra cū sol figura e-
ponit aliq̄n p̄ eū dñs designat: sicut
sapiente libro p̄hibet: q̄ oēs imp̄iū

Matth.

vij.

Luce. ix.

i. Corin.

xvi.

Act. xv.

Apoc. xi.

Mat. vij.

Apoc. xi.

Super Apocalipsyni. CLIII.

Sup. v. extremi die iudicij cognita sua damnatione dicitur. Erratum^o a via vitas; et lumē iusticie nō lucet nobis; et sol nō ortus est nobis. Ac si apte dicat. Interni nobis luminis radi^o nō refullit. **Uñ** et Joānes ait. **M**ulier amicta sole; et luna sub pedibus ei^o. In sole em illustratio vitas; in luna ho que mēstruis suppletionib; deficit mutabilitas tēporalitat; accipit. **S**ancti autē ecclesia qā supni luminis splendore ptegit; qñ sole vestit. Quia ho cuncta tēporalia despicit; lunam sub pedib; premit.

Q stellari; nō est illi designant; qñ drabolus de celesti cōucriatione ad terrena detrahit. **M**oralium lib. iij. et. xxxij. **Capitulum. xxxij.**

Apoc. xv. **Q** visum est aliud signū in celo et ecce draco magnus rufus habens capita septē; et cornua decē; et in capitibus suis septē diademata; et cauda ei^o trahere tertiam partē stellarum cel; et misit eas in terrā. **H**oc de antipō sub draconis specie dicitur. **C**elū em est ecclesia; q in hac nocte vite pnt; dū innumerat in se sanctorum virtutes continet radiantib; desup; si denib; fulget. **I**n scriptura q̄ppe facta stellarum noie aliqui scōp; iusticia q in bu^o vite tñbus lucet; aliqui vero hypocrisiaz fictio demonstrat q bona q faciūt ad peipiēdas laudes hoib; ostendunt. **S**i em recte viuentes stelle nō cōferunt; **P**aul^o discipulis dicitur: **I**n medio nationis prave et peruerse inter q̄s lucetis; sicut luminaria in mūdo. **R**ursū si inter eos q recte vident agere qdā de actōe sua retributionē fauoris hūani nō q̄rerēt; nequaq; stellat Joānes ruere a celestib; videret dices. **M**isit draco cau

dā; et traxit tertiam partē stellarum; et misit eas in terrā. **N**ā q̄ppe facta erant tres partes p̄ audaciā assumpti hois erecta qdā q̄s velut electos dei in ecclesia inuenit obrinēdo reprobos ostēdit; et extrema persuasione antipōi qdā q̄ vident lucere rapient. **S**tellas nāq; in terrā trahere est eos q vident studio vite celestis inderere; ex amore terrē nō in q̄rate apti erroris involuere. **S**tellas d̄ celo in terrā cadere est relecta nonnullis spe celestium illo duce ad ambitū glorie secularis inhiare.

Q scriptura sacra aliqui futurū p̄ p̄terito; et p̄teritū p̄ futuro ponit. **M**oralium lib. xxij. **Cap. xl.**

Q draco stetit ante mulierem; et erat paritura ut eū peperisset filius ei^o deuoraret. **S**criptura sacra ita nonnullis tēpus p̄teritū futurū q̄ p̄miscet; ut aliqui futurū p̄ p̄terito; aliqui ho utaq; p̄terito p̄ futuro. **F**uturo namq; p̄ p̄terito vitis; cū Joāni mulier paritura masculus q̄ regat gentes in virga ferrea demonstrat. **Q**uod qā incarnato dño veniēte ita tūc factū fuerat; res gesta nūciatur. **R**ursū p̄terito vitis p̄ futuro; sicut p̄ psalmistā; dñs loq̄t dices. **F**oderūt manus meas et pedes meos; dinumerauerūt omnia ossa mea. **Q**uib; videlicet h̄bis spēs dñice passionis q̄s itaq; tractata describit; sed tñ ad huc longē post futura nūciatur.

Q de priuatis angelorum nominibus. **I**n homelia sup̄ Euāgelium. **A**cceserunt ad Iesum. **Capitulum. xli.**

Q factū est p̄liū magnū in celo Michael et angeli eius plūba; et angeli ei^o; et nō valuerūt neq; locū inuēt^o est eorū amplius in celo. **E**t p

Apoc. xij

ps. xxij

Apoc. xij

Gregoriane exceptiones.

iectus est draco ille magnus serpens antiquus qui vacat dyabolus et sathanas qui seducit uniuersum orbem peccatus est in terra et angelus eius cum illo missi sunt.

Celestis patris spiritus idcirco priuatus noibo celsentur ut signetur per uocabula etiam in operatioe quod ualeat ut cum ad nos aliquid ministraturi ueniunt apud nos etiam nomen a ministerijs trahant Michael namque dicitur deus ut deus. Raphael quoque dicitur medicina dei. Et quicquid miratur aliquid agit Michael mitti perhibetur ut ex ipso actu et nomine dei intelligitur quia nullus potest facere quod facere preualet deus. Unde et ille hostis antiquus qui esse deo per supbias similis concupiscit dicens. In celum ascendam: super astra celi exaltabo solium meum: similis ero altissimo. dum in fine mundi in sua truce relinquetur extremo iudicio perimendus cum Michael archangelo preliaturus esse prohibetur ut qui se ad dei similitudinem superbus extulerat per Michaelem promptus discat. quia ad dei similitudinem per supbias nullus exurgat. Raphael quoque interpretatur (ut dicitur) medicina dei quia uicibus dum habet oculos quasi per officium curatiois tergitur cecitas eius turbas terfit. Qui ergo ad curandum mittitur dignum uidebitur fuit ut dei medicina uocaretur.

Qualiter diabolus accusat nos. Moralium libro. ij. Cap. xliij.

Audiuimus uocem magnam in celo dicentem: Nunc facta est salus et status et regnum dei nostri et potestas christi eius quia peccatus est accusator fratrum nostrorum qui accusabat illos ante conspectum domini die ac nocte. Astutus aduersarius cum scriptum querit uix inter prospera bene egisse considerat/reprobare apud iudicem per aduersa festinat.

Scriptura uero sacra sepe dicitur pro prosperis/noctem uero pro aduersis ponere profuerit. In die ergo et in nocte accusare non desinit quia modo nos in prosperis/modo in aduersis accusabiles ostendere intendit. In die accusatur cum prosperis male nos uti insinuat. In nocte accusatur cum in aduersis nos non habere patientiam demonstrat.

De dyabolo circa finem mundi crudelior apparebit. Moralium libro. xxxiij. Capitulum. xliij.

Uolens ad uos habere iram magnam sciens quod modicum tempus habet. Antiquus hostis extrema mundi atrocitatis temptatur aggredietur quia tanto feruentior ad seueritatem quanto se uicino re sentit ad penam. Considerat quippe quod iuxta sit ut licentiam amittat nequissime libertatis: quoniam a tempore diu licentia abstractus eternis incendijs religabitur. Et quantum breuitate temporis angustatur: tantum multiplicitate crudelitatis expandit/habere iram magnam sciens quod modicum tempus habet sicut de illo uoce angelica Joanni dicitur. Tunc ergo in magne ire feruore se dilatat ne qui in beatitudine stare non potuit in damnationis sue fovea cum paucis ruat. Tunc quicquid nequiter ualuerit callidus exquirat. tunc superbie ceruicem altius erigit et per damnatum illud quem gestat boiem: omne quod temporaliter preualet nequiter ostendit.

De simulatione antichristi et predicatorem eius. Moralium libro. xxxiij. Capitulum. xliij.

Uidi aliam bestiam ascendente de terra. et habebat cornua duo similia agni: et loquebatur sicut draco et potestatem prout bestie omne faciebat in conspectu eius et fecit signa magna ut etiam

Esq. xliij.

Apoca. j.

Apoc. xliij.

Apoc. vi.

Super Apocalipsim. CLIII:

faceret igne de celo descēdere in ter-
rā in sp̄ctu hoīm. **P**redicatores a
tirpi sanctitas sibi sp̄m arrogabūt/
sed tū opa iniquitatis exercebunt clari
erūt p̄ iustitie simulationē. **H**orū igit
simulationis malitia; **J**oānes breui
descriptione cōphendit. **P**riore q̄p̄
pe bestia id est antirp̄m superioritaz
descriptione narrauerat: postquam
etiam hec alia bestia ascēdisse dicit. **Q**u
post euz multitudine p̄dicatoz illi⁹ ex
terrena potestate gloriat̄. **D**e fra q̄p̄
pe ascēdere est terrena gloria supbi
re. **Q**ui habet duo cornua agni simi
lia/ q̄a p̄ hypocrisisim̄ s̄c̄ritat̄ eā quā
in se veraciter dñs habuit sibi singu
larē inesse r̄ sapiētia meriet̄ r̄ vitam.
Sz q̄a sub agni sp̄e auditoz r̄ rep̄
bis serpens; virus infundit/ recte
illuc subdit̄: r̄ loq̄bat̄ vt draco. **I**sta ḡ
bestia .i. p̄dicantiū multitudo si apte
vt draco loq̄ret̄ agno similis nō ap̄
pareret/ s; assūpsit agni sp̄m vt dra
conis exerceat opationē. **I**llo tpe cō
plebit̄ q̄d veritat̄ ore p̄ euāgelii dicit.
W. xij **E**rurgēt pseudo xpi r̄ pseudo p̄be
te: r̄ dabunt signa magna r̄ pdigia:
ita vt in errore inducant̄ si fieri pōt
etiā electi. **E**lecti nāq; dū eoz signa
sp̄ciēt̄: dū p̄tēnentes vitā tāta mi
nistroz atirpi miracula p̄horrescēt
q̄dā dubietat̄ nubilū in corde pas
sient̄: q̄a dū se p̄ pdigia illoz malitia
eleuat̄: in istis aliq̄ten⁹ visus certior
caligat. **E**x p̄dicatoz igit antirp̄i si
gnis r̄ pdigijs mēdacib; ad momen
tū dubietas in bonis mētib; ḡnabit̄
r̄ in electoz cordib; sp̄spectis terribi
libus signis obfcura cogitatio ḡ glo
babit̄. **T**ūc vna q̄q; electoz aia cogi
tationū suaz impet⁹ q̄si spumas vn

day in olla seruentiū sustinebit: q̄s et
ignis zeli cōmouebit r̄ ipsa tēporalis
opp̄ssio more olle intrinsec⁹ clausas
tenebit. **T**ū cū **J**oannes hui⁹ bestie
signa narraret aditū r̄ ita vt ignē fa
ceret de celo descēdere. **I**gnēz q̄p̄pe
de celo descendere est de celestibus
electoz animis sancti zeli flammaz

Ibidem

De singulari ḡginū (emanare
gaudio r̄ incorruptioe. **Cap. xlv. Apo. xij**

Udi supra syon agnū stantē: et
cū eo centū quadraginta quat
tuor milia. **E**t cantabāt q̄si canticuz
nouū: r̄ nemo poterat dicere canticuz
nisi illa centū quadraginta quatuor
milia. **I**n pastoralis capitulo .liij.

Doc de virginibus pet̄m̄ carnis
ignorantib; p̄ **J**oānem dicit. **S**ingula
ruer q̄p̄pe canticū agni cātare est/ cū
eo in p̄petuo p̄ cunctis fidelibus etiā
de carnis incorruptioe gaudere. **Q**u
tū electi ceteri canticuz audire possūt
licet dicere nequeunt: quia per caris
tatē quidem in illorum celsitudine le
ti sunt: ḡuis ad eozum premia non
assurgant. **D**e hac incorruptione et
carnis integritate per semetipsam ve
ritas dicit. **N**on omnes capiunt ver
bum hoc. **Q**u eo innotuit summum
quo denegauit omnū/ r̄ dum predi
cit quia difficile capitur/ audientib;
inuit ceptum cum qua cautela tes
neatur.

Mat. xij

**De iudicio dei. Moralium libro
xxij. Capitulum. xlvj. Apo. xij**

Udi nubem cādidam: r̄ supra
nubem sedentes similes filio bo
minis: habentē in capite suo coronaz
aureā: r̄ in manu sua falcem acutam
Pras diuini iudicij q̄a intra se oia is
cidēdo p̄plectit/ falcē appellatōe si ḡt

Gregoriane exceptiones

In falce em̄ quicqd̄ inciditur / quaq̄
uersū flectat̄ intus cadit. Et q̄a p̄as
sup̄m iudicij nullaten⁹ euitat̄ / intra
ip̄am q̄ppe sum⁹ q̄libet fugere cone
mur / recte cū vētur⁹ iudex ostendit̄
falce tenere p̄hibet / q̄a cū potēter ad
om̄ia obuiat incidendo circūdat.

**De significatiōe solis ⁊ ruina for
tū. Moralium lib. xxiiij. Ca. i. lviij.**

Apo. xvi

Quartus angelus effudit fia
lā suā in solē: ⁊ datus est illi estu
affligere hoies ⁊ igne. Solis nomie
sapiētū intellect⁹ exp̄mit. Fialā vez
in sole effūdere est: p̄secutiōis suppli
cia viris sapiētie splendore fulgētū
irrogare. Et datus est illi vt estu affi
ceret hoies ⁊ igne / q̄a dū sapiētes vi
ri cruciant̄: vici male agēdi errore
rāgun̄: illoꝝ exēplo p̄suasi infirmi q̄
q̄ tēporalib⁹ desiderijs inardescunt.

Nota.

**Eccli. xx
vij**

Ruine nāq̄ fortū / augmēta p̄stāt
p̄ditionibus infirmoꝝ. **De sole acu
mē sapiētū designat / q̄ cōparationez
q̄q̄ a salomone dicit. Sapiēs vt sol
p̄manet. stultus vt luna mutatur.**

**De termino vite n̄re / cur nobis in
cognit⁹ sit / ⁊ q̄lter incautos decipit**

In hom. sup̄ Sint lūbi vfi. ca. xlvij

Apo. xvj

Ecce venio sic̄ fur. Ad excuti
endā mentis n̄re desidiā / ⁊ vt
anim⁹ ad suā susciteꝝ custodiam / p̄ si
militdmē dñs in euāgelio loquit̄ dī
cēs. **Hoc aut̄ scitote qm̄ si sciret pat̄
familias q̄ hora fur ventur⁹ esset / vi
gilaret vtiq̄ ⁊ n̄ sineret p̄fodi domū
suā. Et qua p̄missa similitudine etiā
exhortatio subinfert̄ euz dī. Et vos
estote parati / q̄a qua hora non puta
tis / filius hominis veniet. Nesciente
em̄ patrefamilias fur domū p̄fodit:
q̄a dū a sui custodia sp̄s dormit / im
p̄uisa mors veniēs n̄re carnis habi**

**Mat. xx
uij. ⁊ Lu.
xij.**

raculū irrūpit / ⁊ est quē dñm dom⁹
inuenerit dormientē necat / q̄a cū vē
tura dāna sp̄s minime p̄uidet b̄ne
mors ad supplicij nesciētē rapit.

**Furi aut̄ resistet et si vigilaret: q̄a ad
uentū iudicij q̄ occulte animā rapit
p̄cauens et penitendo occurreret ne
impentēs p̄iret. Poram ⁊o vltimā
dñs n̄r idcirco nobis voluit esse in
cognitā. vt semp̄ possit esse suspecta:
vt dū illā p̄uidere nō possum⁹ ad illā
sine intermissione p̄paramur. Quia
q̄ ⁊ vēture mortis temp⁹ ignoram⁹:
⁊ post mortē opari nō possum⁹ / sup
est vt an̄ mortē tempora indulta ras
piamus: Sic em̄ sic mors ip̄a cū ve
nerit vincit / si priusq̄ veniat semp̄ ri**

**De sollicita vite n̄re custo (meat.
dia. In homelia sup̄ euāgelij Sint
lumbi vestri p̄cincti. Ca. xliij.**

Batus q̄ vigilat. Vigilat q̄ ad
aspectum veri luminis mentis
oculos aptos tenet. Vigilat q̄ seruat
opando qd̄ credit. Vigilat q̄ a se to
poris ⁊ negligēte tenebras repellit.
**Hinc etenim Paul⁹ dicit. Euāgelia
te iusti / ⁊ nolite peccare. Hic rursus
ait. Hora est rā nos de sono surgere:**

Moralium lib. xij. ⁊ xvj. Cap. i.

Custodit vestimenta sua ne
nud⁹ ambulet. Sicut corpus
cooperiūt vestimēta / sic animam bo
na p̄tegūt opa. **Uestē innocētie p̄i
m⁹ hō b̄n̄ p̄dit⁹ accepit: male suasus
a serp̄ ēte p̄didit: Et q̄a p̄cessa p̄uis
i paradiso veste innocētie nudamur
cōtra hāc nuditatē dicit. Beat⁹ qui
custodit vestimēta sua: ne nud⁹ am
bulet. Vestimēta q̄ppe custodimus
cū innocētie p̄cepta seruam⁹ in men
te / vt cū nos iudicij culpa nudat ad
amissā redeūtes innocētiā penitētia.**

Apo. xvj

Col. xij

Ro. xij

Super Apocalypsim CLV

operat:

Dozalium libro. vii. Cap. li.

Quideat turpitudinē ei⁹. Turpitudō nostra tūc cernit/cū vitz repbēnsibilis añ iustoz; oculos in iudicio nequaq; subsequēt; boni operis regmine velať. Apud deum em nra nos opa q̄si vestimētategūt.

De ordine eterni supplicij. **D**ozalium libro. ix. Cap. liij.

Quanti gloriificauit se babylō: Quoz in delicijs fuit/tanti datē illi tormentū. Nequaq; omnipotēs de⁹ q̄ mala bñ punit inordinata esse vllō modo vel tormēta pmittit: q̄niam ip̄sa q̄q; supplicia q̄ ex lace iustitie p̄io deūt inferri sine ordine nequaq; possūt. Quomō natm̄q; in supplicijs ordo nō crī dū dānarum quēq; iuxta moduz criminis ⁊ retributio sequēt vltionis/sicut sup̄a dicitur: est in dānatiōe babylōnis. Si igit iuxta mōsdū culpe pena distinguit/constat nimir q̄ in supplicijs ordo seruat.

De refectione eterni conuiuij. In homelia super euangelium. Nani festauit se Iesus. ⁊ sup euangelium. Homo quidā fecit cenā magnā. et super euangelū. Simile est regnum celozum homini q̄ fecit nuptias filio suo.

Capitulum. liij.

Beati q̄ ad cenā nuptiaz agni vocati sūt. Per hāc cenam nuptiaz agni eternū ⁊ vltimū cōuiuiū designat ad quod q̄q; semel intrauerit/ulterius nō erit. Idcirco aut hoc vltimū cōuiuiū dei nō prandium/sed cenā vocat/quia post prandium cenā post cenā vero cōuiuiū nullū restat. Et q̄a eternū dei cōuiuiū nobis in extremo preparabit rectuz fuit vt hoc nō prandium/sed cenā vocetur. Idcirco ergo Iōānes non ad

prandium/s; ad cenā vocatos narrat/ q̄a nimir in fine diei conuiuiū cenā est. Qui ergo finito p̄sentis vite tpe ad refectionē sup̄ne contemplatiōis veniūt nō ad agni prandium/sed ad cenā vocant. Illo igit vltimo cōuiuiō de p̄sētia v̄itatis epulabant/ q̄ nūc p̄fectiōis studio terrena transcēdūt q̄s mūdi huius amor non ligat/ quib; ⁊ si vlticq; p̄ temptamenta obstrepit/cepta tñ eoz desideria nō retūdit. Illos tūc interna refectione reparabit q̄ nūc pleni septiformi ḡsa in amore spūs anhelāt: Quis ḡ fratres spūs repleri p̄sentia desiderem⁹/ q̄a si hoc spū pleni fuerim⁹: ad illud cōuiuiū puenire valebim⁹. Quisq; nāq; ille est quē nūc spūs sc̄tus nō reparat/ p̄fecto ab illa et̄ni p̄uiū refectione/ ieu

De exercitijs sanctorū mar. (nat. tyx. **D**ozalium libro. xxiij. Cap. liij.

Quidi celū aptum ⁊ ecce equ⁹ albus ⁊ q̄ sedebat sup eum vocabatur fidelis ⁊ verax. Et vestitus erat vestem aspersā sāguine ⁊ vocabatur nomē ei⁹ verbū dei. Et exercit⁹ q̄ sunt in celo sequēbant eū in equis albis. Multitudinē sanctorū que in hoc martyrij bello sudauerat/ exercituz recte vocat. Qui idcirco in eq̄s albis sedere referunt: q̄a nimir corū corpora ⁊ luce iustitie ⁊ castimōie cōdore claruerūt. Equus q̄ppe est vni cuiq; anime corpus suū/ q̄ videlicet nouit ab illicitis cōtinentie freno restringere/ ⁊ rursū caritatis impulsu in exercitatione boni opis relaxare.

Quod per incarnationes suam X̄ps mundo innotuit. In homelia prima secūde partis sup Ezech. Cap. lv.

Quod habebat in vestimento suo ⁊ infemore scripuz. Rex regū ⁊ dñs dominantū. Vestimētū dñi

Gregoriane exceptiones

Jesus xpi est corpus qd supse ex & gine/nec tñ aliud eius vestimētū est: at qd aliud ipc. Nā nfm qz vestimētus caro d: sed tñ ipi nos nostra sumus caro qua vestimur. Hoc autez vestimētū illi^o loqe añ **E**saías aspiciēs per crucē passiōis sāguine cruciatū/ dixit. **Q**uare rubrū est indumētum tuū: & vestimēta tua quasi calcārium in torculari. **P**er femur tō. **P**pagatio carnis est. **Q**uia ḡ p propagatiōnē generis humani. sicut generatiōnū ordines **M**attheo v̄ luca narrātibz describunt in hoc mūdo venit ex virgine & p incarnationis sue myste-ritū: qā rex esset & dñs cunctis vbiqz gētibz indicauit: in vestimento et in femore scriptū habuit. **R**ex reguz & dñs dominantū. **U**n̄ em̄ in mūdo innotuit tbi de se/lectionis scientiam infir.

De damnatione diaboli. **M**oralium libro quarto. r. viij. z. xxxij. z. r. xxiij. **Capitulum. lvi.**

Udi angelū descendētem de celo habentē clauē abyssi & cathe-nā magnā in manu sua & apphēdit draconē serpentē antiquū/ qd est diabolus & sathanas & ligauit eū per annos mille & misit in abyssum/ & clausit & signauit sup illuz. vt nō seducat amplū gētes/ donec cōsumēt mille anni/ & post hec opt: illū solui modico tpe. **A**niqu^o hostis & draco & serpens vocat. **D**raco dicit/ qā nos ad nocēdi malitiam inflāmat/ & malicio se nobis nocere appetit. **S**erpēs d: qā semper insidias molliter infundit **A**byssum tō corda hoīm vocat: q et p lapsū fluida: & p duplicitatē sūt caliginē tñb:osa. **A**niqu^o itaqz serpens carbena ligat^o in abyssum mittit: qā

religat^o a bonoz cordibz apud regibz mētes reclusus eis atroc^o dñatur: & potētia dine dispēsatiōis astrigit ne inq̄tū nocere volēt effrenetur vt quis p eos occulte sciat ad vios lētas tñ rapinas supbie non crūpat. **I**lle igit apostata angel^o q ita cōdit^o fuerat vt angeloz ceteris legionibz emineret ita supbiēdo succubuit/ vt nūc stantū angeloz ditioni substra-^o sit/ q̄tin^o vel nūc ad vilitatē n̄fam eis ministrātibz religat^o lateat: vt p ad p̄bationem n̄fam eis relaxantibz totis se suis p̄tra nos viritū solutus ererceat. **E**lecti itaqz angeloz spūs supbū apostatā nūc in abyssi puteuz clausū p̄mūt/ q̄ hūiles hūc seq̄ nolu-erūt/ ipsiqz administrātibz disponit/ vt intentionis apti certaminis q̄qz destruedus fundit^o reuocet.

De morte & resurrectione anime. **M**oralium libro. x. iij. **Capitulum. lvij.**

Beatus & sc̄tus q̄ habz partem in resurrectione prima. **M**ors pctm̄ est/ qd ab interiore vita animā occidit **I**lle itaqz post in carne felicitē resurgit q̄ in hac vita politus a matris sue surrexit morte.

De significatiōe millenarij numeri. **M**oralium libro. ix. **Capitulum. lvij.**

In his sc̄da mors non habet p̄tates s̄z erūt: sacerdotes dei et xpi/ & regnabūt eū eo mille ānis. **I**n scriptura sacra millenari^o nūerus p̄ vniuersitate sol: & intelligit. **H**inc etē n̄z psalmista ait. **T**erbi qd mādauit in mille ḡnatiōes: cū p̄fecto cōstet qd ab ip̄o mūdi exordio vsqz ad redēptoris aduentū p euāgelistā non ampli^o q̄ septuaginta & septē p̄pagines numerent. **Q**uid igit^o in millenario nūero nisi ad p̄ferendū nouā soboles

Esalri. ij.

Bpo. xx.

Apoc. xij.

Ubi. a.

ps. ciiij.

Super Apocalypsim. CLVI.

perfecta vniuersitas p̄scite gn̄atiōis ex
p̄mit. **D**unc ḡ p̄ Joānes d̄r/ r̄ regna
būt cū eo mille annis/ q̄a v̄z regnuz
s̄c̄te ecclie vniuersitat̄ p̄fectiōe soli
De ap̄ta dyaboli malicia in dat.
tpe ant̄r̄pi. **D**oza. xvij. xix. z. xxxij.

Capitulum. lix.

Apoc. xx

Quasi postq̄ cōsumati fuerint mil
le anni soluet sathanas de car
cere suo/ et erit et seducet gentes.
Millenario nūero nō q̄stratē tēpo
ris/ s̄z vniuersitatē qua regnat ecclia
p̄fectiōe sua hoc q̄str̄libet sit s̄c̄te ec
clesie t̄ps̄ expressit. **Q**uo pacto dia
co de puteo abyssi educef/ q̄a dyabo
lica malicia q̄ in iniquoz/ subdolis
occultat/ cordibz tūc reuelabit/ z qd̄
modo p̄ timore regit̄ tūc cōtra ec
clesiā publice de iniquoz ore oē ser
pentinū vir^o ape riet. **N**ūc em̄ absco
dit se sub bladiēte lingua seuiēs con
scia/ z malicia calliditatis q̄si qd̄ se
tegit abyssō simulatiōis. **I**n fine t̄o
mūdi antiqu^o hostis vas p̄riū illuz
p̄ditū boiem ingrediet/ q̄ sp̄aliter a
t̄r̄ps̄ nūcupet/ q̄ mēsuras boim trā
scēdēs mō bonoz sc̄laris culmine:
mō signis z p̄digis fictē s̄c̄ritat̄ in
tumore potētie eleuari permittetur
Sp̄s em̄ in illo erit/ q̄ in sublimibz
cōdit/ potētiaz nature sue nō p̄didit
v̄l dicit. **C**ui^o h̄r^o idcirco nūc mi
nime oñdit. q̄a dispēsatiōe diuie for
titudinis a bonoz cordibz religat/ z
ab elect̄ angeloz spiritibz nūc in ab
yssi puteo idest in repboz mētibz re
clusus p̄mit. **T**ēpore t̄o ant̄r̄pi de
abyssi puteo idest de iniquoz cordi
bus nūc occulte sc̄nitibz educt^o pro
cedet/ z tūc accepta potēstate contra
eccliam in vim ap̄te p̄scutōis erū

per: sicut p̄ semetip̄am veritas dicit. **M**atth̄
Erit tūc tribulatio magna q̄lis non
fuit ab initio mōdi vsqz mō neqz fiet.

Tunc em̄ antiqu^o hostis suis v̄r̄tibz
tradit^o pauco qd̄e in tpe s̄z in multa
z nos larabit v̄tute: sicut sup̄ dictuz
est: p̄ hec optz illū solui modico tpe
Quē q̄uis sc̄uitia ad crudelitātē di
latet/ sup̄na t̄n̄ mia breuitate dieruz
angustabit sicut ipsa v̄itas ait. **N**isi
breuiati fuisset dies illi/ nō fieret sal
ua ois caro. **Q**z em̄ z sup̄bos nos z
infirmos d̄ns cōspicit dices q̄s singu
lariter malos intulit/ misericorditer
breuiatos dicit. p̄fecto vt z sup̄biati
terreat de temporis aduersitate/ z in
firmitatē refoueat de breuitate.

Dozalium lib. xxix. z. xxxij.

Sup̄bia itaqz ant̄r̄pi celsitudo sup̄
rep̄bas mētes boim fastu gl̄ie singu
laris eriget/ ita vt bō p̄ctōr z t̄n̄ hō d̄
spiciēs estimari dēū se sup̄ boies mē
tiat/ v̄n̄ **P**aul^o apostol^o d̄r. **I**ta v̄t
templo dei sedeat/ oñdēs se tanq̄ sit
de^o. **S**z hec ei^o sup̄bia districti iudi
cis erit aduētū feriēda/ sicut scriptū
est. **Q**uam d̄ns Jesus interficiet sp̄ū
ois sui/ z destruet illustratiōe aduē
t^o sui. **D**e hoc q̄qz p̄ditō homine per
Damielē d̄r. **C**ōtra p̄ncipē principuz
p̄surgat/ z sine manu conteret. **S**ine
manu. s̄. cōteret/ q̄a nō angeloz bello
nō s̄ctoz certamine/ sed per aduē
tum iudicis solo oris spiritu eterna
morte feriet. **J**oannes quoqz in hac
reuelatiōe sua subsequitur dicens.
Et descendit ignis a deo de celo: et

deuorauit eos/ ant̄r̄p̄m videlicet et
cuis ministros z predicatoroz.
Aperie videbitur ab elect̄is
diabolus in die iudicij. **D**ozalium
libro. xxxij.

Capitulum. lx.

f. iij

Matth̄
xxij.

Ibidem

q. t. b. c. q.

q. t. b. c. q.

Dan. viij

Apoc. xx

Gregoriane exceptiones.

Ubi. 5. **Q**uod diabolus qui seducebat eos miserabilis est in stagnum ignis et sulphuris: ubi et bestia et pseudo propheta: et cruciabitur die ac nocte in secula seculorum amen. Eterno quippe iudice terribiliter apparete astutibus legionibus angelorum assistente cuncto misterio celestium potestatum: et electis omnibus ad hoc spectaculum deductis: ista belua crudelis et fortis in medium captiuam deducet: et cum suo corpore. i. cum reprobis omnibus eterne gehenne incendii participabit eum. dicitur.

Matth. xxv.

Discedite a me maledicti in ignem eternum: qui parati estis diabolo et angelis eius. Quale erit illud spectaculum quoniam hec immanissima belua electorum oculis ostendet: quod huius belli tempore nimis illos terrere potuerat si videret. Sed oculo ac merito dei consilio agit: ut et nunc per gratiam pugnantibus non visa vincat: et tunc alectis victoribus iam captiuam videat. Tunc autem iusti diuino adiutorio quantum debetores sunt pleni recognoscunt quoniam tam forte bestiam viderunt quam nunc infirmos vicerunt: et in hostis sui imanitate conspiciunt quantum debeant gratie defensoris sui. redeunt enim de hostis plio. tunc milites nostri virtutum trophaea referentes: et receptis corporibus cum iam in illo iudicio regni celestis introitum sortiantur huius immanissimas vires huius antiqui serpentis aspiciunt ne vile estimet quod euasit. Quia homo mors eius tunc gaudium erubescit: cuius tolerata vita nunc iustis quantum die in cruciantibus bellum mouet.

Apo. xx.

Quia vita iustorum quasi liber et speculum sit aiaz. Moralium lib. xxv. Ca. lxi. **Q**ui vidit thronum magnam cadidum fugit terra et celus. Et vidi mortuos magnos et pusillos stantes in specu ebrius: et libri aperti sunt. Et alius li-

ber apertus est. qui est vite: et iudicium sunt mortui ex his que scripta erant in libris secundum opera ipsorum. Iustorum debet visum conspiciere qui suam vitam subtiliter dependere. Quia lectio est vita bonorum. Quia non imerito. Hi ideo iusti in sacro eloquio libri nominantur: sicut a Joanne dicitur. Libri aperti sunt: et alius liber apertus est: qui est vite. Liber namque vite est ipsa visio iudicium aduenientis: in qua quasi scriptum est: omne mandatum: quod quis quis eum viderit: mori teste conscientia: quicquid non fecit: intelligit. Libri etiam aperti referuntur: quia iustorum tunc vita conspiciunt: in quibus mandata celestia operis expressa cernunt. Et iudicium sunt mortui ex his que scripta erant in libris: quoniam in ostensa vita iustorum quasi in expansione librorum: legunt bonum quod agere ipsi noluerunt: atque damnantur ex comparatione eorum qui fecerunt. Ne ergo unusquisque tunc videns eos quod non fecit desinat: nunc in eis quod imiter attendat. Illorum videlicet spes quasi quidam forma nobis imitanda proponit. Qui enim plenissime intelligere appetit quibus est: ita les nimirum debet conspiciere quibus non est: ut ex bonorum forma metatur: quantum ipse deserto bono deformis est. Ex his quippe quibus plenissime bona assunt presentium dum recte quasi sibi minus sunt: et in illo: um pulebitudine conspiciunt fedicitatem suam quam in se ipsis appeti poterunt: et sentire non poterunt. De renouatione celi et terre quantum fieri debeat. Moral. lib. xvij. Ca. lxxij. **Q**ui vidi celum novum et terram novam: primus enim celum et primam terram abiit. Queri potest cum per Salomonem dicitur. Generatio perierit et generatio aduenit: terra homo in eternum stat cum beat? Joannes celum et terram abiisse asserat. Quod tam facile discutimus: si tere-

Ubi. 5.

Apo. xxi.

Eccles. 1.

Super Apocalipsym. CLVII.

ra z celū vel qualiter trāseat vel qualiter maneat distinguamus. Utrazq; nōq; hec per eā quā nunc hnt imagi nem trāseunt: sed tñ per essentiā sine sine subsistūt. **Hinc** nanq; p̄ Paulū **Co. vii. d̄.** Præterit em̄ figura hui⁹ mundi.

Hinc per semen p̄am vitas d̄t. **Celū** z terra transibūt: v̄ba autē mea non trāsent. **Hinc** ad Joannē angelica voce d̄t. **Erit** celum nouū z terra noua. **Huc** q̄dam nō alia p̄ceda sunt: sed hec ip̄a renouant. **Celū** igitur z terra z transit z erit: q̄niā ab ea quaz nūc habet specie/ per ignē tergitur: z tñ in sua semp̄ natura seruat. **Unde** per psalmistā d̄t. **Mutabis** ea z mutabunt. **Quā** quidē vltimā cōmutatiōnē suā ip̄s nobis tūc vicissitudinib; nūciant: quib; nostr; v̄sib; in d̄sinct̄ alternāt. **Nā** terra a sua specie byanalī ariditate deficit: hūore venali viridescit. **Celū** quotidie caligine noctis obducit/ z diurna claritate renouat. **Hinc** ergo hinc fidelis quisq; colligat z interire hec: z tñ per renouatiōnē refici: que cōstat nūc asidue velut ex defectu reparari.

De summa claritate atq; scientia sanctorum in eterna beatitudine habenda. **Capitulum. lxiij.**

Et venit vnus de septē angelis z sustulit me in spiritu in montem magnū z altū. z ostendit mibi ciuitatē sanctā hierl̄m descendētē de celo habentē claritatē dei: z habebat murū magnū z altū habens portas duodecim. **Et** erat structura muri eius ex lapide iaspide: ip̄a v̄o ciuitas aurū mundū sile vitro mundo.

Moralium libro. xvij. c. xxxij. **Appellat.** oē auri in sacro eloquio aliqñ splēdo: superne ciuitatis acci-

pi. **Aurū** nanq; ex q̄ ciuitas illa constat simile vitro d̄t: vt per aurū clara: z per vitrū perspicua designet. **Aurū** q̄ppe metallū nouū⁹ potiori metallo om̄ibus claritate fulgere. **Aurū** vero natura est: vt extrinsec⁹ visu pura/intrinsec⁹ perspicuitate perluceat. **In** alio metallo quicqd̄ intrinsec⁹ cōtinetur abscondit: in vitro v̄o qlibet liquor qualis p̄tinet inter⁹/ talis exterius demonstrat: z (vt ita dixerim) om̄nis liquor in vasculo vitro clar⁹ patet. **Quid** igit̄ aliud in auro v̄l vitro accipim⁹/ nisi illā sup̄nam patriā/ illaz beatorū ciuū societate: quorum corda sibi inuicē z claritate fulgent/ z puritate trāslucent. **Quia** em̄ om̄nes sancti in eterna beatitudine summa claritate fulgebunt/ instructa auro dicūt. **Et** quoniā ip̄a eorū claritas sibi vicissim in alternis cordib; patz: z cū vnus cuiusq; vultus attēditur/ simul z cōscientia penetrat: hoc ip̄m aurū simile vitro mundo esse memoratur. **Ibi** quippe vnus cuiusq; mentem ab alteri⁹ oculis membrorū corpulentia non abscondet/ sed patebit. **Anim⁹** patebit corporalib; ocul: ip̄a etiam armonia corporis. **Sicq;** vnus quisq; tunc erit sp̄cabilis alteri/ sicut nūc nō potest esse sp̄cabilis sibi.

Nunc autē corda nostra q̄diu in hac vita sum⁹: quia ab altero in alterum videri nō possunt nō intra vitrea/ sed intra lutea vascula cōcludunt. **Cui** scilicet luto per passionē mentis inherere pheta formidabat cum diceret. **Eripe** me d̄ luto vt nō inherēā. **Q̄d** nimirum habitaculū corporeū Paulus domus terrestrē nominat dicēs. **Scimus** q̄a si terrestris domus nostra hui⁹ habitatiōis dissoluat: q̄ edis-

ps. lxxij

Gregoriane exceptiones:

fectione ex deo habem⁹ domū non manu factā eternā in celis. In hac itaq; terrestri domo et corruptibili carne quousq; viuim⁹: ipm (vt ita dicam) corruptiois nostre parietē mentis oculo nullaten⁹ penetram⁹: et viciissim cogitatioēs nras et occulta in alterutrū videre nō possum⁹. Unde rursum per eundē Paulum dicit.

1. Coz. ij.

Quis scit hominū q̄ sunt hominis/ nisi spūs hominis q̄ in ipso est. Et rursum: Nolite ante tps iudicare donec veniat dñs: qui et illuminabit abscondita tenebrarū: et manifestabit cōsilia cordiū. Illa itaq; ciuitas in qua oēs sancti tāta claritate fulgēt/ tāta perspicuitate trās lucēt: que sua vicissim corda manifestat singulis/ ex auro dicitur simili vitro mūdo: vt designet auro clara vitro perspicua.

Humilitas hominum nature quandoq; adequabit⁹ angelorū. In homelia secūda secūde partis super Ezechielem. Capitulum. lxiij.

Longitudo et latitudo et altitudo ciuitatis eqlia sunt. Et mensura eius angel⁹ muros eius mensura bois q̄ est angeli. Quia ciuitas sc̄ta hierusalē quā inhabitat de⁹ ex angelica siml⁹ et hūana natura pficitur p̄ h̄ q̄ angelica creatura sursus est: et humana adhuc deorsum pōt p̄ latitudinē et altitudinē ciuitatis hec vtraq; creatura signari: qm̄ ista adhuc in imis degit: illa vero in sublimitib; pmanet. Sed latitudo et altitudo eqlia sunt: qm̄ humilitas hominū ad equalitatem quāq; perducet angelorū. Unde scriptū est. Non nubēt neq; nubent: sed erūt sicut angeli dei in celo. Etiam per Joannē dī. Mensura hominis q̄ est angeli: q̄a vsq; ad illā altitudinē glorie homo pducit: in quā se solidatos angeli letant. Latitudo ergo ciuitatis tāta est quāta et altitudo: quoniam electi quicq; qui modo laborant in imis/ quicq; nō crunt in celis illis spiritib; beatissimis.

titudinē glorie homo pducit: in quā se solidatos angeli letant. Latitudo ergo ciuitatis tāta est quāta et altitudo: quoniam electi quicq; qui modo laborant in imis/ quicq; nō crunt in celis illis spiritib; beatissimis.

Quare angeli post incarnationes ab hominib; nolūt adorari. Porasium lib. xxvj. Capitulum. lxv.

Ego Joānes qui audiui et vidi et feci/ postq; audissem et vidi sem/ cecidi ad pedes angeli qui mihi hec ostēdebat vt adorarē: et dixit mihi. Vide ne feceris: cōseruus tu⁹ sum et fratrū tuorū p̄phetarū: et eorū qui seruant vba libri hui⁹/ deu⁹ adora. Ante incarnationē dñi in testamēto veteri adorasse homo angelū legit⁹: nec tñ adorare p̄hibet: sed post mediatores aduētus cū se Joānes adorando angelo p̄strauisset p̄hibet. Quid est hoc q̄ pus equanimit⁹ concedebant adorari/ post ab hoīe angeli recusant nisi q̄ pus boīes carnalib; corruptioib; deditū/ nec ab eis dē carnalib; corruptionib; redēptū quo abiectionem nouerāt iusti/ p̄tēbāt. Post modum vō humanā naturā eo iam substratā h̄re nō poterāt: quo hāc in auctore suo etiaz sup̄ semetipos dūctam videbāt. Neq; em̄ debebat iam in mēbris subiecta despici: q̄ in ipso membrorum capite meruit preiata venerari.

De reuelatione mysteriorū scripturē sacre. Et s̄ Enoch et Deysa. Porasium lib. ix. Capitulum. xvi.

Quia p̄betie abu hui⁹: tepus em̄ p̄p̄e ē. Ergere mūdi sine supna lētia pficit: et cū tēpe largius excreuit. Hinc nanq; p̄ Daniele dī. Pertrāte

Matth. xxij.

Apo. xxi.

scriptū est. Non nubēt neq; nubent: sed erūt sicut angeli dei in celo. Etiam per Joannē dī. Mensura hominis q̄ est angeli: q̄a vsq; ad illā altitudinē glorie homo pducit: in quā se solidatos angeli letant. Latitudo ergo ciuitatis tāta est quāta et altitudo: quoniam electi quicq; qui modo laborant in imis/ quicq; nō crunt in celis illis spiritib; beatissimis.

Apo. xxi.

Apo. xxi.

Super Apocalypsim CLVIII

Apoc. xij. hinc plurimi: et multiplex erit scientia.
Apoc. x. Hinc Joanni in p[ar]te p[ar]te revelationis
angel[us] d[icitur]. Signa q[ue] locuta s[un]t septem
tonitrua. Cui t[ame]n in eiusd[em] revelatio-
nis termino p[re]cepit dicere. Ne signa
revelationis anterior signari p[re]cipit/
termin[us] p[ro]hibet: q[ui]a q[ui]d in ser[mo]ne eccl[esi]e
initijs latuit/ finis quotidie ostendit.
Signare aut[em] d[icitur] q[ui] signaculo claudere.
Job. ii. T[ame]n p[er] beatu[m] Job d[icitur] de d[omi]no q[ui] stel-
las claudit q[ui] sub signaculo. Sicut
celoz v[el] nubiu[m] nocte celestis vita p[re]di-
cantiu[m] signat q[ui] sup[er] aren[te]m terr[am] hu-
mani pectoris ser[mo]ne p[re]dicato[rum] imbr[es]
fundit: de q[ui]bus p[er] psalmist[am] d[icitur]. Celi
enarrat gl[ori]am dei: sic stellaz claritas
reclat ipsi p[re]dicatores figurant: quia
du[m] recta p[er]to[rum] p[re]dicant/ tenebras
noctis illustrat. T[ame]n et subtra-
ctis p[re]dicato[rum] p[er] p[ro]ph[et]a d[icitur]. Pro-
hibite s[un]t stille pluviaz. Si aut[em] p[re]di-
cationis fimo pluvia no[n] esset/ Moyses
mim[us] dixisset. Expectet sicut plu-
via eloqui[um] me[um]: et nequa q[ui] p[er] Esai[am]
veritas diceret. N[on] dabo nubib[us] ne
pluant sup[er] eas imbr[es]. D[omi]n[us] g[er]o q[ui] sub
signaculo stellas claudit: q[ui]a du[er] p[re]di-
catores suos p[er] silentiu[m] intra semet-
ip[s]os retinet: cecis iniquoz sensib[us] ce-
lesti lum[ine] abscondit. P[er]fand[um] no[n] est
q[ui]a idcirco aliquid sub sigillo claudit[ur]:
mus: vt hoc cu[m] t[em]p[us] co[n]gruit/ ad me-
dium p[er]feramus. Hinc est q[ui] duo illi
erim[us] p[re]dicatores Enoch et Helyas
dilata morte subtrahi sunt: vt ad p[re]di-
cationis vsum in fine reuocent[ur]: de
quib[us] p[er] Joann[em] d[icitur]. Et dabo duob[us]
testib[us] meis: et p[ro]ph[et]ab[un]t dieb[us] mille
ducentis sexaginta amicti faccis. Hi
sunt due oliue et duo cadab[er]a in co[n]-
sp[er]ctu d[omi]ni terre stantes. Hi s[un]t po-

testatem claudere di celu[m]: ne pluat dieb[us]
bus p[ro]ph[et]ie ipsorum. Quoz vnum
in euangelio p[er] semetip[s]am v[er]itas pol-
licetur dicere. Helyas v[er]iturus est/ et
restitu[er]et om[n]ia.

Moralium libro. xx.

¶ Naz et si ad celu[m] raptus helyas esse
p[ro]hibet / morte t[ame]n distulit no[n] euas-
sit. Veniet aut[em] restitu[er]e om[n]ia: quoz
miam ad hoc nimis huic m[un]do resti-
tuerur: vt et munera p[re]dicationis im-
pleat/ et carnis debit[um] soluat: sicut de
ambob[us] idest de Enoch et Helya Jo-
annes subdidit dicere. Et cu[m] finierit
testimoniu[m] suu[m]: bestia que ascendit de
abyss[us] faciet aduersus illos bellu[m]: et
vincet illos/ et occidit illos. Enoch
igit[ur] et Helyas q[ui] sub signaculo stelle
clausi s[un]t: q[ui] et nu[n]c occis[us] ne appareant
et post vt p[ro]desse valeat appareb[un]t.

¶ De his q[ui] de malo in peius cadu[n]t.
Moral. lib. xxv. Capitul[us]. lxxij.

Qui nocet noceat ad huc: et q[ui] in
ordibus est sordescat ad huc. **Apoc. xxiij.**
Cu[m] om[n]is deus ad p[er]niam t[em]p[us] indul-
get: et humana malicia ad vsum sue
iniquitatis intorquet: nimis iusto iu-
dicio augeri culpa p[er]mittit[ur]: vt ad fes-
riendu[m] altius q[ui]q[ue] cumulet. Hinc d[icitur]
quibusda[m] Paulus ap[osto]lus d[icitur]. Ut im-
pleant p[er]ta sua sp[iritus]. Hinc David ait.
Appone iniquitate[m] sup[er] iniquitatem
ip[s]oz: et no[n] intrent in iusticia tua. **1. Thes. ij. ps. lxxij.**

Moralium libro. v.

Quia cu[m] (sicut sepru[m] est) d[omi]n[us] pas-
t[er] redditor est/ sepe diu tolerat q[ui]s
in p[er]petuu[m] d[omi]nat: vt iustoz mundi
vita purget: et vt p[er]sideratib[us] insinuet
ad quod eos iudiciu[m] seruat. Nonu[m]q[ue]
no[n] co[n]cite p[er]cutit: et eoz interitu[m] inno-
centiu[m] corda co[n]firmas innocetu[m] pu-
sillanimitati p[er]solando p[er]currit/ et etia[m]

Gregoriane exceptiones

ostendit quoniam in multa mala non deseruit
Si enim nunc oculos mala agentes peccate
ret: extremum iam iudicium quod exhiberet
Si autem omnino nullum peccateret: quod deum
res humanas curare crederet?

De his qui pre nimia humilitate refu-
giunt predicare. In homelia secunda
secunde patris super Ezechiel. Et in pasto-
rali capitulo. xlii. **Capitulum. lxviii.**

Apo. xxiij **Q**ui sponsus et sponsa dicunt ve-
nit: qui audit dicat veni. **De**us qui
cum predicare digne valeat pre nimia
tamen et imoderata humilitate formidan-
tes refugiunt. **Di**vinas contra se sente-
ntias terribiliter audiatur: quoniam ab eorum
cordibus timor: et timor expellat. Au-
diatur quod talem qui erogare noluit cum
sententia damnationis amiserit. **A**udiatur quod
Paulus eo se a primorum sanguine mun-
dus: credidit: quod feriendis eorum viris
non pepercit dicens. **C**onfessor vos hor-
dierna die: quia mundus super a sanguine
omnium non enim subterfugi quoniam in
ciare vobis oculus filius dei. **A**udiatur quod
Esayas qui a rebus ministerio tacuit: al-
lustratur superno lumine magna voce
penitentiae se ipse reprehendit dicens. **V**e
mibi quia tacui. **A**udiatur quod david hoc
deo pro munere obtulit: quod predicatio-
nis gratia quam acceperat non abscondit
dicens. **E**cce labia mea non prohibebo
domine tu cognovisti iustitiam tuam non ab-
scondi in corde meo: veritatem tuam et salu-
tare tuum dixi. **A**udiant quod sponsi collo-
quio ad sponsam dicit. **Q**ue habitas in ortu
amici auscultat: fac me audire voce
tuam. **E**cce illa quod prope in ortu habitat: que
ad viriditatem intimam excolta planta:
ria virtutum servat. **C**uius voce amicos
auscultare est electos quosque rebus predi-
cationis illius desiderare. **Q**uia ver-
bocum sponsus audire desiderat: quoniam

Act. xv.

Esa. vi.

Ps. xxxix.

Can. viij.

ad predicationem eius per electorum suorum ani-
mas anhelat. **V**oce quod angelus **Joas-**
nes admonet dicens. **Q**ui audit de-
cat venit. **C**ui enim iam vox dei vocantem
efficit in corde: necesse est ut primo per
predicationis officium erumpat in voce: et
ideo alium vocet: quoniam ipse iam vocatus
est. **N**umquam enim cui se vox interna insti-
tuat illuc etiam clamando alios qui ipse
rapit debet trahere: ne clausus foras
est vocatus inveniatur si vocatum vacuus
De incarnatione/passione/ (appropinquat)
ac resurrectione atque ascensione redem-
ptoris/nouissimaque die resurrectionis.
Capitulum. lxx.

Quod iesus misit angelum meum testi-
ficari vobis hec in ecclesiis. **E**go
sum radix et generatio david: stella splendi-
da et matutina. **M**oralium lib. xiiij.
Conditor et redemptor non postquam omnia
creavit: ut noe de captivitate redime-
ret inter nos de stirpe david incarnatus
et apparuit: suamque passionem nos a pe-
tente morte liberavit. **Q**ui flagellatus
dorsus: palmis cesus / corona spinea
coronatus / spiritus illius / crucifixus / mor-
tuus et sepultus / tertia die resurrexit
et resurrectionem quam in se factam ostendit
quia capitulum sui glaz sequuntur membra nos-
tra futura permisit. **M**oralium lib. xxiij.
Qui natus ex virgine velut lucifer
inter tenebras noctis apparuit: quoniam
obscuritate fugata peccati/nobis eternum
mane nunciavit. **L**uciferus vero se inno-
tuit: quia diluculo de morte surrexit: et
fulgore sui luminis mortalitatis nocte
tenuis caliginem precessit. **S**icut ergo per **Joannem**
dicitur: stella splendida et matutina
Virgo quod prope apparet post mortem ma-
tutina nobis stella facta est: quia dum in
sementem exemplum nobis resurrectionis
nunc prebuit quod lux sequatur indicavit.

Super Apocalypsim CLIX

In homel. viii. sede ptis sup Eze

Crim^o em nobis eterne (cbiele. p^{re} gl^{ori}am in sua resurrectione monstravit: q^{ui} surgens a mortuis iam non mori: et mors ei ultra non d^{omi}nabitur/ nos bisq^{ue} exemplum dedit: vt casuri in die ultimo de n^{ost}ra carne credam^{us}: q^{ui} facta de carne ill^{ius} in die resurrectionis cognouim^{us}. S^{ed} q^{uia} s^umo nobis d^{omi} carnis resurrectione se iulit. triste nimis et lugubre est valde q^{uod} q^{ui}sdam in ecclesia stare: et de carnis resurrectione cognoscim^{us} dubitare. H^{anc} aut^{em} antiq^{ui} p^{ro}ph^{eta} venturam esse certissime crediderunt: etiam cu^m nullu^m adhuc eiusde^m resurrectionis exempli teneret. Quia igit^{ur} d^{omi} natione digni sunt/ q^{ui} et exemplum d^{omi} natione resurrectionis acceperunt: et t^{ame}n adhuc de resurrectione diffidunt. Sign^u tenet: et si des non h^{ab}ent: ecclesiam replent. sed q^{uia} de resurrectione sua dubitant/ m^{er}te vacuant. **Job. vii.** stant. De hac p^{ro}ph^{eta} beat^{us} Job d^{icit}: Scio q^{ui} redemptor me^{us} vivit: et in nouissimo die de terra surrecturus sum. et rursus circumdabor pelle mea: et in carne mea videbo deum/ que^m visurus sum ego ipse: et oculi mei c^{on}specturi sunt. **Ps. ciiij.** psalmista ait. Aufer sp^{iritu}m eorum/ et deficiant: et in puluere suu^m reuertentur. **Idem.** Voxq^{ue} de carnis resurrectione subiungit. Emittite sp^{iritu}m tuu^m et creabunt: et renouabis facie^m terre. **Hic p^{ro}ph^{eta} Eze.** cbiele p^{ro}ph^{eta} d^{icit}. Ossa arida audite verba d^{omi}ni. **Idem.** Ecce ego intromittam in vos sp^{iritu}m et viuens: et dabo super vos neruos: et succrescere faciam super vos carnes: et super extendam in vobis cutem: et dabo vobis sp^{iritu}m et viuetis. **Idem.** Hinc est q^{ui} p^{ro}ph^{eta} alius resurrectione d^{omi}ni gen^{er}alium h^umanum vidit in fine suscitari/ atq^{ue} ait. **Idem.** Viuisus cabit nos post duos dies: i die tertia

suscitabit nos: et viuemus in c^{on}spectu ei^{us}. Hinc est q^{ui} cu^m d^{omi} semetipso d^{omi}no loqueret^{ur}/ adiuu^{er}it. Nolite mirari h^{oc}: q^{uia} venit hora in q^{ua} om^{ne}s q^{ui} in monumentis se^mel audierunt vocem ei^{us}: et p^{ro}cedet q^{ui} bona egerunt in resurrectione vite: q^{ui} mala egerunt in resurrectione iudicij. **Hic Paul^{us} ait.** Si em^{en} credim^{us} q^{uod} Iesus mortuus est et resurrexit: ita et de^m eos q^{ui} dormierunt p^{ro} Iesum adducet cu^m eo. **Idem.** Qui rursus ait. Primitie dormientiu^m x^pi. Si em^{en} nos a mortis somno non surgim^{us}/ quo resurrectione d^{omi}nicaz primitias habem^{us}? **Idem.** Ecce veteres ac noui p^{ro}ph^{eta}es vno sibi sp^{iritu} de carnis resurrectione concordant: ecce ipa p^{ro} se v^{er}itas p^{ro} voce docuit/ q^{uod} d^{omi} resurrectione carnis postmodu^m ope demonstravit: et t^{ame}n adhuc quoru^mdam infirmitas fide non h^{ab}et/ etia^m in domo fidei stans. S^{ed} mirari solet quare caro reuinit/ scire possit ex puluere. **Idem.** Igit^{ur} amplitudin^e celi mole^m terre abyssos aq^{ue} rum/ oia q^{ui} in m^{un}do sunt: ipos q^{ui} angelos creatos ex nihilo. **Idem.** Est valde aliq^{uid} ex aliq^{uo} facere/ q^{ui} oia ex nihilo fecisse. **Idem.** Ip^{se} nobis elem^{en}ta: ipse rerum sp^{iritu}s: resurrectionis imaginem p^{ro}dicant. **Idem.** Sol em^{en} q^{ui} die n^{ost}ris oculis moritur/ q^{ui} die resurgit. **Idem.** Stelle q^{ue} matutinis horis nobis occidunt: vespere resurgunt. **Idem.** Arbusa t^{er}ribus estiuis plena folijs et frugibus videm^{us}: q^{ui} h^{ic} em^{en} li t^{em}p^{or}e nuda folijs/ stant ac fructibus et quasi arida remanent: s^{ed} v^{er}o tali sole redeunte cu^m humor a radice surrexerit/ suo iteru^m decore vestiunt. **Idem.** Cur q^{ui} de hoibus diffidit/ q^{ui} in lignis fieri videtur: S^{ed} sepe puluere putrescit/ carnis aspiciunt et dicunt. **Idem.** Unde ossa medulle: vnde caro et capilli poterunt reparari. **Idem.** Dec itaq^{ue} req^{ui}rescentes parua se

Joan. v.

i. Thessa. liij.

i. Cor. xv.

Joan. vi.

Job. vii.

Ps. ciiij.

Idem.

Eze. vi.

Idem.

Idem.

Gregoriana exceptiones

mina ingentū arborū videat: atq; si
pnt dicat: vbi later in eis tāta moles
roboris/tāta diuersitas ramorū/tāta
militudo et viriditas foliorū: tāta spe
cies florum/tāta ybertas saporū atq;
odorū fructuū. Nūquid nam semina
arborū odorē vel saporē hāt: quē ipse
post arbores in suis fructib; pferūt?
Si ergo ex semine arboris qd videri
nō pōt pducī pōt: cur de puluere car
nis hūane diffidit: q; ex eo reparari
forma valeat/q; nō videt? **S**epe autē
obijcere inanē questiūculā solēt qua
dicūt. **C**arnē hoīs lup; comedit: lup;
pū leo deuorauit: leo mortuū ad pul
uērē redijt. **C**ū puluis ille suscitabit/
quō caro hoīs a lupi et leonis carne
diuidet? **Q**uō qd rīdere debemus
nisi vt pūs cogitēt qualr in hūc mū
dus venerunt: et tūc inueniēt qualr re
surgāt? **C**erte tu homo q; loqris: ali;
quā in matris yterio spuma sanguis
fuiti. **I**bi q;pe ex patris semine et ma
tris sanguine paru; ac liquid; globu
eras. **D**ic rogo si nosti qualr ille hu
mor semis in ossib; duruit/ qualr in
medullis liquid; remansit: qualr in
neruis solidat; est/ qualr in carnib;
creuit: qualr in cute extēsus est: q;lit
in capillis atq; ynguib; distinct; est:
ita vt nec capilli molliores carnib; et
yngues essent teneriores ossib;/ car
nib; duriores. **S**i igit; tot et tanta ex
vno semine et per spēm distincta sūt:
et tūc in forma remanēt iuncta: quid
mir; si possit omnipotēs de; in illa res
urrectione mortuorū carnē hoīs di
stinguere a carne bestiarū: vt vn; idē
q; puluis et non resurgat inq;stū pul
uis lupi et leonis est: et tūc resurgat in
q;stum puluis est hominis. **E**lide itaq;
homo qualr ad vitā venisti: ne quā du
bites ad vitā qualr redeas. **C**ur autē
rōne vis cōprehēdere quō redeas: q;
ignoras quō venisti. **D**a postētiā cre
atori tuo: q; cōprehēdere nō valēs b
temētio. **C**erte em; q; tu ex terra fa
ctus es/terra t; ex nihilo: tu es crea
tus ex nihilo. **N**e ergo de carnis tue
resurrectionē desperēs/pende prudē
ter: quia minus est deo reparare quod
erat/q; fecisse quod nō erat. **S**ed nō po
tes resurrectionis effectū rōne cōpre
hēdere. **P**erpēde q; multa sunt que
non intelligis qualr sint: et tamē esse
nō dubitas. **D**ic rogo si nosti gerum
celi/terre cardines/ aquarū abyssos:
vbi vniunt; vbi suspēsi sunt? **S**cim;
autē: q; q; ex nihilo factū est/ pēdet
in nihilo. **S**ed si est aliqd quod d; ni
hilū; tam nihilū nō est. **S**i autē nihil
est nihilū; nūq; mūdi moles depen
det: nec est vbi sit q; creatū est vt sit.
Quomodo q; nūq; est/q; nouimus
quia est? **S**ed hec fortasse ad te mltā
sunt/ad temetipm bō reuertere. **C**er
te ex spū es creatus et limo: vno inui
sibili/altero visibili: vno sensibili/ al
tero insensibili. **Q**uō q; pmisceri po
tuit in te spūs et limo; atq; ex diuerso
fieri res nō diuersa: ita vt in tāta con
uenientia misceret; spūs et limo; vt cū
caro atterit;/ spūs marceat: et cū spū
tus affligit;/ caro ptabescat? **S**ed for
sitan needū puales discutere temet
ipm. **P**erpēde ergo si vales quō ru
brum mare virga diuisus est: quō pe
tre duricia percussione virge vndas
emanauit: quō virga **A**arō sicca flor
ruit/ quō ex eius genere veniēs t; q;
cōcepit/ quō et in partu t; q; pmāit:
quō quatrīduan; mortuus iussione
suscitatus/ ligatus manib; et pedib; de
sepulchro extit; que postmodū solui

Super Apocalypsim CLX.

dn̄s per discipulos iussit: quō idem redēptos n̄ in carne atq; ossib; resurgens/ clausis ostijs ad discipulos intravit. **Ecce** hec investigare non valet; tñ credis. **Cur** ergo de resurrectione gl̄ia disputādo z discutiēdo dubitas: q̄ tam multa mysteria sine discussiōe credidisti? **Qui** tñ si resurrectionē carnis nō credis/ om̄ia sine causa credidisti: qz z in hoc angeloz spectaculo videris quidez velociter currere: sed postq̄ cursus pegeris nebraui; accipias/ auersaris. **Uñ** per paulū dī. **Sic** currite vt cōprehendatis. **Qui** rursus ait. **Si** in hac vita in chusto tñ sperātes sum; miserabiliores sum; omnib; hoib;. **Di**uine autē virtutis mysteria q̄ cōprehendi nō p̄nt: nō intellectu sunt discutiēda/ sed fide venerāda. **Sciēdū** itaq; nobis est: qz quicqd̄ rōne hois cōprehēdi p̄t/ mix esse tam nō p̄t. **S; lo** la est rō in miraculis potētia facientis. **Ecce** duz de resurrectionē carnis loquimur/ in ea tractāda paululum immorari sumus.

In homēlia quarta secūde partis super Ezechielem.

Considerare autē libet qui nos sumus q̄ ista tractam;. **Certe** erigētib; venim;: certe p̄ces nisi lignoz ac lapidū cultores fuerūt. **Uñ** igitur hoc nobis vt tam pfunda mysteria scripturarū memorē. **Agamus** ḡ gr̄as vni qui cūcta que d̄ eo in sacro eloquio scripta sunt/ opere implēuit: vt que intelligi audita nō potuerūt/ visa panderent. **Ibi** q̄ppe incarnatio/ ibi passio/ ibi mors/ ibi resurrectio: ibi continet illius ascēsiō. **Sed** quis nostrum hec audita crederet/ nisi facta cognouisset: **Signatum** ergo li

brū sicut in hac Joannis apocalypsi legit: quem aperire z legere null; poterat/ leo de tribu Juda aperuit: quō om̄ia eius nobis mysteria in sua passione ac resurrectionē patefecit. **Et** p̄ hoc q̄ infirmitatis nostre mala perculit/ sue nobis potentie z claritatis bona mōstrauit. **Caro** em̄ fact; est: vt nos spiritales faceret. **Benigne** inclinā; est vt eleuaret. **Erigit** vt intruderet. **Uisibilis** apparuit vt invisibilia mōstraret. **Flagella** pertulit vt sanaret. **Obprobria** z irrisiones sustinuit: vt ab obprobrio eterno liberaret. **Mortuus** est vt viuificaret. **Agamus** ergo gratias viuificanti z mortuo: z ideo amplius viuificanti quia mortuo: qui per h̄ q̄ infirmat; mala nostra sustinuit/ nos q̄ creatura illius sumus/ ad fortitudinis sue gloriā perduxit. **In** qua viuit z regnat cū p̄re in vnitāte spūs sancti de;. **Per** omnia secula seclorum. **Amen.**

Explicit ereceptiones ex opusculis beati Gregorij pape super nouu; testamentū/ Impresse Argēntine per

Joannem knobloueb. Anno

dñi. M. D. xvj.

dic. xxvij.

Id Julij.

xxi

Faint, illegible text in the upper section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Faint, illegible text in the lower section of the page, possibly bleed-through from the reverse side.

Fragment of text from the adjacent page, including the word "Joan" and "Rem".

Sup

dn̄s per discipulos
redēptor n̄ in carne
gen̄s/clausis ostēns
trauit. Ecce hec in
les; ⁊ tñ credis. Cui
ctionis gl̄ia disputā
dubitas: q̄ tam mul
discussioe credidisti
rectionē carnis nō c
causa credidisti: q̄
spectaculo videris
currere: sed postq̄
brauius accipias/au

1. Coi. ii. Paulū dī. Sic cur
datis. Qui rursus

1. Co. xv. in christo tñm sper
rabiliores sum⁹ om̄
ne aut virtutis my
di nō p̄nt: nō intelle
da/ sed fide venerā
nobis est: q̄ quicq̄
bēdi pōt/ m̄q̄ esse ta
la est rō in miracul
tis. Ecce du; de re
loquimur/ in ea tra
mmorati sumus.

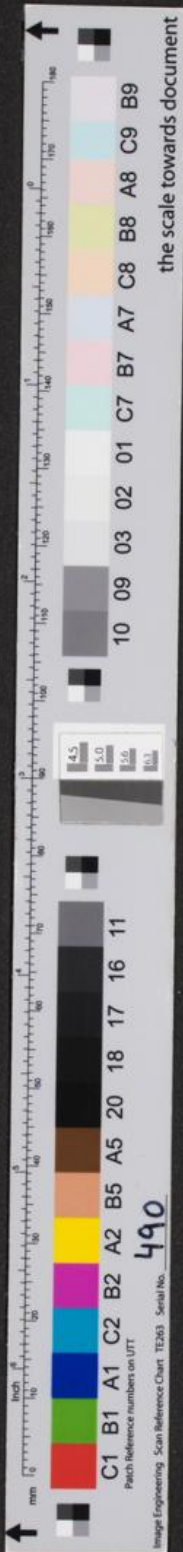
In homelia qua
super Ezechielem.
C Considerare autē
mus q̄ ista tractam
bus venim⁹: certe
ac lapidū cultores f
hoc nobis vt tam
scripturarū memo
gr̄as vni qui cūcta
eloquio scripta sur
vt que intelligi au
vīla panderent. It
ibi passio/ ibi mor
ibi continet illius
nostrum hec audī
cta cognouisset: S

LX.

pocalypsi
e null⁹ po
eruit: qm̄
in sua pas
ecit. Et p
mala per
claritatis
fact⁹ est:
Benigne
r̄q̄ vt ins
ruirvt in
la pertulit
rrisiones
eterno li
iustificaret
iificanti ⁊
iificanti
infirmit⁹
q̄ creatu
aditis sue
piuit ⁊ res
sancti de
n. Amen.

er opuscu
per nouuz
gētime per
Anno
h.

16

the scale towards document

Image Engineering Scan Reference Chart TE263 Serial No.